

LOVEC

GLASILO SLOV. LOVSKEGA
IN SLOV. RIBARSKEGA DRUŠTVA
V LJUBLJANI

LETNIK XIII

UREDIL ING. ANTON ŠIVIC

1926

NATISNILA JUGOSLOVANSKA TISKARNA V LJUBLJANI

LOVEC

GLASILO SLOV. LOV. ZVEZE
V SLOV. REPUBLIKI
LJUBLJANA

Sp. R 103-13-1926/1

Juv. št. P1) 61/1981

1981

IZDAVAJELNIK: ZVEZA SLOVENSKEGA LOVCA, Ljubljana

KAZALO.

I. LOV.

A. Članki.

E. B.:		Lenart Z. - Podjelovčan:	
Brak jazbečar	39	Spomini na »Kaliče«	244
Fr. Bračun:		Dr. Janko Ponebšek:	
Za zajci	74, 107	Kako in kaj bomo obročali	321
Jaroslav Čejka:		—	
Zafiranje volkov na posestvu Snež-		Poročilo o tekmi brakov in brakov-	
niške graščine v zimi 1925/26	114	jazbečarjev	111
Ing. dr. Viktor A. Jeločnik:		Janko Ravnik:	
Nekoliko lovske balistike	233,	Strelstvo in temeljna podlaga strel-	
273, 301, 337, 379		ske umetnosti	116, 136
Novo in staro o jerebu	247, 280	Fr. Rojina:	
Vl. Kapus:		Brglez kot vremenski pogodnik	140
Januar (pesem)	1	Za kunarje	369
Februar (pesem)	55	Fr. Starovaški:	
Marec (pesem)	81	Toppi	347, 388
Lovska odškodnina	212	Ing. Anton Šivic:	
Jesenski dnevi	323	Polh	65, 101, 129
Kvalrna nedelja (pesem)	394	Naselbina kozorogov v Karavankah	169
Kl.:		Nekaj prispevkov h gospodarske-	
Letošnja vzrejna tekma ptičarjev	146	mu pomenu lova	239
Ing. Vojko Koprivnik:		Lov na Dolenjskem v starih časih	
Lov na lisice	176	in sedaj	269, 316
Propast beljskih lovišč	253	M. Š.:	
Lj. L.:		Čas lovopusta za divje koze	205
Za pravljicnim srnjakom	201	Kako učinkujejo cianinove kapsule?	48
—		Vilko Turk:	
Letošnji sejem za kožuhovino	79	Uspehi IV. tekmovalnega streljanja	
Ing. Ferdo Lupša:		S. L. D.	277
O krokodilih	208	P. G. Višnjan:	
A. Mazlú:		Naš domači muc	5, 45
Kljunač	70	I. Z.:	
Pečelin	97	Latinsčina med lovci in turisti	51
I. Medvoški:		P. Ž.:	
Stari lovski običaji	33	Lanska jesenska vzrejna tekma psov	
		ptičarjev	2

B. Iz lovskega nahrbtnika.

Abnormalna letošnja zima	24	Dar deželnemu muzeju	93
Ahačič Matevž †	335	Darovi za fiskovni sklad	93
Albinistična lastovica	361	Divja mačka	164
Cerknica	196, 400	Divja mačka — redka prikazen na-	
Članarina za l. 1927.	404	ših krajev	92
Črnkasta lisica, velika redkost	92	Divji merjasec	226

Dolenja Lendava	291	Obči zbor mariborske glavne po-	
Dovoljenje za uvoz lovskih pušk in		družnice (zapisnik)	158
municije	266	Obči zbor podružnice S. L. D. v	
»Erhardt Stahl«	363	Murski Soboti	90
Fantič ujel divjega petelina	26	Obči zbor podružnice S. L. D. v	
J. M. pl. Gorup	398	Ptuju	260
Gozdni čuk	91	Obči zbor podružnice S. L. D. za	
Ing. Hainrihar Janko †	223	Gorenjsko	88
Das Haselhuhn. Valentinitisch	401	Obči zbor S. L. D. (zapisnik)	121
Imenik članov S. L. D.	64	Odborove seje gorenjske podruž-	
Instinkt ali dresura	293	nice v Kranju	160, 191
Instinkt ali pamet?	363	Odborove seje mariborske glavne	
Iz prirode	163	podružnice	160
Izreden doživljaj v prirodi	264	Odborove seje podružnice S. L. D.	
Izredni obči zbor S. L. D.	261	v Murski Soboti	90, 360
Jazbecar - brak	291	Odborove seje S. L. D.	61, 155,
Jelenje rukanje v Snežniških go-		157, 190, 194, 223,	290
zdih v letu 1925.	22	Odbor za pokončevanje volkov	364
Kačar živ ujet	363	O naših izrazih	27
Kača v lastavičjem gnezdu	362	O novem načrtu zakona o posesti	
Kako se v Italiji uničujejo prepelice		in nošenju orožja	62
in druge selivke	227	Oprezen zajec	362
Kako učinkujejo cianinove kapsule	162	Ornitološki observatorij v Ljub-	
Kamena sol	196, 410	ljani	294
Prof. Kišpalič Dragutin	61	Osvežitev lovišč z živo divjačino	398
Dr. Mišo Kišpalič †	409	Osvoboditev takse S. L. D.	399
Klub ljubiteljev brakov	88	Pegami	62, 128
Klub ljubiteljev ptičarjev	126, 127	Petelini v Karavankah	226
Koliko časa prej sluti divjačina iz-		Planinski plezalec	294
premembro vremena?	91	Poppel Ludovik †	291
Kozorogi	265	Popravki	64, 128, 196
Kvatrna nedelja	401	Posavski lovac	365
K zaščiti srnjadi	20	Pravila S. L. D.	196
Lenček Niko †	164	Predrzna zvitorepka	361
Letošnje tekmovalno streljanje	196	Prekmurje	91
Lisjak namesto jazbeca	25	Priroda	366
VI. Ljubljanski vzorčni mednarodni		Prva sljuka	400
velesejem	128	Prvi golob	164
Lovački glasnik	366	Prvi gorenjski lovski ples	88
Lovačko-ribarski vjesnik	365	Ptičje življenje v Št. Lovrencu na	
»Lovec« — glasilo S. L. D.	404	Dolenjskem	229
Lovska tatvina	224	Razstava akad. slikarja J. M. Go-	
Lovska zadruga	21, 28, 403	rupa	225
164, 196, 224, 265,		Redek slučaj	361
Lovske karte za l. 1927.	399	Redka lisica	335
Lovski dom	403	Redka plica	361
Lovski ples v Ljubljani	403	Rječnik hrv.-srpskog govora lo-	
Lovski in ribiški zakon v Prekmurju	365	vačkog	336
Lovski ples v Šmarju pri Jelšah	89	Sejem za divje kože	19, 404
Lovski zakupniki morajo biti orga-		Selitev ptic v l. 1926.	364
nizovani v S. L. D.	339	Smotra psov	62
Malenkosti	228	Smrtna kosa	60
Mladi zajci	128	Spominška knjiga J. Š. U.	265, 365
Nagrade za ubite volkove	28, 403	Središnja uprava saveza lov. udru-	
93, 164, 335, 365,		ženja kraljevine S. H. S.	261
Nagrade za zatiranje vran	28	Srnjad in divje kože	226
»Naši psi«	196, 295	S Sorškega polja	292
Navodilo za sušenje divjih kož	402	Strelska tekma glavne podružnice	
Nekaj o domačih mačkah	293	S. L. D. v Mariboru	359
Nepojasnjena zajčja smrt	25	Šoja krivokljunka	25
Neprostovoljna kopel	195	Šoja z deformiranim kljunom	230
Obči zbor Jugosl. kinološkega sav.	88	Šumarski list	128
Obči zbor Kluba ljubiteljev pti-		Tajniško poročilo na občem zboru	
čarjev	128	Slov. lovskega društva	124

Tečaj za gozdne čuvaje	231	Za »nedolžnost« kanje	363
Tekmovalno streljanje v Zagrebu	402	Zanimiv doživljaj	265
Tepina Lovro †	19	Zaplemba divjačine	21
Tudi stanovanjsko vprašanje	27	Zastrupljevanje vran	163
Ljet srnjak	362	Zafiranje vran	293
Urbanc Franc †	19	Zavarovanje lovcev	62
Uspešen lov na divje svinje	92	Za Zeleni križ	62, 196, 336
V Iovopustu	19	Znižana članarina S. L. D.	62
Volčja nadloga v okolici Novoga	26	Znižane vožnje po železnici za	290, 335
koča	26	člane S. L. D.	290, 335
Volka je uplenil	93	Zvišane nagrade za pokončevanje	21
Vsem zakupnikom lovišč	22	volkov	21
Zaičji ples	263	Z zimskih pohodov	161

II. RIBARSTVO.

A. Članki.

Dr. Avgust Munda:		Lov z umetno muho 151, 186, 219, 256	
Ribarski okraji in njih pritoki 12, 56		Uprava naših postrvjih potokov 286, 330	
Strokovno mnenje Okrajnega ribarskega odbora v Ljubljani o najmanjši meri za sulca	17	Ameriške vade za lov roparic	395
Samosvoji ribarski okraji	82	VI. Kapus:	
		Kdaj prijemajo sulci?	354
		Sulec (pesem)	397

B. Iz ribarske mreže.

Ali je raca škodljiva ribam	166	Odbor Slov. rib. društva v Ljubljani	96
Biološka stacija na Blatnem jezeru	296	Oddaja postrvjeega zaroda v Želimljem	267
Bogat lov somov v Dalmaciji	31	Omoica	197
Činklja	408	Popravek	367
Črnooka; kako jo lovimo?	297	Posledice lanske poplave	31
Dopisi za Savez ribarskih društev	406	Postrvji zarod	267
Dril plavača	407	Postrv, težka 9 kg	197
Dvoje rib, ujetih na en trnek	299	Povodenj od 27. do 29. septembra	366
Gojenje rib — članek iz Novic	297	Povodenj l. 1926. in ribarstvo	406
Hidroelektrična centrala pri Krškem	266	Doziv zakupnikom in lastnikom lovišč	29
Hrana ozimic	296	Pozor spornih ribiči	366
Hrošč kot vada	166	Prepoved uvoza in trgovanja z omolico	29
Jegulje v Donavi	408	Produkcija krapov v Italiji	409
Kako dolgo živi jegulja na suhem	407	Profesor Ivan Franke	266
Kako izračunamo težo ščuke?	298	Prostovoljni prispevek za ribarske knjižice	29
Koliko rib použije Zagreb	367	Računski zaključek Okr. ribarskega odbora v Ljubljani za leto 1925.	30
Kratke metavnice	367	Računski zaključek Slov. ribarskega društva v Ljubljani	30
Linj — letargično spanje poleti	409	Regulacija Gradašćice, Glinščice in Malega grabna in ribarstvo	29
Lipani v Savi in Ljubljani	268	Rekordi pri metanju vade na daljavo	298
Losos, težak 34 kg	267	Revirna taksa	295
Lov rib velikanolov	408	Ribarska šola v Jugoslaviji	30
Lov s plovko	298	Ribarske knjižice za leto 1926.	29
Metavnice. Nova iznajdba	296	Ribarstvo v proračunu 1926/27	267
Mladi sulčki	30	Ribarstvo v Švici	407
Najmanjša riba	296	Ribe, ki smrde po blatu — kako jih napravimo užitne	409
Najstarejše ribe	32	Ribe po 1 Din za kilogram	30
Nova knjiga ribarske stroke	267	Ribja favna Jugoslavije	165
Nova knjižica ribarske stroke	367	Ribja steza na Medvoškem jezu	165
Nov aparat za prevažanje živih rib	166	Ribje bogastvo Bodenskega jezera	408
Novi madžarski ribarski zakon	197		
Novo vališče Zagrebskega ribarskega društva	406		
Obči zbor Slov. ribarskega društva v Ljubljani	95		
Občutljivost iker	297		
Odborove seje Slov. ribar. društva	96, 197, 295		

Ribolov na Jadranu	166	Umiranje rib in ureditev vprašanja	
Ribolov v obmejnih vodah	405	odtokov tvornic in podjetij	31
Salmona	407	Umiranje ščuk	297
Seličev lososa	298	Vališče v Bohinjski Bistrici	31
Slov. ribarsko društvo v Ljubljani		Velika jezerka	407
v letu 1925.	93	Velika jezerka, ujeta na umetno	
Stari krap	298	muho	407
Sulčja drest v letu 1926.	267	Velik krap	296
Sulčja lov v seziji 1925/26	267	Veliki lososi	298
Sulčki v Želimljem	31, 267	Velik som	367
Šarenke. Nov transport iz Amerike	299	Vlaganje rakov v Šleziji	296
Šarenke v vališču v Želimljem	267	Vodomci — škodljivci ribjega za-	
Ščuka, težka 14 kg	298	roda	32
Ščuka, težka 18 kg	299	Zarod sulčkov	267
Športski ribar	166	Zastrupljanje rib	267, 29,
Tatvina sulcev in hotelirji	31	Žgodovina trnka	32
Teža ščuk	408	Z raco ujel soma	406
Trnki z ušesci	408	Zveza ribarskih društev	296
Tržne cene rib v Ljubljani	30	Zveza sportnih ribarskih organizacij	405
Tržne cene rib v Zagrebu	30	Zelva v Krki	296, 367, 406

III. RAZGLASI.

Razglas Direkcije drž. železnic o		riboru, levi breg, o dražbi občin.	
dražbi lasnega lova	231, 268	lova obč. Brengova	300
Razglas sreskega poglavarja v Ko-		Razglas sreskega poglavarja v No-	
čevju o dražbi občinskega lova		vem mestu o dražbi nekaterih	
občine Lužarje	199	občinskih lovišč	200
Razglas sreskega poglavarja v Kr-		Razglas velikega župana ljubljans-	
škem o dražbi nekaterih občins-		ke oblasti o dražbi lovišč, za-	
skih lovišč	167	kupni dobi in roku za dražbe	198
Razglas sreskega poglavarja v Li-		Razglas velikega župana ljubljans-	
tiji o dražbi nekaterih ribolovnih		ke oblasti o pokončevanju miši	
okrožij	299	iz zastrupljenim žitom	199
Razglas sreskega poglavarja v Ma-		Sejem za kožuhovino v Ljubljani	367

IV. MALI OGLASI.

Mali oglasi 32, 64, 96, 128, 168, 200, 231, 232, 268, 300, 336, 367, 368, 409, 410

V. SLIKE.

I. Pogačnik: Jerebice v snegu	1	I. M. Gorup: Kozorogi	171, 173, 175
Šoja krivokljunka	25, 231	I. M. Gorup: Srnjad	201
J. M. Gorup: Stari lovski običaj	33	Lisice	233
J. M. Gorup: Vejica na sledi ob-		Dr. V. Jeločnik, slike, tičočče se ba-	
streljene divjadi	38	listike	236, 237
Braki jazbečarij, štiri fotografije		Rih. Koller: Medvedi	269
40, 41, 42,	43	Brak-jazbečar, fotografija	292
J. M. Gorup: Polh	65	J. M. Gorup: Jazbec	301
Melanističen, navaden in albinisti-		J. M. Gorup: Gamsi	337
čen polh	67	J. M. Gorup: Kuna zlatica	369
Detelin, fotografija	97	Ameriške ribje vade	396
Doškodba smrekovega debelca po		Vinjete	12, 19, 29,
polh	102	36, 55, 59, 69, 73,	
Albin Čebular: Polh	129	78, 80, 81, 87, 120,	
Polšje pasti	130, 131	145, 185, 205, 218, 252,	
Valvasor: Hudič polhe pase	133	255, 285, 289, 320, 329,	
Ribiški vozli	155, 222	334, 346, 378, 385, 388, 394	
Kozorogi, fotografija	169		

Januar. Utihnili so v gozdu braki,
več ne odmeva lovski rog;
sneg debel že gore pokriva,
pod snegom spava polje, log.

Počiva lovec v gorki izbi —
spomini se mu probude:
čez gaje, čez poljane širne
njegove misli pohite.

In slik nebroj mu lepih vstaja,
kot v sanjah vse pred njim živi,
prijateljev se spomni dragih
in na divjad — ki glad trpi.

Tovarišev se tudi spomni,
ki več med nami ne žive,
so med letom se ločili,
v loviščih večnih že love.

Divjadi bo ponesel krmo,
da laže zimo pretrpi,
a pravim lovcem v novem letu
— pa mnogo lepih dni želi!

Vl. Kapus.

Po dovršeni smotri se je ves sprevod usmeril proti Dunajski cesti in proti Ježici, na levi strani Vodovodne ceste pa se je začela razvijati tekma in porazvrstila se je korona, ki jo je vodil g. Pavel Stele. Dolgo časa je nizka, gosta megla ovirala, da psi niso mogli priti tako hitro na svoj račun kot bi bilo želeli.

Po že zgoraj navedenih izžrebanih številkah je prišel pri tekmi prvi na vrsto resavec »Ali«, ki je s svojim bolj topim nosom dosti hitro iskal in tudi stavljeno mu nalogo kmalu rešil.

Njegov brat »Ris« se je z večjo vnemo podal na delo, temperamentno je izvajal zahtevane točke, zaostajal pa je v nekaterih posameznih delih, tako da je jasnost ocene nekoliko zadrževal.

»Boy« je spočetka, ko je nastopil, kazal več temperamenta kot ga je pokazal kasneje; v resnici je pes po naravi boljši kakor mu je določila usoda brezdolja in udobnosti.

»Senta«, ljubka, majhna psičica, je imela tokrat z nosom precejšnjo smolo, dasi jo je lastnik sam vodil z izredno nežno fineso. Mogoče je krivo to, da v terenu, kjer je zadnje čase lovila, ni jerebic, ker na spomladanski mladinski tekmi jih je imela prav hitro v nosu, sedaj pa je izgledalo, da je čisto pozabila na nje; sicer pa je ostale točke izvršila po večini z neprisiljeno eleganco.

»Rolf« je kljub svoji stalni bolezenski mizeriji imel vendar tudi še nekaj sreče. Zdi se, da mu je boginja Diana precej naklonjena v izpolnitvi naloge.

Končno pridemo pa k zastavonoši. »Tička« vzbuja na vsej črti nado, da bo vreden potomec svojega prednika »Risa« po vsi njegovi plemenitosti takrat, ko se popolnoma osamosvoji.

Tekma je potekla po načrtanem programu, vmes je bilo kosilo in kratek odmor pri »Ruskem carju« na Ježici, na kar se je nadaljevala v črnuškem lovišču. Vodja tekme je bil g. Anton Schuster, sodniki pa: vlad. svetnik H. Erhardt, F. Justin, dr. Ivan Lovrenčič in Fr. Urbanc; kot ponovni pripravnik P. Žmitek in kot veterinarski izvedenec L. Tepina.

Poslovilni večer se je vršil po tekmi v posebni sobi restavracije »Ljubljanski dvor«. Tam se je razglasil izid tekme. Razdelile so se nagrade po sledečem redu: I. denarna klubova nagrada vsled prenizko doseženih točk ni prišla v poštev, bile pa so prisojene lastnikom psov: II. a denarna nagrada 100 Din lastniku »Tička« G. Šetina-Križaj; II. b denarna nagrada 100 Din lastniku »Risa« Iv. Lapajne - Ožbolt; II. c denarna nagrada 100 Din lastniku in vodniku »Sente« dr. St. Erhartiču; dalje III. a denarna nagrada 50 Din lastniku psa »Ali«, P. Stele - Ožbolt; III. b denarna nagrada 50 Din lastniku psa »Boy«, Premru - Ožbolt in III. c denarna nagrada 50 Din ing. Weinbergerju.

Poleg teh denarnih nagrad je razdelil klub med zgoraj omenjene lastnike psov tudi še dodatna darila v obliki lovsko-uporabnih potrebščin.

100 Din je dobil dalje nadlovec Ožbolt za najboljšega resavca in 100 Din kot dober voditelj; rač. svetnik E. Križaj 100 Din za psa »Tička« z najboljšim nosom.

Vladni svetnik H. Erhardt je prinesel s seboj tri kolajne, od katerih je podarilo dve Društvo za vzrejo psov = O. H. Z. V., eno pa »Jagdhundklub Wien«. Iz čistega srebra, jubilejnega spomina in krasno izdelana je bila kolajna, prisojena dr. St. Erhartiču kot najboljšemu vodniku; drugo je dobil za dobro vodstvo I. Ožbolt; tretja pa je bila v isto svrho prisojena ing. Weinbergerju.

Po končanem obredu se je razvil prosti zabavni del. Klub je dolžan iskreno zahvalo vsem, ki so k prireditvi prispevali dejansko, gmočno ali moralno ter prosi, da mu ostanejo še nadalje naklonjeni.

P. G. Višnjani:

Naš domači muc.

Majhna, pohlevna, napol lesena bajtica sameva tik ob gozdu. Vsa njena vnanost priča o skromnosti njenih stanovalcev: siromašne so razmere, v katerih živijo.

Zima je. Vse poka od mraza in ostra burja brije preko poledenelih snežnih zameotov okoli bajte. Majhna, vsa zasopla in pomrzla okna jedva pripuščajo dnevni svetlobi dostop v zadehlo hištrno, katero napolnjuje slab zrak. Soparica večnega ognjišča, pomešana z dimom in parom iz kotla, v katerem vro smunke in kavre, se vali kar na debelo po vseh prostorih te domačije. Ohlajena se pretvarja v vlago na okajenem nizkem tramovju lesenega stropa. V kotlu, za večinoma odprtimi vrati, vrh ogromne, preproste krušne peči, ki je vedno zakurjena in topla — se valja številna deca v umazanih capah. Na obojestranskih zapečkih dremljeta stara dva, a na klopi, ki obdaja peč, lupi in reže gospodar leskove vitrnike in vrbove beke, s katerimi si bo spletal potrebne koše in oprtnike. Nebroj zamazanih, režečih ali zakrpanih čevljev leži v slikovitem neredu pod klopjo. Na različnih, visečih pod stropom nad pečjo, visi in se pari slabo oprano, še mokro perilo. Domača perjad brska po ilovnatem ještarniku hištrne. V vogalu ob peči stoji ogromna, dvospalna postelja, pregrnjena z raztrgano rdečo prešivko. Pod to posteljo spi, v kolo-barju zviti, domači pes, čudnega pokolenja. Nad javorjevo veliko mizo, okoli katere se vrsti razen preproste klopi, par vegastih

Zavele so podnevi toplejše sapice. Raz strehe zdrkne zadnji poledeneli sneg. Na bližnjih močvirnih travnikih je izpodjedla studenčnica visoke plasti snega, a ponoči zopet vse pomrzne in ledena skorja še pregrinja debeli sneg. Brezskrbno se šeta naš muc po tem ledenem parketu. Niti malo mu ne drsi, ostri kremplji so mu hasni tudi v tej dobi. Na prekopninah se zbirajo razna gladna živa bitja. Suhe, ognite, rjavkaste biljke trav in razno že brsteče drugo zelišče nudi lačnim želodčkom preskromno hrano. Želodčki so krilatcem res skoraj že osušeni v drobnih telescih in tudi dolgouhi, brzokoki zajec se kaj rad oglašča na teh prekopninah v dolgi, ostri zimski noči. Glad je najhujše zlo.

Nedolžni naš muc kaj pridno opreza ob takih mestih. Na vse načine se trudi in poskuša zadostiti naravnemu svojemu nagonu, res se mu posreči namen semintja pri vrnivših se, utrujenih ptičih selivcih, posebno pri škorcih. Le pri doraslem urnem zajcu nima uspeha, vsa zvitost mu ne pomaga do plena. Dobro pa se zaveda, da pride tudi za zajčke doba, ko se bo bogato še ž njimi mastil.

Doba stradanja mine. Sneg skopni in vse stvarstvo prehaja v pomlajevanje in razmnoževanje. Kaj vztrajne, posebne vrste glasbenik postane naš muc; vse noči lazi naokoli, se dere in preprije in se bori s sobrati. Ljubezen in narava učinkujeta v njem silno razborito... A ni jih toliko teh nežnih družic, da bi se jih navžil popolno... Ko tava ponoči, ves razvnet še od naravnih nagonov okoli, začuje gori iz temine smrekovega gozda vabljiv odjek. Urno jo briše za zvokom čez drn in strn. Najde si družico med samotnimi skalami temnega gozda. Nič ga ne ovira mnogo večja in divja zunanost njena — res — hudo trpi pod šapo tako okrutne, navidezno se braneče, velike te nove družice. A končno mu je sreča vendar popolna, in niti tekmeča nima v tej samoti. Ona se kaj hitro oddalji in zgubi med skalami, zakonske zvestobe ne pozna ta žival. Res skrbno mora skrivati še svoje otroke pred krvoločnim lastnim očetom mamica muca...

Dasi mu grozi v gozdih velika nevarnost — lisica namreč je velika prijateljica belega mačjega mesa — ostane vendar v šumi in pridno stiče za gnezdi raznih ptičev. Lisice se lahko ubrani s pobegom na drevo. A ravno to svojstvo, da spleza muc na visoka drevesa, je vzrok, da je mnogo hujši uničevalec gnezd in tičjega rodu, kot je lisica. Naš muc z lahkoto ugrabi vse, bodisi na zemlji, pod zemljo ali nad zemljo. Na srečo mu narava ni dala boljšega nosu; dasi sliši in vidi posebno ponoči izborna, mu vonj ni tako razvit, kot pri lisici. Na svoj zimski dom popolno pozabi. Po goščavah se potepa, nobeno gnezdo ni več varno pred njim in če nanese prilika, loti se tudi divjega zajca.

Res je, vztrajno, uprav neverjetno dolgo in zamaknjeno preži pred mišjo luknjo, nestrpno pričakujoč izhoda miši, in šop — že mu cvili miška v ostrih krempljih. A ne da bi jo urno umoril, kaj še, mrevari jo, kot pozimi jerebico; podaljšani smrlni boj žrtve mu je v posebno naslado, dokler ga z ugrizom v vrat ne konča...

Par dni pred bližajočo se neugodno izpremembo vremena, postaja potepenec kaj nemiren in pobriše jo slednjič vendar proti domu. Dež in moča mu ne prijata. Bral sem pred nekaj leti nasvet, da naj se mladim mačkam uhlji postrizejo, kar baje povzroči, da se ne potepajo po prosti naravi, ko jim rosa in mokrota prihajata v ušesa. Če je res, ne vem, videl sem pač mačko brez repa, a brez uhljev še ne... Sicer so tudi samice mnogo bolj pridomne in manj škodljive lovu. Doma jo seveda radostno sprejmejo. Prvi, ki jo opazi že kriči drugim: »Lajdra se je vrnila, dež bo.« Ta naziv sem slišal sam iz ust preprostih ljudi, dasi na Gorenjskem take potepence nazivljajo kot pogošarje ali gošavarje. Tako mi poroča tovariš Dolfe iz Kamne gorice.

Dokler je slabo vreme, ostane mačka pod streho, a ko se zopet zjasni, izgine. Nobeno prepeličje ali jerebičje gnezdo ni varno pred njo in naj tudi valeča mamica sprhne srečno še iznad gnezda: ves zarod ali zalega je neizprosno uničena od nje. Kako dela z divjimi zajčki, opišem z naslednjo resnično dogodbico.

Vih grička nad Goričani, nasproti bele vasi Police tik triangulačnega kamna, tedaj na najvišji razvidni točki, sem ležal v predvojni dobi lepega poletnega popoldne. Dobil sem ravno isti dan novo kupljeni lovski daljnogled in preizkušal sem ga, motreč z njim vso daljno in bližnjo okolico. Divil sem se pogledu na daljne že brezsnežne planine, potem na Krim, na bližnjo Šmarno goro, ki je bila kakor izrezana pred menoj. Bližnja okolica mi radi prevelike povečave ni ugajala. V drugostranski rebri, v razdalji približno dveh kilometrov, ob robu travnikov in grmovja, v katero pelje skromna stezica, opazim temnosivkasto mačko, ki se kaj previdno in počasi plazi naprej. Sledi tudi z nosom ob stezi, a pri tem poslu vsakokrat postoji. Kot kača se vije dalje, znak, da ima svoj poseben namen. Dolgo se plazi naprej. Roke, držeče daljnogled, se mi začno tresti in tudi v očeh začutim neko neprijetno migljanje, kot posledico bolešne utrujenosti očesnih mišic. V smeri malega deteljšča se plazi muc in se v njem izgubi. Le nemir in pripogibanje zelenih bilk mi izdaja smer mucove poti. Bliža se šopu zelenja, ki je izrazito bolj bohočno vzraslo. Gotovo je ondi bil svoj čas kupec gnoja, kar povzroča sedaj bujnejšo porast rastlinstva. Majanje bilk poneha; zbal sem se, da sem zgrešil muca, a vendar buljim z daljnogledom na točko, kjer sem

Dr. Avgust Munda:

Ribarski okraji in njih pritoki.

Po § 9. kranjskega ribarskega zakona z dne 18. avgusta 1888, dež. zak. št. 16 iz leta 1890.* mora politično pokrajinsko oblastvo razdeliti vse tekoče vode, vštevši mrtvice v revirje ali ribarske okraje. Izjemo tvorijo le one vode, ki ne pridejo po svoji trajni kakovosti za nobeno panogo ribarstva v poštev; to pa velja za take (brezpomembne) vode le dotlej, dokler traja ta kakovost (nesposobnost za revir).

Po § 10. cit. zak. ne sme vlada brez pristanka posestnikov dodeljevati revirjem:

1. trajnih ribarskih naprav (ribje jezove, ribje ograje), ki so že obstojale na podstavi posebne pravice, v času, ko je ribarski zakon dobil veljavo;

2. vodnih parcel, ki jih je ribarski upravičenec prepustil poklicnim ribičem za dobo življenja po § 6. rib. zakona. Ta paragraf (10) je smatrali kot prehodno določilo zakona, ki danes ne pride več v poštev; radi popolnosti pa sem ga moral omeniti, ker hočem v naslednjem razpravljati o tem, katere stranske vode in pritoki spadajo k ribarskemu okraju. Izjeme § 10. so tudi praktično brez pomena, ker trajnih naprav za ribjo lov na podlagi posebne pra-

* Kjerkoli je v tem članku govor o ribarskem zakonu, je mišljen vedno le kranjski ribarski zakon.

vice (§ 10., točka 1.) na ozemlju bivše Kranjske sploh ni; pač pa so bile take naprave v navadi v drugih deželah osobito za lov lososov in v Furlaniji za lov ogorjev.

Na podstavi § 9. kranjskega ribarskega zakona je izdala bivša deželna vlada za Kranjsko v letu 1894. in 1895. v zmislu § 12. naredbe deželnega predsednika za Kranjsko z dne 9. junija 1890, dež. zak. št. 18, za posamezna porečja razglase, s katerimi so se ustvarili ribarski okraji ali revirji na ozemlju bivše Kranjske.

S temi razglasi je vlada razdelila vse vodovje bivše Kranjske v 140 ribarskih okrajev. Vsak okraj (revir) je dobil zaporedno številko in ime po kakem kraju, ki leži približno sredi revirja, n. pr. okraj Tacen št. 19 ali okraj Kranj št. 12. Razen tega se je z razglasom določilo, ali je okraj samosvoj (§ 11.) ali zakupen (§ 14.), katere vode spadajo k revirju in katere so njihove meje. Vode vsakega okraja se ločijo v glavno in v stranske proge ter v pritoke. Glavna proga je jedro revirja, stranske vode in pritoki so pritikline glavne vode. Razglasi o ustanovitvi ribarskih okrajev naštevajo izčrpno vse stranske vode in pritoke na obeh bregovih glavne vode ter označujejo, katere vode je smatrati kot »brezpomembne« za ribarstvo v zmislu § 9., odstavka 3. rib. zakona.

S to slednjo določbo razglasov se hočem natančneje baviti, ker se mi zdi v vsakem pogledu zgrešena.

Kakor sem posnel iz ribarskega katastra, ki je seznam vseh ribarskih okrajev, je vodà, ki so za ribarstvo baje »brezpomembne«, vpisanih zelo malo. V naslednjem jih hočem navesti imenom z označbo okraja, kamor spadajo:

1. Belica (okraj Kranjska gora št. 2).
2. Dobrčnik (okraj Jesenice št. 4).
3. Kropa (okraj Stare Fužine — Srednja vas št. 8).
4. Zgoša (okraj Radovljica št. 9).
5. Škedoren od jezua nad izlivom, Mošenik in Peščenik (okraj Kokra št. 13).
6. Mlinščica med zgornjim in spodnjim Pavšlarjevim mlinom in potočič v Smledniku od najspodnjega slapa navzgor (okraj Smlednik št. 15).
7. Reka od Janezovega mlina navzdol (okraj Cerklje št. 21).
8. Bernik od mlina v Vavpotah navzgor (okraj Zalog, Kaplja vas št. 22).
9. Dolski potok, ki izvira pri Rudniku in se steka skozi Radomlje, Turnišče in Dob v Račo (okraj Dob št. 28 c).
10. Studenčina pri Žmucu (okraj Ponova vas št. 92).

jemu zarodu in mladim varno zavetje, vsem ribam pa zatočišče ob hudi vodi in povodnji.

Vse te mirne in tekoče stranske vode se menjavajo osobito pri večjih rekah skoro ob vsaki povodnji; radi tega jih ni mogoče v katastru izčrpno naštevati; prideliti jih pa moramo brezpogojno k revirju, h kateremu spadajo po svoji prirodni legi. Isto velja tudi za večje stranske dotoke ali pritoke, v kolikor sami ne tvorijo posebnega revirja.

Prihajam k drugi panogi ribarstva, h gojenju rib. Omenil sem že gori, da so vse stranske mirne vode važne za razplojevanje rib, ker jim nudijo drslišča, zarodu pa zavetje. Isto velja za številne manjše potočke, studenčine in jarke, ki se vijejo po travnikih in se nato po kratkem toku izlivajo v revir. Vsi ti potočki, najsi bodo še tako neznatni, so pomembni za revir; v njih išče zavetja ribji zarod, čim se izleže iz iker. In najsi bodo take studenčine dolge le nekaj metrov in široke dobro ped, za ribarstvo so važne, ker nudijo zavetje ribjemu zarodu v najnežnejši mladosti. Taki jarki in studenčine so prirodni odgojni jarki za ribji zarod. V te jarke ne morejo uhajati večje ribe; ribji zarod je v njih popolnoma zaščiten in ne prete mu nevarnosti, katerim je izpostavljen v glavni vodi. V teh jarkih preživlja riba svojo mladost in se vrne zopet v glavno vodo, čim se je nekoliko okrepila. Brez teh jarkov si naravnega razplojevanja rib niti misliti ne moremo; oni nadomeščajo umetne naprave v vališčih in ribogojnih zavodih. Ako bi te jarke in studenčine, ki se zde lajiku na prvi pogled brezpomembni, odvzeli revirjem, bi vzeli ribam takorekoč glavni pogoj življenja in obstanka.

Studenčine, jarki in potočki, ki teko v revir, so važni tudi za umetno gojenje rib. Kdor vlaga v svoj revir ribji zarod ali mladice, jih ne sme vlagati v glavno strugo, ker bi jih tamkaj odnesla voda. Stranske studenčine so često edini prostor, kamor moremo z uspehom vlagati ribji zarod; to velja osobito za reke s strmim obrežjem. Brez teh stranskih jarkov si pravilnega vlaganja ribjega zaroda niti misliti ne moremo. Zaradi tega je tudi iz tega vidika potrebno, da se priključijo k revirju vsi stranski jarki, potočki in studenčine.

(Konec bo sledil.)

Dr. M.:

Strokovno mnenje Okrajnega rib. odbora v Ljubljani o najmanjši meri za sulca.

(Oddano na poziv Velikega župana v Mariboru.)

Sulec (salmo hucho L.) živi le v Donavi in nekaterih njenih pritokih, sicer pa v nobeni drugi vodi na svetu. Že to je vzrok, da je treba sulca kot naradni zaklad ščititi bolj kakor vsako drugo ribo.

Stanje sulcev od leta do leta gineva. Vzroki so: regulacije rek, strupeni odtoki tvornic, množitev prebivalstva in s tem združeno zanimanje za sportno ribolov itd. Uravnave rek jemljejo sulcem zaklonišča in drstišča in ni bogvekako pretirana trditev, da bi sulca več ne bilo, ako ga ne bi umetno gojili.

In baš zaradi tega so začeli ribarski interese iskati načine, kako bi se ohranila in rešila ta riba golove propasti. Prvo sredstvo je umetno gojenje, drugo varstvo rib po sportnikih (omejitev lovi) in varstvo po oblastvenih predpisih.

Izjaviti se je bilo le o slednjem.

Splošno načelo racionalne ribje lovi je, da lovimo ribo šele, čim je postala plodna, čim se je vsaj enkrat v življenju izdrstila in množila. Salmonidi prično postati plodni običajno v četrtem letu, sulec pa doseže popolno stopnjo plodnosti v petem ali šestem letu svoje starosti. Takrat tehtja, ako je normalno raščen, običajno 3 kg in meri 70 cm. Poudarjam, da velja to le za sulce, ki žive v vodi, kjer je dosti množinskih rib. V vodi, kjer ni množinskih (belih) rib, degenerira sulec. Zato je opazovati v takih vodah (osobito postrvjih), kamor se često zateka sulec, da se prično drstiti sulci pod gorenjo mero in težo; to pa je izjema.

Vsa strokovna literatura stoji na stališču, da doseže sulec plodnost šele z gori omenjeno mero in težo. Eden prvih ihtioloških strokovnjakov, univerzitetni profesor dr. Hämpel izrečno trdi, da postane sulec ploden, ko doseže težo 3 kg (glej Handbuch der modernen Fischereibetriebslehre, Doljan - Hämpel, Wien 1921, stran 8; glej tudi dr. Heintz: Der Angelsport im Süßwasser, München 1920, stran 269). Dr. Heintz sicer pravi, da postane sulec ploden, ko doseže težo 4 do 5 funtov in povprečno dolžino 60 cm. Tu je pa treba poudariti, da se dr. Heintz moti, ker to razmerje med težo in mero ni pravilno. Dolžina 60 cm (dr. Heintz pravi »približna«) ne ustreza teži 4 do 5 funtov (3 kg); tej teži ustreza mera 70 cm. Dr. Heintz očitno ni vodil statistike o meri

in teži sulcev; zaradi tega je pomota razumljiva. Edina statistična knjiga o rasti sulcev »Ueber das Wachstum des Huchens« Dr. Hämpel (Internationale Revue über Hydrobiologie und Hydrographie 1910, zvezek III, stran 137) pravi, da so sulci plodni za drest, ko tehtajo 3 do 5 kg. Ta trditev je znanstveno utemeljena, ne pa trditev dr. Heintza. Dr. Hämpel je v svoji knjigi priobčil obširne tabele, iz katerih je posneti, da meri sulec 3 kg 72 cm in da znaša njegova starost 5 let. Starost je določil z natančnim mikroskopičnim preiskovanjem luskin in okostja. Po tej knjigi je torej dokazano, da je dr. Heintzova trditev, v kolikor pravi, da ustreza teži 4 do 5 funtov približna mera 60 cm, pomotna.

Pripomnim še, da tehta sulec z mero 60 cm jedva 1.80 do 1.90 kg. Tak sulec gotovo še ni ploden, saj ni niti 4 leta star. Sulce s to mero loviti bi značilo uničevati sulčji zarod.

To, kar smo gori navedli, je vsa strokovna literatura o rasti sulcev. Teorija se torej strinja s tem, da postane sulec ploden s težo 3 kg in dolžino 70 cm.

Tudi praksa se s teorijo strinja. Na drstiščih se pojavljajo le sulci, ki presegajo to težo in taki sulci izvršujejo drest. Pripominjamo pa, da prihajajo na drstišča izjemoma tudi sulci, ki tehtajo komaj 2 kg. Lajiki so mnenja, da se tudi taki sulci drste, kar pa ni res. Taki sulci prihajajo na drstišča iz drugih vzrokov, bodisi da spremljajo večje sulce, bodisi da hočejo zavžiti izdrščene ikre. To je najbrž edini vzrok, da se pojavljajo tudi manjši sulci na drstiščih.

Omenil sem že prej, da degenerirajo sulci v vodah, kjer nimajo dovolj hrane. V takih vodah ostanejo pritlikavci in se drste pod gorenjo mero in težo, to velja osobito za postrvje potoke. V tem slučaju daje odpomoč določba členu 3, odstavek 1, naredbe št. 259. Ur. lista 1922, ki omogočuje pod gotovimi pogoji lov sulcev izpod mere, da se zaščitijo druge plemenite ribe, kakor postrvi in lipani.

Iz navedenega torej sledi, da je treba sulca ščititi vsaj do takrat, ko postane ploden, to je, dokler ne doseže teže 3 kg in mere 70 cm. To je minimum! Ako pa hočemo sulca izdatno ščititi, je treba iti še preko te mere in določiti mero 4 kg ali 75 cm. To mero so določili sportni klubi in zakupniki sulčjih revirjev v ljubljanski okolici. Uspehi tega ščitenja so postali že vidni in se je sulčji zarod baš zaradi tega v Savi in Ljubljani znatno pomnožil.

Iz lovskega nahrbtnika.

† **G. Lovro Tepina.** Višji živino-zdravnik, ravnatelj podkovske šole, podpredsednik Jugoslov. kinološkega saveza, urednik strokovnega kinološkega glasila »Sportni pes« itd. je nenadoma preminul dne 18. decembra 1925 ob pol 12. uri.

Rajniki je bil izredno idealen delavec na polju živinoreje, psoslovja in kulturnega udejstvovanja.

Težko prizadeti obitelji kakor tudi vsem prizadetim krogom naše najgloblje sožalje.

Težka izguba. Dne 29. nov. 1925 je zadela rodbino veletrgovca Franca Urbanca v Ljubljani težka nesreča. V Milanu je nenadoma vsled olrpnjenja srca preminul edini sin Franc Ferdinand, star šele 21 let.

Po dovršenih študijah ljubljanske viš. realke, enoletnega tečaja tekstilne šole v Brnu in akademije za nacionalno ekonomijo v Kölnu se je pred tedni podal v Italijo, da v veleindustrijskih obratih spopolni svoje teoretične študije tudi praktično, preden vstopi kot delujoča sila v veleobrat svoje domače tvrde. Ni mu bilo usojeno, udejstvovati se v življenju; smrt mu je prestriгла nit življenja.

Bil je ljubitelj narave ter sporta, posebno pa je posvečal svojo pozornost lovstvu in psoslovju. Dasi še mlad, je na tem polju že pokazal marsikak lep uspeh.

V trajnem spominu nam ostaneš, dragi Franjo. Roditeljem in Tvojim sorodnikom pa bodi izraženo najgloblje sožalje. — Prof. P. Zmitek, bivši učitelj-razrednik in sodrug v lovstvu in psoslovju.

Poročilo o lovskem plesu v Kranju, ki je bil 5. januarja t. l., sledi v prihodnji številki.

O poteku občega zbora S. L. D., ki se je vršil dne 6. januarja t. l., bo »Lovec« poročal v prihodnji številki.

Sejem za divje kože. Opozarjamo na članke v lanskem letniku »Lovca«, v katerih je nadrobno opisana nameravana preureditev dosedanjega trgovanja z divjimi kožami. Oddelek »Divja koža« pri Ljubljanskem velesejmu in »Lovska zadruga« sta lovske zakupnike s posebnim pismom posebej povabila, da sodelujejo pri izvedbi nameravane akcije.

V lovopustu so: Jeleni (samci), jelenčki in košutice, gamsi (samci in koze), srnjad (srnjak in srne). Od 16. januarja tudi zajci, od 1. februarja košute. — Od divje perutnine so v lovopustu fa-

zani, gozdni in beli jerebi in jerebice, kotorne, poljske jerebice.

§ 2. zakona z dne 28. februarja 1922, Ur. list št. 378/115, veljaven za območje vse Slovenije, se glasi:

»Ob prepovedanem lovskem času se prepoveduje streljanje, pokončevanje ali lovljenje divjih živali, navedenih v § 1.

Prav tako je prepovedano po preteku 14 dni, ko je nastopil prepovedani lovski čas, in še dalje, dokler traja, to divjad v celih kosih, razdejano ali pripravljeno kjersibodi prodajati ali ponujati v nakup.«

§ 3. cit. zakona pravi: »Izjeme § 2. prvega odstavka more dovoljevati okr. polit. oblastvo le v teh primerih:

a) ako je dokazano, da je divjačina, ubita v zakonitem času ali da je uvožena iz inozemstva;

b) ako okrajno polit. oblastvo zaradi zaščite kmelijskih ali gozdarskih koristi odredi v prepovedanem času streljanje take divjačine, ki se je prekomerno razpasla.

V obeh primerih mora prodajalec divjačine varnostnim organom na zahtevo pokazati pismeno dovoljenje okr. polit. oblastva.

Konzerve v dozah so od tega izvzete.«

§ 5. cit. zak. dalje pravi: »Na streljanje v zagrajenih lovskih gojiščih (t. j. oborah) se ta zakon ne nanaša; vendar se mora prodajalec divjačine izkazati z dovolilom, predpisanim v § 3.«

§ 6. govori o kazenskem postopku, in sicer: »Preslopke tega zakona kaznujejo okr. pol. oblastva z denarno kaznijo od 5 do 250 Din, ki se sme, če se je prestopnik ponovil, ali če je ž njim nastala občutna oškodba na stanju živali, zvišati do 500 Din. Ob neizterljivosti se izpremeni denarna kazen v zapor 24 ur za vsakih 5 Din.«

§ 8. določa, da ostanejo ostali zakoni predpisi, veljavni v posameznih delih Slovenije do nadaljnjega ukrepa v veljavi. (N. pr. predpisi glede hladilnic in drugo).

K zaščiti srnjadi. V Primorsko-krajiški oblasti je lov na srne po vseh lo-

viščih za dve leti obustavljen. Povodni te zabrane je uprava dr. K. Gyczyjeve graščine javila na pristojno mesto, da se srne, ki so očuvane, postrelijo, ko prestopijo obmejna lovišča, ležeča na teritoriju ljubljanske oblasti, seveda le ob času, ko po zakonu ni lovopusta na to divjad.

Ker nimamo zakonitih sredstev, da bi se mogla tudi pri nas izdati splošna prepoved lova na srne, in je lovski upravičenec, ki plačuje razmeroma visoke zakupnine za lov, odgovoren za škodo, povzročeno po srnjadi v poljskih in gozdnih kulturah, je mogoča uspešna zaščita srnjadi samo tam, kjer se lovski upravičenci - mejaši (posesniki samostanih lovišč in zakupniki občinskih ali zakupnih lovišč) medsebojno prostovoljno pogodijo, da ne bodo streljali srnjadi.

Poznavalcem razmer je znano, da bi bilo tudi pri nas dobro, da bi se odstrel srnjadi vsaj nekoliko omejil, ker je prav mnogo lovišč, v katerih se je število srnjadi v vojni in povojni dobi močno skrčilo.

Največ srnjadi pade na brakadah. Praksa kaže, da se pri takih lovih postreli tudi mnogo srnjačkov in srnic, kljub temu, da po zakonu ni dovoljeno streljati nanje. Vzroki, da pade mnogo mladičev, so deloma nepazljivost strelcev, ki ne gledajo na to, jeli žival mlada ali odrasla, deloma pa tudi brezbriznost lovskih nadzorovalnih organov, ki takih prestopkov ne naznanijo.

Da se očuva po zakonu zaščiteni mladi naraščaj srnjadi, je g. veliki župan ljubljanske oblasti po zaslišanju S. L. D. izdal lansko leto podrejenim oblastvom okrožnico, s katero opozarja, da se imajo v prihodnje navedeni prestopki lovskih predpisov točno zasledovati in strogo kaznovati.

Ako se bo strogo pazilo na lovske predpise, ne bodo ostali neobstreljevani samo mladiči, temveč bo ostala tudi marsikatera starejša srna pri življenju in bi se v splošnem odstrel srnjadi nekoliko zmanjšal.

Odrejeno je nadalje tudi, da se strogo pazi na to, da se srnjački in srnice ne bodo prodajali ali ponujali v nakup ne v celih kosih ne razdejani. Javnim nadzorovalnim in tržnim organom je naročeno, da se more za nedoraslo srnjad smatrati vsako srno, ki v času od 15. okt. do 30. decembra izstreljena ne tehta preko 12 kg.

Zaplemba divjačine, glede katere obstoja upravičen sum, da prihaja iz rok lovskih tatov. Da se prepreči prodaja divjačine, ki izvira iz neupravičenega ali talinskega lova, se vsled posredovanja S. L. D. po nalogu mestnega magistrata ljubljanskega puščajo preko trošarinske črte v mesto samo one pošiljke divjačine, ki so krute s potrdili pristojnega županstva, da izvira divjačina iz upravičenega lova. Pošiljke, ki niso krute s takimi potrdili, se zaplenjajo, profi krivcem pa se uvaja kazensko postopanje.

Zvišane nagrade za pokončevanje volkov. Od 1. januarja t. l. so nagrade zvišane in se plačuje za volkuljo 500 Din, volka 400 Din, mladiča iz legla 150 Din, ne oziraje se na okolnost, ali je bil volk ubit na zalazu ali gonji, ujet v past ali drugače.

Drugi dosedanja pogoji ostanejo v veljavi. (Glej razglas v Uradnem listu št. 216/10 iz leta 1922. in št. 393/116 iz leta 1925. — in »Lovec« l. 1922., str. 62.)

Lovska zadruga. Na redni seji načelstva so se dne 4. decembra 1925 obravnavale sledeče važne stvari:

Nabava žive divjačine iz Češkoslovaške republike. Predsednika načelstva ing. Fr. Tavčarja se ponovno pooblasti, da posreduje pri tukajšnjem češkoslovaškem konzulatu, ki naj vpliva na svojo vlado, da se taka dobava divjačine za osvežitve krvi v naših loviščih tudi udejsvi. Sklene se, naročiti od tam zaenkrat 50 parov živih poljskih jerebic in 40 kosov plemenskih zajcev.

Da bi se gojenje in krmljenje divjačine čimbolj povzdignilo, posebno glede fazanov in poljskih jerebic, se sklene,

nagraditi skrbne in marljive poklicne lovce, ki se izkažejo z uspehi. V ta namen se določi vsota v znesku 700 Din, in sicer naj bi se razdelila tako, da odpade na l. nagrado 300 Din, na ostali dve pa po 200 Din. Izrazi se želja, da bi to posnemalo tudi Slovensko lovsko društvo ali druge sorodne korporacije.

Mreže, s katerimi naj bi se lovilo živo divjačino, se sklene čimprej naročiti, za to se poveri tajnika načelstva, da do 9. dec. 1925 zbere in pripravi material, bodisi v literaturi, načrtih in cenikih.

Pri šesti točki dnevnega reda se je sprožilo vprašanje, kam spravljati ujeta živo divjačino, posebno fazane in jerebice? Na predlog Iv. Zupana naj bi se v ta namen skušalo dobiti katero praznih barak za epidemične bolezni, ki naj bi jo odstopila v ta namen mestna občina. Predlagatelja se pooblasti, da si barake ogleda na licu mesta in naj tozadevno posreduje. Če bi se taka baraka dobila, bi bilo treba v njej kritje napraviti malo od tal iz smrekovih vej.

Zastran naročenih 20 družin, t. j. 100 fazanov pri upravi graščine G. Pongraza, se pooblasti Ivana Zupana, da končno uredi zadevo osebno, ko se bo mudil vsled nekaterih opravil v tamošnjih krajih; vsekakor pa se ga naprosi, da mu i vnaprej piše glede pripoznanja naših točasnih pogojev, posebno kar se tiče stanja valute.

Odklonitev Lovske zadruge kot sozakupnika v lovišču občine Krčevina pri Ptujju se ponovno vzame v pretres. Posredovanje v tej zadevi se poveri tudi Iv. Zupanu.

V zadruzo se sprejmeta dva nova člana in sicer: kr. notar Niko Lenček v Skofji Loki in »Savezno Lovačko Udruženje u Dubrovniku«.

Iv. Zupan poroča o uspehu dogovorov z ravnateljem Ljubljanskega velesejma M. Dularjem, ki so glede kožnega sejma dovedli do uspešnih zaključkov. Tozadevni članki so bili objavljeni v tukajšnjih dnevnikih in v »Lovcu« (glej str. 552 lanskega letnika), podrobnosti pa se bodo še določile in objavile.

Iv. Zupan prosi, naj bi ga načelstvo zadruga pooblastilo glede podpisa skupno z ravnateljem Ljubljanskega vele-sejma g. M. Dularjem v svrhu odprtega računa do zneska 1 milijona dinarjev pri Kmetiski posojilnici v Ljubljani. Ker glasom združenih pravil načelstvo ne more v taki izmeri dati pooblastila, se sklence čimprej sklicali skupno sejo nadzorstva in načelstva.

Glede donašanja divjačine na trg se sklence naprositi Slov. lovsko društvo, da nemudoma vloži pri mestni občini prošnjo, da naroči mitniškimi paznikom, da strogo pazijo na to, kdo prinaša divjačino, posebno zajce, v mesto. V slučaju, da bi se kdo ne mogel izkazati s potrdilom od občine, v kateri je divjačino dobil, se mu jo kratkomalo odvzame, proda na dražbi, denar zapleni, njega pa primerno kaznuje. Da se to čimprej uresniči, prevzame posredovanje pri S. L. D. M. Hafner.

Mestna klavnica ljubljanska napravlja obsežno hladilnico in k temu spadajoče naprave. Sproži se vprašanje, da naj bi Lovska zadruga pravočasno poskrbela za to, da si zagotovi primeren prostor, kamor bi se spravljalo mrtvo divjačino za nadaljnje razpečevanje. Sklence se vposlati na gerentski sosvet ljubljanske mestne občine prošnjo, da uvažuje željo Lovske zadruga.

Vsem zakupnikom lovišč. Večina naših lovišč si še ni opomogla od vojne, ki je bila tudi za lovstvo katastrofalna. In če pregledamo dobo šestih povojnih let, pridemo do prepričanja da splošnega zboljšanja v doglednem času še nimamo pričakovali, če ne posežemo vsi pravi lovci v tok razmer z energično voljo in s požrtvovalnostjo in vzdržnostjo pravih lovcev. Samopomoč mora postati tudi naše geslo. S. L. D. je že takrat, ko je dalo iniciativo za ustanovitev Lovske zadruga in začrtavalo smer te zadruga, izrazilo željo, da naj Lovska zadruga vzame v svoj program nakup žive divjačine, da na ta način poživi naša lovišča in osveži kri naše divjačine. Podčrtalo je S. L. D. svoje

stališče s tem, da je nakazalo Lovski zadrugi znaten prispevek v označene svrhe. Z odkritim zadovoljstvom naznamo vsem lovcem, ki so dobre volje, da nas je Lovska zadruga obvestila, da ima za prihodnjo pomlad zasigurano večje število žive divjačine, predvsem jerebic, fazanov in zajcev. Se bolj razveseljiva je okolnost, da se je že prijavilo večje število odjemalcev te žive divjačine. Pričakujemo, da vstopijo v krog naročnikov vsi zakupniki poljskih lovišč. Glede zajcev pripomnimo, da so Lovski zadrugi zasigurani zajci iz čeških ravnin, ki se izborna prilagode našim kulturnim razmeram in so v primeri z našimi nižinskimi zajci pravi orjaki.

Da pa požrtvovalnost zakupnikov lovišč, ki si bodo nabavili živo divjačino, ne bo brez uspeha, je najmanj, kar mora zahtevati S. L. D. od vseh zakupnikov lovišč, posebno od vseh zakupnikov nižinskih lovišč:

1. Da fazanov l. 1926. nihče ne strelja, v sledečih letih pa le peteline;

2. da v gorenjskih nižinskih loviščih, ki so skoraj prazna, l. 1926. nihče ne strelja jerebic;

3. da se v vseh nižinskih loviščih v letu 1926. omeji odstrel zajcev na polovico letošnjega odstrela.

To je najmanj, kar more S. L. D. zahtevati od vsakega zakupnika lovišč in to pod sankcijo izgube kvalifikacije za pravičnega lovca in pod sankcijo izgube kvalifikacije za zakup lovišč. Izjeme ad 1., 2. in 3. sme dovoliti le odbor Slov. lovskega društva.

Želeti bi bilo nadalje, da se l. 1926. srne ne streljajo, srnjaki pa le na zalazu in na klic.

Če hočemo dvigniti lovstvo Slovenije se moramo v lovskih zadevah brezpogojno podvreči navodilom odbora Slov. lovskega društva in smatrati izpolnjevanje teh navodil za častno lovsko zadevo.

M. H., po naročilu odbora S. L. D.

Jelenje rukanje v Snežniških gozdih v letu 1925. Starejšim poklicnim

lovcem je znano, da smo v starih časih imeli v Sloveniji precej močno jelenjad, ki je pa zaradi neracionalnega lova izgubila.

Hud udarec je veledivjadi zadalo leto 1848. Še v letu 1850. je ustrelil grof Lichtenberg v Snežniku iz grajskega okna abnormalno močnega šestnajsterca in isto leto šumski nadpravitelj Brunner močnega šestnajsterca na Medvedjem travniku. Kapitalno rogovje je obešeno, kakor še mnogo drugih lovskih trofej, v Snežniškem gradu v spomin.

Sele v novejših časih se je pričelo slovensko lovstvo zopet zanimati za jelenjad, zlasti graščaki. Okrog l. 1900 je podaril vojvoda Henrik iz Schwerin-Mecklenburga svojemu prijatelju knezu Hermanu Schönburg-Waldenburgu v Snežniku nekaj komadov jelenjadi, katero je dal ta izpustiti v zagrajeni obori blizu Leskove doline. Tukaj se je gojila jelenjad do leta 1907., nato je bila izpuščena na prosto.

Izpočetka so mislili, da jelenjad vsled slabih klimatičnih razmer ne bo vzdržala, pa se je navzlic temu tako pomnožila, da se je mogel že okrog l. 1910. pričeti odstrel jelenov v času rukanja. Rukajoče jelene lovi sam gospodar lova, pogosto pa povabi tudi goste.

Pri rukanju se odstreljujejo samo močni jeleni, dočim ostanejo vsi, od deseterca navzdol, koš naraščaj; tudi je gospodar lova tako obziren, da ne ustrelj vseh močnih jelenov, ako se mu zdi potrebno, pustiti tega ali onega jelena radi plemenitve, ali ako nima dosti močno razvitega rogovja in kaže, da ga čez leto dni izboljša. Istih pravil se drže vsi ostali povabljenici, tako da pridejo sploh šele kapitalni dvanajsterci pri odstrelu v poštev. Zato ni nikaka redkost da tehta tak jelen — iztrebljen — 180 kg in še več.

Rukanje jelenov v letu 1925. je na posestvu Snežniške graščine poteklo sledeče:

Vreme je spočetka kazalo, da bo lepo in hladno. Prvi jelen se je oglasil dne 16. septembra zvečer pri Lovrenčkovih

lazih, potem pa po vrsti ostali po vsem lovskem revirju, tako da je bilo veselje, ponoči v gozdu prisluškovati. Ni pa dolgo trajalo in vreme se je izpremenilo. Prišel je zahoden gorak veter z dežjem. Jeleni so se glasili leno in samo ponoči. Sele 21. septembra, po dežju, so se tu in tam pričeli oglašati jeleni podnevi, ampak neredno vsled previsoke zračne temperature in stalnega vznemirjenja od polharjev in voznikov lesa.

Lahko rečem, da tako nerednega rukanja jelenov že dolgo ne pomnim, tudi ne take smole, kakršno smo imeli pri zalezovanju jelenov. Ni tako lahka stvar, pri nas rukajočega jelena zalesiti in še posebno težavno je bilo letos vsled stalnega zahodnega vetra, ki je po vseh dolinah in roboh kar na vse strani pometal, tako da sploh ni bilo mogoče zalezovati za vetrom. Vsled tega je bil končni rezultat jako klavern. Leta 1924. so bili ustreljeni štirje jeleni, leta 1925. sem računal na najmanj toliko, toda izjalovilo se mi je — in gospodom lovcem še bolj.

Dva jelena sta bila zgrešena; tudi srnjak in divja mačka; en jelen je bil lahko obstreljen in cela množina jelenov — mislim pet ali šest — jih je v zadnjem trenutku pred strelom odskočila, seveda sami kapitalni jeleni. Torej na svidenje v letošnjem letu! — Rukanje je ponehalo 4. oktobra.

Splošno so se oglašali jeleni, in sicer po 1 jelen, v sledečih okrajih: Požar—Otrobovci—Kališka rebar, Skalnica—Volčji hrib, Debeli kamen—Korita—Hrvatov hrib, Lovrenčkovi lazi, Skrivni vrhi, Pirča jama—Grajševka—Srednji vrh, Jazben hrib—Cinkovec, Gabrov vrh—Leskovi vrhi, Skrajni vrh (Gočov laz), Pod Skrajnim vrhom (pri Vrčci). V cellem 10 jelenov.

Razen tega so se oglašali mnogi slabši jeleni (Beihirsche), kateri se sploh pri rukanju ne jemlje v poštev.

Na graščinskem posestvu onkraj naše drž. meje (Italija) so bili 3 jeleni zgrešeni, enega 14-erca in enega 12-erca je ustrelil vojvoda Adolf iz Schwerin-Meklenburga,

enega 12-erca je pa ustrelil princ Urh Schönburg-Waldenburg, brat gospodarja lova. Rukajočih jelenov onkraj naše drž. meje je bilo 40.

Vsem gospodom lovcem, koji imajo priliko udeležili se lova na močno veledivjad, priporočam risanko močnejšega kalibra s plaščem, in sicer ne pod 8.2 mm. Vsem onim, ki pa imajo Mannlicher-Schönauerco, svetujem, naj si dajo nastreliti puško z 2.45 gr brezdimnega smodnika M-92 in kroglo 10.3 gr težko, bodisi z delnim niklastim plaščem s 6 mm svinčeno glavico ali še bolje z 10.3 gr težko kroglo s celim plaščem, spredej zvoftleno (Expansiv).

V trgovinah z orožjem prihaja večinoma naprodaj patrona Mannlicher-Schönauer 6.7 mm, nabasana z 2.32 gr brezdimnega smodnika M-92 in kroglo 8.9 gr težko. Taka patrona izvaja približno samo 189 meterkilogr. žive sile, dočim pa nabasana z 2.45 gr brezdim. smodnika in s kroglo 10.3 gr težko izvaja 266 meterkilogr., in to je ono, kar se na močno veledivjad rabi.

Po mojem mnenju bi si moral vsak lovec, ki lovi veledivjad z Mannlicher-Schönauerco, dati jo nastreliti s takimi patronami, in to še poudarjam, samo z expansivnimi krogli, ker močan jelen ali košuta ni srnjak in tudi ne gams ter rabi precej močnejši strel.

Končno še nekaj o daljnogledih na puški.

Daljnogled pri puški je jako lepa in praktična stvar, toda samo pod pogojem, da je puška natančno z daljnogledom nastreljena in montaža trpežna. Ako tega pri puški z daljnogledom ni, pa najsi je puška kakršnegakoli kalibra in sistema, doživi lovec lahko presečenja.

Po mojem mnenju je puška z daljnogledom pripravna za visoke planine, kjer ni mogoče hitro divjad zalesti z enega roba na drugega, ali pa za obširne ravnine brez grmovja. Glavno vrednost pa pripisujem puški z daljnogledom ne za to, da se ž njo more, če je dobro nastreljena, streljati na kilo-

metre daleč, ampak da se ž njo more zanesljivo zadefi tja, kamor se hoče, in to še precej dolgo v večernem ali jutranjem mraku. Za to je puška z daljnogledom priporočljiva posebno lovcem, ki radi hodijo na zased in še bolj za visoke sedeže. Nič manj svetujem vsakemu, kdor ima puško z daljnogledom, da naj se privadi tudi hitro na navadni vizir pomeriti.

Kaj mi pomaga daljnogled, če pridem slučajno z močnim jelenom na kakšnih 40—50 korakov naglo čez rob skupaj, kar se pri nas v dolinastem in zaraščnem terenu pogostoma zgodi. Tu ni časa za gledanje skozi daljnogled in za to je treba tudi vežbanja v streljanju na navadni vizir pod daljnogledom.

Vsem puškarjem pa, ki montirajo daljnogled na puški, bi želel, da bi bili tudi lovci, doživeli bi po svoji umetnosti — dobro in — slabo.

Lovski blagor.

I. Č.

Abnormalna letošnja zima je prizadejala že dosedaj divjačini težke izgube. Koncem novembra in začetkom decembra je zapadlo v višjih legah Julijskih Alp mnogo snega. Nato je pritisnil izvenreden mraz, ki je trajal do sredi decembra, ko je nenadoma nastopilo gorko vreme z dežjem. Sneg se je začel topiti, v strmih legah pa so začeli grmeti plazovi, snežni in talni. Veliko divjih koz je našlo ob tej priliki žalosten konec. Težko je preceniti njih število, vsekakor pa mora biti precejšnje. V Plavnici sem naštel kakih 10 večjih plazov, in v enem samem razmeroma majhnem, ki je pridrvel izpod Strugove špice, se je našlo 16 divjih koz. Zračni pritisk je vrgel v globočino cel trop, ki se je v usodnem trenutku stiskal v ruševju nad preko 100 m visoko skalo.

Ogromen plaz je pridrvel izpod Ponce in v dolini daleč pokril mlado smrekovo setojino z mestoma mnogo metrov visoko nakopičenimi snežnimi množinami. Koliko divjih koz leži tam pod snegom, se bo moglo ugotoviti šele spomladi, ko bo skopnel sneg. Še večja nevarnost pa

nastane, če pade na zmrzli sneg mnogo svežega. I. K.

Soja krivokljunka. Predlansko jeseni je padla v lovišču Orehova vas pri Mariboru soja, ki ima spačen kljun. Dal sem jo nagačiti in prof. Cotič je bil tako ljubezniv, da je po nagačeni posnel pričujočo sliko. — Gačilec Zaweský v Mariboru jo je označil kot samca, *carrulus glandaxius*. — Soja ima spodnjo čeljust tako zelo zavilo na levo in podvihano pod gornjo čeljust, da znaša s šestilom merjena razdalja med konicama obeh čeljusti 2,5 cm. Gornja čeljust je skoraj

popolnoma ravna in meri od kljunovega kota do konice 3,3 cm, dočim ima spodnja čeljust na vnani, t. j. desni strani 3,5 cm in na notranji levi strani zgolj 2,5 cm. Bislvo spačenosti je torej v zakrivljeni in podvihani spodnji čeljusti. — Da bi bil vzrok te spačenosti kaka poškodba, za to ni najli nikakega znaka, bržčas je torej prirojena. Dr. M. Č.

Lisjak namesto jazbeca. Kakor pred dvema letoma, tako se je tudi lani dogodilo Mostarjevemu ateju, ko je šel ob luninem svitu 1. oktobra l. l. čakal jazbeca, ki mu je pustošil v koruzi. Ni bilo treba dolgo čakati, ko začne lomastiti po turščici in prihajati vedno bliže. Ko opazi žival, pomeri in zadene. Toda ko pobere, vidi, da ima kot predlansko leto, opraviti, namesto z jazbecem, z lisjakom, ki pa ga istofako zadovoljno dvigne in nese domov. Že med potjo se mu je zdramil ter parkrat hlastnil proti nogi, tako da ga je kar namlatil s puško, kar ni priporočljivo.

Prišedši domov, in misleč, da je potuhnjenec že mrtev, ga položi v veži na fla, da odloži svoje stvari in ga na to odere. V trenutku pa plane lisjak pokonci in hoče pobegniti. Začela se je pravcati gonja, vse, mlado in staro, pomaga in odskakuje okrog lisjaka, ki srdito seka z zobmi okrog sebe; vendar pa se jim je nazadnje posrečilo ugonobiti ga ter visi sedaj že prav čeden njegov kožuh v šupi poleg poletnega, ki je prinesel svoj grešni mel pred cev prijatelju, ko je čakal na srnjaka. P. Ž.

Nepojasnjena zajčja smrt. Dne 5. novembra 1925 me je povabil lovski znanec, zakupnik prijetnega lovišča v ljubljanski okolici, na kljunače. Mnenja sva bila oba, da je par jasnih noči mogoče vendar le privabilo dolgokljune v ljubljanske gaje, katere jesenski gostje vsaj za par dni kaj radi posečajo. Iskala sva in šele po dolgem iskanju sva enega prepoznala in še ta se je spretno izogibal streli. Ponovno ga nisva mogla dvigniti. Na potu proti gričevju, kamor sva šla k večernemu poletu, skoči iz meje zajec. Streli so počili; pri enem se je zajec malo okrenil ali bil je že precej daleč in drobno zrnje mu najbrž ni prebilo kože, katero je že krila dolga gosta zimska dlaka.

Zajec jo je mahal proti čredi krav, ki sta jo pasla dva mlajša pastirja. Ko prideva k pastirjem in jih vprašava o streljanem zajcu, sta nama jela pripovedovati, da omenjenega zajca nista videla, pač pa da leži drugi mrtev zajec sredi sosednje senožeči. Eden izmed pastirjev ga je nama pokazal. Sredi senožeči leži mrtev zajec na nekoliko pošteptani zemlji; nekaj volne je raztresene. Oči so čiste in gotovo še ni dolgo mrtev. Na levi strani na oprsju je precejšnja odprtina; polomljena so rebra, tako da bi lahko porinil skozi prst. Rana ni krvava, nego precej močno zamazana z blatom. Na vsem zajcu ni najli drugih poškodb; izgleda, kakor bi nekaj padlo z neba na zajca. Lovozakupnik je odnesel zajca domov in ga

razkožil; pravil mi je kasneje, da ni bilo nič sumljivega na zajcu, izven že omejenjene poškodbe. Jaz sem bil mnenja, da je morda podlasica umorila zajca, ali moj spremljevalec trdi, da se nič ne pozna, zaradi česar bi mogel pritrditi mojemu mnenju; tudi kri je bila še v zajcu. Ne morem si misliti, kaj bi bilo zajca ugonobilo.

Na poletu ni bilo kljunačev, izgleda, da so se kljunači, ki jih po gozdovih izven ljubljanske okolice ni manjkalo, umaknili mestnim okoliškim lovcem zaradi tega, ker je ravno v najboljših dneh selitve ležala ljubljanska okolica v gosti megli dočim je bilo drugod čisto in jasno in prav prijetna temperatura. V. K.

Fantič ujel divjega petelina. Sin lovca Avsenika iz Most se uči v vasi Breg pod Žirovnico čevljarstva. Za spremembo in temeljitejše znanje svojega rokodelstva pa je mojster poslal mladega Janeza dne 16. nov. 1925 v Brezovo za Savo kopať štorove, ki spadajo k čevljarstvu v toliko, da grejejo peč. Dan je bil meglen in ker ni bilo razgleda, je Janez pridno kopal in kral štotorovje tako da je bila ura že dve čez poldne. Mahoma pa završi nad Janezovo glavo, zaplahuta po meglenem zraku in s silnim truščem pada strašna, črna ptica naravnost pred osuplega čevljarčka. Zamajal se je svet od groze in piša in Janez je čutil, da je šla smrt skozi kosti. Strah ga je tako zlasal, koľ ga mali nikdar ne zna. Ali po rojstvu ima lovsko kri in ko je izpod trepalnic pogledal na ta strah, je spoznal, da ni vrag, nego divji petelin, ki pa ni nič manj osuplo zrl svojega soseda. Med tem je pa že v Janezovo srce šel pogum in kakor Herkules na mističnega merjasca z Erimandske gore, tako je čevljarček planil na petelina. In petelin je zbežal. Ker pa je bil še brljav od presenečenja, se je zaletel v grm črnega hrnja, kjer je v bodicah in vejah trenolek obtičal. Tedaj ga je preganjalec že začopatil za rep, kakor se mlademu junaku spodobi, s tako silo, da je razen treh peres ostal cel rep v roki. Najbrže je

petelin sprevidel, da je oropan svoje lepote in ponosa in se je brez nadaljnjih pogajanj vdal, ne da bi se bil branil s svojim, vsega spoštovanja vrednim kljunom. Janez ga je torej premagal in drvel z njim bolj po zraku, koľ po tleh, do mojstra. Tam ga je vtaknil v trden zaboj, naložil na voziček in hajdi v Moste do očeta. Od sreče, ponosa in razburjenja je kar trepetal in prosil mater, da bi se razgovarjala samo od petelina, dokler se oče ne vrne. Medtem je šla novica po vasi kakor ogenj in vse je drvelo gledat petelina, koľ bi bil sam kraljevi lev v kletki. In fantič je sanjal o velikanski nagradi, ki ga čaka za junastvo, od strani lovonajemnika. Tedaj pa je prišel tuš v obliki očeta, ki se je vrnil in odredil, da mora petelina izpustiti — brez nagrade. S stoično mirnostjo je petelin prenašal ujetništvo, ali ko mu je do smrti žalosten Janez odprl vrata ječe, je zmagonosno zaprhutal v črne gozde bližnjega Stola. Kako da se je petelin tje zaletel ni hotel povedati. Najbrže ga je bilo sram, da se je v megli zmočil ali pa je bil preganjan od kake velike ujede. Zameriti mu pa ni, kakor tudi ne Janezu, ker sta bila oba mlada in je petelin preživljal svojo prvo jesen. Lovec pa je v toliko pogrešil, da ni pritrdil petelinu obročka v spomin. Ali v splošnem razburjenju je tudi to opravičljivo. M. S.

Volčja nadloga v okolici Novega kota. Tudi lansko jesen so nas volkovi posečali, skoraj bi trdil, da bolj pogostoma kakor druga leta. Redoma se je slišalo, da je volk vzel danes tu, jutri tam ovco, jančka, kozo ali kozliča. Mislim da ne pretiravam, ako trdim, da je teh krvoločnežev največ v kočevskem okraju. — V mojem okolišu se pojavljajo vedno; največ pa spomladi in na jesen, ko zalezujejo ovčje črede, ki se pasejo v obližju vasi Novi koľ. Da je volk odnesel ovco ali jančka iz črede, ki se je pasla na »gmajni«, to ni nič novega. Da pa volk pride dan na dan v vas po svoj plen, je pa bolj zanimivo. In jeseni se je to večkrat pripetilo. Iz nastopnih

zabeležb je razvidno, da je volk prišel v vas, kjer je vzel drobnico izpred hiše, samo v mesecu oktobru šestkrat, vselej z uspehom:

Dne 5. oktobra 1925 je volk pri Korošču odnesel veliko ovco;

dne 6. oktobra je volk pri Korošču odnesel ovco;

dne 16. oktobra je volk pri »Kajži« odnesel kozliča;

dne 20. oktobra je volk pri »Luku« odnesel ovco;

dne 25. oktobra je volk pri Žervampu ugrabil ovco, a so mu jo oтели; isti dan se je ponovno vrnil, toda brez uspeha. Zanimivo je, da je ta ovca skotila po tem jančka, katerega je volk odnesel ravno čez teden dni izpod kozolca.

Dne 27. oktobra 1925 je volk pri Peterku odnesel ovco.

Tudi v novembru nas je redno posečal, vse do časa, ko je zapadel sneg. S snegom so končali volčji pohodi: ovce se niso več pasle. Tembolj pa je obrnil sedaj pozornost divjačini, kolikor je je še ostalo. Toda te je le malo ali pa nič; kolikor je niso volkovi, so jo uničili lovski tatovi, katerih je v našem obližju neverjetno mnogo, posebno naši sosedge so na glasu, da posečajo celo po 6—8 ur oddaljena lovišča.

Da tudi naši lovski zakupniki se bore malo brigajo za divjačino. O kaki gojitvi sploh ni govora. Samo mesarili bi, streljali na vsako daljavo, srnjaka ravno tako s šibrami, kakor brejo srno ali pa zajklo ob kresu.

Pred par dnevi je eden izmed zakupnikov nastavil pašt zajcu, ki se je tudi ujel, a so po dolgih mukah in z razmesarjeno nogo vseeno še rešil. Drugi dan je šel naš »lovec« na lice mesta, videl pašt zaprto in okrvavljeno. Malo je pošaril po grmovju, ko je naenkrat skočil iz njega zajec, seveda z razbito nogo. Ta »dični lovec« je šel domov po puško in — hajdi za zajcem!

Petkrat ga je streljal, tudi na sto korakov in po petem strelu je »srečni lovec« srečno dvignil svoj plen.

Dokler imamo takih »lovcev«, vemo, koliko je ura bila... Dobro bi bilo, da bi oblašt včasih malo bolj gledala, komu da lov, oziroma lovsko karto. Kotar.

O naših izrazih. Če primerjamo lovsko izraževanje pred leti in pa sedaj, z vseljem ugotovimo, da smo precej napredovali in da smo našli že nekaj prav lepih pristnih domačih izrazov. Nekaj smo jih nabrali med narodom, nekaj je sestavljenih, nekateri pa so vzeti iz drugih slovanskih jezikov. Toda mnogo nam še manjka in potrebno je, da se vsakdo potruži in nabira. Pa tudi v medsebojnih lovskih pogovorih se malo potrudimo in ogibajmo se tujih besed.

Ni še dolgo, ko sem zasledil med našimi gorenjskimi lovci dva lepa izraza, in sicer imenujejo brusnice, katero ime mi ne ugaja prav posebno, »močence«, skalnim jerebom pa pravijo v okolici Kranjske gore »kamenca«. Kamenca, ta pristni domači izraz, pa je sličen bosanskemu. Bosanec imenuje isto ptico »kamenico«. Upam, da to besedo uvedemo v naše lovsko izrazoslovje in da se v kraškem še kdo oglasi v našem lovskem glasilu s kakimi lepimi izrazi.

In še nekaj bi bilo, kar precej neprijetno zveni v lovskih pogovorih, kar se mi zdi potrebno pri tej priliki omeniti, in to so tiste nesrečne besede »pobijanje«, »ubijanje«, »klanje« itd. Običajno med lovci je, da vpraša lovec lovca, nič hudega meneč: »Koliko pa ste ubili?« Takih izrazov se ogibajmo, kajti to moči čustvovanje, ki naj ga ima lovec napram divjadi.

Kot zadnje pa se mi zdi potrebno omeniti, in to se liče posebno dopisnikov našega lista, da naj se drže tudi naravoslovnih pravilnosti in izraževanja, da se ne bo ponovno dogajalo, da bomo prištevati ali imenovali navadnega skobca »sokoličem«, kar ne pomeni nič drugega kakor malega sokola. VI. K.

Tudi stanovanjsko vprašanje. Dva slučaja pojasnjujeta, da si upa dehora izbrati za svoje leglo včasih prav smelo stanovanje zase in mladiče, ki tvorijo

pogosto mučno nadlego za lastnike perutnine.

Prelečeno poletje se je nastanila družina dehorjev tik ob skladišču Dolenjskega kolodvora pri drvarnici, in je puštošila med perutnino, da si lastniki iste dolgo niso bili na jasnem, odkod izvira to tolovajstvo. Nazadnje se jim je posrečilo izslediti jih in so ugonobili staroko in osem mladičev.

Brat iz Laškega mi poroča, da so začele na nepojasnen način izginjati kure, posebno piščanci, ter da niso vedeli, kje iskati uzmoviča. Posrečilo pa se je, da so jih izsledili. Prav pod kurnikom so se ugnezdili ter brezskrbno gospodarili. Ko si je pripravil puško in zadostno število nabojev, se je začel boj na življenje in smrt; treba je bilo deloma premakniti kurnik, pet mladičev s staro je ostalo v ognju, edini mladič, ki je odnesel svoje šape, je od lakote poginil v kradi drv, kamor se je bil zaril. Čudno je, da nihi v enem teh slučajev ni bilo zraven starca dehorja. P. Ž.

Lovska zadruga je kupila v svrhu osvežitve krvi, kakor tudi da se izginola divjačina zopet zaplodi: 100 fazank, 25 fazanov ter večje število zajcev in jerebic. Ta divjačina se bo razdelila med naročnike koncem februarja ali pa začetkom marca t. l., kakor bodo vremenske prilike dopuščale.

Cena je sledeča: družina fazanov, t. j. 4 fazanke in 1 fazan 1500 Din, par jerebic 150 Din, en zajec 200 Din oddajna postaja.

Ako se pomisli, da je v inozemstvu cena živi divjačini mnogo višja, je s to preskrbo dosegla L. Z. že lep uspeh.

Divjačina še ni vsa razprodana. Interesenti, posebno zakupniki lovišč, nekda

bogatih na fazanah in jerebicah, se pozivljajo, da naroče vsaj za vsako lovišče po eno družino. Na po 1. februarju dospela naročila se ne bode moglo ozirati.

Naročila sprejema Lovska zadruga v roke tajnika prof. P. Žmitka. Tajnik.

Nagrado 375 Din je prejel za dne 13. decembra 1925 v lovišču Preserje ustreljenega volka g. Karel Lichtenberg. Enaka nagrada je priznana Ivanu Allmayerju, lovcu Snežniške graščine za volka, ki ga je ustrelil dne 13. dec. 1925.

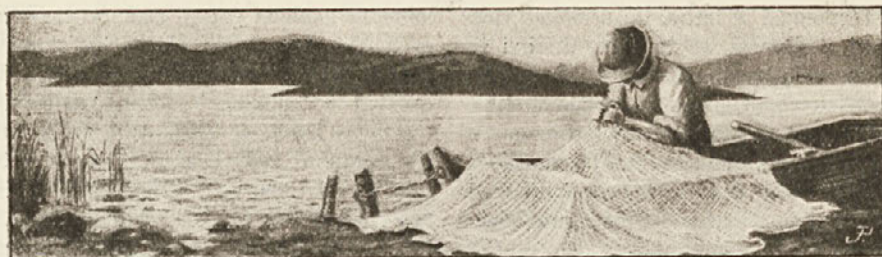
Nagrade za zatiranje vran s fosforjevo pasto v zimski dobi 1924/25 so prejeli: Zelenko Martin, lovec graščine Dornava 200 Din; Horvat Srečko, lov. čuvaj v Središču 200 Din; Malasek Fr., strok. učitelj na Grmu 100 Din; Belovski Klement, Zapuže (Mirna) 100 Din; Repovš Peter, lovec graščine Slafina 100 Din; uslužbenci županstva v Šmartnem pri Litiji 100 Din; Končina Mih., Gorenja vas 100 Din. Nagrade so se izplačale iz sredstev, dovoljenih od oddelka za kmetijstvo bivše pokr. vlade. — Zahvala za uspešno zatiranje vran se je izrekla: Zakupniku občinskega lovišča Gruševa, Lovskemu klubu »Zlatorog« v Zagorju in Josipu Strzelbi, graščina Grbinič pri Litiji.

Akcija za zatiranje vran, opisana v »Lovcu«, str. 43 letnika 1924, se tudi v tekoči zimi nadaljuje in podpira, v kolikor so še sredstva na razpolago.

Ing. A. Š.

»Lovec« bo obsegal letos mesečno po 32 strani, ne vštévši inserate.

Stenski koledar za leto 1926. je priložila januarski številki »Lovca« Jugoslovanska tiskarna

Iz ribarske mreže.

Poziv zakupnikom in lastnikom ribarskih lovišč. Odbor Slovenskega ribarskega društva v Ljubljani prosi vse zakupnike in lastnike ribolovov, naj dajo v letu 1926. ribolovne licence le onim, ki se izkažejo z legitimacijo Slovenskega ribarskega društva, da so člani društva. Kdor hoče loviti ribe, od tega se sme zahtevati, da je vsaj član ribarskega društva.

Ribarske knjižice za leto 1926. Da se preprečijo morebitne zlorabe in da se olajša posel paznikom in nadzorovalnim organom, bodo v letu 1926. ribarske knjižice opremljene na vnani strani z letnico »1926« (odtisek štampljke). Na to opozarjamo ribiške čuvaje in druge javne nadzorovalne organe.

Prostovoljni prispevek za ribarske knjižice. Ker je vlada zvišala takso za ribarsko knjižico na sto dinarjev, odbor Slovenskega ribarskega društva v Ljubljani to leto ne bo pobiral tako zvanega »prostovoljnega prispevka« za ribarske knjižice.

Prepoved uvoza in trgovanja z omočico. Med ribjimi tatovi in nepoštenimi ribiči je razširjen lov z omočico. Za omamljenje rib rabijo običajno omočico, jedro indijske rastline *Menispermum cocculus L.*, ki se dobiva v drogerijah in lekarnah pod imenom *Cocculi indici*. Švicarsko ribarsko društvo se je obrnilo na svojo vlado, da naj prepove uvoz in prodajo tega strupa.

Lov z omočico ni škodljiv le za ribe, nego tudi za ljudi, ki jedo z omočico zastrupljene ribe.

Potrebno bi bilo, da izda tudi naša vlada tozadevno naredbo. Dr. M.

Regulacija Gradaščice, Glinšice in Malega grabna in ribarstvo. Veliki župan ljubljanske oblasti je izdal z odlokom z dne 16. sept. 1925, št. H 477, Glavnemu odboru za obdelovanje barja vodopravno dovoljenje za uravnavo Gradaščice, Glinšice in Malega grabna.

V interesu ribarstva so izdane sledeče odredbe:

Na jezu pri Kozarjah je napravili ribjo stezo za prehod rib v Gradaščico nad jezom; ribja steza mora biti tako situirana, da bo onemogočala nepravilnim ribjo lov.

Z regulacijo Gradaščice bo nastala za ribarstvo v Ljubljani povsem nova situacija. Notorično je, da se nahajajo drstišča rib Ljubljane v potokih nad mestom in da se tam drste vse vrste rib iz Ljubljane, med temi tudi veliki sulci, lipani itd. Ta drstišča so največje važnosti, ker so za ribe v Ljubljani do Vrhniko edina drstišča, pri čemer so pa ona v Mali Ljubljani še vedno ogrožena po onečiščenju vrhniških industrijskih podjetij. V Veliki Ljubljani sploh ni drstišč, istotako ne v Ljubiji. Mati Graben je velike važnosti za ribji zarod, ker se v njem jako ugodno menjavajo plitvine in tolmuni; ti pa bodo z uravnavo zmanjšani, če ne popolnoma izbrisani. Voda Malega grabna, kakršna bo po regulaciji, ne bo ugodna ne za zarod ne za drest, dočim je nad sedanjim jezom struga Gradaščice jako ugodno oblikovana za drest vseh navedenih

rib. Pripomnili je treba, da prihajajo ribe že po naravnem nagonu ob drslitvi iz velikih voda v manjše dooke. V strugi Gradaščice nad jezom je mnogo drslišč. Ta drslišča bodo povsem odrezana z novim projektiranim jezo Gradaščice; zaradi tega je potrebno, da se pri jezu napravi ribja steza v Gornjo Gradaščico nad jezo.

Zastopniki Glavnega odbora za osuševanje barja so zahtevali, da naj prispevajo ribarski upravičenci delež k stroškom za ribjo stezo. To zahtevo je vlada odklonila po § 50. ribarskega zakona, ker se nova naprava izvršuje samo v interesu regulacije in ker bo eventualno zboljšanje ribjega prehoda čez jez le ekvivalent za poslabšanje razmer za ribarstvo v vodah pod jezo.

Dalje je veliki župan odredil, da se mora na projektovanih pragovih v Glinščici omogočiti ribam prehod preko pragov z betonskimi vložki odnosno z majhnimi ribjimi stezami. Predpis teh prehodov se opira na dejstvo, da bo Glinščica zaradi zatvora pri Vojnoviču predvsem bivališče majhnih rib ter bi trpele velike ribe v Ljubljani na prehrani, ako se onemogoči majhnim ribam prehajanje preko pragov.

Računski zaključek Slovenskega ribarskega društva v Ljubljani za leto 1925. — Dohodki: Prebitek za l. 1925. 2547:58 Din, članarina 5700 Din, podpore 4658:31 Din, zneski, namenjeni Okrajnemu ribarskemu odboru v Ljubljani 619:51 Din, obresi 73:25 Din, drugi dohodki 5 Din, skupaj 13.603:65 Din. — Izdatki: Naročnina za »Lovca« 5651 Din, prispevki za tisk »Lovca«, klišeji, honorarji, risbe 4338:25 Din, pisarniške potrebščine, fiskovine, pošne in čekovne pristojbine 541:38 Din, zneski, vrjnjeni Okrajnemu ribarskemu odboru v Ljubljani 619:51 Din, skupaj 11.150:14 Din. — Prebitek l. 1925. znaša torej 2453:51 dinarjev.

Računski zaključek Okrajnega ribarskega odbora v Ljubljani za leto 1925. — Dohodki: Prebitek iz l. 1925. 2248:85 Din, ribarske knjižice 15.063 Din,

koliki in znamke 356:10 Din, prostovoljni prispevki 4297:25 Din, okrajne pristojbine 3177:16 Din, zneski, vrjnjeni od Slov. rib. društva v Ljubljani 520 Din, realizacija fonda za izdajanje strokovnih knjig 3505 Din, obresi 36:05 Din, podpora 1658:31 Din, zarod (postrvice 1542:50 Din, sulčki 860 Din), globe 122 Din, skupaj 33.386:22 Din. — Izdatki: Plače in nagrade 6690 Din; pisarniške potrebščine, koliki, znamke 2019:51 Din; časopisi, knjige, slike 6995:50 Din, pošne 1639:15 Din, vrjnjeni zneski 771:50 Din, podpora Slov. rib. društvu 4658:31 Din, zopetna naložitev fonda za izdajanje strokovnih knjig 3505 Din, prispevek v ta fond 4000 Din, vališče 1413:57 Din, sulčje ikre 500 Din, ribarske knjižice (tisk) 880 Din; skupaj 33.072:54 Din. — Prebitek leta 1925. znaša torej 313:68 Din.

Ribarska šola v Jugoslaviji. V ministrstvu za kmetijstvo in vode razpravljajo o vprašanju ustanovitve šole za naše ribiče v Primorju. Šola se otvori najbrže že prihodnjo spomlad.

Tržne cene rib v Ljubljani. Koncem leta 1925. so se gibale tržne cene rib v Ljubljani sledeče: krap 26—32:50, linji in ščuke 25—30, postrvi 55—60 (varstvena doba konča 16. okt.), kleni 13:50—15, mreje 17:50—20, podusti (pečenke) 8—12:50 Din za kilogram.

Tržne cene rib v Zagrebu. Belice 8—10 Din, čep 20—25, sulec 40—50, kečiga 40—50, karas 15—20, krap živ 30, mrtev 25—30, menek 25—30, mreja 15, linj 20, estriž 15—20, pečenka 15—20, smuč 40, som celi 40, sekani 40, somič 10—15, ščuka 20—25 Din.

Morske ribe: lokarda 35, sardele 12, tunina 36—40, jegulja 36, kamenica 40, oslič 50 Din za kilogram.

Ribe — po en dinar za kilogram. Decembra 1925 je bila ribja lov v Dalmaciji tako obilna, da so naložili toliko sardel, kakor že več let ne. Mraz je prignal ribe v manjše zalive. V Splitu so prodajali ribe po en dinar za kilogram.

Mladi sulčki. Dne 26. oktobra 1925 sem vlagal nekaj sulčkov, dolgih 8 do

10 cm, v Soro pri Medvodah. Spuščal sem jih 5 do 10 na mirno mesto za nekim štorom; kar opazim, da se sulčki zaganjajo za ribjim zarodom belic. Spuštil sem na isto mesto že nekaj sulčkov; jedva so dospeli v vodo, so že planili posamezni izmed njih na svoje žrtve. Na tem prostoru je kar mrgolelo zaroda belih rib.

Tudi paznik Pavel Groznik, ki je vlagal sulčke v izlivni progi Malošce, mi je poročal, da so majhni sulčki takoj planili na zarod drugih rib, čim so ga zagledali. Dr. M.

Sulčki v Želimpljem. Junija 1925 je prejelo Slovensko ribarsko društvo v Ljubljani od Celjskega ribarskega društva 6000 komadov sulčjih iker. Ikre smo valili v vališču v Želimpljem. Zarod iz teh iker, približno 5000 komadov, smo vložili v želimeljski ribnik in ga krmili s košarčki. Uspeh gojenja v ribniku je dovoljen. Dne 26. oktobra 1925 je bilo v ribniku 860 mladice v dolžini od 8 do 10 cm. Sulčki so bili lepo rejeni.

Po navadi ostane v ribnikih od zaroda le 10%, v tem primeru pa jih je ostalo 17%; to je vsekakor zelo ugodno.

Sulčke smo vložili v Ljubljaničko lik Ljubljane, v Fužinah in nad Vevčami, v Soro pri Goričanah in v Malošco. Dr. M.

Vališče v Bohinjski Bistrici. Povodenj je jeseni 1925 zopet poškodovala jez odnosno odtok, ki dovaja vališču vodo. Upamo, da bo nedostatek v kratkem odpravljen, tako da bo mogoče še to zimo zalagati vališče z ikrami.

Tatvina sulcev in ljubljanski hotelirji. Vkljub temu, da so sulčje vode v zadnjih letih dobro zastražene še vedno vtise ribji tatovi svoj posel, če že ne podnevu pa ponoči. Ta posel se gołovo ne bi obnesel, ako ne bi mogli sulcev razpečati. Najboljšo priliko razpečavanja jim nudijo ljubljanski gostilničarji in hotelirji, ki kupujejo ukradene ribe, ne da bi se prepričali, ali ima prodajalec pravico ribolova.

Opozorili smo ljubljanske hotelirje že večkrat, naj nikar ne kupujejo rib od ljudi, ki se ne izkažejo z ribarsko knji-

žico; v bodoče jih bomo naznanili sodišču zaradi deležnosti tatvine.

Posledice lanske poplave se še vedno poznajo. V revirju Tacen št. 19 (Sava od Medvod do Čeruč) ni skoraj nič lipanov; tudi sulci se še niso naselili. Uspeh lanskega in letošnjega vlaganja se pa bo poznal šele v več letih. Istočako je zarod lipanov v Ljubljani od Ljubljane navzdol takorekoč uničen. V Fužinah, kjer je pred leti mrgolelo lipanov, se vidi tu in tam le še posamezen lipan, isto velja za Vevče in za vso izlivno progo Ljubljaničke. Seveda je trpela tudi Sora od Škofje Loke navzdol. Dr. M.

Sulca, težkega 21.5 kg je ujel oktobra 1925 g. Maček, gostilničar v Ljubljani, v Ljubljani na barju v tako zvanem Dinverju. Za to ribo so ribiči že dolgo vedeli, marsikdo jo je že imel na trnku, pa se je vedno iztrgala. Srečni ribič je sulca približno 20 minut vodil po vodi, preden je riba omagala in se dala spraviti na suho. Dosedaj poznajo ribiči Ljubljaničke samo še enega sulca, ki je tega po teži prekosil; tehtal je četrť kilograma več in je bil tudi ujel v Ljubljani.

Bogať lov tunov v Dalmaciji. Meseca oktobra 1925 so ujeli ribiči blizu Omiša v Dalmaciji 17 tunov nenavadne velikosti. Posamezni komadi so tehtali nad 100 kg. Najlepši eksemplar so ribiči poklonili prirodoslov. muzeju v Splitu.

(Po »Jutru« št. 242/1925.)

Umiranje rib in ureditev vprašanja odtokov tvornic in podjetij. »Allg. Forst- und Jagdzeitung« prinaša sledeče: Kar ni prošo zimo uničila rib suša ter regulacija rek in potokov, jih uničujejo sedaj strupeni odtoki iz številnih kemičnih tvornic, usnjarn, železarn itd.

Množeča se industrija povzroča, da pojema naravno ribje bogastvo voda. Vzrok temu je brezdvomno odvajanje industrijskih odtokov v javne reke in poloke, s čimer se vode naravnost zastrupljajo. V tem pogledu so se zgodili že veliki pogręški in se še dogajajo. Pristojne oblasti posvečajo temu

vprašanju premalo pozornosti. Često niti ne predpišejo podjetjem čistilnih naprav. In če jim že naložite to obvezo, se nihče ne briga pozneje za to, da-li funkcionirajo te naprave. Stvar občin bi bila, zavzeti se, da se odpravijo ti nedostaki. Saj ni ureditev vprašanja odtokov samo v interesu ribarstva, marveč tudi v interesu prehrane, pred vsem pa v interesu ljudskega zdravja.

Tako dunajski člankar. Tudi pri nas poslaja to vprašanje pereče. Omenjam samo onesnaženje Save po Trboveljski premogokopni družbi in prečeče onesnaženje Ljubljani po zbiralnih kanalih ljubljanske občine. Dr. I. M.

Vodomci — škodljivci ribjega zaroda. Okrajni ribarski odbor v Ljubljani ima pri vališču v Želimljem majhen poštviji ribnik (mladičnjak) za poštviji zarod. Letos smo imeli v ribniku sulčke, ki so prav dobro uspevali; do jeseni jih je ostalo v ribniku mnogo več kakor lanskoleto. Vzrok je očitno ta, ker vodomci niso mogli napraviti toliko škode. Oskrbnica vališča je ujela nič manj kakor 14 vodomcev na past, ki jo je pritrčila pri odluku ribnika. Dr. M.

Naštarejše ribe. V Oslu so našli odliske prastarih rib. Riba nimajo niti čeljusti niti zob. Ob stranch života štrle osli, na glavi ob stranch po eno oko, tretje pa na čelu. (Deutsches Fischereiblatt št. 36.)

Zgodovina trnka. Amerikan. ekspedicija v Mezopotamiji je našla na razvalinah mesta Kiša prastaro trnkarsko orodje. S trnki so torej lovili že pred 3000 leti.

MALI OGLASI.

»Lovec«, letnik 1925. za ceno 50 Din, letnik 1924. nevezanega za 30 Din, vezanega za 50 Din, ima v zalogi S. L. D.

Nemški kratkodlakarji iz Champion Hexe Gealov in zmagovalc Max v. der

Maxenburg se oddajo proti prejšnjemu naročilu, ko bodo stari 6 tednov, po 800 Din. Hanna Schwarz, Ljutomer.

Sekcija za brake-jazbečarje kluba ljubiteljev brakov v Ljubljani bo oddala od spomladanskih legel nekatere mladiče brake-jazbečarje. Dopisi na delegata Ernesta Berneticha, Zagreb, Boškovičeva ulica 40.

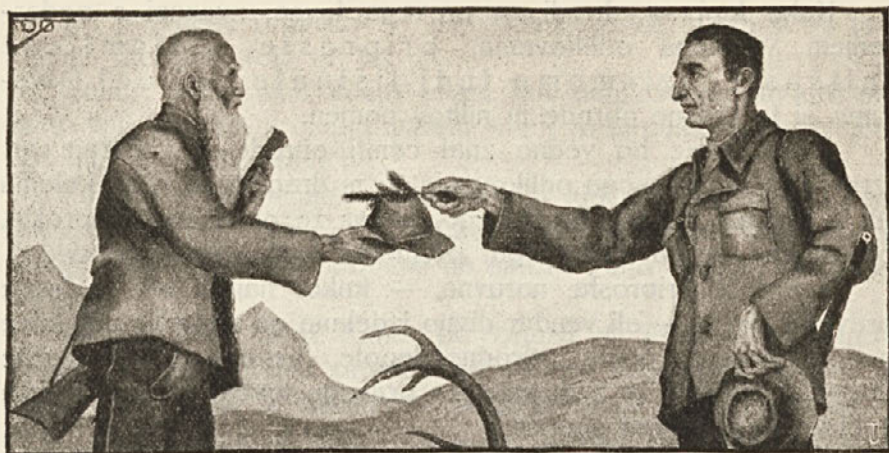
Vsem p. n. lovcem - odjemalcem izdaten Hubertov blagoslov z mnogimi zelenimi vejicami, in p. n. ribičem obilen Petrov blagor s polnimi mrežami želi za leto 1926. s priporočilom

F. K. Kaiser, puškar, Ljubljana.

Lovec išče službe. Star 23 let, samski, večšč slovenskega, srbskohrvatskega, nekoliko tudi nemškega jezika. Izvežban v lovski stroki. Naslov v uredništvu »Lovca«.

Mannlicher-Schönauer 9 mm, dobro ohranjen, z daljnogledom ali brez tega, kupim. Ponudbe z navedbo cene na naslov: R. Jeglič, Kranj.

Pasli za divjačino, najboljše šlezjske znamke, različnih velikosti, tinkturo brez duha za mazanje pasti, verige ter vso lovsko opremo, Vam nudi najugodnejše puškar F. K. KAISER, Ljubljana. Do končanem lovu naj se pušči orožje skrbno pregledati in očistiti ter spraviti v red, s čimer si gg. lovci prihranijo mnogo sitnosti in škode. Vesno in z majhnimi stroški Vam točno pregleda in spravi v red puške in drugo gornja tvrdka. Za bodočo sezijo puškisanje je sedaj najlepši čas za montiranje daljnogledov na puške, tako da ima lovec ob pričetku lova puško pripravljeno in natančno pristreljeno. Montiranje daljnogledov strokovnjaško, pristreljanje točno, cena močno znižana. - Vsled nizke cene in izborne kakovosti se »Mastran« olje za čevlje samo priporoča. Obutev postane mehka in nepremočljiva. - Za sulčji lov zaloga prvovrstnih vrvic, angleških trojčkov, sukalcev, sistemov, blestilcev ter cele ribiške opreme.

J. Medvoški:

Stari lovski običaji.

Lovstvo je prastaro, staro kakor človeški rod. Od početka je bil lov človeku neobhodno potreben, kajti pračlovek si je moral sam vloviti divjad za prehrano. Kesneje si je udomačil nekaj živali in je živel od njih; nudile so mu mleko, užival je meso njihovih mladičev in končno je užil njih same in uporabljal kože in kosti.

V tej dobi se je lovstvo tudi znatno preokrenilo in postalo povsem nekaj drugega, kakor je bilo dotlej.

Lovstvo ni bilo več samo gospodarskega pomena, postajalo je razvedrilo in zabava in ravno v lovstvu so se pojavljali kakor tudi utrjevali junaki in značaji. Ker so se udeleževali lova, posebno v starejših dobah, in sicer pri vseh narodih telesno in duševno jačji ljudje, zato so ti postavili tudi viteške obrede, ki pa smo jih mlajši skoraj pozabili pri današnjem modernem lovu, ki ga ni primerjati več s težavami in naporu lovljenja naših pradedov.

Naša dolžnost je torej, da ono malo, kar je ostalo, spoštujemo in skušamo lovstvo in z lovstvom zvezane lepe obrede obdržati in lovstvu dati po možnosti tisti sijaj in fisto plemenitost, katero so mu dali naši vredni pradedje.

Tako imamo poleg lovskih izrekov in posebno izbranih lovskih izrazov navade in obrede in pa le pravemu lovcu razumljive čare in tajnosti.

Kako lepi so obredi za pravega lovca, zvezani s podarjenjem visokega odlikovanja, priproste, odlomljene igličaste, izjemoma tudi listnate vejice! Osvežimo si te krasne obrede in njihov pomen.

Pravi lovec bo vedno znal ceniti obrede in običaje pri izročitvi tega lovskega odlikovanja, ki ni dragocena zlata kolajna ali z dragulji posejan križ, nego, kakor že omenjeno, priprosta, odlomljena vejica igličastega, izjemoma listnatega drevesa.

Vejica je priprosta, naravna, — kakor naj bi bilo življenje pravega lovca, — ali vendar divno izdelana od največje umetnice matere narave, polna prirodne lepote. Vezana je na važne dogodke, posuta je z dragulji za pravega lovca, z najdražjimi, večkrat tudi tužnimi spomini.

Vejica naj bo po možnosti zelena, le v izjemnih slučajih, ako ni zelenja, jo lahko nadomešča vejica jesenske barve ali zimska osušena, listnata. Ima različne pomene in se jo različno uporablja. Vejica za klobukom, vejica na plenu ali položena na zemlji.

Navadno nosimo za klobukom majhno odlomljeno jelovo križavo vejico; ako ni te, jo nadomesti smrekova, borova, vejica ruševja, macesnova in ako ni tudi teh, potem šele sežemo po listnati.

Kadar je lovec ustrelil gamsa, svizca ali ruševca, nosi za klobukom vejico ruševja, ako te ni, pa macesnovo, brinjevo ali pa poganjek sleča (prodovca).

Vejica za klobukom je okrasek, včasih stanovski znak, večkrat opomin veselih, včasih pa tužnih dogodkov.

Pri sestankih, lovskih slavnostih in na praznik lovskega patrona sv. Huberta, si vtaknejo lovci vejico za klobuk na levi strani zadaj. Ob takih prilikah nas vejica spominja, da smo lovci pravi sinovi večno lepe narave.

Kadar se preseli član lovske družbe v večna lovišča, je lepa stara navada, da vsi lovski tovariši snamejo s klobuka vejico in jo vržejo v zevajoči grob, kot zadnji pozdrav umrlemu.

Kakor že uvodoma omenjeno, je lovstvo v mnogih slučajih borba. Ne morda toliko z divjadjo samo, nego več z naravnimi silami in zato je veljala vejica včasih kot znak dobojevanje borbe. Danes pa nas več ali manj spominja na lovski užitek in nazivljemo jo »vejico plena«; nosimo jo na desni strani klobuka. Vejica plena je odlikovanje za pravilno, po vseh obstoječih predpisih ulovljeno divjačino visokega lova, kakor: jelena, kozoroga, damjeka, gamsa, srnjaka, merjasca, svizca, divjega petelina, ruševca, gozdnega jereba.

Za ustreljeno roparico se ne vtakne vejice in naj si bo tudi najjačji medved, volk ali ris.

Vejico plena sme nositi lovec kot odlikovanje na klobuku samo tisti dan, ko je divjad ustrelil. Imeti za klobukom tako vejico več dni, ni lovski pravično.

Za isto vrsto divjadi, če je ustrelil tudi več komadov, nosi lovec samo eno vejico; za vsako drugo vrsto pa velja druga vejica. Vejica plena se pritisne na smrtno rano divjadi, da lahko okrvavi.

Ako je lovec sam, kakor pri zalazu ali klicu in je ustrelil divjad, za katero ima pravico do vejice, si jo sam odlomi in pritrdi na klobuk. V spremstvu drugega lovca je dolžnost slednjega, da mu pokloni vejico. Če pa se nahaja ob strani srečnega lovca dama, in ni spremljevalca, naj si odlomi odlikovanec sam vejico, jo izroči okrvavljeno spremljevalki, katere jo dene srečnemu lovcu za klobuk. Odlikovančeva dolžnost je, da podari spremljevalki, ki mu je okrasila klobuk, drugo vejico kot zahvalo.

Pri skupnih lovih in pogonih pa so zopet drugi običaji. Če je lovski gost pri pogonu ustrelil divjad, za katero ima pravico na odlikovanje, si ne sme sam dati vejice za klobuk, preden ni končan lov. Izjema je seveda, ako je poklonil med pogonom prireditelj lova vejico upravičenemu nosilcu. V takih slučajih jo sme odlikovanec nositi že med lovom. Ker lov, odnosno pogon navadno ne konča že tedaj, ko je posameznik divjad ustrelil, zato barvanje vejice navadno izostane.

Za odlikovanje upravičeni lastnik lova si vejico odlomi sam, ali pa mu jo podari voditelj lova.

Kot posebno odlikovanje je smatrati, ako lovski gospodar izroči svojo priborjeno vejico drugemu lovcu, ki je tudi ustrelil divjad, vsled katere ima pravico nositi vejico.

Nedostojno je, da si lovski gost ali poklicni lovec sam odlomi in vtakne za klobuk vejico, posebno še med pogonom. Priti na lov s prej dobljeno vejico ni lovski pravično. V slučaju, ako je prireditelj lova ustrelil pri prejšnjem lovu izvenredno lep komad, obdrži vejico za klobukom med vsemi pogoni. V takih izjemnih slučajih si v znak posebnega veselja in zadovoljstva pritrđijo vsi udeleženci lova vejico in jo obdrže do konca lova, odnosno jo puste na klobuku ves dan.

Izročitev vejice se izvrši pri zalazu po spremljevalcu, pri pogonih po gospodarju samem ali pa po voditelju lova s primerno resnobo in spoštovanjem. Poklonitelj pokloni odlikovancu vejico z besedami: »L o v s k i b l a g o r« (»L o v s k i z d a r«). Odlikovanec se zahvali s priprostim »H v a l a«! Tudi mali nagovori

poklonitelja so umestni; pač po slučaju ali posebni zaslugi odlikovanca.

Vejico za odlikovanje ni izbirati; odlomiti je prvo odgovarajočo in jo izročiti srečnemu lovcu. Vejico je položiti na klobuk ali na veliki lovski nož (jaŕagan). Položiti vejico na običajni lovski nož, kakor tudi izročitev iz roke v roko, ni pravilno in lovski pravično. Poklonjene lovske trofeje, rogovje, roglje, gamsovo dlako za šop itd. smeš odvzeti, odnosno sprejeti šele tedaj, ko si prejel vejico.

Pravi lovec ni sovražnik divjadi, marveč je njen gojitelj in si vzame od nje le to, kar ne škoduje njenemu rodu. Zato je lepa stara navada, pri kateri se izkaže divjadi zadnja čast, in sicer s tem, da se položi nanjo zelena vejica. Ustreljeno parkljasto divjad, pripadajočo visokemu lovu, položimo z desno stranjo na zemljo, nanjo pa, in sicer na lopatico, zeleno vejico, tako da je obrnjeno steblo vejice proti glavi divjadi. To je »vejica divjadi«, ki ostane na plenu tudi med »ogledom«. Vsakemu takemu komadu pritiče tudi »Zadnji grižljaj«.

Lovec, ki je ustrelil divjad, kateri gre »vejica plena«, naj ne pozabi, podariti ji tudi »zadnji grižljaj«. Kakor hitro si divjad priredil in preden jo odneseš sam ali kak pomagač, je tvoja dolžnost, da ji deneš v gobček zeleno vejico, ki olepša plen. Pa tudi divjim petelinom, ruševcem in gozdnim je rebom zatikamo v kljun zelene vejice.

Poleg omenjenih čuvstvenih običajev uporabljamo vejico večkrat tudi praktično. Seveda je tudi ta poraba vezana na lepe običaje in predpise, ki naj bi bili za vse prave lovce enaki.

V vsakem slučaju, ko je bila ustreljena kakršnakoli divjad, ako so tla okrvavljena, razkopana, če leži na teh dlaka ali kar si bodi, je dolžnost pravega lovca, označiti, da si je plen pravilno, poštenim potom priboril in ga tudi pobral, in da tako odstrani sumnjo, da je divjad postala plen divjih lovcev, roparic ali pa, da je mogoče obstreljena pobegnila in s tem prepreči nepotrebno zasledovanje in iskanje po drugih lovcih.

Za tako označenje porablamo dve vejici, ako mogoče zeleni, kateri križem položimo na mesto, kjer se nahajajo omejnjeni sledovi.

Lovec, ki strelja na divjad, si mora dobro zapomniti mesto, odkoder je streljal in isto tudi označiti z vejico. Ako ni divjad na strelu obležala, je lovčeva dolžnost, da označi mesto, kjer se je nahajala divjad v trenutku strela.

Tako mesto označimo z zeleno vejico, in sicer porablamo v prevladujočem listnatem gozdu po možnosti igličaste vejice, v igličastem pa, če je mogoče, listnate, in sicer zaradi tega, ker je take lažje opaziti. Vejice polagamo tako, da je gornja stran na zemlji, steblo pa obrnjeno tako, da kaže v smer, katero je ubrala obstreljena divjad po strelu.

Pa tudi za lasno orientacijo v gozdu polaga lovec veje in vejice. V neznanih loviščih ali v delu lovišča, katerega redko posečamo, si z vejicami zaznamujemo pota k stečinam, prelazom, k duplom ali lisičinam, gnezdrom roparic itd. Polagamo jih vedno tako, da je gornja stran na zemlji in stebelce leži v smeri, obrnjeno proti važnemu kraju.

V mnogih slučajih pa taka znamenja pomagajo drugemu lovcu, da lahko najde prijatelja.

Ako se je v gozdu kaj posebnega dogodilo in sploh, kadar je namen lovca opozoriti druge lovce, da je na gotovi točki zbirališče, položi na vidnem mestu, kjer ve, da je bodo pasirali drugi lovci, »č a k a l n i z n a k«.

Lovec odlomi ali odreže dve večji veji in ju položi sredi poti ali na križišču isto tako z gornjo stranjo na zemljo, tako da se navpično stikata z odlomljenimi konci. Drugi lovec, ki pride mimo in je ta znak opazil, je dolžan, da na tem mestu čaka, dokler se ne vrne polagatelj znaka.

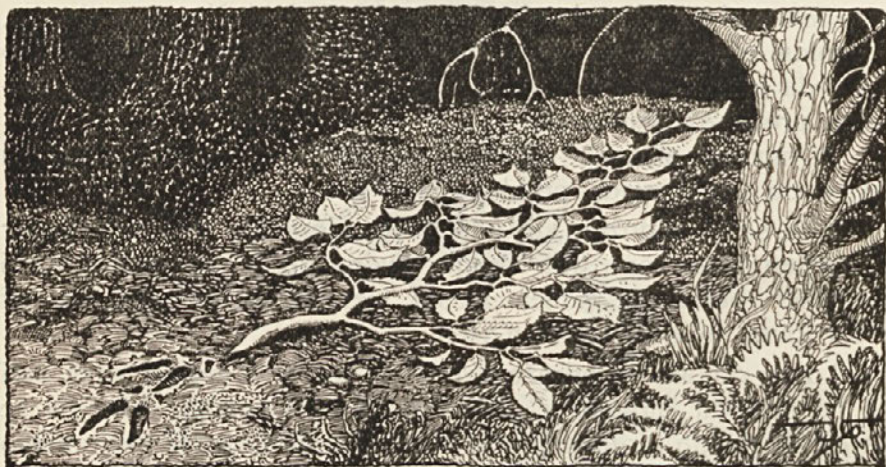
Lovec, ki je tak znak položil, je dolžan po svojem poklicu in spoštovanju do sodrugov, da se po možnosti hitro vrne in nato odstrani čakalni znak. Zloraba čakalnih znakov in vsaka nekorrektnost pa bi bila nezaslišen prestopek v lovskem poklicu in veliko onečaščenje slanu.

In koncem konca pridemo še enkrat do vejice, ki jo odlo-
mimo po narekovanju naših notranjih, plemenitih človeških na-
gibov. Vejice spominov padlim ali na lovu, bodisi vsled težkega
poklica ali na kakršnikoli drugi način ponesrečenim sodrugom.

Ob poti stoji križ, podoba, kamenito ali zidano znamenje, kar
nas spominja, da se je na tem mestu poslovil za večno od ma-
tere narave lovec, da je tukaj nastopil romanje v večna lovišča.
Vsak pravi lovec se bo na tem mestu zamislil, odlomil vejico, ta
rainkemu nekdanj tako dragi spomin, in jo položil kot pozdrav na
kraj nesreče ali pa na samevajoči križ.

Pozorne lovske oči, navajene iskati divjadi in čitati razne
sledi, bodo redko prezrle položene znake.

Potreba je, da jih lovec zna tolmačiti in uporabljati. Le pri
enakomerni porabi je mogoča splošna korist. Kar se tiče čuv-
stvomovanja, izraženega z znakom zelene vejice, pa mislim, da ne
bo nobenih pomislekov, da bi jih ne porabljali, kakor so jih po-
rabljali naši predniki. Običaji v zvezi z vejico so prastari in so
v rabi pri različnih narodih. Kakor je mednarodno je-
lovo in smrekovo drevo, kakor je mednarodni
lov, tako naj bo tudi opisani običaj.

Vejica na sledi obstreljene divjadi.

E. B.:

Brak-jazbečar.

Premalo se v naših strokovnih glasilih govori o psu, ki bi moral biti zvest spremljevalec lovca. — Uvažujejo edino le še pličarja, ki je pri poljskem lovu neobhodno potreben. Tupaťam omenijo braka, ali o dresuri še govora ni, ker se uporabi samo naravni nagon psa, ki glasno lovi.

Kje pa beremo kaj o porabnem psu, ki naj sledi gorskemu in revirnemu lovcu pri vsakem koraku? Malokje. Vzrok temu je, da takih psov v naših gorskih loviščih in pa v dolenski gozdni pokrajini večinoma sploh ni. Samo v redkih slučajih najdemo posamezne »krvoslednike - barvarje«, ki pa našim svrham komaj odgovarjajo, ker imamo v neograjjenih loviščih le malo jelenjadi.

Zakaj pa ne bi tudi lovci v gorskih in gozdnih revirjih imeli, enako poljskim lovcem, uporabnega psa? Kako nam naj ta služi in kateri pes ima v to svrho najboljše lastnosti, to so vprašanja, katerih se hočem dotakniti.

Prvega vprašanja, zakaj ne bi tudi gorski lovec imel uporabnega psa, mi ni treba dolgovezno razmotrivati, potreba se mora enostavno potrditi.

Druga vprašanja moram že natančneje obdelati. Kaj je pravzaprav naloga uporabnega psa v hribih in v gozdu? Odgovorim:

1. Izdelati mora vsako krvno sled divje kože in srne in nam mora dati popolno zagotovilo, da je divjačina, na katero smo streljali in ki ni ostala na mestu, zdrava šla naprej, in se nam ni treba bati, da bi po mukepolnem hiranju bedno poginila. Žal se tej okolnosti pripisuje premalo pozornosti in marsikatera divjačina, o kateri mislimo, da ni zadeta, je ranjena in bi se lahko našla, ako bi imeli za to sposobnega psa. Streljanje s kroglo sicer takoj pokaže, ali je žival zadeta ali ne (o strelu s šibrami na parkljasto divjačino ne govorim, ker ni lovski in je samo pri pogonu na srne dopusten), vendar se pripeti dovolj slučajev, v katerih mislimo, da je divjačina zgrešena in šla zdrava dalje, a je morala vendarle propasti.

2. Zahtevamo od psa, da nam glasno goni zajca, katerega smo navajeni loviti po obronkih naših gorskih lovišč. Istočasno pa tudi hočemo, da gonja ne traja predolgo in da se ne razproštre na oddaljene dele lovišča, da se isto premočno ne vznemirja.

Rešujoč tretje vprašanje, mislim, da smem trditi, da gori navedenim zahtevam popolnoma odgovarja b r a k - j a z b e č a r.

To je pravi uporabni pes za gorskega lovca, kateri mu bo s svojo inteligenco in podedovanimi lasnostmi v največje veselje in ki zahteva od svojega gospodarja malenkostne izdatke. — Navzlic nizkim nogam napreduje dobro tudi v najtežjem lovišču, a s svojim počasnim lovom tem sigurneje priganja divjačino lovcu na strel.

Opisana pasma je pes starega plemena (in ne kakor mnogi mislijo produkt križanja braka z jazbečarjem, čeprav se jo je — vendar s slabim uspehom — križalo z barvarjem in jazbečarjem). Navzlic skromni zunanosti doseže ta pasma najboljše uspehe. Samo po sebi je umevno, da pridem do tem boljših uspehov, čim bolje jo vodim.

Pressau-Schligen von Kalkofen (psarna Pernerhof).
K. Z. R. 378.

Brak - jazbečar služi v Krušni Gori in v Alpah že več kot 25 let za splošno porabo gorskemu lovcu. Združuje rano zrelost z visoko nadarjenostjo, razumom, pogumom in živahnostjo; utrjen je proti vsakemu vremenu, gre v vodo, aporfira majhno divjačino, oblaja ali nakaže mrto divjačino, leze v brloge, davi lisice, poraben je za lov na vidro, lovi od zajca pa do divje svinje vsako divjačino z glasnim grlom kakor brak, dela prvorazredno kakor barvar tudi po hladnem sledu, nauči se naskakovati divjega petelina in najti ga, če je obstreljen, poraben je za izganjanje divjačine iz nasadov, ne da bi pri tem trpela njegova sposobnost za krvavi sled, skratka: je najboljši pomagač in tovariš lovca in gojitelja v gorskem revirju, kateremu mora biti stalni spremljevalec.

Kdor razume voditi pličarja, jazbečarja hitro in lahko vpelje. Čim boljše in raznoličnejše je lovišče z divjačino zaplodeno ter čim resneje in mirneje se z njim postopa, tem lažje je vpeljavanje. Tudi pes mora divjačino videti in spoznati ter se bo tem prej naučil pravičnega obnašanja, čim večkrat se mu da priložnost za to. — Že pri negovanju, pozimi pri polaganju želez, mora mlad pes biti navzoč. Ljubezen in potrpežljivost, pri tem pa skrajna doslednost, je glavna zahteva pri postopanju z mladim psom, potem vam stori vse to, kar se more po pameti od njega zahtevati. — Stoja in grmarjenje pa mu je tuje in ni njegova naloga.

Enako, kakor se pes druge čiste pasme v slabi roki pokvari, se v takem slučaju tudi iz jazbečarja-braka ne more nič napra-

Senta — Wiesenau.
K. Z. R. 140/a.

viti. — V dobri roki pa nadomesti barvarja in jazbečarja popolnoma ter je najboljši brak.

Jasno je, da se pri držanju majhnega jazbečarja - braka prihrani mnogo živeža, katerega bi se pri večjem broju specialnih psov mnogo več potrošilo. — Sedaj, ko posamezna lovišča postajajo vedno manjša, bi na daleč loveči pes napravil mnogo škode, ker bi prekoračil mejo lastnega lova. Pri jazbečarju-braku pa se tega ni bali, ker lovi polagoma in ni ubegljiv ter se pri tem divjačina počasneje umika in lažje pride na strel.

Mnogo je gorskih lovcev, kateri trdijo, da psi na visokih nogah v snegu lažje napredujejo in da tudi za zasledovanje zastreljene divjačine manjši pes ni prikladen. Temu nasproti trdim

jaz, da tako dolgo kakor to snežne prilike dovoljujejo, in je sploh še lovsko s psi loviti, brak - jazbečar prav tako lahko v snegu napreduje kakor lisica, dostikrat še lažje kot visokonogi braki, kateri se vsled večje težine bolj udirajo kakor jazbečar - brak. Pri tem se ga ne sme zamenjati z mnogo manjšim jazbečarjem. Klub »Dachsbracke« je kot plemenski znak za jazbečarja - braka določil višino od 36 do 42 cm in ta popolnoma zadostuje za vse gorske kraje. — Ta je skoraj enako visok z barvarskim gorskim krvoslednikom in če je pes le dobrega stasa in nima krivih, nerodnih nog, gotovo ne odpove. — Kar se zasledovanja obstreljene divjačine tiče, se v praksi, posebno pri streljih v noge, pripetijo slučajji, v katerih bi se z visokim krvoslednikom prišlo

Brandl (psarna Hrastnik; g. ing. Brayer).
K. Z. R. 181/a.

poprej do uspeha, vendar pa se s takšnimi izjemami ne sme računati. V splošnem divjačina rajši obstoji pred manjšim psom, zasledovanje po oblajanju je mnogo lažje in hitreje ter se je pri tem gonje preko meje manj bati.

Smatram za vzgojno napako, ako se braku-jazbečarju pripusti uživanje droba, kakor to dopuščajo nekateri lovci. — Ostrina in lovska strast, ki se hoče s tem doseči, so tej pasmi prirojene lastnosti, katerih ni treba še podžigati. — Z uživanjem droba se pes samo priuči trganju divjačine.

Ali naj brak - jazbečar divjačino zgrabi in podere? Za razliko od dela barvarja se zahteva od braka-jazbečarja, da umori obstreljeno srnjad. Mnogokrat sem opazil, da s tem prihrani mnogo časa in truda pri iskanju. — Imeli smo že slučaje, da so

nekateri psi, izpuščeni na krvavi sledi, ljudi košute in teleta z uspehom podrli. Važno je priučiti psa na pravilen napad, kar pri braku-jazbečarju z majhno vajo ni težko doseči. Takšne pse smo potem ljudi naučili najli zastreljenega petelina in ga umoriti ter aporilirati, tako da pri tem ni bil poškodovan.

Dresura v sobi je podobna oni fermača. Grebenica je dobro pomožno sredstvo ali ne sredstvo za kaznovanje. Če se je od psa kaj zahtevalo, kar je razumel, a ni razpoložen napraviti, naj se postopa enakomerno, resno, brez sile, ter dosledno brez popuščanja. Važna je tudi velika potrpežljivost brez hudih kazni. Voditelj naj svojega psa sam krmi, ne sme trpeti igranja z otroci ali sploh s tujimi ljudmi ter mora strogo paziti na to, da se pes

Skala (psarna Lom; gg. Gassner in Bernelich).

K. Z. R. 417/a.

ne potepa. Pri tem naj se pes čim več giblje na prostem, najbolje po dokončanih vsakdanjih vajah.

Že v starosti 5 do 6 mesecev je psa jemali s seboj na jermenu, da se priuči vodljivosti. Pri krmljenju se nudi priložnost, da se ga nauči na: »Daj glas«, »Čuvaj« in »Primi«. Čim pes zapopade, kar se od njega zahteva, bo storil vse radovoljno, da na ta način pride čimprej do hrane. Pozneje se isto zahteva od njega na dolgem jermenu. Če je potrebno, bo lahek pritisek na grebenico pripomogel. Po vsakem izvršenem povelju je dobro psa pohvaliti ter poplačati. »Sedi, lezi, čuvaj, daj glas, primi!« se vežba dnevno en do dvakrat po četrt ure, poleg tega pa je pridejati tudi predvaje za čakanje na določenem mestu na povelje: »Mesto«. Pozneje se ga vežba enako kot ptičarja: »Primi«

na ta način, da se mu proži nagačanega pliča ali veverico, katero mora na povelje »Pusti« zopet izpustiti. Porabljeni je vedno enaka povelja z enakim naglasom. Nikoli se ne sme vežbati tako, da to smatra žival že spočetka kot nekaj neudobnega. Kar se je pes naučil na jermenu, mora potem izvršiti na prostem in brez jermena. Ako pa pes ne uboga, se ga zopet priveže itd. Na ta način se živali vcepi najbolje razumevanje pokorščine na besedo, migljaj ali žvižg. Vpričo divjačine je dresura na migljaj ali tanki žvižg posebne važnosti.

Z dresuro se mora priti tako daleč, da se psa nauči na: »Lezi« že s samim naslonom puške. Po 7. ali 8. mesecu se ga mora vzeti s seboj v lovišče in ga privaditi pogleda na divjačino, pri tem pa paziti, da se mirno drži svojega gospodarja (ob nogi), motreč divjačino najprej na dolgi vrvi, potem pa tudi prosto. Nauči se pri tem nakazovanja sledu, ne da bi silil po istem naprej. Za pokazanje sledu se ga pohvali.

Kadar je torej mlad pes postal že stalen spremljevalec svojega voditelja v revirju, naučil se čakanja na določenem meslu, radovoljnega aportiranja jereba ali veverice, zasledovanja svežega zajčjega sledu v snegu na dolgi vrvi, privadil se biti spuščen, videl lisico v železju in jo oblajal, šele tedaj naj se ga poskusi spustiti na prosto lov za zajcem, in sicer na ta način, da se ga dovede na sled in potem animira z »lšči« za zasledovanje. S prirojenim razumevanjem za ta lov bo takoj zapopadel svojo nalogo ter z glasnim grlom potekel naprej. Če pride zajec pri tem na strel, tem bolje. Dostikrat se pripeti, da mlad pes sled izgubi, tedaj se mora na križišču tako dolgo čakati, da se pes vrne. Potem se nemudoma, v kolikor je to mogoče, pelje psa na jermenu po sledu in izdela tako vse ovinke ter se ga pusti vnovič loviti. Nikoli ne sme pes svoje prve brakade vršiti v družbi drugih psov ali pa prisostvovati gonji, dokler ni popolnoma siguren. Nauči se pri tem prelahko dajati glas, ne da bi imel divjačino pred seboj in to tem lažje, čim strastnejši je. Lov v družbi dobrega, starejšega psa je le tedaj priporočljiv, ako zajca tiho goni; pri tem je stari pes najzanesljivejši učitelj mladega.

Vaje na dolgi vrvi je dobro nadaljevati. Držati krvavo sled se pes nauči pri zajčevi vlečki. Bolje pa je delati na krvavem sledu parkljaste divjačine, ako je za to priložnost. Znani so slučajji, ko so 8 do 10 mesecev stari braki - jazbečarji pri prvem poskusu občudovanja vredno zasledovali krvavi sled na jermenu.

Tudi k zasledovanju divjega petelina naj se psa vzame s seboj. Nauči se naskakavati ter zasledovati petelina zastreljenega, polomljenih kril, katerega zgrabi za vrat in ga zaduši.

Naš domači muc.

(Nadaljevanje in koncc.)

Značilen je naslednji dogodek. Pred leti sem lovil v družbi zanesljivega braka nad Drmožnikom, lepo obraščenim jarkom, kjer so se rade držale srne in lisice, zajci pa ne. Daleč nad menoj, v tujem lovišču začne žut ljuto goniti. A glas mu ni podoben lajanju. Mislim sem, da je morda iztaknil ježa in da ga jezno valja dalje in dalje. Žvižgam mu, toda ne pomaga nič; čakam in čakam na mejni poti. Da bi ga priklical k sebi, ustrelim. A pes se ne zmeni in goni tako čudno dalje. Glas se še celo oddaljuje od mene v neljubo smer, odkoder sem bil sam ravno prišel. Ne preostaja mi drugo, kakor da grem za glasom, pa četudi pridem v tuje lovišče. Izpraznim si puško in urno stopim za psom. Blizu vasice Pristave šele spoznam po glasu, da je pes obstal na mestu. Ves hripav mu je glas, res mora kaj posebnega imeli; vse te okoliščine so mi nerazumljive. V neprodirni goščavi je pes. Z velikim naporom se prerinem skozi proti njemu. Blizu sva si že, a pes je kakor obseden. Naenkrat začujem čudno lomastenje in mrmranje v njegovi bližini. Rad priznam: meni je postalo res prav toplo pod telovnikom... Urno sem porinil najjačje naboje zopet v puško in zelo previdno sem se približeval besnečemu psu. In kaj je bilo? — Lovec tujega lovišča je oral blizu doma. Začul je i on psa. I njemu je postalo obnašanje zanesljivega, znanega mu psa zagonefno. Stopi golorok domov v Zavrtiče po puško in gre — kakor jaz — dobre pol ure hoda, za pasjim glasom. Na istem mestu sva se oba prerivala, vsak od druge smeri po zaraščini, a on sam je seveda godrnjal. Tudi on je bil enake misli, kakor jaz, da ima pes nekaj posebnega in smeje sva se na srečo pravočasno spoznala, da nisva »medveda«, ampak oba pošteno krščena Petra. Prav z naslado sem počil z drevesa veliko sivobelo mačko. Kako jo je pes tako daleč tiral, mi je ostala zagonefka, a menim, da se je mačka z drevesa na drevo po vejevju umikala, le v presledkih morda tudi po fleh.

Dva- ali trikrat je pokrtil novinček tisto leto, ob sklepu lovov, pomrzlo zemljo. Vračajoč se iz oddaljenih delov lovišča proti domu, sem naletel vsakokrat pod in nad lepo novo občinsko cesto mačkine sledove. Držali so sledovi od majhne bajte in k njej pod cesto in ob robu gozda. To bajto sem v uvodu opisal. Sled je vodil na močvirne prekopne in nazaj. Očividno je muc

taval todi ponoči. Pazno sem sledil tem sledovom, kar zazrem sled mačkinega skoka ob gabrinju in par peresc ugrabljene njegove žrtve. Po njih spoznam, da je bil jereb v mačkinih krempljih. Nosila je ta plen proti domu.

Natančno je bil v novinčku odtis peruñnice, ki se je vlekla po njem in tudi par peresc je še odletelo od uboge žrtve. Na cesti sami je bilo deloma že kopno, deloma vse pomandrano od pošnikov. Nisem se mogel prepričati, kam je muc zanesel svoj plen.

Pozneje med letom sem oprezal večkrat v tem okolišu, išoč zaman s flobertovko osumljenca. Prav zgodaj je bilo, še v polmraku, ko grem ob robu gozda in njiv, misleč vedno le na lansko škodljivko. Pes išče pridno v brinju nad menoj, a moj pogled je le bolj osredotočen na njive in močvirne senožeti.

Požeta je majhna njivica, oddaljena dobrih 100 korakov pod menoj in zazdi se mi, da se ob njenem zgornjem robu nekaj premika. Se li še zajček pase? Možno je. Pokličem psa, na kar se na moj žvižg dvigne zagonefna žival in se postavi visokostasno, da vidi preko porasle okolice name, zajčjebarvni muc. Glej, glej — si mislim, pa me le poglej, prav vesel sem te i jaz. Prestopim se — psa ni k meni — a muc jo urno ubere, a ne proti vasici, ampak v — gozd. Ob gozdu še enkrat postoji, že mi je puška pri licu — a predaleč je — čemu naj se muči obstreljeni, saj ni kriv sam, ako mu je narava vcepila lovski nagon in še enkrat z besedo pozovem psa. Pokažem mu sled. Daleč gori v gozdu zalaja pod orjaškim cerom, s katerega sklatim velikega starega muca. Več dopadajenja sem imel nad tem strelom, koč pri najlepši lisici. — Stari grešnik je bil sojen.

Splošno znano je sovraštvo med lisico in mačko. V dokaz navedem sledečo zgodbo.

Namenil sem se, da pogledam za srnjakom koncec meseca julija. Jedva je odbilo v stolpu drugo uro po polnoči in je polne lune svič obseval naravo, ko sem šel po beli državni cesti proti Stahanu. Sveti, tajinstveni večer je vladal naokoli. Kolikor možno tiho sem tudi sam stopal ob poraščenem robu ceste. Kako nebeške so lovcu, ki ljubi naravo, te rane jutranje urice, in kako z naslado uživa probujenje vsega življenja iz nočnega spanja! Ko je še vse v poltemini, prede vrh smreke dolgočasni ponočni vran ali kravoses svoj enolični in dolgotrajajoči trrr... Čudna je pesem tega ptiča, kojega glasu, stavim, 90% naših lovcev ne pozna. Prva se oglašja za njim drobna taščica, a za njo kaj hitro razni drozgi in petja in rajanja potem ni konca ne kraja. Kako vztrajno jo navijajo še črni murni in kobilice v travi.

Pridem malo nad Alezkovo hišico, danes ni več kamna od nje; pred lefi je pogorela in njeno kamenje so strli za posipanje ceste — ko zaslišim glas mačke na gozdnem kolovozu, ki pripelje iznad predora in Ženskega dola na cesto. Silno se zadere, puha in iz vseh glasovnih modulacij urno spoznam, da je v škripcih. Bolesno se hipno zadere in vse je zopet tiho...

Stopim na rob tik državne ceste, da bi tako dobil razvid tja doli, a ne posreči se mi namen. Svit lune je preslab, da bi kaj razločil na poraščenem in v senci ležečem bregu. Ko prislušujem, začujem po trdi stezici brze korake živali, ki teče po njej proti dolini. Natančno se razločuje jačji udar prednjih nog na stezi, dokaz, da nekaj težkega odnaša v gobcu. V bližini so številne lisičine. Prav v to smer se odstranjuje nevidna mi žival. Ko se zopet vse umiri, grem po svojem namenu dalje.

Moj lovski pohod je bil neuspešen, kar se plena liče: srnjaka ni bilo, a divno lep je bil v uživanju vse božanstvene prirode... In to mi je glavno! Vračam se po isti cesti. Ko pridem na mesto, kjer se je v nočni tmíni izvršila drama, preiščem ves okoliš. Res najdem razdrapano listje kraj poti, in na njej malo mačkine dlake, brez krvi, dokaz, da je postala neoprezna mačka lahek plen lisice, ki jo je odnesla potem svojim mladim proti Diskovki.

Meseca rožnika, ob drsti klinov, sem ribaril ob Višnjici. Prišel sem do Lokarjevega mlina. Hoteč prestopiti po skromni brvici nad kolesi potok, da bi ribaril še pod kolesi, opazim ob grapi, ki odvaja preobilno vodovje od kolesnih korit (ta dan je bilo ondi malo vode), domačega muca, ki je čepel na suhi korenini tik plitve vode. Šum vode mu je moj dohod prikril, zato se i sam odmaknem tiho nazaj, da bi opazoval, kaj muc namerava. Do peščenemrodu plitvine je plavalo številno klinov, menda so se prav tu drstili, a muc je ob bregu pazil na nje. Nič se ne gane na njegovem telesu, kakor okamenel je. Naenkrat udari bliskovito s prednjo šapo v vodo, vodne kapljice se zaiskrijo v solncu in na travi pri mucu se premetuje ped dolg srebrn klin. Ta plen kaj hitro pograbi z zobmi in zbeži z njim pod bližnji kozolec. Večkrat sem ga pozneje še videl ob vodi in sem mu kaj rad i sam vrgel uplenjene kline: ta muc mi je bil pomočnik pri pokončevanju neljubih klinov. Postrvic na tem mestu vode ni bilo, a od doma in mlina se ni odstranil. Sčasom je postal muc grd, obolet je na garjah, hrblišče mu je postalo skoraj golo, smilil se mi je in izgubil je kmalu za vedno.

Poleg lastnih opisanih izkušenj naj služijo še navedbe širom Gorenjske znanega, pristnega lovca - nestorja Dolfa Kamnogoriškega. Ta vrlo izkušeni lovec mi piše:

Že več kot pred polstoletjem so imeli pri posestniku blizu Prizrenskega gozda mačko, ki je redno donášala divje zajce, bodisi mlade ali stare, tako da so bili domačini mnogokrat preskrbljeni z zajčjo pečenko. Ko je nekoč stari lovski čuvaj Blažé vendarle zasačil mačko v lovišču in jo tudi ustrelil, je bila velika žalost pri posestniku, in stari P... je jadikoval, rekoč: »Rajši bi bil videl, da bi mi bila kobila poginila, kakor da sem to 'dobro' mačko izgubil«... Blažé je bil lovski čuvaj že pri mojem očetu. Letos (1923) je prinesla pri posestniku K... domača mačka, ko je imela mlade (bilo je v prvi polovici meseca avgusta), v teku 14 dni: 7 napol doraslih gozdnih jerebov; 3 mlade divje zajčke; 2 veverici in 1 polha. Mislim, da je to dovolj dokazov škodljivosti... Posestnik K... ima svojo bajto ob vznožju Jelovice. — Leta 1924., začetkom meseca septembra, sem bil na lovu proti Bukovlju v Vidovcu; bilo je že proti večeru. Moja brakirka Dika naenkrat zacvili — goni nekaj časa in zalaja na smreko. Moj spremljevalec, mlad lovski čuvaj, mi zakliče: »Mačko ima,« nato strel in velik maček je ležal pogoden pod smreko. Ko si še muca ogledujeva, pograbi zopet Jožek puško in mi zašepeče: »Še ena je.« Tudi to je z lahkoto pogodil, ko je prilezla v bližini omenjene smreke iz goščave na senožet.

Ribolovu so mačke posebno nevarne ob potokih, kjer so postrvi, in to za časa drstenja. Postrvi (in sploh ribe) se drste na peščenih plitvinah in v obližju brega. Riba je v drstenju zelo apatična in ne pazi na druge nevarnosti. Maček se priplazi ob bregu, skoči proti plitvini in plen je njegov. Tudi to sem že sam opazoval.

Vse navedbe verodostojnega lovca se krijejo tedaj z mojimi.

M. Š.:

Kako učinkujejo cianinove kapsule.

Dasiravno zastrupljanje roparic z lovskega stališča ni moralno neoporečno, vendar je v mnogih slučajih skrajno sredstvo, da lovec ohrani ravnotežje med živalstvom v svojem lovišču, v katerem so sodobne razmere ustvarile položaj, ki je poguben za koristno divjačino in koje obstoj je treba umetno vzdrževati. Pri tem imajo razni strupi brezdvomno važno vlogo. Med temi stoji na odličnem mestu v zadnjem času tudi cianin v kapsulah. To so majhne, približno 1 cm³ velike steklene kroglice z brezbarvno tekočino. Ako se kroglica zdrobi, se razvije iz tekočine takoj

plin, ki deluje na pljuča, katere mahoma uniči, da se žival pravzaprav trenutno zaduši. Po mojem mnenju pa vpliva cianinov plin tudi na srce, ki preneha delovati radi srčne kapi. Če je zrak pomešan s tem strašnim plinom vsaj z dvema odstotkoma, človek že po nekaj dihih omedli. Prisotnost plina pa je lahko dognati, ker že prav majhne množine diše po grenkih mandeljnih. Ker vpliva tudi potom ran na kri, je treba paziti na to, da ne pride plin v dotiko z rano. Zato je treba previdnosti. Vendar je ravnanje s temi kroglicami neprimerno varnejše kot pa s strychninom. Če se kroglica ubije, se razvije plin, ki se na zraku, posebno na prostem, v nekaj hipih tako razredči, da ni opasen. Cianinovo kroglico brez skrbi vzameš v roko in jo potisneš v vado ali kakorkoli in stvar je gotova, brez nevarnosti. Strychnin pa je treba šele dozirati; prašek, kakršen je po navadi ali v kaki drugi obliki, se mora razdeljevati, nato pa vlagati v kosti, maščobe ali direktno v vado itd. Tu je nevarnost zastrupljenja povsodi in je treba skrajne in največje opreznosti. Pri cianinovitih kroglicah vse to odpade.

Tudi proces zastrupljenja je različen. Strychnin na primer mora žival prav za prav pogoltniti. Strup mora priti v dotiko vsaj s slino, ali z želodčno tekočino, kjer se mora raztopiti, da deluje na organizem. Treba je izpolniti nešteto pogojev od strani živali, da učinkuje strychnin povoljno. O tem se je že toliko razpravljalo po vseh lovskih in strokovnih listih, da ni treba stvari ponavljati. Tudi preparati tega strupa so tako različni in proti vlagi tako občutljivi, da se posebno zadnja leta skoro ne dobi tega strupa, ki bi ustrezal zahtevam lovcev. Glavna zahteva strupa je, da žival pade na mestu. To pa je pri strychninu silno redko in se sliši iz nekaterih knjig kot bajka, da zver jedva zastrupljeno vado pogoltno in je že tudi mrtva. Žival res da skoro brez izjeme pogine, ali čez čas, daleč od kraja v strašnih mukah, ne da bi jo lovec sploh našel, kaj šele da bi se okoristil z njenim kožuhom. Marsikateremu lovcu je strychnin prinesel toliko razočaranja in neizpolnjenih nad, da je zastrupljanje z njim opustil.

Mnogoteri bo pristavil k temu, da ga je tudi cianin v kapsulah razočaral. K temu pripominjam, da je tudi mene in spočetka skoraj vsakega. Stvar vendar ni tako enostavna, kakor so navodila, ki jih prilaga Orožnova lekarna v Ptujju vsaki pošiljatvi. Enostavna je šele potem, ko praksa človeka izuči in tedaj bo vsak gotovo zagovarjal ta strup. Pri tem strupu zadostuje, da žival vzame vado v usta in jo toliko stisne, da počni v vadi skrita tanka steklena kroglica in žival je zapisana smrti. Nobena lisica, če je to storila, ne bo šla več kokor deset korakov z mesta. Izjemni slučajji so

morda, da napravi par desetih korakov. Lahko pa je lovec prepričan, ako je vada izginila in lisice ni našel v okolišu 50, največ 100 korakov, da lisica sploh ni poginila. Iz prakse vem — kolikor zadnji dve leti uporabljam ta strup in so lovci pobrali okrog 20 lisic — da ni razen ene, ki se je kotalila po bregu, nobena šla 10 korakov z mesta. To je velikanska prednost, ker ne-le da je mučno iskanje ter več ur trajajoče izsledovanje nepotrebno, nego se strup lahko uporablja tudi v kopnem, ker mi ni treba slediti, kar je nasprotno pri drugih strupih skoraj pogoj za uspeh.

Ali kakor se vse to lepo sliši, spočetka pride razočaranje in mnogo jih bo, ki bodo izpodbijali moje navedbe.

Po prvih poizkusih, ki jih bo napravil začetnik po navodilih omenjene lekarne, ki prav nič ne prefirava glede uspehov in daje zadosna navodila, bo morda imel nekaj presenetljivih uspehov. To ga po navadi zaziblje v nepazljivost in površnost in uspehi izostanejo, kot bi odrezal.

Prvo je, da mora lovec natančno iz opazovanja poznati, kako se žival, ki jo hoče ujeti na strup, obnaša pri jemanju vade, kake navade ima pri načenjanju večjih in manjših kosov in sploh način, kako se okorišča s hrano, ki jo najde. V tem je ključ do uspehov in neuspehov. So malenkosti, katere človek prezre v teoriji in spočetka v praksi, ki se pa, ko jih odkrije, izpremene v bistvo vsega problema. Če na primer denem kapsule v velike kose, jih žival lahko pri trganju zdrobi. Če so pa premajhni, lahko požre cele, kroglice sploh ne zmečka in uspeh izostane. Paziti je tudi na to, da se kroglic ne dene tako v vado ali jih vanjo ovije, da jih ista, če zmrzne, stisne ali zdrobi. Zelo važno je, da vada tako neprodušno ne zapira kroglice, da plin ne bi mogel zadosno hitro izstopiti skozi plast vade v gobec živali. Zato kroglice na primer ne smem zašiti v kos črevesa. Črevo je elastično, da se pod ugrizom vda, a ne strga. Kroglica se sicer pri tem zdrobi, ali koža črevesa in pa šiv, ki ga zalije in zamaši notranja mastna stran črevesa, zadržuje plin kakor v mehu. Razviti plin ne more v zadosni množini takoj in vsled tega tudi ne v zadosni koncentraciji v gobec. Žival začuti ostri omočilni duh in vado izbrusi. To gotovo skuša vedno napraviti. Če je pa vada pravilno pripravljena in če plin takoj napolni žrelo, ni rešitve. Lisica rada vado tudi prenese. Zato mora kroglica tako trdno v kosu tičati, da ne izpade.

So pa še druge nepravilike. Lovec, ki je položil kos s strupom v proslo naravo, težko čaka naslednjih dni, ko bo zagledal plen. Da glej spaka! Plena ni in tudi ne listega kočljivega koščeka. Kam je izginil? Ko premaga prvo osuplost ter premotri okolico, posebno če je kaj snega, spozna, da so mu miši odnesle tisti

košček kdo ve kam in v katero luknjo. Če je pa primrznil, morda so ga oglodale in na tleh leži sama kroglica. Če pa miši ni, pride naša papiga-šoja, ki v svoji zvedavosti pretakne in preobrne vse kotanje v lovišču. — To je torej zopet velika neprilika, ki greni lovcu uspehe. Ako je mnogo snega, se miši dajo ubraniti. Proti ptičem je pa najbolje, da se vada malo zadela, bodisi s snegom, v kopnem pa z listjem, prstjo ali gnojem.

To so nekako glavne stvari, na katere mora lovec paziti pri porabi cianinovih kapsul. Vendar mora pazno premotriti vse lokalne okoliščine in se iz opazovanja vedno učiti.

Zanimivo bi bilo čuti nekaj mnenj o tem strupu tudi iz drugih krajev naše zelene domovine.

I. Z.:

Latinščina med lovci in turisti.

Tudi med turisti? Da, tudi. Ni namreč še dolgo tega, ko sem dobil od neke lovske družbe povabilo, naj se udeležim zadnjega jesenskega pogona, četudi nisem lovec, marveč samo kos turista ali planinca. Družba mi je zahtevala, da že znam toliko planinske latinščine, da ne bo zaostajala za lovsko, naj torej le pridem vsaj na večerjo po končanem lovu. Obljubiti sem moral celo, da prevzamem slavnostni govor, zato pa mi ne bo treba ves ljubi dan letati s puško za zajci in srnjaki, se spotikati ob štorih in udirati po krčinah in mlakah in potem milo gledati za zgrešenimi fazani in ob enem tolažiti obstreljene pse ali gonjače.

Po dani obljubi sem hitel v prvo knjigarno v mestu, da si preskrbim kak lovski koledar ali vademecum, da bi se malo orientiral o lovskih zgodbah, običajih in govorici, pa nisem nič takega našel. Iz te zadrege mi je pomagal prijatelj, ki je že od prvega početka, odkar se sam zaveda, da je zrel za streljanje, član lovskega društva in družb in zvest naročnik »Lovca«. Prinesel mi je prvi letnik »Lovca« (1910) in tam sem prebral lep članek g. R. Murnika »Lovec in lovci« na strani 18. in 31. In tako sem s tujim znanjem oprtan tisti večer lahko govoril o lovu, lovcih in o lovski latinščini. Torej poslušajte!

Vsak lovec je kolikor toliko tudi turist, ker se ne omejuje samo na polja in ravnine, marveč zaleze prav rad tudi na pobočja in vrhove gorà. Nasprotno pa niso vsi turisti tudi že rojeni lovci. In to je jako dobro urejeno, kajti če bi vsak turist hodil s puško

po hribih, bi se pripetilo še več nesreč na ljudeh in živini kakor se jih sicer.

Lovec in turist, oba hrepenita priti v prosto naravo, da si tam okrepita telo, razvedrita duha in tako nanovo oživita in postaneta sposobnejša za delo ali službo. Oba iščeta v naravi novega življenja, pomladitve. In kaj prinašata v zameno in zahvalo materi naravi? Smrt prinašata oba. Lovci streljajo divjačino včasih kar na debelo, turisti pa trgajo in rujejo planinsko cvetje včasih kar na koše. To je gotovo senčna stran obeh sportov v očeh človeka, ki ima sočutje z živo naravo in ki ni toliko sebičen, da mora biti vsa narava njemu uslužna na življenje in smrt.

Lovcev je seveda več vrst, tako tudi turistov. Nekateri imajo več ljubezni do žive narode, drugi manj. Prvim je glavni užitek bivanje v čistem zraku in pozaba vsakdanjih skrbi, drugi so bolj konkretno praktični, ker hočejo vsakikrat tudi kaj prinesiti domov.

Glede predmetov lova poznamo ribiče, fičarje, polharje, kunarje, ciparje, slokarje, jajčarje, kačarje, žabarje, petelinarje, prepeličarje, jazbečarje itd. Glede načina lova ločimo puškarje ali patronarje, trnkarje, zanjkarje, skopčarje itd. So pa še drugi lovci, ki love brez takih pripomočkov, to so srečolovci, koristolovci, babji lovci, muholovci, pikolovci, pustolovci itd. O tem sem že na nekem drugem sestanku obširno govoril in tudi v članku točno opisal.

Tudi pri turah in turistih štejemo več vrst. Poleg malih, nedeljskih, gorskih in plezalnih tur poznamo še Nizke in Visoke Ture severno od Mure in še druge ture, ki prav za prav niso ture. Semkaj spadajo razne bolne nature, kreature, sekature, miksture, fakture, poziture, politure, v Primorju sedaj tudi kvesture, prefektore in dobre friture itd. Tudi turistov samih je več vrst. Poleg malih, nedeljskih in veleturistov žive tudi razni futuristi, karikaturnisti, konturisti in avanturisti, ki pa spadajo že med lovce in ki bi jih prišteval med pustolovce.

Včasih se interesi lovcev in turistov križajo in tako začasno prekinejo hvalevredno harmonijo. Rejen nedeljski turist rine n. pr. skozi goščavo, pa čuje naenkrat za sabo pok in že ga zaskeli po hrbtu ali niže doli par zrnec izstreljenega naboja. V tem slučaju turist ne išče najprijaznejših besed na račun kratkovidnega lovca. Pa tudi ta se navadno postavi v razžaljeno pozo, češ, kaj iščeš tod, ko vendar ves svet ve, da danes lovimo. Nesporazum nastane tudi na ta način, da lovska družba prepove planinsko markacijo v kakem gorskem zakotju, kjer se par srnic in divjih kozic še veseli življenja, češ, da se s takimi znaki preplaši divjačina, da odide v drug revir. Pravi turisti pa imajo tudi svojo trnico in

hodijo vseeno po takih potih, ki niso zaznamovane. Tako se tudi ta spor lahko molče in sporazumno reši. Ako pri skupnem lovskem pogonu izostane lovski blagor, je gotovo ta okolnost bila kriva, da so lovci prejšnji dan ali pred lovom obšli lovišče in zaznamovali stojišča za lovce. Ta znamenja so zajci, lisice, fazani itd. takoj opazili in se neopazeno umaknili čez označeno mejo v sosedno lovišče.

Lovci govore včasih tudi svoj posebni jezik, lovsko latinščino. Fudi planinci so že začeli razvijati svojo latinščino, pa doslej še niso dosegli učiteljev lovcev. Meni so znane tri lovske latinščine. Prva je kolikor toliko čista latinščina, druga je pomešana že z domačo govorico, tretja pa je že čisto ponarodela ter je ohranila samo še ime.

Prva vrsta lovske latinščine je internacionalno - znanstvena in nam služi v to svrhu, da z latinskimi imeni točno označimo posamezne vrste živali ali rastlin. Znanstveniki rabijo v to svrhu navadno dve imeni, včasih tudi tri ali štiri, kakor je to občajno tudi pri ljudeh. V Šegovi vasi (občina Loški potok) je 39 hiš in skoro pri vsaki hiši se pišejo Šega. Če bereš ime Tone Šega, ne veš, kateri je ta, ker je pri vsaki hiši kak Tone. Označiti moraš bolj točno, n. pr. Francevovga Janeza Šimnov Tone (Šega). Tako tudi pri zelo sorodnih živalih in rastlinah. Naš poljski zajec ima lepo ime *Lepus timidus*, domači kunec = *Lepus domesticus*, fazan = *Phasianus colchicus*, divji petelin = *Tetrao urogallus*. Pogosto se ime pri tipični vrsti ponovi: Lisica = *Vulpes vulpes*, jereb = *Perdix perdix*, mali kraljiček = *Regulus regulus regulus*, stržek = *Troglodytes troglodytes troglodytes*. To je nekako tako, kakor če bi zaklicali kaki ženski: Oj Mica Mica micasta.

Nekatere živali imajo lepo doneča pesniška in dostojanstvena imena. Naš čuk v slovenščini nima dobrega slovesa, latinsko pa se zove *Athene noctua*, in Atena je bila grška boginja znanosti, pri nas pa navaden čuk. Senica ima ime *Parus major*, torej vojaško saržo. Srakoper se zove *Lanius senator*, ima torej politično karijero senatorja. Naš ljubi ščinkovec, znanilec prve pomladi, se zove *Fringilla coelebs*. Beseda *coelebs* pomeni: fant, samec, neoženjenec. Samci namreč večinoma prezimijo pri nas, samice pa odlete malo proti jugu. V starih časih so baje poznali tudi tiča, ki ni poznal družice, to je bil feniks. Ko se je postaral, se je zaletel v ogenj, je tamkaj zgorel in vzletel potem zopet mlad iz njega. Njemu torej ni bilo treba skrbeti za zarod, zato pa je ostal edinec. Zdaj ga ni več. Najbrž ga je dal že v starem veku kak sladkosnedi Grk ali Rimljan ujeti, ko je mlad priletel iz ognja, pa si ga je privoščil ocvrtega ali v obari.

Druga vrsta lovske latinščine se nahaja v raznih izrekih, ki jih navajajo lovske pratike ali koledarji. Ta latinščina že ni več tako čista in znanstvena, samo začetek je še latinski, konec pa je že v navadni govorici dotičnega kraja. V lovskih koledarjih so namreč navedeni časi, kedaj se sme ta ali ona divjačina streljati, kedaj lete fice selivke čez naše kraje, in vmes so na pol latinski reki. Za kljunače ali bekasine pridejo v poštev zlasti pomladne nedelje v postu. Te nedelje imajo imena po začetnih besedah nedeljskih listov ali beril pri sv. maši. Prva je pepelnična in se zove *Invocabit*; druga je kvaterna: *Reminiscere*; tretja brez imena: *Oculi*; četrta sredipostna: *Laetare*; peta liha: *Judica*; šesta cvetna ali oljčna je znana pod imenom *Palmarum* (namreč *domenica palmarum*). V slovenski lovski latinščini pa sem našel doslej samo tale rek: *Oculi* so že prišli. Reklo bi se pa lahko tudi: *Laetare* so že na pare, *Invocabit* gremo jih pozdravit, *Reminiscere* se že glase. Tu ne gre za prevod latinske besede, pač pa za rimo in za streljanje kljunačev. Kadar izvem boljše rime, postrežem lahko z boljšimi.

Tretja vrsta lovske latinščine je najbolj znana, pa tudi najbolj razvpita, kadar je pretirana. Tu ni več sledu o latinskem jeziku, nadomešča ga zdrav humor, ki postavlja vsako dejstvo in vsak predmet v tako luč, da človeku prija. Poslušalec sprva osupne, potem pa se nasmehne ali zakrohoče, kakor je pač njegov temperament, da je bila povest le zadosti duhovita ali pa čudovito priprosta. Ta latinščina ni samo pri lovcih doma, pojavlja se pri vseh slojih ob raznih prilikah in v raznih oblikah. Uporablja jo vsak humorist, okoristi se ž njo vsak govornik, zlasti še politični, vsak prodajalec, ko prodaja slabo robo za najboljšo in vsak slikar, ki s prevaro perspektive doseže, da gledalec vidi na sliki predmete, ki jih tam ni. Vsak lovec pripoveduje svoje dogodljaje pač tako, da dobi glavo in rep, če tudi morda repa ni videl in glave ni zadel. Saj tudi naše kuharice toliko časa sučejo in obračajo pečenko, preden jo dajo na mizo, da pride lepša stran na vrh, in če se to prav ne posreči, pa dodajo še pridevke k jedi, da je vse lepo garnirano in da je včasih garnitura vse in vsebina nič. Ta latinščina je torej splošna navada ali razvada človeška. Pogosto se je niti ne zavedamo več, tako je postala vsakdanja. Meseci september—december niso 7—10. mesec, kakor kažejo latinska imena, marveč 9.—12. mesec v letu, ker smo pozabili, da je bil v teku časa začetek leta nazaj pomaknjen. Na veliki teden popoldne se bero posebne molitve, ki se zovejo jutranjice. Cela vrsta primerov bi se dala naštefi v tej smeri, vendar bodi jih za tokrat dovolj.

Pravi lovec ne bo nikoli pretiraval v lovski latinščini, ne bo nikomur natvezal medveda, če niti merjasca ni srečal, držal se bo v svojem pripovedovanju zlate sredine: obilo smeha, seveda brez greha in nekaj resnice vsaj do polovice. In ti preljubi turist, ki šele ustvarjaš svojo latinščino, glej da ne prekosiš lovcev ali pa samega sebe v laži. Bodi zmeren, da ne bo zamere pri prvih in zadrege pri tebi.

To so besede, ki sem jih bil govoril pri tisti večerji, in še več bi bil povedal, pa so hoteli še drugi priti na vrsto. Lovska latinščina je namreč zelo nalezljiva.

Februar.

Nad poljano luna plava,
bleda in debeloglava,
sladko se smeji.

Na vasici so gostije,
vince rujno tam se pije
in harmonika brni.

Lovec Janez z Mino pleše,
tolče in s petami kreše,
da se kar kadi.

Za vasico na poljani
so nocoj še drugi zbrani,
v svatovanje so prišli.

Dolgorepi kosmatinec
žene rjavko v vrtinec,
da se sneg praši.

Na azurju luna bleda
se smeji, ko vse to gleda,
in se ž njimi veseli.

VI. Kapus.

Dr. Avgust Munda:

Ribarski okraji in njih pritoki.

(Konec.)

Iz vsega sestava in namena zakona (§§ 9., 13., 16.) sledi, da je imel zakonodajec vodilno misel, ustvariti revirje kot gospodarske celote in jim dodeliti vse stranske vode razen onih, ki so za vsako panogo ribarstva trajno brezpomembne (§ 9., odst. 3.). Do tega zaključka pridemo, ko čitamo določila zakona o revirjih (§§ 9. do 34.).

Zakon opredeljuje pojem ribarskega okraja (revirja) sledeče: »Ribarski okraj obsegaj neprekinjeno vodno progo z morebitnimi mrtvicami ter naj omogoča uspešno gojenje rib, uspevajočih v tej vodi, in naj dopušča pravilno gospodarstvo.« Iz tega besedila zakona, ki tolmači pojem revirja, sledi, da spadajo k revirju vsi pritoki in stranske vode od največjih do najmanjših, ker omogočujejo baš ti stranski dotoki pravilno gospodarstvo z revirjem. Ribarski okraj je torej skupina voda v prirodnem in gospodarskem oziru. Kar je narava pridelila revirju, tega mu človek ne sme vzeti, ne da bi kršil naravne zakone o gojenju in razplojevanju rib in ne da bi spravil v nered celoto in enotnost revirja.

Zakon zahteva, da gospodari lastnik ali zakupnik vode pravilno in racionalno z revirjem (§ 13., 16.). Tej dolžnosti pa ribarski upravičenec ne more ustreči, ako ni revir tako prikrojen, da omogoča racionalno in pravilno gospodarstvo. To možnost mu daje iz gori navedenih razlogov le tak revir, h kateremu spadajo

vse stranske vode in vsi pritoki pričenši od reke pa do najmanjše studenčine.

Večji pritoki naj se priključijo revirju le tedaj, če nimajo sami pogojev za poseben revir. Na vsak način pa spadajo k revirju izlivne proge pritokov, ki tvorijo sami svoj revir. V izlivnih progah pritokov iščejo ribe iz glavne vode zavetje ob poplavi; ob drsli pa prihajajo v priloke, da se izdrste. Izlivna progla Kamniške Bistrice n. pr. je kot nalašč ustvarjena za drest sulcev; v ta del Bistrice prihajajo leto na leto sulci na drest. Tudi množinske ribe, predvsem podusti, prihajajo ob drsli v izlivne proge pritokov; zaradi tega je treba izlivne proge pritokov, ako le-te ne spadajo same k revirju, priključiti glavni progli. To načelo je pri vseh revirjih dosledno izvedeno; vse izlivne proge takih pritokov so prideljene revirju do prve zapreke, ki zaprečava ribam prehod. Na žalost pa ni izvedeno načelo, da spadajo k revirju vsi pritoki; in prav v tem pogledu je treba odpomoči.

Iz vsega, kar sem navedel, sledi torej, da spada tudi gori navedenih 16 potokov in potočkov, ki jih je vlada označila za »brezpomembne«, k dotičnim revirjem.

Razglase o razdelitvi revirjev bi bilo torej treba izpremeniti v toliko, da naj spadajo k vsakemu posameznemu revirju razen izlivnih prog potokov, ki tvorijo sami zase revir, vsi pritoki in studenčine ter vse stranske vode, tekoče in stoječe, bodisi da so z glavno proglo v stalni zvezi ali da pridejo z njo v stik ob povodnji. (§ 9., odstavek 1.)

Ako izpremeni vlada sestavo revirjev v predlaganem zmislu, bo treba pri vsakem revirju označiti stranske vode in priloke le splošno, kakor gori navedeno; imenoma bo treba navesti le izlivne proge pritokov, ki tvorijo sami zase revir. Naštevaje pritokov bo popolnoma nepotrebno; sicer pa je tako naštevaje često združeno z nevarnostjo, da se ta ali oni manjši pritok ali studenčina prezre.

Predlagana preureditev revirjev se bo dala lahko izvesti. Treba bo izdati nov edikt v zmislu naredbe deželnega predsednika za bivšo Kranjsko z dne 9. junija 1890, dež. zakonika št. 18. Po mojem mnenju bo šla stvar popolnoma gladko. Za gori navedenih 16 pritokov se najbrž ne bo nikdo potegoval, tem manj za one mnogoštevilne studenčine in jarke, za katere se itak nihče ne zanima, ki so pa za ribarstvo dalekosežnega pomena.

Vsekakor pa je nujno potrebno, da se predlagana preureditev čim prej izvrši. Lastniki in zakupniki revirjev imajo dan na dan neprilike pri upravi revirja, ker si nepoklicani lastijo ribolov

v posameznih pritokih, češ, pritok ne spada k revirju, ker ni vpisan v kataster. Po pregledu katastra se v takih primerih navadno dožene, da je potok vpisan v kataster in prideljen revirju. Pa že samo dejstvo, da je nekaj pritokov vpisanih v kataster, drugi (često celo večji!) pa ne, zadostuje, da je nastala glede pripadnosti pritokov pravna nesigurnost, ki postaja večja in večja, čim bolj se širi zanimanje za ribolov. Tako se je zgodilo, da si je lastila prošlo leto neka občina v ljubljanski okolici ribolov v nekem večjem pritoku in kračkomalo oddala ta potok v zakup; iz katastra pa sledi, da pripada ta potok nekemu revirju kot pritok.

V savskih rokavih in mrtvicah, ki se spremene skoraj ob vsaki povodnji, si laste domačini ribolov in love s sačo, šele z obsodbo pri sodišču jim je mogoče dokazali, da nimajo pravice loviti. Lansko leto se je zgodilo, da je izreklo sodišče oprostilno razsodbo, ker ni smatralo dokazanim, kdo ima v dotičnem rokavu ribarsko pravico. Pravna nesigurnost glede stranskih voda revirjev je nastopila torej že tam, kjer ne bi smela biti.

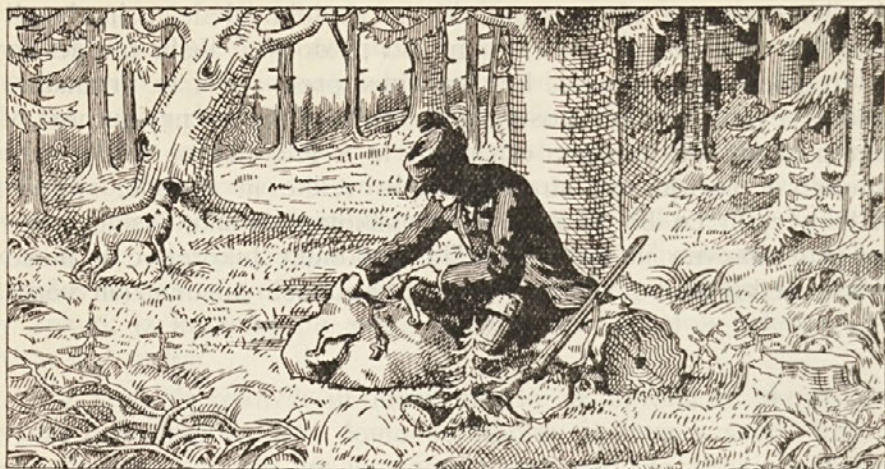
Je pa še druga nevarnost, ki preli redu v ribarskih loviščih in ki utegne spraviti v nered vso revirno razdelitev. Po občnem državljskem zakonu se priposestvujejo pravice v 30 letih. (§ 1470. d. z.) To določilo velja tudi za ribarske pravice, ker določa § 2. ribarskega zakona, da veljajo glede pridobitve ribarskih pravic splošna določila o pridobivanju zasebnih pravic; v slučaju spora pa odločuje o posesti ali lastnini ribarske pravice redno sodišče nekvarno pravicam upravnih oblastev glede dodelitve ribjih voda.

Seveda še ni največja nesreča, če bi kdo res priposestvoval ta ali oni stranski potoček, v katerem ni nič drugega kot nebroj ševnic, globočkov, kleničkov in druge šare; politično oblastvo ima namreč pravico, dodeliti dotični potok, ako še ni dodeljen, revirju, h kateremu spada po svoji legi. Če pa je bil potok že v sestavu revirja, bi imelo priposestvovanje kvečjemu pomen pri samosvojem revirju (§ 11.), ki bi s tem izgubil svojstvo samo-svojega revirja, ker bi ribarska pravica, ki je bila dotlej enotna, postala deljena. Pri zakupnem revirju (§ 14.) pa bi imelo priposestvovanje pritoka le ta pomen, da bi se morala zakupnina porazdeliti med lastnike po drugem ključu (§ 20.).

Vkljub vsemu temu pa bi bilo priposestvovanje bodisi tudi najmanjšega pritoka ubožno izpričevalo za javni red in že iz tega razloga je treba storiti vse, da se take morebitne izpremembe v posestnem stanju revirjev onemogočijo. Čim bo od-

stranjena pravna nesigurnost, ki je nastala glede pripadnosti stranskih voda in pritokov, si ne bo nikdo več lastil pravic do kateregakoli dela revirja, ker bo videl pred seboj le organično celoto revirja, ne pa posameznih voda. Pravno nesigurnost v tem pogledu bo mogoče odstraniti le s tem, da se odredi, da spadajo k revirju vse stranske vode velike in majhne, stoječe in tekoče. In če bo ta razdelitev vsakomur znana, jasna, samo po sebi umevna in ko bo prešla vsakomur takorekoč v meso in kri, tedaj ne bo več sporov o pripadnosti posameznih voda.

Iz lovskega nahrbtnika.

Smrtna kosa. Dne 12. novembra minulega leta je umrl v Stražišču pri Kranju starosta »Lovskega kluba Stražišče« 80letni g. Emanuel Kovačič. Rajni Mamel, kakor smo ga nazivali domačini, je bil možakar mnogih lovskih izkušenj. Bil je živa kronika še izza onih časov, ko so ga vabili na lov najznamenitejši nekdanji lovci iz Kranja: dr. Sterger, Dolenc, Perin, Jugovic, dr. Steinmetz in okrajni glavar Derbič ter Tschinkel, Zenari, Galle i. dr. iz Ljubljane. Iz svojih zanimivih lov. doživetijev je vedel pripovedati brez konca in kraja, nekaj naravnost čudovitih, skoraj bi rekel — neverjetnih. Ali med njegovimi prijatelji ga ni bilo, ki bi se upal preglasno podvomiti o resničnosti njegovih prigodb; poihoma pač, ker je bil že precej naglušen, sicer bi bil takoj ogenj v strehi.

Nekega še precej zelenega lovskega začetnika, ki mu je nekoč nekaj ugovarjal, je ne baš prijazno zavrnil: »Seséc, pa ti kaj povej, če sploh kaj veš!« — Umrli Kovačič je bil velik ljubitelj psov. Svoje dni se je mnogo ukvarjal z dresuro fermačev; včasih jih je imel kar po štiri v šoli. Brez svojega lastnega psa ni bil nikoli, izmed vseh pa je vzljubil nekega braka Stopa zaradi nje-

gove zvestobe. Neke temne, deževne noči sta hotela čez železniško progo, kjer se Kovačič spodtakne ter se ob tračnici pobije do nezavesli. Stop je tekel do bližnje čuvajnice ter praskal na vrata in cvilil, da je prišel čuvaj ven. Ker se je temu zdelo obnašanje psa, ki je tekal nekam na progo in nazaj, čudno, je vzel svetiljko ter šel pogledat, kaj vendar ima pes. Prišel je ravno prav, zakaj izza ovinka je prigrmel vlak, pred katerim je v zadnjem trenutku potegnil ubogega Mamelna s proge. Od tedaj sta si bila Stop in njegov gospodar nerazdružljiva prijatelja.

Nekoč sem bil povabljen na brakado v Rakišno, zato poprosim Kovačiča, sicer brez vsakega upanja, da ustreže moji prošnji, naj mi posodi svojega Stopa, češ, bodo vsaj še drugje vedeli, kaj je dober pes. Ta pripomba je vplivala nanj tako ugodno, da mi ga je v moje največje začudenje res posodil. »Samo to Ti pa povem, brez psa se mi ne vračaj domov!« — mi zagrozi še pri slovesu na postaji, kamor je spremil bolj Stopa kakor mene. Toda nesreča je hotela, da sem se vrnil res sam s svojim psom, njegov pa se je zatekel Bog vedi kam; izgubil se je

takoj prvi dan, dasi smo lovili tri dni. Kaj vse sem prestal pred bridkimi očitki onih enajst dni, preden se je nekega zgodnjega jutra sam vrnil samo še sama kost in koža, ni da bi pravil, saj je že itak zdavnaj vse odpuščeno. Mož mi je prišel ihté povedat: »Je že doma!« Sla sva na klopco pri čebelnjaku ter ugibala, kod neki je blodil ta ubogi Štopek, in kako je mogel najti tako daleč domov, ko je vendar Ljubljana vmes? — Rajni Kovačič naj bo vzor, kako ljubi pravi lovec svojega lovskega tovariša — psa!

Omenim naj še, da je »Lovski klub Stražišče« pred tremi leti priredil v telovadnici Sokolskega doma v Stražišču izredno dobro uspelo veselico, katere glavna točka je bila odlikovanje Emanuela Kovačiča s spominsko kolajno, izdelano v puškarni v Kranju, in sicer za zaslugе, ki si jih je tako obilno pridobil kot vzoren lovec. Njegov spomin naj živi! Fr. Rojina.

Prof. Dragutin Kišpatič † je umrl dne 26. decembra 1925 v Osijeku, star šele 43 let. Bil je lastnik in urednik lovskega vestnika »Glas Lovdžije«, ki je pričel izhajati meseca junija 1923 ter načelnik »Saveza udruženja lovđžija« v Osijeku. — Bodi mu ohranjen najlepši spomin!

Odlomki iz zapisnika XI. plenarne odbrove seje S. L. D. v Ljubljani, ki se je vršila dne 23. decembra 1925 ob 16. uri v restavraciji »Pri Slonu« v Ljubljani.

Navzočih je 16 odbornikov.

Predsednik g. dr. Lovrenčič otvori sejo, konstatuje sklepčnost ter preide po kratkem pozdravu navzočim na dnevni red. V toplih besedah se spominja umrlih članov pokojnega Terpine ter Urbanca. V znak sožalja navzoči vstanejo.

Nato poroča predsednik, da so se sklepi X. odbrove seje izvedli. Odbor odobri zapisnik X. odbrove seje brez pristavka.

Blagajnikovo poročilo odpade.

Predsednik dr. Lovrenčič poda nato sledeče poročilo:

Zagrebački Zbor je naknadno primaknil za kritje izdalkov ob priliki lovske razstave v Zagrebu znesek 783 Din.

Ravnateljstvo mesnega dohodarstvenega urada v Ljubljani je uvedlo natančno kontrolo nad dotokom ustreljene divjačine na ljubljanski trg, da se prepreči prodaja divjačine, ki bi izvirala iz neupravičenega lova.

Slovensko lovsko društvo je zaznalo iz dnevnih časopisov, da se namerava predložiti narodni skupščini nov zakon o svobodni nošnji in posesti orožja. S. L. D. se je obrnilo potom brzojavk na merodajne poslance ter na ministrstvo za šume in rudnike s prošnjo za intervencijo, da se ozira pri novem orožnem zakonu na obstoječe lovske razmere in predpise, veljavne v Sloveniji.

Za določitev nagrad orožnikom za preganjanje lovskih tatov se naprosijo gg. dr. Modic, Zupan in Jelenc, ki naj na podlagi predlogov, stavljenih po poveljstvu 8. orožn. polka ter v smislu dopisov istega poveljstva določijo, komu in v kaki izmeri naj se razdele nagrade.

Odbor sklene, da se odkupijo knjige lovske vsebine, ki so bile ponudene S. L. D. v nakup.

Zahvala kluba ljubiteljev sportnih psov za podarjeni vezani letnik »Lovca« 1924 se vzame na znanje.

Zapisnik II. odbrove seje gorenjske podružnice se prečita.

Predsednik pozove nato navzoče odbornike, naj se v kar največjem številu udeleže lovskega plesa, ki bo 5. jan. t. l. v Kranju, ter naj se prigovarja tudi ostalim članom, da se prireditve udeležijo.

Po prečitnem zapisniku zborovanja delegatov v Celju, ki se je vršilo dne 19. decembra 1925, predlaga g. Zupan, naj se ta zapisnik prečita tudi na občem zboru dne 6. januarja 1926 ter naj se izvoli takrat poseben odsek, ki naj prouči sprejete sklepe. Predlog se sprejme soglasno.

Na predlog g. Čeča se sklence nalisniti članski imenik po stanju dne 31. decembra 1925.

Dopis mestnega šolskega sveta, s katerim se dovoljuje poraba kabineta za društveno knjižnico, se vzame v vednost. Sklence se doseči z mestnim šol. svetom pogodbo za 10 let, nakar se soba opremi. Predsednika dr. Lovrenčiča naproša odbor, naj uredi zadevo pri gerentskem sosvetu.

Odbor sklence na predlog g. Žmilka, da se nakloni iz fonda Zelenega križa vdovi Smrekar enkratna podpora v znesku 250 Din. Zapisnikar.

Lovski ples v Prekmurju. Podružnica S. L. D. v Murški Soboji je priredila 1. februarja t. l. Prekmurški lovski ples. Poročilo o tej priredbi bo sledilo.

O novem načrtu zakona o posesti in nošenju orožja je razpravljalo J. S. U. v seji svoje glavne uprave dne 18. decembra 1925 v Beogradu.

Ker se že v 1. členu tega načrta glasi, da je nabava, posest v hiši in nošenje lovskih pušk i. dr. prosto, je ing. Ceović poudarjal, da bi se tedaj, ko bi se takšen zakon sprejel, znatno pomnožili kriminalni slučajji, obča in osebna varnost bi bila zelo ogrožena, ravno tako osebje, pošlavljenno za varstvo poljščine, gozdov in lova pri vršenju svoje službe. Lovstvo, ki se je po prevratu po težkih materialnih žrtvah dvignilo v Vojvodini, Hrvatski, Sloveniji in v Medjimurju skoro na predvojni nivo, bi bilo zopet uničeno. Škodo bi imeli tudi zemljiški posestniki kot člani občin, ki dobivajo dandanes lepe zakupnine na leto. Odpadli bi zaslužki, ki jih prejema lovsko nadzorovalno osebje, delavci v loviščih, gonjači, vozniki itd.

Po kralki debali je glavna uprava, uvidevša zle posledice takšnega novega zakona in zastopajoča stališče, da novi dosedanji zakon o posesti in nošenju orožja iz leta 1922. kakor tudi leta 1924. izdani pravilnik za izvrševanje tega zakona popolnoma odgovarjata svrhi, zaključila, da se takoj storijo koraki na merodajnih mestih, da naj se osnutek

za nov zakon o posesti in nošenju orožja ne predloži iz gori navedenih razlogov.

Ing. A. Š.

Smolra psov. Na zadnji redni odborovi seji Kluba ljubiteljev brakov in brakov-jazbečarjev je bilo sklenjeno, da se vršita prihodnji dve smotri psov dne 7. marca v Cerknici in druga dne 21. marca v Ribnici, Dolenjsko, na kar se opozarja že sedaj prizadete interesente in lastnike tovrstnih psov.

Pegami so se dne 18. januarja t. l. pojavili pri zvonarni na Karloški cesti št. 1 v Ljubljani. Prišlo jih je kakih 30 komadov. F.

Znižana članarina S. L. D. 25 Din na leto velja samo za zaprisežene poklicne lovce in zaprisežene gozdarje-logarje.

Do znižane članarine imajo torej pravico le zapriseženi lovski in gozdni čuvaji, od državnih šumarskih uslužbencev pa samo služitelji in zvaničniki.

Ker so za leto 1926. plačali le 25 Din tudi drugi, n. pr. gozdarski, tehnični in gospodarski in drugi uradniki (upravitelji, oskrbniki, revirni gozdarji), dalje kmetški zakupniki lovišč, opozarjamo prizadete, da velja njih članarina samo za pol leta in jih blagajnik pozivlja, da zaostanek 25 Din takoj doplačajo in naj ne čakajo, da se jih posebej terja. Pomislijo naj, da znašajo fiktivni stroški za letnik »Lovca« preko 60 Din.

Za Zeleni križ. Gorenjska podružnica Slov. lov. društva je oddala od skupička Lovskega plesa v Kranju dne 5. januarja t. l. 2000.— Din. Povodom sejma za kožuhovino je nabral blagajnik 200.— Din (darovala sta tvrdka Tandler, Zagreb 100.— Din in Jos. Fischer, Osijek 100.— Din). — Podpora glasom sklepa odborove seje dne 28. januarja 1926 se je izplačala iz fonda Zelenega križa v znesku 1500.— Din onemoglemu lovcu Blažu Klunu.

Zavarovanje lovcev. »Slov. lovsko društvo« v Ljubljani je poverilo jamstveno in nezgodno zavarovanje svojih članov zavarovalnici Rosiji Fonsier-filijalki v Ljubljani. Zavarovanje obsega:

a) **jamstveno zavarovanje:**

1. Din 30.000.— za poškodovanje ene osebe;
2. 100.000 Din za poškodovanje več oseb;
3. Din 10.000.— za poškodovanje stvari.

b) **Nezgodno zavarovanje:**

1. Din 25.000.— za slučaj smrti;
2. Din 25.000.— za slučaj trajne invalidnosti.

Vsak član plača za obe zavarovanji skupaj Din 90.— letne premije. Zavarovanje velja za dobo petih let. Doslej se je prijavilo za to zavarovanje 153 članov, ki so plačali premije direktno zavarovalnici, ter je to zavarovanje stopilo v veljavo. Slov. lovskemu društvu se je posrečilo doseči članom najugodnejše pogoje.

Poleg življenjskega in požarnega zavarovanja je najvažnejše in danes najbolj razširjeno jamstveno zavarovanje.

Jamstveno zavarovanje ima namen, zavarovanca čuvati pred zahtevki po odškodnini od strani tretje osebe. N. pr. lovec obstrelji po nesreči na lovu svojega tovariša, gonjača, ali kako drugo osebo, ali n. pr. psa. Ker ni z orožjem dovolj previdno ravnal, mora oškodovancu ali poškodovanemu plačati odškodnino. Če je nesrečni strelec zavarovan, prevzame zavarovalnica vse stroške event. pravde proti zavarovancu, ako so pa zahteve poškodovanca upravičene, izplača zavarovalnica zahtevajoči stranki odškodnino v razmerju poškodbe, seveda ne nad zavarovano vsoto. Jamstveno zavarovanje obsega torej vse sodne in izvensodne stroške, ki so potrebni, da se zavrnejo zahteve poškodovane osebe, kakor tudi stroške obrambe v ev. kazenskem sodnem postopanju. Vzemimo kot primer konkreten slučaj tega zavarovanja: N. N. je šel na lov. Pes je vzdignil zajca, na katerega je N. N. streljal ter ga zgrešil. Zajec je bežal na nasprotno stran lovca, ki je še enkrat ustrelil. Po drugem strelu zasliši glasno klicanje na pomoč.

N. N. gre v smeri klica in najde pri neki hišici, ki je stala ca. 80 korakov od mesta, kjer je streljal, krvavo ženo, ki je tožila, da ji je poškodoval oko. N. N. je ženo obvezal, jo dal odpeljati takoj v bolnico, kjer je bilo konstatirano, da je ranjeno levo oko od šibre. Jasno je, da je moral nositi N. N. vse stroške prevoza, zdravnika, bolnice itd. Razen tega je žena, ki ji je opešal vid, zahtevala seveda odškodnino, žandarmerija je pa morala slučaj prijaviti drž. pravdništvu, ki je N. N. kazensko zasledovalo. N. N. je zavarovan kot član Slov. lovskega društva pri zgornji zavarovalnici, je plačal premijo in je seveda ta slučaj takoj prijavil zavarovalnici. Kaj sedaj? V smislu splošnih zavarovalnih pogojev mora zavarovanec o zavarovanju popolnoma molčati ter ne sme nobenemu omeniti, da je zavarovan. Zavarovalnica ukrene takoj vse potrebno v sporazumu z zavarovancem, da se določi odškodnina poškodovani osebi. V slučaju, da ne pride do sporazuma in poškodovana oseba toži, nosi zavarovalnica vse stroške procesa. Zavarovanec mora pri tem postopati po navodilih zavarovalnice. Istočako nosi zavarovalnica stroške ev. kazenskega postopanja proti zavarovancu. Sporazumno ali po sodišču določeno odškodnino v okviru zavarovane vsote izplača zavarovalnica.

Jasno je, da ne plača zavarovalnica nobene odškodnine, ako se dokaže, da je zavarovanec škodo nalašč povzročil.

Nezgodno zavarovanje obsega tudi vse nezgode, ki so se pripetile zavarovancu na lovu. Zavarovanje velja za slučaj, da zavarovanca zadene telesna poškodba, ki je dokazano v neposredni in izključni zvezi povzročila njegovo smrt ali njegovo trajno invalidnost. Zavarovanje pa ne velja za nezgode, ki so se pripetile zavarovancu vsled tega, da je delal zoper postavne varnostne predpise oblasti, n. pr. v pretepanju, v pijanosti. Družba ne jamči za nezgodo, ki jo je zavarovanec namenoma ali vsled nemarnosti povzročil. Ako je nastopila smrt vsled nezgode, plača družba polno

zavarovano vsoto. Pri invalidnosti se razlikuje:

a) popolna invalidnost, katere se odškoduje s popolno za invalidnost zavarovano vsoto;

b) delna invalidnost, ki se odškoduje po njeni stopnji z do 60% zavarovane vsote za trajno invalidnost.

To so v glavnem smernice za obe zavarovanji. Želeti bi bilo, da se lovci, ki so člani našega društva, pridno poslužujejo tega zavarovanja, ker je to z ozirom na številne nezgode le v njihovo korist.

Odbor.

V preudarek. Pripelilo se je, da so dopisniki pri opisovanju lovskih ali žigosanju nelovskih dogodkov vpletli namigavanja, vsled katerih so se posamezniki čutili neprijetno prizadete. Urednik, ki ne more vselej priti na to, da včasih tičijo za raznimi, mnogokrat šaljivo prikazanimi poročili epizode, kojih pogrevanje ni zaželjeno, — prosi, da bi se take kočljive stvari izpuščale iz poročil.

Popravek. Na strani 7 beri »samoohrambi« mesto »samoobrambi« in na strani 8 »voh« mesto »vonj«.

Imenik članov S. L. D. se prejeli kot prilogo »Lovca« vsi člani društva in naročniki lista. — Ureditev tega imenika ni bila poverjena uredniku »Lovca«.

MALI OGLASI.

Cepljene trte, ukoreninjene divjake, ključje Göthe št. 9, Riparia portalis prodaja Franc Zelenko, posestnik in trtnar, Rucmanci, Sv. Tomaž pri Ormožu. Cena po dogovoru. Pismenim vprašanjem je priložiti znamko za odgovor.

Puške tovarne **Brafa Merkel** (Gebr. Merkel), **Suhl**, so prispеле ter so na ogled pri puškarju **F. K. KAISER** — **Ljubljana**. Puške se odlikujejo po preciznem streljanju in vestni izdelavi, da se upravičeno smatrajo kot prvovrsten izdelek. Vsaka puška ima priloženo uradno tarčo drž. preizkuševališča iz **Hallensee-a** pri Berlinu. Vabijo se p. n. lovci na ogled, kjer dobe vse ostale informacije. — Tvrdba priporoča

svojo zalogo streliva, orožja in potrebščin ter vseh ribiških priprav. — **Pastil za divjačino** iz Haynau-a. — Izvršuje vsa dela, kakor čiščenje, prenovitev in druga popravila orožja. Priznано najboljšje montiranje daljnogledov na puške vseh sistemov. — Postrežba točna, blago prvovrstno, cene nizke.

Trije skoraj popolnoma novi **Mannlicher - Schönauer-ji** naprodaj. Prvi kaliber 8 mm z lepo usnjato torbo brez daljnogleda; drugi kaliber 6.5 mm z daljnogledom; tretji kal. 6.5 mm brez daljnogleda. — Predvojno delo. Strel prvovrsten. Vse po dogovoru in ogledu. Naslov v upravi »Lovca«.

Sekcija za brake-jazbečarje kluba ljubiteljev brakov v Ljubljani bo oddala od spomladanskih legel nekatere mladice brake-jazbečarje. Dopisi na delegata **Ernesta Bernelicha**, Zagreb, Boškovičeva ulica 40.

Kdo mi odstopi proti plačilu odstrel enega divjega petelina? Odgovor na naslov: Bogoslav Dits, činovnik, Zagreb, Mažuraničev trg 19.

Lovačko društvo »Prepelica« u **Sisku** traži za svoje lovišče (niski lov) u okolici Siska kraj Zagreba pouzdanog **lovopazitelja** Slovenca, koji je vješt uzgoju niske divljači, a napose vrlo energičan u proganjanju zvjerkradica. — Prednost imadu oni, koji se mogu iskazati dobrim svjedodžbama o dosadanoj lovopaziteljskoj službi. — Ponude sa naznakom plaće moli se slati na društvenog tajnika g. **Ivu Šuperina** u Sisku.

Velikega jazbeca z odprtim gobcem, tri velike podlasice (1 bela, 2 polbeli), za stenski sobni okras namenjene; malo podlasico brez opreme, v poljubno priditev, vse brezhizbno nagačeno in ohranjeno, prodam, najrajši skupno, radi pomanjkanja prostora. — P. G. Višnjani, pošta Višnjagora.

Pse brake-jazbečarje, 8 tednov stare od premiranih staršev, in sicer dve psici in enega psa, z rodovnikom, prodam komad po 450.— Din. Fr. Bizjak, gozdar, Loč pri Poljčanah.

Ing. Anton Sivic:

Polh (Myoxus glis. L.).

Polha poznajo meščani večinoma le po imenu in po kožuho-vini. Na deželi ga bolje poznajo in ga z uspehom lovijo.

Ne bo odveč, ako se s to živalico, ki oživlja naše gozde, podrobneje seznanimo.¹

Po znanstveni opredelbi je polha uvrstiti sledeče:

¹ V dosedanjih letnikih »Lovca« nimamo opisanega polha, te za naše kraje tipične gozdne živalice. Listal sem po drugih strokovnih listih, a tudi v teh risem poleg razprav gospoda H. pl. Schollmayer-Lichtenberga, ki jih je bil priobčil pred skoro 30 leti, in gospoda dr. K. Dolenca, ki je l. 1921. pisal o življenju polharjev, našel izčrpnih črtic o polhu. Da zamašim zevajočo vrzel, obrnil sem se bil do nekaterih poznavalcev te živalice, da pribavijo podatke za njen popis.

V najizdatnejši obliki se je mojemu povabilu odzval gori imenovani gosp. Schollmayer-Lichtenberg, upokojeni ravnatelj bivšega celokupnega graščinkega veleposestva na Snežniku. Tekom svojega dolgoletnega službovanja v Mašunu sredih Snežniških bukovich in jelovih velegozdov, ki so bili in so še domovina polha, je imel g. ravnatelj obilo prilike, proučevati življenje tega malega globdalca ter mi je svoja takratna izkušnja dal drage volje na razpolago ter mi čital posebno prirodopisce iz naše starejše dobe, ki so bili o polhu takrat kaj napisali.

Poleg tega sem pritegnil tudi druge sotrudnike iz gozdarske stroke, da so mi pomagali ugotoviti pojave polha v novejši dobi s posebnim oziranjem na njegovo prehranjevanje in škodljivi vpliv v današnjih, posebno pa umetnim potcm (z nasadbami) na kraških fleh vpeljanih in vzgojenih smrekovih gozdih.

Red I.: Mammalia — sesalci; razred VII.: Rodentia — glodalci; rod II.: Myoxidae — polhi; pleme II.: Myoxus — polh; vrsta: Myoxus glis Schreb², slovensko »navadni polh«, srbohrvaško puh obični, francosko loir, angleško dormouse, nemško Bilch, Siebenschläfer, Rellmaus. Italijanščina za to živalico nima posebnega imena, temveč jo imenuje enostavno »ratto« (podgana). Italijani ne marajo polšje pečenke, četudi so čislali njih oredniki Rimljani polha (imenovanega glis) za slaščico.

Znanstveni uvrstitvi živali je podlaga zobovje. Zobni znak za polha je $\frac{1, 0, 4}{1, 0, 4}$ (v celoti bi se glasil obrazec $\frac{4, 0, 2, 0, 4}{4, 0, 2, 0, 4}$).

Kakor obrazec pove, ima polh spredaj v gornji in spodnji čeljusti po dva glodača, med njimi in štirimi kočnjaki pa je vrzel; podočnjakov torej nima.

Polha karakterizira posebno oblika njegovih kočnjakov, od katerih stojita dva večja na sredi, manjša spredaj in zadaj. Sklenina na žvekalni ploskvi je gubasta; štiri gube so zavite in nepretrgane, tri pa so polovične in ležijo zgoraj na vnani, spodaj na notranji strani. Od kočnjakov v zgornji čeljusti ima prvi 6, drugi in tretji po 7, četrti 8 poprečnih gubic.³

Odrasli polh je dolg kakih 16 cm, z repom vred pa meri kakih 29 cm. Stari, debeli polhi tehtajo do 400 g, povprečno pa ima jesenski polh 200 do 300 g.

Mehka, precej gosta dlaka je na gornji strani pepelastosiva, tu in tam svetlejša ali tudi temnejša, črnikastorjavo pobarvana, ob straneh malo svetlejša, na mestih pa, kjer se barva hrbitišča loči od barve spodnjega živoča, rjavosiva; spodaj in na notranji strani nožic je bela in svetlobliščeča. Nad nosom in ob zgornjih čeljustih med tipalnimi ščetinami je polh sivorjav, spodnji del gobčka, lica in grlo so beli, tipalne ščetine so črne, srednjevelika ušesa zunaj temnosivorjava, proči robu svetlejša. Oči obrobja temnorjav kolobar. Košati, kosmati rep je rjavosiv ter ima spodaj belkasto podaljšano proggo. Glede barve je opaziti različke.⁴

Južna in vzhodna Evropa sta prava domovina polhov. Imajo ga v Španiji, Grški in Italiji in sega do južne in srednje Nemčije.

² Leunis Synopsis der Tierkunde, Hannover, 1883, I., §§ 138., 140., Myoxus iz grškega μυοξ-ς ali μυοξος = Haselmaus, »glis« latinsko, nemško prvoino Haselmaus ali Siebenschläfer.

³ Leunis in Brehm: Tierleben, Leipzig 1886, II. Str. 306 i. dr.

⁴ V ljubljanskem muzeju je več izvodov in bioloških skupin razstavljenih. — Glej članek Albina Seliškarja »Albinizem in melanizem pri živalih«, »Lovec«, letnik 1914.

V avstrijskih deželah, v Sloveniji, na Češkem in Bavarskem ga je najti, prav tako na Hrvaškem, Ogrskem in po južni Rusiji. V severni Evropi, v severni Nemčiji, na Angleškem in Danskem ga ni.⁵ Notranjska in Dolenjska sta center, kjer je najpogostejši, kar je podrobno opisal že kranjski polihistorik Karl Deschmann v izvestjih Muzejskega društva.⁶

Kako številno nastopajo pri nas polhi, sklepamo iz uspehov lova marsikakega leta, ko se jih polovi včasih neverjetno število. Svojedobni kranjski dež. gozdni nadzornik Ludvik Dimitz je napisal v svojem katalogu o gozdarski razstavi, ki je bila povodom svetovne razstave na Dunaju leta 1873., da moreta Notranjska in Dolenjska na leto dobiti 50.000 tablic polšjih kožic; ker gre v tablico po 16 kožic, pomeni ta množina tablic plen 800.000 polhov.⁷

Dandanes z Notranjske pač ne dobimo več toliko polšjih kožic, ker so mogočne gozde od Trnovskega lesa preko Hrušice, Idrijskega in Cerkniškega Javornika vključno do Snežniškega ozemlja zasedli Italijani, kakor so jim bili priznani po Rapalski pogodbi.

Polh prebiva ponajveč v sredogorju, najljubše so mu suhe hrastove in bukove šume. Po dnevi prebiva skrit v drevesnih duplinah in razpokah v skalovju, včasih po luknjah v zemlji pod drevesnimi koreninami, pa tudi v gnezdih srak in vran; zvečer

Melanističen, navaden in albinističen polh.

⁵ Brehm.

⁶ Mitteilungen des Musealvereines, Laibach 1866, str. 218.

⁷ Katalog der forstlichen Kollektiv-Ausstellung Krains auf der Weltausstellung in Wien, Laibach 1873.

pride iz skrivališča ter se klati ponoči naokrog, ter si išče hrane, neredko se vrne v svoje skrivališče, da prebavi in se odpočije, nato pa gre zopet na pašo. Proti jutru, izjemoma šele po solčnem vzhodu, si poišče v spremstvu samice ali kakega druga začasno bivališče, da prespi v njem dan. Na svojih nočnih pohodih je živahen in brzega kretanja. Pleza liki veverica po drevju in skalovju, skače od veje do veje, tudi v večje razdalje. Po zemlji teka v kratkih skokih. Seveda ga opazujemo lahko le tam, kjer ima svoje bivališče, ker se sicer odtegne našemu opazovanju v temni noči.

Malo glodalcev je tako požrešnih kakor polh, ki žre, dokler le more. Želod, bukov žir, lešniki so mu glavna hrana; v slast mu gredo tudi orehi, pravi kostanj in sladko, sočno sadje. Živalska hrana pa se zdi, da mu je celo potrebna; preganja, mori in požije namreč vsako majhno živalico, ki jo more doseči, pleni gnezda, davi mlade ptiče in nastopa čestokrat tako kakor živali roparice. Vodo pije malokdaj, sploh pa je ne pije, ako so mu na razpolago sočni sadeži.

Dokler traja poletje, rogovili v svojem okolišu vsako noč, ako ni vreme preveč neugodno. Na svojih pohodih pogostokrat obstaja ter sede na bedra kakor veverica, s prostimi lakti pa nosi hrano h gobčku. Neprestano je slišati drobljenje in luščenje orehov, ki jih grize, ali padanje luščin od sadežev in semenja, ki jim je izgledal jedro. Proti jeseni zbira zalogo živil, ki jih znaša v svoj brlog. Tačas je polh debel in zalit z mastjo, vendar pa še vedno žre, kolikor le more. Potem si začne pripravljati skrivališče za zimo. V globokih luknjah, razpokah v zemlji, skalovju ali starem zidovju, pa tudi v globokih drevesnih duplinah si napravi gnezda iz nežnega mahu ter se zvije, navadno v družbi z več vrstniki v svitek ter trdno zaspi. Otrpne že mnogo prej, preden pade toplomer do ničle. V mrzlejših, goratih krajih prične spanje morda že septembra, v toplejših nižinah pa šele proti koncu oktobra. Za zimske dobe je otrpnjen, kakor vse živali, ki pozimi spijo. Spada med one, kojih zimsko spanje traja najdlje.

Polh se zbudi šele pozno na spomlad, malokdaj pred koncem meseca aprila. Spi torej polnih sedem mesecev, vsled česar ga Nemci nazivajo tudi »Siebenschläfer«. Kmalu potem, ko je oživel, prične parjenje. Samica nosi približno šest tednov in povrže nato na mehkem ležišču v drevesni duplini ali v kakem drugem skrivališču tri do šest golih, slepih mladičev, ki zelo hitro doraščajo. Le malo časa sesajo, nato pa si sami iščejo hrane. Nikdar ne gnezdi polh prosto na drevju kakor n. pr. veverica, temveč ima gnezdo vedno kolikor mogoče skrito. V

pokrajinah, kjer je mnogo bukovih gozdov, se polh močno razmnožuje in širi. Ugoden razvoj je močno odvisen od tega, kako obrodé gozdni sadeži ali drugo sadje v bližini gozda.⁸

Ker je razvoj in — ako se smem tako izraziti — uspevanje polha odvisno posebno od dobre letine bukovega semena, torej od žira, po opazovanjih sklepajo, da polh potuje, podobno kakor skandinavski poštrušnik (*Myodes lemmus* Pall.).

V izvestjih Muzejskega društva l. 1866. piše Deschmann: »Znano je, da se vršijo po kranjskih gozdih večji lovi na polha le ob letih, kadar je žir dobro obrodil. Druga leta je le malo polhov in je lov malouspešen, tako da se pravi polharji niti ne potrudijo, da bi svoje polšje pasti popravili in priredili za lov. Bukev pa spada med drevesne vrste, ki poredkem cveto in rode. V legah, ki so za bukovje prikladne, se računa povprečno vsako peto, v neprikladnih pa celo vsako petnajsto leto, da bukev bogato ali popolnoma obrodi.

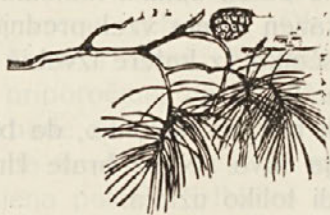
Kadar je veliko žira, nastopi polh nenadoma v velikih množinah. Tedaj je ponoči vse živo po gozdih, ko plezajo mali glodalci od drevesa do drevesa. Kaj je vzrok temu nenadnemu pojavu številnih polhov?«

Omenjeni opisovalec našteva nato v navedenih Izvestjih slovenske ljudske pripovedke in vraže o polhu ter zaključuje, da že iz ljudskih pripovedi sledi razlaga o trenutnem pojavljanju polha v velikih množinah, češ, da polh potuje in si išče krajev, kjer je žir obrodil. Ta pojav je dognan pri nekaterih drugih glodalcih, pri poštrušniku, poljski miši in krlici.

Mnogoletna opazovanja v zadnjih desetletjih XIX. stoletja v obsežnih gozdovih kranjskega Snežnika, (ki ga ima sedaj Italija), so dala dovolj prilike, da se dodobra prouči ta živalica in njeno kretanje. Opazovanja potrjujejo, da je bilo domnevanje prej navedenega naravoslovca pravilno. V Snežniških gozdih so se ponovno ugotovile proge (pota), ki se je polh po njih pomikal.

⁸ Brehm.

(Nadaljevanje bo sledilo.)

A. Mazlú:

Kljunač.

Kdo bi znal povedali, kateri lov nudi največji užitek? Težko bi bilo odgovoriti na to vprašanje.

Po ravnem polju ni lepšega kot iskanje jerebic z zvestim fermačem. Že sam pes nudi s svojim bistroumnim delom lovcu dokaj naslade. Kdo ni občudoval fermača pri stoji? Ali ni to diven pogled?

Kaj pa brakada? Lepo število prijateljev in znancev pride skupaj. Lovski rog se razlega z gore v goro; zvonjenje ubranih bračjih glasov se ti bliža. Rad bi videl lovca, ki mu žila bije tedaj samo 76 krat na minuto. In ko švigne čez ozki kolovoz zvitorepka, da je komaj toliko časa, spoznati jo, in ti vržeš tja strel, za katerega ti v nagrado pusti lisica kožuh!

H koncu pa še zadnji pogon, kjer se pokramlja ob dobri kapljici s prijatelji. Kje dobiš več znanja latinščine? Niti v črni šoli ne.

Kaj pa lov na petelina? Na ruševca, ko se oglasi s svojim daleč se razlegajočim pihanjem; glasom, ki požene lovcu kri v obraz!

Kako elektrizira lovca izstopivši srnjak! A visoko v planine te vabi gams. Kolikokrat se izpostavi lovec smrtni nevarnosti za gamsov šop. Čez peči in čeri pleza, ne da se meni za nevarnost, ki se ji izpostavlja.

In oni, ki lazi v najslabšem vremenu s škornji na nogah in stekleničico v žepu za racami! Kolikokrat mora počeniti in — če treba — tudi leči v sneg! Vse zmrzuje, veter piha, ušesa rdijo; ne vidiš drugega kakor vrane, ki preletavajo in žalostno krakajo, išoč si hrane. Ti pa kljubuješ zimi in vsem nadlogam, saj imaš »korajžo« v žepu in up v srcu!

Zadnje dneve avgusta iščeš po miznici piščalke in jih pripravljaj; mogoče si že poleti upihnil kakemu podivjanemu mucu pregrešno dušo. Za kazen si mu vzel prednjo tačico, da si napravil iz nje dobro piščalko, iz katere izvabiš tako mili in vabeči: »ci ciceri ci, ci ci cuuj?«

A kljunač? Zal jih pri nas ni toliko, da bi vsi naši lovci poznali vso poezijo tega lova. Naše brate Hrvate pa lahko zavidamo za lov, ki nudi tolikožitka.

Oktober je narava dovršila svojo nalogo, njeno polno pogrnjeno mizo je kmet že pospravil. Le zadnji pridelek, najslajši,

se spravlja. Veselo prepevajo trgači po vinogradih. Popoldne je. Že se nagiba solnce zatonu. Zadnje naboje tlačim v pas, ko čujem prijatelja: »Žuri se, čemo zakasniti.« Ko se skobacam iz ilovnate kolibice, me pozdravlja poln »upa zmage«. »Danas ili nikad.« Bilo je jasno in prijetno popoldne. Po kratkem pomenku se odločiva za »šikaro« pred Djeskom. Ni treba poudarjati, da sva se pomenkovala o tem lovu. Čim bolj sva se bližala šikari, toliko bolj molčeča sva postajala. Beseda se je umaknila pre-mišljevanju, prevzela naju je narava s svojo očarujočo sliko. Ozka dolinica z neznatnim počkom. Vrbe ob njem, pod njimi poganja jesenski podlesek. S svojim medlim cvetom povzdiguje jesensko sliko. V ozadju nizek gozd; iz njega puhti vlažen vzduh, pomešan z vonjem gob. Ta duh je lasten samo jeseni. Poznajo ga lovci, ki opazujejo naravo in ne gredo v gozd samo zato, da morijo.

Dospel sem do svojega stojišča. Moj prijatelj stopi kakih sto korakov višje. Pred seboj imam nizek gozd mladih listovcev, ob strani zamočen travnik. Solnce se poslavlja. Zadnje zlatorumenke žarke pošilja skozi redek gozd na nasprotnem griču. Še enkrat zažari, kakor zažari upanje umirajočemu — in končno izgine. Visoko na nebu pa miglja blede lučica — večernica, katere polagoma dobiva svojo svetlobo. Oglasi se še kos s svojo večerno molitvijo — trenutna tihoća nastane. Mati narava uspava svojo deco. Telo mi je lahko. Duša plava visoko nad vsakdanjostjo, kjer ni sovražnosti, laži in prevare... Iz te omotice me prebudi glasni: »kvar kvar«, za katerim sledi sikajoči: »psst psst«. Tri metre nad glavo je letel dolgokljun. A jaz sem se zakasnil. Pa ni časa premišljevali, že je drugi tu. Blisk, tresk, kljunač pade kakor vreča proti tlom, a med grmovjem se zopet dvigne. Tega sem pa prestrašil. Tam pri prijatelju sikne ognjen jezik, sledi mu tresk, ki se čuje daleč okrog. Pa zopet je prišla vrsta name, kakor da vedo, koliko nabojev imam. Sprelet je trajal dobro četrt ure. Streljanja je bilo dovolj. Saj jih je letelo mimo mene gotovo štirideset.

Lov na kljunača zahteva dobrega strelca, ker leti nizko in naglo, zlasti če je vreme vetrovno. Ob mirnem vremenu pa pride tudi začetnik na svoj račun, ker leti kljunač višje in počasneje. Začetniku priporočam, da se postavi ob robu gozda, kamor kljunač rad vpade na pašo. Včasih se primeri, da streljaš kljunača na fleh. To pa smatram, da je za starega lovca nelovski.

Njegova priljubljena pasišča iztakneš z lahkoto. Ljubi močvirnata tla ali vsaj vlažne pašnike. V njih vidiš luknjice, ki jih dela kljunač s kljunom.

Kljunač, hrvatsko šljuka, latinsko *Scolopax rusticola*, je na Hrvatskem precej poznan. Pravijo, da tam rad gnezdí. Pastir mi je rekel, da je neko leto našel nad petdeset gnezd. Leta 1916. je trajal glavni sprelet v bližini Belovara skoraj dva tedna. Večkrat spodiš kljunača tudi pozno spomladi. Pozimi tudi ni nenavaden. Ravnica, močvirje ob robu šikar, mu dokaj prija. Zato rad ostane čez zimo; hrane mu tam ne manjka. Ko vpade na pašo, teče nekoliko racaje naprej ter obstane in oprezuje nekaj minut. Tedaj opazi vsak migljaj lovca in sliši izbornó. Ko se prepriča, da ni v bližini nevarnosti, zabode svoj kljun v mehka tla ter se nekako godrnjaje zavrti okoli luknjice, držeč kljun v njej. S svojimi debelimi, ven stoječimi očmi vidi vso okolico. Kmalu potegne iz zemlje deževnika ali kakega drugega črva. Pozimi pa mu narava ne pogrne tako bogato mize. Tedaj se mora zadovoljiti z raznimi koreninicami močvirnatih rastlin.

Življenje kljunača, zlasti mladičev, kljub temu, da se nekateri lovci in ornitologi zelo zanimajo zanj, ni dodobra poznano. Hanzlovsky pravi v »Lovcu« l. 1923., str. 156, da izleže kljunač 3—5 jajec in vali 20—21 dni. Döbel pa trdi, da izleže 4, redko 3 jajca ter da vali 21 dni. To pa sklepa po tem, ker valijo 21 dni vse ptice iste velikosti. Žal, mi ni uspelo opazovanje, ker mi je opazovano gnezdo uničila lisica. Bila so 4 jajca v njem. Kljunač gnezdí dvakrat v letu. (Dr. Julius Hoffmann: Die »Waldschneppfe« in Berg: »Zeitschrift des Allgemeinen Deutschen Jagdschutzvereines« l. 1915., str. 193.)

Zunanjih vidnih znakov, po katerih bi ločil samca od samice, ni. Niti teža ni merodajna.

Mnogo večji užitek nudi lov ob spomladnem¹ preletu, ki ga zagovorniki lovskega varstva ne izvršujejo. S polnimi prsi vsrkavaš spomladni zrak. Okolica, probujoča se iz zimskega spanja, dviga čar tega lova.

Večernemu preletu je podoben jutranji. Kljunača lovimo tudi z dobrim fermačem, ki ne sme iskati predaleč. Ta lov pa ni za gospode z lepo elegantno sportno obleko. Treba je velikega napore in še večje potrpežljivosti. Kajti v grmovje med trnje in take zapreke ne gre vsak lovec. Če imaš malo smole, kakor se radi v takih slučajih izgovarjamo, prideš domov z raztrganimi hlačami, razpraskanimi rokami in praznimi naboji.

Včasi je uspešen lov s poganjači. Ob preseki se postavijo lovci, da imajo dovolj razgleda, gonjači pa v ravni črti prodirajo

¹ Najnovejši lovski zakon za Saksonsko ne dovoljuje spomladanskega lova na kljunače.

proti lovcem. Ko se kljunač dvigne, ga javijo z: »ide« ali »šljuka« itd. Če je vreme ugodno, ti je tega javljanja toliko, da te ušesa bolijo. Da ga javijo, je pa le prav, ker ga malo čuješ in če boš čakal, da ga prej sam opaziš, boš malo streljal, zlasti če imaš malo razgleda in nisi hiter s streljanjem. Pogoni pa naj bodo kolikor mogoče kratki.

Vendar je najlepši način lova ob večernem spreletu, ker nudi lovcu toliko poezije, da se ta lov lahko kosa z marsikaterim visokim lovom.

Sprelet traja do trdega mraka. Na nebu migljajo milijoni zvezdic. Ti pa se zadovoljen z vsem svetom, s tovarišem ob strani in par kljunači na zanjkah veseliš že vnaprej, da poskusiš jutri svojo srečo drugje.

Za zajci.

Oj ti zajci! Dvakrat na leto se zanima svet za nje. Na spomlad vzbujajo pozornost lovca in kmeta, ko se gonijo često ob belem dnevu v skupinah okrog ter objedajo zgodno sočivje po zeljnikih in njivah. Do še vse večje veljave pa pridejo na jesen. Takrat se suče malone vsa dnevna govorica krog neznatne divjačine in promet se vrši v znamenju zajčje dobe. Poštni seli raznašajo vabila. Brzjavke švigajo na vse strani. Telefoni brnijo in zvonijo. Uradniški dopusti iz službenih ozirov in brez njih, uradoma in pod roko so na dnevnem redu. Celo gospa Politika, ki vodi drugače prvo besedo po mestnih kavarnah in krčmah ter razburja mnogokrat z dolgim jezikom navzoče, mora za nekaj časa utihniti in se umakniti božanski Diani. Ta pa ima polne roke dela. Pomirili je treba strankarske spore, pogreti ohlajena prijateljstva, obnovili stara znanstva in vsaj za kratko dobo zakopati bojno sekuro med političnimi nasprotniki. Česar ne zmoreta ne pesem zaljubljenega trubadurja v nanovo brstečem gozdu, ne skrivnostno početje rdečedlakega srnjaka v vročih pasjih dneh, to doseže na jesen malenkostni dolgoušec: on obvlada za nekaj mesecev družabno življenje. Da, še več! S tačicami poseza tudi globoko v življenje rodbin, zadržuje gospodinje in kuharice v prevažnih razgovorih na pouličnih oglih, povzroča često prepozne obede, rodi solze v lepih očeh, izvablja kletvice brkatim ustnicam, zadržuje moške po gostilnah in kavarnah, ustvarja koprneče neveste in porhte vdove pri živem možu.

Pravcato preseljevanje narodov v majhnem obsegu iz mest na deželo moremo opazovati na jesen v kritični zajčji dobi. Po kolodvorih se zbirajo oborožene čete. Avtomobili tulijo in brzijo ter razširjajo smrad po ulicah. Vozila vsake vrste drdrajo in dvigajo megle prahu na cestah. Srebrulasi starčki, krepki možje, globlada mladina, vsi, ki čutijo v sebi utripati lovsko žilico, so na pohodu proti bojazljivi divjačini. V polni bojni opravi in vzorni slogi se družita buržuj in proletarec, kramljava kaplan in učitelj, govorita umetnik in kritik, se zabavata kmet in davkar ter občujeta visoki državni dostojanstvenik in uradni sluga. Vsi imajo isto željo, vsak je poln krvoločnih načrtov, vsak misli le na umor in poboj. Predpotopne gromovne cevi grozijo poleg najnovejših pušk. Moderne dvo- in trocevke ter repetirke s petelini in brez njih se leskečejo poleg porjavelih, malo zaupanja vzbujajočih samokresnic najrazličnejših premerov. Krog pasov rumenijo, ze-

lenijo, rdečijo naboji ali pa se opleta ob boku torba z lovskimi potrebščinami. Raz pleča visijo lovcem nahrbtniki najrazličnejših izdelkov in velikosti. Čistokrvni psi z dolgimi rodovniki spremljajo družbe ter tekmujejo večkrat v objestnostih na lovu s slučajnimi zaplotnimi plodi najrazličnejših pasem, da se zgražajo pričujoči in kolne v divji jezi gospodar. Pikre opazke padajo. Lovski reditelj gubanči čelo. Toda trud in neprilike in tisoč nevšečnosti prenašajo ljudje, ki se drugače izogibajo najmanjše nevolje, z angelsko potrpežljivostjo, da se smejo udeleževati pohodov na neumne uhače.

Zajčja manija je bolezen z vročico posebne vrste, ki temni razum in bogati domišljijo. Poznal sem zasebnega uradnika z ženo in kopico nedoletnih otrok, ki je bil že tri četrti leta brez službe. Družina je v razdobju izčrpala prihranke boljših dni in živel a že dokaj časa na upanje. Drugače pošteni in zmožni mož se je trudil na vse pretege, da pride pod streho, toda vse se mu je izjalovilo. Lahko si mislimo, da v družini ni vladalo baš rožnato razpoloženje.

Nekega jutra pa prihili mož s pismom v roki k soprogi ter ji kliče ves vzhičen že od daleč:

»Živijo Ivanka! Pomisli...«

»Mesto si dobil, kaj ne?« ga prekine žena. »Hvala Bogu, da je konec bede in pomanjkanja.«

»Tistega sicer ne,« se oglasi odgovor, »toda na lov sem povabljen za jutri. Na zajce gremo, na zajce!«...

Na zajce gremo!

Na jugovzhodu se je pobarvalo nebo vijoličastordeče. Od trenutka do trenutka oživljajo barve in se menjavajo. Malo višje na obloku, kjer se je mreža pretrgala in je migljala iz sinjine pol ure prej kopica bledih zvezdic, zažari nebo v žarkem lesku in zavzame podobo ogromne zlate ribe, viseče v močni gmoti. Kmalu nato se dvigne solčna obla krvavordeče nad obzor, a se skriva v naslednjem hipu za kopreno, ki zakriva v debelih plasteh nebesni svod. Megla odeva ravnino ter brani očesu razgled na bližnje griče. Mesto še spava v polmraku. Medlo brlijo žarnice skozi gosti pajčolan. Tu pa tam motijo koraki po tlaku tišino. Pesek škriplje pod podplati. V bršljanu, ki prepreza dvorec, čivkajo vrabci. Posamezen kos se oglaš a z divjega kostonja v drevoredu, neodločno, boječe. Priglušno prihaja na uho pogovor in smeh večje družbe.

Drdranje se zasliši od daleč. Kmalu nato priklopočeta vranca in se ustavi ta pred kavarno, kjer so se zbrali lovci. Gospod Briški skoči z voza ter se opravičuje, rekoč:

»Brez zamere, mojze Galilejci, da prihajam z lestvenikom. Lovsko vozilo je v popravilu. Nadomestila pa ni bilo dobiti.«

»Nič zato,« meni Pobič ter se požene od zadaj na desko, položeno počez preč lestvic. »Bolje se je slabo voziti, kot dobro hoditi.«

»Res!« se oglasi Šipek ter se odpravlja od spredaj na voz. »Toda Briški drvi s svojimi brzoteki z vetrom za stavo. Ako te izgubimo, Pobič, med potjo, bodo zajci sila slabe volje, ker jih ne bo nikdo zabaval s pozdravnimi streli. Hopla! Tako ne gre.«

Šipek je zdrknil z lestvice ter se komaj v zadnjem trenutku ujel za ročico, da ni padel.

»Le glej, da ne pustimo tebe kar tukaj,« ga zafrkuje z voza Pobič. »Škoda, preškoda, ako bi ne mogli že danes seznaniti Šmarških dolgoušcev s tako izvrstnim plesalcem.«

Med splošno veselostjo zasede družba brez drugih neprilik prostore. Voz zdrdra mimo ovinka na cesto. Med vožnjo srečajo lovci mrtvaški voz na potu iz mesta. Vsak lovec, tudi izobraženec je poln predsodkov ter več ali manj babjeveren; zato ni čuda, da ustvari ta slučaj na mah neprijetno razpoloženje med družbo. Megla, mrliški voz in mogoče še drugi pripetljaji v zgodnem jutru vzbujajo neugodne slutnje ter razpršijo veselost. Posameznikom moremo čitati z obraza, da bi jo najraje zopet odkurili domov pod varno streho, ko bi se ne bali zasmeha in porogljivih opazk. Tako pa se vdajo v usodo, pripravljeni na vse. Toda nič posebnega se ne zgodi. Le drob in kosti jim pretrse vožnja po slabi cesti, da se globoko oddahnejo zlasti zadaj sedeči, ko se prikaže izza ovinka enonadstropna hiša, pred katero že čaka tropa domačih lovcev in gonjačev.

Močno se nategnejo vajeti. Voz obstane pred hišo. Stari znanci se pozdravljajo in si stiskajo roke. Neznanci se predstavljajo. Mož stopa od gosta do gosta ter ponuja kozarček s slivovko v dobrodošlico. Govorica se razvija. Pogovor se suče večidel le okoli dolgoušcev, ki jim velja obisk.

»Čuj, Klineš!« nagovori trebušnik okroglega zardelega obraza soseda. »Si bil v nedeljo v Čretah na dr. I.-jevem lovu? Ne? Nisi nič zamudil. Izbito in izmrcvarjeno je lovišče. Še lansko leto so pobili na glavnem lovu okoli štirideset zajcev. Letos je bilo na delu štiri in dvajset pušk, pa jih je padlo, piši in reci, devet! Brrr! Niti do strela nisem prišel!«

»Da, da, prijatelj! Slabi časi za zajce so letos povsod. Neugodna, gorka zima, mokra spomlad, vlažno poletje in nič boljša jesen so hudo razdesetile zajčje pleme po loviščih. Jobove vesti prihajajo od vseh strani. Tudi danes ni upati običajnega uspeha.«

»No, no! Tako hudo pa menda le ne bo,« se vmeša v pogovor gladko obriti gospod, ki kaže v vzravnanim telesu vojaški poklic. »Še ni dolgo tega, ko sem čital v listih poročilo o lovu v Krški ravnini, kjer je padlo v enem dnevu, če se prav spominjam, sto in osemdešet zajcev.«

»Ha, ha! Ste tudi vi, g. podpolkovnik, nasedli raci?« Neki šaljivec je »polegnil« urednika s potvorjenim poročilom. To mi je potrdil tudi očitavec, ki se je sam udeležil lova. Padlo je le osem in dvajset zajcev, nekaka četrtnina tega, kar so pričakovali.«

»Bi ne bilo bolje,« se oglasi dolg mož, vitek kakor ruski hrt, »pod takimi pogoji sploh opustiti lov za letos, da se razplodi divjačina? Deščica zajcev, ki se še polika po raznih loviščih, ne mika pravega lovca, bi pa zadostovala za pleme.«

»Prav pravite,« meni Klineš. »Ako bi se še osvežil zarod, recimo, z dotokom krvi čeških zajcev, bi mogli upati prihodnje leto na vse lepše uspehe. Pa, kaj hočemo? Ljudje so starokopitni ter ne priznajo razloga, ki bi jih mogel odvrniti od globoko ukoreninjenih navad. Glavni lov mora biti, če odpade tudi vse drugo. Takrat pa moramo povabiti tudi odličnejše vaščane, ki jih zanima divjad, sicer je zamera na vseh ogljih in koncih. To pa se maščuje pri odmeri lovske odškodnine, zlasti pa še v slučaju dražbe. Vsaj preočito ne smemo kazati, da hočemo gojiti divjačino. Naš kmet vobče ni prijazen zajčjemu rodu, je nezaupljiv proti gosposkemu tujcu, je pa v marsičem odvisen od premožnejšega soseda veljaka. Te je treba pridobiti z dobro besedo in prijaznim ravnanjem ter jim predočiti pomen lova za občino. Take vplivne osebe morejo biti lovskega najemniku v veliko korist.«

Medtem so se po znanem pasjem običaju seznanili tudi štirinožci pred hišo. Kratkodlaki Lord se približa na konec še kocasti Živi, ki se malo meni za ostalo tovarišijo krog sebe. Začne jo nadlegovati in vohati od vseh strani. Pri tem cvili in hrka, napleta v krogu okoli nje ter niha venomer s pristriženim repcem. Toda Živa prezira vsiljivega snubca, gubanči sumljivo ustnice ter mu polglasno renče naznanja, da hoče mir. To obnašanje pa spravi le še bolj iz ravnovesja podjetnega Lorda. V razburjenosti se spozabi, privzdigne nepričakovano zadnjo nogo ter poškropi v tankem curku — lovskega gostu gamaše.

»Boš nehal! Ti vražjek nesramni!« se huduje ogorčeno mož ter mu primaže z bičem, ki ga nosi v roki, gorko po plečih, da zatuli neolikaneec, stisne okršek med nogi ter se požene v prožnem skoku iz območja nasilnega živinega gospodarja.

»Ha! Ha! Ta vas je pa že na vse zgodaj blagoslovil,« se norčuje prizadetemu gospod Pobič. »Čestitam! To pomeni srečo!«

»Kar podstavite mu nogo, gospod Pobič,« ga zavrne osorno prizadefi, »pa boste morda tudi vi deležni blagoslova in sreče. Meni pa, prosim, prizanašajte z neslanimi dovtipi!« ...

Medtem se je pojavil na mestu logar Rus, majhen, čokat kmet. Tudi ta prejme kozarček slivovke, nato pa se razvrsti družba v gruče, ki odkorajajo druga za drugo v lovišče.

Megla se je dvignila. Nebo se je več ali manj zjasnilo. Lahna, ostra sapica veje po globokem jarku, kamor so zavili lovci s ceste. Navkreber vodi pešpot po klancu, se vije pod vinogradom ter se suče strmo navzgor do vrha, kjer se zopet odpre svet. Raztresene hišice leže tu med sadnim drevjem, obdane z rodovitnim poljem. Višje na pobočju ugleda oko prostrane vinograde z ličnimi viničarijami, večinoma last premožnejših meščanov. Sleme pa kaže listovce in iglovce, ki dajo sklepati na mešani gozd severnega pobočja. Temu velja predvsem obisk.

(Konec bo sledil.)

Letošnji sejem za kožuhovino.

Kakor je napovedoval »Lovec« v zadnjih številkah lanskega letnika, se je vršil sejem za kožuhovino v Ljubljani 26. in 27. januarja 1926 v zmislu priredbe, kakor jo je bila zamislila uprava ljubljanskega velesejma, podprta po »Lovski zadrugi«. Sejem je bil obnovitev starih tradicionalnih ljubljanskih sejmov za kožuhovino, ki so se običajno vršili meseca januarja, vselej prvi ponedeljek po sv. Neži.

Reči se sme, da je letošnji sejem dobro uspel. Započeta organizacija se bo prihodnja leta izpopolnila še bolj do zadnjih detajlov. Skušalo se bo pritegniti na trg vso državo in še ostali Balkan.

Letos se je aukcioniralo za 119 prodajalcev. Kupcev je bilo 42. Med kupci so bili naši državljani, dalje inozemci iz Nemčije, Avstrije, Italije in Švice.

O sejmu samem priobčujemo podatke velesejske uprave, ki se glase:

Lisice. Blago zelo mešano, večinoma domače, nekaj tudi hrvaškega, dalmatinskega in bosanskega. Lepih kož je bilo na trgu malo, ker so bile že poprej prodane v detajlu. Cene so se gibale od 215 do 305 Din, odvisno od gorske ali poljske provenience. Srednja cena za Ia. 254 Din, IIa., to je letna roba, 127 Din in IIIa. (škart) po 63 Din 50 par.

Prodanih 25 partij po povprečno 25 komadov. Po kvaliteti je bilo Ia. 67%, IIa. 23%, IIIa. 10%.

Kune belice. Trg slabo založen, vendar dobra kvaliteta. Veliko dalmatinskih. Cene so se gibale od 625 do 730 Din. Srednja cena za Ia. 672 Din. Cene odvisne od provenience, velikosti, časa plena in konzerviranja (sušenja). Po kvaliteti je bilo: Ia. 84%, IIa. 9%, IIIa. 7%. Prodanih 6 partij, vsaka povprečno po 25 komadov.

Kune zlačice. Malo blaga, vendar dobro. Večina iz Štajerske. Cene od 766 do 910 Din. Srednja cena 864 Din. Kvaliteta Ia. 83%, IIa. 11%, IIIa. 6%. Prodanih 6 partij po cirka 25 kosov.

Dehorji. Malo blaga, cena 185 Din. Po kvaliteti Ia. 50%, IIa. 25%, IIIa. 25%.

Jazbeci. Malo blaga. Kvaliteta slaba (povprečno): Ia. 40%, IIa. 35%, IIIa. 25%. Cena 61 Din za Ia.

Polhi. Veliko blaga. Slabo sušeno. Cena povprečno 4 Din.

Zajci. Malo blaga. Cena 22 Din za Ia. Zimskih Ia. 50%, IIa. 30%, IIIa. 20%.

Srne. Malo blaga. Notirale po 31 Din.

Divje koze. Malo blaga. Notirale po 55 Din.

Volkovi. Lepo blago. Notirali od 299 do 315 Din Srednja cena 304 Din.

Divje mačke. Srednja kvaliteta in kvantiteta. Ia. cirka 80%, Ila. cirka 20%. Cena 85 Din.

Veeverice. Zelo slabo letno blago v splošnem. Cene za Ia. 41 Din.

Domače mačke. Cena 20 Din.

Krŕi. Lepo blago. Cena 3 Din.

Domači zajci. Cena 5 Din.

Dosežene cene so vsekakor prav lepe in za cirka 40% višje, kakor se dosežejo v detajlni prodaji.

Uspeh tega sejma je napotil Upravo velesejma in Lovsko za drugo, da se priredi prve dneve meseca marca ponovni sejem za kožuhovino, na katerem se bodo prodajale kože vseh vrst divjačine dražbenim potom. Neprodanega blaga je še veliko, katerega naj lastniki nemudoma pošljejo na Upravo velesejma v Ljubljani, oddelek »Divja koža«. Zadnji sejem je prepričal vse, da se samo potom te organizacije dosežejo res prave cene za kožuhovino. Pogoji za udeležbo so isti kot pri prvi prireditvi. Informacije, pismene in ustmene, daje urad Ljubljanskega velesejma.

Marec.

Oj zbogom, jug! in hvala ti,
da si čez zimo nas preživel;
zapihal zdaj je vetrič drug,
ljubezen je v nas oživel.

V domovje se povrnemo,
kjer kmalu vse ozeleni
in trate se pogrnejo
z dehtečimi cveticami.

Prijatelje pozdravimo,
ki polni lepih, zlatih nad
že težko pričakujejo,
da jim oznanimo pomlad.

Oj zbogom, jug! in še enkrat
v zahvalo ti zažvrgolimo,
in če nas čuval bo gospod,
prihodnjo vidimo se zimo.

Dr. Avgust Munda:

Samosvoji ribarski okraji.

Kakor znano, so ribje vode v Sloveniji le na ozemlju bivše Kranjske razdeljene v ribarske okraje ali revirje. Ribarski okraji so zakupni ali samosvoji. Le o slednjih hočem govoriti in razmotrivati vprašanje, ali se je institucija samosvojih revirjev v naši domovini obnesla ali ne.

Samosvoj okraj je vodna proga, v kateri obstoja le ena sama ribarska pravica, bodisi da je ta v posesti ene osebe ali nedeljena v posesti več oseb. S temi besedami opredeljuje kranjski ribarski zakon z dne 18. avgusta 1888 dež. zak. št. 16 iz leta 1890. institucijo samosvojega okraja (§ 11.). Bistveno za samosvoj okraj je torej dejstvo, da je ribarska pravica v vsej vodi, ki tvori revir, v posesti ene osebe ali nedeljeno v posesti več oseb, kakor n. pr. v posesti občine, vasi, društva, družbe, več dedičev itd.

Zakonodajalec ni bil instituciji samosvojih revirjev posebno naklonjen; to sklepamo iz določila, da se samosvoji revirji ne ustanovljajo uradoma nego zgolj na prošnjo ribarskega upravičenca. Ako ribarski upravičenec sam ne zahteva, da se proglasi njegovo lovišče za samosvoj revir, ostane ta vodna proga zakupni okraj (§ 14.), četudi »obstoja v njej le ena sama ribarska pravica« (§ 11.). Seveda mora tudi ribja voda, ki naj postane samosvoj okraj, ustrezati vsem zakonitim zahtevam ribarskega okraja (§ 9., odstavek 2.); obsegati mora z vsemi postranskimi vodami vred neprekinjeno vodno progo, ki omogoča uspešno nego ribovja in racionalno upravo vode.

O dolžnostih posestnika samosvojega okraja določa zakon (§ 13.) sledeče: »Posestnik samosvojega okraja mora, ako upravlja revir v lastni režiji, spoštovati ne le prepovedi ribarskega zakona in ribarskih predpisov, nego mora tudi ustrezati vsem zahtevam pravnega gospodarstva ter opustiti vsako nedopustno onesnaženje ribje vode. Ako teh dolžnosti ne izpolnjuje, mora politično deželno oblastvo izreči, da je samosvoj okraj izgubil samosvojstvo za določeno dobo, ki pa ne sme presegati dobe 10 let.

Ako se odda samosvoj okraj v zakup, veljajo ne glede na to, ali je prešla medtem posest revirja v druge roke, določila prvega odstavka; izven tega se sme samosvoj okraj, — sicer bi se moral izvršiti v prvem odstavku zagroženi ukrep —, oddati v zakup le nerazdeljen v vsej svoji razsežnosti in ne na krajšo dobo, kakor je določena za zakupne okraje in z istimi omejitvami za podzakupne, kakor veljajo za zakupne okraje in ne da bi se smeli ločiti posamezni užitki ribje vode.«

Iz tega besedila zakona posnamemo, da mora posestnik samosvojega okraja upravljati svoje lovišče strogo po določilih zakona in ribarskih predpisov, sicer mu mora politično oblastvo (veliki župan) odvzeti revir. To je vsekakor občutno poseganje v pravice ribarskega upravičenca in omejitve svobode razpolaganja z lastno stvarjo. Upoštevati pa je, da so ribe važen del ljudske hrane in da ima javnost interes na tem, da se brezumno ne uničuje blago, ki je namenjeno za obči prid. Dobro upravljane ribje vode privabljajo v deželo sportnike in v tem oziru pospešuje ribarstvo tudi tujski promet. Država je torej zainteresovana na tem, da se ribje vode pravilno in racionalno upravljajo. Ne glede na to oškoduje ribarski upravičenec, ki slabo upravlja svoje lovišče, tudi sosedna lovišča, ker se selijo ribe ne le ob drsti, nego tudi sicer po vodi navzgor in navzdol. Zaradi tega sili zakon tudi posestnika samosvojega okraja, da mora pravilno in racionalno upravljati svoje lovišče. Določilo glede onesnaženja vode (§ 13.) je naperjeno osobito proti tvorniškim podjetjem, ki često skušajo dobiti ribje vode v svoje roke, da lahko nemoteno spuščajo vanje strupene odtoke svojih obratov.

Posestnik samosvojega okraja sme svojo ribarsko pravico prodati drugemu tako, kakor se oddajajo druge zasebne pravice (§ 2.); prodati pa sme le revir v celoti in si ne sme pridržati nikakih pravic do lovišča. Občina ali vas, ki ima samosvoj okraj, ga ne sme prepuščati svobodni ribolovi občanov ali vaščanov, nego ga mora oddati ali v zakup ali ga dati upravljati v smislu določil zakona (§ 13.).

Okrajno takso za samosvoj revir plača vedno njega posestnik, tudi če je okraj v zakupu (§ 22.). Za samosvoje okraje znaša ta taksa 15% zakupnine, če pa okraj ni v zakupu, pa 15% onega zneska, ki bi se plačal kot morebitna zakupnina, ako bi bil okraj v zakupu.

Volilno pravico za volitev Okrajnega ribarskega odbora ima pri samosvojih okrajih le posestnik lovišča, tudi če je lovišče v zakupu (§ 25.).

Ako odda posestnik samosvojega okraja svoje lovišče v zakup, ostane kljub temu odgovoren za pravilno upravo okraja (§ 13., odstavek 2.) in prevzame s tem tudi odgovornost za zakupnika. Posestnik lovišča mora torej dobro preudariti, komu da lovišče v zakup, sicer lahko izgubi svoj revir po krivdi zakupnika. Če je oddal svoje lovišče v zakup in je nato prešla ribarska pravica v druge roke, jamči tudi novi posestnik okraja za revir in zakupnika.

Zakupnik samosvojega ribarskega okraja torej ne prevzame z zakupom dolžnosti, ki jih nalaga § 13., odstavek 1. posestniku lovišča. Če upravlja zakupnik ribjo vodo proti predpisom § 13., tedaj mora deželno politično oblastvo (veliki župan) odvzeti revirju značaj samosvojestva, kakor da bi bil posestnik sam slabo gospodaril z revirjem. Ta določba je gotovo izredno stroga in bije čutu pravičnosti naravnost v obraz; zakonodajalec je pač hotel naprtiti odgovornost za revir zgolj posestniku.

In sedaj nastane vprašanje, kako naj se brani posestnik proti zakupniku, ki izkorišča vodo na protizakonit način. Zakupnika, ki upropašča lovišče, je treba seveda odstraniti. Toda kako? Ali sme posestnik sam odpovedati zakupniku pogodbo, ali mu mora politično oblastvo (sreski poglavar) odvzeti lovišče? Na to vprašanje zakon ne daje izrečnega odgovora. Iz določil § 16., ki govorijo o dolžnostih zakupnika zakupnega okraja, pa sledi, da sme posestnik samosvojega okraja sam odpovedati zakupniku pogodbo, ako le-ta protizakonito gospodari z revirjem. Vzrok za odpoved pogodbe pa mora biti tehten in v zakonu utemeljen (§ 13.), sicer politično oblastvo odpovedi ne sme odobriti. Pogodbo o zakupu samosvojega revirja sme torej odpovedati posestnik le z odobritvijo političnega oblastva (sreskega poglavarja). Razrušitev pogodbe je smatrati za kazen za malomarnega zakupnika; taka odpoved ne krši določila zakona, ki pravi, da ne sme biti zakupna doba krajša od 10 let. Odpoved brez odobritve političnega oblastva je seveda neveljavna; sicer bi lahko posestnik odpovedal pogodbo iz ničevih razlogov, da dobi višjo zakupnino za lovišče.

Iz navedenega sledi, da je velika razlika med zakupnikom samosvojega okraja in zakupnikom zakupnega okraja. Zakupnik samosvojega okraja je odgovoren zgolj posestniku lovišča, ne pa zakonu in oblastvom, zakupnik zakupnega okraja pa prevzame napram zakonu in predpisom vso odgovornost za revir.

Velika odgovornost, ki jo je zakon naprtil posestnikom samosvojih okrajev, se da dejansko zmanjšati s tem, da se sprejme v pogodbo o zakupu samosvojega okraja določba, po kateri prevzame zakupnik vse dolžnosti, ki jih ima zakupnik zakupnega okraja (§ 16.). Taka pogodba olajša upravo lovišča, ne more pa oproščati posestnika zakonite odgovornosti za upravo revirja (§ 13.).

Posestnik samosvojega okraja sme oddati lovišče le nedeljeno v zakup, torej le v vsej svoji razsežnosti z vsemi stranskimi vodami in pritoki (§ 9.). Tudi glede izvrševanja lovi se revir ne sme deliti; posestnik n. pr. ne sme oddati v zakup le ribjo lov in si pridržati lov na rake, ali lov na posamezne vrste rib ali sportno lov. Revir je fizično in gospodarsko nerazdružljiva celota, ki se brez oblastvene odredbe ne sme deliti.

Zakupna doba tudi za samosvoje okraje ne sme biti krajša kakor 10 let. Ribe rastejo počasi; šele v četrtem letu zrastejo tako velike, da jih je moči loviti in spraviti na trg; sportne ribe, kakor sulec, pa rabijo 6 do 7 let, da dosežejo zakonito mero. Zakupniku je torej treba dati priliko, da uživa sadove čuvanja in truda in da se mu povrnejo stroški investicij, ki jih je imel, ko je vlagal ribji zarod.

Zakupnik samosvojega okraja sme oddati lovišče v podzakup le fizično in gospodarsko nedeljeno in le za vso zakupno dobo ali za ostanek zakupne dobe.

Zakup in podzakup je treba naznaniti političnemu oblastvu (sreskemu poglavarju), ki pregleda pogodbo, ali ustreza zakonu. Sreski poglavar odobri pogodbo, ako ustreza zakonu, sicer jo vrne stranki, da jo popravi in spopolni. Odobreno pogodbo pošlje Okrajnemu ribarskemu odboru, da vpiše zakup v ribarski kataster.

Kakor sem že gori omenil, daje zakon zakupu prednost pred samosvojsvom. Ako je zakupni okraj ali del zakupnega okraja za časa zakupa dobil pogoje za samosvoj okraj, ostane okraj kljub temu do konca zakupne dobe v zakupu. Šele po preteku zakupne dobe se sme zakupni okraj na prošnjo ribarskega upravičenca izpremeniti v samosvojega (§ 19.). Zakupnik zakupnega okraja uživa torej ribarsko pravico, dokler traja zakup, ne glede na to, ali je n. pr. kdo pokupil vse ribarske pravice zakupnega

okraja. Načelo § 1120. o. d. z., da razdre kupna pogodba najem (zakup), torej ne velja v ribarskem pravu, ker daje zakon zakupu prednost. Tudi prememba v posesti samosvojega okraja ne more razdreti zakupa (§ 13.).

S tem sem torej podrobno očrtal stališče, ki ga zavzema zakon napram samosvojim okrajem. Sedaj pa si oglejmo, kako se je samosvojestvo obneslo v praksi.

Vseh ribarskih okrajev na sedanjem ozemlju bivše Kranjske je 124, od teh je 80 samosvojih in 44 zakupnih. Od 80 samosvojih okrajev jih je 39 v zakupu, le 41 jih upravlja posestnik v lastni režiji.

V lastni režiji se vodijo sledeče vode: Sava Dolinka od izvira do izliva Save Bohinjke (okraji št. 2 do 5), Radovina (okraj št. 6), Sava Bohinjka z Bistrico (okraja št. 7 in 7 a), Tržiška Bistrica (okraja št. 11 a in 11 b), Kokra (okraja št. 13 a in 13 b), Sora od izvira do jezua pri Goričanah (okraji št. 16, 17 a, 17 b, 18 a do c), Pšata od Vaboškega mostu do mostu v vasi Dragomelj (okraj št. 24 a), Rača (okraja št. 28 a in 28 b), Reka pod Motnikom do bivše deželne meje (okraj št. 138), Ljubljanica od Jamnikovega jarka do mostu v Podpeči z Borovniščico (okraja št. 31 a in 31 b), Iška (okraj št. 35), Želimeljščica (okraj št. 36), Medija (okraj št. 54), Mirna (okraj št. 60), Stiški potok (okraj št. 71), Višenski potok (okraj št. 72), Sapota (okraj št. 57), Mirna (okraj št. 64 in 65), Krka od jezua v Dvoru do mlina v Romanji vasi (okraj št. 74), Težka voda (okraj št. 77), Rašica (okraja št. 93 a in 93 b), Tržiščica (okraj št. 94) in nekaj potokov v logaškem okraju (okraji št. 105, 106 b, 112, 113 in 114).

Iz teh podatkov posnemamo, da so v rokah posestnikov po pretežni večini le manjši potoki.

Posestno stanje samosvojih okrajev se je od leta 1894., ko so se okraji ustanovili, izpremenilo sledeče: V istih rokah je ostalo le 17 okrajev, 12 jih je izpremenilo lastnika enkrat, šest dvakrat, eden celo trikrat; pri ostalih so se izvršile druge izpremembe (n. pr. izstopil je solastnik). Tekom 30 let je torej ostalo od 41 samosvojih okrajev, ki niso bili v zakupu, le 17 v istih rokah, odnosno v rokah dedičev; lastniki teh 17 okrajev so skoraj izključno graščine in industrijska podjetja.

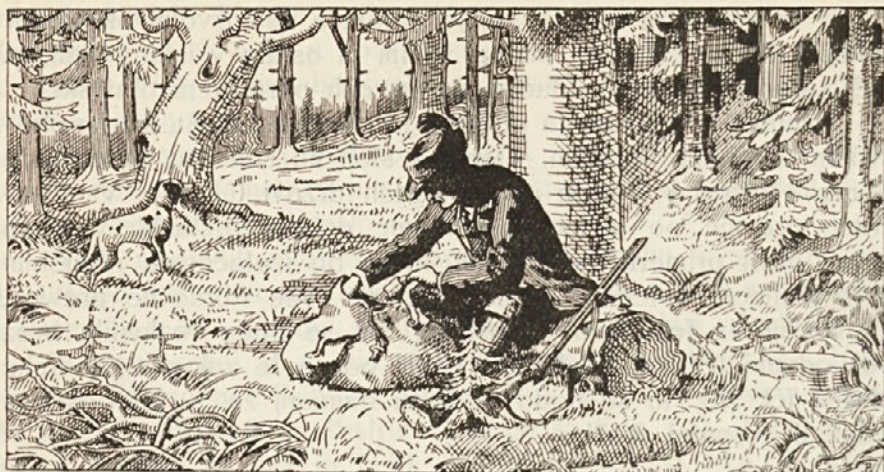
Največ samosvojih okrajev je v rokah graščin, namreč 40; tvorniška podjetja jih imajo 4, cerkve in samostani 8, država 3, občine 2, ostali pa so v rokah posameznikov. Posesne pravice samosvojih lovišč segajo daleč nazaj, najbrž za več stoletij.

Iz navedenega vidimo, da je polovica samosvojih okrajev v zakupu, druga polovica pa po večini ni ostala v istih rokah. In baš zaradi tega se institucija samosvojih okrajev ni obnesla.

Osnutek edinstvenega ribarskega zakona prinaša smrt samosvojim ribarskim okrajem. Osnutek stoji na stališču, da pripada ribarska pravica v vseh javnih vodah državi (čl. 17). Vse privatne pravice po javnih vodah sme država razlastiti v svojo korist proti primerni odškodnini, ki se bo izplačevala ribarskim upravičencem v letnih obrokih (čl. 20). Vse ribolovne pravice, ki izvirajo iz fevdalnih odnošajev, pa se bodo razlastile brez odškodnine (čl. 16). Zakonski načrt pozna le zakupne ribarske okraje (čl. 28), ki se bodo oddajali najmanj za 10 let po javni ustni ali pismeni dražbi.

Iz lovskega nahrbtnika.

Obči zbor Podružnice S. L. D. za Gorenjsko se vrši dne 7. marca 1926 ob 15. uri v Lescah v prostorih g. Janka Šumija s sledečim dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občega zbora.
2. Poročilo načelnika.
3. Poročilo tajnika.
4. Poročilo blagajnika.
5. Poročilo preglednikov.
6. Izprememba pravil.
7. Slučajnosti in predlogi.

Če bi ob določeni uri obči zbor ne bil sklepčen, se vrši pol ure pozneje v istih prostorih drugi obči zbor, ki je sklepčen ne glede na število navzočih članov.

I. redni obči zbor Jugoslov. kinološkega saveza. Na podlagi § 14. saveznh pravil in sklepa odborove seje z dne 11. februarja t. l. se bo vršil dne 11. marca t. l. ob 20. uri I. redni obči zbor Jugoslov. kinološkega saveza v restavraciji »Ljubljanskega dvora« s sledečim sporedom:

1. Poročilo odbora.
2. Določitev članarine.
3. Volitve.

4. Overovljenje sodnikov, ocenjevalcev, strok. poročevalcev in event. pripravnikov.
5. Poročilo računskih preglednikov.
6. Samostojni predlogi, ki jih je vložili najkasneje 14 dni pred občim zborom na načelstvo v roke g. dr. M. Pirca, odvetnika v Ljubljani.
7. Slučajnosti.

Za načelstvo J. K. S.:
dr. Maks Pirc m. p.

Klub ljubiteljev brakov priredi v zvezi z ostalimi kinološkimi klubi dne 7. marca t. l. v Cerknici na vrhu gostilne »Javornik« smotro vseh vrst psov. Začetek bo ob 10 dopoldne. Nadaljevanje in konec po kosilu. Kdor smatra, da ima psa katerekoli vrste, katerega bi bilo vredno javno pokazati, naj ga pripelje na smotro. Psi, ki se bodo ugodno ocenili, zadobe pravico, da se vpišejo v Jugoslovansko rodovno knjigo psov tiste vrste, v katero spadajo.

Smotra bo nadalje 21. marca t. l. v Ribnici na Dolenjskem, o katere podrobnostih pa bomo še poročali. P. Ž.

Prvi gorenjski lovski ples, ki ga je priredila podružnica Slov. lovskega

društva za Gorenjsko dne 5. januarja v Kranju pod pokroviteljstvom g. velikega župana dr. Vilka Baltiča, je sijajno uspel.

Lepo prostori Narodnega doma v Kranju so bili okusno okrašeni z jelovimi vencii, smrečjem, tarčami in raznovrstnimi lovskimi trofejami, večinoma gorenjskega porekla. Posebno pozornost so vzbujale jelenovo rogovje, ki ga je dala blagohotno na razpolago uprava veleposestva dr. Karla bar. Borna, in šaljive tarče dr. E. Globočnika.

Za povzdigo razpoloženja v lepem številu zbranih lovskih tovarišev so skrbele kar štiri godbe, barski kvartet iz Ljubljane, čitalniški orkester, tamburaški zbor društva Edinost in znani trio iz Selc. Ni čuda, da so se lovci z navdušenjem posvetili plesu, zlasti ker so se lahko vrteli prav po domače. Nasičenim plesa pa so nudili številni paviljoni okrepčila v izobilju. Požrtvovalnosti dam, ki so oskrbovale te paviljone, je v veliki meri pripisati lepi uspeh.

S plesno prireditvijo pa so bile združene pristne lovske zabave, kakor streljanje na dobitke i. dr. Tukaj si je g. Bedenik, ki je odnesel prvo darilo, v prepovedanem lovskem času ustrelil čednega bradača. Prvo damsko darilo, dve lisičji koži, pa je romalo v Ljubljano, priborila si ga je gospa Bakarčičeva. Streljanje je smotreno vodil preizkušeni strelski mojster g. A. Juvančič. Omeniti je še srečolov na številne, deloma prav dragocene dobitke, dalje komične prizore itd.

Obisk je bil jako zadovoljiv. Poleg gorenjskih lovcev so prihтели tovariši z Goriške, Primorske, daljnega Prekmurja (ravnatelj Jelovšek iz Murske Sobot) itd. Prav posebno častno pa je bila zastopana Ljubljana.

Med drugimi so počastili našo prirediteljev veliki župan g. dr. Vilko Baltič s soprogo, polkovnik g. Antonijević s soprogo, finančni delegat g. dr. K. Šavnik, sreski poglavar vladni svetnik g. Žnidarčič s soprogo, gerent ljubljanske občine g. Turk, predsednik našega društva

g. dr. Lovrenčič s soprogo, župan mesta Kranja g. Ciril Pirc s soprogo itd.

Posebna hvala gre poleg damam tudi vsem onim, ki so z naklonitvijo divjačine in drugih dobitkov pripomogli prireditvi do čednega blagajniškega uspeha. Prireditvenemu odboru, ki se je res potrudil, pa k lepemu moralnemu in gmošnemu uspehu lahko čestitamo. Zelenemu križu se je naklonilo od prebitka 2000 Din.

Lovski ples v Šmarju pri Jelšah.

Šmarje pri Jelšah ni najzadnji kraj v Galileiji. Nepobitno je to dokazal z zadnjo lovsko veselico. Gostoljubna tisočopekna streha g. Habjana je radostno zrla ob desetih zvečer na prenapoljeno dvorano še neobstreljenih lovcev v pestri družbi nebarvanih dam iz skoraj vse Jugoslavije. Okrasi umetnost. Naš domačin dr. Lorger ne potrebuje kot zdravnik reklame, saj mu jo delajo živi in mrtvi, pač pa ga pohvalimo kot slikarja, godbenika in aranžerja, torej za čednosti, ki jih je dosedaj skrival kot kača noge.

Gostje, ki so mogli še na uro gledati, so ugotovili, da je trajala veselica še dopoldne drugega dne. Edino glede te časovne točke je prišlo med gosti do nesoglasja. Da se zadeva mirnim potom uravna, so sklenili lovci, da ugotovijo pri sv. Roku, ki je lovcem jako simpatičen, ker ima na cerkveni solčni uri psa, kako dolgo da krokajo. Nepristranska solčna ura sv. Roka, ki je še ni pokvaril naš urar, je pokazala, da je še čas iti v klet gospe Aste Tančičeve. Lovci so sledili kazalcu solčne ure in osrečili gospo Asto z naravnost opojno hvalo njenega vina, njene svinjske gnjati in drugih želodčnih dobrot.

Že davno je zlezal kazalec solčne ure v zid, ko so šele lezli naši lovci proti Šmarju, pri vsaki kapelici in še vmes hvaleči gostoljubnost gospe Aste in Šmarja sploh.

Da je imela prirediteljev materialni uspeh, dokazuje dejstvo, da je Lovsko društvo cirka 1400 Din naklonilo za obleko rečne šolske mladine. Veselica je bila ob-

iskana kar najbolje, saj jo je obiskal sam veliki (meri 2.03 m) šmarski župan. V. Tančič.

II. občini zbor Podružnice S. L. D. v Murški Soboti se je vršil dne 1. febr. t. l. v hotelu Dobray v Murški Soboti. Prisostvoval mu je kot zastopnik osrednjega društva tajnik Zupan. Občini zbor otvori podnačelnik ob 17. uri, pozdravi navzoče člane, predvsem zastopnika centrale, opraviči odsotnost načelnika ter poda kratko poročilo o dosedanem delovanju podružnice.

Iz sledečega tajnikovega poročila je razvidno celotno delovanje podružnice v preteklem letu. Odbor je imel 10 sej. Število članov je naraslo na 118.

Poročilo blagajnika ugotavlja celotno stanje blagajne z 909 Din 20 par, kateri znesek se je po večini zbral pri lovih.

Preglednika računov izjavita, da je blagajna v redu, nakar se razrešnica soglasno sprejme.

S poimenskimi glasovnicami se izvolita dosednji načelnik g. Benko in podnačelnik g. Košir za nadaljnja tri leta.

V odbor podružnice se izvolijo za eno leto gg.: Turk, Sečko, Gregorc, Dolenc, Vrančič in Krivic ter za pregledovalca računov gg. Vezer in Jelovšek.

Zastopnik centrale pojasni nato v daljšem govoru od načelnika omenjena vprašanja, kakor: §§ 25./4 in 30. pravil Slov. lovskega društva, oddajo tarč za malokalibrsko streljanje po 1 Din proti primerni vlogi, delitev S. L. D. v dve sekciji, smoter in delovanje S. L. D., nakazilo nagrad za posebne zasluge v prid lova i. dr.

Podnačelnik se zahvali zastopniku centrale za stvarna in od vseh navzočih z odobravanjem sprejeta pojasnila ter zaključi občini zbor ob 18. uri.

I. odborova (ob enem veselična) seja Podružnice S. L. D. v Murški Soboti se je vršila dne 9. febr. 1926 ob 20. uri v restavraciji Benkova v Murški Soboti.

Podnačelnik otvori sejo ob pol 21. uri, se zahvali vsem navzočim za sodelo-

vanje, predvsem g. Jelovšku za dekoracijo, ki je prekosila naše pričakovanje.

Materialnega uspeha žal ni zaznamovali posebnega, zato naj bo pa moralni uspeh v spodbudo in zadoščenje prirediteljev.

Enoglasno se sklene, da se Podružnica S. L. D. pismeno zahvali: velikemu županu mariborske oblasti za naklonjenost Podružnici in udeležbo pri veselici, gg. dr. Cifraku, dr. Pinterju, Pošvaju, ing. Kavšku, dr. Bölsu in Škofu za posojilo nagačenih živali k prireditvi.

Nato otvori načelnik odborovo sejo, pozdravi nove odbornike gg. Turka, Vrančiča in Gregorca ter preide k volitvam.

Za blagajnika in tajnika se izvolita dosednji blagajnik Dolenc in tajnik Krivic, za gospodarja pa Gregorc.

Pri slučajnostih poročja podnačelnik, da sta s tajnikom Krivicem bila 1. febr. t. l. sprejeta od velikega župana v občinskem uradu, kjer sta mu čestitala k častnemu meščanstvu, ga prosila za naklonjenost prekmurškemu lovstvu ter ga povabila na veselico. G. veliki župan je zastopnika Podružnice S. L. D. prijazno sprejel, se povabilu odzval ter zagotovil društvu razen moralične tudi gmožno podporo.

G. Jelovšek poročja, da se v Mačkovcih ustanavlja lovsko društvo za Zgor. Prekmurje. Sklene se pismeno vprašati, kakšno lovsko društvo se osniva in kdo je osnoveatelj tega društva.

Podnačelnik poročja še: O nagradah, katere namerava vpeljati podružnica za zasledovanje divjih lovcev in o novem lovskem zakonu ter o dosedanjih ovirah proti razmahu organizacije lovcev.

Sprejem novih članov se odslej vrši le na odborovih sejah, članarina se sicer sprejema takoj, toda članska izkaznica se ne sme izdati pred odobritvijo novega člana po odboru.

Gospodar prevzame nalogo s pomočjo g. Rudolfa in g. Hribarja urediti malokalibrsko strelišče. V nedeljo 21. febr. se snide ob 15. uri odbor pri načelniku, nakar se ogleda razpoložljivi prostor in

določi najpripravnije mesto. Postavi se primerna ufa, za katero da breze g. Jelovšek, streho in drugo potrebno pa g. Benko, naredi nasip, postavi tarče i. dr. Vsa dela morajo biti čimprej dogotovljena tako, da se prične redno streljanje že v aprilu.

Na centralo se vložijo prošnja za odstop potrebnih tarč po 1 Din komad.

Ker je bil s tem dnevni red izčrpan, zaključijo g. načelnik ob 22. uri odbo-rovo sejo.

Prekmurje. V nedeljo 24. jan. zjutraj sem šel ob Kobliskem potoku navzgor proti madžarski meji, da nakrmim gladne jerebičke. Imel sem za to v nahrbtniku pripravljeno mešanico prosa in pšeni-ce, katero sem spoštoma polagal ob obrežju potoka, na krajih, kjer se nahajajo od vode izjedene vdolbine. Z lopatico sem jih po potrebi še malo povečal, da oslane krma še vedno na suhem, če zapade sneg. Gledal sem tudi na to, da so v bližini krmišč neobhodno potrebna grmičevja, v katero se rada zateka po ujedah preganjana divja perutnina. Po nekaterih krajih, kjer so vedno race, sem se izogibal neposrednje bližine bregov, pa kakor bi trenil, mi je moja kračkodlaka ptičarka Nelica z visokim nosom in z napol odprtim gobcem jela loviti zrak v smeri proti bregu. Veled sem ji naprej, in čez par korakov se dvigne krasen eksemplar kanje (Buteo buteo L.) in pod njo je ležala še gorka, toda že napol razdejana jerebica. Kako me je osupnilo, ko sem namesto race zagledal kanjo, na katero dosedaj iz znanih vzrokov nisem streljal, si je lahko misliti.

Komaj pridem 200 korakov dalje, so me ljudje opozorili, da leži na mostu tudi od kanje oskubljena jerebica, od katere je bila po mimoidočih ljudeh prepodena, pa si je zato takoj izbrala drugo žrtev. Jerebici sta bili debeli vzlic hudi zimi. Kdo bi si mislil od tega počasnega strica, ki sicer visoko v zraku dela brez vidnih zamahov svoje krasne kolobare, da zna tudi pri tleh tako spretno loviti — zdrave jerebice...

Do dobrega sem zdaj spoznal »koristna« dela raznih belunov, kanj in močvirnih sov!

Prekmurske miši so lansko leto zato izginile, ker jih je uničila voda in mraz, navedene ujede so samo nekoliko pripomogle k temu, kar se pa zaradi malenkosti sploh ne upošteva. R. K.

Koliko časa prej služi divjačina izpremembo vremena? V »Lovcu« 1924 sem že omenil na str. 39 o jerebu, ki poje v slabem in se ne oglašja v lepem vremenu. Pri zajcu sem tudi opazil nekaj, kar bi lovske tovariše zanimalo.

Dne 13. dec. 1925 smo lovili zajce v loviščih g. dr. Šalamuna v pljujski okolici. Vreme je bilo jasno in mrzlo, le zgodaj zjutraj je ležala megla. Prvi krog smo delali na čistem, zasneženem polju. Kljub solncu je snežena skorja bila še precej trda. Znano je, da v takem vremenu zajec rad skoči. In res so skakali tako, da smo spodili polovico zajcev, preden smo postavili krog. Po odmoru smo ob 13 napravili tretji pogon. A zajcev ni bilo videti, dokler nisi prišel do ležaja. Enega je dregnil gonjač s palico, ker ni hotel ven kljub kričanju. Sam sem z ного brcal sneg na tri zajce, ker niso razumeli mojega pokašljevanja. Sploh so popoldne držali zajci zelo dobro. Vreme pa se ves čas ni izpremenilo. To mi je dalo misliti. Uganko pa sem rešil šele drugi dan. Zjutraj nekaj minut pred sedmo uro je začelo snežiti.

Iz tega sklepam, da zjutraj še niso slutili o izpremembi vremena, popoldne pa. Torej bi divjačina slutila premembo vremena kvečjemu 17—18 ur vnaprej.

A. Mazlú.

Gozdni čuk (*Syrnium aluco* L.). Letos poleti ob mraku sem opazoval gozdnega čuka, ko se je zaletaval v že doraščenega poljskega zajca, ki se je pasel na pašniku blizu gozda. Kakor je bilo videti, ni bil čuk kos zajcu, a tudi zajec jo je urnih krač pobrisal v grmovje, kjer se je gotovo čutil varnejšega. Spominjam se pri tej priliki na svojega udomačenega gozdnega čuka, ki se je bil mimoqrde navadil na fižol,

a še ljubši so mu bili srakoperji, katere je s perjem vred kar cele požiral. R. K.

Črnkasta lisica — *Canis vulpes* — velika redkost. Narava je res pestra in raznolična. Mislilo bi se, da se ista vrsta živali nahaja vedno le v določenem okolju v isti barvi, kakor jo popisujejo prirodopisci in znanstveniki že leta in leta. Saj smo vsi, ki smo obiskovali šole — osnovne, meščanske in srednje — slišali od predavateljev, da je naša lisica oblečena v rjav z belimi, črnimi in sivimi dlakami pomešan kožuh, le na prsih je bela, po trebuhu pa sivkastobela. Zunanji deli nog so rumenordeči, notranji belkasti, rep je zgoraj sivkastordeč, spodaj rumen, konec pa navadno bel. Ušesa so zunaj črna, znotraj belkasta. Franc Erjavec samo omenja v svoji knjigi: »Domače in tuje živali v podobah«, da spreminja dlako po letnem času; vedno je taka, da jo je težko ločiti od listja, trave in zemlje. Tudi Diezel ne pove nič v svojem znamenitem delu »Die Niederjagd« o spremembah barv dlake, čeravno bi bralec to pričakoval, ker se namreč pisatelj temeljito bavi z lisico, njenim žitjem in načinom lova. Pač pa piše Brehm v »Thierleben«, da se najdejo lisice s črnim trebuhom in črnim grlom. Imenuje jih »Kohl- oder Brandfuchse«. Pravi tam tudi, da so se že ulovili čisto črni in čisto beli komadi, toda zelo redko.

Takšno lisico so ustrelili dne 2. nov. m. l. v občinskem lovišču Selnica ob Dravi koj v drugem pogonu. Lastnik lovišča je lovsko družba iz Ruš. Pogodil je žival veleposestnik in industrijalec Viktor Glaser iz Smolnika. Opis podam tako, kakor mi ga je podal ud te družbe, učitelj Toma Stani, o kožuhu in kakor sem ga posnel sam, ko le ležala žival pred lovci.

Glava lemnordeča, ušesa črna, na notranji strani rdeče obrobljena, zgornji del vrata črn, del med plečami črn, temeljna dlaka po hrbtu rdeča. Vsaka dlaka v sredi bela, konci pa črni. Ob straneh ista barva, samo nekoliko svetlejša. Podbradek temnosiv, pod grlom,

na prsih in po trebuhu črna. Na prednjih nogah spredaj, od zgoraj do krempljev črn trak, rdeče obrobljen, a na zadnjih do polovice bel trak, od sredine naprej pa črn. Rep zelo košat in črn. Žival bo stara dve leti.

Seveda bo tudi krzno dražje, kakor ono naše navadne lisice.

Anton Godec.

Uspešen lov na divje svinje. Ko je lani sneg vnovič zapadel, smo pogledali v Velšpergu, oddaljenem revirju kočevske graščine, ali je tam slediti divje svinje. Na zapadnem pobočju hriba, katerega vrh je kotiran na specijalki s koto 819, smo ugovorili sledi močne in treh manjših svinj.

Nato smo dne 29. decembra l. l. napravili pogon v tem delu revirja. Na razdalji kakih 200 m pod vrhom kote 819 proti koli 742 se je postavilo pet lovcev. Gonjači so pognali od ceste zapadno od omenjenega vrha v smeri proti temu. Ko so bili gonjači napredovali kakih 100 korakov, je dvignila mala jazbečarka logarja Lacknerja svinje iz kotline in jih podila skoraj dve minuti, nakar se je preplašena vrnila, ker so se ji svinje najbrž postavile. Takoj nato je zagrmel prvi strel na stalu viš. vet. svef. Wenzla, ki so mu pritekale tri svinje, od katerih je prvo podrl z dobro namerjenim strelcem v lopatico. Tehtala je iztrebljena 40 kg, bila je v drugem letu starosti.

Nato je streljal dv. svetnik Kresse na starega merjasca, a ga je zadel pre nizko. Ta komad je priteknel pozneje do stala vet. dr. N. Schadingerja, ki ga je dobro pogodil.

Na drugega močnega merjasca je streljal ing. Jenčič izprva previsoko, podrl pa ga je z drugim strelom. Merjasca sta imela iztrebljena 75, odnosno 70 kg. Peti strelec ni videl divjačine.

Volkov v Velšpergu tokrat ni bilo slediti ali videti. T.

Divja mačka — redka prikazen naših krajev. Dne 9. januarja t. l. je ujel v past Franc Pajller, posestnik v Sv. Lovrencu na Pohorju, v svojem lovišču lep eksemplar divje mačke — vse-

kakor precej redka žival našega zele-
nega Pohorja.

Za fiskovni sklad S. L. D. so daro-
vali na lovu dne 11. jan. 1926: F. Ze-
lenko, Rucmanci, 10 Din, J. Vrbnjak,
Borislavci, 10 Din, T. Aleš, Mala Nedelja,
10 Din, J. Budja, Moravci, 5 Din, A.
Belšak, Moravci, 5 Din, M. Voršič, Mo-
ravci, 5 Din, A. Kump, Senčak, 5 Din,
F. Horvač, Grabšinci, 4 Din. — Skupaj
54 Din.

Deželnemu muzeju je podaril lansko
leto bar. dr. Karl Born jelena-deseterca
in košuto iz lovišča pri Sv. Katarini.
Jelen je bil zelo shujšan in so ga našli
pozimi poginulega. Pod kožo je imel
izredno veliko število doraslih ličink
govejega obada.

Nagrado 375 Din je priznal veliki
župan lovskega čuvaju Francu Blažiču
za dne 19. decembra 1925 v Jermendolu
pri Babni polici (Stari trg — Snežnik)
uplenjenega volka. — Nadalje so bile
priznane nagrade: Iv. Allmayerju v Snež-
niku za dne 12. in 14. januarja 1926 v

»Skalnici« oziroma v »Gabrovem vrhu«
ustreljeni volkulji, skupaj 1000 Din, in
Franu Martinčiču za dne 13. januarja t. l.
na »Lomu« ustreljeno volkuljo v znesku
500 Din. — Nagrado v znesku 400 Din
je dalje prejel vrli rev. gozdar Jaroslav
Kibic v Snežniku za dne 27. januarja
t. l. v »Volčjem hribu« uplenjenega, 40 kg
težkega volka samca.

Volka je uplenil Ignac Schaffer, gra-
ščinski čuvaj v Golobinjeku. Zasedoval
ga je po sledi v snegu skozi pet dni;
končno ga je 19. januarja t. l. izsledil
ležečega v bližini srnjaka, ki ga je bil
raztrgal. Pogodil ga je s kroglo. Tehtal
je 48 kg. Priznana mu je nagrada 400
dinarjev. — Imenovani lovec je na enak
način dobil volka pred dvema letoma,
v prejšnjih letih pa še več.

**Lanski, predlanski in posamezni
prejšnji letniki »Lovca«** se dobijo pri
S. L. D. Naročila je naslovili na društev-
nega blagajnika Ivana Zupana, ravna-
telja mestnega užitn. zakupa v Ljubljani,
Gospodarska cesta 17.

Iz ribarske mreže.

Slov. ribarsko društvo v Ljubljani
v l. 1925. Društveno delovanje je bilo v
l. 1925. približno na isti stopnji kakor
prejšle leto. Odbor je prejel in rešil 240
dopisov. Članov je štelo društvo 116. Šte-
vilo članov je nizko. Na ozemlju bivše
Kranjske je bilo prijavljenih ribarskemu
odboru okoli 600 ribičev, v resnici pa
jih je gotovo okoli 1000. Približno isto
število ribičev je gotovo tudi na ozem-
lju bivše Štajerske. Da se v bodoče

zviša število članov Slov. ribarskega
društva je pozval odbor vse zakupnike
in lastnike ribarskih okrajev, naj dado
v letu 1926. ribolovno pravico le onim,
ki se izkažejo z legitimacijo Slov. ri-
barskega društva, da so člani društva.

Težišče društvenega poslovanje je bilo
tudi to leto posvečeno poslom Okraj-
nega ribarskega odbora. Okrajni ribar-
ski odbor se je moral boriti s finančnimi
težkočami in je jedva prebil z dohodki.

Glavni dohodek Ribarskega odbora so takse za ribarske knjižice. Ribarskih knjižic se je izdalo to leto 566. Do 1. maja 1925 je znašala taksa za ribarske knjižice še vedno le 12 Din 50 par. Početkom maja je izšla naredba velikega župana v Ljubljani, s katero so se zvišale takse za ribarske knjižice na 15 kratni znesek. Veliki župan je takso za knjižice zvišal na ta način, da je vzel za podlago predvno vrednost knjižice. Znesek 100 Din ustreza valutnim razmeram in zadostuje tudi potrebam Ribarskega odbora. Bati se je sicer, da bo število knjižic to leto padlo, vsekakor pa bodo dohodki iz ribarskih knjižic zadostovali, da bo mogel Ribarski odbor to leto zadostiti vsem svojim nalogam, ne da bi se mu bilo treba bati, da bo prišel v finančne zadrege. Odbor je prejel tudi to leto še nekaj tako zvanih prostovoljnih prispevkov za ribarske knjižice in se darovalcem najlepše zahvaljuje. V bodoče teh prispevkov ne bo treba več pobirati, ker se je zvišala taksa. Zvišana taksa to leto še ni zalegla, ker je dotična naredba stopila v veljavo šele 1. maja, torej ob času, ko so bile ribarske knjižice že skoraj v celoti izdane. Od 1. maja naprej je bilo izdanih le malo knjižic.

Veliki župan ljubljanske oblasti je naklonil društvu podporo v znesku 1658 dinarjev 31 par, za kar se odbor najiskreneje zahvaljuje.

Knjižnica Ribarskega odbora je sedaj popolnoma urejena in se je tudi to leto spopolnila z znanstvenimi ribarskimi knjigami, v kolikor so dovolile finančne prilike. Sedaj so vezane vse knjige in časopisi ter šteje skoraj 300 knjig oziroma zvezkov. Odbor je naročen tudi na inozemske znanstvene liste ribarske stroke, tako da more dati oblastvom znanstveno utemeljena strokovna mnenja. Takih mnenj je odbor tudi to leto obilo oddal.

Pri oddaji ribolovov se še vedno ne upoštevajo povsod zakoniti predpisi. Oblastva še ne obveščajo odbora red-

no o spremembah v upravi voda, tako da odbor ne more v redu voditi ribarskega katastra. Vlada je sicer odredila, da morajo politična oblastva poslati odboru vse dražbene pogoje o zakupih revirjev in vse zakupne pogodbe pred odobritvijo na vpogled, vendar oblastva na žalost ne postopajo vedno in dosledno po tej odredbi. Posledica tega pa je, da ribarski kataster še vedno ne daje verne slike o položaju v ribarskih vodah.

Vso pažnjo je posvetil ribarski odbor tudi letos vodnim napravam, osobito podjetjem, ki onečiščajo javne vode z odtoki in preprečujejo z vodnimi zgradbami selitev rib. Odbor se je udeleževal po odposlancu vodopravnih razprav, kadar so bili ogroženi interesi ribarstva.

Razširjenje kranjskega ribarskega zakona na ozemlje vse Slovenije še vedno ni izvedeno. Odbor se je trudil tudi to leto, da pride v stvari do cilja. Obrnil se je na merodajne osebe za posredovanje in na oblastva, ki odločujejo v tej stvari. Prejšnje ministrstvo je odredilo, da se sprejme dotični člen v finančni zakon. Medtem pa ni prišlo do rednega proračuna, ker se je gospodarilo vse leto z dvanajstlinami. Preden ne stopi v veljavo nov proračun in nov finančni zakon, ni misliti na to, da se izvede razširjenje označenega zakona.

Posledice povodnji avgusta 1924 se še vedno poznajo v vodah ljubljanske okolice; zlasti Sava od Medvod navzdol in Ljubljanica od izliva Gradaščice sta toliko trpeli, da se še do danes nista mogli odpomoči. Zarod lipanov je tako rekoč uničen, zarod sulcev pa zelo zmanjšan. Posledice te katastrofe se bodo izbrisale šele v nekaj letih.

Zatiranju ribje tatvine in zatiranju neopravičene ribje lovi je posvečal odbor tudi to leto vso pažnjo. Kjerkoli je zvedel o nepravilnostih v tem pogledu, je napravil ovadbo na pristojno oblastvo.

Gostilničarji in hotelirji dajo še vedno največ potuhe ribji tatvini; vsa opo-

zorila ne zaležejo nič. V bodoče bo odbor naznanil take slučaje sodišču zaradi deležnosti tatvine.

Odbor je predložil velikemu županu v Ljubljani že lani osnutek naredbe o izenačenju predpisov o lovi s prepovedanim orodjem in o lovi na prepovedani način. Vlada naredbe še vedno ni izdala, da si se je odbor v tem pogledu že ponovno nanjo obrnil.

V vališču v Želmljem smo dobili preteklo leto 20.000 postrvjih in 6000 sulčjih iker. V Bohinjski Bistrici niso mogli zaradi prenizke vode naloviti dovolj drstnic in so imeli zaradi tega na razpolago le pičlo število postrvjih iker. Ikre smo dobili že navaljene do pike. Oddali smo jih raznim zakupnikom, ki so zanje prosili, in sicer po ceni 1000 komadov po 150 Din. Sulčje mladice smo prodajali komad za 1 Din. Sulčji zarod smo oddali v ribnik in ga gojili do pozne jeseni. V ribniku je ostalo preko 800 mladice, ki so merile povprečno po 10 cm, ko so bile izpuščene v vodo. Vložili smo jih v Ljubljano pod mestom in v Soro in Savo, ker so te vode po lanski povodnji največ trpele.

To leto je voda ponovno poškodovala jez v Bohinjski Bistrici, odkoder je napeljana voda v vališče. Zaradi tega vališče zopet ne bo moglo obratovati. Ako iz Bohinjske Bistrice ne bo mogoče dobiti iker, jih bo treba naročiti iz inozemstva; seveda se bo cena zarodu v tem pogledu primerno zvišala.

Izmed drugih važnejših dogodkov, ki se tičejo ribarstva v naši ožji domovini, bi omenil še sledeče:

V Sarajevu se je ustanovilo ribarsko društvo za Bosno in Hercegovino, ki je že stopilo tekom tega leta z našim društvom v živahne stike.

Priprave za napravo ribje steze pri električni hidrocentrali na Krškem polju so se nadaljevale tudi preteklo leto. Za vzor si je odbor vzel ribjo stezo na Fali. Da se prepriča, kako ta steza posluje, se je obrnil ribarski odbor na merodajne ribarske faktorje v

Mariboru in je dobil od njih glede steze povoljne podatke, ki bodo dobro služili pri napravi ribje steze pri gori omenjeni električni centrali.

Vprašanje ribarske razstave preteklo leto ni bilo aktualno, ker to leto tudi ni bilo lovske razstave.

V časopisih je bilo čitati, da je sestavilo ministrstvo za poljedelstvo in vode komisijo za sestavo edinstvenega ribarskega zakona. Odbor se je takoj brzojavno obrnil na ministrstvo, da naj pozove v komisijo tudi zastopnika Slovenskega ribarskega društva v Ljubljani, sicer je nevarnost, da se sestavi zakon, ki bi bil v kvar ribarskim razmeram v Sloveniji.

V zadnjem času je slišati pritožbe, da si lastijo posamezniki ribjo lov v raznih manjših pritokih in studenčinah, češ, da te vode ne spadajo k revirjem in da niso vpisane v ribarski kataster. Zaradi tega se je odbor obrnil na vlado s prošnjo, da naj revidira dosedanjo razdelitev revirjev v kolikor se tiče pritokov in da naj izda odločbo, da spadajo k revirjem vsi pritoki in studenčine in vse druge postranske vode. Odbor je izdelal obširen elaborat glede vsakega ribarskega okraja in ga predložil vladi.

Koncem leta 1925. je poslalo ministrstvo za poljedelstvo in vode Okrajnemu ribarskemu odboru osnutek edinstvenega ribarskega zakona, da se o njem izjavi. Odbor je že oddal pred leti svoje mnenje o zakonu in stavil različne predloge, kako naj se izpremene posamezne določbe zakona, ki bi bile v kvar ribarstvu v Sloveniji. Z zadovoljstvom moramo poudariti, da je ministrstvo skoraj vse naše predloge uvaževalo. Vsekakor pa je treba na zakonu še marsikaj izpremeniti, da naše ribarstvo ne bo trpelo škode. Dr. M.

Obči zbor Slov. ribarskega društva v Ljubljani z dne 8. januarja t. l. Društva predsednik otvarja obči zbor, pozdravlja navzoče in koštatuje sklepčnost.

Slede poročila odbornikov o poslovanju društva in predlog preglednikov,

da se da odboru absolutorij. Poročila odbornikov in predlogi preglednikov se sprejmejo.

Pri volitvah so bili izvoljeni: za predsednika dr. Ivan Robida, za podpredsednika Anton Mladič; za odbornike dr. Avgust Munda, Vilko Tome, Slavko Plemelj, Filip Pristov, Franc Bar in Josip Göderer; za preglednika dr. Alojzij Praunseis in Rasto Pustoslemšek.

Na predlog predsednika se določi članarina za leto 1926. na 50 Din.

Odbornik Bar predlaga, da društvo profeslira pri komisiji za osuševanje barja glede neprestanega zapiranja in odpiranja zatvornic ob nedeljah, ker onemogoča nizko vodno stanje sportno lov.

G. Pristov predlaga, naj pozove društvo zakupnike, da oddajo ribolovno licenco le onim, ki so člani društva.

G. Jakopič predlaga, naj odbor nabavi za člane društva primeren društveni znak. G. Pustoslemšek omenja, da naj bo znak majhen in okusen.

Častni član Franke opozarja na škodljive posledice jezua v Fužinah in pozivlja društvo, naj deluje na to, da se ribja sleza na tem jezua popravi.

G. Pristov prosi pojasnila, iz katerega vzroka je poginilo prefeklo leto mnogo ščuk v izlivnih progah Ljubljane. Odgovarjata mu predsednik in odbornik dr. Munda.

G. Jakopič predlaga, da naj odbor vsem, ki vzamejo ribarsko knjižico, pošlje položnice, da pristopijo k ribarskemu društvu.

Odbor Slov. ribarskega društva v Ljubljani se je konstituiral za l. 1926. sledeče: predsednik: dr. Ivan Robida, docent; podpredsednik: Anton Mladič, višji sodni svetnik; tajnik: dr. Avgust Munda, drž. pravdnik; blagajnik: Vilko Tome, višji revident v pok., vsi v Ljubljani; upravitelj vališča: Josip Göderer, gozdni upravitelj, Namršelj; odborniki: Slavko Plemelj, tržni nadzornik v Ljubljani, Filip Pristov, črkoslikar v Ljub-

ljani, in Franc Bar, trgovec v Ljubljani; preglednika: dr. Alojzij Praunseis, zobozdravnik in Rasto Pustoslemšek, ravnatelj, oba v Ljubljani.

Iz odboro ve se je 12. januarja 1926: Ker je ministrstvo poljoprivrede in voda poslalo odboru v oceno ribarski zakon, ki naj veija za vso državo, se poveri dr. Avgustu Mundi naloga, da zakon prouči in ga prikroji razmeram v Sloveniji. — V zmislu sklepa občega zborna se sklene nabava društvenih znakov. — Sklenejo se nekatere investicije za vališče v Želimljem.

MALI OGLASI.

Gračina išče treznega, poklicnega lovskega čuvaja, kateri naj bi bil po možnosti samec ali oženjen brez otrok, ne čez 40 let star in oster proti lovskim tačtom. Ponudbe s kratkim življenjepisom in označbo zahtev naj se pošljejo uredništvu »Lovca«.

Veliko uharico želi kupiti dr. Franc Bratanič, Rogatec.

Sovo uharico kupim takoj. Ponudbe z navedbo cene na naslov: Jakob Verbič, posestnik in trgovec, Dol. Logatec, Kranjsko.

Splošna sodba za puške tovarne **Bratje Merkel (Gebrüder Merkel), Suhl**, je zelo laskava. Po svoji precizni izdelavi, dobrem materialu in točnem streljanju, se upravičeno stavljajo med prvovrstno orožje. K obisku vljudno vabi puškar F. K. Kaiser, Ljubljana, kjer se o trditvah lahko osebno prepričate. Pri nabavi daljnogleda za puške se blagovolite zaupno obrniti na gornjo tvrdko, ki ima zalogo daljnogledov najboljših znamk. Montiranje na puške, popravila, čiščenja in premonaža daljnogledov najceneje in točno, pristreljenje strokovnjaško. Zaloga vseh lovskih predmetov, municije in ribolovnih potrebščin po najnižjih cenah.

A. Mazlú:

Petelin.

Vsak petelinar bi znal kaj posebnega povedati o petelinu. O njem je »Lovec« prinesel že mnogo poročil. Ni čudno, saj so pomladna jutra v probujajoči se naravi tako polna poezije, da pravega lovca, ki pozna in ljubi mater naravo, tako navežejo nase, da komaj čaka pomladi. In vsak tak pomladni izprehod v jutru se ti vtisne v spomin, da ga ne pozabiš nikoli več. Ko sem bil prvič vabljen na petelina, sem si želel, da bi ga ne dobil, da bom še nadalje užival lepote, ki jih nudi lov na petelina. Tako sem bil polagoma vpeljan v to vrsto lova. Da sem kot začetnik bil ves v »ognju«, ko sem ga slišal, ne tajim. Še sedaj mi zapolje kri, da čutim udarce v vratu, ko ga zaslišim. Marsikdo bi tega ne hotel priznati. Jaz pa pravim, da je slab lovec oni, ki nanj ne vpliva petje te kraljeve ptice. Brskajoč po svojem lovskem dnevniku sem našel odstavek o petelinu, ki ga nudim prepisanega v naslednjih vrsticah.

Še preden je S. L. D. sklenilo, da se petelina ne strelja pred 15. aprilom, sem bil mnenja, da je treba pri nas počakati z odstrelom, da se ne onemogoči rastitev radi premalega števila petelinov. Kljub temu sem stikal že pred aprilom po gozdu, ker mi pomladni vzduh ni dal spati. S prijateljem ali sam sem hodil

po planinah, iskal petelina, ga poslušal in opazoval. Saj ne gre za to, da pokolješ vse, kar lahko spraviš na muho.

Bilo je zadnjega dne meseca marca zvečer, ko sva šla z Jankom poslušat peteline. Po poldrugourni hoji sva prispela do posestnika, kjer sva prenočila. Čez noč pa je potegnil močan krivec, ki je tako zavijal, da sem čakal, kdaj odnese streho. Zjutraj se zbudim ob pol treh, a nama radi močnega vetra ni bilo mogoče oditi v gozd. Tako sva ostala pri svojem gostitelju do osme ure. Medtem je veter že nekoliko ponehal in midva jo kreneva proti domu. Spotoma se premisliva in jo kreneva nazaj v gozd, kjer bi imel peti petelin. Po kratkem iskanju sva našla drevo, na katerem je moral pred par dnevi nočiti. Vesela jo mahneva čez hrib v dolino. Kar obstane moj tovariš. V tem pa začujem tudi jaz petelina. Sedel je kakih 50 korakov pod nama v zavelju. Pel je dobro, le radi vetra ga nisva prej slišala. Kmalu sva ga zapačila na najspodnejši veji smreke, komaj dva metra od tal. Pod njim pa je sedela kura in ga mirno poslušala. Skoro četrt ure sva ga opazovala. Pa bi bil še pel, če bi ne bil prišel drvar in ga s petjem preplašil. Istega leta ga nisem našel več tam, čeravno sem mu žrtvoval še šest juter.

Drugo leto sem šel iskat istega petelina 9. aprila. Našel sem ga na istem drevesu, prišel sem mu prav blizu. Pel je dobro, le tu pa tam je po glavnem udaru prenehal. Bil je torej previden. Bal sem se, da si ga pokvarim, zato sem čakal celo uro, da je odletel! 16. aprila sem peljal prijatelja nadenj. Petelina pa ni bilo. Drugi dan sem šel sam gledat, ker sem se hotel prepričati, kdaj se vrne. Že od daleč sem ga slišal. Komaj sem ga začel naskakovati, je prenehal peti. Zavedal sem se, da me ni ne slišal ne videl. Ker mi je bilo preveč čakanja, sem poskusil s posne-manjem kure, da vsaj vidim, kaj bo. Dvakrat zakokodakam, pa preleti proti meni. Bil je ljubezni željan, a peti ni hotel. Iskal je kuro in slišal sem, da je še trikrat preletel. Po brezuspešnem iskanju je začel peti. Naskakoval sem ga in kmalu sem bil pri njem. V puško vlaknem naboja, pomerim in — petelin odleti. Z druge strani čujem, da nekdo hodi. Bil je lovski čuvaj, ki je šel zaslišavati petelina. Kako prisrčno sem mu privoščil dobro jutro, si lahko mislite. Tri dni pozneje sem zopet posejil petelina. Bilo je krasno jutro. Pel je nepretrgoma in že sem bil pri njem. Sedel sem za košato smreko, ki me je dobro krila pred petelinom in čakal, da se zdani. Imam nekaj čuta do glasbe, celo slavne vijoliniste sem poslušal, ki jih ne maram radi zamere imenovati, ali petelinovo petje v lepi strelni razdalji in krasnem pomladnem jutru je vse kaj več, kar nima primere.

Vdal sem se v fantaziranje in od tega imam le občutek lepote, o katerem ne vem povedati, kaj sem mislil, ne kdaj se je jelo svitati in kdaj se je pomaknil kazalec ure za 35 minut. Predramilo me je mogočno frfoitanje. Dvignem puško, v tem pa preleti moj trubadur desno od mene na tla. Kaj se je zgodilo? Na levi poje petelin, ki je ravnokar priletel, na desni me pa gleda on, kateremu sem bil posvetil to jutro. Ko se me nagleda, zakleplje parkrat, napravi »kočijo« in že poje in drsa po cvetočem borovničevju. Dvignem puško in sprožim. Vse je tiho. Za nekaj sekund zleti petelin na drevo. Ustrelim drugič. Raz drevo pade nekaj na tla. Grem pobirat. Na tleh leži močna veja, z drugega drevesa me pa zvedavo gleda petelin, ki potem preleti v bližino drugega petelina. Hitro premenjam naboje. Petelina me pa zvedavo gledata. Gotovo se jima je zdelo smešno, — a meni čudno. Stal sem z nabito puško, brez kritja pred dvema petelinoma. Streljal bi lahko po obeh. A v meni se je oglasilo nekaj: »Tako se ne strelja divjega petelina«. Puško na ramo, v usta cigareto in hajdi v dolino. Petelina pa sem pustil, da sama obračunata med seboj. Še danes mi ni žal, da sem tako ravnal. Saj sta mi dala dovolj užitka in svoj dnevnik sem obogatel za lep in redek doživljaj.

Tisto leto sem pustil omenjenega petelina pri miru in l. 1924. mu ni več nihče kalil ljubezenske sreče.

Lansko leto me je prosil brat za petelina. Imel je priti za Veliko noč, ker pozneje ni imel časa. Torej ponedeljek 15. aprila l. 1925. Škoda, en dan pozneje bi ga bil vodil z večjim veseljem. Da ne bom delal drugim krivice, sem se odločil za starega znanca. Dve leti sem mu prizanesel, en dan mu že lahko prikrajšam. In končno peljem brata, ki gre prvič nad petelina.

Velikonočna nedelja popoldne. Z bratom in Jankom sem stopal po strmi stezi proti sv. Ani. Nahrbtnik poln velikonočnih dobrot zanesem k cerkovniku pri podružnici; naročim mu, naj zakuri in pripravi ležišča, nakar se vrnem k ostalima, da ju popeljem v gred. Da ne bomo vsi trije čakali na enem mestu, sem ju razpostavil po približno 100 korakov narazen. Sam pa sem stopil čisto na vrh. Ni bilo pet minut, kar smo se ločili, ko se vlije ploha in naposled vsuje toča. »No, tudi Perun ti je v službi, pa ti letos ne bo nič pomagalo,« sem si mislil, ko sem se vračal, moker do kože. Kmalu sta prišla še ona dva in brat je zatrjeval, da je vpadel petelin tik pod njim. »Dobro, sedaj pa le pod streho, sicer zmrznem.« Da smo se sušili in krepili z vsemi dobrotami, kar jih je premogel naš nahrbtnik, je umevno. Le vreme je kvarilo dobro razpoloženje. Bil sem kakor na trnju. Vsako uro sem šel gledat v črno noč. Deževalo je do tri četrt na tri. Kavo sem že

skuhal, vrgel sem zaspanca, ki sta mi celo noč smrčala, z slame, postregel jima s kavo, vzel bratovo puško na ramo, njemu sem potisnil svojo palico in šli smo v temno jutro. Z dreves je kapalo kaj neprijetno za vrat. Žal mi je bilo, da sem tovariša zbudil, ko ne bo nič. Pustil sem ju zadaj, naj mi počasi sledita, jaz pa grem poslušat. Petelin je pel. V mirni temni noči je že klepal. Med tem se je zjasnilo in prisvetil je mesec. Tovariša ga še nista slišala. Ker smo imeli zložno poš, smo začeli naskakovati; jaz po petelinjem petju, onadva pa po znaku, ki sem ga jima dajal. Janko ga tudi sliši. Ko ga čuje tudi brač, obstanemo, da ga bolje čuje. Napravil je nanj globok vtiš. Janko ostane tu, jaz pa naskakujem z bračom s poti v gozd. Ker sem približno vedel, kje poje, sva naskakovala naravnost v skupino mladih smrek, ki so gosto rastle druga v drugo. Od tam razgledujem, kje sedi. Bil je v smrekah nad nama. Morala sva naskakovati nazaj. Tam ni bilo zaslona. Morala sva leči poleg smreke v borovničevje, ki je bilo k sreči precej visoko. Petelin je pel v vrhu popolnoma zakrit. Le veja, ki se je majala, ga je izdajala. Trikrat je zabrusil in naboji so že bili v puški. (Puško nosim vedno prazno, dokler nisem pri petelinu v strelni razdalji.) Dam jo bratu, ki ga pritegnem pred se, kažoč mu majajočo se vejo. Razumel je, a petelina nisva videla. Čakala sva boljše priložnosti. Mene so že bolele kosti, ko je prenehal peti. Rahlo dregnem brača v znak, da nas šele čaka prava preizkušnja. Majestetično stopi petelin iz srede na konec veje. Opazil naju je, ker nisva bila dovolj krita. Dolgo naju gleda, jaz si nisem upal niti dihati. Zdelo se mi je, da čujem bračov udar žile. Ko se pa končno prepriča, da mu ne prefi nevarnost, zakleplje in se obrne proti vzhodu. Preizkušnja je prestana. Na moj mig dvigne brač puško. Rezek pok prereže jutranjo lišino. V istem trenutku stisne petelin peroti in pade mrtev na tla.

Stopim k njemu, utrgam vršič, ki ga namočim v petelinovem kljunu v krvi ter ga vtaknem bratu za klobuk. Tri leta sem opazoval tega petelina, končno je padel pred mojimi očmi. Bil je močan starec.

Moj brač je bil vesel in s ponosom ga je nosil preko Maribora domov.

Sedaj mu diči sobo, spominjajoč ga na lepe lovske urice, ki jih je preživel. Na tablici pa ima napis: »Prvi. 15. IV. 1925. Dušnikov vrh.«

Polh.

(Nadaljevanje.)

Do leta 1898. je bilo malo napisanega o poškodbah gozdov po myoxidih, osobito po polhah. Trajna opazovanja in izkušnje pa so dognale, da je škoda, ki jo napravljajo te živalce v gozdih naših krajev, zelo pogosna in prav občutna, zato naj sledi nekaj podatkov:

Polh se hrani najrajši z bukovim žirom. Preden pa žir dozori, se loteva polh vršičev raznega drevja in jih objeda. Tudi z uničevanjem bukovega žira dela mnogo škode, ker ga gloda na jako zapravljiv način. Odgrizuje namreč posameznim plodovom samo polovico, včasih samo četrtino in jih nato spušča na zemljo. To se godi od dobe, ko prične žir zoreti, pa do jeseni. Poprej pa objeda drevesne vršiče tudi prav močno. Bukev, katere — kakor omenjeno — redkeje dobro obrodi, je občutljiva proti poznemu mrazu (t. j. spomladi), posebno v goratih legah. Ako pozna zmrzal prepreči, da bi bukev obrodila mnogo semenja, to polhi kmalu začutijo in se izselijo iz dotičnega kraja ter podajo na potovanje, ki ima za gozde hude posledice.

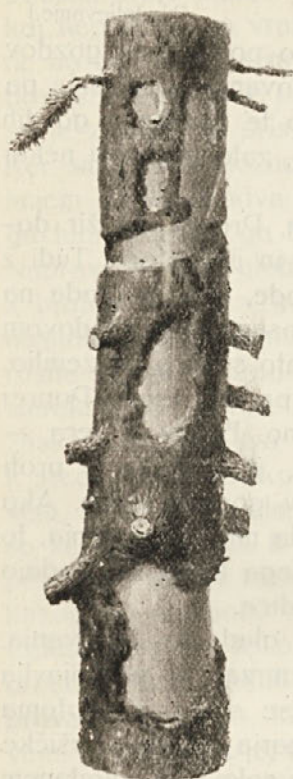
Kakor postrušnika, prisili tudi polha glad do potovanja. Povod pa je, kakor že omenjeno, pozna zmrzal, ki se pojavlja spomladi ob času, ko drevje brsti. Polhi se selijo in spotoma radi gladu obgrizejo in skoro v podobi kolobarja oglodajo vršičke drevja, da pridejo do kolikor toliko sladkega soka. Na oglodanem drevju se pozna smer, v kateri so potovali. Navadno pas njihovega pohoda ni zelo širok; po opazovanju presega redkokdaj kilometer širine.

Do dolžini pa sega njih selilna pot tako daleč, kamor segajo drevesa, ki jim ugajajo. V razsežnih gozdovih so našli tudi po dva do tri take pasove, ki so jih ločili po 5 do 10 kilometrov široki predeli. Včasih so se ti poškodovani pasovi v kaki točki zopet združili. V jelovih gozdih se taki pasovi dobro razločijo, ker se poškodovani vršiči navadno že koncem junija, odnosno julija posušijo in pordečijo. Z malimi izjemami imajo selilni pasovi smer od S. S. V. do J. J. Z. do J.

Poškodbe dela polh na javorih, bukvah, smrekah, jelkah in macesnih, kar pa ne izključuje, da objeda polh tudi lubje drugih dreves. Način poškodbe je skoro vedno isti.

Javorov (*Acer platanoides* L. in *Acer pseudoplatanus* L.) se loti polh skoro vselej radi sladkega soka, torej tudi tedaj, ako je pričakovati, da žir dobro obrodi in polhu torej ni treba iti

potovati. Deblom, ki niso prestara, ogloda lub skoro na vseh mestih od korenin do vršiča; vendar pa so obgrizki bolj mestoma

Poškodba smrekovega debelca po polhah.

nakopičeni, torej ne v izraziti podobi kroga ali špirale; slednje polh vsled svoje nemirne narave redkeje napravlja. Ako so poškodbe na posameznih drevesih velike in se oglodana mesta stikajo, kar se zgodi, ako mnogo polhov eno in isto drevo napade, se drevo deloma (posamezne veje) ali popolnoma posuši. Žrtev takih močnih poškodb so predvsem lepa, gladka, v strnjenem sklepu vzrasla debelca mlajših vzrasli (drogovja).

B u k e v (*Fagus sylvatica* L.) poškoduje polh le tedaj, ako je slaba letina za žir. Poškodbe vsled oglodanja so videti le na vršičih in tudi le mestoma, kakor pri javorih. Pri močnih poškodbah se oglodana mesta stikajo. Poškodbe je težko opaziti, ker glavni vršič zakrivajo stranske veje in ker se pri bukvi vršič ne posuši tako hitro kakor n. pr. pri poškodovanem igličastem drevju. Škoda je v splošnem manjša, ker so obgrizki manj intenzivni, kakor n. pr. pri javorih in jelkah.

S m r e k a (*Picea excelsa* L.) Polhove poškodbe se tudi na smrekah¹⁰ po raznih krajih pojavljajo. Polhi oglodajo gladko skorjo v gornji tretjini mladih smrek do 20 cm debeline. Na ta način včasih drevesca tako močno poškoduje, da se posušijo. Po-

¹⁰ Primerjaj str. 87. knjige: Dr. Richard Hess, der Forstschutz, I. Bd., 1914. Hess trdi, da se polh smreke ne loti, kar pa je zmotna, ki jo je posnel po članku H. pl. Schollmayer-Lichtenberga: »Waldbeschädigungen durch Schlafmäuse (Myoxidæ)« Centralblatt für das gesamte Forstwesen, Wien 1889, XXIV, str. 203. Takrat namreč, ko je bil objavljen ta članek, na Notranjskem, osobito v Snežniških gozdih še ni bilo smrekovih nasadov. Smrekovi nasadi datirajo šele izza dobe, ko so na Krasu počeli sekati bukove sestoje na golo. S sajenjem smreke po goljavah so vpeljali na Krasu drevesno vrsto, ki tam poprej ni bila domača in so izkušeni gozdarski strokovnjaki mnenja, da sodijo na Kras le drevesne vrste, ki so bile poprej tam zastopane, predvsem bukev in jelka, ki tvorita na kraških fleh tako zvano trajno vzrasl (Dauerwald), ako se jo previdno izkorišča, n. pr. s prebiranjem ali z oplodno sečnjo.

Pozneje je tudi pl. Schollmayer-Lichtenberg zasledil polšje poškodbe na smreki.

seбно na spomlad, ko prestane zimsko spanje, in v letih, ko se polh pojavi v velikih množinah, je mnogo škode opaziti. V gozdih kočevske graščine je bilo pred nekaj leti več tisoč smrek oglodanih,¹¹ ki so jih morali posekati in stesati iz njih tramiče ali pa jih porabiti za plotove (letve). Škoda pa takrat ni bila občutna zaradi tega, ker so bile oglodane smreke večinoma taki komadi, ki bi jih bilo itak treba pri izredčenju pregostega gozda izsekati in so polhi povzročili le nekako neprostoovoljno izredčenje.

Tudi v logaškem¹² okraju je bilo večkrat najti poškodbe na 15- do 30 letnih smrekah, posebno v davčnih občinah Unec, Rakek,

¹¹ Poročilo gozdarskega urada v Kočevju.

¹² Okrajni gozdar Gustav Kordon v Logatcu mi je sporočil o poljših poškodbah na smrekah sledeče:

»Ker sam nimam zanesljivih izkušenj, sem šel povpraševat med znane in stare polharje v cerkniški in logaški okolici. Od njih sem izvedel, da obglodajo polhi poleg bukve tudi jelko in smreko. Ker jelka poškodbe lažje prenese, se iste na njej manj opažajo kakor na smreki. Vendar se pri hujših poškodbah, pri katerih seže obglodava okoli debelca in po vrstli na več decimetrov dolžine, tudi pri jelki posušijo vrhovi (1–2 m). Tako drevje gozdni posestniki sprofi posekajo ali pa se na njih napravi polagoma nov vrh.

Tudi kmetje soglašajo v tem, da obstojajo poškodbe v obče iz posameznih izjedjenih plošč do 1 dm². Vendar se mnogokrat vrstijo te ploščice tako na gosto, da nastane iz njih na videz ena sama velika plošča.

Od nekega zanesljivega polharja sem zvedel, da je zvečer v mraku sam opazoval polhe, ko so v nasadih smreke objedali. Pri tem se menda polh vedno suče v krogu ter nastanejo na ta način značilne ploščate poškodbe (glej sliko). Ako je debelce tanko, sega plošča tudi okoli debelca in je s tem cirkulacija soka popolnoma prekinjena. Ko je polh dovršil poškodbo na enem mestu — morda vsled tega, ker mu postane krog prevelik — se prestavi višje ali nižje in zopet prične z novo ploščo.

Ker segajo na ta način poškodbe druga v drugo, nastanejo različne oblike, med temi včasih tudi špiralne.

Znani mi polhar je na dotična smrekova drevesca prislonil skrinjice in polhi, ki so prestrašeni v prvem hipu planili v vrh, so se že nekaj trenutkov pozneje vjeli v skrinjice. Najbrž imajo izvrstno razvit čut vonja, da takoj zasledijo vado in »Bergamovo olje«, s katerim so skrinjice preparirane.

Na bukvah objedajo polhi rajši tanke veje, spravijo pa se tudi na debelejše. Ploščate poškodbe na debelejših bukovih deblih izgledajo, ko se zarastejo, kakor po raku obolela mesta.

Polh se loli pozno v jeseni, ko že zmanjkuje žira in želoda, še svežih hojevih češarkov in jih obje na podoben način kakor veverice.

Ljudstvo se manj boji poškodb na jelkah, kakor na smrekah; za poškodbe na bukvah pa se sploh ne zmeni.

Da bi poškodbe utegnile biti od miši, ljudje ne verjamejo, ker je miši premalo v gozdih. Izmed miši, ki pridejo tudi visoko na drevesa, pozna ljudstvo dve vrsti, in sicer eno, ki je bolj podobna polhu (podlesek) in drugo, ki je prava miš z bolj golim repom. Te miši ujamejo tu in tam v nastavljene polšje pasti, vendar le bolj redko in v letih, ko je malo polhov. Zanimivo je, da oni

Dolenja vas, Otok in Babno polje, torej večinoma ob severnem pobočju Javornika ter Snežniškega gorovja.

Leča 1911., ko je bilo posebno mnogo polhov, je bilo opaziti prav veliko poškodb zlasti še na bujnoraslih mladih smrekah, dočim so mladi smrekovi sestoji slabejših tal manj trpeli. Vsa ploskev, na kateri je bila tega leta v logaškem okraju močno poškodovana smreka, je obsegala najmanj 20 ha.¹³ To leto je pokazalo, da polh menda ne pošuje vsled prehrane v gotovi smeri, temveč da izbira boljše bonitete, na katerih dela smrekam škodo. To opazovanje se nanaša seveda le na smrekove gozde.

Poškodbe so imele večinoma podobo izgledanih ploščic; spiralnih poškodb takrat ni bilo videti.

Poškodbe so se pokazale največ v nasadih manjšega obsega, obdanih s starejšimi sestoji. Poškodovanih je bilo navadno kar zaporedoma kakih 5–15 dreves tako silno, da so se jim vrhovi večinoma posušili.

Izgledane ploščice, v obsegu približno $\frac{1}{2}$ dm², so se vrstile druga nad drugo in poleg druge okrog debla navadno $1\frac{1}{2}$ m pod vrhom.

Ker so poškodbe segale večinoma približno $\frac{1}{2}$ m v dolžino, je bil tok soka popolnoma ali skoraj popolnoma prekinjen.

V zadnjem času se množe prav občutne škode v smrečjih nasadih logaške okolice — posebno v Košovcu, odkoder je vzeto tudi poškodovano debelce, vprizorjeno na sliki (parcela posestnika Urbasa iz Gornjega Logatca).

Leča 1925. je bilo objedenih v mašunskem gozdnem revirju pod Snežnikom v 23 letni, 25 ha obsegajoči smrekovi nasadbi 5000 drevesc.¹⁴ Opazilo se je, da je ostalo lubje okrog vejnih vretenc ob deblu nepoškodovano. Značilno je, da so bila poškodovana samo leporasla drevesca, v rasti zaostala in podjarmljena drevesca pa ne.

Jelki (*Abies pectinata* L., *alba* Mill.) prizadeva polh zelo občutno škodo posebno tam, kjer ni smreke. Objeda ji lub ob vrhni partiji stebela. Kakor kaže, polhi ne marajo starejše skorje kakor 12- ali 14 letne in ne mlajše od 5- do 6 letne, ker je poškodbe na jelkah opaziti le v partiji med navedenimi starostnimi vretenci. V največ slučajih so jelke tako močno poškodovane, da

polhar, ki je sam videl polhe pri objedanju smrekic, še nikdar ni ujel kako miš na drevesih, temveč le navadne miši, kadar je nastavljal polšje pasti na zemlji.«

¹³ Uradno poročilo takratnega logaškega okrajnega gozdnega nadzorništva na bivše deželno gozdno nadzorništvo v Ljubljani.

¹⁴ Ugotovitev ing. Frana Dolgana, šumarja v Ilirski Bistrici.

se jim vršiči meseca junija ali julija posušijo in postanejo popolnoma rdeči. Odmrli odganjek sega 3—7 cm navzdol, kar se ravna po prirastku. Napadeni so vsi starostni razredi, približno od 25 letnih navzgor do 60- in 70 letnih. Posledica poškodb so sekundarni vršiči v obliki bajoneta, ki jih pa stari posušeni vrh večkrat deformira, ker se ob njem v vetru drgne novi odganjek. Ker je jelka zelo reproduktivna, navadno nima potem samo drugega vršiča, temveč kar po cel šop vrhnih odganjkov, ki jih šestokrat sneg razlomi. Tehnična porabnost po polnih poškodovanih jelk se torej precej zmanjša, posebno pa tedaj, kadar je polh poškodoval mlajša drevesa.

Macesen (*Larix europaea* L., *decidua* Mill.), poškodujejo polhi ravnotako kakor jelko. Na Notranjskem in Dolenjskem škoda ni obsežna, ker je tod malo macesna.

Dalekosežnost poškodb je odvisna od drevesne vrste. Javor raste v gozdu navadno posamič. Pri močnih poškodbah si moramo pomagati na ta način, da javorovo deblo odsekamo ali odžagamo pri tleh, na kar nam znova odžene. To sredstvo je pač skrajno in ni vselej uspešno, tako n. pr. v dobro strnjenih gozdih ni pričakovati novih odganjkov od štora. Pri poškodovanih bukvah se navadno vrhovi ne posušijo. Da tudi v skrajnem slučaju obdrži bukovo deblo svojo vrednost, dočim je mogoče vrhače podelati v drva za kurivo ali oglje. Predčasno odstranjenje poškodovanih vzrasti iz gozda bi moglo torej kvečjemu neugodno vplivati na obratovalni načrt, ako imamo gozde urejene po kakem gospodarskem načrtu. Na Notranjskem polšjih poškodb na bukovini ni vzeti zelo resno, bolj pa na smrekovini in jelovini. Razsežni bukovni gozdi se namreč polagoma izpreminjajo v jelove in smrekove, proces, ki ga posestniki dotičnih gozdov podpirajo, ker je jelov in smrekov les mnogo več vreden, kakor bukov.

Poškodbe na bukovini zatorej niso tolikšnega pomena in jih bo vedno manj, čim manj bomo imeli bukovih gozdov. Zato pa raste število poškodovanih smrek in jelk, in sicer ne samo relativno zato, ker se jelka in smreka razširjata, temveč tudi absolutno, ker se izgublja prava domovina polha, ki je bukov gozd.

Preden se bo ta živalca privadila izpremenjenim razmeram, odnosno preden se bo izselila, bodo potekla stoletja in se bo morala prehranjevati na jelkah in smrekah, ako bo nedostajalo prvoletne hrane. To bo trajalo tako dolgo, dokler bo še kaj bukovih gozdov pri nas, ker bodo od tam prihajali polhi ob selitvi, kadar ne bo drugod žir obrodil. Tudi statistika nam kaže, da se poškodbe na jelovini in smrekovini vedno bolj množijo.

Mlade, po polhu močno poškodovane smreke in jelke, nimajo skoraj nobene veljave; pa tudi starejša drevesa je treba, ako so zelo poškodovana, ravno tako kakor po kakem vetrolomu prizadeta ali po žužkih napadena, posekati in spraviti iz gozda. To bi ne bilo še tako zlo, ako bi bila le posamezna debla napadena. Vendar pa napade polh, kadar potuje, več ali manj skoraj deblo za debлом v pasu, v katerem se seli. Včasih je treba v tem širokem pasu dve tretjini dreves posekati. Naj sledi na tem mestu še nekaj konkretnih podatkov glede jelovih gozdov, medtem, ko so bili slučajji poškodovanih smrekovih sestojev že opisani. Leta 1884. in 1885. je polh v gozdih Snežniške graščine uničil na opisani način vršiče čez 400 20- do 40-letnim jelkam na ploskvi približno 100 ha. Treba jih je bilo posekati. Vsled ugodne konjunktore za drobnejši stavbeni les takrat ni bilo izdatnejše finančne izgube. Skoraj vzporedno k temu selilnemu pasu je bil 4 do 5 kilometrov bolj proti severu drugi, na katerem je bilo na cirka 180 ha,¹⁵ skoraj tristo 40—70-letnih jelk poškodovanih. Tudi tu je bilo treba večino napadenih dreves podreti. Leta 1891. so odmrli vsled poljših poškodb vrhači skoraj 500 drevesom v 40- do 50-letnem jelovem gozdu na prostoru cirka 42 ha. Gozd je bil last občine Bač. Isto je bilo z jelovim gozdom, iste starosti, last občine Šembije leta 1896., kjer je bilo poškodovanih preko 500 jelk na prostoru 25 ha. V obeh slučajjih so morali drevje posekati.

Večje poškodbe macesnov so se pojavile leta 1882. v hüftenberškem revirju na Koroškem, kjer so bili poškodovani macesni v ozkem, 3 ure dolgem pasu, tako da so nastali od stranskih vej novi vrhovi.¹⁶

T. Wokřal¹⁷ trdi, da polhi razgrizejo tudi smrekovo brstje ter izsesajo sok in da ostalo nato izbruhajo. Tako delajo tudi z bukovim listjem.

Na g a b r u (*Carpinus betulus* L.) in j e s e n u (*Fraxinus excelsior* L.) obgrizejo skorjo, izrastke, nastale na smrekovih vejicah po smrekovi kožni uši (*Chermes abietis* L.), pa zaužijejo menda popolnoma.

(Konec bo sledil.)

¹⁵ Graščina Snežniška, Oskrbništvo Mašun, oddelek 14, 27, 28.

¹⁶ Mitteilungen über Gegenstände der Land-, Forst- und Hauswirtschaft; Organ der Landwirtschaftsgesellschaft für Kärnten, Jahrgang 42, Nr. 19.

¹⁷ Ein Beitrag zur Naturgeschichte des Myoxus glis L. von Th. Wokřal (Mittel. des Krain. küstenl. Forstvereines, III. Heft, 1878, str. 114).

Za zajci.

(Konec.)

Na vznožju postoji četa. Lovoreditelj Klineš poda navodila ter pripomni:

»— — — Danes streljamo le zajce!«

»Zajk ne?« se začudi Benjaminček med strelci, zardi pa do ušes na smeh in ploskanje pričujočih. Ko se umiri družba, nadaljuje Klineš:

»Dod kaznijo je prepovedano streljati na srnjad, fazane in jerebice. Ker ni izključeno, da se potika lisica po gozdu, prosim gospoda Lovreca, ki se spozna v kraju, da zavzame stojišče pri Križni bukvi! Tam ostaneš, dokler ne odtrobim! Po pogonu se zberemo na oglu onega vinograda. Dober pogled! — Rus z gonjači in gospodi A. B. C. . . . obide vznožje, nastavi lovce zadaj in ob strani na primerna stojišča ter počaka na znamenje z rogom. Ostali strelci gredo z menoj. Zasedli bomo kolovoz, ki razpolavlja gozd. Vsakdo ostane do konca na odkazanem mu mestu. Ko pridejo gonjači do strelske vrste, zbere logar svoje ljudi, zasede s strelci strani in ozadje ter goni iznova proti kolovozu od nasprotni strani. Pričetek gonje in konec naznamim z rogom. Tako, gospoda, zdaj pa na delo! Strelci za menoj! Puške nabašemo na stojiščih!«

Pol ure pozneje zabrni lovski rog z slemena. Takoj nato se zasliši krik, žvižg in hrkanje gonjačev ter potrkavanje palic po drevju. Tropa šoj odleti s krikom in vikom iz gozda ter opazuje od daleč dogodke krog sebe. Jata vran se suče visoko nad krajem ter kriči nevšečno v svet. Strel pade iz okolice Križne bukve. Od daleč prihaja na uho vrisk in pečje pastirčka iz doline.

Pek! Pek! Brrr! Fij! »Hej, Janez!« se huduje logar, ki vodi gonjače. »Kam se ti neki mudi tam gori? Počakaj, da zravnáš vrsto! In ti, Jurčel! Bi ne pospešil koraka, da ne boš zastajal za drugimi! Za vraga! Kje pa so danes zajci? Brrr!« »Hura!« »Pozor spredaj!« »Pozor!« »Pozor!«

Deset, petnajst grl naznanja spredaj stoječim strelcem prihod prvega zajca. Krčevito se oprijemajo roke cevi. Pozorno zro zrkla med drevje pred seboj. Benjamin pa sredi kolovoza nasloni puško k licu ter meri, meri.

Bum! Bum! Srečno je padel prvi strel za zajcem, zadnji pa izjemoma pred njim, ko je skočil dolgoušec na kolovoz ter baš počenil za trenutek. Blisk in grom, zlasti pa še pesek in ilovka, ki sta ga oškropila na strel, vzburijo živce že itak preplašenemu četveronožcu, da se požene v skoku prek pota ter jo udari po

strani naprej proti sosedovemu stojišču. Tedaj počí tretji strel. Kakor snop se prekopicne žival ter se stresa v zadnjih krčih na mestu.

Z občutki občudovanja in zavisti se ozira Benjamin proti spretnemu strelcu, podpolkovniku, ki mu Živa uprav prinaša ubitega dolgoušca. Tedaj pa nahruli mož zbadljivo mladeniča, rekoč:

»Slišali ste, da je pod kaznijo prepovedano streljati v smer proti gonjačem. Pustite torej prihodnjega lepo mimo v nasprotni les ter streljajte za njim, seveda, ako bo zajec in ne zajka!«

»Da bi te . . .!« zagodrnja posvarjeni neprijazno v golo brado, ko si znova baše puško. »Bog daj, da bi nič več ne prišlo tu mimo, saj si itak ne znam pomagati v gošči. Vsepovsod debela, debela in zopet debela, da ni mogoče dobili zajca na muho. Tja-le za bukev se postavim, pa sploh ne streljam več, ako ne počene skušnjava deset korakov pred me . . .«

Pek! Pek! »Hu-ta-ta!« »Brrr!« »Fij! Fij!« »Boš šel vun — vun!« »Pozor zadaj!« »Pozor!« Bum! Bum! — Bum! Bum! »Drži, Hektor!« »Priden je Hektor, priden! Sedi! Lepo!« — — —

Vsak trenutek se menja položaj. Fazanji parček, ki je bežal že dokaj časa po ileh pred gonjači, se dvigne v močnem trušču ter preleti nenapovedan in brez strela lovce na kolovozu. Kos, ki je brskal po jarku v suhem listju ter krikal vznemirjeno, se dvigne ter odfrči z glasnim vriščem daleč vstran, ko se mu nevarno približa vrsta. Nižje doli v muži se dvigne nenadoma sloka ter šviga spretno med vrhi dreves. Glasno jo pozdravljajo gonjači s »tiro-tiro!« Posamezen strel pade spredaj, povelja pa ni slišati nobenega. Veverica jo pobriše v vrh najbolj goste smreke ter se stisne ob vejo, da ji štrli ta le uhlja iz lesa. Srnjak pa jo udere v mogočnem skoku nazaj skozi gonjaško vrsto . . .

Gospod Lovrec je našel bukev s križem, vsekanim v deblo še pred početkom pogona. Zapičil je palico s sedežem v tla, odložil nahrbtnik za deblo ter pripravil puško. Vse je v redu. Celo sapa vleče ugodno iz jarka navzgor. Da bi le vrazjega Zlatorogovega piva ne občutil v telesu. Včeraj je trajala seja pri taroku pozno v noč, danes pa šumi po glavi in brboče po drobru kakor v kotlu, kadar zavira voda. Krepek požirek slivovke pomiri buno in razlije dobrodejen čut toplote po živoču.

Gonja se še ni pričela. Komaj pa se je zglasil lovski rog z slemena, priprhu ta okretno med vrhi dreves srednjevelik ptič ter sede na sosedno bukev. Po dolgem repu in rižastem narisu na prsih spozna lovec tatinskega skobca ter ga sklata spretno z drevesa.

Toda nesrečno pivo se jame zopet oglašati in razgraja čimdalje bolj burno po drobu. Tudi slivovka ne pomaga več. Zato prisloni mož puško ob deblo ter stopi nekoliko korakov vstran za grm. Tu se skrajša ter izgine ves za goščavico.

Prav tedaj smukne rdeča lisa spodaj po stezi, se skrije skoraj v usehli travi in praproti, se prikaže zopet na svetlo ter se bliža prihuljeno bukvi s križem. Nekoliko korakov od grma se vzpne žival nenadoma kvišku, postavi uhlja pokonci, povohlja navzgor ter upre očesi v grm. V naslednjem hipu pa vrže lisica rep napično kvišku, se zasuče spretno kakor plesalka na odru ter izgine kakor duh v goščavi.

Ne kaže naštevati priimke in pridevnike, s katerimi je lovec po dogodku obkladal sebe, pivo in lisico. Še manj prenaša papir jedrnate kletvice, ki so uhajale takrat izza ograje z zlatom obloženih ust. Razumeli pa bomo tudi, da je zamolčal mož prizorček pri sestanku ob oglu vinograda ter utajil usode polno srečanje s košatoprepko. Šele na večer mu je vino razvozlalo jezik v veselo zabavo navzočih...

»Skobec in šest zajcev na celih tri in trideset strelol!« Tako ugotavlja Klineš, ko se je zbrala družba na dogovorjenem mestu. »Nekako trdoživi so bili dolgoušci v gozdu. Upajmo, da bodo v vinogradih bolj dovzetni za šibre...«

V dolgo vrsto se razstavi četa. Med dva in dva strelca pride gonjač. Lovca na krilih korakata po dvajset korakov pred vrsto. Posamezni strelci pa stojе daleč spredaj na primernih mestih, odkoder morejo pregledati čim največ sveta pred seboj in opazovati pogon.

»Vidiš ležišče tam-le za onim trsom, Mihec? Vraga! Ta ni daleč!« — »Pozor!« »Pozor!« — Bum! — »Že leži! Živijo!«

Mihec skoči iz vrste naprej, da pobere v glavo zadetega dolgoušca, ki odskakuje na mestu visoko v zrak ter škropi okolično z brno in krvjo. Tedaj se požene pred dečkom drug zajec z ležišča, jo briše sila naglo naprej po vinogradu ter si reši kožušček po jarku prek rebri v onstransko goščo.

»Tristo kosmatih! Mihec — tepec!« se huduje Briški. »Kak zlodej te moti, da uhajaš iz vrste in onemogočaš streljanje! Smo te mar za donajanje najeli? Zakaj nam pa bodo Hektor, Diana, Živa in Lord? Glej, da se spraviš nazaj v vrsto, drugače ti navijem uro, da se ti bo še jutri vrtelo po butici!«

V dnu srca užaljen v fantovskem ponosu se vrne Mihec z zajcem v vrzel, godrnjaje polglasno predse, in pogon se nadaljuje.

Neverjetno ali vendar resnično. Mestoma vstanejo trije, štirje zajci iz krajev, ležečih blizu drug drugega; pa pridejo na vrsto

zemljišča, kjer ni ne ležišča, ne dlake, ako bi jo tudi z lučjo iskal, dasi kaže kraj gosto porasla tla, prikladna za skrivališča. Zato se menja venomer prizorišče. Zdaj poka levo krilo, zdaj se oglasi desno, zdaj padajo streli v sredini, zdaj spredaj; vmes pa so razširni vinogradi, ki ne zahtevajo niti enega strela. In se ti dvigne mrcina z ležišča šele, ko si ji stopil malodane na rep, ali se ti potuhne morda in ti jo ubriše nazaj po vinogradu, ko je vrsta že prekoračila mesto. Drugi zajci — zlasti stari, prefrigani samci — vstajajo že na neverjetne razdalje, da opaziš le s težavo migetati snežnobeli ozadek po umazanem laporju. Ti jo večinoma unesejo, večkrat brez strela, ker se znajo spretno izogibati spredaj nastavljenim lovcem. Na opazovalca delajo vtis, da ravnajo po načrtu in poznajo nevarna mesta. Na druge pade včasih kopica strelav; na konec pa mora priti še vseeno najprijemljivejši četveronožec v pomoč, preden si more obesiti gonjač zajca na kol.

Istotako različno se obnašajo lovci. Nekateri stopajo mirno v vrsti ter pazijo z vnemo na vse strani, da ne uide zlahka niti miška bistremu očesu. Drugi kramljajo med seboj, delajo dovtype na račun tovarišev ter se zabavajo s kratkočasnicami in lovsko latinščino, ki vzbuja veselost in smeh pri poslušalcih. Na takih mestih uide največ zajcev nazaj. Podpolkovnik kori in graja gonjače ter deli gostobesedne nasvete sosedom. Benjamin predava celo teorijo strela s šibrami, zgreši pa ob prvi priliki, ki se mu nudi. Marič piha kakor puran v jezi ter preklinja puško, naboje, smodnik in svinec. Klančniku dela zopet četveronožni pomagač preglavico, ki je danes »neobičajno« razdražljiv in »nenavadno« samsvoj. Venomer se opravičuje sosedoma, naj ne zamerita Lordu, da jima je zopet odgnal zajca. Na konec poseže reditelj lova vmes. Samopašni Klapoušec pride na vrvico in v varstvo gonjača, ki hodi na gospodarjevi levici...

Nekako uro traja medpoldanski odmor ob kapelici vrh griča, odkoder se odpira čaroben razgled na to stran prek vinorodnih goric, tam prek plodonosnega polja; nato se nadaljuje pogon. Za vinogradi pridejo na vrsto gozdi in polja. Diana je tudi tu hudomušna ženska, ki deli temu priznanje in občudovanje, onemu zasmeh in jezo. Marsikako znojno kapljico iztisne še pohod zdaj navzgor, zdaj navzdol iz lovcev in gonjačev, preden se zdaljšajo sence in zakrije mrak jarke.

V loku se je približala strelska vrsta vasi. Lovski rog zatrobi otožno v slovo. Lovci se zbirajo ter odhajajo v gručah k hiši lovskega najemnika. Gonjači oddajo plen. Topel prigrizek in par kozarcev vina zaključijo lov. Gosti odhajajo.

Zopet drdra voz nazaj proti mestu. Mehki nočni vzduh, bleda mesečina in opojni vinski duhovi povzročajo po podnevnem naporu lahko utrujenost, ki duši družljivost. Enakomerno peketata vranca naprej po cesti. Čimdalje bližje prihaja ogromni gorski sklop na zahodu. Še ovinek in ob vznožju zablesti tisoče lučic in se pokaže mesto v senčnih obrisih. Iz vojašnice doni na uho mirozov: »Ira ra — Ira ra...«

Minilo je!

Poročilo o tekmi brakov in brakov-jazbečarjev.

Tekma se je vršila dne 15. novembra 1925 v hribu Kamna gorica lovišča občine Grosuplje.

Do določenem žrebu je tekmovala kot prva psica »Jasna Podgorska«, resasta istranka, izredno plemenite zunanosti, bele barve z oranžnimi lisami, poležena dne 20. aprila 1923 od »Riste-Podgorske«, po »Barinu«. Vzreditelj in lastnik psarne »Podgora« g. dr. Ivan Lovrenčič.

Imel sem priliko pogosto opazovali vzrejo psarne »Podgora«, toda priznati moram, da je psica »Jasna« najlepši plod, kar jih je do danes zmogla ta psarna. Zlasti glede resastih istrancev iz srca čestilam g. lastniku k tako krasnemu uspehu.

Niti najmanj se ne more oporekati rasti psice, njenemu primernemu oprsju, hrbtu, križcu, obliki glave, uhljem, stojji, nogam in šapam, držanju repa, dlaki ali barvi dlake. Nad vse značilno pa jo dičijo oranžne lise na inteligenčni glavi. Toda ne samo glede telesnih vrlin, marveč tudi glede lovskih sposobnosti se je psica dobro izkazala. Na določen znak se je znašla na sledu zajca, ki so ga prepodili sodniki. Spočetka se je malo oglašala, kmalu pa se je vnesla in je sledila zajcu z lepim žvenkom. Umerjeno je gonila z nizkim nosom vse dotlej, dokler ni bil zatrobljen znak, da je potekel njej določeni čas; na klic se je takoj približala in se brez sile pustila privezati. Ocena se je glasila odlično in prav dobro. Njen vodnik, Valentin Podstenšek, lovski čuvaj na Vrhnikih, je prejel prvo denarno darilo v znesku 100 Din in lep lovski rog.

Kot druga je prišla na vrsto »Živa«, kratkodlaka istranska psica, bele barve z oranžno-rjavimi lisami, poležena dne 12. julija 1924 od »Hitre-Podgorske« po »Vitu«. Vzrediteljica psarna »Podgora«, last g. dr. Iv. Lovrenčiča, lastnik g. Leopold Zupančič v Ljubljani. Psica je izredno nežne rasti, šibkih kosti, z malo preveč ravnim nosom in zavihanim gobcem, ki ga razširi samo v afektu in pri iskanju divjačine, tudi ji je spodnja čeljust malo predolga. Po zunanosti je bila dobro ocenjena.

Spuščena je bila ob 10:20 uri, sled je našla ob 10:35 uri, in sicer istega zajca, ki ga je gonila »Jasna«; zgrešila pa ga je ob 10:38 uri, na kar je bila privezana puščena na sled drugega zajca, ki so ga opazili in prepodili sodniki. Nekaj časa je šla po sledu molče in ker tudi potem ni postala glasna, je bila

odpoklicana in privezana, ko je potekel za njo odmerjeni čas. Glede na to je bila ocenjena zadostno, njenemu vodniku, lovcu Bačniku Janezu iz Udja, pa je bila prisojena denarna nagrada v znesku 50 Din ter priprava za naboje.

Kot tretji po žrebu je prišel na vrsto »Žarko-Podgorski«, keltski brak, deloma križan s krvjo istranca, svetlo-pšenične barve, poležen 20. aprila 1921 od »Bistre-Podgorske« po »Jago-tu«. Vzreditelj in lastnik psarna »Podgora« g. dr. Ivan Lovrenčiča. Ima malo prenizko oprsje, rep pa preveč pokonci nosi; sicer dobro zgrajen pes, vendar mu je dlaka malo predolga in premehka, kar se še najbolj opaža na glavi. Po zunanosti se mu je prisodila dobra ocena.

»Žarko« je bil spuščen ob 10:58 uri, oglasil pa se je prvič šele ob 11:08 uri. Gonil je 8 minut, nato pa je zopet utihnil, in sicer popolnoma. Iz tega bi se dalo sklepati, da v nosu ni prvovrsten ter še nesiguren v iskanju. Dobil je: zadostno, njegov vodnik, J. Zupančič, lov. čuvaj v Besnici p. Dobr., pa 50 Din in lovski nož.

Preden nadaljujem svoje poročilo o tekmujočih šestih brakih-jazbečarjih, naj omenim vremensko nepriliko, ki je bila kriva, da ti psi niso mogli priti na svoj pravi račun.

Ves teden pred tekmo je prav po kranjsko deževalo notri do polpete ure zjutraj na dan tekme same, šele potem je prenehalo, kot so nam zatrjevali Grosupeljčani.

V takem vremenu se zajci, ki so šli na pašo v polje in na njive, v gozd prav neradi vračajo, posebno če še zjutraj dežuje ali pa kaplja od drevja. Ako pa se že vrnejo v gozd, pa ne gredo globoko v notranjost, temveč ostanejo bolj ob robu gozda. Na vse to pa ta dan ni nihče pomislil, še manj pa na to, da smo takrat imeli opraviti s poljskimi, ne pa z gozdnimi zajci. Glavna pogrška je bila, da so psi zašli pregloboko v gozd, zajci pa so se stiskali ob robu. Sled teh malo zajcev, ki so šli bolj globoko v goščave, pa je bila od trajnega kapljanja z drevja in grmovja popolnoma izprana.

Za vsakega psa tekmovalca je bilo določeno iskanja in gonje po pol ure. Toda v vsem tem odmerjenem času ni niti en brak-jazbečar spodil niti ene divjačine. Še potem, ko se jim je pri-maknilo vsakemu še po četrt ure, bi bilo ostalo brez uspeha, da ni bila usoda psici »Walli« in psu »Waldlu« nekoliko milejša.

»Walli I.-Pernerhof« jelenjerjava psica, braka jazbečarka z belo liso na prsih, poležena dne 30. julija 1923 od »Walli-Pernerhof« po »Presan-Schergau-Kalkofenu« (vzreditelj psarna »Pernerhof«, lastnik g. Oskar Kosler v Orneku), je 5 minut potem, ko je bila izpuščena, spodila zajca, ki ga je prav zvočno gonila, dokler ni potekel za njo odmerjeni čas. Tudi pri preizkušnji na roparice se je dobro obnesla, energično je napadla izpuščenega mačka. Psica je lepo zgrajena, dobra tudi v dlaki, le čelni slrmeč ima preoster, kar napravlja glavo manj plemenito. Telesno oceno smo ji dali dobro, dočim je pri tekmi zaslužila prav dobro oceno; njenemu voditelju A. Skulju so bili prisojeni nagrada 100 Din, lovski stolček in nož.

»Waldl« jelenaste barve, krakodlaki pes brak-jazbečar, poležen v letu 1920. od »Huberte-Bachernwald« po »Bubi-ju«. Vzreditelj šumska uprava grofa

dr. F. Attensa v Slovenski Bistrici, lastnik Oskar Kosler v Ortneku, napravi v splošnem vtis plemenitega tipa z dobrim močnim ospredjem, le dlako ima malo prekratko in francoska stoja sprednjih nog ga kazi. Ocenjen je bil prav dobro.

Izpuščen, dolgo časa ni mogel najti divjačine; šele tik pred potekom zani odmerjenega časa, je spodil, gonil pa je čez rob hriba v onostransko dolino, odkoder ga ni bilo mogoče več slišati in slediti njegovi gonji.

Pri preizkušnji na roparice je mačka samo ustavil, ni se ga pa drugače lotil. Ocenjen je bil dobro, njegov vodnik Anton Skulj pa je prejel denarno nagrado 75 Din, ovratnik za psa s kupljo in vrvico.

One brake-jazbečarje, ki niso prišli na svoj račun in se jim zato ni mogla prisoditi ocena tekme, samo opišemo in podamo o njih le oceno smotre.

»Pressan I.-Pernerhof« brak-jazbečar rdeče temno-rjaste barve, resavec, poležen 2. apr. 1924 od »Range-Pernerhof« po »Pressanu-Schergau-Kalkofenu«, vzrejen v psarni »Pernerhof«, lastnik pa mu je zopet g. O. Kosler v Ortneku. Pes je telesno dobro oblikovan, vendar pa je za psa samca prešibkih kosti in ga ni priporočati kot plemenjaka; ocenjen je bil zadostnim.

»Skala-Lom« braka-jazbečarka jelenje-rjave barve brez znakov, šibko zgrajena psica, kratke, skoraj prefine dlake, poležena 7. junija 1923 od »Frike-Pernerhof« po »Nimrodu-Theissingu«. Vzreditelj in lastnik psarna »Lom«, last gg. bračev A. L. Gassner in E. Bernetich-Tommasinija v Tržiču na Gorenjskem. Psica sicer ne kaže znatnih hib. Vsled prevladujoče šibkosti je bila ocenjena prav dobro.

»Ista-Heimfels«, braka jazbečarka, jelenje-rjave barve z belo liso na prsih, poležena 9. aprila 1924 od »Fanny iz St. Leonhard« po »Lust-Waldgamsu«. Vzreditelj Josef Pfeifhofer, Sillian, Tirolska, lastnik psarna »Lom« v Tržiču. Vsled dobre dlake napravi psica v splošnem prav dober vtis, pri natančnejšem opazovanju pa se izkaže, da ima rahle prsi in mehke šape, kazi pa jo tudi desna sprednja noga ter deloma predolg rep. Ocenjena je bila dobro.

»Nimrod-Theissing«, brak-jazbečar, jelenje-rjave barve brez posebnih znakov, poležen 3. maja 1921 od »Nelli-Theissing« po »Nimrodu II.-Pernerhof«. Vzreditelj psarna Theissing, lastnik psarna »Lom«. Pes je tipičen predstavitelj svoje pasme, z dobrim ospredjem, dasi bi bilo želeli, da bi dlaka bila malo daljša in čelo malo ožje; pod vratom pa se kaže lahka sled podbradka; ocenjen je bil prav dobro.

Vodniki zadnjih štirih navedenih psov so dobili v spodbudo še preostale nagrade in poltreščine za vodnike ter upajmo, da se vidimo zopet prihodnje leto, ko njim poverjenim psom ne bo treba več računati na slepo srečo, temveč da bodo nudili sodnikom priložnost, oceniti jih v vseh onih predmetih, ki jih določajo štatuti tekem za brake-jazbečarje v vseh onih deželah, v katerih brake jazbečarje že zdavnaj z uspehom uporabljajo pri lovu, posebno v goratih krajih.

Na Grosupljem, dne 15. novembra 1925.

T. č. vodja tekme: P. Žmitek s. r. — T. č. sodniki: V. Fürer s. r., baron H. Lazarini s. r., E. Bernetich s. r.

Zatiranje volkov na Snežniški graščini v zimi 1925-26.

Da so se volkovi po vojnem času zelo razmnožili, je splošno znano. Čudno pa to ni, če pomislimo, da je po vojnem času veliko lovišč prešlo v roke takih, ki stremijo samo za tem, kako bi prišli do kolikor mogoče velikega plena, bodisi iz sebičnosti, bodisi iz razloga, da bi pokrili sedaj drage zakupniške stroške, če jim že ni mogoče priti do dobička. Tako se polagoma, a sigurno uničuje užitna divjačina — narodno premoženje, ker za vzgojo skrbi malokdo, še manj pa za pokončevanje škodljivih in roparskih živali. Posledica je, da se koristna divjačina povsod krči, škodljiva, posebno pa volkovi, pa se množi tako, da so pri nas volkovi danes živinoreji in tudi ljudem veliko bolj opasni kot prej.

Za to je hvalevredno, da je oblastna uprava za Slovenijo z ozirom na volčjo opasnost, premijo za pokončevanje volkov zvišala, še bolj hvalevredno pa bi bilo, če bi se lovske družbe, posebno najemniki manjših obč. lovov te ugodnosti posluževali in združivši se, sistematično — poleti zaradi mladičev, posebno pa pozimi ob snegu volkove izdatneje zasledovali in pokončevali.

Na ta način bi prišla koristna divjačina do oddiha pred stalnim preganjanjem v snegu, najemniki lova in družbe pa do lepe premije in veljave, vrhu tega pa do kožuhovine, ki je danes velike vrednosti.

Dokaz, da ob dobri volji uspehi ne izostanejo, je, da se je letošnjo zimo ena naših sosednjih lovskih družb samo enkrat spravila na volkove in je že enega uplenila.

Na graščini Snežniški je bil potek zasledovanja oziroma pokončevanja volkov to zimo sledeči:

Dne 26. novembra 1925 je zapadel prvi sneg. Zasledovali smo dnevno po snegu do 10. decembra, torej polnih 14 dni zaporedoma brez vsakega uspeha, tako da bi vsakdo mislil, da volkov ni. Toda motil bi se, ker že 11. decembra je bil močan volk obsleden v oddelku 13a pri Malenskih lazih in tudi ustreljen; tehtal je 35 kg. Od tega časa dalje so prihajali volkovi večkrat čez mejo onkraj Snežnika, toda skoraj vedno ponoči, proti dnevu pa so šli nazaj, tako da je bilo vsled tega nadaljnje zasledovanje nemogoče. — Šele 12. januarja t. l., torej potem, ko smo poln mesec vsak dan zasledovali v povprečno 40—50 cm visokem snegu, so bili štirje volkovi v »Skalnici« obsledeni, od kojih je

bila ustreljena volčica, 30 kg težka. Drugi dan, 13. januarja, so bili ostali trije volkovi zopet obsledeni na »Šmaratškem lomu« in je bila zopet ustreljena volčica, težka 25 kg, ena pa obstreljena in drugi dan, 14. januarja, ponovno zasledovana in v »Gabrovem vrhu« ustreljena. Imela je 24 kg; četrti volk pa je ušel. Dne 15. januarja je bil jako močan volk v okolici »Volčjega hriba« zasleden, natančno obsledovanje pa je bilo vsled neprestanega padanja snega onemogočeno. Dne 16. januarja smo našli sled istega močnega volka zopet v okolici »Volčjega hriba«, prešel pa je kmalu čez državno mejo pri »Ušivi bukvi«. Istočasno smo zasledili divjega prasca. Po dolgem zasledovanju je bil na »Požarju« zgrešen.

Dne 18. januarja so naši lovci istega merjasca zopet pod »Volčjim hribom« obsledili, ni pa vzdržal, temveč vdrl čez napeto vrv, na kateri smo imeli navezane cunje. Šele v drugem pogonu je obležal; bil je dvoleten merjasec, precej velik, suh pa kot strešna opeka. Tehtal je samo 55 kg. Od 18. januarja dalje se volkovi niso zasledovali. Šele 26. jan. je prišel velik volk zopet na našo stran in je pri »Prusnikovi martri« zadavil srnjaka, na kar si je pri »Pinči jami« poiskal ležišče. Obkrožili smo ga, ker pa je bila s krpicami opremljena vrv prenizko obešena, je skočil čez njo in je neobstreljevan ušel proti »Leskovi dolini« onkraj državne meje. Ponoči 27. januarja je pa prišel zopet nazaj, umoril zopet srno in je legel na »Volčjem hribu«, kjer smo ga obsledili in obkrožili. Navzlic temu, da ni vzdržal do pogona, je padel na strel po ogromnih skokih. Bil je 40 kg težak.

Dne 29. januarja je prišlo južno vreme in danes (dne 10. febr.) je popolnoma kopno, tako da volkov ni mogoče več zasledovati.

Pripomnim, da je treba za zasledovanje volkov trdne volje, brezpogojne discipline in vztrajnosti vsega lovskega osebja do kraja. Ako tega ni, je ves trud in prizadevanje zaman. Znan mi je slučaj, da so se volkovi obsledili, obkrožili, strelci pa so se nato svojevoljno skrivaj prestavljali v pogonu, tako da so bili končno skoraj vsi v sredi pogona in volkovi so bili tako rekoč prisiljeni, skočiti preko napetih lovskih vrvi iz gonje brez strela, ker nobeden lovcev ni stal na določenem mu mestu. Umljivo je, da tako vedenje ni lovsko, ampak nelovsko, vrhu tega pa prefi takemu klatežu nevarnost, da bo obstreljen ali da sam obstrelji tovariša. Treba je torej lepo potrpežljivo vztrajati na določenem mestu, dokler se lovci ne odpokličejo ali se ne odtrobi.

Zgodi se doslikrat, posebno če je pogon velik in veter slab, ali če je že bilo streljano, da volkovi začutijo, da so obkoljeni in oprezujejo ter posebno, če je pogon hribast, skalnat in goščav, zavijajo tako, da niti eden ne pride do strela. V tem slučaju je

dolžnost gonjačev, da se oglasijo po dokončanem pogonu pri vodji lova, ki na to odredi zopetni pogon, in če strelci stoje vztrajno in mirno, pridejo skoraj vsakokrat do zaželjenega uspeha.

Razen navedenih volkov je bil še eden ustreljen onkraj drž. meje na Snežniškem v gozdnem okrožju »Mašunu«.

Končno moram pripomniti, da imamo poleg volka še enega opasnega škodljivca divjačine, in to je po mojem prepričanju istranski brak. Tam, kjer je veliko divjačine, ni treba na lovu istranskih brakov, kjer pa je malo divjačine, in to je dandanes skoraj povsod, tam je treba divjačino gojiti in ne do zadnjega diha z visokimi braki preganjati. — Za brakiranje danes popolnoma zadostuje jazbečar ali pa brak-jazbečar, in ga ni terena, v katerem bi se jazbečar ali brak-jazbečar ne dal uporabiti. — Kdor pa lovi z istranskimi braki, ni imel nikdar dobrega lova in ga nikdar ne bo imel.

Janko Ravnik, Kranj:

Strelstvo in temeljna podlaga strelske umetnosti.*

Da stremi sleherni lovec za tem, pridobiti si v streljanju kolikor mogoče veliko sposobnost, je samoobsebi razumljivo. Za strelca, ki je tudi ali celo v prvi vrsti lovec, pa je ta sposobnost neposredna zahteva lovske pravičnosti¹ in temeljno načelo vsakega pravega lovca; kajti iz teh izvirajo vse resnične in dobre lovske čednosti.

Lovska pravičnost zahteva od nas, da ustrelimo vsako divjad sigurno, hitro in kolikor mogoče brez muk za žival. Zato moramo imeti popolno spretnost in usposobljenost v rabi lovskega orožja. Če se da spretnost v lovskem streljanju teoretično priučiti, je drugo vprašanje.

Trditvev izkušenih strelcev, da je pri strelstvu teorija brez prakse prav malo vredna, je popolnoma pravilna. Nadalje pride v poštev tudi zelo velika razlika med streljanjem na mrtve predmete (slike, tarče itd.) in streljanjem na živo bežečo divjad na lovu. Uverjen sem po lastnih izkušnjah in mi potrjujejo tudi izkušnje drugih strelcev, da velja in bo še nadalje veljalo staro načelo: lovska praksa je naša vrhovna učiteljica.

* Brez ayforjevega pristanka ponatis ni dovoljen.

¹ Glej razpravo: Comes Huberti, »Kaj je lovski pravično?« »Lovec« 1925, od meseca marca dalje.

Splošno je znan pojav, da so gojili tako kulturni, kakor tudi nekulturni narodi vseh časov streljanje s prav posebnim veseljem. Neobičajni uspehi v streljanju — s puščico, lučanjem, samostro (samojstro: stari ljudski izraz za strelno puško) — so zabeleženi v kroniki ter ovekovečeni v povestih in pesmih. Strelec z lokom Odisej, lučavec David, mojster s samostro Viljem Tell, veljajo še danes vsakemu pravemu strelcu kot občudovanja vredni junaki in slavljene ideali.

Vsled tega smelo lahko trdimo, da je veselje do streljanja človeku prirojen naravni nagon, ki se pojavi najbolje tam, kjer je ostal človeški rod zdrav, močan in naraven.

Ako hočemo za ta prastari nagon naravnega veselja za streljanje iskati pojasnila, se moramo v prvi vrsti spomniti na to, da je služilo strelno orožje v prastarih časih deloma za odvrnitev sovražnika (samobrambo) in nevarnih roparskih živali, deloma pa za pridobitev animalske (živalske) hrane. V vseh navedenih slučajih pa je bila uporaba strelnega orožja prava umetnost. Le uspešna uporaba strelnega orožja je mogla nuditi korist in krepiti veselje do streljanja. Veselje nad doseženim uspehom je naravni nagon k streljanju le krepilo in tako dovedlo do strelskega sporta. Iz lastne mladosti poznamo vsi tisto naravno veselje, ki smo ga imeli že kot otroci nad uspehom. Kakšno veselje n. pr. nad tem, ko se nam je posrečilo s spretnim metom kamna zbiti rdeče jabolko raz drevo! Samozavest, da moremo z lastno močjo in spretnostjo kaj doseči, nas navdaja z zadovoljstvom. Posebno veselje, da, celo neki ponos se vzbudi v naših prsih, ako ta uspeh ni bil dosežen neposredno z rokami, temveč posredno na daljšo oddaljenost s predmetom vrženim s pomočjo orodja. Čim večja je razdalja, tem težje je doseči uspeh, zato pa tem večja umetnost in veselje!

Stopnjema se vrstijo spretnosti v tem, da postane pri pravem mladeniču iz kamna puščica in lok, prača, tudi pihalna cev, zračna puška, flobert in končno »prava puška«!

Spominjam se še prav dobro svojih otroških let, ko sem predelal po večini vse stopnje in kako je naraščalo s pridobitvijo vedno boljšega in sposobnejšega orožja tudi veselje nad naraščajočimi uspehi. Prvi vrabec, — prva šoja, — prvi zajec, — — — prvi srnjak!

Večino bralcev bo prešinil občutek, kaj pomenijo te po vrsti navedene besede za mlademu, ki je ljubitelj orožja in lova!

Veselje nad uspehom, nad lastnim plenom in nad tem, da imamo nad naravo neko oblast ali tudi volja moči — to — po

mojem mnenju — je fišta mogoča sila, ki daje strelski umetnosti še dandanes popolno oblast nad mnoge izmed nas.

Prirojena podlaga za strelsko umetnost je zelo različna. Popolnoma sem prepričan, da more postati mojster v strelski umetnosti le tisti, v katerem je lovski nagon tudi dejansko tako močan, da ga stalno spremlja skozi vse njegovo življenje. Je sicer mogoče, da se »naučim streljati«, mojster v strelski umetnosti pa postanem le tedaj, ako mi je ta dar umetnosti prirojen. Ako velja, da je dar pesništva človeku prirojen, velja to tudi analogno za mojstra v strelski umetnosti.

Ni je umetnosti, o kateri bi bilo mogoče podati popolno definicijo, vsaka nam ostane od neke meje dalje neodkrita tajnost. Vsekakor pa lahko opozorimo na najvažnejšo in posebno markantno osebno podlago sleherne, predvsem pa strelske umetnosti. Nikakor ni oportuno, da bi moral biti strelec orjaške postave, pač pa so krepke roke za kroglostrelca ali strelca z risanico potrebne. Vojaško izobraževanje, ki med drugim predpisuje prav lepe proste vaje s puško, ni tako brezmiselno in brez-pomembno, kakor si to predstavlja marsikateri vojak - novinec.

Mirno ciljanje s puško, predvsem s težko risanico zahteva primerno moč mišičev v rokah. Tudi pri dlje časa trajajočem streljanju, n. pr. na glinaste golobe, strelec lahko omaga, ako je v rokah preslab. A mnogo važnejša kakor moč mišičev je za strelca gibčnost in spretnost, in to velja predvsem le za strelce z zrnjem. Zelo gibčen mora biti strelec v kolku, da more ob različnih primerih naslona smer hitro spremeniti; zelo lahko gibljive morajo biti rame in roke, da omogočijo vse finese naslona. To o vzdržnosti moči v rokah bo vsakemu samoobsebi razumljivo. Še bolj pa, kakor se v splošnem sodi, je važna rama. Rama je fišta, ki nam s premikanjem in potiskanjem izboljšuje naslon in ki pospešno sodeluje še celo ob trenulku strela.

Še večjo vlogo, kakor jo ima telesna moč ali moč mišičev in spretnost ali gibčnost, pa se pripisuje celokupnemu živčnemu aparatu strelca. Mirni živci niso samo vsakdanjemu človeku potrebni, temveč so prva in najvažnejša potreba tudi za vsakega lovca. Strelec, ki strelja s kroglo, mora imeti, kakor znano, zelo mirno roko, strelec z zrnjem pa potrebuje poleg mirne roke še spretnost in hitrost v telesnem gibanju. Nervozna naglica ima za posledico slepo streljanje v zrak ter nikdar in nikakor ne dovede do uspehov. Gibanje strelca pri streljanju z zrnjem se mora izvršiti največkrat z bliskovito naglico, a pri vsem tem se mora strelec obvladati.

S tem pa smo že prestopili meje fizioloških, predvsem pa psiholoških predpogojev za dobro streljanje. Strelec, ki je telesno zdrav in čil in ima duševno harmonično razpoloženje, je obdarjen z najvažnejšo temeljno podlago za dober strel.

Vobče je znano, da se strelja dopoldne najbolje, ako je strelec dobro spočit. Strelec lahko sam na sebi opazuje, da izmučenost in potrlost vprav tako slabo upliva na strelni učinek, kakor razburjenost, zlovolja in srd. Že najmanjša odvrnitev od stvari, povzročena naravno ali umetno, pokaže takoj svoj učinek v slabih strelnih rezultatih. Jasno je, da z vajo v praktičnem streljanju dosežeš gotovo večjo spretnost, popraviš to ali ono napako (nervoznost, nestrpnost, nemirnost, pre nagljenost itd.). Pravitako je tudi vsakomur jasno, da moraš imeti prirodni dar, ako hočeš obvladati krepko ves svoj fizični in psihični aparat s popolnim uspehom. Kakor je n. pr. velik prirodni nedostatek slab vid, pravitako je velika ovira za idealnega strelca katerakoli napaka v duševnem razpoloženju in obvladovanju. Tudi »rojen« lovec se mora izobraževati in spopolnjevati.

Poleg pouka, ki ga nudijo mlademu strelcu priznani mojstri, ima tudi samoizobrazba zelo veliko vlogo. To bodi povedano predvsem strelcem-začetnikom, ki bi že ob prvem začetnem neuspehu najrajši vrgli puško v koruzo. Miren in pameten preudarek ter trdna volja omogoči mlademu strelcu premagati marsikatero oviro in težavo, da si izravna omajano ravnotežje. Nedvomno ima prednost oni strelec, ki hitro pojmuje in se zna hitro odločiti in premišljeni sklep tudi hitro izvesti. Še bolj zavidanja vreden pa je strelec, ki razpolaga z neskajjenim zadovoljstvom in vedno veselim čuvstvom in ki si to svoje dobro razpoloženje tudi ne da kar tako zlahka skaliti.

Kot tretji in zelo važen pogoj za dobre strelske uspehe navajam še vero ter popolno zaupanje v svojo lastno sposobnost in znanje. To je tako rekoč najaktualnejše vprašanje, ki je od njega odvisna vsa strelska umetnost. Pri vsem tem pa velja dobro oko kot najvažnejši organ strelca.

Tega sem se sicer že dotaknil pri opisu pravilnega merjenja, smatram pa za potrebno, da to s posebnim poudarkom še enkrat omenim. Oko je namreč tisti organ, ki posnema vtise cilja in jih oddaja možganskemu organizmu, oko tudi regulira pri streljanju potrebno gibanje muskulature in s tem uporabo orožja, in končno, po očesu postaja pri streljanju — pospešljivo ali ovirajoče učinkujoč — tudi celoten psihofizičen sestav strelca. Vsakemu lajiku mora biti dobro znano, da spada k zelo potrebnim predpogojem za dobro streljanje poleg »mirne roke« tudi »bistro oko«, pred-

vsem pa pri streljanju s kroglo tako na bližje, kakor tudi na oddaljene cilje. Cilj, ki ga hočem s strelnim orožjem zadeti, moram brezpogojno tudi razločno in dobro videti, ravno tako pa tudi vizir in muho. Strelčevo oko mora biti tedaj sposobno, vizir, muho in cilj na različne razdalje hitro »vtoviti« in naravnati. Srečen tisti, ki to izvrši brez tehničnih pripomočkov. Z druge strani pa so tehnični pripomočki strelcu s slabim in pomanjkljivim očesom prava tolažba. Tudi umetno oboroženo oko lahko pripomore do izvrstnih strelnih uspehov, ako so podani ostali potrebni predpogoji. Daljnogled nas more v tem slučaju dobro podpirati. Čeravno je sposobno oko za strelca zelo važno, vendar ne obsega ta očesna sposobnost še vseh pogojev za smotreno streljanje. Oko je le del celokupnega aparata, ki vrši svojo nalogo le v neposredni zvezi s fiziološkimi oziroma psihofizičnimi lastnostmi in sposobnostmi strelca. Odločilne važnosti pri tem pa je točka, katera večini strelcev še ni znana. To je vprašanje bolj ali manj hitrega pojmovanja cilja in refleksivne zmožnosti očesa zvezanega s harmonično delujočim živčnim aparatom.

Koliko časa je potrebno očesu in možganom, da cilj pravilno spozna, ugotovi hitrost in event. smer premika ozir. gibanja cilja živali! Nadalje, koliko časa potrebuje strellec, da se na podlagi te ugotovitve odloči in koliko časa zopet, da to odločitev realizira, izvede. To se pravi, koliko časa potrebuje, da sproži orožje na cilj.

Iz vsega tega je razvidno, da je ta zelo enostavni postopek merjenja ali ciljanja in streljanja v resnici zelo zamotane narave, in sicer je odločilen ter različen ne samo med strelci, temveč tudi pri posameznem strelcu od dne do dne, v nekaterih okolnostih od ure do ure, da celo od trenutka do trenutka. Kolikor hitreje dojme strellec cilj in izvrši prenos in refleks očesnega in živčnega aparata, kolikor enakomernejše strellec vse to izvede, toliko ugodnejši in uspešnejši je izid streljanja.

(Konec bo sledil.)

Iz lovskega nahrbtnika.

Zapisnik XV. red. občega zbora S. L. D. v Ljubljani, ki se je vršil 6. januarja 1926 ob pol 10. uri dop. v restavraciji Glavnega kolodvora v Ljubljani s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo o društvenem delovanju.
2. Poročilo računskih preglednikov.
3. Podelitev odrešnice odboru.
4. Volitve predsednika, podpredsednika in odbora.
5. Določitev pristopnine, članarine in ustanovnine.
6. Določitev nagrad tajniku, blagajniku, uredniku in gospodarju.
7. Samostojni predlogi.
8. Interpelacije.
9. Slučajnosti.

Navzočih je 74 članov, med njimi zastopniki podružnic: za Gorenjsko, Celje, Ptuj in Mursko Soboto. Glavna podružnica v Mariboru ni poslala zastopnikov. Ker obči zbor po društvenih pravilih ob pol 10. uri ni bil sklepčen, otvori društveni predsednik g. dr. I. Lovrenčič obči zbor ob 10. uri ter konstatuje sklepčnost, pozdravi navzoče članstvo, zastopnika oddelka za šume in rudnike pri velikem županu ljublj. oblasti, kakor tudi zastopnike časopisja ter izreče vsem

za njihovo podporo in naklonjenost društveno zahvalo.

Začetkom svojega govora predlaga, naj obči zbor pošlje brzojavne pozdrave Najvišji lovski rodbini — Nj. Vel. kralju Aleksandru I. in Nj. Vel. kraljici Mariji, kar sprejmejo navzoči z glasnim odobravanjem.

Nadalje se spominja v letu 1925. umrlih članov in jih našteje imenoma. Društveniki vstanejo v znak sožalja in zakličejo njihovemu spominu trikrat: Slava.

V svojem nadaljnjem poročilu omenja društ. predsednik, da je S. L. D. proučilo načrt novega lovskega zakona in načrt novega orožnega zakona, ter je podalo svoje izpreminjevalne predloge.

Ves trud, da se doseže obligatorično članstvo, je osial dosedaj brez uspeha; treba bo novega dela, da se ta želja po organiziranem članstvu izpolni. Središnja Uprava Lovčških Udruženja s sedežem v Beogradu kot vrhovna lovska instances se je ustanovila. Pravila so sprejeta in lovci iz Slovenije imajo v širšem in ožjem odboru svoje zastopnike.

Čas se bliža, ki zahteva, da se S. L. D. reorganizira. Vršili sta se dve konferenci glede decentralizacije društva, prva v Celju, druga v Mariboru, kjer so se

sprejeli sklepi glede odnošajev podružnic do centrale. Treba bo izvoliti poseben odbor, ki naj te sklepe prouči, ter naj v ta namen vsaka podružnica imenuje tri zastopnike, centrala pa bo imenovala svoje delegate.

K besedi se oglasi tajnik celjske podružnice g. Černej, ki predlaga, naj podružnični odbori pri svojih sejah določijo zastopnike. K temu predlogu dodaja g. Erhartič dostavek, naj se namepravana konferenca vrši v Celju, ki je nekako krajevno središče med centralo in med podružnicami. Oba predloga se sprejmeta.

Po predsednikovem poročilu poroča tajnik o društvenem delovanju in blagajnik o stanju imovine S.L.D. ter o skladu Zelenega križa. Obe poročili, ki sta pridejani zapisniku, sprejme občini zbor brez debate in brez pristavka.

V imenu računskih preglednikov izjavi g. Avčin, da so se blagajniške knjige pregledale in so se vpisi primerjali s prilogami, kar je vse v zornem redu. Predlaga odboru odrešnico, društvenemu blagajniku g. Zupanu pa naj izreče občini zbor za njegovo vzorno in požrtvovalno delo posebno zahvalo. Predlog je bil soglasno sprejet.

Predsednik prebere nato odborov sklep z dne 23. decembra 1925, da je treba društvena pravila spremeniti, ter otvori o predmetu debato, v katero posežejo gg. Erhartič iz Celja, ing. Hrčič iz Murske Sobotne, Kapus in Metlikovič iz Ljubljane ter dr. Šalamun iz Ptuja.

Po končani debati se odredi glasovanje o spremembi § 14. društ. pravil, ki naj se odslej glasi:

»Društvo vodi odbor, sestojec iz predsednika, podpredsednika in 24 odbornikov.« — V ostalem ostane § 14. neizpremenjen. § 16. društ. pravil naj se odslej glasi:

»Odbor se voli na tri leta. Predsednika in podpredsednika voli občini zbor posamič z nadpolovično večino oddanih glasov. Med kandidatoma, ki sta dobila sicer največ glasov, toda nobeden absolutne večine, se vrši ožja

volitev. Pri njej odloča relativna večina, ob enakoglasju pa žreb. To velja tudi za volitev podpredsednika.«

Odbornike voli občini zbor v celoti z relativno večino. Vsako leto izstopi iz odbora po vrstnem redu ena tretjina odbornikov in se odbor vsako leto z volitvijo dopolni. Izstopivši odborniki se lahko zopet volijo. Vrstni red določi za prvi dve leti žreb. Žrebanje se vrši pri odborovi seji. Ako se zdi predsedniku potrebno, sme odrediti volitev odbornikov po posameznih interesnih skupinah ali listah. Voliti se mora z glasovnicami, ki imajo društveni pečat ter sta bila oba predloga sprejeta z dvetretljijsko večino.

Predlog glede volitve računskih preglednikov predlagatelja g. dr. Šalamuna da predsednik dr. Lovrenčič na razpravo. Ker se debate nihče ne udeleži, pride predlog na glasovanje.

Sprejme se soglasno izprememba § 19. društvenih pravil, ki naj se odslej glasi:

»Občini zbor voli vsako leto dva rač. preglednika in dva namestnika.« Ostalo besedilo § 19. ostane neizpremenjeno.

Ob 11. uri je posejil občini zbor veliki župan za ljublj. oblast g. dr. Ballič, ki ga je predsednik g. dr. Lovrenčič pozdravil v imenu navzočega članstva. V svojem nagovoru prosi društveni predsednik, da blagovoli g. veliki župan sporočiti ministrstvu za šume in rudnike društveno zahvalo za podporo, ki jo je S.L.D. prejelo iz lovskega fonda obeh oblasti, nadalje ga prosi podpore, da se uresniči pereča želja lovcev iz Slovenije po obligatoričnem članstvu, ko je to vpeljano v Srbiji in v Vojvodini s finančnim zakonom iz leta 1922. in 1923. (člen 7.). Tudi je nujno potrebno, da se naredbe, ki so izšle v interesu lovstva kot panoge narodnega gospodarstva, ki ga država mora ščititi, izvajajo dosledno pri vseh sreskih poglavarstvih enako.

Po končanem nagovoru zakličejo navzoči g. velikemu županu trikrat: Živijo.

G. veliki župan se zahvali za predsednikov pozdrav in nagovor ter izjavi, da bo upošteval v mejah zakona vse želje in zahteve S.L.D., ter bo skušal

doseči njihovo uresničenje. Želi današnjemu občemu zboru najlepših uspehov za lovski napredek ter uresničenje njegovih teženj.

Na to predloži društveni blagajnik g. Iv. Zupan proračun, ki je predložen zapisniku, za leto 1926. Iz njega je razvidno, da bo znašal primanjkljaj 113.553 dinarjev.

Predsednik otvori k tej točki debato. Z ozirom na dejstvo, da je organiziranih izmed več kot 8000 lovcev v Sloveniji, samo nekaj nad $\frac{1}{4}$ teh, priporočajo nekateri člani, naj se članarina zviša v toliko, da se spravi proračun v ravnovesje. Ker pa se je bati, da bi pri tej zvišanju članarini najbrž izgubilo društvo še nekaj članov, se odloči večina ter sklene, da ostane članarina za l. 1926. ista, kot je bila v letu 1925.

Občji zbor sprejme nato predloženi proračun v vseh točkah brez debate in brez pristavka.

V svrhu kritja primanjkljaja pa se naprosi odbor, naj se obrne do gg. velikih županov obeh oblasti, da se dovolijo iz lovskih fondov obeh oblasti potrebni zneski kot podpora, kot jo je S. L. D. prejelo pretekla leta.

Volitve.

Predsednik pozove članstvo, naj predloži morebitna pooblastila za volitev odbora ter opozori pooblaščenca, da smejo v smislu § 21., VI. odstavek društvenih pravil zastopati poleg svojega glasu še 5 društvenikov. Gg. Cvenkija, dr. Šalamuna in Zupana naprosi, da pregledajo in vpišejo pooblastila ter da vrše funkcijo skrutatorjev.

Volilo se je po listkih, in sicer je bil izvoljen:

predsednikom: g. dr. Ivan Lovrenčič, odvetnik v Ljubljani;

podpredsednikom: g. Matej Hafner, kr. notar v Ljubljani.

V odbor so bili izvoljeni sledeči gg.: Cimerman Milan, tajnik S. D. S. v Ljublj. Čeč Drago, ravnatelj Jug. tisk. v Ljublj. Hierfort Viktor, dvor. prepar. v Ljubljani. Jelenc Maks, policijski oficijal v Ljubljani. Justin Feliks, kr. viš. geomet. nadz. v Lj.

Kremenšek Jos., kr. profesor v Ljubljani. Dr. Fran Lokar, odvet. koncip. v Ljublj. Malenšek Jos., ravnat. »Kmet. pos.« v Lj. Mayer Karel, veleposestnik na Vrhniki. Mladič Ant., kr. viš. sod. svet. v Ljublj. Dr. Iv. Modic, kr. viš. sod. svet. v Ljublj. Dr. Vlad. Ravnihar, odvetnik v Ljubljani. Remic Leopold, urad. TPD v Trbovljah. Repovš Friderik, kr. šol. upravitelj v Lj. Rozman Ivan, kr. gimn. sluga v Ljublj. Rus Iv., les. irgov., Žaga p. Ribnici, Dol. Štepic Peter, veletrgov. z vinom v Ljublj. Tančič Viktor, pivovarn. nadzornik tvrdske »Union« v Ljubljani.

Tavčar Fran, inženjer v Ljubljani.

Turk Vilko, irgovec v Ljubljani.

Verovšek Jurij, veletrgov. z želez. v Lj. Ing. Zmago Zierfeld, kr. šumarski inspektor v Ljubljani.

Zupan Ivan, ravnatelj mest. doh. urada v Ljubljani.

Žmitek Peter, kr. realčni prof. v Ljublj.

Za preglednika računov sta izvoljena gg.: Avčin Fran, kr. višji geometer v Ljubljani in Ludovik Avgust, kr. post. načelnik Glav. kolodvora v Ljubljani.

Za namestnika preglednikov računov sta izvoljena gg.:

Bernik Anton, kr. viš. rač. svet. v Ljublj. Zupančič Leop., gostiln. in pos. v Ljublj.

Samostojni predlog:

Društveni predsednik g. dr. Lovrenčič prečita samostojni predlog podpredsednika g. Mateja Hafnerja, ki se glasi:

Občji zbor skljeni: a) da v letu 1926. nihče ne sme streljati fazanov; b) da v letu 1926. nihče ne sme streljati v nižinskih loviščih jerebic; c) da se omeji v letu 1926. odstrel zajcev na polovico odstrela v letu 1925. in č) da se v letu 1926. odstrel srn-samic obustavi. Izjeme sme dovoljevati le odbor S. L. D. Kdor bi se teh sklepov ne držal, bo izgubil kvalifikacijo pravičnega lovca in kvalifikacijo za zakup lovišč — ter naprosi predlagatelja, naj utemeljuje svoj samostojni predlog.

G. podpredsednik navaja kot utemeljene razloge sledeče: Večina naših lovišč si še ni opomogla od vojne, ki je

bila za lovstvo katastrofalna. In če pogledamo na preteklo 7 letno dobo po prevratu, pridemo do prepričanja, da splošnega izboljšanja še nismo dosegli in ga tudi še nimamo pričakovati v do glednem času, če ne posežemo sami v tok razmer z energično voljo in s požrtvovalnostjo ter vzdržnostjo pravih lovcov. Samopomoč mora postati tudi naše geslo. S. L. D. je že takrat, ko je dalo inicijativo za ustanovitev Lovske zadruge ter začrtalo smer tej zadruzi, izrazilo željo, naj Lovska zadruga vzame v svoj program nakup žive divjačine. Podčrta to pa je S. L. D. svoje stališče s tem, da je nakazalo Lovski zadruzi značen prispevek v označene svrhe. Z odkrilim zadovoljstvom javljam vsem lovcem, ki so dobre volje, da ima Lovska zadruga zasigurano za leto večje število žive divjačine, predvsem jerebic, fazanov in zajcev. Še bolj razveseljiva pa je okolnost, da se je že prijavilo večje število odjemalcev te žive divjačine. Pričakujemo, da bodo stopili v krog naročnikov vsi zakupniki poljskih lovišč. Glede zajcev pripomnim, da so Lovski zadruzi zasigurani zajci iz čeških ravnin, ki se izborno prilagode našim kulturnim razmeram in so v primeri z našimi nižinskimi zajci pravi orjaki.

Da pa požrtvovalnost onih zakupnikov lovišč, ki si bodo spomladi nabavili živo divjačino, ne bo brez uspeha, je najmanj, kar more zahtevati S. L. D. od vseh zakupnikov lovišč, posebno od vseh zakupnikov nižinskih lovišč, da omeje odstrel fazanov, jerebic, zajcev in srn v l. 1926. v smislu mojega predloga.

O predlogu se je vnela živa debata, v katero so posegli gg.: ing. Hrzič, Uršič, Kapus ter Zupan, nakar priporoča društv. predsednik, naj obč. zbor sprejme ta predlog, razglasitev in primerna izvršitev tega predloga pa naj se prepusti odboru.

Predlog g. Hafnerja z dostavkom g. dr. Lovrenčiča se sprejme.

Istočasno pa se naproša odbor, naj pozove zakupnike lovišč, naj se ozirajo

tudi na druge sklepe obč. zborov, ki so se sprejeli že na preteklih zborovanjih, ker se namreč dogaja, da zakupniki ne prijavljajo svojih zapriseženih lovcov kot člane S. L. D. ter tudi vabijo v svoja lovišča goste, ki niso člani Slov. lov. društva. Ako bi poziv ne zadoščal, mora odbor S. L. D. poseči po hujši meri in izvajati v takih slučajih konsekvence.

Slučajnosti:

G. Remic iz Trbovelj predlaga, naj odbor razmišlja, ali bi ne kazalo, za Zagorje-Trbovlje-Hrasnik osnovati novo podružnico, ker prebiva v navedenih krajih krog 180 lovcov. Predsednik g. dr. Lovrenčič pojasni na ta predlog, da se bo o tem izjavil društveni odbor ter bo treba za ustanovitev podružnice sklicati sestanek, kar bo pravočasno sporočil predlagatelju.

G. Černe stavi vprašanje, ali se je že določil enotni krog za vse lovce v Sloveniji, nakar mu predsednik pojasni, da se je o uvedbi lovskega kroja večkrat razpravljalo pri odborovih sejah, vendar je treba še počakati, ker ne gre, da bi bil krog slovenskega lovca le gola kopija te ali one tuje lovske korporacije.

Ker je dnevni red izčrpan, ter se nihče več ne oglasi k besedi, zaključil predsednik g. dr. Lovrenčič ob ¼ na 14. uro obč. zbor z vabilom, naj vsak lovec pride za delo in spodbuja k delu tudi svoje tovariše, da bo S. L. D. na prihodnjem obč. zboru lahko pokazalo, kaj zmora volja, sloga in vzajemnost. Zapisnikar.

Tajniško poročilo na XV. rednem obč. zboru S. L. D. Društveno leto 1925. se je pričelo po XIV. rednem obč. zboru, ki se je vršil dne 2. febr. 1925. Društveni odbor je imel v teh 11 mesecih 12 odborovih sej, kjer so se reševale razne zadeve. O poteku in o odborovih sklepih je prinesel »Lovec« skoraj v vsaki številki izčrpno poročilo.

Z ozirom na delitev dela so poslovala sledeče podružnice: Glavna podružnica v Mariboru, ter podružnice v Celju, Ptuj, Murski Soboti in podružnica za Gorenjsko s sedežem v Kranju.

Vsaka teh podružnic je imela svoj odbor ter je vodila društ. posle v smislu pravil S. L. D. O svojih sklepih, sejah in prireditvah so podružnice priobčevale poročila v društvenem glasilu.

Dne 31. decembra 1925 je imelo S. L. D. 2042 članov. Od teh je bilo 130 ustanovnikov, 1912 rednih članov. Po bivališču je bilo 30 inozemcev, in sicer 5 ustanovnikov in 25 rednih članov.

Društveno glasilu »Lovec« je izšlo v 12. številkah na 552 straneh. Vsak zvezek je izšel v 3000 izvodih, ki so jih prejeli člani brezplačno. V zameno se je oddajal »Lovec« v 5 izvodih, 9 izvodov pa se je oddajalo brezplačno, t. j. brez plačane članarine.

V času od lanskega do letošnjega občega zbora je neizprosna smrt posegla 18 krat v naše vrste; umrli so: 18. febr. ustanovnik J. Bolaffio; 28. febr. redni član ing. Ferdinand Šturm z Viča; 22. marca redni član Jos. Primc, mesar v Ljubljani; 23. marca ustanovnik Ivan Rakovec, tvorničar v Kranju; 3. aprila redni član Fran Bregant, rač. svetnik v Ljubljani; isti dan kr. nofar Jos. Rohrman iz Kostanjevice; 1. maja ustanovnik Jos. Seidl, posestnik v Sp. Šiški; 17. maja redni član Janko Bernik, trgovec v Šiški; 21. maja Fran Zajc, gozdar v pok. v Ljubljani; 27. julija Karl Leitgeb, tajnik mesne hranilnice v Črnomlju; 2. avg. redni član Janko Modic, trgovec v Novi vasi; 16. avg. redni član Bernik Janko, vulgo Mamovec pri Sv. Katarini; 14. sept. redni član Kristan Ivan z Javornika; 18. sept. redni član dr. Josip Srnc, odvetnik v Celju; 20. sept. redni član dr. Josip Kolšek, odvetnik v Laškem in dne 18. dec. redni član Lovro Tepina, živinozdravnik v Ljubljani.

Vlog je bilo rešenih po vložnem zapisniku 400. Kar je bilo dopisov, ki jih je bilo treba nujno rešiti in ni bilo mogoče čakati z odgovorom do prihodnje seje, je rešil v to določeni ožji odsek, ki je obstojal poleg predsednika ozir. podpredsednika tudi iz načelnikov odsekov in dveh odbornikov. Vloge, ki jih je bilo treba pred sejo proučiti, so se

odstopile odsekom, ter so njihovi načelniki poročali pri odborovih sejah. Poslovali so sledeči odseki: Pravni, finančno-gospodarski, organizacijski in redakcijski. Posebni odsek pa je obstojal za zgradbo Lovskega doma. Vsak odsek je imel svojega načelnika, tajnika in po več prisodnikov. Po potrebi se je prileglo k posvetovanju tudi članestrokovnjake izven društvenega odbora.

S. L. D. ima v Središnji Upravi Lovčških Udruženj 3 zastopnike. Kot član pa je pristopilo S. L. D. Zvezi za tujski promet in pa Društvu za raziskavanje podzemeljskih jam.

Glede na delitev Slovenije na dve oblasti se je sklical na dan 18. marca l. 1925. izredni obči zbor S. L. D. v Celju, kjer so se sprejele resolucije, ki naj urede razmerje podružnic do centrale.

Odbor S. L. D. je sklenil prirediti poučni tečaj za izobrazbo lovskih čuvajev, ki se je imel vršiti meseca marca. Žal pa se ta tečaj ni mogel vršiti, ker so se na večkratni poziv v listih in v »Lovcu« oglasili samo štirje reflektanti.

S. L. D. v Ljubljani je v dogovoru z ostalimi lovskimi društvi naše države stavilo ministrstvu za šume in rude izpreminjevalne predloge k načrtu novega lovskega zakona, ter v zadnjem času tudi k načrtu novega zakona o nošnji in o posesti orožja. Istotako se je odbor potrudil z dopisi in po časopisju doseči pri posameznikih večjo zaščito nekatere vrste divjačine, osobito jerebic, fazanov in srnjadi.

Strelska tekma v Ljubljani se je vršila dne 5. julija 1925 na vojaškem strelišču. Poleg običajnega streljanja s kroglo se je letos prvič streljalo na lončené globe. Tekma je izpadla vsestransko prav povoljno. Da se je mogla prirediti brezhibno izvršiti, gre v prvi vrsti zasluga v ta namen izvoljenemu odseku obstoječemu iz gg. ing. Tavčarja, Jelena, Kodra, Potokarja in strelskega mojstra g. Juvančiča. Odbor jim je za njihovo požrtvovalnost izrekel v VII. odborovi seji društveno zahvalo. Posebna zahvala se je na isti seji izrekla društvenemu

blagajniku, ki je žrtvoval na dan strel-ske tekme ves svoj prosti čas in s tem pripomogel do izkazanega prebilka za društveno blagajno. Tvrdkam, ki so društvu naklonile darila za tekmovalce, se je odbor zahvalil pismeno.

Na vabilo Zagrebačkega Zbora in Društva za gajenje lova in ribarstva v Zagrebu se je S. L. D. udeležilo lovske razstave v Zagrebu, ki je bila otvorjena dne 8. septembra 1925. Dne 9. sept. pa se je vršil v Zagrebu lovski kongres; o poteku, ki je za naše društvo povsem časten, je poročal »Lovec«.

Odbor S. L. D. društva se je vsestransko potrudil, da bi se našel primeren in za blagajno S. L. D. ne predrag lokal, kjer bi se lahko nastanila društvena knjižnica. Žal, da se odboru ta namera ni posrečila. Pač pa je uvidel mestni magistrat potrebo S. L. D. in je dovolil kot zasilno streho na I. deški osnovni šoli v Ljubljani kabinet, kjer naj se nastani knjižnica.

Storjen je prvi začetek za izobrazbo lovskega naraščaja. Upajmo, da bo knjižnica prav v kratkem času začela poslovati. Na nas članih pa je, da po svojih močeh priskočimo društvu na pomoč s tem, da darujemo strokovne lovske knjige, ki nam morda leže zaprašene v knjižničnih omarah, ki bi pa dajale posebno začetnikom dragocene nauke in bi jim napravile razumljiv marsikateri pojav v narodi, ako bi jih dobili v roke. In s tem končam svoje poročilo.

Klub ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani objavlja sledeče: Kinološka zveza, ki ima svoj sedež na Dunaju, je sklenila na svojem letošnjem občem zboru:

1. Klub ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani velja v Jugoslaviji kot edino priznано društvo za ptičarje vseh pasem in ze španijele. Posebna društva ali klube za te pasme bo priznavala omenjena zveza le, če jih prej prizna ljubljanski Klub ljubiteljev ptičarjev.

2. Vse prireditve, razstave in tekme ptičarjev in španijelov v Jugoslaviji se priznajo le, če jih priredi ali prizna ljubljanski Klub ljubiteljev ptičarjev.

3. Rodovna knjiga za ptičarje in španije, ki jo vodi ljubljanski Klub ljubiteljev ptičarjev, je edina priznana rodovna knjiga v Jugoslaviji.

4. Koš sodniki in ocenjevalci ptičarjev vseh pasem pri tekmah in na razstavah se imenujejo: Viljem Fürer v Kočevju, Feliks Justin v Ljubljani, Dragotin Klobučar v Mariboru, Evgen Križaj v Ljubljani, dr. Janko Lokar v Ljubljani, dr. Iv. Lovrenčič v Ljubljani, Franc Urbanc v Ljubljani. Zadnji se prizna tudi za španije po poprejšnji odobritvi Španijelskega kluba na Dunaju.

5. Ocene s priznanih prireditev v Jugoslaviji se priznajo tudi v Avstriji.

6. V avstrijski vzrejni knjigi vpisani psi se vpišejo v rodovno knjigo Kluba ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani in obratno psi iz te rodovne knjige v avstrijsko vzrejno knjigo, odnosno v knjigo uporabnostnih psov, v kolikor odgovarjajo vpisni pogoji Kluba ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani onim društev avstrijske psoslovne zveze.

7. Doslej v rodovno knjigo Kluba ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani vpisani psi se vsi vpišejo v avstrijsko vzrejno knjigo za znižano vpisnino 1 šilinga od psa.

K temu pripominja ljubljanski Klub ljubiteljev ptičarjev, da je izdal zelo lične rodovnike, ki jih razpošilja na željo za ceno 10 Din klubov blagajnik Feliks Justin, Ljubljana, Rimska cesta 7. Vodstvo jugoslovanskega rodovnika ptičarjev je v rokah posebnega odbora. Noben rodoven list, ki ni podpisan po predsedniku Kluba ljubiteljev ptičarjev in vodji JRP, ni veljaven, pa naj ga izda kdorkoli. Klub je določil na svoji seji dne 5. marca t. l. posebno komisijo, ki bo pregledala vse dosedanje vpise v JRP in predlagala odboru potrebne poprave. Kdor bi imel kako pritožbo glede vodstva JRP, n. pr. neizvršen vpis itd., jo naj javi naravnost odboru Kluba ljubiteljev ptičarjev ali kakemu odborniku, če mu je to pripravneje.

V JRP se morejo vpisati:

a) legla (na osnovi prijav legel) od vpisanih ali do vpisa upravičenih rodi-

teljev, ki se pa morajo istočasno za vpis prijaviti;

b) posamezni psi, ki so stari vsaj 8 mesecev in izvirajo od vpisanih ali do vpisa upravičenih staršev. Ako so ti psi od legel, ki niso bila za vpis prijavljena, se mora dokazati izvor psa z oplemenitvenim listkom ali po zanesljivih pričah. Pes se vpiše le, ako ne dobi pri ogledu nezadostne ocene. Oceniti ga lahko vsak priznani ocenjevalec ali pa se oceni na skupni smotri ob priliki tekem. Kdor ni zadovoljen z oceno poedinega ocenjevalca, se lahko zoper njo pri odboru pritoži in pripelje psa k skupni smotri. Tu dobljena ocena je dokončna in ni zoper njo pritožbe.

Leglo prijavi lahko le vzreditelj pod imenom svoje psarne. Ako si ni tega še zaščitil, si ga mora dati pri klubu zavarovati, sicer se mu lahko prijava legla zavrne. Legla se ne sme prijaviti pred 8. in ne po 12. tednu starosti mladičev. Prijavnina znaša ne glede na število mladičev — več kot 6 se jih naj ne pušča iz vzrejnih ozirov eni psi! — pri članih 10 Din, pri nečlanih 20 Din. Istočasno s prijavo legla se morajo naznaniti novi lastniki in imena mladičev. Ta se nato ne smejo več izpreminjati.

Vpis poedinih psov v JRP se izvrši na prošnjo lastnika psa. Vpisnina znaša za člana 5 Din, za nečlana 10 Din.

Za člane se ocenijo psi po klubovnih ocenjevalcih brezplačno, nečlani morajo plačati za oceno vsakega psa 5 Din.

O izvršenem vpisu dobi gospodar psa pisмено obvestilo.

Vsak vpisan pes dobi v rodovniku svojo številko, ki tvori bistven del imena psa. Vsled tega se mora navesti pri vsakem oficijelnem imenovanju psa.

Za vzreditelja se smatra: 1. lastnik psice v času oplemenitve; 2. kdor si pridobi brejo psico, katere mladiče potem vzredi, vendar mora skupno z lastnikom psice ob času oplemenitve vodji JRP javiti, da je prešla psica v njegovo last; 3. kdor si izposodi od lastnika psico radi vzreje in pove to vodstvu rodovnika preden se poležejo mladiči.

Vsak vzreditelj ima pravico, dati po njem odgojenim psom poseben priimek, katerega si naj pri klubu zavaruje, da ga ne bo nihče drugi uporabljal. Vzreditelj si zasiguro lahko samo en priimek, in to za eno ali več pasem. Pri tem mora plačati član 10 Din, nečlan 20 Din. Zavarovana imena priobči klub v »Lovcu«. Ako ne ugovarja proti imenu nikdo v teku 1 meseca, se smatra ime za zaščičeno, o čemer dobi predlagatelj pisмено potrdilo.

Nobeno ime se ne more zaščititi, če si je enakega izbral že prej kak drug vzreditelj.

Za zavarovanje imena plača klubov član 10 Din, nečlan 20 Din.

V JRP se vpisujejo samo priimki vzreditelja, ne pa lastnika. Psi brez zavarovanih nazivov psarn se vpisujejo samo z imeni. Da se razlikujejo enaka imena, se jim pridajajo številke ali črke.

V vseh spornih točkah odločuje klubov odbor.

Ta določila veljajo za vse pasme ptičarjev. Za španijele jih priobčimo zaradi pomanjkanja prostora v celoti prihodnjič. Dr. J. L.

Klub ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani priredi 11. aprila t. l. v lovišču Ježica mladinsko vzrejno tekmo ptičarjev, h kateri se pripuste čistokrvni psi, poleženi po 1. decembru 1924. Prijave je treba poslati klubu obenem z rodovnim listom do 8. aprila 1926. Prijavnina znaša za člane 20 Din, za nečlane 40 Din. Za psa, ki je že vpisan v JRP, ni treba vposlati rodovnega lista, ampak se naznani samo številka, pod katero je vpisan. Preizkušnja se bo izvršila na isti način kot lani (gl. »Lovec« 1925, str. 197 sl.). Predmeti preizkušnje so: kakovost nosa, stoja, natezanje, način, hitrost in vztrajnost iskanja, sekundiranje, poslušnost na klic, žvižg, migljaj, obnašanje po strelu, splošen vtis glede vodljivosti in inteligence.

Sodili bodo: grof Wurmbrandt-Stuppach, Feliks Justin in dr. Janko Lokar; vodja tekme je: Anton Schuster.

Udeleženci se zberó na vrtu restavracije ljubljanskega glavnega kolodvora ob pol 8 zjutraj dne 11. aprila. Klub pričakuje časten odziv tako od strani tekmecev kot od strani gledalcev.

Nagrade v denarju so tri glavne poleg specijalnih. Razen tega veliko daril v lovskih predmetih. Klub plača poklicnim lovcem, ki pridejo na tekmo z lastnimi psi, potne stroške zanje in za pse.

Pred tekmo se bo vršila smotra, na katero se lahko privede tudi ptičarje in španijele, ki ne bodo tekmovali.

Letošnji občí zbor Kluba ljubiteljev ptičarjev se bo vršil 10. aprila ob 20. uri z običajnim dnevnim redom v restavraciji ljubljanskega dvora. Drugi dan, dne 11. aprila, pa se bo nato vršila letošnja spomladanska tekma psov ptičarjev, na kar se opozarja lastnike te vrste psov.

Pegami so iz parka ljubljanske zvonarne odleteli letos že 1. svečana, torej takoj po zadnjem januarskem snegu in mrazu. Bili so tu štirinajst dni.

Šumarski list. Marčeva številka ima sledečo vsebino: Dr. Ugrenović: Treči šumarski fakultet. — Ing. Anton Šivic: Ali je izenačenje lovskih predpisov potrebno? (S posebnim ozirom na stanje v Sloveniji.) — Ing. Ž. Miletić: O kontrolnim metodama uredivanja preborne šume. — Ing. K. Mahr: Sušenje hrastovih šuma. — Dr. Hufnagl = prof. Vessely: Praktično uredivanje šuma. — Rustia: Sedemdesetletnica g. ing. Jos. Lenarčiča. — Ugrenović: Sušenje hrastovih šuma. — Ignotus: O popularizovanju šumarstva (v Sloveniji). — Društvene stvari.

VI. Ljubljanski vzorčni mednarodni velesejem od 26. junija do 5. julija t. l. Ministrstvo trgovine in industrije je s svojim rešenjem Pr. Br. 153 od 22. febr. 1926 priznalo, da uživajo predmeti industrijske svojine, razstavljeni na tem velesejmu, pravo prvenstva, prevideno v paragrafih 90., 107. in 113. zakona o industrijski svojini in v paragrafih 95. do 99. naredbe od 17. nov. 1925. Dalje je to ministrstvo priznalo letošnji velesejm-

ski prireditvi popolni značaj čiste gošpodarske razstave.

Mladi zajci. V občinskem lovišču Veliki Gaber na Dolenjskem je našel dne 7. febr. 1926 činovnik dir. drž. zet. g. Nussdorfer Bruno 20 korakov od drž. ceste v brazdi 4 majhne žive, cirka eno ped dolge divje zaičke. Če ne bodo psi privezani, koliko škode bodo napravili na polju in v gozdu.

POPRAVEK. Članek »Kljunač«, ki je izšel v marčevi številki, je sestavil g. Mazlú prvotno tako, da je v njem opisal spomladanski prelet. Ker pa bi moralo za prave lovce veljati načelo, da se opusti spomladanski odstrel kljunačev, sem naprosil imenovanega g. solrudnika, da spis predela in oriše v njem jesenski lov na kljunače. V predelavi se je žal pozabilo črtati nekateré navedbe, ki ne odgovarjajo, n. pr. oglašanje »kvar«... in »psst«, katero se nanaša praviloma na spomladanski prelet. — Ured.

MALI OGLASI.

Lov na tetrebove. Želim zakupiti ili uz odštetu sudelovati u lovu na velike i male tetrebove. Ponude slati uz točan opis lovišta na P. Bekić, Beograd, Ulica kr. Milutina 51/II.

Veliko uharico želi kupiti dr. Franc Bračanič, Rogatec.

Za lovce in ribiče. Prvovrstni gumi-jevi škornji, ameriške provenience, visoki do ledij, popolnoma novi, so na prodaj. — Kje, pove uredništvo »Lovca«, Bleiweisova cesta 10.

Vzela mi je bila puška trocevka, brezpetelinka, kal. 16/16 7-2, tvrdke Cro-bath, Frankfurt a/O. Ima natikalo za daljnogled. Patrone na levi strani slabo ubija. Kdor mi pomore do puške, dobi nagrado. — Vinko Jan, Zg. Gorje.

Dražba lova. Lovska pravica krajevne občine Tinje se da potom javne dražbe do 31. maja 1933 v zakup. Dražba se vrši v četrtek dne 6. maja 1926 na uradni dan v Slov. Bistrici ob 12. uri. — Sreski poglavar v Mariboru, desni breg, dne 2. marca 1926.

Ing. Anton Šivic:

Polh.

(Konec.)

Polh ima mnogo sovražnikov. Zasledujejo ga kuna zlatica in dehor, divja mačka in podlasica, uharica in druge sove. Četudi se hrabro brani ter besno grize na vse strani ter se za obrambo poslužuje celo šibkih krempljev, postane vendar žrtev napadalcev. Ljudje ga pridno love tam, kjer se pojavlja v večjih množinah deloma zaradi mesa, deloma zaradi kože, izvablja jo v umetno napravljena zimska bivališča, v jamice, ki jih napravijo v gozdu pod grmovjem in skalovjem na suhih, na solncu ležečih prostorih, ki jih posteljejo z mahom in pokrijejo s slamo in suhim listjem ter potresejo z žirom, ali pa mu nastavljajo razne druge pasti.

Običajne so pasti, stave in sklopi ali skrinjice, ki jih obešajo ob veje ali pa pred znana jim polšja skrivališča. Kot vado pritrdijo v past kos mastne hruške ali češplje, lesnike, orehovo jedro, košček slanine ali v pravi tropinovec namočeno cunjico.

Polhe love tudi v sodčke, napolnjene deloma s sadjem. Te sodčke zagrebejo v zemljo, da je dostop mogoč le od ene strani, in sicer po vdeleni cevi, v kateri so pritrdjene žice, tako, da more polh zlesti noter, ven pa ne. V te sodčke se ulovi mnogo polhov; marsikateri polhar jih nalovi tekom jeseni dve sto do štiri sto komadov.¹⁷

Polšji lov se pri nas na Dolenjskem in Notranjskem vrši že več stoletij. Jeseni, od konca septembra do dne Simona in Jude (28. oktobra) je polh goden in daje dobro pečenko in lep kožušček, zaradi tega ga poklicni polharji love le v tem času. Past,

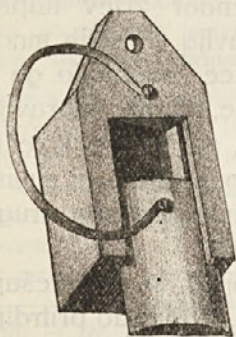
¹⁷ Brehm. (Po zahtevu okrajnega gozdarja Gustava Kordona v Logatcu, v tem srezu ne love polhov več v sodčke.)

ki je v nekaterih krajih na Notranjskem udomačena, kažeta sliki A in B.

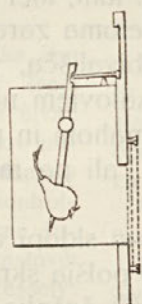
Sprožilna naprava, kakor jo kaže slika B, se dandanes manj pogosto porablja. Običajnejša je naprava, ki jo kaže slika C, ki se sproži na pritisk polha na vado. Ta je zanesljivejša. Kot sprožilni klin vdela jo v novejšem času cvek, ki ima kratek stranski odraslek, na katerega je pritrđiti vado. Pri taki napravi se past sproži, ako polh pritisne, pa tudi, ako slučajno potegne (n. pr. cunjico).

Kadar dežuje, se te skrinjice rade napno in vsled tega nerade sprožijo. Zato dandanes izdelujejo večinoma odprte skrinjice, to je: brez zaporne deščice. V odprtih skrinjicah obstoja past iz močne žičnate vzmeti, ki se sproži, kadar se polh dotakne vade in ga udari ter tišči ob spodnjo steno skrinjice. Učinkovanje teh pasti je od vremena neodvisno.

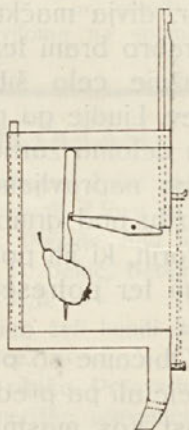
Videŕi je včasih tudi izdelek, ki združuje po dvoje takih skrinjic v eni stavi.

Slika A.

Slika B. Podolžni prerezní prikaz nastavljene skrinjice z vado.

Slika C. Podolžni prerezní prikaz nastavljene skrinjice, ki učinkuje na pritisk.

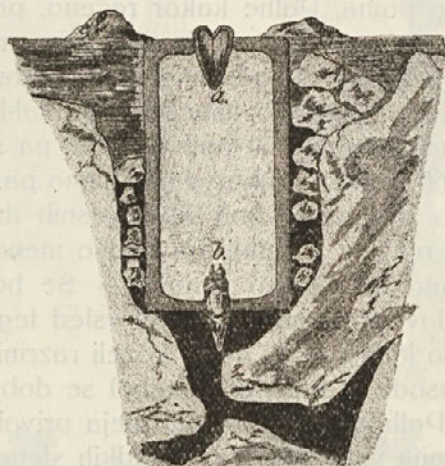
Pasti, stave ali skrinjice, ki jih namažejo z dišavami, n. pr. z Bergamo-oljem, ki privabijo polha, nastavljajo polharji ponoči.¹⁸

Druga vrsta pasti je manj enostavna in porabna le tam, kjer je skalovje. Zato pa je porabna mnogo let, vedno učinkujoča ter se nastavi prav lahko ter deluje sama zase. Večkratno kontroliranje, kakršno je potrebno pri skrinjicah, odpade popolnoma. Slika D kaže prerezní take pasti, imenovane »tulec«. V rabi so

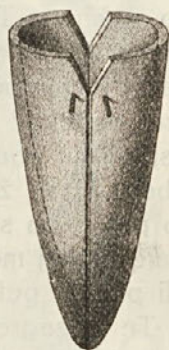
¹⁸ Poljši lov in polharje prav zanimivo opisuje dr. Hinko Dolenc v članku: »O gozdu in nekaterih njegovih ljudeh« v »Izbranih spisih«, izišlih v Ljubljani 1921. (Založila Tiskovna zadruga.)

seveda razne oblike. Pogoj za porabo take pasli je, da obstoji kaka votlina, razpoka ali luknja v skalovju ali zemlji, v katero hodijo polhi spať. Pri nas pravijo taki luknji kratkomalo »polšina«. Take, včasih prav globoke polšine v gozdih, rastočih na kredni apnenčevi tvorbi, niso redke; strasten polhar in pazljivo po gozdu pohajajoči človek jih kmalu najde. Ako je razpoka široka čez 40 cm in ako sega ta širina 60 cm globoko (širina se da v tej dimenziji tudi umelno napraviti), lahko past spravimo popolnoma, ali pa vsaj deloma vanjo.

Past obstoji iz 60 do 80 cm dolgega kosa drevesnega debla, jelovega krlja. Navadno porabimo trhel, sredi votel kos, ki ga še zvotlimo v širini 30 cm, kolikor najbolj globoko, ako pa nimamo votlega kosa, razkoljemo cel krlj v dve polovici, kojih vsako izdolbemo v podobi nežke. Ako smo porabili trhel, votel

Slika D.

Slika E.

kos, ga moramo zgoraj in spodaj zapreti in zabili z deskami. Gornja deska mora imeti na sredi okroglo odprtino v premeru 12 do 14 cm, spodnja deska pa le tolikšno, da more posamezen polh zlesti skozi njo. Nato porinemo v zgornjo odprtino lijaku podobno lovno pripravo iz lesa a) na sliki D in E, ki jo ljudstvo imenuje »konkin«, v katerem je vdelan »koželj«. »Konkin« je votla lesena zamaha, »koželj« pa so lesene zmeti, ki zabranjujejo polhom povratek iz votline. V spodnjo odprtino pa polisnemo zamašek iz prav trdega lesa, najbolje iz kake vejne grče. Kakor slika D kaže, je spustiti vso pripravo v luknjo, če mogoče do dna, sicer pa vsaj deloma. Vse luknjice okrog nje je treba zaflačiti s kamenčki, tako da polh ne more na prosto drugače, kakor skozi nastavljeno past.

Ta past mora biti z odprtima luknjama že dlje časa na mestu, da se polhi na prehod privadijo; ponoči proti 11. (23.) uri pa spravimo lovne naprave v akcijo, kakor opisano.

Polhi, ki so podnevi spali v duplini, so na večer zapustili brlog in plezajo po drevju in po vejah.

Ko se začne svitati, se povrnejo polhi v polšine, zlezejo v nastavljeni »tulec« in ostanejo v tej pasti, ker ne morejo dalje. Tam mirno ležijo in zaspijo. Ko je popolnoma svetlo, torej pri belem dnevu, pregledamo tulec in lahko brez skrbi sežemo vanj ter jemljemo iz njega polha za polhom. Dokler jih je še nekaj notri, ne grizejo — ali le malokateri — samo zadnjega je treba previdno prijeti, ker ta ugrizne vselej! Za vsak slučaj zavarujemo roko z mehkim lodnastim klobukom. Pomagamo pa si tudi lahko tako, da vržemo nekaj ubitih polhov nazaj v past, preden potegnemo iz nje zadnjega živega polha. Polhe kakor rečeno, posamič potegnemo iz pasti in jih umorimo s tem, da jih pritisnemo z glavico ob fla; med tem pa tiščimo ob odprtino pasti klobuk ali kako deščico. Ta način lovljenja je zelo uspešen, ker lahko eno samo noč, odnosno jutro naložimo do 60 polhov. Ujeli pa so na ta način v eni noči tudi do 160 debelih polhov v eno samo past.

Zakaj debelih? Bajе živijo suhi polhi bolj v drevesnih duplinah, sploh ne pod zemljo. V polšine v zemlji pa hodijo menda bolj debeli, ki se že pripravljajo na zimsko spanje. — Še bolj verjetno pa je, da se v tulec ulovi malo suhih polhov vsled tega, ker nimajo dovolj moči, odnosno lastne teže, da bi koželj razrinili.

Tudi prazne petrolejske posode iz kositra (kanglje) se dobro obneso. Te je zagrebsti v fla. Polhi, ki jih vonj petroleja privabi, zlezejo vanje ter ne morejo iz njih več prilezti po gladkih stenah.

Polharji soglašajo v tem, da je treba pri lovu na polhe, ki prihajajo ob večernih urah iz polšin, paziti na to, da se ujame prvi polh, ki se prikaže, čimprej v kako nastavljenih pasti. Ako namreč uide nazaj, se menda to in tudi drugo noč ne prikaže iz dolične votline noben polh več.

Lov na polhe se vrši tudi podnevi s pomočjo dima. Navadno vzame polhar suho bukovo gobo (event. tudi suho cunjjo), jo zažge in spravi v drevesno duplino, v kateri domneva polha. Duplino nato zamaši s travo ali cunjjo. Omamljeni polhi padejo na dno dupline, iz katere jih polhar izvleče s kakim kaveljcem.

Drug način lova na polhe podnevi je z dolgo, tenko šibo, s katero se podreza v drevesne dupline. Ako doseže šiba polhe, je slišati izprva neko godrnjanje. Ko postane polhom drezanje neznosno, se skušajo rešiti z naglim begom iz luknje, kjer jih urne roke pograbijo.

Na južnem Štajerskem lovijo polhe tudi na način, ki se precej razlikuje od popisanih. Ker so tam manj skalovita tla, so polšine navadno globoko v zemlji. K njim vodijo enočrtni rovi skozi debelo zemljo.

„Hudič polhe pase.“ Po Valvazorjevem bakrorezu, str. 438., 1. zvezek III. knjige, XXXI. pogl. — 1689. l.

Polhar si poišče že tekem poletja vse polšine gotovega rajona, katerega more obhoditi v eni noči kakih 6 krat. Polšine pusti popolnoma pri miru do jeseni, uravna že poprej zemljo nekoliko okoli rova, tako da je zravnana.

Meseca oktobra, ko so polhi dovolj debeli, zamaši polhar rov ob pozni večerni uri, ko ni več polhov v polšini in nastavi nad rovom past, ki je podobna podeželskim pastem za podgane. To je približno 40 cm dolga in 25 cm široka na pošev postavljena deščica, ki je obtežena s kamnom. Polh, ki hoče v polšino, začne zamašen rov odkopavati, pri tem pa sproži past, ki ga potlači. Sprožena past zabranjuje drugim polhom povratek v polšino. Ta priprava je zanesljiva, ter lahko polhar nalovi v eni noči precej polhov, ako je uren pri obhodih.

Ker nastopi polh včasih v velikih množinah, služi že izza stoletij ljudstvu kot priljubljena hrana, dočim daje njegova mala, mehka kožica čislano, toplo in hrpežno kozuhovino.

Lov na tega majhnega, brzega gozdnega prebivalca nudi toliko užitka, da vpliva na marsikoga zelo privlačno.

Znano je o starih možeh, ki zapuste vse drugo delo, ko pride čas poljšjega lova.

Jeseni, ko so gozdna drevesa, kakor bukev, hrast, gaber in sadni divjaki polni semenja, se mastijo ti glodalci, da zelo odebelijo. Ob tem času so njih mladiči tudi že popolnoma godni; najboljši čas lova je tu. Listnati gozd kaže jesensko rumeno-rdeče oblačilo, noči so postale hladne. Tedaj se odpravijo navdušeni polharji v gozde, kjer prebijejo noči ob velikem ognju, nastavljajo svoje stave ter se vračajo zjutraj, natovorjeni s plenom domov, navadno precej premraženi.

Toda ne samo lovski uspeh je vabljev, temveč vsa scenerija v bukovem gozdu, pihanje in cviljenje polhov, huhuhtanje sov in čukov, vznemirjeni glasovi srn in zateglo tuljenje volkov daje lovnim nočem svoj poseben čar. Ljudem, občutljivim in fantastične narave, se zdi, da vidijo in slišijo v temnem gozdu vse mogoče glasove, tako da ni nič čudnega, ako je nastala stara pripovedka o hudiču, ki žene polhe na pašo (na žir). Kronist Valvazor opisuje to zgodbo na dolgo in široko v svojem monumentalnem delu: »Die Ehre des Herzogtums Krain«, »Laybach-Nürnberg 1869«, ter prinaša o tem tudi bakrorez, kojega kaže slika na strani 133.

Polha so tudi stari Rimljani dobro poznali, gojili so ga in negovali. V gotovih krajih so ogradili hrastove in bukove gaje z gladkimi zidovi, čez katere polhom ni bilo mogoče splezati. V ograjenih prostorih so napravili umetne dupline za gnezdenje in zimske brloge. Polhe so hranili z želodom in kostanjem ter jih končno še posebej mastili v sodcih ali v lončenih posodah imenovanih »gliceraria«. Izkopine zasutega Herkulana so pokazale, da so bile to majhne skodelice v obliki polkrogle. Notranja stran

je bila razdeljena v terase. Skodelice so bile na vrhni strani premrežene z ozko mrežo. V te posode so zapirali po več polhov skupaj in jim pokladali hrane več kot potrebno. Po odebeltvi so prišli pečeni polhi na mize bogatih Rimljanov kot posebna slaščica.

Martial¹⁹ omenja polha v pesnitvi s sledečimi besedami:

»Tota mihi dormitur hiems et pinguior illo
tempore sum, quo me nil, nisi somnus alit.«

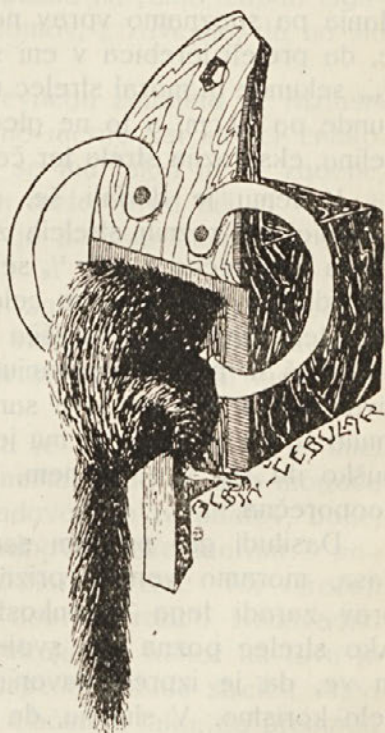
To je pač najstarejša beletristična svedočba o polhu.

V slovenski literaturi je romantično opisal polšji lov Josip Jurčič leta 1864. v Slovenskem Glasniku v spisu: »Jesenska noč med slovenskimi polharji«. Jurčič nam našteva jako zanimive ljudske pripovedke o polhih.

Dasi napravlja polh v današnjih, posebno v modernejše urejenih gozdih precej škode ter se spravi posebno rad na občutljivo smreko, ki je sicer ni bilo v pragozdih Notranjske, ampak so jo tam šele tekom zadnjih 30 let umetno zaplodili, vendar pravi lovec in prijatelj prirode z veseljem opazuje to gozdno živalco in njeno, v jesenskih nočeh posebno živahno kretanje. Malemu človeku daje priliko do priljubljenega mu lova, daje mu dobro pečenko in lep zaslužek za skrbno preparirane kožice. Iz kožic se izdeluje za provenienco naših krajev tipično krzno, ki vzbuja povsod mnogo zanimanja.

Polha lahko smatramo kot naraven spomenik prirode in za zanimiv pojav naših dolenskih in notranjskih gozdov.

¹⁹ Marcus Valerius Martialis je bil rojen leta 40. po Kristusu v Hispaniji, živel je v Rimu ter umrl leta 100. po Kristusu v Hispaniji.

Strelstvo in temeljna podlaga strelske umetnosti.

(Konec.)

Veliko izpreminjavanje razpoloženja je pri streljanju zaradi tega posebno neugodno, ker vpliva tudi na uspehe streljanja različno. To je velika »osebna napaka«, ki se je strelec sam navadno ne zaveda. Sodi, da je kriva puška! Na to napako opozori strelca kvečjemu zgrešeni strel. Ono izpreminjavanje v času odsevnega zgibljenja se maščuje že pri streljanju s kroglo na stoječe, tem bolj pa na bežeče cilje. Po času odsevnega zgibljenja se mora ravnati tudi merjenje pred cilj. To izpreminjavanje se glasom zadevnih obširnih razprav v angleških in nemških strokovnih listih ceni na $\frac{1}{100}$ do $\frac{6}{100}$ sekunde.

Na prvi pogled se vidi, da je ta malenkostni čas v strelski praksi popolnoma brezpomemben, po natančni presoji dejanskega stanja pa spoznamo vprav nasprotno. Evo primer! Ugotovljeno je, da preleti jerebica v eni sekundi približno 12 metrov. V času $\frac{1}{100}$ sekunde bi moral strelec meriti 12 cm pred cilj, v času $\frac{6}{100}$ sekunde pa 72 cm, a to ne glede na čas, ki ga zahtevajo funkcija celina, eksplozija strela ter čas, ki ga rabi svinčeno zrnje do cilja.

K temu je dodati še, da vztraja opaženi cilj na očesni mrežnici pri raznih strelcih zelo različno. Omenjena vztrajnost znaša povprečno $\frac{1}{10}$ do $\frac{1}{6}$ sekunde. Tako se zgodi, da strelec cilj še vidi, ko nanj meri in celo ko sproži, v resnici pa je ta cilj med tem izginil s pozorišča na varno. Vse to lahko prav lepo opazuješ n. pr. pri streljanju na hitro leteče tarče upodobljenih živali kakor tudi na lovu samem. Strelčeva trditev, da je bil z muho še na cilju, ali da mu je cilj v trenutku izginil, ko je izprožil puško itd., je v podobnem, prej omenjenem slučaju popolnoma neoporečna.

Dasitudi gre pri tem samo za zelo malenkosten presledek časa, moramo vendar priznati, da obstoji tak presledek in da prav zaradi tega malenkostnega časa strel zgreši svoj namen. Ako strelec pozna čas svojega odsevnega zgibljenja iz izkušenj in ve, da je izpreminjavanje le malenkostno, je to za strelca zelo koristno. V slučaju, da zavzame izpreminjavanje velike dimenzije, je to zelo mučno, in sicer dotlej, dokler strelec tega ne spozna. Ko pride strelec do tega spoznanja, potem mu je zelo enostavno razložiti vsak prej »nerazjasnjen« zgrešeni strel. Strelec je sicer mnenja, da je izprožil puško kakor običajno, v resnici

pa je to popolna prevara in ne odgovarja dejstvu. Dogajajo se taki strelski neuspehi dalje in da se krivda zvrča na to, češ, »danes je za mene slab dan«, ali »danes imam zelo nemirno roko«, je zelo razveseljiva samozavest ter je s tem napravljen prvi korak naprej. Kakor hitro spoznaš pravi učinek »osebne napake«, ti je dana možnost, da jo do gotovih meja lahko popraviš, ker le vsled ostrega opazovanja svojih lastnosti, več izkušenj in vaj je mogoče izboljšati strelsko spretnost. Razburjenost, jeza, ozlovoljenost ali obup vsled prvih nepovoljnih uspehov pa »osebno napako« naravno še povečajo. Za take slučaje, ki jih pod različnimi okoliščinami doživi nedvomno vsak strellec, podajam naslednji praktičen nasvet. Meri in proži pred leteče cilje še za nekaj več naprej kakor običajno! Enako napravi tudi takrat, ako dobiš med streljanjem glavobol, ali postaneš ozlovoljen ali da nimaš zbranih misli, ali te muči kaka skrb. V takih slučajih pomaga samo trdna volja, zbrati vse svoje moči ter — podaljšano merjenje pred cilj. Če se pa strelcu tudi zdaj ponesreči, je bolje, da za ta dan obesi puško na ramo, zapali cigareto ter jo mahne zmernih korakov domov, z zavestjo, da bo šlo prihodnjic bolje.

Iz različne časovne razdalje odsevnega zgibljaja se razjasni znano dejstvo, da pred bežeči cilj ne merijo vsi strelci enako. Ta meri eno ped pred cilj (vsaj zdi se mu tako) in — zadene, drugi zopet pripoveduje, da meri en meter pred cilj in — tudi zadene! To zveni sicer zelo čudno, je pa popolnoma naravno, ako mislimo na prejšnja izvajanja.

Kajti ni samo mera odsevnega zgibljaja vedno odločilne važnosti, odvisno je mnogo tudi od strelne metode, po koji se strellec ravna. Ob enakih okoliščinah in enaki strelni metodi je in ostane to edino pojasnilo.

Kakor sem že zgoraj omenil, da je za strelca, ki je imel »slab dan« in ki mu vkljub posebnemu trudu ni bilo mogoče zbrati vseh svojih moči ter doseči zadovoljivih rezultatov, bolje, da se za to po streljanju ali lovu odpove, tako moram s posebnim poudarkom dodati še to, da mora strellec svoj »srečen dan« nasprotno kolikor le mogoče dobro izrabiti. Nenavadno velikega pomena pri tekmovalnem streljanju kakor na lovu je uspeh prvih strelcov. Ako je začetek uspešen, obide strelca vsled prvih uspehov v gotovi meri zmagalni občutek, tako, da premaga z lahkoto vse težave in zapreke. Kakor je pri vsakem drugem delu, tako je tudi pri streljanju najsigurnejše in tudi najvažnejše sredstvo za doseg uspehov zaupanje v samega sebe. Samo-obsebi razumljivo pa je, da mora biti to zaupanje utemeljeno.

Domišljavost strelca le osmeši, tedaj ni umestna in tudi nima prave podlage. Že pri prvi priložnosti se mora pokazati, kako daleč sega strelčevo znanje in koliko je slavospev upravičen. Popolnoma pa je upravičena samozavest strelca, ki v resnici kaj zna in ki se lahko opira na dejansko dosežene uspehe, katerih resničnost tudi drugi lovci ali strelci potrjujejo, da ni izrodek bujne »lovske fantazije«.

Strelec mora imeti v svoje orožje in strelivo ravno toliko zaupanja kakor v samega sebe. Zaradi tega je izredne važnosti, da se strelec s svojo puško in strelivom zelo pridno vežba, ker mora biti o lastnostih svoje puške in nabojev popolnoma na jasnem. Več kakor je mogoče z dobro puško doseči, naj strelec ne zahteva. Take pretirane zahteve strelca običajno navadijo na to, da oddaja strele na slepo srečo, tedaj na oddajo nelovskih strelcev. Posledica temu je, da izgubi strelec, ko oddaja take strele, vsako sigurnost, ker z event. neuspehom že vnaprej računa, t. j. postane do samega sebe nezaupljiv ali pa obdolži krivde neredko »slabo« — puško.

Zelo napačno in skoraj smešno je tudi brezmejno pretiravanje o vrlinah puške. Taki in podobni tipi so v lovskih in strelških družbah zelo dobro znani, ki o vrlinah svojih pušk pripovedujejo ravno take bajne stvari kakor o svojih lovskih doživljajih. Koristijo si s takim »bosim« pripovedovanjem prav gotovo ne. Ob navzočnosti lovca - strokovnjaka postanejo taki »junaki« navadno malobesedni in se bojazljivo izogibajo tudi streljanju, kjer bi bili opazovani.

Pripeti pa se tu in tam tudi dobremu in zanesljivemu strelcu, da ima smolo in da mu odpovedo vse moči, da obvlada sebe in puško. Tak dogodek vpliva na strelca trenutno sicer neugodno in deprimirajoče, vendar pa je smatrati tako stanje le kot začasno. Ako je imel strelec smolo le slučajno, mu lahko z resnim prigovarjanjem in event. šaljivim izpodbujanjem zopet dvigneš samozavest, ki mu je morda vsled tega pričela pešati. Od take malodušnosti pa lahko odvrneš marsikaterega strelca že vnaprej s tem, da ga skušaš odvrti od stvari, ki ga spravljajo v slabo voljo in nerazpoloženje. Takšna vzpodbuda je potrebna in je zaradi tega ne smemo podcenjevati. Izvrši pa naj se na licu mesta, n. pr. neposredno na stojišču pri tekmovalnem streljanju.

Anglež n. pr. imenuje svojega dobrega prijatelja, ki ga kot strelca na navedeni način podpira »manager«. Tako razmerje med strelcem in njegovim managerjem predočuje strelski sport z njegove dobre in plemenite strani.

Poglejmo pa strelski sport tudi z njegove slabe strani! Žal je najli med strelci ljudi, ki skušajo spraviti sotekmovalce namenoma v neugodno razpoloženje s tem, da jih zavajajo v prekomerno zauživanje opojnih pijač, ponujajo tik pred streljanjem cigarete ali posebno močne cigare, inscenirajo prepir ali v kaki zadevi različno mnenje s kako trditvijo, ki sotekmovalca žali in jezi; pa tudi še druga sredstva so jim dobrodošla, n. pr.: zamenjavajo strelivo (patrone) s slabejšim ali nepravilno napolnjenim ali z namenoma pokvarjenimi puškami itd. V pošteni družbi strelec takim podlostim k sreči ni izpostavljen, vendar pa, se včasih vsilijo tudi v strelski sport elementi, ki privoščijo sebi vse, drugim pa prav nobenega uspeha. Nevoščljivost je pač vedno in povsod spremljevalka slave in uspehov.

Marsikateremu bralcu se bodo mogoče zdeli navedeni primeri malo čudni in neverjetni, ali žal, moram poudariti, da so se že in se bodo morda še dogajali. Za to sem jih omenil v svarilo.

Popolnoma drugačne narave pa so nedolžne, včasih tudi objestne šale, ki so predvsem pri vadbenem streljanju zelo zabavne. Strelec mora pa znati šalo tudi prav razumeti in dovoliti svojim dobrim prijateljem takšno na videz sicer pikro zafrkacijo in zbadljivko, ki pa ni bila izrečena iz nikakih slabih ali morda zlobnih namenov. Tudi takim šalam se mora lovec privaditi, ufrditi, da ga ne spravijo iz ravnotežja.

Poseben in psihološko zelo zanimiv ter iz prej omenjenih navedb zelo jasen pojav je tudi ta, da nekateri strelci le tedaj dobro streljajo, kadar so sami ali v družbi samih strelcev, da pa ob navzočnosti številnih gledalcev njih sposobnost takoj odpove. Imamo pa tudi take strelce, ki nikakor ne morejo prenesti tega, ako se nahajajo med gledalci njih ljubljene soproge!

Obratno pa je zopet nekaterim strelcem popolnoma vseeno, ali je pri streljanju kaj gledalcev ali ne; so pa tudi taki, katerim je navzočnost radovedne publike naravnost všeč.

Imam n. pr. znanca, ki je sicer izboren strelec, ki pa ima le tedaj najboljše uspehe, ako ima prav veliko število gledalcev, občudovalcev in med temi seveda tudi — zavidljivcev!

Iz vsega tega je tedaj posneti, da je strelstvo psihološko precej zanimivih momentov zelo bogato, ki so si sicer dozdevno nasprotni; v resnici pa se njih celotna pojasnitev ujema z dejstvi, da je uspešno streljanje v veliki meri odvisno od psiholoških vplivov ter od strelčevega trenutnega razpoloženja in čuvstvovanja.

Fr. Rojina:

Brglez kot vremenski pogodnik.

Vsi pojte rakom žvižgal,
Lažnivi pratikarji,
Lažnivi zvezdogledi,
Vremena vi prerokil...

Prešeren.

Kakšno bo vreme?

Na to vprašanje do sedaj ni mogel dati še nikdo zanesljivega odgovora. Res je, meteorološka veda je zelo napredovala, zlasti odkar so radiotelefonično zvezane med seboj ne le vse večje opazovalne postaje vse Evrope, ampak najvažnejše tudi iz drugih delov sveta; vendar o povsem pozitivnih uspehih še ne more biti govora.

Razni vremenski preroki imajo češče jako težko stališče. Kaj rado se namreč zgodi, da dežuje, ko so napovedovali lepo vreme, ako pa prerokujejo dež, tedaj se smeje kakor nalašč solnce raz vedro nebo.

Izrabljajoč to dejstvo, je zaslovel nekoč predmestni brivec kot jako zanesljiv vremenski pogodnik. Imel je tak naval v svoji delavnici, da je moral razširiti svojo obrt in najeti več pomagačev, da so bili z britvijo in škarjami kos mnogobrojnemu obisku, zakaj gospod šef je ali svaril, da naj v nedeljo nihče ne gre nikamor brez dežnika, ali pa, da lahko brez skrbi napravi vsakdo izlet, ker bo krasno vreme. In glej, pogodil je skoraj redno!

Glas o tem čudovitem vedežu je dospel tudi na uho meteorološkega poročevalca največjega dnevnika v dotičnem mestu, neznanško učenega zvezdoslovca, ki pa je imel pri vsej svoji bistroumnosti glede vremenskih prognoz tako dosledno smolo, da so ljudje na njegov rovaš neusmiljeno izbijali razne pikre šale. Četudi težko, se vendar odloči, da gre k brivcu, največ z namenom, da izvleče iz njega tajnost njegovega vremenskega ključa.

Ali dasi so brivci sicer zelo zgovorni in ustrezljivi ljudje, je bil prebrisani mojster, ko je bil prišel učenjak med britjem na dan z barvo, namah do vrha zapet in ni hotel izdati svoje skrivnosti. Šele po dolgem moledovanju se je dal omehčati in proti obljubi radovednega gospoda, da bo molčal, je povedal potihoma: »Veste, to je zelo enostavno. V mestu je neki zelo neumen meteorolog, kateri v časopisju priobčuje svoja vremenska poročila. Ako on pravi, dež bo, pravim jaz, lepo bo, in obratno.«

»Ah!« je zastokal na pol obriti gospod in hotel kar tak oditi, tako ga je dirnila brivčeva izpoved. Čudom se je čudil brivec,

kako se je možu nenadoma podaljšal obraz, ali ne bi se čudil, da je vedel, koga je bril.

In Falbova teorija ter njegovi kritični dnevi? Humbug! Vsak domači petelin je uganil toliko kot on. Sploh igra petelin kot vremenski prerok veliko vlogo. O njem pravi sloviti Mihel Todl: »Kräht der Hahn auf dem Mist, so ändert sich das Wetter, oder — es bleibt wie es ist.« Malo besedi, pa toliko resnice!

Večna škoda bi bila za one čitatelje »Lovca«, ki ne umejo nemščine, ko bi jim ostala neznana globoka misel tega klasičnega umotvora, zato sem poizkusil podati ga po naše: »Ako petelin na gnoju pôje, se vreme spremeni, ali — ostane kakršnô je.«

Sicer nisem v vsem svojem življenju ustvaril več kot dva stiha, in že me je Pegaz pri tretjem zrlal za vedno raz sebe; tudi nisem še nobenega verza poslovenil, vendar si domišljujem, da se mi je gorenja prestava posrečila. Rimi »pôje — kakršnô je« sta vendar tako polni in blagoglasni, da bi bil celo naš lovski slavček Vladimir Kapus lahko ponosen, ko bi bil njunin oče.

Velik je bil tudi Fran Levstik kot vremenski prerok. V svojem »Pogodniku« je nanizal štirideset in devet izrekov, kakor sure v kóranu, samih neizpodbitnih resnic. Samo en primer: »Kadar o sveti Lišpeli sneg se ili napravi, najbrže zapade, če se poprej ne ustavi.« — Čudimo se!

Med preprostim ljudstvom se najde večkrat kak star možakar, ki z večjim ali manjšim uspehom napoveduje prihodnje vreme. V naši vasi so hodili kmetje ob času košnje povpraševat za vreme mojega soseda, starega Gabra. Ta je imel med oknom obešen suh cveč velike neže, ki se je odpiral ali zapiral, iz česar je sklepal na lepo ali na dež. Nežka mu je pač nadomestovala hygrometer.

Po Gabrovi smrti je prevzel njegov posel zopet moj bližnji sosed, čevljar Ribič, ki se prav dobro razume na Herschljev vremenski ključ v koledarju družbe sv. Mohorja.

V hribih onstran Sv. Jošta je bila stara ženica v tem oziru druga Sibylla. Za časa petelinjega lova, ali kadar me je pripeljala mimo pot na jerebe, sem kaj rad posedal na klopici poleg njene hišice, in ob taki priliki sva dokajkrat pokramljala tudi o raznih znamenjih za lepo ali slabo vreme. Bila je izredno dobra opazovalka vsakovrstnih pojavov v naravi: odkod in kdaj piha, nateguje ali vleče veter; kako se barva nebo na vzhodu tik pred solnčnim vzhodom, če namreč vleče na višnjevo, zelenkasto, rumenkasto, rdečkasto ali če se žari; nadalje kako se pase kurja družina, če pred deveto uro poseda po plotovih, če poje petelin ob neobičajnem času, ali kdaj spravlja koklja svoja piščeta podse.

Kubu, sova, čuk, divji golob, žolna, stržek, krt, močerad, mušice in komarji, njena nekoliko pohabljena leva roka, ozeblina, kurje oko, megla v dolini, dim v veži, duh gnojišča in sto drugih stvari ji je služilo pri napovedbi takega ali takega vremena. Pa me prime nekoč za rokav in me povede na plano, odkoder je bil lep razgled proti Póreznu, iztegne svojo suho roko ter pravi: »Glejte listo grapo doli pod Sv. Gabrijelom! Če se dviga zjutraj od ondot meglica, takrat hudobar kofe kuha, in tistega dne je tako gotovo dež, kakor gotovo je tudi tedaj, ko sta jug in burja obenem zunaj.«

Kot hribolazec, lovec, ribič, vrtnar in prav posebno še kot čebelar, čigar uspeh je povsem odvisen od vremena, sem se tudi jaz že od nekdanj živu zanimal za vremenske izpremembe. Kolikokrat sem z veliko skrbjo opazoval aneroide, kako je njegov kazalec kolebal zdaj naprej, zdaj nazaj, pa še bolj nazaj; slišal se je že veliki zvon iz Crngroba, in tudi prej omenjeni Gaber je trdil, da bo »nekaj«, vendar se je večkrat kljub vsem bližnjim in daljnjim neugodnim znakom srečno izvilo, da mi ni dež prekrižal te ali one namere, ali pokvaril dobre čebelne bërne. Toda kadar se je oglasil brglez s svojo »treko vižo«, tedaj sem izgubil vsako upanje, ker lepo vreme se je gotovo izpreverglo; pa prav gotovo!

Po tej pripravi preidem k stvari ter hočem dokazati, da ga ni bolj zanesljivega vremenskega preroka od brgleza. Odveč bi bilo opisovati tega živahnega, spretnega in zelo koristnega plezavčka, saj ga itak pozna vsak lovec. Omenim le, da mu pravijo ponekod coť, drugod zopet žokovť, kakor imajo pač tudi marsikatero druge ptice, cvetice itd. svoja posebna lokalna imena.

Kot strasten ptičar poznam brgleza že izza otroških let. Imel sem doma na vrtu tako privajenega, da mi je jemal bučne pečke kar iz roke; slišal sem njegovo glasanje v vseh načinih — petje ne morem reči — ali da je ta mali ptiček tako brihten, da ve o prihodnjem vremenu in naznanja to tudi s svojo žvižgo, na to sem bil opozorjen šele, ko sem bil že na prvi svoji službi v Koloratu. Ne gre za kraj, saj bi lahko staval, da ne pozna tega skritega kotička 99 odstotkov onih, ki se jim bo zdelo vredno brati to-le črtico o neznanem brglezu, ki niti ni lovna žival; imenujem ga vendar že zdaj, da se bo vedelo, kje sem doživel nekaj zelo kritičnih slučajev, o katerih nameravam pisati kdaj pozneje.

Torej:

Nekega zelo vročega julijskega dopoldneva — takrat je frajalo šolsko leto še do konca julija — sem stal med odmorom ob enajstih pred šolo, veseleč se že v naprej, kako bodo popoldne

po sklepu pouka prijemale postrvi tam doli v Kanderšici in Mediji. Kar jo primaha gor proti šoli župan, sivolas mož sredi sedemdesetih let, s slannikom v roki ter ves s potom oblit.

»Dober dan, Mihčev oča! Vroče je, vroče!« — ga pozdravim prvi, kakor se spodobi mladiču napram takemu odličnemu možu, ki nosi že trideset in dve leti župansko čast in breme. Globoko dihajoč se ustavi, izvleče velikansk višnjev robec ter si obriše najprvo obraz in vrač, potem pa še kot medved kosmate »gosli«.

»O ja, vroče, to pa to! Zdaj o sv. Mariji Magdaleni mora biti vroče, kdaj pa naj bo?« — odvrne počasi — »samo preden bo ura dve, bo če ne toča, sodra pa gotovo.«

Jaz: »Pa menda vendar ne, saj je nebo čisto ko ribje oko, in ni ga videli najmanjšega oblaka.«

On: »No, boste že videli! Danes zjutraj je brglez na našem starem orehu v najvišji rogovili, ta treko vižo' pel; ni se ganil in proti nébesu je gledal. Kadar zarano tako počne, je v dvanajstih urah poleti vedno napuh z zrnom, pa tudi pozimi nič dobrega!«

»Kakšna pa je, ta treka viža?« — ga pobaram.

»V hrif,¹ v hrif, v hrif! vpije in práv žalosno zateguje.«

Poslovivši se, se vrnem zopet v šolo, opoldne grem kósit, ob eni zopet v šolo, a nikjer ni bilo meglice. Poprimem se pouka, ne da bi še kaj mislil na Mihca in njegovega brgleza.

Ob pol dveh postane v šolski sobi nenadoma bolj temno. Pogledam skozi okno, pa vidim, da se valé izza cerkvene strehe velike kopice belo obrobjenih temnih oblakov, ki so že zastrli solnce.

In res, še preden je bila ura dve, je nastala taka nevihta, kakršne nisem doživel v Kolovratu v vseh štirih letih svojega ondočnega službovanja. Tedanji župnik, Andrej Pogorelec, brez primere blag mož, ki je prišel v šolo poučevat veronauk v drugi učni uri, me je prosil, naj grem zvonit hudi uri, ker so vsi njegovi ljudje tam pod Širno njivo pri ajdovi selvi. Izgovarjal sem se, da moje zvonjenje ne bo pomagalo, ker ne znam zvoniti. Pa pravi: »Vem, da zvonjenje samo na sebi nič ne pomaga, toda ljudstvo zahteva to, in gorjé meni, če pobije toča brez zvonjenja. Saj bi šel sam zvonit, ali pogledjte me vendar, kakšen sem; komaj sem prilezel do šole, kako neki naj zvonim!«

Ubogi dobričina je bil na predzadnji stopnji vodenice, zato se nisem več obočavljaj, ampak njemu na ljubo sem šel, oziroma tekkel sem zvonit, zakaj razoglav kakor sem bil, sem dobil spotoma že prve ledene lešnike na glavo.

¹ Hrif = hrib. — Opomba pis.

Pod zvonikom hitro denem nogo v zanko srednje vrvi, z desnico in levico pa poprimem krajni dve vrvi in začnem migati, kakor sem večkrat videl to delati cerkovnika Jožka. Niso veliki kolovraški zvonovi, vsaj takrat niso bili, in Jožko, star komaj šestnajst let, je zvonil z vsemi tremi s tako lahkoto, kot bi se igral, jaz pa jih z vsem svojim naporom nisem mogel spraviti v tisti ritmični bingale, bongale! Čim bolj sem vlekel z rokama ter pritiskal z nogo, tem bolj zmešano so bunkali zvonovi; največkrat kar vsi trije hkratu.

In zunaj? Kakor sodnji dan! S svojega enonožnega stališča sem videl skozi nasprotno okno na del strehe žagreda. Toča je z groznim hrupom prasketala po lesenih škodlah in v velikih lokih odskakovala. Da more biti v oblakih tako velikanska množina vode, sem se prepričal šele takrat; ni lilo, plahutalo je! Kolikor sem mogel videti skozi malo okno neba, se mi je zdelo, da je vedno odprto. Brez bliska ni bilo dlje časa niti sekunde; umevno, da je tudi neprestano treskalo in bobnelo, kakor bi se svet podiral. Nevihta traja navadno le malo časa, takrat pa ni hotelo biti ne konca ne kraja. Bil sem že do skrajnosti izmučen; pot me je oblival po vsem životu, in roki sta me skeleli od vrvi. Naposled so mi po nekako polurnem nevajenem zvijanju in preteganju odpovedale vse moči. Naslonil sem se na zid ter pojemal kot kapelj, če ga vržeš na suho. Tudi že zagnani zvonovi so pojemali, le zdaj pa zdaj je udaril še kak žvenkelj; naposled so tudi ti opešali, kakor jaz, in k sreči tudi — vihra.

Tako sem se torej prepričal prvikrat, da brglez glede vremena res nekaj ve, od tedaj nadalje in prav do poslednjega časa pa še neštetokrat, prav za prav vselej, kadar je bil navijal svoj fīj-fīj-fīj-fīj, ali kakor je označil Mihčev oča ta klic onomatopoeično z »v hrif«, oziroma s »ta treko vižo«. Sicer ni vsakokrat pobila toča, tudi ne razsajala tako grozna nevihta, kot na tisti sv. Marije Magdalene dan, toda kritično je bilo vedno.

Pripomnim, da je ta brglezov »fīj« vedno dolg, tako rekoč navzgor potegnjen, kakršen naglas imenujejo v srbo-hrvaščini značilno uzlazni. Tudi je takrat med posameznimi »fīj« za spoznanje več presledka kakor kadar žvižga »fiv-fiv-fiv-fiv«, torej kratko navzdol potegnjeno. Če poslušáš brgleza z uro v roki, trajajo štirje zaporedni »fīj« s presledki vred nekako deset sekund, a štirje »fiv« komaj sedem. Ne napravi pa vedno po štiri »fīj« ali »fiv«, včasih več, včasih manj, kakor je pač razpoložen.

Kdor se bo kdaj na podlagi tega razmotrivanja zanimal za brglezovo oglašanje, se bo prepričal, da »fiv« zdaleka ni tako nevaren, kakor »fīj«, zakaj ž njim naznanja brglez navadno le

pohleven dež, ki pa ni, da bi moral biti že v dvanajstih urah. Tudi ni ta varianta tako melanholična, in brglez je takrat živahen ter išče hrane, medtem ko pri prvi mirno ždi in se kolikor mogoče skrit tišči kake debelejšje veje, ali gleda iz žlambora proti nebu, morebiti v skrbeh, kaj neki bo.

Značilno je nadalje, da brglez, kadar žvižga bodisi »fij«, bodisi »fiv«, ne menjava napeva, temveč goni enega in istega kar po več ur zaporedoma v krajših ali daljših odmorih; čim pogosteje se glasi, tem bližje je izpremema, pred nastopom te pa utihne mali prerok popolnoma.

Kadar se glasi brglez s hitrim fifififififi — sedem fi v pol-drugi sekundi — približno v višini dvakrat črtanega a, tedaj se ni bati ničesar. Njegov žôkžôkžôkžôk-žôkžôk še malo ni nevaren, kakor tudi ne pridejo glede vremena v poštev še nekateri drugi glasovi, s katerimi izraža dešček² svoja ljubezenska čutila.

Iz obnašanja, petja in klicev raznih ptic je sklepal človek že od starodavnih časov na prihodnje vreme. Dejstvo je namreč, da vpliva premema vremena več ali manj na ptice in nekatere druge živali, na senzitivnega človeka in celo na razne rastline. Kako in zakaj se to godi, prirodopisci še niso mogli dognati.

Glede ptičev domnevajo, da deluje zračni pritisk na ptičje kosti, ki so votle in brez mozga, prav tako, kakor na brezračni kovinski bobenček v aneroidu. Pravijo, da se stene kosti kolikor-toliko vdajajo zunanjemu zračnemu tlaku, kar vpliva na živčevje, in to na razpoloženje, ki ga izražajo ptice na tak ali tak način.

Je to stara storija; povedal nam jo je v učiteljišču že rajni, sicer izvrstni profesor Vodeb, in tudi pozneje sem naletel nekje nanjo; ali vendar je mogoče, da se porajajo vremenski občutki kako drugače. Kako ravno, jaz nimam pojma. O tem naj razmišljujejo strokovnjaki; morebiti se vendar posreči komu kdaj razvozljati ta zagonetni naravni pojav. Iz lastne izkušnje in natančnega opazovanja vem le, in to prav dobro, da je brglez dokajkrat nezmojljivo napovedal bližnjo izprembo, za katero se aneroid tudi pri stalno visokem stanju niti zmenil ni.

Sklepajoč ostajam pri trditvi: Brglez je in ostane vremenski pogódnik — par excellence!

² Dešček = tukajšnji izraz za samca. — Opomba pis

Letošnja vzrejna tekma ptičarjev.

Klub ljubiteljev ptičarjev je priredil v lovišču Ježica pri Ljubljani dne 11. aprila za čistokrvne ptičarje, poležene po 1. decembru 1924, vzrejno tekmo, ki je pokazala, koliko vzgojnega dela je opravil pri nas že omenjeni klub. Nič manj kot 20 psov se je priglasilo k tekmi, katero število se vidi redko v lekemskih poročilih sploh. To znači, da se uveljavlja tudi pri nas naziranje, da ni lovec, kdor nima čistokrvnega ptičarja.

Tudi občinstva, ki je spremljalo z zanimanjem potek tekme, se je nabralo lepo število. Posebno nas veseli, da je prišlo tudi nekaj lovskih čuvajev, da bi videli na tekmi, kako je treba ravnati s ptičarjem in kaj premore ptičar. Tekma je bila poučna zlasti tudi v tem pogledu, ker so tekmovalce pod istimi pogoji širili pasme: nemški kraškodlakarji (12), nemški dolgodlakarji (1), resavci (3) in pointerji (4). Gledalci so si ustvarili lahko sodbo, katera pasma jim je bolj prikladna za njihovo lovišče glede lovske zasnove in katera jim bolj ugaja po zunanosti.

Na gostilniškem vrtu ljubljanskega glavnega kolodvora se je izvršil ob sedmih zjutraj zdravniški pregled pripeljanih psov, nakar se je izžrebal vrstni red tekmovalca.

Tekmovalo se je v dveh skupinah: številke 1–10 sta prevzela sodnika Fürer in dr. Lokar, katerima je bil prideljen kot sodniški pripravnik Valentin Lucin, številke 10–20 pa sodnika Erhardt in Justin.

Naravnost krasen dan nas je pozdravil na ljubljanskem polju, kamor nas je pripeljal vodja tekme Anton Schuster. Ozračje je bilo čisto kot malokdaj. Kamniške planine in Julijske Alpe so nas pozdravljale v vsej svoji lepoti, katera je očarala posebno one iz naše družbe, ki nimajo prilike gledati gorskih velikanov vsak dan. Proti poldnevu se je sicer stemnila gorenjska stran, pričelo je mrzlo in neprijetno pihati, toda med opoldanskim odmorom se je vreme zboljšalo, tako da se je končala tekma brez ovir že ob petih popoldne.

Tekmovali so sledeči psi:

1. Jason, sivorjavo progast nemški dolgodlakar, poležen 30. marca l. 1925. od Betty Sonderhaus po Walgu Galgenberg-Hildessia. Vzreditelj Schussmann, Felkt na Vestfalskem, lastnik dr. Ivan Lovrenčič, Ljubljana, vodnik lovec Ivan Ožbolt, Zadobrova pri Ljubljani. Težek pes s težko glavo in ne brezprigovornim zadnjim delom, sicer brez večjih napak.

2. Don Mirski, nemški resavec, siv z rjavimi krpami, poležen 29. maja 1925 od Age Krimške po Kunu II. Novotešinskem. Vzreditelj Josip Kremenšek, lastnik in vodnik Peter Dobrila, Ljubljana. Nežnokosten

pes s slabim hrbtom in s previsoko nastavljenimi ušesi. Oči so svetle, rep predolg, križec slab. Pes stoji francosko. Predvsem mu je treba ozdravili oči in ga telesno okrepiti.

3. Tref Mirski, brač Dona. Lastnik Anton Schuster, Ljubljana, vodnik lovec Karel Hackl, Ježica. Pes neplemenite, odvratne, preširoke glave, s priostrenim gobcem, svellih oči, šibkih prsi, vdrtega hrbta in širokoprsen. Spodnja čeljust presega zgornjo, kar bo psa oviralo pri lovskih poslih.

4. Nana, svetlorjava koder-pointerica, poležena 20. aprila 1925 od Luce-Dype (PP rod. 453) po Wotanu I. Hergershausen (PP rod. 322, Nem. up. rod. knj. 1542). Vzreditelj V. Seybold, Steinenkirch na Virtemberškem, lastnik in vodnik dr. Jakob Jan, Krško. Še nedorasla psičica, od zadaj sodčkaste stoje, s pregloboko nastavljenim repom in s premalo gosto dlako na telesu, sicer pa brez posebnih napak.

5. Greif Čemšeniški, nemški svetloprogast kratkodlakar, poležen 5. aprila 1925 od Vere Čemšeniške (Obersee) po Risu (Vero Obersee). Vzreditelj Franc Urbanc, Ljubljana, lastnik in vodnik baron Henrik Lazarini, Smednik. Mišičast, temperamenten pes brez večjih napak. Kazi ga napihnjen gobec (značilna dediščina Risa) in široka hoja odzadaj.

6. Boj Krški, rjav kratkodlakar z belim znakom na prsih, poležen 24. aprila 1925 od Loti Feilhofen po Risu (Vero Obersee). Vzreditelj dr. Vilko Pfeifer, Maribor, lastnik in vodnik Dragolin Klobučar, Maribor. Sicer lep pes, a ima premočne čobe, nekoliko podvralka in stoji za spoznanje francosko. Glavna napaka mu je težka glava, dediščina Risa.

7. Alf Ortniški, rjav nemški kratkodlakar z belim znakom na prsih, poležen 25. maja 1925 od Rite Esling po Risu. Vzreditelj in lastnik Oskar Kosler, Ortenek, vodnik lovec Karel Hackl, Ježica. Nežno zgrajen pes, ozkoprsen, dolgohrbten, s slabim zadnjim delom. Kot Risov potomec ima napihnjen gobec. Pes kaže, da je bolan. Ocena: dobro. Ker je dobil lovec Hackl psa šele teden pred tekmo in se pes še ni navadil nanj, ga je odlegnil od tekme.

8. Sam, lepo temnorjav nemški kratkodlakar, poležen 20. maja l. 1925. od Here po Trefu Landshaagu. Vzreditelj Aleksander Liningger, Maribor, lastnik dr. Milko Hrašovec, Celje, vodnik lovec Ivan Ožbolt, Zadobrova pri Ljubljani. Visok pes z lepim hrbtom in dobro sklenjenimi šapami, a v zadnjem delu slab. V zadnjih nogah so mu kosti gorenjega stegna nekoliko upognjene, spodnje kosti so pa ravne. Radi tega je hoja klecajoča. V zadnji desni nogi je lrd. Glava priča o pointerski primesi. Gorenji del je širok, gobec prekratek, uhlji zasukani.

9. Friga Prulska, rjava kratkodlakarica, poležena 21. aprila l. 1925. od Flore Obersee po Telu Grlovskem. Vzreditelj Davorin Bizjak, Ljubljana, lastnik Milan Hribernik, Ljubljana, vodnik lovec Ivan Ožbolt, Zadobrova. Psica ima teme glave preveč nazaj upognjeno, ušesa zasukana, mal podvratek, spredaj izvito laktje (zlasti na desni strani), izvito čobo, ki se bo bržkone pokazala tudi pri mladičih.

10. Diana Krška, rjavoprogasta kratkodlakarica z rjavo glavo, poležena 24. januarja 1925 od Lote Feilhofen po Risu. Vzreditelj dr. Vilko Pfeifer, Maribor, lastnik dr. Hugon Robič, Maribor, vodnik ravnatelj Prieger, Bistrica pri Rušah. Lepa psica brez bislvenih napak z napihnjenim gobcem in s široko hojo od zadaj.

11. **Toska**, bela pointerica z rjavimi krpami, poležena 13. decembra 1924 od Aide-Zite Tiefenbach po Tesku Framhof. Vzreditelj dr. Konrad Fingerlos, Linec, lastnik in vodnik Adolf Potokar, Ljubljana. Dobra, tipična psica z dobro glavo, a s slabim ospredjem in s svetlim očesom.

12. **Ledi**, bela pointerica z rjavimi krpami, poležena 26. marca l. 1925. od Ledi Irmenau po Tesku Framhof. Vzreditelj Božidar Fürtauer, Pfarrkirchen, Bad Hall, lastnik in vodnik Adolf Potokar, Ljubljana. Slabejša psica s slabim ospredjem, a s temnim očesom.

13. **Loša Mitras**, rjava kratkodlakarica, poležena 13. junija 1925, od Sente Hübitz po Risu. Vzrediteljica, lastnica in vodnica Liza Behrbalk, Ptuj. Še nedorasla psica brez posebnih napak. Glava je lepa, vrat suh, oko temno, toda hrbet je predolg, križec strm in ušesa previsoko nastavljena.

14. **Fred**, bel pointer z rjavimi krpami, poležen 8. junija 1925 od Lidi Irmenau po Tesku Framhof. Vzreditelj Franc Schnürl, Lambach, lastnik in vodnik Adolf Potokar, Ljubljana. Še nedorasel pes brez posebnih napak. Gornja čeljust mu presega nekoliko spodnjo.

15. **Rika Mitras**, rjava kratkodlakarica, poležena 13. junija 1925 od Sente Hübitz po Risu. Vzrediteljica Liza Behrbalk, Ptuj, lastnik in vodnik Friderik Weinberger, Ljubljana. Nedorasla psica z lepimi, globokimi prsi, a se nagiblje h kravji stoji, ima mal podvratek in svetle oči.

16. **Lola Mirska**, siva resavka z rjavimi krpami, poležena 29. maja 1925 od Age Krimske po Kunu II. Novotešinskem. Vzreditelj Josip Kremenšek, Ljubljana, lastnik in vodnik Leon Matajec, Stražišče pri Kranju. Dobro zgrajena psica s prav dobrim laktjem, z lepo glavo, dobro odlakanostjo, a s svetlim očesom.

17. **Doris Krška**, rjavoprogasta kratkodlakarica z rjavo glavo, poležena 24. januarja 1925 od Loli Feilhofen po Risu. Vzreditelj dr. Vilko Pfeifer, Maribor, lastnik in vodnik Valter Scheibel, Breg-Ptuj. V splošnem brez večjih napak. Malo slabo ospredje. Prednja stoja nekoliko preozka. Laktje lepo.

18. **Samó Krški**, rjav kratkodlakar, brat od Doris. Lastnik in vodnik dr. Avgust Leitgeb, Vrhnika. Močen pes brez večjih napak. Podvratek ga kazi.

19. **Lord Krški**, rjavoprogast kratkodlakar z rjavo glavo, brat od Sama. Lastnik dr. Ferdinand grof Altems, Slovenska Bistrica, vodnik lovec Miha Korošec, Župeča vas pri Ptujju. Pes nima posebnih napak, a je v slabem telesnem stanju. Ospredje ima prav dobro, toda nagiblje se k podvratku.

20. **Lord**, bel pointer z rjavimi krpami, poležen 13. decembra 1924 od Aide-Zite Tiefenbach po Tesku Framhof. Vzreditelj dr. Konrad Fingerlos, Linec, lastnik in vodnik Adolf Potokar, Ljubljana. Dobro zgrajen pes brez bistvenih napak. Da krivi rep, mu znatno zmanjšuje telesno vrednost.

Kako so se izkazali ti psi na tekmi, nam kaže priložena preglednica. Marsikak pes bi bil bolje odrezal, da ga je imel njegov vodnik večkrat na polju ali v boljšem lovišču.

Sodilo se je po enakem merilu, kot se sodi v Avstriji in Nemčiji. Uspeh je na vsak način ugoden. Pri najstrožji sodbi bi se ne

moglo potisniti šest nosilcev prve ocene niže kot na drugo oceno, kar je za vsako tekmo prav lep uspeh.

Da še nekaj veselega je pokazala ta tekma: kot na prejšnjih se je pokazala tudi na tej nova zvezda v vodstvu psov. Lani nas je presenetil dr. Erhartič, letos pa g. Scheibel, medtem ko je poklicni lovec Miha Korošec tudi letos vodil z mirnostjo, s poznanjem svojega psa in z zaupanjem vanj, kar nam imponira pri tem možu že nekaj let. Štajerski lovci si ne morejo želeči boljšega poklicnega lovca kot je njihov Korošec.

Toda nekaj žalostnega moram pibiti na tem mestu: med onimi, ki so držali v ozadju pse, niso postopali ž njimi vsi tako, kot bi moral ljubitelj psov. Lastniki psov naj vedno pazijo, komu jih izročé v varstvo!

Razen daril, omenjenih v preglednici, so prejeli še: g. Scheibel zlato svetinjo Kluba ljubiteljev ptičarjev in 100 Din, podarjenih od Jugoslov. psoslovne zveze za najlepšega psa tekme; dr. Attems srebrno svetinjo Kluba ljubiteljev ptičarjev; A. Potokar bronasto svetinjo Kluba ljubiteljev ptičarjev (za Lorda) in svetinjo dunajskega kluba resavcev (za Tosko); dr. Jan svetinjo dunajskega Kluba dolgođlakarjev; dr. Hugon Robič svetinjo dunajskega Kluba resavcev; A. Schuster 100 Din za najboljšega resavca; Miha Korošec 150 Din, Ivan Ožbolt 100 Din, Karel Hackl 100 Din voditeljske nagrade; baron Lazarini usnjať pas za patrone; dr. Ivan Lovrenčič lovski nož; A. Potokar dresurni jermen; Dragotin Klobučar pločevinasto škatlo za jedi; Leon Matajec podložen nahrbtnik; P. Dobrila prevlečeno čutaro; L. Behrbalk ovratnik in zadrge; Prieger pasji bič.

Večina gospodov je denarna darila poklonila Klubu, za kar jim je dolžan Klub najtoplejšo zahvalo. Enako se čuti Klub hvaležnega onim, ki so darovali ali denarna ali predmetna darila. Ti so: tvrdki Krisper in Breznik & Fritsch ter Fran Avčin, Rado Hribar, dr. Janko Lokar, dr. Ivan Lovrenčič, Anton Schuster, Pavel Stele, Franc Urbanc, vsi v Ljubljani. Ti poslednji so darovali vsak po 100 Din.

H koncu opozarjam, naj ne pozabijo lastniki psov priglasiti teh za vpis v jugoslovansko rodovno knjigo. Pogoji so objavljeni v aprilovi številki letošnjega Lovca. Listine naj se pošljejo ali odboru Kluba ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani ali pa klubovemu izvestitelju Antonu Schusterju, trgovcu, Ljubljana, Mestni trg, ki daje tudi sicer vsa pojasnila, n. pr. glede nakupa ali prodaje psov, glede plemenjakov, mladičev itd.

Tekmo je zaključil prav prijeten družabni večer v Ljubljanskem dvoru.

Preglednica letošnje vzrejne tekme pičarjev dne 11. aprila 1926.

Številka žreba	Ime psa	Predmeti preizkušnje										Vsota	Ocena	Ocena smotre
		Kakovost nosa (15)	Stoja (5)	Natezanje (4)	Način iskanja (4)	Hitrost (4)	Vztrajnost (3)	Sekundiranje (1)	Poslušnost na klic, žvižg, migljaj (1)	Obnašanje po strelu (1)	Splošen vtis glede vodljivosti in bistrosti (2)			
1	Jason	(1) 15	(0) 0	(1) 4	(3) 12	(2) 8	(3) 9	—	(2) 2	(3) 3	(2) 4	57	P. pr.	dobro
2	Don Mirski	(2) 30	(1) 5	(0) 0	(2) 8	(2) 8	(3) 9	—	(2) 2	(2) 2	(1) 2	66	P. pr.	zadosno
3	Tref Mirski	(3) 45	(3) 15	(2) 8	(3) 12	(3) 12	(3) 9	—	(3) 3	(3) 3	(2) 4	111	III b	zadosno
4	Nana	(3) 45	(4) 20	(4) 16	(3) 12	(3) 12	(3) 9	—	(4) 4	(4) 4	(3) 6	128	I d	dobro
5	Greif Čemšenški	(1) 15	(0) 0	(0) 0	(2) 8	(3) 12	(3) 9	—	(1) 1	(3) 3	(2) 4	52	P. pr.	dobro
6	Boj Krški	(2) 30	(2) 10	(3) 12	(3) 12	(3) 12	(3) 9	—	(3) 3	(4) 4	(2) 4	96	III b	dobro
8	Sam	(2) 30	(2) 10	(1) 4	(2) 8	(2) 8	(1) 3	—	(3) 3	(3) 3	(2) 4	73	Pr. p. pr.	zadosno
9	Friga Pruska	(3) 45	(2) 10	(3) 12	(3) 12	(3) 12	(3) 9	—	(3) 3	(3) 3	(3) 6	112	II a	dobro
10	Dijana Krška	(3) 45	(3) 15	(3) 12	(3) 12	(4) 16	(4) 12	—	(3) 3	(4) 4	(3) 6	125	I f	dobro
11	Toska	(3) 45	(3) 15	(3) 12	(4) 16	(3) 12	(4) 12	(4) 4	(2) 2	(3) 3	(3) 6	127	I e	dobro
12	Ledi	(2) 30	(3) 15	(3) 12	(2) 8	(3) 12	(3) 9	(3) 3	(2) 2	(3) 3	(2) 4	98	III a	dobro
13	Lola Miras	(2) 30	(3) 15	(3) 12	(2) 8	(2) 8	(2) 6	—	(2) 2	(3) 3	(2) 4	88	III c	dobro
14	Fred	(2) 30	(2) 10	(0) 0	(2) 8	(2) 8	(2) 6	—	(2) 2	(2) 2	(2) 4	70	Pr. p. pr.	dobro
15	Rika Miras	(2) 30	(3) 15	(2) 8	(2) 8	(2) 8	(2) 6	—	(3) 3	(3) 3	(2) 4	85	III d	dobro
16	Lola Mirska	(2) 30	(0) 0	(2) 8	(3) 12	(3) 12	(3) 9	—	(0) 0	(2) 2	(2) 4	77	Pr. p. pr.	dobro
17	Doris Krška	(4) 60	(4) 20	(4) 16	(4) 16	(4) 16	(4) 12	—	(4) 4	(4) 4	(4) 8	156	I a	dobro
18	Samo Krški	(3) 45	(3) 15	(0) 0	(3) 12	(3) 12	(2) 6	—	(3) 3	(3) 3	(2) 4	100	II c	dobro
19	Lord Krški	(4) 60	(4) 20	(4) 16	(3) 12	(3) 12	(4) 12	—	(4) 4	(3) 3	(2) 4	143	I b	dobro
20	Lord	(3) 45	(4) 20	(3) 12	(4) 16	(4) 16	(4) 12	—	(2) 2	(3) 3	(3) 6	132	I c	dobro

Sodniki: Viljem Fürer, dr. Janko Lokar, Henrik Erhardt, Feilks Justin.

Sodniški pripravnik: Valentin Lucin.

Dr. Avgust Munda:

Lov z umetno muho.

Neumorna pazljivost, nagle kretnje, spretnost, bistro oko, potrpežljivost, prisolnost duha in dobro poznanje prirode: to so lastnosti, ki so za perničarja neobhodno potrebne.

Popolnoma pravilno je označil sloveč angleški sportnik lov z umetno muho za triumf človeške spretnosti nad sirovo silo prirode: trnki nenavadno majhni, žilica tenka kakor las, pernica gibčna kakor šiba — s to pripravo lovimo ribe v povprečni teži od $\frac{1}{4}$ do 1 kg. Ujeti veliko ribo z najfinejšo in najnežnejšo pripravo, to je ideal sportnega ribiča in lahko rečemo, da dosežemo ta ideal pri lovi s pernico.

Ni elegantnejšega, kratkočasnejšega in mikavnejšega sporta kakor lov z umetno muho. Lične mušice iz perja in svile, vrvica iz impregnirane svile, pernica, težka 16 do 20 dkg: vsa ta priprava je nežna, lična in čista, da moreš ž njo loviti v belih rokavicah, ne da bi jih pomazal. Umetna muha je posnetek prirodne žuželke; vendar je riba ne zagrabi, ako ji vado nespretno ponudimo; le če pade mušica nežno in mirno na vodo kakor naravna žuželka, je prevara popolna: riba se da premočiti in zagrabi. In če je riba muho zgrabila, še ni ujeta. Ako je ribič v istem trenutku ne zapne z naglo krettnjo, je riba, spoznavši prevaro, muho isto tako naglo spustila, kakor jo je bila prijela.

Perničar lovi le v bistrih vodah, največ v gorskih romantičnih pokrajinah. Krettnje pri lovi so take, da delujejo pljuča in srce enakomerno in krepko. Duh in mišičevje delujeta neprestano, vse naše misli so osredotočene na lov, vse težkoče in skrbi vsak-

danjega življenja so pozabljene. Oko sledi pazno plavajoči mušici in čaka z napetostjo na trenutek, da se dvigne iz valov pestra poštrv ali vitki lipan z bliskovito kretnjo po mikavni plen.

Perničar bodi dober poznavalec prirode: poznati mora mušice, ki frče v posameznih mesecih nad vodo, njih barvo in velikost. Z uspehom bo lovil, če lovi s pravo muho. Marsikdo se bo spomnil, da je lovil cele ure brez uspeha; lipani pa so neprestano pobirali naravne muhe z vodne gladine. Kaj je bil vzrok neuspehu? Očividno le ta, da je lovil z napačno muho. Često padajo na vodno gladino ogromne množine majhnih mušic, tako majhnih, da jih s proštim očesom jedva razločimo; takrat je ves trud najspretnjšega perničarja zaman, ako nima v svoji zalogi umetne mušice, ki sliči po velikosti in barvi onim, za katerimi hlastajo ribe. Znani angleški sportnik F. M. Halford je, hodeč za vodo, z mikroskopom preiskaval mušice, ki jih je pobiral raz grmičje ob vodi.

Kdor lovi z umetno muho, mora poznati tudi navade rib: kje riba stoji, kdaj najrajši prijema, v katerem dnevnem času in ob kakem vremenu. Čas neposredno po solnčnem zahodu je za perničarja izredno ugoden; takrat oživi voda, kakor da bi zavrela: mušice poletavajo in padajo v vodo; lipani jih pa s kratkimi sunki pobirajo z vodne gladine; vsi ti sunki se združujejo v fihem večeru v melodičen koncert.

Kadar piha sever, leže ribe kakor okamenele na dnu, ne meneč se za nikako hrano. Toplo vlažno vreme pa obeta uspešno lov. Vreme ima na njih živčevje v pobočnici čudovit, dosedaj še nepojasnen vpliv. Vse to mora perničar vedeti; sicer bi bil ves njegov trud zaman.

Kakšna bodi ribnica perničarja.

Preden govorim o tehniki lovi z umetno muho, naj kratko omenim, kakšna bodi ribnica perničarjeva.

Kakor pri vsakem blagu, tako veljaj tudi glede pernice načelo, da traja dobro blago dlje časa kakor manj vredno in da služi boljše blago bolj svojemu namenu. Z dobro in lepo pripravo imamo tudi več veselja in jo skrbneje čuvamo kakor manj vredno in cenejšo.

Če si nabavimo pernico, ne štedimo z denarjem in nikar ne kupujemo manj vrednega blaga. Z dobro pernico iz solidne angleške tvornice lahko lovimo vse življenje, seveda če ž njo pravilno ravnamo.

Če se zatakne s trnkom v travi ali na vejevju, vzemimo vrstico v roko in skušajmo na ta način oprostiti trnek; nikdar ne

uporabljajmo pernice, da si rešimo trnek. Če pernico sestavljamo ali razdenemo, prijemajmo jo na stročnici, sicer se zvije les in se zrahljajo stročnice. Ne smemo pozabiti, da je pernica zložena in zlepljena iz 6 delov, razcepljenega bambusa; ti deli se zrahljajo, ako pri sestavljanju in razdejanju pernice ne postopamo na gori navedeni način.

Najmočnejše, najprožnejše in najtrpežnejše pernice so one, ki so sestavljene iz razcepljenega bambusa. Take pernice so izdelovali na Angleškem že pred 100 leti.

Glavni pogoj dobre pernice je prožnost. Prožnost mora biti po vsej pernici enakomerno razdeljena; ako zamahnemo s pernico, se mora šibiti po vsej dolžini do ročaja; s tako pernico mečemo brez napora, zanesljivo in na velike daljave. Umetnost in tajnost uravnoteženja pernice poznajo samo angleški fabrikantje. Stročnice nekoliko ovirajo šibenje pernice; zaradi tega so dvodelne pernice boljše od trdelnih, dasi so manj pripravne za transport.

S prešibko pernico ne moremo zapeti rib na večje daljave in jih tudi ne moremo obvladati. Pernica bodi tako jaka, da moremo ribo, če je treba, s silo zaustaviti, če skuša pobegniti pod skalovje, med potopljeno vejevje ali pod druge zapreke. Riba zavije žilico, če zaide med take zapreke, okrog vej ali bilk in nato odrgra trnek.

Dolžina pernice ustrezaj vodi, v kateri lovimo. Za naše vode so primerne pernice v dolžini 3 m; tehtajo naj 170 do 250 g. Težje in močnejše pernice niso pripravne za naše vode v Sloveniji.

Kolesce, vrvica in trnki morajo biti v harmoničnem razmerju s pernico; pernica, ki ni s kolescem pravilno obtežena, ne meče dobro. Za dobre pernice velja pravilo, da tehtaj kolesce približno toliko kakor pernica. Kolesce imej dobro zavoro; brez zavore si lovi z umetno muho niti misliti ne moremo, ker zapnemo ribo zgolj z odporom zavore, o čemer bom pozneje še govoril. Če mečemo na večje daljave, ojačimo odpor zavore, da ribo lažje zapnemo; ako lovimo s fino žilico in zelo majhnimi trnki, zmanjšajmo odpor zavore, da ne odrgramo žilice in ne zlomimo trnkov. Zavora bodi torej tako prirejena, da se da po potrebi regulirati.

Vrvica za lov z umetno muho bodi svilena in impregnirana. Impregnirana vrvica je gladka in teče brez odpora skozi pernične obročke; ima pa tudi primerno težo in se zaradi tega lahko meče ter plava, ker se ne napije vode, na vodni gladini.

Za naše vode zadostuje vrvica v dolžini 20 do 30 metrov; od te dolžine pa rabimo običajno jedva eno tretjino. Lažje mečemo,

ako se vrstica proli koncu tanjša. Take stanjšane vrvice so precej drage; ako jih skrbno čuvamo, pa moremo ž njimi loviti po več let. Seveda jih moramo po vsaki lovi naviti na leseno vreteno, da se dodobra posuše. Jaz imam svoje vrvice stalno navite na vreteno; na kolesce jih navijem le, če grem loviti. Dobro impregnirane vrvice se dobe le pri angleških tvrdkah; imitacije iz Nemčije so manjvredne kakovosti.

Predvrnico si lahko zvežemo sami iz posameznih kosov sviloprejkine žilice ali poala; jakost posameznih kosov naj proti trnku polagoma pojema. S tako stanjšano predvrnico bolje mečemo kakor z ono, ki ima po vsej dolžini enako jakost. Žilica bodi okrogla, gladka, prožna in prozorna. Za lov s potapljačo se muho (wet fly) uporabljajmo predvrnico v približni dolžini 2,5 do 3 metrov, za lov s plavajočo muho (dry fly) pa v približni dolžini 1½ do 2 metra. Čim čistejša je voda, tem tanjši bodi poal, da ga riba ne zapazi. Predvrnica je prožna le, če je namočena; sicer se trga in lomi. Najbolje je, če jo prinesemo že namočeno s seboj na lov; v ta namen jo denemo v okroglo, ploščato škatljico iz aluminija, ki imej dvoje vložkov iz klobučevine; to klobučevino namočimo in položimo med njo predvrnico.

Žilica se kmalu pokvari; zaradi tega jo moramo vsako leto obnoviti. Preležana žilica se lomi in trga. Zato je najbolje, da si predvrnice ali žilice kupujemo sproti. Pri tej priliki bi svaril pred pretankim poalom. Žilica se na mestu, kjer je privezana na trnek, prav kmalu obrabi; razen tega se drgne fik za trnkobovje rib. S tem pa je podana nevarnost, da se tak poal, osobito če je tanek, odtrga v trenutku, ko ribo zapnemo. Riba, ki uide s trnkobovjem v gobcu, pogine po velikih mukah, ako ni trnek zapičen zgolj na robu čeljusti.

In sedaj še nekaj besed o vadi perničarjevi. Njegova vada je umetna mušica. Mušice, ki jih kupujemo navezane na žilico, niso praktične, ker je žilica v nekaj letih preležana in preperela. Ne glede na to pa se žilica na mestu, kjer se drgne ob trnek, kmalu obrabi, pokvari od rje in odtrga. Praktične so le muhe na trnkobovjih z ušesci; take muhe privezujemo sproti na poal in jih lahko rabimo leta in leta.

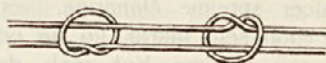
Za začetnika so pripravne mušice na trnkobovjih - dvojčkih; s takimi trnki ujameš ribo z večjo gotovostjo kakor s trnkobovjem, ker se riba s trnka-dvojčka težko sname. Spreten sportnik pa uporablja le trnke-samce.

Glede barve in velikosti muh veljaj v splošnem načelo: spomladi bodi barva mušic temnejša in mračna, poleti živa, jeseni pa svetla; spomladi rabi večje muhe, jeseni pa manjše mušice.

Tipične muhe za pomlad so March Brown, za poletje August Dun, Red Palmer, za jesen Blue Upright.

Slika štev. 1.

Slika štev. 2.

Muhe z ušesci privezujemo na žilico, žilico pa na vrvico na način, kakor ga kaže slika štev. 1; posamezne žilice predvrtnice zvežemo med seboj na način, kakor je razviden iz slike štev. 2. Pentlja na sliki štev. 1 je mišljena na žilici, vozal pa na vrvici.

(Nadaljevanje bo sledilo.)

Iz lovskega nahrbtnika.

Iz zapisnika I. plenarne odborove seje S. L. D. v Ljubljani, ki se je vršila dne 28. januarja 1926 ob 20 v restavraciji »pri Slonu«.

Navzočih je 22 odbornikov.

Gorenjsko podružnico zastopa njen načelnik g. Leo Matajec.

Predsednik g. dr. Lovrenčič konstatuje sklepčnost in olvori sejo s toplim pozdravom vsem, posebno pa novozvoljenim odbornikom, pozivajoč jih, naj se poprimejo društvenega dela z vso vneto, da bo koncem leta mogoče odboru pokazali na občem zboru, za koliko je društvo napredovalo.

Nato podasta tajnik in blagajnik svoji poročili, ki jih odbor sprejme brez pristavka.

Na predlog g. dr. Ravniharja se izvoli z vzklikom: za tajnika Miro Repovš, za blagajnika Ivan Zupan, za gospodarja Ivan Rozman.

Imenovani izjavijo, da sprejmejo poverjena jim mesta, nakar se izvrši volitev v odske.

Na predlog g. Zupana se ustanovi strelski odsek, ki naj obstoji iz petih članov.

Na razpravo pride sprejemanje novih članov. Odbor sklene: Kdor je bil dru-

šiveni član dne 31. decembra 1925, tega se smatra tudi za leto 1926. za člana. Kdor pa se prikladi na novo, naj se od njega sicer sprejme članarina, vendar pošlani član šele takrat, ko ga odbor v svoji seji sprejme. Kot znak, da je sprejet, se mu pošlje članska izkaznica.

Dopis:

Dopis velikega župana ljubljanske in mariborske oblasti, s katerim se nakučuje izredna podpora »Lovcu«, se vzame v vednost.

Pri tej priliki naprosi g. Zupan društvenega predsednika, da se napravi prošnja na velikega župana ljubljanske in mariborske oblasti za redno podporo iz lovskega fonda, kakor jo je prejel »Lovec« v prefektilih letih.

Dopis velikega župana ljubljanske oblasti glede očuvanja srn v občinah, ki meje na Gyzyjevo veleposestvo, se vzame na znanje.

Dopis sreskega poglavarja za ljubljansko okolico, s katerim se dovoljuje lovljenje jerebic, da se jih krmi čez zimo, se vzame v vednost s pristavkom, naj se potom »Lovca« obvesti zakupnike lovišč, da je treba v smislu naredbe ministrstva z dne 10. septembra 1849, drž. zak. št. 386, vsak tak slučaj prijaviti pristojnemu sreskemu poglavarju.

Odbor pritrdi vlogi, ki jo je radi nujnosti naslovil predsednik na mestni magistrat, naj se razpis o pobiranju pasjega davka izpremeni v toliko, da se bo zahtevala pasja znamka od mladih psov šele tedaj, ko so dosegli starost šestih mesecev.

Odbor sklone, da se pošilja kuratoriju študijske knjižnice v Mariboru po en izvod »Lovca« brezplačno.

Za prezidavo lokala za društveno knjižnico se je predložil proračun. Naprosi se g. ing. Tavčar, da ta proračun pregleda in slavi ponudniku event. spremembe v izvršitvi in v cenah.

Na dopis sreskega poglavarja v Kočevju, naj se glede pogonov na volkove udeleži zastopnik S. L. D. razgovora v Kočevju, se sklone naprositi odbornika g. Rusa, da zastopa S. L. D.

Predsednik dr. Lovrenčič poroča o vlogah, ki jih je napravil z ozirom na načrt novega orožnega zakona in prebere brzojavke in vloge, ki jih odbor odobri.

Kot delegat centrale na občem zboru v Murski Soboti se določi g. Zupan. Glavna podružnica v Mariboru pa se naprosi, naj odpošlje na ta občini zbor vsaj dva svoja zastopnika.

G. dr. Modic predlaga, naj se z ozirom na spremenjena društvena pravila opozori podružnice, da veljajo te izpremembe pri odborovih volitvah tudi zanj. — Sprejeto.

Na dopis ministrstva za šume in rudnike, naj se S. L. D. udeleži razstave v Filadelfiji, se sklone odgovoriti, da se S. L. D. sporazume s Savezom hrv. lovčakih združenja v Zagrebu in da se hoče po teh dogovorih ravhati.

Določijo se nagrade orožnikom, ki so se posebno obnesli pri zatiranju lovskih tatvin. Nagrade se pošljejo komandi 8. orožniškega polka v Ljubljani. Izredno se nagradi tudi lovskega čuvaja Antona Skulja iz Ortneka, ki je pomagal orožnikom na pravo sled.

Na predlog g. ing. Tavčarja se sklone, da se objavi v »Lovcu« oklic na zakupnike lovišč, naj prispevajo k nagradam za orožnike naravnost S. L. D. ter naj pripišejo željo, kdo naj dobi to nagrado. Nagrade bo potem treba objaviti v »Lovcu«.

Poziv vel. župana glede zatiranja vran proti nagradi se objavi v »Lovcu«.

Zahvala kluba ljubiteljev brakov za podporo zadnje tekme se vzame na znanje.

Onemoglemu lovskega čuvaju Blažu Klunu iz Zamostca se dovoli iz fonda Zelenega križa enkratna podpora v znesku Din 1500.—

Podružnica za Gorenjsko je izročila po svojem načelniku g. Leo Matajcu del čistega prebitka Lovskega plesa v Kranju S. L. D. Predsednik se zahvali za ta dar in prosi načelnika podružnice, naj to društveno zahvalo sporoči podružničnemu odboru pri prihodnji seji.

Ker se nihče več ne javi k besedi, zaključijo predsednik g. dr. Lovrenčič sejo ob pol 24. Zapisnikar.

Iz zapisnika II. odborove seje S. L. D. v Ljubljani, ki se je vršila dne 25. februarja 1926 ob 20 v restavraciji »pri Slonu«.

Navzočih je 22 odbornikov.

Predsednik dr. Lovrenčič pozdravi navzoče, otvori sejo ter preide na dnevni red.

Tajnikovo poročilo odpade, blagajnik pa poroča, da je do danes vplačalo članarino 1264 starih članov, 16 ustanovnikov in 120 novih.

Ker je sporočil urednik »Lovca«, da bi bilo umestno tiskati samo toliko izvodov vsake številke, kolikor je plačane članarine, se sklene, da se bo tiskal »Lovec« v l. 1926. v 2500 izvodih.

Na to poroča predsednik, kaj je Slovensko društvo ukrenilo proti načrtu novega orožnega zakona ter prebere dopise, ki jih je društvo prejelo v tej zadevi.

Načrt novega ribarskega zakona prevzame v proučitev g. Mladič, ki bo izdelal izpreminjevalne predloge k temu načrtu.

Dopise sreskega poglavarja za ljubljansko okolico vzame odbor v vednost.

Na dopis podružnice S. L. D. v Celju, ki javlja, da se vrši občni zbor 27. febr. t. l. ob 16 v hotelu »Balkan« v Celju, se sklene, da se udeležijo tega občega zbora 4 zastopniki centrale, občega zbora podružnice za Gorenjsko dne 14. marca t. l. pa se udeležita dva odbornika.

Na občem zboru Jugoslovanskega kinološkega Saveza, ki se vrši 11. marca t. l. v ljubljanskem dvoru, zastopajo S. L. D. poleg predsednika še trije člani odbora.

Zahvala komande 8. orožniškega polka za nagrade, ki jih je S. L. D. prisodilo nekaterim orožnikom za preganjanje lovskih tatov, se vzame v vednost.

Imenik »Odbora lovskih interesancev in občin za pokončavanje volkov v Kočevju« se vzame v vednost. Pri tej pri-

liki omeni predsednik, da je bil na sestanku ozir. posvetovanju glede zatiranja volkov, ki se je vršilo 1. februarja t. l. v Kočevju, od navzočih sprejet tudi pravilnik za skupne pogone na zverjad, kot je bil predložen od S. L. D. z malimi izpremembami.

Revija »Zdravje« se za l. 1926. vzame v zameno z »Lovcem«.

Na predlog redakcijskega odseka se sklene kupiti vse izišle letnike lista »Deutsche Jägerzeitung« za knjižnico S. L. D.

Dopis ravnateljstva mestnega dohodarstvenega urada glede kontrole uvožene divjačine in zadevni dopis policijskega ravnateljstva v Ljubljani se vzame v vednost s pripombo, da zadošča kot dokaz neoporečnega izvora uvožene divjačine, če se donašalec izkaže na mišnici z lovsko karto.

V imenu organizacijskega odseka poroča g. Zupan o občem zboru v Murski Soboti.

Imenik članov po stanju 31. decembra l. 1925. ima več pogrškov. K temu nedostatku pripomni društveni gospodar, da je imenik pregledal po svojem imeniku, ki je podlaga za naslove pri ekspediciji »Lovca«, ter ga je tudi v tem smislu popravil. Če so napake v naslovih, so krivi predvsem člani sami, ker niso poslali nobenega popravka, čeprav so pod naslovi, ki so sedaj natisnjeni v imeniku, prejeli vse leto društveno glasilo. Tajnik pa izjavi, da se je na poziv, ki je izšel dvakrat v »Lovcu«, odzvalo samo 138 članov, ki so prijavili pravilno svoje naslove. Imenik bo treba, v kolikor ne odgovarja, vsekakor popraviti, da bodo člani dobivali list pravilno naslovljen.

G. podpredsednik Hafner poroča, da je nastopila vsled dovoljenja paše goveje in druge živine nevarnost, da se zató zadnji kozorogi v lovišču bar. Friderika Borna pri Sv. Ani na Gorenjskem. Društvo za varstvo prirode je že podalo svojo izjavo v tej zadevi. Sklene se, da se S. L. D. pridruži akciji, ki jo je započelo društvo za varstvo prirode

ter bo nastopilo s predlogi, ki naj merijo na to, da se ohrani tako redka divjačina, kot je kozorog.

G. Remic pojasnjuje razmere lovske družbe Kum-Trbovlje ter predlaga, naj se za kraje Zagorje—Trbovlje—Hrastnik ustanovi podružnica. Predsednik g. dr. Lovrenčič obljubi, da bo ta predlog S. L. D. upoštevalo, vendar pa naj se razprava preloži na prihodnjo sejo, s čemer se g. Remic zadovolji.

Ker se nihče več ne javi k besedi, zaključijo predsednik sejo ob 23.

Zapisnikar.

Zapisnik o četrtem rednem občem zboru mariborske glavne podružnice S. L. D., ki se je vršil 6. februarja t. l. v restavraciji Pečnik, Ročovski trg, ob 16.

Predseduje podnačelnik g. Anton Godec, ker je načelnik primarij dr. Robič radi boleznj odsoten.

Ker je obči zbor ob določeni uri vsled prepričle udeležbe članov nesklepčen, ga otvori g. podnačelnik četrt ure kesneje ter naznanja, da je na podlagi § 29. podružničnih pravil sklepčen ne glede na število prisotnih članov. Sledi čitanje zapisnika zadnjega obč. zbora, ki se brez prigovora odobri.

G. načelnik pozdravi navzoče članstvo. Brez dvoma bi bila udeležba neprimerno večja, da niso na isti dan padle razne druge prireditve, tako n. pr. Triglavanski ples v Celju, kamor je pohitelo mnogo mariborskih lovcev in prireditev v Rušah, ki je odvrnila veliko število lovcev iz Zgornje Dravske doline od posesta občega zbora.

Tajnikovo poročilo v izvlečku:

Preteklo poslovno leto se je razvijalo v znamenju dela pod mirnim in smotrenim vodstvom g. primarija dr. Hugona Robiča. Na razmah sta blagodejno vplivali dejstvi: 1. delavnost odbora, 2. naklonjenost oblasti in prijateljev podružnice. Oprav. zapisnik izkazuje 251 številki; rednih sej se je vršilo 14, a razen tega še prav mnogo razgovorov, ki so se fikalni podružničnih zadev; odborniki so bili vedno v medsebojnem stiku.

Razmeroma mnogoštevilni odborniki so tvorili odseke: strelski, kinološki, žurnalistični, pravni in propagandni. Posebno prva dva sta delovala z veliko vneto. Strelski odsek z g. kap. Juvančičem na čelu — žal ga je poklic iztrgal Mariboru — je priredil dvakratno vežbalno streljanje (21. jun. in 19. jul.) in eno strelsko tekmo (9. avg.) z jako lepim uspehom. Obči zbor izreka g. kapefanu zahvalo. Kinološki odsek je priredil pod spretnim in strokovnim vodstvom gg. ravnateljjev Klobučarja in Pogačnika 26. in 27. septembra uporabnostno pasjo tekmo za španijele in fermače, ki je izpadla jako povoljno z ozirom na domače pasme. Tudi tema dvema gospodoma se obči zbor zahvaljuje za trud in požrtvovalnost.

Naklonjenost gosp. velikega župana in g. oblastnega šumarskega referenta je omogočila razne prireditve v precej velikem stilu in je pripomogla podružnici do precej dragocenega inventarja. Razni prijatelji lovstva so z darili in darovi v denarju podprli podružnične finance. Vsi ti činitelji se naprošajo, da ohranijo svojo naklonjenost tudi za bodoče leto.

Precej velik je napredek v organizaciji lovcev v področju glavne podružnice, kontrola nad izvrševanjem lova je precej ostra. Kljub temu se pojavljajo nedostaki, grehi, tudi lam, kjer je oživo-tvorjen sistem zaokroženih lovišč. Članstvo naj brezobzirno javi nedostatke glavni podružnici, ki bo poskrbela, da dobe krivci zasluženo plačilo. Oblast gre podružnici na vsej črti na roko in vidi v njej posvetovalni organ v najrazličnejših lovskih zadevah. Podružnica bo morala skrbeti povsod za točne in zanesljive zaupnike. Tajne lovske družbe — eminentne škodljivke lovstva — bo treba brezobzirno zatreti.

V bodočem poslovnem letu se izvrši sistemizacija zaokroženih poljskih lovišč. Podružnica si nabavi, ako bodo sredstva dovoljevala, mrežo za lovljenje žive divjačine in bo tako omogočena izmenjava zajcev, fazanov in jerebic in z izmenjavo tudi obnovitev krvi.

Glavna podružnica je dvakrat z uspehom posredovala pri oblastih z ozirom na ukinitve strogega pasjega zapora v inestu, kod katerim so hudo trpeli plemeniti lovski psi. O akciji za pobijanje vran ni možno poročati, ker je ravno v teku. Vršni se približno vsakih 14 dni sobno streljanje, ki ga omogoča veliko dušno tvrdka Pošinger, ki je vedno pripravljena z vsemi razpoložljivimi sredstvi podpreti delovanje podružnice.

Za postavitev lastnega strelišča se bo poskrbelo. Nepremagljive ovire doslej niso dovoljevale uresničenje tega projekta in morda se bo treba i v tekočem poslovnem letu posluževali vojaškega strelišča. Na tem mestu izreka občni zbor prav toplo zahvalo vojaški oblasti za ponovno izkazano naklonjenost. Gg. tajnik, blagajnik in gospodar uradujejo stalno vsako soboto od 18 do 19 v restavracijskih prostorih g. Pečnika, Rofovski trg 2.

Razmerje med centralo in glavno podružnico se ni izpremenilo. Dve oblasti imamo; razdelitev dela med Ljubljano in Mariborom se bo izvršila sama po sebi.

Vsled premestitve blagajnika g. Jožeta Skaze v Slov. Gradec je prevzel blagajniške posle v mesecu septembru g. Jožef Videmšek. Lokalno časopisje je drage volje prinašalo brezplačno članke, novice in vabila, ki so mu bila doposlana od podružničnega odbora. Občni zbor mu izreka zahvalo.

Tajnikovo poročilo se sprejme in g. predsednik predlaga, da se tajniku izreče zahvala za požrtvovalno delo. Predlog je bil sprejet.

Blagajnikovo poročilo, ki izkazuje danes 7148:55 Din, se vzame z zadovoljstvom na znanje in se mu izreče zahvala. Pharm. mag. g. Ivo Vidmar izjavlja v imenu računskih preglednikov, da so vsi računi v popolnem redu in predlaga za blagajnika absolutorij. Sprejeto.

Društveni gospodar izjavlja, da je inventar, obstoječ v glavnem iz različnih tarč, zabojev, praznih in polnih nabojev v redu in varno shranjen, in da presega

njegova vrednost 2000 Din. Gospodarju se izreče zahvala.

Tajnik prečita besedilo izpremenjenih pravil z ozirom na volitev odbora (§§ 16. in 19.), kakor tudi pravkar došlo pozdravno brzojavko, ki jo je poslal predsednik S. L. D. v Ljubljani, dr. Lovrenčič.

Seja se prekine za 10 minut, nakar se zopet otvori in sledi volitev odbora v smislu §§ 16. in 19.

Soglasno se izvoli sledeči odbor:

Načelnik primarij dr. Hugon Robič, Maribor, Aškerčeva ulica;

podnačelnik učitelj v p. Anton Godec, Limbuš.

Odborniki: Josip Videmšek, praktikant tvrdke I. Pošinger, Maribor; dr. Franjo Glančnik, veleposestnik, Rdeči breg; polkovnik Stojadinović, Maribor, Vojni okrug; polkovnik Budislav Prica, Maribor, Vojni okrug; fotograf Vladimir Vlašič, Maribor; insp. Ante Ružič, Maribor; svetnik ing. Janko Urbas, Maribor; posestnik Peter Marin, Vrhov dol pri Limbušu; Hubert Luckmann, uradnik tvrdke Čeligi, Maribor; Klobučar Drago, ravnatelj Ljublj. kreditne banke, podruž. Maribor; Dišek Franjo, ravnatelj Slavenske banke, Maribor; dr. Černič Mirko, primarij, Maribor, Grajski trg; Pogačnik Bogdan, ravnatelj Hrv. eskompt. banke, Maribor; dr. Lipold Franjo, odvetnik, Maribor; dr. Milan Gorišek, odvetnik, Št. Lenart v Slov. goricah; Lenart Rado, veletrgovec, Maribor; Jezovšek Vladimir, notarski koncipijent, Maribor; Schaupt Adolf, prof., Maribor.

Predstavniki podružnic:

Celje: Roblek Franjo, veleposestnik, Žalec; Černej Ludovik, sreski šol. nadzornik, Celje.

Ptuj: Dr. Franjo Salamun, odvetnik; Barle Alojzij, okrajni gozdar.

Murska Sobota: Benko Josip, industrijalec, Murska Sobota; Košir Fr., bančni ravnatelj, Murska Sobota.

Slučajnosti: Major Puppis slavi predlog, naj se podružnica potruži, da se odpravi krivica pri plačevanju taks za pse, češ, da ni prav, da plačujejo za lovske pse in pse-čuvaje isto takso

kakor za luksuzne. Tajnik poroča, da se je zadeva v zadnji odborovi seji že prefresala in da se bo poskusilo doseči kako olajšavo. — Gosp. Gregorič predlaga, naj se lovopust za zajce skrajša in naj se prično zajci streljati šele s 1. oktobrom. Svetnik Urbas pripominja, da se zakon ne da izpremeniti, da je pa mogoč medsebojen sporazum med zakupniki, a to šele tedaj, kadar se bodo udeleževala zaokrožena lovišča. Gosp. Gregorič se pritožuje, da so družbe, ki ne upoštevajo lovopusta in mrhario, ter poroča zadevno o nekem slučaju v svojem lovišču. — Svetnik Urbas priporoča, naj se slični slučajji prijavijo glavni podružnici, ki bo storila potrebne korake. —

Ker se nikdo več ne oglasi k besedi, zaključí predsednik obč. zbor ob $\frac{3}{4}$ na 19.

Iz zapisnika I. seje glavne podružnice S. L. D. v Mariboru dne 11. februarja 1926.

Za tajnika se izvoli dosedanji tajnik, prof. A. Schaup, Maribor.

Za blagajnika dosedanji blagajnik, prokurist Josip Videmšek, Maribor.

Za gospodarja dosedanji gospodar, fotograf Vladimir Vlašič, Maribor.

Odseki ostanejo isti kakor v prošlem letu; v strelski odsek se pritegne g. Vladimir Jezovšek, noč. kand., in kooptira puškar I. Strnad. Sprejmejo se nekateri novi člani. Določi se, da se vrše redne seje vsak prvi četrtek v mesecu, kakor se je to godilo tudi v prošlem letu.

Zapisnik 3. odborove seje, ki se je vršila dne 8. februarja 1926 v Kranju. Navzoči: Matajec, Patik, Cof, ing. Kraut, Mohor, Janc. Načelnik otvori sejo ob 16. uri, pozdravi navzoče, ugotovi sklepčnost in preide na dnevni red.

Načelnik poroča o izidu prireditve dne 5. jan. t. l. »Prvi gorenjski lovski ples«, pri katerem so znašali celokupni dohodki Din 53.487.—, izdatki pa Din 49.751.08. Pri teh je žc tudi všteti znesek Din 2000.—, katerega je poklonila podružnica Zelenemu križu v Ljubljani, tako, da je ostalo podružnični blagajni čistega

še Din 3735.92. Sestava obračuna, kakor potrdila o izdatkih in prejemkih se odstopijo društv. pregledovalcem računov in prevzame iste g. Janc iz Radovljice. Poleg denarja v gotovini je ostalo podružnici še nekaj dobitkov od srečolova, ki se nahajajo začasno v varstvu tajnika g. Cofa, ki odda tudi zadevni seznam g. Jancu.

Načelnik predlaga, da se izreče g. velikemu županu pismena zahvala za prevzeto pokroviteljstvo kakor tudi za osebno udeležbo pri prireditvi — soglasno sprejeto. Istotako predlaga, da se izreče upraviteljstvu veleposestva bar. dr. K. Borna v Trziču posebna zahvala za posojene mnogoštevilne lovske trofeje. Darovalcem dobitkov, bodisi divjačine, drugih predmetov in denarnih prispevkov, kakor tudi vsem damam, ki so vršile pri prireditvi do konca s požrtvovalnostjo prevzeto delo v paviljonih, potem pri prodaji srečk in cvetic, pa naj se izreče zahvala v časopisih — soglasno sprejeto. Dalje predlaga načelnik z ozirom na primeroma slab odziv gorenjskih lovcev k pristopu v naše društvo in ker je mnogo starih članov, ki se pravočasno ne odzovejo plačilu članarine, da bi se stvar poživela na ta način, da se pošlje po vsej Gorenjski 15 zaupnikom nabiralne pole s potrebnimi navodili. Zlasti naj se skuša pridobiti najemnike in posestnike lovišč, da vpišejo tudi svoje zaprisežene lovce kot člane S. L. D., da bodo prejemali naše glasilo »Lovec«. V tozadevnih navodilih naj se apelira še posebej na najemnike lovišč, da vabijo v prihodnji seziji k skupnim lovom le lovce, ki so člani S. L. D. Kontrola o tem bo lahko izvedljiva, ker dobi že s prihodnjo številko »Lovca« vsak član imenik vseh članov društva. O tem predlogu se razvije živahna debata in se ga sprejme končno v celoti soglasno.

Tajniku se naroča, da sestavi primeren dopis na zaupnike in dostavi takoj nabiralne pole, katere se morajo vrniti podružnici najkasneje do konca tega meseca z nabrano članarino, katere se

pošlje potem takoj Osrednjemu društvu v Ljubljano. Za nabiranje članarine se določijo sledeči gg.: Kranj: Weinberger; Kokra in Jezersko: Ogris; Tržič: Primožič, ravnat. posestev bar. dr. K. Borna; ing. Sonnichler; Naklo, Žeje: Primožič; Kropa, Podnart, Kamna gorica: Kokalj; Radovljica: Palik, Janc; Bled: ing. Miklavčič; Bohinjska Bistrica: ing. Rus; Javornik: Golob; Mojstrana, Kranjska gora: Rabič; Begunje: Kralj; Štražišče: Ješe; Smednik: uprava veleposestva bar. Lazzarinja.

Prečita se zapisnik zadnje odborove seje z dne 11. dec. 1925. Po prečitaniu islega odgovarja načelnik na razna vprašanja odbornikov, kaj se je v zadevah, o katerih se je sklepalo v prejšnji seji, storilo. Nato se zapisnik odobri.

Tajnik prečita došle dopise. Prošnja Antona Brodarja iz Podbrezja za podporo iz fonda Zelenega križa se odstopi ing. Krautu, da izvrši poizvedbe o razmerah prosilca, nakar se bo o tem poročalo centralnemu društvu v Ljubljano. Dopis Osrednjega društva od 15. jan. 1926 glede novega imenika članov se prečita, ravno tako dopis z dne 29. jan. 1926 glede trajajoče dobe odbora in sprejemanja novih članov.

Blagajnik poroča, da je blagajniško stanje isto kakor dne 10. dec. 1925. Podudarja pa tudi, da se stopi že končno s centralnim društvom ozir. z blagajnikom v stik zaradi prispevkov, določenih od Osrednjega društva podružnici po § 25. pravil podružnice za Gorenjsko. Načelnik obljubi, da hoče pri prvi seji centr. odbora zadevo urediti.

Sklene se, da se vrši redni letni obči zbor podružnice šele dne 14. marca t. l. ob 15. uri v Lescah v restavraciji g. J. Šumi, to pa zato tako pozno, ker bo šele do tistega časa mogoče ugotoviti točno število članov. Eno uro pred sklicanjem občega zbora se vrši seja starega odbora, da se določijo predlogi za obči zbor. Na občem zboru naj se slavi na dnevni red tudi sprememba podružničnih pravil, zlasti § 1. Tajniku se naroča, da obvesti pravočasno potom

časopisja sklicanje občega zbora. Isto-tako mora pravočasno obvestili Osrednje društvo s prošnjo, da pošlje na obči zbor svoje zastopnike.

Ker je dnevni red izčrpan, zaključí načelnik sejo ob 17.30. Zapisnikar Cof.

Z zimskih pohodov. Koncem leta konča prav za prav lov, toda lovec, ako hoče očuvati svoje lovišče, mora tudi poleg lova lovišče posecati in pregledati; ugotoviti mora vse, kar se v lovišču nahaja, koliko je koristne divjadi, koliko roparic in po možnosti ugotoviti, kako se divjad počuti. S takimi pohodi pa se tudi izobrazuje in izpopolnjuje v lovski vedi in stroki. Koliko se najde zanimivega!

Tako me je začetkom februarja moj oče opozoril na dve lisici, ki jih večkrat skupaj sledi, eno izredno veliko in eno manjšo in imata v enem poslopiju, toda z različnimi vhodi svoj stan. Bivališča so pod zemljo najbrž ločena, družita pa se pri svojih roparskih pohodih. Združil jih je najbrž spolni čut in pa, ker si druga drugi pomagata pri izvrševanju svojega krvavega posla.

Dripovedoval mi je, da je pred lisicino našel nekaj večjih kosti, najbrž ostanke kake ovce ali na gnojišču zakopanega poginulega manjšega teleta. Ker je bil precej ugoden dan, smo lisici hoteli štirje lovci posejiti; sklenili smo, da jima v pozdrav pošljemo brakico »Piko«, ki ima posebno veselje preganjati dolgorepe roparice. Pripomniti moram, da je to popolnoma izoliran skalnat revir, poln jazbin, kjer je le prav redko najti zajca, pač pa se nahajajo redno, vsaj pozimi, v tem revirju lisice. Pika je iskala, a lisic ni bilo zunaj, najbrž sta počivali pod zemljo in se v spominu naslajali na hudobijah, ki sta jih uganjali ponoči. Ogladali smo si stanovanje, toda žal, vhod je tako majhen, da niti brakica ni mogla skozi.

Na snegu so se poznali odtiski šap. V spodnjo duplino je vodila večja sled, h gornjemu vhodu, ki je oddaljen od spodnjega le kakih 10 m, pa se je sledila manjša lisica. Pred vhodi, a tudi

med skalami, pa je precej velik odprt prostor, ki izgleda kakor kako dvorišče. Tam smo našli precej popolnoma svežih oglodanih in nekaj razgrizenih kosti. Na eni koščici je bila srnina dlaka.

Ne morem trditi z gotovostjo, da sta lisici umorili srno, mogoče je, da sta našli kje poginulo, toda naši lovci se niso spomnili, da bi bil kdo v pretekli seziji kako srno obstrelil. Srne so pri nas precej redke in vsak lovec si zapomni skozi vse življenje, kdaj in kako je streljal to, žal, precej redko divjad. Skoraj izključeno je, da bi bil kak nepoklicanec streljal srne in tako mislim vsaj, da se ne motim, ako trdim, da sta roparici z združenimi močmi uničili eno izmed lislih srn, ki jih huda zima prižene z Jelovice v dolino, iskat krme. Na dvorišču je bilo precej lisičjih odpadkov, pomešanih z zajčjo dlako. Torej tudi dokaz, da znata lisici izborno izvrševati svoj roparski posel.

Mojemu očetu, ki je velik zagovornik lisičjega rodu, ni bilo posebno po volji kar smo našli in je vedno trdil, da so našle lisice najbrž mrtvo srno in odtod kosti pred lisičino. Ko smo šli proti domu, je neposredno pred vasjo našel objedeno jabolko in sicer je bilo na dofičnem mestu vse prehojeno od lisic; torej dokaz, da je jabolko objedla lisica. Vesel ga mi je pokazal in pripomnil, da ima vendar on prav, ko trdi, da lisice niso tako zelo škodljive, da se zadovoljujejo z rastlinsko hrano in si le v skrajnem slučaju privoščijo tudi kakega dolgouhca.

Moje mnenje pa je, da je bilo jabolko bolj postranski prigrizek in je bila glavno kosilo le zajčeva in srnina pečenka, a brez omake in cmokov. Najsi bo že tako ali tako, lisica je divna žival, ki krasí naša lovišča, in lov na lisice je nekaj posebnega. Pač pa moramo gledati, da jih ne pustimo, da se preveč razmnože.

Vl. K.

»Kako učinkujejo cjaninove kapsule?« K članku na str. 48 »Lovca« bi iz lastnih izkušenj in opazovanj pripomnil sledeče: Zastrupljanje s cjan. kapsu-

lami je brezdvomno veliko bolj učinkovito in uspešno, kakor s strihninom in tudi veliko manj naporno, ker odpade trudapolno iskanje, kajti lisica obleži na mestu, izjemoma do deset korakov od vade, seveda samo v tem slučaju, če je lisica vado toliko slisnila, da je združila kapsulo in da je strup začel delovati. Zašto je pa glavno pri polaganju kapsul, da za vabo vzamemo predmet, kateri omogoča, da se kapsulo že pri majhnem pritisku z zobmi združne in da se strup neovirano razlije po gobcu. Po mojem prepričanju je v ta namen najbolj priporočljiv slanik, ki ga razpolovimo na dva dela, tako da napravimo iz enega slanika dve vabi; več ni priporočljivo, ker v nasprotnem slučaju lisica požre cele kose in tako izostane učinek. V tako polovico slanika prav lahko potisnemo cjaninovo kapsulo ter se ni treba bati, da bi izpadla. Poleg zgoraj opisanih ugodnosti ima pa lisica slanik tudi izredno rada. Pripetilo se mi je, da je šla tik mimo nastavljenih raznih vab, ne da bi jih pobrala, ko pa je prišla do slanika, ga je pogoltnila. Jemati za vabo ptiča (vrabca ali strnada) se mi ne zdi priporočljivo. Ako se ga pa že uporabi, se mu mora odstraniti glavo, kajti kakor znano, lisica kaj rada najprej odgrizne glavo, tako da stopi z nogo na ptiča, pri tem pa se kapsula, ki se jo mora dati zaradi precejšnje velikosti v trebušno votlino, razdere (razdrobi) in vsled ostrega duha, ki nastane, lisica vabo pusti.

Glavni pogoj za uspeh je, da točno poznamo lisičje stečine. Na tako stečino nastavimo kapsulo v slaniku brez vsake druge vabe. Ne smemo cele okolice potrositi z raznimi mesnimi ostanki kot vabami, ker bi lisica postala nezaupljiva in zelo nerada pobrala. Drugače je, če imamo lisico že od prej navajeno, da pobira nastavljene ostanke.

Letošnji rezultat zastrupljanja s cjan. kapsulami v tukajšnjih dveh loviščih je 17 lisic in 1 jazbec. Zastrupljalo se je po zgoraj opisanem načinu. A. K.

Zastrupljanje vran. Zadnja leta se je upeljalo v raznih naših krajih pozimi zastrupljanje vran. Tudi v okolici mojega bivališča so se nametale v snegu zastrupljene snovi. In res: skoraj prav vse sive vrane so pozimi kar izgubile. Le tu in tam sem opazil katero v zasneženi prirodi. Komaj pa so zavele toplejše sapice, da je sneg skopnel, so se zopet pojavile v stari množini v obližnjih njim samim predobro znanih gnezdiščih. Vrh smrek se dere in kraka na vse pretege zaljubljeni samec, samica pa pridno nanaša ali popravlja svoje gnezdo.

Kaj nas uči ta istina?

Pozimi navihanke kaj hitro spoznajo nevarnosti kraja, par jih pač res pogine po zaužitju strupeni vadi — črne vrane, zimske priseljenke, ki so mnogo bolj zaupne — prav vse; sive naše domačinke vendar hitro zapuste opasne kraje in se preselijo v varnejša prezimovališča. Ob bližajoči se pomladi — letos že sredi meseca februarja — se zopet povrnejo v skoraj nezmanjšanem številu, sparjene namreč, v stare kraje, k starim svojim gnezdiščem. Zastrupljanje pozimi bo le tedaj morebiti res učinkovito, ako se bo izpeljalo sistematično, prav povsod, a ne samo sporadično v posameznih okoliših. Ali se samo varam? Kako je drugod?

Potujoč, sem iz žel. voza videl v posameznih krajih pozimi kar cele jate vran — ondi se prav gotovo ni zastrupljevalo, dočim jih je pri nas presenetljivo malo bilo. Za pasioniranega lovca, prav posebno pa še za naš lovski naraščaj, se nudi vse lepša, lovцем primernejša prilika pokončevanja vran v spomladni dobi — seveda le na deželi. Po raznih večjih gnezdih sploh se oziraj že v jesenski in zimski dobi na svojih lovskih pohodih. Zapomni ali bolj, zapiši si taka najdena mesta. Vrane gnezdijo najraje na iglastih drevesih — smrekah. Spomladi opazuj, kam letajo posamezne vrane, ondi poišči zavzeto gnezdo, a poglej i oslala pozimi zabeležena gnezda. Marsikje boš imel pre-

senetljivo lep uspeh. Ni težko dognali, ali je gnezdo zapuščeno ali popravljeno, zavzeto, z daljnogledom to sigurno doženeš. Ne streljaj na slepo, kar v vsako gnezdo, to povzroči le izselitev in preselitev. Ako je gnezdo zavzeto in samica že vali, ali ako že pitata oba stara zarod, takrat šele naj puška govori: najprvo obema starima in sklepno še vsemu zarodu, zadnjo besedo. Tako se lovski pravično pokonča vse, a ne puščaj gladu umreti nedolžni zarod v gnezdih, ako si pokončal le starše.

P. G. Višnjani.

Iz prirode. O božiču sem iskal in kopal ob gozdnih robovih šipke, katere rabim za podlage žlahtnim vrtnicam na vrtu. Vrtnarstvo mi je najljubša zabava.

Malo nad menoj se oglasi vrana. Njeno krakanje izdaja vsem krilatcem kragulja, ki ta glas kaj dobro razumejo. Še domača perutnina kaj urno beži v kako okrilje, ko začuje ta značilen vranin glas. Mirno in slikovito priplava preko mene kragulj — astur palumbarius — a za njim se podi kričeča vrana. Njeni glasovi ne privabijo nobene tovarišice na pomoč, redke so pri nas vrane postale pozimi, ker jih zastrupljajo. Z zanimanjem gledam za njima. Vrana je vedno nad kraguljem, poganja se z viška nanj, ki se z lahkoto ogiba njenim napadom. Nekako pol kilometra daleč gre ta pot.

Malo pred hišo krene kragulj proti tlom. Mislil sem, da si bo zdaj ugrabil plen pri hiši. A ne pride do tal. V slikovito drzni vijugi se kaj urno popne navzgor. Vrana je pri tem manevru utihnila; okrene se v stran in v blazni hitrici se skuša oddaljiti od kragulja, ki je nenkrat bil nad njo v zraku. Položaj se hipno preokrene. Vrana vidno uporablja vse svoje moči v pobežnem poletu — kaj vitka, tiha je postala — a kragulj le parkrat zagiblje s perotmi in komaj šest metrov sta si še narazen, ko mi oba zagrne parobek gozda. Brezdvomno je postala vrana plen kragulja in njegova hrda, suha piča. V sili žre vrag muhe.

Ob tem prizoru sem se domislil podobnega.

Pred dobrimi štiridesetimi leti sem kaj rad posedal na klopici, v senci španskega bezga, na koncu vrta domačije moje izvoljenke. Kramljala sva z ženico kot je običajno »v letih nerodnih«. — Nad nama so se spreletavale postovke, iščoče hrane za številno svojo mladino na podstrešjih cerkve, stolpa in bližnje hiše. Bilo je v lepem majniku. Nekako dober streljaj nad seboj v zraku začujeva čvrst dvojni udarec. Dodel je slično krepkemu ploskanju orokavičenih moških rok. Ozrem se in zagledam velikega kragulja — gotovo je samica —, ki v krempljih odnaša postovko, kateri so krila visela že ohlapno navzdol. Bila je v zraku hipoma umorjena in predrta od ostrih krempljev kragulja. Pri gozdu se je spustil z žrtvijo na malem golosecku k tlom, a jaz sem urno stekel po puško v hišo.

Previdno sem ga hotel zalesti, na žalost pa sem našel na štoru le malo trebušnih peresc žrtve, ki jo je kragulj že srečno odnesel na gnezdo svojih mladice v Košco, kjer sem ga par dni potem, z zarodom vred, pri gnezdu uplenil. Zaostali roditelj postovk je pač sam moral krmiti mlade. P. G. Višnjani.

Prvega goloba sem videl 5. februarja; 28. februarja pa — skoraj neverjetno — lastavico! Dr. Premrov, Liliija.

Divjo mačko je ustrelil letos po novem letu Franc Kužnik, lovec g. Franca Omahna, posestnika iz Korenike, h. št. 7 pri Št. Lovrencu na Dol. Ustrelil jo je v hosti Bezgovici. Še pred vojno pa je ustrelil g. Omahen divjega mačka v Lipovcu pri Mali vasi blizu Dobrniča. Pred kakimi 4—5 leti pa je ustrelil divjega mačka tudi g. A. Saje, posestnik iz Zabjeka, v hosti proti Čatežu. V naših prav obsežnih hostah okoli Št. Lovrenca proti Primskovemu, Čatežu, Dobrniču, Selom itd. se nahaja gotovo še več divjih mačk, ker imajo tu veliko prilik za lov.

I. Š.

Za letošnje tekmovalno streljanje so priprave v polnem teku. Vršilo se bo

po istih pravilih, kakor doslej. Pravila so bila objavljena v lanskem letniku »Lovca« na strani 253 in sled. Dan te prireditve, ki bo v Ljubljani na vojaškem strelišču, še ni določen. Načinčnejše objave bodo v junijevi številki »Lovca«, po potrebi tudi v dnevnikih.

II. redni občni zbor »Lovske zadruge« se vrši dne 17. maja ob 20. uri v restavraciji »Pri Slonu« s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo načelstva (predsednika, tajnika in blagajnika).
2. Poročilo nadzorstva (§ 31. z. p., točka 4., 11. in 12.).
3. Sprememba pravil.
4. Volitev načelstva (§ 14. z. p.).
5. Slučajnosti.

P. Ž.

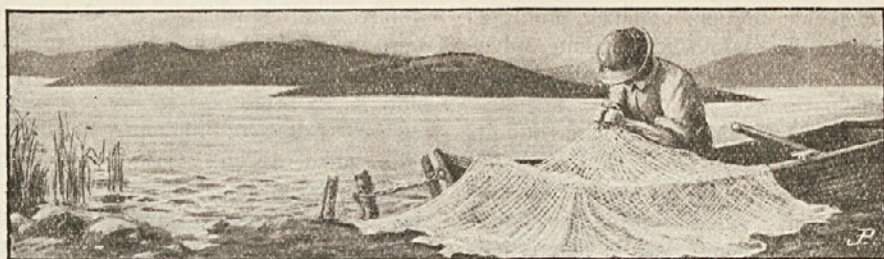
Nagrada. Jaroslavu Kibicu, revirni gozdarju snežniške graščine, je bila priznana za dne 24. marca t. l. pod Gabrovim vrhom ubito volkuljo, težko 26 kg, nagrada 500 Din.

»Lovec« — letnik 1925, 1924 in nekaj prejšnjih letnikov — je na razpolago. Odaja se vezan ali nevezan. Naročila je poslali blagajniku S. L. D., g. Ivanu Zupanu, Gosposvetška 17, Ljubljana.

★

Notar Niko Lenček je umrl v Škofji Loki dne 17. aprila t. l. Notar Lenček je bil priznan lovski strokovnjak in gojitelj divjačine ter ljubitelj narave. Slovensko lovsko društvo ga je štelo med svoje najboljše in zveste člane od prvega svojega postanka. — Lovci ohranimo umrlemu nestorju najlepši spomin!

Pogreba rajnika se je poleg mnogobrojnega občinstva udeležilo več korporacij, med katerimi je bilo tudi Slov. lovsko društvo v častnem številu zastopano.

Iz ribarske mreže.

Ribja sleza na »Medvoškem jezuz«. V decembrski številki 1925 omenja g. dr. M., da bi bilo umestno, ako bi v Savi nad jezom pri Medvodah umetno zasejali bele ribe, ki naj bi bile hrana sulcem. Gočovo ima dr. M. prav, ali dokaj bolj važno bi bilo, da bi ribarsko društvo, ki je zagovornik slovenskega ribarstva, na merodajnem mestu izposlovalo, da se čim prej obnovi na omenjenem jezuz ribja steza, ki bi omogočala prehod ne le belim ribam, ki so sulčja hrana, nego tudi sulcem samim. Sulci, ko malo dorastejo, se kaj radi pomaknejo v spodnje dele preko Medvoškega jezuz, na kar so za vedno odrezani od gornjih delov Save, kjer so prav za prav doma. Medvoški jez je kakor vreča za spodnje ribolove, vreča, v katero ribe same poskačejo in ne morejo več iz nje.

Ribja sleza je v pogodbi podjetnika, ki je gradil jez, in skrajni čas je, da se napravi, in sicer tako, da bodo mogle ribe preko, in da bo tudi obstala, kar gočovo ne bo tako težko doseči. Čudno je, da tudi oblasli do sedaj niso še ničesar ukrenile.

Kako se zanemarjajo gornji deli Save je pa tudi iz sledečega razvidno: Vsi sulčki, ki so bili vzgojeni v vališčih v pretečenem letu, so bili spuščeni v spodnjih delih pod nepretrdnim jezom, kjer jih imajo, kakor ribiči pripovedujejo, itak v izobilju, lastnik revirja nad in pod Medvoškim jezom pa je isti.

Ribja favna Jugoslavije. O tej temi je predaval novembra 1925 na ljubljans-

skem vseučilišču vseučilišni profesor gospod dr. Jovo Hadži.

Jugoslavija ima mnogo ribjih vrst, šteje jih približno 100; Rumunska le 74, Madžarska 60, Francoska 59 in Nemčija 77. Nemčija jih ima primeroma mnogo, ker žive v nemških jezerih razne vrste ozimic (koregonov), ki jih pri nas (izvzemši Koroško) ni.

Ribja favna Jugoslavije se deli v tri področja:

1. v podonavsko področje (80% vseh vrst rib); 2. vardarski basen (10%) in 3. v primorsko področje (10%).

Podonavskemu področju pripada največje število ribjih vrst; med temi je 17 obče evropske, 14 srednje- ali severoevropske in 20 iztočnoevropske vrste. Od iztočnoevropskih ali črnomoških oblik pride v poštev črnomoška skumrija in 7 vrst jeseter (acipenser). Karakteristične za donavsko področje so ribe, ki jih ni v drugih porečjih. To so: čep (aspro zingel L.), upiravec (aspro šreber Sreb.), smrkež (acerina schraetser L.), črnovka (abramis sapa Pall.), platinica (leuciscus virgo Heck.), sulec (salmo hucho L.) in jelševka (telestes agassizii Val.), pohra (barbus petenyi Heck.) in neke vrste kapče (coftus pectilopus Heck.). Dvoje oblik podonavskega porečja je lokaliziranih na Hrvaško; to sta paraphoxinus croaticus in telestes polylepsis, ki sta prešli najbrž podzemljskim putem iz jadranskega porečja. Slednjič je omeniti še glavačico (trutta genivittata Heck.), ki jo je zaplodil profesor Franke iz Soče v Ljubljano. Po-

donavskemu porečju manjkajo koregoni (ozimice) in zlatovščica (*salmo salvelinus* L.). Manjkajo nam tudi ribe, ki žive ob ustju Donave.

Vardarsko področje ni tako bogato, kar se tiče števila ribjih vrst — kakor podonavsko porečje. V Vardarskem področju žive ribe, ki pripadajo podonavski favni. Izjemo dela le *leucos macedonicus* (bela riba, podobna črnovki), ki ga ni najti nikjer drugod. V področju Vardarja manjkajo sledeče podonavske ribe: bolen (*aspius*), sabljarka (*pelecus*), belica (*leucaspius*), jez (*idus*), večina abramidov, klenič (*squalius leuciscus*), činklja (*cobitis fossilis*), lipan, sulec, smuč, okun, smrkež (*acerina*), čep, upiravec (*aspro*), menek, ščuka in rapa (*lumbra*).

Primorsko (zapadnobalkansko ali jugoslovensko) področje sestavljajo tri favne: 1. Prespansko jezero, 2. Drinsko področje (Ohridsko jezero, Drim, Skadersko jezero) in 3. dalmatinske vode. Karakteristično za primorsko področje je sledeče: V tem področju manjka še več podonavskih rib kakor v področju Vardarja; razen gori imenovanih rib manjkajo še karas, plošč, pezdirk, linj, som in ostriz. Nasproti temu pa je ostalo v tem področju nekaj reliktnih vrst: to so vrste *pachychilon* (podobna mreni), *aulopyge* (na pol mrena, na pol ševnica) in *paraphoxinus* (vrsta ševnice). Oblike rib so v tem področju mnogoštevilne; v vsakem porečju pa živi le ena oblika rib. —

Prespansko jezero tvori v ihtiološkem pogledu edinico zase. Ker je jezero že dolgo izolirano, so se v njem razvile posebne varietete rib, tako n. pr. mrena, klen, jelševka in poduš.

Favne Prespanskega jezera, Ohridskega jezera in Dalmacije so svojčas pripadale isti favni. Dr. M.

Ribolov na Jadranu. Početkom tega leta so se končala pogajanja jugoslovansko-italijanske komisije za ureditev ribolova na Jadranu. Izdelal se je pravilnik za permanentno arbitražno sodišče o ribiških sporih in pravilnik za

vršitev kontrole ribištva v vodah Kvarnera, v Zadarskem zalivu in okoli Korčule.

Hrošč kot vada. *Deutsches Fischereiblatt* št. 25 priporoča za lov s hroščem sledečo pripravo: bambusovo ribnico, zelo tanko svileni vrvico, 1 m dolgo predvrtnico iz tanke žilice in trnek št. 4 do 6. Ker je hrošč precej težek, ga lahko mečemo; natakniti ga moramo pa tako na trnek, da sfrči, ko ga mečemo ribi. Hrošč je dobra vada za klena, ki se da s to vado zelo lahko premočiti. Ko prime klen vado, nagnimo konico ribnice in čakamo približno 5 sekund, nakar zapnemo ribo s krepkim zamahom.

Nov aparat za prevažanje živih rib. Ko so leta 1903. delali prve poskuse s hidrobijem, so slavili v ribiških krogih to velepomembno iznajdbo. Danes pa je hidrobij že zastarel. Za prevažanje rib rabijo sedaj visoke posode z majhnim premerom; posode se proti vrhu zožujejo. V to posodo se spušča kisik; ker je posoda visoka, ima kisik več prilike, da se razdeli po vsej vodi; pritisk vode istotako ugodno vpliva, da se kisik sorazmerno porazdeli in da prehitro ne izhaja iz vode.

(Po »Neues Korrespondenzblatt für Teichwirtschaft« št. 3.) Dr. M.

»Športski ribar«. Tako se imenuje glasilo Ribarskega društva za Bosno in Hercegovino; prva številka tega lista je izšla meseca februarja. List bo izhajal najmanj šestkrat na leto; tiskan je na finem papirju in zelo lepo opremljen, tako da je po obliki in vsebini prvi jugoslovanski sportni ribarski list. Izmed člankov je osobito zanimiv spis o glavatici (*Trutta genivittata* n. Prosp.). Označba »*Salmo*« *genivittatus* ni pravilna, ker spada ta postrv v vrsto (*genus*) *trutta*, ki ima na ralniku zobe na držaju in na plošči, »*salmo*« pa ima zobovje le na plošči ralnika. Ta vrsta postrvi zraste v Neretvi do 40 kg težka; na trnku se ljuto brani, veliko bolj kakor sulec. Želeži bi bilo, da začne Ribarsko društvo za Bosno in Hercegovino to ribo gojiti v vališču; s tem bi bilo omogočeno, nasaditi jo tudi v vodah

podonavskega porečja. Glavaliče, ki jih je prinesel profesor Franke v letih 1897 do 1898 iz Soče v Ljubljano, so se prav dobro prilagodile razmeram v naših vodah. Novemu listu želimo najboljšega uspeha.

Dr. M.

Ali je raca škodljiva ribam? »Osterreichische Fischereizeitung« št. 21 poroča obširno o zvedeniškem mnenju, ki ga je oddal profesor dr. A. Steinmann o vprašanju, ali so race ribarstvu škodljive. Povpraševal je prebivalstvo ob vodi, kmeti in gojitelje rib, a je dobil odgovore, ki si drug drugemu nasprotujejo. Nekateri so trdili, da raca ne more ujeti niti najmanjše ribe, drugi so zatrjevali, da so često opazovali, kako so race ujele in zaužile tudi večje ribe, neki gojitelj rib pa je trdil, da je našel v želodcu rac ostanke zaužitih ribic. Zopet drugi so trdili, da zaužije raca le onemogle ribice.

Tudi znanstvena literatura si ni edina glede škodljivosti rac. Naumann »Naturgeschichte der Vögel« pravi, da jedo race v sili tudi ribji zarod in iker. Istega mnenja so Brehm-Smolian »Merkbuch der Binnenfischerei« in Haempel »Handbuch der modernen Fischereibetriebslehre«.

Smolian pravi, da so race ribam tudi v drugem oziru škodljive. Razne ribam škodljive zajedavke žive v črevesih rac in pridejo z blatom v vode, kjer napadejo ribe.

Da pride stvari do dna, je profesor dr. Steinmann sam napravil več poskusov, da ugotovi, v kakem obsegu je raca ribarstvu škodljiva.

Aprila 1925 je spustil 5 rac v majhen jarek, kamor je poprej vložil večje število majhnih ribic (zarod ciprinidov, kakor klene, kleniče, ševnice, pisance itd.); v jarek je spustil tudi nekaj sto komadov postrvjeja zaroda. Po eni uri so race polovili in zaklali. V treh želodcih so našli ostanke postrvjeja zaroda, v enem 4 postrvje mladice. Večjih rib (gori označene ciprinide) race torej niso požirale.

Novembra je dr. Steinmann ponovil svoj poskus. V nekem potoku je dal napraviti drstno jamo in jo pokril z postrvjimi ikrami (1200 komadov). Razen tega je vložil v potok 100 komadov majhnih ribic-krapovcev. Ikre in ribice je namestil v odseku potoka v dolžini 8 m; ta odsek je dal seveda zagraditi tako, da niti ribice niti race niso mogle uhati. V ta prostor je spustil zopet 4 race, ki jih je že več dni poprej na ta prostor navadil. Race so takoj popadle ikre in se izkazale zelo požrešne. Po pretoku četrte ure so race zapustile potok. Polovili so jih in zaklali. V želodcu ene race so našli eno postrvje ikro, v želodcu druge race 124 iker, v želodcu tretje 4 ikre, v želodcu četrte pa 325 iker. Mnogo iker v želodcu pa je bilo že tako zdrobljenih, da jih ni bilo moči več šteti. Race so torej v 15 minutah použile dobro polovico vseh iker, izmed ribic pa niso pojedle nobene.

Iz navedenega torej sledi, da so race zelo nevarne ikram; za čas dresti jih je treba na vsak način odstraniti z ribjih voda. Pozimi so race v postrvjih potokih tudi radi tega nevarne, ker ima polok pozimi manj hrane in preli ikram radi tega s strani rac tem večja nevarnost. Poleti pa so race nevarne ribjemu zarodu; posredno pa škodujejo ribam, ker prenašajo parazite.

V ribarski zakon ali v izvršilne predpise je torej treba na vsak način sprejeti določbo, da ni dovoljeno spuščati rac v postrvje potoke.

Dr. M.

RAZGLAS.

Št. 3293. — Na podlagi § 15. zakona z dne 18. avgusta 1888, dež. zak. št. 16 ex 1890, se bodo oddajali v zakup na javni dražbi za dobo 10 let, t. j. za čas od 1. julija 1926 do 30. junija 1936, sledeči ribolovni zakupni okraji:

1. Št. 79 a — Čadrež. - 2. Št. 79 b — Kostanjevica. - 3. Št. 87 — Cerklje. - 4. Št. 62 — Mokronog. - 5. Št. 63 — Bistrica pri Št. Rupertu. - 6. Št. 80 —

Statenberg. - 7. Št. 81 - Radulja. - 8. Št. 82 - Škocijan.

Imena stranskih voda gori navedenih zakupnih okrajov so razvidna in na vpogled v ribolovnem katastru.

Dražba se bo vršila za okraje pod 1 do 3 pri sreskem poglavarju v Krškem v četrtek 27. maja 1926 ob 9. uri dop., za okraje 4 do 8 pa na uradni dan v Mokronogu v četrtek dne 20. maja 1926 ob 9. uri dopoldne v občinski pisarni v Mokronogu.

Dražbeni pogoji se lahko vpogledajo do dražbenega dne med uradnimi urami pri sreskem poglavarju v Krškem ter pri vseh občinskih uradih. Izključna cena bo dosedanja zakupnina. V slučaju pomanjkanja takih ponudnikov se bo odalo ribolove tudi pod izključno ceno.

Sreski poglavar v Krškem, dne 30. marca 1926.

MALI OGLASI.

Lepa zbirka rogovja jelenov in srnjakov ter nagačeni divji petelini in drugi pliči ugodno naprodaj. Istočasno se proda belg. browning, krasno izdelan. - Interesenti dobe pojasnila iz prijaznosti pri tvrdki O. Fritsch, Ljubljana, Stritarjeva ulica 7.

Izboren lovski pes - prepeličar, kraikodlak, 2½ leti star, z rodovnikom in popolno dresuro, je ugodno naprodaj. - Ponudbe sprejema: K. Hakl, lovec, Tomačevo.

Lovska pravica krajevne občine Sv. Marlin na Pohorju, se daje na javni dražbi do 31. maja 1928 v zakup. Dražba se vrši v četrtek dne 6. maja t. l. na uradni dan v Slov. Bistrici ob 12. uri.

Lovska pravica krajevne občine Na Ranci se odda do 31. maja 1932 v zakup. Dražba se vrši v sredo dne 5. maja ob 9. uri pri sreskem poglavarju v Mariboru, levi breg, v sobi št. 1, prill.

Najboljše lovske puške slovite tvrdke P. Wernig v Borovljah, različne vrste in cene, ima v zalogi Slovenska tvornica orožja v Radovljici. Ta tvrdka polaga največjo paznost na preciznost in do-

broto cevi. Puške te znamke so zelo priljubljene ter se lovci Jugoslavije zelo pohvalno izražajo o njih.

Izkušen dreser sprejme nekaj psov v dresuro. - Vprašanja na K. Hackl, lovec v Tomačevo, p. Moste.

Istrski braki. Oddajo se mladiči resastih istrskih brakov po 200 Din komad. Stari šo 6 tednov, z rodovnikom. Člani »kluba ljubiteljev brakov« jih dobe brezplačno. Tudi nekaj odraslih psov je na razpolago. - Psarna »Podgora«, pošta Vrhnika.

Psica, rjavkastotigrasta, stara 10 tednov, je naprodaj za 800 Din. Starši so najboljšega pokolenja: pes Ger.-Schönthal, zmagovalec na razstavi, psica Senta Hübitz z II. oceno pri tekmih. - Psarna »Mitras«, L. Behrbalk, Ptuj.

Mlade žive vidre kupim in plačam za vsak komad 2000 Din (dva tisoč dinarjev). Lovci, zanimajte se za dober zaslužek! - Anton Borovnik, Zagreb, Jurčišičeva ulica 9.

Iščem službo logarja ali gozdnega čuvaja; izučen sem v nizkem in visokem lovu, 24 let star, oženjen, brez otrok, večer vseh gozdnih manipulacij, oster na lovske tatove in roparske živali. Imam 6 letno gozdno in lovsko prakso z dobrim spričevalom. Izvršil sem 5 raz. ljudsko šolo in 4 mešč., odslužil kaderški rok, zmožen slov., srbohrv. in nemščine. Želim službo takoj ali pozneje. - Naslov v uredništvu »Lovcu«.

Ribiške palice v različnih izdelavah in vse ribarske priprave, angleško in monakovsko blago po znatno nižjih cenah vedno v zalogi pri puškarju F. K. KAISER, Ljubljana. Velika izbira vseh lovskih potrebščin, municije in orožja. Lovske puške vseh sistemov: dvocevke, trocevke, Bock, s petelini in brez teh. Mannlicher - Schönauer vseh kalibrov Zaloga daljnogledov in montiranje na puške po najboljšem načinu. Pristreljanje in popravila vestno in ceno. Glavno zastopstvo tovarne najpreciznejših pušk Gebrüder Merkel (Brata Merkel), Suhl.

Ing. Anton Šivic:

Naselbina kozorogov v Karavankah (v okolici Ljubelja).

V Evropi živi troje vrst kozorogov. V Grajskih Alpah se nahaja alpski kozorog (*Capra Ibex* L.), v visokogorju španskega polotoka zopet druga vrsta kozorogov, tretja vrsta pa na zahodnem delu kavkaškega pogorja. Poleg teh razlikujemo aziatske in afriške kozoroze. Te vrste se razcepljajo dalje v posamezne podvrste ali različke.¹

Nas najbolj zanima alpski kozorog, ki se je ohranil v svoji prvotni obliki v Evropi samo še v težko dostopnih Grajskih Alpah (delu Zapadnih Alp). V teh, z ledeniki in prepadnimi pečinami razoranih gorah je kozorog preostal kljub temu, da se ima boriti s pogubonosnimi snežnimi in skalnimi plazovi ter vremenskimi nepravilnostmi. Svojedobno je bil tudi močno ogrožen po divjih lovcih. Ko pa so v drugi polovici preteklega stoletja prešla prizadeta lovišča v posest italijanskega kralja Viktorja Emanuela, se je z njegovo vplivno zaščito ta redka žival mogla tam razploditi in ohraniti do današnjega dne.

¹ Da spis ni postal preobširen, sem opustil naštevane vrste, podvrste itd. Predmetni detajlirani podatki so v 5. predelani izdaji knjige: »Die hohe Jagd«, ki je izšla leta 1922. v založbi tvrde Paul Parey, Berlin. — Op. pis.

Kozorog je bil sicer v Alpah pred XV. stoletjem zelo razširjena žival, a je bil pozneje močno iztrebljen, tako da je v Evropi — izvzemši kraje, kjer je v posebni zaščiti — skoro izumrl. Večkrat in po raznih planinskih krajih so poizkušali naseliti kozoroge, tako koncem XVII. stoletja v salcburških Alpah, v Tirolah in pozneje tudi drugod. Vsi ti poizkusi pa so se večinoma izjalovili, ker ni bilo na razpolago večjega števila čistokrvnih živali. Dokazano je namreč, da se kozorog in domača koza parita; njih mešani potomci so sposobni za nadaljnji zarod, ki pa ni več isti in tako divji, kakor pravi kozorog. Ker je doba nosečnosti pri domači kozi krajša, kakor pri kozoroški, povrže polutanka mladiče rano pred nastopom pomladi, kar ima za njih obstanek in vzrejo v mrzlem visokogorju neugodne posledice.

Za zverinjake in v svrhu aklimatizacijskih poizkusov so svojčas v Italiji nalašč vzgajali polutane, odkoder so jih oddajali v razne kraje v Švici in Avstriji ter Ogrski.

Pri nas je kozoroge našel Julij bar. Born na svojem veleposestvu v Karavankah nad Tržičem v letih 1890. do 1896. Kupil jih je bil od neke tvrde v Lausanni in sicer polagoma do 20 komadov. Določna tvrda jih je menda pridobila od divjih lovcev, ki so jih bili polovili v rezervatnih lovskih revirjih v Grajskih Alpah. Za kozorožčke in kozice je plačal po 1200 do 1500 švicarskih frankov, za odrasle komade pa po 4000 do 6000 švicarskih frankov.

Prvotno je te kozoroge vzrejal in negoval v posebni obori na svojem posestvu pri sv. Katarini pod Košuto. Od novega zaroda se mu je prvotno posrečilo vzgojiti letno le po enega od štirih mladičev, ostali so mu poginili. Mladiče je vzrejal s pomočjo savojskih domačih koza, ki si jih je bil preskrbel obenem s kozorogi.

Ko so po smrti bivšega nadvojvode Leopolda opustili l. 1898. zverinjak, ki ga je bil vzdrževal na Nižjem Avstrijskem v gorovju, je kupil bar. Born 5 koz-polutant, ter jih izpustil med druge. Te kozé so bile potomke komadov, ki jih je dalo križanje med pristnimi alpskimi kozorogi in bastardi v živalskem parku, ki ga je vzdrževal italijanski kralj Viktor Emanuel. Import teh nečistokrvnih komadov je bil najbrž na kvar poznejšemu zarodu kozorogov v Karavankah. Kozle, ki so jih bile pozneje povrgle te polutanke, je sicer bar. Born vselej z odstreljevanjem odstranil ter vzdrževal svojo naselbino samo s preostalimi kozami. Ker so kozle-bastarde odstreljevali, so upali, da bodo sčasoma vzredili pasmo, ki se bo zopet čimbolj približala pristnemu alpskemu kozorogu.

Leta 1902., ko je bilo po smrti bar. Julija posestvo razdeljeno med njegova dva sinova, je sin Friderik, ki je prevzel zapadni del posestva, namreč onega pri sv. Ani nad Tržičem, prevzel tudi kozoroge in jih izpusil v prosto naravo v samolastnem lovišču, obsegajočem 1355 ha, kjer so se v skalnatem pogorju na zapadnem pobočju Košute, na Babi (Korošici) in na vzhodnem ter severnem pobočju Begunjsčice prav dobro počutili. Pozimi so bili običajno na južnih, poleti pa po senčnih delih omenjenih gora. V dobi od leta 1897. do 1912. se je z importiranjem novih komadov dovajalo vedno sveže krvi. Do sredi leta 1918. je naraslo število naselbine na 50 do 60 komadov.

Pozimi so kozoroge krmili z ovsem, koruzo in senom. Na krmišče so prihajali samo ponoči.

Kozorog je jako pazljiva žival. Posebno oster mu je vid in voh. Lovca občuti pri najmanjši sapi mnogo poprej nego gams, zapiha nekoliko glasneje kakor ta, ter odbeži takoj, ne tako kakor gams, ki običajno nekoliko trenutkov postoji na mestu. Beži hitreje in ne dela takih presledkov kakor gams. Kozli so plašnejši kakor koze, kar pa sicer ni povsod in vselej opazovati.

Drsk kozorogov v lovišču pri sv. Ani je bil navadno meseca novembra, istočasno kakor gamsov. Koze imajo po enega, tudi do dva, izjemoma celo po tri mladiče.

V opisanem lovišču je tudi mnogo gamsov in srnjadi.

Kozorogi se gamsov ne ogibljejo, pač pa se gamsi kozorogom približajo običajno le do 50 korakov. Kadar so bili kozorogi ob krmišču, ni prišel gams zraven; šele ko so se kozorogi oddaljili, so pristopili gamsi.

Orli doslej kozorogom niso napravili nobene škode in jih je tam sploh le redko videti.

Po prevratu je naselbina kozorogov vsled vojnih operacij z obmejno Koroško v zimi 1918/19 zelo trpela in je bila decimirana do preostalih 6 do 8 komadov, ki so se preplašeni zaskočili v nedostopne čeri na Begunjščici in niso prišli niti pozimi več na krmišče. Med njimi je prav dober kozel.

Po lastnikovem mnenju bo moral preostali trop kozorogov polagoma propasti zaradi krvnega sorodstva. Pripravljen bi bil, dovesti sveže krvi z importom novih komadov iz Švice, kjer so mu bili na ponudbo. Ker pa je posestvo pod sekvestrom, mu ne kaže iz lastnih sredstev investirati denar v omenjene svrhe. Storil bi to le s podporo, ki bi mu omogočila zaenkrat nakupiti enega kozla. Za to podporo je bil leta 1923. zaprosil in sicer za 1000 švicarskih frankov, ki jih je zahtevala komisija kozoroškega parka v St. Gallenu v Švici. Ker v takratnih razmerah podpore ni bilo mogoče izposlovati, se do danes glede dotoka sveže krvi v naselbino kozorogov v Karavankah ni ničesar storilo.

Na zimo l. 1925./26. so imeli v lovišču pri Sv. Ani pod Ljubljem naštetih 17 kozorogov. Naselbina si je torej po zanjo usodni zimi 1918/19 zopet nekoliko opomogla. V tropu je že omenjeni močan kozel,² ki se posebno po svoji temni barvi odlikuje od drugih, dalje slabejši kozel; videti je še dva mlajša kozla, drugo pa so koze in mladiči.

Trop kozorogov se drži stalno na vzhodnih skalovitih obronkih Begunjščice, pozimi na prisojni strani, poleti pa gre na senčno, severno stran. Kadar sneg visoko zapade, pridejo nekateri kozorogi celo doli do državne ceste, čim pa nastane ugodnejše vreme, se pomaknejo više v góro.

² Tega kozla je videti naslikanega na strani 171. Ima močno razvito rogovje pristnega alpskega kozoroga. Na drugih slikah (razen čelne) sta mlajši kozel in koza.

Vse, razen čelne slike, je izdelal g. Josip pl. Gorup - Slavinjski, ki se je na piščevo posredovanje podal v lovišče pri Sv. Ani, kjer je od 27. do 30. januarja 1926 opazoval in skiciral to redko žival. Ker je bilo dotične dni malo snega po planinah, kozorogi niso prišli s pečin v nižje kraje in se jim je mogel g. Gorup na zalazu približati le na 200 korakov ter se je posluževal pri skiciranju daljnogleda.

Čelna slika je posneta po fotografiji iz vzrejališča »Peter - Paul« v St. Gallenu v Švici.

Trije komadi so se vedno pasli ob koroški meji na Babi, ki jih pa že dolgo ni več videli. Najbrž so padli pred dvema letoma v roke divjim lovcem na koroški strani.

Kakor že omenjeno, imajo kozorogi v tem lovišču prsk meseca novembra, mladiči pa pridejo na svet že koncem aprila, včasih celo že početkom aprila. Ker pade v Karavankah tekom aprila in maja včasih mnogo snega, so mladiči v nevarnosti, da poginejo. Vendar v poslednjih treh letih ni poginil noben mladič.

Leto 1923. je dalo 3 mladiče, leto 1924. dva, leto 1925. pa štiri. Februarja meseca 1925 je poginil kozlič iz prejšnjega leta iz neznanih vzrokov. Lovci so našli samo nekaj kosti in dlake.

Ker je sedaj v tropu en sam močan kozel poleg enega srednjega, domnevajo lovci pri Sv. Ani, da ostane marsikatera koza

neoplojena. Kozli pri prsku tudi niso posebno živahni. Kozoroška se veliko manj briga za mladiče kakor gamsova koza.

Kozorogi se pasejo navsezgodaj in pa zvečer; podnevi ležijo ali prestopajo v kakem skalnatem robu. V hudih strminah se gibljejo bolj premišljeno in sigurno kakor gamsi. Take stene, ki jih preteče gams navadno v daljših skokih, preleze kozorog mirno kakor muha.

Naselbina kozorogov pri sv. Ani v Karavankah, ki je pri nas že aklimatizovana ter vpeljana iz leta 1890., je edina v naši kraljevini. Izguba teh kozorogov bi bila izguba za vso državo, dokler bi jih ne vpeljali kje drugod.

Ko se je v Ljubljani koncem leta 1919. ustanovil v področju Muzejskega društva poseben odsek za varstvo prirode in pri-

rodnih spomenikov, se je isti poleg drugih redkosti naše favne in flore zanimal tudi za ohranitev kozoroga, o čemer nam priča *Spomenica*,³ ki jo je bil ta odsek predložil dne 20. januarja l. 1920. takratni deželni vladi za Slovenijo v Ljubljani.

Uspeh te spomenice in nadaljnjih intervencij je bila *Naredba*⁴ deželne vlade za Slovenijo o varstvu redkih ali za Slovenijo tipičnih in za znanstvo pomembnih živali in rastlin in o varstvu špilj — z dne 19. februarja 1921, Urad. lista št. 64/25. Leta 1922. je bila ta naredba *uzakonjena* v neizpremenjeni obliki ter razglašena v Urad. listu pokrajinske uprave, št. 377/115.

³ Uvodne besede »Spomenice« so bile sledeče:

»Skoraj vse kulturne države so uvidele potrebo ohranitve prirodnih spomenikov in so v ta namen ustanovile same ali pomagale ustanoviti z večjimi denarnimi prispevki ali z odstopom zemljiških kompleksov prirodovarstvene parke (reservate), kjer uživa vse živalstvo in rastlinstvo popolno varstvo, dalje ustvarile zakone za absolutno varstvo gotovih živali in rastlin, tipičnih za dotične pokrajine ali izpostavljenih uničenju ter končno neposredno ali posredno po društvih za varstvo prirode poučevalo ljudstvo, da se omeji zatiranje tudi onih živali in rastlin, ki jih zakon imenoma ne štiti.

Da je tudi v naši državi, ki prednjači ostalim evropskim državam tako v florističnem kakor v favnističnem in geološkem oziru, nujna potreba v enakem smislu započeti resno delo, otefi znanstvenemu raziskovanju, kar se še otefi da, je jasno, ako se hočemo obraniti sicer upravičenemu očitku nekulturnosti in nepojmovanja važnosti prirodnega varstva.

Z namenom, koristiti znanstvu in obenem dvigniti ugled naše države, se je v področju Muzejskega društva za Slovenijo osnoval poseben odsek za varstvo prirode in prirodnih spomenikov v Jugoslaviji, obstoječ iz naslednjih znanstvenikov in strokovnjakov: gimn. ravnatelj dr. Stanislav Beuk, sodni nadsvetnik Anton Bulovec, profesor Ivan Franke, tehnik Josip vitez Gorup, nadgeometer Alfons pl. Gspan, notar Mate Hafner, odvetnik dr. Ivan Lovrenčič, muzejski ravnatelj prof. dr. Jos. Mantuani, profesor Alfons Paulin, viš. šol. nadzornik dr. Leopold Poljanec, fin. nadsvetnik dr. Janko Ponebšek, profesor dr. Cvidon Sajovic in prof. Ferdinand Seidl. Ta odsek je v svojih sejah svojemu delu zarisal točen načrt, katerega glavni deli so ti-le:

I. Ustanovijo naj se alpski, sredogorski (gozdni) in barski varstveni parki po zgledu enakih parkov v drugih državah.

II. Z zakonom naj se prepove pokončavanje redkih ali za naše kraje tipičnih ter znanstveno znamenitih živali in rastlin. Strogo naj se pazi, da se izvršujejo določila lovskega in ribarskega zakona ter zakona z dne 20. julija 1910, dež. zak. št. 27 o varstvu ptic.

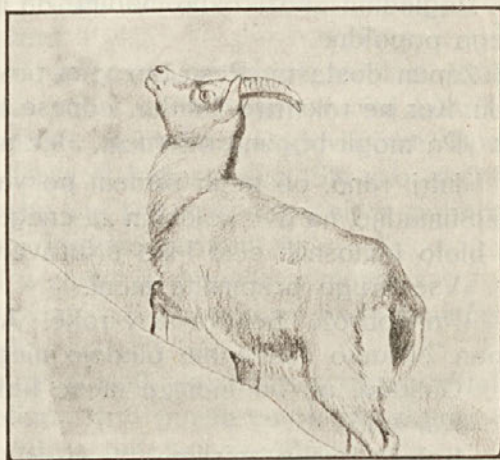
III. Podzemeljske jame z interesantno jamsko favno in floro naj se postavijo pod nadzorstvo; vstop vanje naj se dovoli samo v znanstvene svrhe.

IV. Zainteresirali je najširšo javnost za varstvo prirode sploh.

⁴ Ta naredba določa v § 1. sledeče: Ne smejo se loviti, pokončavati, prodajati, ponujati v nakup in izvažati te-le živali:

Kozorog je torej popolnoma zaščiten in ga pri nas ni lastnik, ki ga je naselil in zaplodil z žrtvami in s trdom, ne sme streljati, razen tedaj, ako mu izjemoma dovoli posamezne komade pristojna oblast po priporočilu Muzejskega društva.

Lansko leto se je lastnik zanimal in je zaprosil, da bi smel en komad odstreliti. Pristojno oblastvo (sreski poglavar v Kranju) mu je po zaslišanju Muzejskega društva to dovolilo, ako odda uplenjeni komad v ljubljanski muzej, ki nima nobenega kozoroga. To dovoljenje se pa vendar ni izrabilo. Mnenje pisca teh vrstic je, da bi bilo potrebno določiti natančno, kateri komad se sme odstreliti. Pri tem pridejo v prvi vrsti v poštev morebitni polutani. Čistokrvnim kozlom, ki jih je za pleme itak skoro premalo, pa naj bi se še prizaneslo, dokler se z importom kakega novega kozla ne osveži kri novemu zarodu. Za import, za kojega je lastnik lovišča morda še pripravljen s pomočjo kake podpore, pa naj bi se — ako naj se ohrani naselbina kozorogov v Karavankah — zanimala S. L. D. in Muzejsko društvo ter skušala zagotoviti moralno in materialno podporo.

1. Sesalci: kozorogi obeh vrst (*Capra cretensis** in *Capra ibex* L.).

2. Pliči: (slede imena)...

§ 5. se glasi: »V znanstvene svrhe sme okrajno politično oblastvo po zaslišanju Muzejskega društva za Slovenijo dovoliti izjeme od prepovedi §§ 1. in 3.«

§ 7. poverja župane, orožnike in vse javne nadzorstvene organe (gozdno, lovsko in poljsko varstv. osebje, tržno policijo) z nadzorom o izvrševanju naredbenih predpisov.

§ 8. obsega določila o kazenskem postopanju, kaznovanju, zaplembi živali, gnezd, jajc, rastlin, ki so se zoper prepoved dobile v posest ali ponujale v nakup, dalje zaplembi orodja, pasti itd.

* *Capra cretensis* — se pri nas najbrž več ne nahaja. Leta 1899. je pridobila kočevska graščina 13 komadov te živali iz parka Mr. Whitecada iz Reke. Izpuslili so jih v strme čeri nad Čabranko in Kulpo v občini Osilnica in sicer 4 kozle in 9 kozâ, ki so bili tedaj zelo krotki. Nekaj komadov so jih videli zadnjikrat leta 1904. Izvedelo se je, da je močnega kozla ustrelil neki lovec iz Čabra. Sedaj ni o tej divjačini nobenega sledu.

Lov na lisice.

Slika iz okupirane Šumadije.

Bilo je v januarju 1917. leta. Neke sobote zvečer. Potrkal je na vratih okrož. šumske uprave v Smederevski Palanki, in vstopil je visok kmet, v opankah in narodni obleki Šumadije. Lice mu je bilo resno in ostrih potez; izpod krznene kape, šubare, so gledali beli lasje. Bil je župan, predsednik občine Baničinske.

»Dober večer, gospod,« me pozdravi preprosto. »Vsa vas me prosi, da kaj ukrenemo. Pri belem dnevu prihajajo lisice v vas in odnašajo kokoši.«

Pogledam skozi okno. Vidim, da je zapadlo nekaj svežega snega popoldne.

Župan dostavi: »Resnično vam povem, gospod, težko je narodu. Kar ne rekvirira žandar, odnese lisica.«

»Da mogli bi,« mu odvrnem, »kje se sestanemo?«

»Jutri, rano, ob petih pridem po vas. S čezo.« To je narodni voz Šumadije, na dve kolesi in za enega konja, nalik našim garam. Za blato tamošnjih cest tako pripraven kakor opanke.

»Vse drugo prepustite meni.«

»Da dobro!« Seževa si v roké. Ali še eno prošnjo ima naš župan. Nekako čudno me gledajo njegove oči.

»Gospod, ali bo tudi za mene katera?«

»Kaj želiš?«

»Katera puška, mislim.«

»No, predsedniče, našla se bo!« Nasmejem se mu in roki sva si še enkrat stisnila.

Vse orožje namreč je bilo tedaj odvzeto in preki sôd je pretil s smrtno kaznijo vsakemu domačinu, pri katerem bi se našlo. —

Župan je odšel.

Vedno sem ga bil vesel, kadarkoli sem ga videl, tega sivolasega, ponosnega kmeta, iz srca Šumadije. Bil je izmed tistih preprostih, samozavestnih in viteških postav iz naroda, ki objasnjujejo vso junaško zgodovino te s toliko krvi napojene zemlje.

* * *

Pri večerji, v oficirski menaži, sem pozval druge, da se udeleže jutrišnjega lova.

Nikdo se ni odzval.

»Tebe bomo tudi enkrat mrtvega prinesli iz kake šume,« mi reče neki poročnik iz omizja.

Zares, ni bilo baš varno za uniformo v gozdih Šumadije v tistih časih.

* * *

Zarana me je prebudil vojak. Pri sveči sem se oblačil. Župan, mož beseda, je že čakal pod oknom. Eno dvocevko čez ramo, drugo v roki, nahrbtnik pred noge, pa sva zasedla čez. Kmetu je zasijalo oko, ko je zagledal drugo puško.

Bila je še bleda, meglena zimska noč, ko sva s predsednikom drdrala po zmrznjenem blatu v Baničinsko hribovje.

Začelo se je daniti, ko sva v dolini kraj občinskega gozda zaustavila voz. Čača, občinski pisar, nas pozdravi. Držal je tri brakirce na vrvi. Za njim je stalo kakih petnajst do dvajset fantov gonjačev. Malo ozebli od čakanja, vendar vsi veseli v mladoslnem razpoloženju. Šale, smeh, zbadanja, šum govorice. — Čača jih je ostro posvaril.

Stopivši s čeze, visok in resen, se obrne sivolasi župan h gonjačem ter jim obrazloži načrt prvih pogonov. Od baničinske občinske šume se bo gonilo v hribe vasi Radovanjske. Pozivlje jih na red in tišino, češ, lisica ni kakor zajec. Skrajno občutljiva je in plaha. Za njo ni treba »ni buke ni vike«, sicer pobegne v jazbino. »Pazite, da se ne trudimo zastonj!«

Nato jim je zamahnil v znak, da krenejo z mesta.

»Daj Bože, da jih polovimo, pa da vam ne bodo povečerjale vseh kokoši, namesto vas!«

V glasnem smehu so se spustili gonjači s svojim voditeljem, občinskim pisarjem, v dolino. Kraj gozda se je vila dolga, črna vrsta, dokler ni izginila onstran potoka v goščo...

»E, gospodine, nas dvoje pa — tja gori!« se župan prijateljsko obrne k meni.

»Evo ti!« mu vročim dvocevko, da pojde kot lovec in kot drug z menoj.

Donosen je bil na to moje zaupanje. Vedel sem, da sem ga s tem pridobil. Krvni sovražniki sovražniku so ti kmečki gospodarji Šumadije najiskrenejši in najvdanejši prijatelji pravemu prijatelju... Skoraj solze so mu stopile v oči, staremu, strastnemu lovcu, ko je po dolgih letih okupacije zopet mogel zagrabiti za hladno puškino železo.

»Gospodine, 10 let mi je bilo, ko mi je moj pokojni oče prvič vročil kremenjačo, puško na kamen. Tedaj so se po teh brdih povsod še zelenile prašume, goste, hrastove. Vso svojo mladost sem potratil po njih. Lovil sem, iskal gnezda, kopal jazbine, postavljaj sem pasti in zanke... in opazoval vse to življenje po teh prostranih dobrih... Moja puška, dolga, z bisernino v

ročaju, mi je zvesto služila do vojne, do okupacije... In nosila je! — Ni zajec, ni lisica, ni jazbec, ni vidra niso utekli izpred nje... Veruj mi, gospod, da mi ni bilo tako težko, ko mi je edini sin odšel v vojsko in rov, kakor tedaj, ko sem žandarju izročal svojo puško...»

In bela glava se mu je nagnila nad mojo puško. Poskušal je večje petelina, pogledal skozi cevi, prislonil in nišanił.

»E, danes imate pač druge mašine.«

»No, tudi ž njimi se more loviti,« se mu nasmejem.

»Hajdi, zdaj!«

In odkorakala sva v brdo.

Sprva strmo navkreber, ali kmalu zložno po grebenu. Hodila sva precej časa, vendar ne naporno. Naenkrat se ustavi moj drug, pokaže s prstom, in mi tiho zašepeče: »Tu se morava spustiti malo niz klanec. Po tej zarezi rada pride.«

»Ti, gospodine, sedi tja za grm na robu gozda. Jaz ostanem streljaj za teboj. Ako bi morebiti... saj veš, gospod,« se je obzirno pošalil, »za vsak slučaj.«

Oba sva zasedla svoja mesta.

Jutro je bilo še megleno, v mlečnem sijaju, kakor so često zimska jutra v teh južnih hribovitih krajih. Solnce je bilo blede, zastrlo. V dolino se ni dalo videti.

Psov v prvih pogonih niso izpustili.

Včasih se je kateri od njih oglasil doli v jarku. Ali daleč. Na brdu je vladala popolna tišina. Ako je veter potegnil čez hrib, se je zaslišal tupatam rahel šum iz doline — od gonjačev globoko v megli.

Mislil sem, da bova še dolgo čakala na lov.

Ali čuj! — Naenkrat... Cap, cap, cap — je bila že tu.

Tekla je polagoma po odpadlem listju, jedva pokritim s tanko plastjo snega.

Napeto sem gledal v šumo rjavega hrastovega grmovja, ki mu listje še ni bilo odpadlo. Težko je zapaziti rjavo lisičje krzno v njem. Slišal sem lisico, ali še je nisem mogel videti... V tem trenutku izskoči, vsa rumena, na belo leho pod menoj. Z napetimi ušesi, obrnjena v dolino, je stala na izbočenem rebro... Dvignem puško. Rahlo, nečujno... Strel... In ogromen lisjak, v glavo zadež, je obležal na mestu, brez kretnje.

Iz doline so hipno zalajali psi. A moj prijatelj v opankah je okretno pohitel doli do lisice, ki je s košatim stegnjenim repom ležala na snegu, kakor da je položena na beli oder.

Pobere lisjaka, dvigne ga za zadnji nogi, pogleda in oceni: »Baš je lep!«

In zaziblje z glavo, kakor je to v navadi pri kmetih Sumadije.

Nato urno pristopi k meni, me potegne za roko ter reče polglasno:

»Gospodine, nimava časa. Gonjači gredo. Morava presedlati takoj v drugo zasedo.«

Tiho in s pospešenim korakom sva se popela na greben in po vrhu premestila v drugi jarek. Ta je bil zgoraj širok in je imel dve zarezi, ki jih je treba zasesti. Ne moreš vedeti, po kateri bo udarila lisica preko brda.

Moj spremljevalec mi ponudi prvo zasedo, ali meni je druga boljše ugajala. Tako ostane on v prvi, a jaz v dolgih skokih premerim njivo, da pridem na drugo stran. Še nisem prispel, že je bila lisica izskočila, kot blisk, iz grmovja v jarku baš proti meni. Ali — opazila me je.

V ostrem kotu, s silno hitrostjo krene na desno. Z repom udari nekoliko brzih kolobarjev, da se dobro usmeri v drugo stran.

»Pazi« — zakličem drugu v zasedi. Lisica pa, vnovič razplašena, s tako brzino šine preko grebena, da je ni bilo videti bolje kot — rumeno puščico v strelu preko grebena. Kakor črta.

Moj drug je vstal, ali lisica je bila že bogvedi kje.

»Nisem ni dvignil puško, kaj šele sprožil,« mi zakliče. V tem pa mi zamahne z roko, s prstom kažoče doli proti gozdu.

Urnno se okrenem in skrijem za grm. — Srce mi je tolklo burno... In res že vidim nekaj rumenega zdolaj v jarku. Še v megli... Bliža se... Ali izgleda mi nekako prevelika žival za lisico... Da ni volk, pomislim za hip... Prihaja v ostri smeri na mene... Prislonim puško. Tedaj razločim dobro dve lisici... Druga za drugo... Pomerim... Pok. Pok... dva strela...

Ne vidim ničesar... Preko brda niso!

V tem vidim, kako se je moj drug spustil v oster tek preko polja, pošev proti dolnji moji zarezi. Vstanem tudi jaz. Pohitim v smer svojih strelav, da vidim. Zares, ena lisica je ležala mrtva v jarku. Izpod nje pa se valja in premetava druga, ranjena, ali še živa. S silnim naporom se vije, da doseže zopet šumo. Moj drug teče na vso moč.

»Ustrelil« mu zakličem glasno. Ali on je menda štedil municijo ter se ni zmenil za moj klic. Tedaj preskoči poslednje brazde in dospe v jarek ter lisici preseče pot. Ona poskuša, da se okrene spet nazaj v kreber, ali ne more več. Zastane. In reži...

Moj drug se ji približava oprezno s puško. Vidim, da jo hoče udariti z ročajem po glavi. Ali lisica — v naporu poslednjih sil — se zakadi vanj tako besno, da sem mislil, da ga bo ugriznila.

K sreči pa je moj drug ročaj puške tako ugodno mohl pred njo, da je z vso močjo zasadila svoje ostre zobe v orehov les. V tem ji je stari lovec pa tudi že krepko stopil z opanko na vrat... Bila je mrtva, ko sem dospel do mesta.

Vrgel sem še svojo lisico kraj nje.

Moj drug pa odvrne mirno, ko dvigne svojo opanko z lisice: »Vidiš, že se gonijo.«

»Dobro, brate. Ali tebe bi bila mogla ta žival opasno vsekati v nogo.«

Moj drug pogleda na razgrizen ročaj puške ter se nasmeje:

»Premda so lasje beli, noge so še gibke!« —

Medtem se je bil zjasnil dan. Solnce je toplo zasijalo preko gorovja in na južnih pobočjih je sneg brzo kopnel. Čistine so takoj živo zazelenele v solncu.

Vesela svojega plena sva se s spremljevalcem zopet popela gori na greben.

»Kam sedaj?« vprašam.

»Gonjači že vedo. Še ena zaseda pred kosilom. Zdaj pridejo velike, goste dobrave. Spustili bodo pse.«

»A, nas dvoje?«

»Imava časa. Oni zdolaj imajo dolgo pot naokoli. Midva pa samo čez hrbe!«

Tako sva se napotila dobre, vedre volje po grebenu, skozi solnčni zimski dan. Megla se je bila popolnoma razpršila, da sva imela krasen razgled... Sama sva bila, vsak z nabasano puško v roki, nikjer žive duše blizu... Vendar me v teh krajih Šumadije nikoli ni bilo strah, dasi mi je nekolikokrat zažvižgala ostra krogla mimo ušes, iz tajne zasede. V razgovoru z narodom, v društvu seljaka sem prehodil to pokrajino, kakor da mi je bila davno znana, od mladih nog, kakor moja domača. Bregovi, doline in logi, svelli potoki v ravninah, z grebenov pogled na valovje goric. Tu, tam kako selo z belimi hišicami na pobočju, kakor da je kdo vsul pest belih kock v zelenje. Samo cerkvic ni po vrhovih. Vse so poskrite globoko v doline, in v šumo dreves. Še iz turških časov... Tam v daljavi, izza hriba, opaziš svit Donave, ali Morave. Z druge strani pa temna pogorja Kosmaja in Rudnika... Tam pred Rudnikom, daleč v predpoldanskem solncu se beli cerkva na Oplencu. Kraljeva grobnica Kara-džordževih...

* * *

Eno lisico sem nosil v nahrbtniku jaz, drugi dve pa moj drug, zadnji nogi povezani, preko rame, da so žolto bingljale pri hoji krog temne njegove postave.

Snel je svojo šubaro astrahanskega krzna ter si otrl znoj raz čelo. Svilenost se mu zasvetili beli lasje v solncu. Okrenil se je za trenutek: »Vidiš, gospod, tja moramo.« In pokazal mi je konec dolge zareze tam v klancu, ki se je raztegala skoraj do grebena. Pod njo je bila nizka hraslova gošča, še v suhem listju. Značilen lisičji prelaz.

Malo oznojena od hoje v solncu, sva se oddahnili na vrhu. Odložila sva plen ter se nato polagoma namestila v novi zasedi.

Tokrat sva čakala dolgo. Z doline ni bilo ničesar slišati. Možda so nam gonjači opešali. Poldne je bilo blizu.

Prižgala sva oba cigareto... Tedaj sva začula psa. Še iz velike daljine. Zdolaj iz gostih dobrav.

Moj drug je takoj cigareto spustil iz ust in jo pogazil z opanko. Tudi meni je zamahnil z roko.

V dolini, sem ter tja po goščah, sva čula znova lajanje vseh treh brakircev. Začetkoma še iz daljave, jedva slišno in redko. Ali polagoma vedno češče, vedno glasneje, vedno bliže...

Naenkrat zajavka eden izmed psov ostro, na vse grlo... To je bil svež sled... In na mah je započelo hrupno lajanje iz doline, razločno v smeri proti najinemu klancu.

Oba z županom sva sedela z napetima puškama in čakala in uživala. Vsa tiha pokrajina je oživela v zvoku gonečih psov. Križema iz vseh šum in vseh pobočij je odmevalo zvonko lajanje, vsakemu lovcu omiljeno zvonjenje glasnih pogonov...

Ali lisice ni bilo.

Že sva mislila, da je ne bo. Bržčas je udarila na drugo stran. Ali pa je ena tistih izkušenih, starih, ki pretkano vara in slepari naše siromake brakirce v krogu po prostranih goščavah.

V tem sva tudi začula klice gonjačev. V široki falangi so se pomikali, udarjajoč ob stebela, v smeri proti najini zasedi. Psi pred njimi... Nada se nama je povrnila.

»Nazaj ne bo več mogla,« sem pomislil in nestrpno pričakoval trenutka — ko šine iz gozda.

Psi so že blizu... Brez dvoma je ena tistih navihanih, ki vsa sigurna v svojo nadmoč pohiti in se obrne, séde, podviije rep ter zvito počaka, dokler ne zagleda nog gonjačev ali psov. Nato ostro v stran, ali v drugo smer, in ponovno čakanje...

Psi so krenili v kreber.

V tem hipu pokne puška tam kraj mene. Še enkrat.

Vstanem in pogledam... in že so popadli psi valjajočo se lisico.

Moj drug je naglo pohitel in mrtvo žival iztrgal razdraženim psom.

»Čestitam, brate!« — zakličem svojemu spremljevalcu, ki veselo razpoložen dvigne lisico visoko v zrak, da je rep zamahnil. Lice je zasijalo od radosti visokemu seljaku, lovcu stare korenine.

* * *

»E, zdaj pa na kosilo!« mi zakliče. »Zaslužili smo!«

Že so prihajali od vseh strani gonjači, vriskajoči, smejoči se, polni radovednosti, da bi videli plen predpoldanskega lova. Čata se skloni in pocuka vsako od štirih uplenjenih lisic ter se okrene k županu z važnim strokovnim izrazom: »Dobre so. Ne misijo se še.«

Ko smo se bili vsi zbrali in ko so pse vse povezali, je kmet župan štirim zanesljivim gonjačem poveril po eno lisico ter dal znamenje za odhod. V veselem društvu smo krenili na livado, ne daleč na zložnem pobočju, na odmor. Prisojna, bila je vsa že ozelenela in topla od solnca ter toliko suha, da smo mogli posesti po njej.

Kraj nje, zdolaj v zarezi, je bil studenec sveže vode.

Gonjačem sem dal iz nahrbtnika, v roke gospoda pisarja, kilogram slanine in tri hlebe kruha; medtem pa je župan razgrnil svojo bundo, svoj kožuh, za nas dvoje. Na njem sva s prijateljem kleče odmotala svoje prigrizke.

In župan mi ponudi čutaro stare slivovice:

»Evo, ti, gospodine! — Ali ne tako, kakor Vujica Karadžordžu!«

Napravim požirek, pa ga vprašam, kaj pomeni to o »Vujici?«

Župan v šubari odpira lesen lonec, v katerem je nosil domačega sira, čebule in česna. Vrže pokrov na bundo in dvigne glavo:

»E, gospodine, to ti ni znano. Seveda. — Tu smo na mestu, ki se dobro pomni v naši prošlosti!«

Pogledam ga radovedno, ko sem precej lačen zagrizel v obložen kruh s slanino. V tem se obrne sivolasi Šumadinec in izproži svojo roko. Rokav bele srajce je zasijal v solncu. Pokazal je onstran studenca na gozd.

»Tam, gospod, je stala koliba, v kateri so ubili našega vojvodo, Črnega Jurija.«

»Kje?« se dvignem presenečen z bunde. Grižljaj mi je zastal v grlu.

»Evo, tam! Vidiš onile stari brest v šumi. Da ob niem!«

Danes tam ni drugega nego hrastov log. Nobene bajte ni. Samo na robu še stoji stari brest. —

Spustil sem se spel na krzno.

»Ali veš, predsedniče, kako je vse to bilo tedaj?«

»Kako ne bi vedel! To mi je moj ded pripovedoval stokrat, ki je bil vse to doživel. Znano pa je nam vsem tu v Šumadiji.

»No, pa mi povej, kako je bilo! Želel bi te poslušati.«

Župan se obrne, ukaže, da se lisice oderejo, večje in pazljivo, da se krzno ne pokvari. Pa se okrene zopet k meni:

»Znaš, gospodine, bilo je, ko je Karadžordže došel iz Rusije. V zemlji je vladal knez Miloš Obrenović, ki so ga Turki priznali velikim knezom Srbije. Turki v beograjski trdnjavi, a Miloš v svojem dvorcu v Topčideru. Tako so vladali... Karadžordže tedaj neke noči prebrodi Moravo in se prijavi knezu Vujici, Vujici Vuličeviću, knezu nahije Smederevske.«

»Kaj je to nahija?«

»E, to ti je to, kar je današnje okrožje. In tedanji knez je bil od prilike to, kar je današnji okrožni načelnik. Eto ti!« In župan nadaljuje: »No, Vujica se je dobro prestrašil, ko zagleda črne brke Karadžordževe. Vsi so se ga ustrašili, smelega ustaše, Črnega Jurija! — Takoj ga odvede in skrrije iz Orašja v te hribe, v preprosto bajto. — Tam je stala pri fistem brestu.

Tu je stanoval nekaj tednov. Ž njim je bil samo Naum, njegov sluga in pisar.

Knez Vujica pa odpravi takoj sêla z novico v Topčider k Milošu, s prošnjo za nadaljnje naredbe.

Dolgo ni bilo odgovora. In knez Vujica je češče obiskal Karadžordža tu v kolibi, ki je pričakoval sestanek z Milošem, da se sporazume in dogovori za načrt novega ustanka. Zakaj Srbiji ni prijalo plačevanje zlatega davka. — Ali knez Miloš in paša Marašalija, vezir beograjski, oba sta brzo presodila situacijo. Vsi srbski knezi bodo sigurno takoj pristopili h Karadžordžu, čim izvejo, da je v Srbiji. Turška oblast in položaj Milošev sta bila v nevarnosti. Zato njih sklep: Džordže se mora odstraniti.

Vsled tega je Vujica kmalu prejel tajni ukaz, da se Karadžordže usmrti.

Vujica, sicer iznenaden, vendar koč poslušen knez takoj pozove svojega slugo Nikolo in mu z naredbo izroči puško.

„Nemoj puško!“ odvrne sluga, „nema krogel, ki bi ranila vojvodo. — Razumem, kaj hočeš. Ali prepusti to meni.“

Še istega dne se odpravi Vujica s slugo in v spremstvu nekaterih svojih zanesljivih v hribe Radovanjske.

Pred večerom je dospel.

Odšel je v Karadžordževo kolibo.

Pozdravili so se in razgovarjali kakor večkrat.

Sedli so k večerji in tedaj je Vujica ponudil Karadžordžu slivovice iz čutare.«

»A, predsedniče, na to si ti malo prej pomislil, kaj ne?«

»Da, gospodine,« se nasmehne sivolasi župan. »Torej ne tako, kakor takrat, gospodine!« In nadaljuje:

»Vujica mu je ponudil in češče ponujal žganja z namenom, da ga opijani. Ali Karadžordžu se nekako ni pilo kakor sicer na ta večer. ‚Ne morem,‘ je odvrnil, ‚nekaj mi stoji evo tu — v grlu,‘ in pokazal si je s prstom na vrat. —

Vstal je in vznemirjen stopil pred vrata na prag.

Okrene se k Vujici, vrne se, in zopet sede k večerji — pa mu reče:

‚Ti, oni tvoj hlapec me je nekako grdo pogledal. Reci mu, da naj se odstrani.‘

Tačas je hlapec Nikola odšel za kolibo, in rahlo in neopazeno izvlekel dve, tri tesane planke, ki so tvorile steno kolibe, ravno za ležiščem Karadžordževim. Pa jih je nalahno zopet prislonil. —

Bila je topla in jasna poletna noč...

Do večerji sta knez in vojvoda sedela pred kolibo in še dosti časa ostala v razgovoru.

Knez Vujica je bil truden od hoje ter je prvi odšel v bajto, legel in zaspal. Tudi Karadžordže je legel, ali ni se mu dalo zaspali. Prečul je skoraj vso noč bedé, dolgo čez polnoč. Šele pred zoro se mu začne dremati. In zaspi...

Njegov sluga Naum se je bil že zarana prebudil in je odšel k študencu, da se umije in da pripravi svojemu gospodarju skledo vode za umivanje. Tedaj se je z druge strani knezov sluga Nikola priplazil za kolibo. Oprezno je odstranil prislonjene planke. Sekira je bila pripravljena.

Hlapec zamahne in vojvodova glava se v krvi zvali na ležišče.

Nikola se urno odstrani, pohiti po puško, da pokonča tudi slugo ubitega vojvode.«

»Tam,« in pokazal je župan na temno stezo skozi sneg na nasprotnem klancu, »baš tam se je vračal sluga Naum z vodo od studenca, ko ga je zadela krogla, da se je zgrudil, z obrazom na skledo.

Puškin pok je prebudil kneza Vujico v bajti in ostale njegove ljudi, ki so spali na razprostrti slami pod milim nebom za bajto.

Ukaz je bil izvršen... To se je zgodilo 13. julija 1817. leta. —

Knez Miloš je v Topčideru zbiral krdelo turških vojakov, ker je sumil, da Vujica ne bo ubogal, in da ne bo izvršil danega mu povelja. Pa je sklenil sam udariti z orožjem na Karadžordža.

Ali še istega dne je poslal poslušni knez svojega hlapca Nikolo v Beograd. Ta je zasedel konja, vrgel Karadžordževo glavo v torbo za sedlom, za oves pripravljeno, ter odjezdil naravnost čez hrib in dol v Topčider. Prispevši pred Velikega kneza, še na konju izvleče krvavo glavo, jo dvigne visoko in zavpije:

„Gospodaru, bojazni ni treba več!“

Čim je za vse to izvedel beograjski vezir, odredi, da se sname koža z lobanje, potrosi s soljo, in napolni z volno. Tatarski sel jo je v brzem diru prenesel v Stambul sultanu.« —

Sivolasi moj drug je utihnil. Čez nekaj časa je še dodal:

»Truplo našega vojvode so zakopali poleg onega bresta. Lobanja je ostala v Beogradu, a koža z njegovimi znanimi črnimi lasmi in brki — v Carigradu...«

Zopet molk.

»Se spominjaš, gospod, fiste bele cerkve, danes zjutraj, tam daleč pod planino? — Kar so našli od vojvode, so tam položili v belo mramorno grobnico. Ali to je bilo mnogo, mnogo let pozneje...«

* * *

Lisicam so bili odrli kože. Gonjači so se bili že deloma razšli. Iz dolgega časa se dolgo razgovarjava z županom na razgrnjeni bundi. Solnce je še vedno jasno in toplo sijalo na našo livado.

Stari šumadinec si je vil cigareto in me pogledal:

»Hočemo dalje?«

»Danes? Dosti je bilo.« —

To je bilo v hribih Radovanjskih tužne zasedene Šumadije, pri studencu in logu, sto let po smrti Črnega Jurija.

Dr. Avgust Munda:

Lov z umetno muho.

(Nadaljevanje.)

Kako lovimo s pernico?

Tehnika lovi z umetno muho ima za seboj svojo zgodovino. Starejša metoda metanja, ki je v navadi še pri Nemcih (za-slopnik te metode je dr. Heintz), je sledeča:

Pernico držimo v desnici lik nad kolescem na način, kakor držimo peresnik (torej z iztegnjenim kazalcem), ostali štirje prsti pa se oprijemljejo prav rahlo ročaja. Ko pričnemo metati, je pernica nagnjena 45° proti vodni gladini. Nadlaket visi pri tem nepremično navzdol in je narahlo pritisnjen na život. Vsi zamahi se vrše zgolj s členkom roke in le deloma s podlaktom (iz komolca). Vse delo torej izvrši slično kakor pri sabljanju mišičevje podlakta. Čim je levica izpustila mušico, zamahnemo z desnico za 90° nazaj, tako da je pernica sedaj nagnjena 45° nazaj proti zemlji. To je prvi tempo. Na »dve« čakamo, da se vrvica vodoravno zravna nazaj. Na »tri« zamahnemo s pernico zopet za 90° naprej, tako da pride na isto mesto, kjer je bila pred početkom prvega zamaha. Po tretjem tempu je torej pernica zopet nagnjena 45° proti vodni gladini.

Nova metoda metanja, ki jo učita slovita angleška sportnika I. I. Hardy in R. D. Hughes, pa je sledeča:

Pernico držimo skoro vodoravno proti vodi, palec (ne kazalec) leži na ročaju pernice. Ko smo z levico izpustili muho, zamahnemo z desnico pernico za 90° nazaj, tako da stoji pernica sedaj navpično. To je prvi tempo. Na drugi tempo počakamo, da se vrvica

vodoravno zravnata nazaj. Na tretji tempo zamahnemo za 45° naprej in ko se vrvica nad vodo zravnata, nagnemo pernico za nadaljnjih 45°, tako da pride v vodoravno lego (četrti tempo). Tempo 3 in 4 se vršita brez večjega presledka; tempo 4 je le nadaljevanje tempa 3.

Pri tej metodi se vrše vsi zamahljaji iz ramnega sklepa, ne pa iz komolca ali iz členka roke; komolec držimo nalahno upognjen, roka se giblje v členku naravno in neprisiljeno; vse delo je enakomerno razdeljeno na vse mišičevje desnice. Znameniti angleški perničar Aflalo celo uči, da členka roke pri metanju sploh ne smemo upogibati.

Iz teh podatkov že posnamemo, da je druga (novejša) metoda metanja manj naporna od prve. Prva metoda je prisiljena, druga naravna; učinek metanja po drugi metodi pa je dokaj večji kakor pri prvi. Po predpisih prve metode sploh ni moči metati na večje daljave; na večje daljave je mogoče metati le, ako se vrše zamahi iz ramnega sklepa. Že dr. Heintz priporoča, da dvignimo desnico, ako mečemo na daljavo; s tem sam priznava, da zadostuje starejša metoda metanja le za krajše metljaje.

Z drugo (novejšo) metodo povsem izkoriščamo gibčnost in prožnost pernice. S tem, da dvignemo pernico do navpične lege, potegnemo vrvico lepše iz vode in jo pripravimo za nov metljaj; s tem, da nagnemo pernico do vodoravne lege, pa dosežemo, da se vrvica nad vodo popolnoma zravnata in da pade mušica rahlo na vodno gladino. Glavno delo pri tej metodi izvrši gibčnost pernice, ne pa mišičevje. Členek roke naj se sploh ne giblje, ali pa zelo malo in neprisiljeno. Delo, ki ga izvrši po prvi metodi sklep roke, prepuščamo po drugi metodi prožnosti pernice. Seveda stori to delo le prvovrstna pernica; dobra in draga pernica torej ni luksuz, temveč živa potreba.

Po teh teoretičnih izvajanjih hočem opisati metljaj, kako ga izvršimo po načelih nove metode:

Roka drži ročaj pernice prav nežno (ne morda s sklenjeno pestjo) fik nad kolescem; palec leži zravnano na ročaju, kolesce je obrnjeno navzdol, pernica v vodoravni legi. Pernico dvignimo z naglim enakomernim potegljajem (ne s sunkom) do navpične lege in čakajmo, da se vrvica popolnoma in vodoravno zravnata. Če ne napravimo tega presledka in zamahnemo takoj naprej, nastane pok kakor z bičem in muhe odfrče v zraku. Brez te pavze tudi ne moremo spraviti muh pravilno na vodo; vrvica, ki ni bila zravnana, se tudi ne more zravnati proti vodi, ko zamahnemo naprej. Pazili pa je treba, da ne pade vrvica med pavzo pod vodoravno lego, sicer je več ne spraviš na vodo!

Čim je torej vrvica na opisani način zravšana, zamahni s pernico (s potegljajem, ne s sunkom) v isti navpični ploskvi naprej, v kateri si zamahnil nazaj. Glavno, kar si zapomni, pa je to: Meči tako, da se razdeli vse delo enakomerno na vso desnico. Metljaj naj se poraja v rami, ne pa v komolcu, še manj pa v členku roke.

Perničar mora s pernico znati ravnati kakor vojak s puško; tehnika lovi mu mora preiti v meso in kri, vse kretnje morajo postati zgolj mehanične; to pa dosežeš le z vajo in dolgoletno prakso. Do popolnosti pa se povzpne perničar — tako pravi Hardy — takrat, ko tvorijo oči, mišičevje, pernica, vrvica in mušica nerazdružljivo celoto, tako rekoč en stroj, ki deluje popolnoma mehanično; tedaj »čuti roka mušico na koncu predvravnice«. To »čutenje muhe« je več ali manj duševna stran perničarja, dočim je metljaj nekaj mehničnega.

Začetnik naj meče le s kratko vrvico. V praksi veljaj načelo, da ne mečimo dalje kakor je neobhodno potrebno. Metljaji na večje daljave imajo pomen za ribarsko tekmo, ne pa za praktično lov. Napačno je loviti na take daljave, kjer ribič muhe več ne vidi in radi tega ribe tudi ne more zapeči.

Mušici moramo stalno slediti z očesom, sicer ne vidimo, kdaj jo riba zagradi. Često prijemajo ribe tako mirno, da ne zapazimo na vodni gladini nikakih znakov, da je riba prišla. Zanašati se moramo torej v tem primeru zgolj na oko. V neki sportni knjigi sem čital trditev, da nam ni treba mušice stalno opazovati, nego da zadostuje, da vemo vsaj približno, kje plava. To gotovo ni pravilno. Če ribe mirno prijemajo, ribič ne bo zapazil prijema in ne bo ujel niti ene ribe. Perničar mora torej vaditi in bistrifiti oko in ne sme izgubiti muhe niti za trenutek iz vida. Na potegljaj na vrvici se ne sme zanašati; ko začuti ta potegljaj, je riba vado že izpusila.

Ko mečemo, ne merimo naravnost na točko, kamor naj mušica pade, nego približno en meter nad dotično točko. Na ta način se vrvica nad vodno gladino zravna, mušica pa pade na vodo lahko kakor snežinka. Da pade mušica čim rahleje na vodo, upognemo, ko se vrvica zravna, roko v členku nekoliko nazaj; muha se za hip zaustavi v zraku in pade le po lastni teži (ne pa po metljaju) na vodo. Ako pa mečemo mušico naravnost na vodno gladino, tedaj pade s silo na vodo, kakor da bi zamahnili z bičem. S takim metanjem preženemo ribe.

Če zagledamo ribo, ki hlasta po mušicah, ali če vidimo na vodni gladini obročke, kjer hlasta riba po mušicah, tedaj ne mečimo muhe naravnost na to točko, nego približno pol metra pred točko in prepustimo mušico curku, da jo prinese ribi. Čim

čistejša je voda, tem bliže ji moramo mušico prezentirati, da jo presenetimo in ji ne damo prilike, da si jo natančneje ogleda in spozna prevaro.

Muho vodimo tako po vodi, da posnemamo plavanje prirodne žuželke. Prirodna žuželka, ki sede na vodo ali ki pade v vodo, plava po vodi s hitrostjo curka. Tudi umetna muha ne sme plavati hitreje, še manj pa jo smemo vleči čez ali proti vodi; sicer postane riba nezaupljiva in muhe golovo ne bo zgrabila.

Meči tako, da padejo na vodo zgolj muhe in čim manj žilice; na vsak način pa skušaj preprečiti, da pade tudi vrvica na vodo. Pri krajših metljajih se temu zlahkoto ognemo. Pri daljših metljajih seveda tega ne moremo preprečiti. V tekoči vodi nam dela vrvica precej preglavice: vrvica je težka in povzroča v vodi več odpora kakor mušica. V curku zaostaja muha za vrvico, vrvica se zboči v loku po vodi navzdol in vleče muho nenaravno za seboj. Zbočenju vrvice se ognemo s tem, da napravimo s pernico, preden padejo muhe na vodo, kratek sunek proti curku: vrvica se zboči proti vodi, pade v loku na vodo in muhe plavajo pred njo, dokler jih ne dohiti.

Ako riba muhe ni prijela, ne potegnimo vrvice takoj iz vode, ker bi s tem vznemirili ribo, nego počakajmo toliko časa, da odnese curek muho preko ribe. Često se riba okrene za muho in jo zgrabi šele, ko jo je odplavila voda preko nje.

Če hočemo napraviti nov metljaj, dvignimo pernico polagoma kvišku, tako da potegnemo vso vrvico iz vode in da ostane v vodi le predvravnica; nato šele zamahnimo z enakomernim potegljajem nazaj.

Često stoji riba na takem prostoru, da je z metanjem ne moremo doseči. V tem primeru pojdemo približno 10 metrov ali več ob vodi navzgor, mečimo s primernege mesta (n. pr. z mostu) muho po vodi navzdol in jo prepustimo curku, da jo priplavi približno 1½ m pred ribo; pernico držimo ves ta čas kvišku. Nato dvignimo pernico polagoma do navpične lege in jo takoj nato nagnimo toliko, da priplava mušica tik pred ribo. Z dvigom in nagnjenjem pernice dosežemo, da odnese curek mušico mirno in naravno k ribi. Ako pa spustimo muho neposredno k ribi, s tem da odvijemo vrvico raz kolesce, dela mušica na vodni gladini valčke ter vznemirja ribo ali jo prežene. Ta način lovi je na prvi pogled nesporten, temu pa ni tako. Vsakdo se lahko sam prepriča, da na ta način, osobito na večje daljave, ni lahko ujeti ribe. Podrobno je opisal ta način lovi pred nekaj leti eden prvih ameriških perničarjev v listu *Forest and Stream*.

(Nadaljevanje bo sledilo.)

Iz lovskega nahrbtnika.

Iz zapisnika III. odborove seje Slov. lovskega društva v Ljubljani, ki se je vršila dne 30. marca 1926 ob 20 v restavraciji pri Slonu.

Navzočih je 20 odbornikov.

Predsednik otvori sejo, konstatuje sklepčnost ter preide na dnevni red.

Zapisnik II. odborove seje ter blagajniško poročilo se odobrita.

Ker še večje število članov ni poravnalo članarine za leto 1925. in ker niso zalegli vsi dosedanja pozivi za plačilo, se sklene, da se v smislu društvenih pravil zaostanki sodno izterjajo.

Predsednik g. dr. Lovrenčič poroča o poteku občih zborov v Celju in podružnice za Gorenjsko.

Predsednik prebere nato dopis, ki ga je prejelo društvo od g. vel. župana glede dražb in lovske zakupne dobe za občinska lovišča.

Dopis velikega župana ljubljanske oblasti glede natančnejših navodil pri polaganju s strihinom zastrupljenega žita za pokončavanje poljskih miši se vzame v vednost s pristavkom, naj se prepis tega dopisa pošlje podružnici za Gorenjsko v svrhu poznejšega poročila, kako se je stvar iz lovskega stališča obnesla, ter naj se pošlje v svrhu objave

drugi prepis uredništvu »Lovca«. G. podpredsedniku pa izreče društveni predsednik zahvalo za trud, ki ga je imel pri posvetovanju zastopnikov raznih korporacij glede na uničevanje poljskih miši, da se je vsaj to, kar smo dosegli, moglo doseči.

Na razpravo pride prošnja Kluba ljubiteljev ptičarjev za podporo pri pomladanski tekmi. Na predlog g. Rozmana se sklene nakloniti podporo v istem znesku, kot v letu 1925.

Društvu jugoslovan. eksportnih akademikov na Dunaju ter Cetinjskemu lovčakemu udruženju se dovolita brezplačno izvoda »Lovca«.

Kot zastopnik S. L. D. v Kinološkem savezu se določi društveni podpredsednik g. Hafner, kot njegov namestnik pa društveni tajnik.

Iz fonda Zelenega križa se dovoli na predlog g. Mladiča onemoglemu lovske mu čuvaju I. Učakarju iz Hrastnika enkratna podpora.

Sklene se, da priredi S. L. D. tudi letos strelsko tekmo v istem obsegu, kakor v letu 1925.

Ker se nihče več ne javi k besedi, zaključi predsednik dr. Iv. Lovrenčič ob pol 23. uri sejo. Zapisnikar.

Zapisnik, sestavljen pri VI. rednem občem zboru **podružnice S. L. D. za Gorenjsko**, ki se je vršil dne 14. marca 1926 ob 15. uri v Lescah v prostorih restavracije g. Šumija.

Dnevni red: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občega zbora. 2. Poročilo načelnika. 3. Poročilo tajnika. 4. Poročilo blagajnika. 5. Poročilo preglednikov. 6. Volitve. 7. Sprememba pravil. 8. Slučajnosti in predlogi.

Navzočih je poleg zastopnikov osrednjega društva gg. predsednika dr. Lovrenčiča, blagajnika Zupana, gospodarja Rozmana in odbornika Štefica 36 članov s petimi pooblastili.

Ker ob napovedani uri občini zbor ni bil sklepčen, otvori načelnik pol ure pozneje v smislu § 16. društ. pravil občini zbor, pozdravi zastopnike osrednjega društva in člane ter imenuje zapisnikarjem ing. Krauta, overovateljem pa dr. Dobravca in dr. Janca in sporoči, da je odbornik C. Mohor svojo odsotnost opravičil.

Ad 1. Tajnik Cof prečita zapisnik zadnjega občega zbora, ki se brez debate odobri.

Ad 2. Načelnik poroča o delovanju podružnice v preteklem letu. Iz njegovega poročila sledi, da je bilo zanimanje za delovanje podružnice živahnejše in da se je odbor potrudil podružnico dvigniti iz njene prejšnje pasivnosti. Po zaslugi ing. Krauta ima podružnica kataster vseh v podružnično območje spadajočih občinskih in samostojnih lovišč z vsemi potrebnimi podatki. Meje vsakega posameznega lovišča pa so razvidne iz specialne karte, ki služi kot priloga katastru.

Uredil se je imenik podružničnega članstva. Odbor je s posebnimi dopisi pozval vse nekdanje člane S. L. D., vse zakupnike in posestnike lovišč, ki niso še oziroma več člani društva, da pristopijo k društvu; priporočal je nakup žive divjačine potom lovske zadruge, kakor tudi prodajo kožuhovine s posredovanjem te zadruge. Za leto 1926. se je pobirala članarina po zakupnikih v

posameznih okrajih. Podružnica se je udeležila po zastopnikih tekmovalnega streljanja v Ljubljani in kot darilo izročila 1 flobert-puško, katero ji je bila naklonila Puškarna v Kranju.

V svrhu podkrepitve svoje blagajne je priredila podružnica v januarju t. l. v Kranju »Prvi gorenjski lovski ples«, o katerem je prineslo naše glasilo »Lovec« obširno poročilo.

Podružnični odbor je bil v stalnem stiku z odborom osrednjega društva. Plenarnih sej zadnjega se je redno udeleževal po en zastopnik (načelnik) podružničnega odbora.

V nadaljnjem poročilu izvaja načelnik, da je vsaka akcija podružnice zelo otežkočena, ker ni zadostne solidarnosti med lovci in konstata, da za mnoge lovce ne obstoja ne osrednje društvo S. L. D. in ne njegova podružnica. Ta brezbržnost mu je dala tudi povod, da je pričel razmišljati, če bi le ne kazalo, da se podružnica razpusti. Prišel pa je do prepričanja, da mora podružnica obstojati še naprej za one lovce, ki so v njej včlanjeni in se resno zanimajo zanjo. Prepričan je, da se bo ugled podružnice dvignil, če bo odbor zadosti agilen in ga bo članstvo primerno podpiralo. Predlaga, da se določi za vsak okraj po en zaupnik, ki bo redno posečal odborove seje. Le na ta način bi se mogli ojačiti medsebojni stiki in bi se mogle obravnavati važne zadeve, ki se tičejo vseh lovišč, n. pr. zaščita srn itd., in pa nakupa žive divjačine. Najemniki lovišč so izpustili med Ljubljano in Kranjem 14 družin fazanov.

Naloga podružnice bi bila tudi, da vpliva na zakupnike in lastnike lovišč, naj nastavljajo kot zaprisežene lovce ljudi, ki se bodo zavedali svojih dolžnosti in katere bo za to sposobne spoznal šumski referent pri sreskem poglavarju po najstrožjem izpitu. Poklicni lovec naj se posveti samo varstvu lovišča in naj bo seveda tudi tako plačan, da mu bo mogoče izvrševati svoje dolžnosti.

Končno omeni še načelnik, da posevečajo naši lovci premalo pažnje na res dobre lovske pse in opozarja vse lovce na razne lovske klube, ki so si naredili nalogo, preskrbeti naše lovce s čistokrvnimi lovskimi psi.

Za svoja izvajanja je žel načelnik vsestransko odobravanje.

Po poročilu načelnika se je oglašil k besedi g. predsednik dr. Lovrenčič. Izvajal je, da vlada v centrali veliko zanimanje za podružnico, ki je pokazala v preteklem letu s svojo agilnostjo, da je življenja zmožna in potrebna. Vprašanje njenega razpusta je za centralo slavljenost z dnevnega reda. Podružnica je v pravem tiru in naj se le še nadalje ohrani na tej višini. Priznava zasluge načelnika, ki je v prvi vrsti poživel delovanje podružnice.

Omenja novi orožni zakon, ki je precej ostrejši, kakor smo bili poprej vajeni. Imeti mora vsakdo dovoljenje tudi za posest orožja. Vsako dovoljenje o nošnji kakor posesti izdaja veliki župan. Ta ostrost je utemeljena z željo, zatreti vsako pobuno, posebno v južnih krajih. Nikakor ne more odobravati predloga o svobodi orožja, da bi smel vsakdo lovsko orožje posedovati, nositi pa proti prijavi. To bi bilo za nas enako prostemu lovu. Osrednje društvo je bilo odločno zoper ta predlog, ki je šel zopet vsaj začasno, če ne za vedno med spise. Centrala mora strogo gledati na to, da obvaruje današnje posestno stanje in čakati ugodne prilike, da se predloži novi zakon pred parlament. — Opozarja med drugim lovce, da sami na podlagi izdanega članskega imenika kontrolirajo, kdo je član in kdo ne. Kdor nosi društveni znak, mora biti član društva, pa tudi vsakdo, kdor hoče loviti. Vsak član naj skuša pridobiti nove člane.

Glede raznih klubov, ki skrbijo za povzdigo gojitve čistokrvnih psov, vabi člane, da prisopajo tudi k tem klubom in podpirajo započeto akcijo. Pove, da se je ustanovil Kinološki savez.

S čestitko gorenjskim lovcom na pridobljeni mladostni sili, ki se v podružnici pojavlja, je končal predsednik svoje krasno zasnovano poročilo.

Med navdušenim odobravanjem se je zahvalil načelnik g. predsedniku za njegovo izčrpno in zanimivo poročilo, ter podal nato besedo tajniku, ki je takole poročal:

Ad 3. Odbor se je sestal v preteklem poslovnem letu k dvem sejama, pri katerih je reševal sklepe prejšnjega občega zbora in obravnaval tekoče zadeve podružnice. Ugotovil je, da zadnji izredni občji zbor ni bil upravičen določati o premestitvi sedeža podružnice v Kranj, ker ni bila ta točka na dnevnem redu. Zato se stavi danes na dnevni red sprememba pravil. Za obnovo članarine oziroma pristop k društvu je razposlala podružnica 134 dopisov. Odziv na te dopise je bil malenkosten.

Ob priliki tekmovalnega streljanja v Ljubljani dne 5. junija 1925 je darovalo 6 članov 260 Din kot prispevek k podružničnemu darilu.

Posebnim dopisom glede nakupa žive divjačine sta se odzvala dva člana. Izpustila sta v svojih loviščih skupno 4 družine fazanov. Podružnica je imela v letu 1925. 8 ustanovnih članov in 228 rednih članov.

Letošnja prireditelj »Prvi gorenjski lovski ples« se je izborna obnesla, tako v materialnem kakor v moralnem oziru. Od srečolova ima še nekaj nezizrebanih dobitkov shranjenih.

Za leto 1926. smo pobirali članarino na predlog načelnika Matajca po zapupnikih. Do sedaj smo pridobili na ta način 36 novih članov.

Končno opozarja še vse člane na ugodnost, da morejo oni, ki težko nankrat plačajo 50 Din članarine, plačati tudi pol- in četrtletno in vabi tudi on vse k sodelovanju pri pridobivanju članov in povzdigi lovstva v naši lepi Gorenjski.

Ad 4. Blagajnik poroča: Saldo v blagajni 31. decembra 1924 658 Din 33 par; naloženo v hranilnici v Radovljici 1000

Din; obresti do 31. dec. 1925 161 Din 59 par; skupaj 1819 Din 92 par. Skupni izdatki 195 Din 65 par. Imovina 1624 Din 27 par. Čisti dobiček prireditve »Prvi gorenjski lovski ples« je znašal 5433 Din 42 par, od katerih smo izročili Zelenemu križu 2000 Din, ostanek 3433 Din 42 par pa se stavi med dohodke za fekoče leto 1926. Ostalo je tudi nekaj dobitkov, o katerih se vodi seznam.

Ad 5. G. Florjan Janc poroča v imenu obseh preglednikov, da sta pregledala vse račune, ki so bili popolnoma v redu, in predlaga absolutorij blagajniku in vsemu odboru, ki se soglasno potrdi.

Ad 6. Načelnik opozori člane na spremembo v načinu volitev, ki se bo natančneje utemeljevala kot točka 7. dnevnega reda in prekine zborovanje za 10 minut.

Po zopetni otvoritvi zborovanja imenuje načelnik skrutinatorjem gg. Vikt. Omerzo in Vencelja Hlebec, ki razdelita listike.

Pri volitvi načelnika je bilo oddanih 41 glasov, od teh 40 za Matajca Leona in 1 prazen listek. Matajca volitev sprejme in se zahvali za izkazano zaupanje.

Pred volitvijo podnačelnika izjavi dosedanji podnačelnik Ivan Rabič, da ponovne izvolitve podnačelnikom ne bo sprejel, ker mu slabe železniške zveze ne dovoljujejo, da bi se mogel udeleževati odborovih sej. Pri volitvi je bilo oddanih 41 glasov, na teh 26 za dr. Igo Janca, 13 za Iv. Rabiča, po 1 glas za Fr. Rojino in ing. Igo Krauta. Izvoljen je dr. Janc, ki izvolitev sprejme, se zahvali za zaupanje in obljubi, da bo po svoji moči sodeloval pri podružničnih poslih.

Pri volitvi odbornikov, ki se je imela vršiti po listah, je bila predlagana le ena lista po ing. Al. Rusu, in sicer: Ivan Cof, dr. Ivan Dobravec, Florijan Janc, ing. Igo Kraut, Ciril Mohor in Leon Patik. Ta lista je bila brez ugovora sprejeta; izvoljeni izvolitev sprejmejo.

Na predlog ing. Krauta sta bila nato pregledovalcem računov soglasno izvoljena Franc Ditrich in Pavel Šmid.

Po izvršenih volitvah poroča načelnik Matajca, da bo pri prvi odborovi seji predlagal, naj se imenuje v § 21. podružničnih pravil predvidenih 5 zaupnikov, tako da bo po en zaupnik za tržiški, blejski, jeseniški, bohinjski in zgornji savski okraj. Z ozirom na to poročilo nasvetuje občini zbor sledeče zaupnike: Primožiča Miho iz Križ za tržiški, dr. J. de Glerija za blejski, ing. Mirka Sušteršiča za jeseniški, ing. Al. Rusa za bohinjski in Ivana Rabiča za gornji savski okraj.

Načelnik obljubi, da bo odbor željo občega zbora upošteval.

Predsednik dr. Lovrenčič pri tem še pojasni, da ima odbor pravico v slučaju potrebe imenovati tudi več kot 5 zaupnikov, vendar pa nimajo ti, razen petih, glasovalne, ampak samo posvetovalno pravico.

Ad 7. Pri spremembi pravil predlaga načelnik, da se spremeni § 1. tako, da se črtata zadnji dve besedi: v Radovljici in namesto njih zapiše: Sedež se ravna po bivališču načelnika. Spremeni se tudi § 20 glede volitve odbora tako, da bo v skladu s pravili osrednjega odbora. Dotični odstavek naj se glasi: Odbor se voli za tri leta. Vsako leto izstopita dva odbornika, ki se prvo in drugo leto določita po odborovi seji z žrebanjem, tretje leto pa izstopita ostala dva, načelnik in podnačelnik.

Dr. Lovrenčič pojasni, da se izstopivši člani po občem zboru lahko zopet volijo v odbor. Žrebatu se mora le prvo in drugo leto, potem pa izstopata vedno ona dva odbornika, ki sta bila že tri leta v odboru.

Ad 8. Omersa opozarja na težave in stroške, s katerimi je sedaj zvezano vsako dovoljenje za nošenje orožja. V interesih predmetne industrije kakor tudi lovcev predlaga, da naj skuša osrednje društvo pridobiti za svoje člane kolikor mogoče olajšav. Zadostovala naj bi članska izkaznica za dobavo lov. pušk.

Predsednik dr. Lovrenčič odgovarja, da je osrednje društvo stavilo na mero-dajnih meslih že več tozadevnih pred-

logov. Priporoča se, da se predlog v podkrepitev započete akcije po osrednjem društvu sprejme in osrednjemu društvu sporoči.

Ing. Kraut predlaga, da naj se odboru dovoli izdati 1200 Din na podporah za izboljšanje stanja lovišč. Ta predlog podpira tudi Patik.

Florijan Janc predlaga, naj daje podružnica nagrade za ulete divje lovce. K temu predlogu izjavlja ing. Rus, da je tudi on za ta predlog, vendar pa naj se v to svrhu ne uporabljajo redni dohodki podružnice, ampak poseben fond, ki bi se zbral na ta način, da bi vsak zakupnik ali posestnik lovišča plačal za vsak ha zemljišča primeren znesek kot nekak davek v te svrhe.

Dr. Lovrenčič odgovarja, da je ideja jako dobra, vendar pa neizvedljiva, ker manjka podružnici kakor centrali vsaka eksekutiva. K predlogu Janca pa opozarja, da pač podružnica ne bo mogla z majhno vsoto, s katero razpolaga, deliti primernih nagrad. Zato predlaga tudi on, da se predlog Kraut-Patik sprejme. O predlogu ing. Rusa pa se bo obravnavalo še pri osrednjem društvu. — Predlog Kraut-Patik se je sprejel in odbor pooblastil, da potrebno ukrene.

Glede dobilkov, ki so preostali pri zadnji prireditvi, predlaga Cof, da se ohranijo do prihodnje prireditve. Odobreno.

Blagajnik osrednjega društva g. Zupan predlaga, da naj podružnica ukrene, kar le more v svrhu prepotrebne zaščite srn. Zakupniki naj se zavežejo, da najmanj tri leta ne bodo streljali srnjakov.

Dr. Lovrenčič pojasnjuje, da je že osrednje društvo zadevo ponovno premohtival. Vendar pa je v stvari nemoogoče kaj doseči, ker ni nobene zakonske podlage za ostrejši nastop. Mnenja je, da se mora v prid srnjadi doseči nekaj pozitivnega le na ta način, da se strogo kaznuje oni, ki bi streljal srno mladico. Če bo lovec vedel, da bo kaznovan z občutno globo, če

bo ustrelil srno mladico, si bo pač žival, na katero ima priliko streljati, preprij dobro ogledal, preden bo skrivil prsi. Pri tem pa bo že marsikaka srna starka že predaleč za strel, ki bi sicer gotovo padla. Priporoča, da podružnica povabi vse zakupnike in lastnike lovišč k sebi in se z njimi pogaja, da iz lastnega nagiba nekaj let ne streljajo srnjadi. Kot kraj takih dogovorov priporoča sresko poglavarstvo — šumski referat, da bi zadeva imela bolj uraden značaj. Le če se interese pogodbeno zavežejo, da plačajo visoko odškodnino za vsak slučaj kršenja pogodbe, potem se more nastopiti tudi sodna pot.

Ing. Rus je mnenja, da bi bilo z ozirom na obstoječo degeneracijo pri srnah bolje, če bi se streljali kozličji, kakor pa srne. Sploh pa priporoča le odstrel rogate divjačine.

Omersa prosi podružnico, da bi omogočila lovcem, ki nimajo lovišč, primeren odstrel. Golob pa opozarja na težko stališče, ki ga imajo lovski čuvaji napram svojim gospodarjem v slučajih, da se v kakem oziru pregreše zoper lovski zakon. Vsaki ovadbi bo sledil odpust iz službe.

Ker se ni po kratkem odgovoru na prednje po predsedniku dr. Lovrenčiču nihče več javil k besedi, je zaključil načelnik uspeli obči zbor z obljubo, da bo novoizvoljeni odbor skušal, kar največ storiti v prid podružnice, upoštevaje vse želje, ki so se izrekle na občem zboru.

Iz zapisnika IV. odborove seje S. L. D. v Ljubljani, ki se je vršila dne 29. aprila 1926 ob 20 v restavraciji »pri Slonu«.

Navzočih je 22 odbornikov.

Predsednik dr. Lovrenčič otvori sejo, konstatuje sklepčnost ter preide na dnevni red.

Tajnik prebere zapisnik III. odborove seje, ki ga sprejme odbor brez pristavka.

Blagajnik poroča, da se je na novo priglasilo 140 članov.

Na razpravo pridejo dopisi:

Zahvala Kluba psov pličarjev za denarno podporo k pomladanski tekmi se vzame v vednost.

Opomin tvrdki E. Vajda za izplačilo dolžne provizije od prodane mrtve divjačine se odobri.

Prošnja za denarno podporo Klubu ljubiteljev psov jamarjev na velika župana obeh oblasti se priporoči v ugodno rešitev. Prošnja za denarno podporo iz sredstev S. L. D. se na predlog g. Zupana odkáže finančnemu odseku, in naj se sklepa o rešitvi te prošnje pri prihodnji seji. Istočasno se sprejme sklep, naj se vse take in enake prošnje naslovijo ne na odbor S. L. D., temveč na finančni odsek, ki naj nato stavi primerne predloge pri odborovi seji.

O sklepu Jugoslovanskega kinološkega saveza, naj se »Lovcu« doda priloga z naslovom »Naši psi«, se razvije daljša debata, v katero posežejo gg. Zupan, Mladič, Čeč, Žmitek, Justin in Hafner. Na predlog g. Zupana se sklene, naj se rešitev tega vprašanja prepusti redakcijskemu odseku, ki naj se izjavi do 10. maja t. l., kako in pod kakšnimi pogoji naj se izdaja ta priloga »Lovcu«.

Na razpravo pride strelska tekma. Na predlog g. Malenška se združita strelski in finančni odsek. Sprejme se tudi predlog, naj se vrši letošnja strelska tekma samo en dan, in sicer dne 27. junija t. l. Strelski in finančni odsek naj zasužurata za ta dan vojaško strelišče za tekmo in tudi za nekaj dni poprej za poskusno streljanje.

Na dopis urednika »Lovca«, ki predlaga, naj se napravi nova naslovna slika za »Lovec«, se sklene, da ostane za leto 1926. naslovna slika neizpremenjena, za prihodnje leto pa se bo sklenalo pozneje.

Sprejme se besedilo terjatve za zaostanke članarine iz preteklih let, ter se doveri tisk za te terjatve Jugoslovanski tiskarni.

Za opremo knjižnice S. L. D. se dovoli kredit 9000 Din.

Slučajnosti:

Na prošnjo ponesrečenega lovskega čuvaja Antona Brodarja iz Dolenje vasi št. 27 pri Podbrezju na Gorenjskem se sklene, izplačati prosilcu enkratno podporo 250 Din.

G. Verovšek prosi, naj se doseže potom odborovega sklepa zaščita jerebic varstvenih in tem sosednih loviščih.

G. Hafner prebere pismo člana Slov. lovskega društva, v katerem se pritožuje, da dobivajo od neke trgovine z municijo in orožjem lovski tatovi smodnik. Odbor naroči tajniku, naj to stvar pri omenjeni trgovini preišče in naj o izidu pri prihodnji seji poroča, nakar bo odbor napravil potrebne korake.

Predsednik g. dr. Lovrenčič se v toplih besedah spominja umrlega lovca, gojitelja divjačine in člana S. L. D. g. Nikoča Lenčka, ter naroči tajniku, naj v imenu S. L. D. izrazi še posebej rodbini sožalje.

Ker se nihče več ne oglasi k besedi, se seja zaključi ob 23. Zapisnikar.

Neprostovoljna kopel. Mrzla je bila nedelja 24. januarja t. l., 15 stopinj mraza je bilo, a vendar sva se s prijateljem L. kopala v ledenomrzli vodi na Ljubljanskem barju. Stvar je bila sledeča: Lazila sva za racami, pri katerih pa baš nisva imela uspeha. Ko prideva do Iške Loke, naju tamošnji lovski čuvaj opozori na divjo gos, ki se je sprehajala po močvirju. Zgledava jo na kakih 250 korakov in začneva jo zalezovati. Ker nisva imela nobenega krilja, je stvar šla bolj težko. Vendar sva se ji približala na kakih 130 korakov, toda gos se je začela sumljivo vesti in pripravljati, da odleti, tako da ni bilo nobenega upanja, da se ji približava toliko, da bi mogel s šibrami zadeti. Ker sem imel trocevko s seboj, sem na predlog tovariša upalil s kroglo po njej in pogodil prav imenitno. Ko greva na nastrel in se tovariš, hoteč gos pobrali, pripogne, se udere pod njim in bil je namah nad polovico v vodi. Jaz, hiteč na pomoč, mu podam roko, a ko se me oprime, se zgodi isto

tudi meni in bila sva oba v močvirju. Iz tega neprijetnega položaja se baš nisva prav lahko rešila. Da pa je bila stvar tudi precej opasna, sva se zavedala šele potem, ko so nama kmetje povedali, da je tam več metrov globoka voda. Ta je vsled hudega mraza zamrznila; na ledeno skorjo pa je zapadel sneg in je bil videli samo neznačen grabenček.

Po ustreljeno gos sem šel potem od nasprotni strani, kjer se mi je zdelo bolj varno, a da sem prej znal o globočini vode, bi jo bil prav gotovo raje pustil lačnim vranam.

K sreči sva bila blizu hiš, da sva se šla k tamošnjemu lovcu sušit, vendar pa ne kar naravnost, zakaj prej sva obredla še nekačera mesta, kjer sva se nadejala rac, toda ni bilo nič. Pri lovskem čuvaju sva se za silo posušila, kajli gredoč proti domu nama je obleka, kjer se ne oprijemlje dobro telesa, zamrznila in postala trda kakor pločevina. Hvala Bogu in sv. Hubertu, hujših posledic pa ni bilo. L. Z.

Cerknica. Lovski klub v Cerknici je spustil letos spomladi v svoje lovišče 7 parov poljskih jerebic, med temi 2 para iz Češkoslovaške, ki jih je dobil od Lovske zadruge. Poljske jerebice v tem lovišču so bile po prevratu popolnoma izumrle, dasiravno jih je bilo prejšnja leta polno. Vzrok temu so bili najbrž zankarij, kragulji, katerih je tu mnogo in pa brezbriznost lovcev v zimah med vojno, kar jih je bilo doma. Klub je sklenil, da poljskih jerebic ne bo streljal, dokler se zopet ne razmnože. Z odstrelom zajcev bo začel tekoče leto šele s 1. oktobrom, ter je tudi odstrel istih med člani kluba omejil na gotovo število. Brakade na srne pa je posameznim članom kluba sploh zabranil. Na ta način upa klub, da bo lovišče spravil na predvojno stanje. Želeli bi bilo, da bi tudi lastniki sosednih lovišč temu primerno upoštevali sklepe Cerkniškega kluba in če že drugega ne, zabranili vsaj odstrel poljskih jerebic, ako bi se pojavile v njihovih loviščih. O. T.

Leložnje tekmovalno streljanje bo v Ljubljani na vojaškem strelišču dne **27. junija 1926.** Začetek »Vojaškega streljanja« je ob 7 zjutraj. Slavnostna otvoritev se izvrši ob 9 dopoldne ob navzočnosti zastopnikov vojske, civilnih oblastev in drugih korporacij. Istočasno se razdele darila najboljšim strelcem vojske.

Tekmovanje se bo vršilo po istih pravilih, kakor doslej. Pravila so bila objavljena v lanskem letniku »Lovca« na strani 253. in sled.

S. L. D. bo dalo program in pravila, ki se letos v »Lovcu« ne objavijo, posebej natisniti. Reflektanti jih dobijo po 5 Din izvod pri gospodarju Iv. Rozmanu, Ljubljana, Strossmayerjeva ulica št. 1, na dan streljanja pa na strelišču.

Lovce in prijatelje streljanja vljudno vabimo k mnogobrojni udeležbi.

Lovska zadruga razpošilja fazanja jajca kos po 25 Din do 15. junija t. l. Naročilu je priložiti polovico kupne vsote.

Pravila S. L. D. ima v zalogi gospodar S. L. D., Strossmayerjeva ul. 1; komad po 4 Din.

Za Zeleni križ je daroval g. Božo Popovac, restavratel, »Ljubljanski Dvor«, 100 Din namesto venca ob smrti člana H. Štancerja. V isti namen je darovala udova po H. Štancerju 1000 Din.

Popravek. Na strani 134 majeve številke »Lovca« je v predzadnjem odstavku navedena letnica 1869, ki je nepravilna. Pravilno je 1689, tako kakor je natisnjena ta letnica na strani 133.

»**Naši psi**« je naslov prilogi, ki bo kot mesečno izvestje Kinološke zveze v Ljubljani odslej priložena »Lovcu«.

Kameno sol ima S. L. D. na razpolago po 4 Din 50 p za kg, franko Ljubljana. Naročila in denar prejema društveni blagajnik (Ljubljana, Gosposvetska c. 17).

V gačenje sprejema ptice in četveronožce, kakor tudi montiranje rogov itd. Lojze Skrem, preparator, Ljubljana, Breg št. 20/III. Cene solidne, delo strokovnjaško.

Iz ribarske mreže.

Odborove seje Slov. ribarskega društva v Ljubljani. Pri odborovi seji dne 1. marca 1926 se je sklenilo nabaviti 31 klišejev sladkovodnih rib pri tvrdki Werner in Winter v Frankfurtu. Ti klišeji se bodo uporabili za knjigo, ki jo je spisal g. dr. Munda o ribah v slovenskih vodah.

Pri seji dne 12. aprila se je določila cena postrvjemu zarodu; cena za 1000 komadov znaša 150 Din loco Želimlje.

Odobre se po referatu g. šum. upravitelja Goedererja računi za adaptacije vališča v Želimljem v znesku 8000 Din. Radi pomanjkanja denarnih sredstev se vališče med vojno in po vojni ni moglo popraviti. Sedaj pa je postala potreba poprave nujna, ker so vsa lesena korita že počela razpadati. Tla v vališču so se cementirala, korita na novo napravila, dotočna cev v vališču podaljšala, tako da bo kapaciteta vališča za polovico večja, kakor je bila do sedaj. Poprave in adaptacije vališča so vzorne, za kar gre zasluga neumornemu uprav. vališča, g. Josipu Goedererju. Dr. M.

Omočica. Jedro indijske rastline, *Menispermum Cocculus L.*, ki se dobiva pod imenom *Cocculi Indici L.*, je nevarno omočično sredstvo, ki ga rabijo nepoklicani ribiči, da zastrupljajo ribe. S tem sredstvom se riba omoči, da pleše po vodi in da se da lahko uloviti.

Ribarsko društvo se je obrnilo do vlade, da prepove uvoz in trgovanje s tem strupom. Velika župana sta opozorila poderejena politična oblastva, da je prodaja tega strupa itak prepovedana

(§§ 361. in 364. kazenskega zakona) in da se mora v smislu točke 7. § 1. ministrske naredbe z dne 21. aprila 1876, drž. zak. št. 60, smatrati kot strup, katerega prodaja je omejena in podvržena posebnim predpisom. Razen tega je pa uvoz omenjene droge v smislu čl. 4. pravil o posesli in prodajanju strupov in strupenih stvari po trgovcih sploh zabranjen (Uradni list št. 7 iz leta 1926.).

Postrv, težka 9 kg. Pretekli mesec je ujel ribič I. Zoran, posestnika sin iz Dvora v Krki blizu Dvora nad Dularjevim mlinom na tako zvani Farovski loki izredno veliko postrv. Tehtala je 9 kg, merila 1 m 2 cm. Na hrbtu je bila posejana s črnimi pikami, na bokih pa je imela manj vidne rdeče pike; bila je lorej potočna postrv. Ali je križanka, se ne more dognati, ker bi se v ta namen moral preiskati ralnik.

Prosimo, da se nam v bodoče pošljejo fotografski posnetki takih rib; stroške za fotografijo rade volje povrnemo. Tudi se nam naj pošlje ralnik, to je kost na nebu, ki je pri različnih vrstah salmonidov različna; po tej kosti se da tudi dognati, ali je riba križanka.

Novi madžarski ribarski zakon. Z zakonskim členom XVIII. z dne 29. dec. 1925, se je stari madžarski zakon (zak. člen XIX. iz leta 1883.) izpremenil v več točkah. Novela določa, da se razteza lastninska pravica do zaprtih voda tudi na ribe, živeče v teh vodah, dalje je samo ribarski upravičenec upravičen, v javnih vodah gojiti, loviti in si prisvajati ribe ter nabirati ikre.

Katere živali je smatrati za koristne vodne živali, določa poljedelski minister naredbenim putem (to določilo je vsakor zgrešeno, ker smatra moderno ribarstvo vse vodne živali kot važne za ribarstvo in je treba raztegniti ribarsko pravico na vse vodno življenje).

Vodne pravice za izkoriščanje ribarstva z ribniki so ustanovljene na Madžarskem z zakon. členom XXIII. iz l. 1885. Po noveli imajo ribarske družbe pravico, da prirejajo v inundacijskem ozemlju javnih voda, ležečih v njihovem okolišu, gojitvene (valilne) ribnike proti odškodnini, ki jo morajo plačati zemljiškemu lastniku.

Novela ureja dalje izdajo ribarskih kart, prepoveduje gotove načine lovi in pooblašča poljedelskega ministra, da določa varstvene dobe, ki pa ne smejo biti daljše od 60 dni (tudi pogrešeno) in da lahko prepove lov ponoči. Na novo je prepovedano jemati iz javnih voda ribji zarod. Prodaja rib ob varstvenem času je dovoljena le s potrdilom županstva, da so bile ribe ulovljene že pred pričetkom varstvene dobe. Končno ureja novi zakon tudi delovanje ribarskih družb in zadrug ter nadzor nad njimi.

Tako Madžari. Pri nas pa še vedno leži izdelan osnutek novega modernega ribarskega zakona v ministrski miznici!

Dr. F. S. M.

RAZGLASA.

Veliki župan ljubljanske oblasti. — G. br. 391. — Ljubljana, dne 12. marca 1926. — Predmet: Dražba lovišč; zakupna doba in rok za dražbe.

Vsem sreskim poglavarjem ljubljanske oblasti!

Ponovno opazujem, da sreski poglavarji, posebno na bivšem Kranjskem glede dražbe lovov, glede določitve zakupne dobe, dražbenega roka ne postopajo enotno in smotreno. To mi daje povod za nastopna navodila, ki se jih je točno držati:

Razen na ozemlju bivše Koroške, kjer veljajo predpisi zakona z dne

4. avg. 1902, dež. zak. št. 15 ex 1903, razpiše in vodi dražbo občinskih lovov sreski poglavar. Dražba naj se izvrši praviloma na sedežu sreskega poglavarja. Ako se izvrši o priliki rednega uradnega dneva na sedežu le-tega, in sicer brez stroškov za občino, in če občina s tem soglaša ter je vrhu tega pričakovati ugodnejšega uspeha dražbe, ni zoper to nobenega zadržka. Nikakor pa ni utemeljeno, da se dražba odredi na sedežu občine, ki je manj pristopen nego sedež sreskega poglavarja ter je tedaj skoraj z gotovostjo pričakovati, da bo uspeh dražbe neugodnejši, nego bi bil, da se je dražba izvršila na sedežu sreskega poglavarja.

Namen dražbe je, da se doseže čim ugodnejši uspeh za občino, da se torej privabi k dražbi čim več pravih in resnih sportnikov-reflektantov. Tega uspeha pa ni pričakovati, ako se dražba vrši na sedežu od železnice morda zelo oddaljene občine ter se dražbe ne morejo udeležiti širši interesenti - lovci in ljubitelji lova. Doleg trajne škode pa se občinam naprtijo s takim postopanjem tudi nepotrebni in v zakonu ne-utemeljeni stroški. To nepravilno in nesmotreno postopanje je opustiti. Le tedaj, ako bi občina sama prosila za to, da se izvrši dražba na njenem sedežu in na njene stroške, bi se mogla napraviti izjema, seveda le, ako je upravičeno pričakovati boljšega uspeha, vendar pa je sreski poglavar dolžan še pred razpisom dražbe staviti mi tozadeven utemeljen predlog, da ga eventualno odobrim. Brez moje predhodne odobritve se dražba ne sme razpisati zunaj sedeža sreskega poglavarja, odnosno rednega uradnega dneva.

Razpis dražbe naj se razglasi tri mesece pred potekom poprejšnjega zakupa ter naj se skrbi za kolikor mogoče najširšo publiciteto tudi na ta način, da se naprosi dnevno časopisje za brezplačno notico.

Dražba pa se naj ne izvrši morda že več mesecev, temveč le kake 3 do 4 tedne pred potekom poprejšnjega za-

kupa, kolikor je pač treba časa, da se do početka novega zakupa izvrše poizvedbe o zakupniku ter instančnim potom razsodi o odobritvi zakupa.

Uместno nadalje ni, da ponekod v enem in istem srezu potekajo lovski zakupi ne samo v različnih letih, temveč tudi v različnih mesecih in celo nekateri začetkom meseca, drugi tekom meseca, zopet drugi koncem meseca. Tu je treba napraviti red, in sicer tako, da zakupi poteko vsi s koncem enega in istega meseca, in sicer iz lovskega stališča najprimerneje **s koncem marca.**

Iz lovsko-gospodarskega stališča namreč ni ugodno, da zakup poteče v dobi ali z dobo, v kateri je dopusten odstrel najbolj dragocene divjačine.

Sčasoma bi bilo urediti lovske za-kupe tako, da bodo potekli vsi v enem in istem letu in z istim terminom.

Vse to naj se uredi seveda po zaslišanju prizadetih občin, o priliki vnovičnih zakupov, o daljšanja obstoječih zakupov, in sicer na enostaven način, tako da se lov na dražbi odda v okviru obstoječih predpisov za predpisano in od občine predlagano vrsto let in toliko mesecev. Lovski zakupnik, ki bi vzel lov v zakup, n. pr. za 6 let in 7 mesecev, bi plačal šestkrat letno zakupnino in končno še $\frac{7}{12}$ letne zakupnine.

Za velikega župana:
Kremenšek s. r.

Veliki župan ljubljanske oblasti. —
G. br. 543. — V Ljubljani, 20. marca 1926.

Sreskemu poglavarju v Kranju.

Kakor lansko leto, sem izdal tudi letos s svojo odredbo z dne 5. marca 1926 K. broj 337/2 navodila za pokončavanje miši z zastrupljenim žitom.

Razglasitev citirane odredbe je dala povod Slov. lovskega društva v Ljubljani, da me je dne 9. marca 1926 s posebno vlogo zaprosilo, naj bi se pokončavanje miši vršilo na način, ki bi onemogočil, da se hkrati z mišmi zastrupijo tudi lovne in druge koristne živali z zakoni zaščitene živali.

Ker se je lansko leto pokazalo, da se je vsled pomanjkanja nadzorstva pri polaganju zastrupljenega žita, zlasti pa zaradi uporabljanja nezanesljivih delavcev zgodilo nekaj škode koristnim živalim, naročam na podlagi posveta, ki se je vršil v navzočnosti oblasnega šumarskega in oblasnega kmetijskega referenta ter zastopnikov Slov. lovskega društva, Kmetijske družbe za Slovenijo in Odseka za varstvo prirode, Muzejskega društva, sledeče:

1. Preden se prične z zastrupljevanjem (polaganjem zastrupljenega žita), naj stopi okrajni ekonom v stik s šumarskim referentom in zakupniki prizadetih lovišč, da se doseže sporazum, kako naj se izvršuje ta poizkusna akcija, event. v koliko je potrebno že izdano navodilo modificirati, da bi se dosegel obojestransko čim najpovoljniji uspeh.

2. Polaganje strupa naj se vrši pod kontrolo drž. organov z zanesljivimi ljudmi; ako možno, naj se ljudje, ki bodo polagali zastrupljeno žito, plačajo iz javnih sredstev (okr. blagajne); posebno pa je pobiranju zastrupljenih miši posvetiti vso pažnjo.

3. Razglasiti je na običajen način okoliš in čas polaganja zastrupljenega žita; lovski zakupniki pa se morajo še posebej pismeno obvestiti, v kolikor se pozivu pod točko 1. ne bi bili odzvali.

O poteku akcije, o doseženih uspehih, zlasti pa če se je opazil kak neugoden vpliv na domače, na lovne in druge koristne živali, mi svojčas izčrpno poročajte.

Veliki župan:
Dr. Baltič s. r.

Št. 1664.

Razglas.

Lov občine Lužarje se bo oddal v soboto dne 3. julija 1926 ob 10. uri pri sreskemu poglavarju v Kočevju na javni dražbi v zakup za dobo od 1. avgusta 1926 do 31. marca 1932. — Dražbeni pogoji so med uradnimi urami na vpogled pri sreskemu poglavarju v Kočevju.

Kočevje, dne 6. maja 1926.

Sreski poglavar.

Št. 8055/26.

Razglas.

Lovi krajevnih občin Trebnje, Velika Loka in Sela pri Šumperku se bodo oddali v zakup za dobo od 1. avgusta 1926 do 31. marca 1930 na javni dražbi, ki se bo vršila v Trebnjem na uradni dan dne 6. julija 1926 ob 10 dop. — Zakupni in dražbeni pogoji so na vpogled med uradnimi urami pri podpisanem sreskem poglavarju.

Novo mesto, dne 12. maja 1926.

Sreski poglavar.

Št. 8055/26.

Razglas.

Lov krajevne občine Šmihel - Stopiče se bo oddal v zakup za dobo od 1. avgusta 1926 do 31. marca 1930 na javni dražbi, ki se bo vršila pri podpisanem sreskem poglavarju v soboto dne 3. julija ob 10 dop. — Zakupni in dražbeni pogoji so na vpogled med uradnimi urami pri podpisanem sreskem poglavarju.

Novo mesto, dne 12. maja 1926.

Sreski poglavar.

MALI OGLASI.

Naprodaj imam 3 mlade udomačene veverice. Cena 80 Din. Franc Andolšek, Poljane, p. Ortnek.

Prodaj lepega, kratkodlakega, leto starega jazbečarskega braka ter več panjev čebel na premakljivem sajlu. — Vprašanja na naslov: Metod Jenko, Hrastnik.

Mladiče, Springer-španijele, 3+1 s prvovrstnim rodovnikom, odda začetkom junija t. l. za ceno 800 Din komad Julij Koder, Ljubljana, Dunajska cesta 6/III.

Lancaster dvocevka, popolnoma nova, s fuferalom, se proda za 1850 Din. Na ogled jo ima: Merkl, Maribor, Mlinška ulica 1.

Mannlicher-Schönauer pušku, na kuglu, 9.3 mm, skoro posve novu, upucanu na 150 do 300 koraka, specijalno za visoki lov, prodaje Gj. Noršič, Sisak, Hrvatska.

Psico isranko in 6 po deset tednov starih mladičev proda Ant. Videmšek, gostilničar, Dob 71 pri Domžalah.

Najboljše lov. puške slovite tvrdke P. Wernig v Borovljah, različne vrste in cene ima v zalogi **Slov. Ivornica orožja v Radovljici**. Ta tvrdka polaga največjo pažnjo na preciznost in dobroto cevi. Puške te znamke so zelo priljubljene ter se lovci vse Jugoslavije zelo pohvalno izražajo o njih.

Pri nabavi novega orožja naj upoštevajo gg. lovci, da si krijejo svoje potrebe vedno le pri preizkušanih puškarnih - strokovnjakih, a vsa popravila naj pa izročajo edinole v preizkušene roke. Edino na ta način boste postreženi z najboljšim orožjem in imeli popolno jamstvo ter se obvarovali oškodovanja. — Za nakup novega orožja in vsakovrstna popravila se najtopleje priporoča puškar **F. K. KAISER, Ljubljana, Selenburgova št. 6**. Vsakovrstne lovske puške, od navadnih in cenih, do najfinjših suhlskih izdelkov tvrdke **Gebrüder Merkel, Suhl**. Orožje za samobrambo, lovska municija in vse lovske potrebščine. **Montiranje daljnogledov** na puške za krogle in pristreljanje strokovnjaško. Zaloga vsakovrstnih priprav za ribolov, najboljših izdelkov, v vsaki izberi za vse vrste ribjega lova. Cene nizke, postrežba vestna.

Poziv lovcem. Ob pričetku nove lovne sezije se nam na popravilnih delih toliko nabere, da ni možno vsem lovcem naenkrat ustreči, kljub temu, da zaposlujemo precejšnje število strokovno izvežbanih puškarnjev.

Ker smo cene za člane S. L. D. znatno znižali, pozivljemo lovce, da vpošljejo takoj orožje, ki je potrebno popravila.

Z ozirom na bližajoče se tekmovalno streljanje smo izpopolnili oddelek za montažo in nasreljavo daljnogledov.

Izdelane imamo prvovrstne puške, ki jih morejo lovci ob priliki osebnega nakupa preizkusiti takoj na strelišču puškarnje. — Puškarna v Kranju.

Lj. L.:

Za pravljичnim srnjakom.

V naši okolici je razburjal lovska srca orjaški srnjak. Ne samo lovci, ampak tudi ostali okoličani so ga poznali in vedeli povedali o njem zanimive zgodbe, ki so izzvenele vse kakor v bajko, podobno oni o »Zlatorogu«.

Ta ali oni ga je videl, kako je stal nepremično na visoki skali in čez nekaj trenutkov nevidno izginil, ne da bi bilo mogoče ugotoviti smeri njegove poti. Drugi zopet je pripovedoval, da je drvil prav mimo njega kakor vihar.

Tako skoraj nisi našel človeka, ki ne bi bil vedel bolj ali manj zanimive zgodbe o »pravljичnem« srnjaku, kakor smo ga splošno imenovali.

Lovci seveda po večini nismo verjeli in razširjali govoric, ki so presegale mejo verjetnosti, vendar pa smo tudi mi vzdrževali vesti, ki so temu ali onemu vzbujale dvome. Kdor pa je imel vsaj enkrat priliko videti tega »pravljичnega« orjaka, je takoj spoznal, da gredo vse resnične in izmišljene govorice popolnoma upravičeno na račun skoraj res bajni prikazni. Kako previden in pazljiv je znal biti na svojih potih prebrisan starec, kako brzo, skoraj instinktivno je spoznal nevarnost, kako elegantno in viteško se je nosil v svojem divjem poskoku! Konice njegovega

močnega rogovja pa so se svetile v jutranjem solncu kakor zlat, nedosegljiv zaklad in vzbujale so vsakemu lovcu silno hrepenenje, da bi bile nekoč kras in ponos zbirki njegovih lovskih trofej.

Najbolje je poznal »pravljíčnega« srnjaka gospod Beraj, ker se je oni nahajal največ v njegovem širnem lovišču. Pravil mi je sam, koliko se trudi že celih štirinajst let — tako dolgo ga namreč že pozna — pa vse njegovo prizadevanje je bilo doslej brezuspešno. Enajstkrat je že sprožil puško nanj in to ob osmih prilikah na zalazu in na preži. Kolikor je samo njemu znano, je zdrsnilo že nad dvajset strelav proti njegovim plečam, toda še vsak je zgrešil. Niti krvi niti dlake ni bilo najti nikoli na nastrelu.

Ako so ga vzdignili psi na brakadi, tedaj se je znal previdno izogniti vseh stojšč in se v sili preko srede vasi umakniti v sosednje lovišče.

Neke nedelje koncem junija sva se vračala z lovskim tovarišem Korlekom iz gozda. Po lovskih potih ni hodil namreč niti Korlek brez mene niti jaz brez njega, uspeh enega je bil najino skupno veselje, neuspeh najino skupno nerazpoloženje.

Srečala sva čevljarja Gašperja, ki naju je kar elektriziral z vestjo, da je »pravljíčni« srnjak v našem lovišču.

»Prav gotovo je pravi,« je pripovedoval, »saj sem videl že dokaj srnjakov, pa takega velikana še nikoli. Danes sem se bil namenil na Kolnik obiskat sestro in sem se odpravil na pot malo bolj zgodaj, da ne bi zamudil tam zgodnje maše. Nekako ob pol petih je bilo, ko sem stopil iz hoste na košenino v Leščevju. Opazil sem ga kraj grma in je pobegnul šele, ko sem tlesknil z rokama. Najbrž se hodi tja vsako jutro past, le pojdite jutri pogledat, boste vsaj videli, da ne lažem.«

Nikoli ni lagal Gašper, zato sva mu verjela, no, če že ni videl »pravljíčnega«, videl je pa gotovo kapitalnega srnjaka, ker tudi prefiravanje ni bilo v Gašperjevi navadi.

»Ali pojdeva jutri?« sem se ozrl na Korleka, kateremu se je silno razburjenje bralo na obrazu.

»Žal, ne morem, ker še nocoj odpočujem za kake tri dni. Boš moral iti pač sam,« mi je odvrnil otožno.

Čutil sem vkljub temu, da se je skušal kazati ravnodušnega; tako ga je zgrabila strast.

»Pa te počakam, Korlek, ali pa pojdem samo, da ugotovim kaj natančnejšega o srnjakovih potih in njegovih skrivališčih.«

»Nič ne čakaj, le kar pojdi in ne oziraj se na me. Morda ga vidiš jutri, pojutrišnjem, a preden se vrnem jaz, bi bil že morda daleč v drugem, v tretjem lovišču. Prepričan bodi, da ti ga ne

zavidam, celo veselilo me bo, ako me, ko se povrnem, pogostiš s pečenko ‚pravljичnega‘ srnjaka.«

Naslednje dni sem premišljeval venomer, kaj storiti. Ker se nisem mogel odločiti ne za to ne za ono, sem ostal doma. Slednjič pa je vendar zmagal glas, ki mi je velel: pojdi!

Da sem odkrit, ne smem zamolčati, da ta zmagoviti »pojdi!« ni veljal samo srnjaku, ampak topot predvsem ljubki krčmarjevi Miciki v dolini pod Leščevjem.

Z Miciko sva si bila obojestransko dobra znanca. Mojemu srcu pa je bila ona mnogo več. Mehko in toplo čuvstvo me je prešinjalo, kadar sem jo imel le za trenutek v mislih. Ne vem, kako bi prav označil to svoje nežno razpoloženje, katero sem bolj zanemarjal kot gojil, ker so mi, žal, nedostajali vsi pogoji, da bi dosegel končen cilj. Zato tudi Miciki nisem nikoli kazal rdečega cvetja, ki je klilo na oltarju mojega srca njej v spoštovanje in pritrjeno ljubezen.

V torek popoldne sem se torej odpravil na pot v približno poldrugo uro oddaljeno Leščevje. Moja sicer skromna, a goreča želja, da vidim in pozdravim Miciko, pa se ni uresničila, ker je ni bilo doma. Njen starejši brat Jožek mi je povedal, da se mudi v vasi pri svoji prijateljici. Potrj nad to vestjo sem se, ne da bi bil odložil puške in nahrbtnika, pokrepčal z vrčkom piva ter sem odrinil dalje.

Malomarno sem lezel po strmi poti navzgor, postajal sem često kot bi hotel premišljati, ali bi ne bilo najbolje, da se vrnem domov. Zdelo se mi je, da se je že doli v gostilni odločil neuspeh mojega današnjega pohoda.

V Leščevju sem se utaboril na nekaj metrov visoki steni, s katere se je izvrstno obvladala kakih šest sto korakov dolga in do sto korakov široka senožet. Kraj čakališča je bilo tudi pripravno mesto, kjer sem si takoj uredil udobno ležišče. Nato pa sem sedeč na skali motril romantično okolico.

Poglobil sem se v premišljevanje in mi je čas urno potekal. Kmalu se je pričelo mračiti in ptiči so končavali svojo večerno pesem. Na košenini se je pojavil zajček, ki sem ga opazoval z zanimanjem, dokler mi niso utonili njegovi obrisi v vedno bolj zgoščajočo se temo.

Iz gostega bukovja so mi udarili na uho glasovi sov, zdaj pa zdaj je kihnil ali zacvilil polh, iz košenine pod menoj pa je brnelo škripanje murnov in kobilic. Dolgo sem prisluškoval tem odmevom nočnega življenja, slednjič pa so me objele prijetne sanje, sanjal sem o Miciki, potem o »pravljичnem« srnjaku.

* * *

Ko me je zbudilo zjutraj petje ptičjih zborov, je bilo že toliko svetlo, da sem mogel ločiti grmovje po košenini pod seboj. Pazljivo je švigal moj pogled po travniku, ne bi li morda opazilo oko kake sumljive točke, toda nič se ni ganilo — — — —

Kaj je to? Ali ni zašumelo sem od Štrmega vrha? Menda je le val vetra zamajal gosto vejevje ... Toda, to je hrstenje po suhem dračju — — —

Iz goščave je planila rjava senca in se kot vihra podila preko vse dolžine gozdnega travnika. Premerila je isto pot zopet nazaj in še enkrat sem ter tja, potem pa izginila v goščavo.

Je li to ona bajna prikazen? Saj nisem mogel razločiti v brzem diru. Morem li z gotovostjo trditi, da sem videl »pravljíčnega« srnjaka?

Tedaj je zašumelo po travi in preden sem se utegnil ozreti, je stal sedemdeset, morda osemdeset korakov pred menoj pravi, pravljíčni velikan.

Kakor iz lastne volje mi je splavala puška k licu, sama se je zaprla trepalnica levega očesa, samo še lahen gib desnega kazalca in . . .

Tisoč misli mi je švignilo preko duše in mi zasenčilo sliko teh nebeških hipov, kakršnih ne dosežem morda nikoli več, ter zaustavilo smrtonosno kroglo v cevi:

Ne privoščiš li Korleku tega trenutka, ki je v njem kakor pol sveta in pol življenja? Tudi Micika, nedosegljiva tvoja zvezda, bi se goťovo radovala v svojem dobrem srcu, ako bi mogla doživeti te opojne hipe in bi spoznala v njih tvojo nesebičnost. Morda bi prav zaradi tega tudi v njenem srcu začela fleti iskrica fiste nedopovedljivo sladke strasti? — — —

Puška mi je omahnila, srnjak pa se je v bliskovitih skokih umaknil na konec travnika. Začel se je pasti v zavetju gostega leščevja, skokoma se je zopet prestavil do naslednjega grmovja. Tako sem ga mogel opazovati dobrih dvajset minut, dokler ni izginil v goščavo, odkoder se ni vrnil več — — —

Svitanje naslednjega jutra me je našlo s Korlekom na istem čakališču. Ko sem svojega tovariša še opozoril na vse potrebno, sva s pritajenim dihanjem in trepetajočim upanjem čakala zaželjenega trenutka.

V silnih sunkih mi je valovila kri po žilah, kot da se ima odigrati to jutro dogodek, odločilen za vse življenje. Korlek je bil videti čudovito miren, kot da je sila strasti iztisnila iz njega že zadnjo iskrico razburjenja.

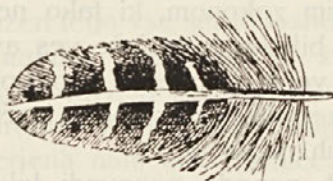
Ker je bil Korlek strelec občudovanja vredne sigurnosti, zato mi ni prišlo niti na misel, da bi utegnil preiti neuspeh od te

strani, bal sem se le, ako morda ravno danes izostane prebrisani starec.

Ne! Že stoji pred nama ponosno dvigajoč glavo, okrašeno z dragocenim rogovjem. Pazljivo posluša in motri okolico, voha po zraku. Kaj če mu veter izda najino bližino! Srahoma okrenem oči proti Korleku, že mu je puška pri licu in v istem hipu zdrsi z rezkim pokom svinčenka — mimo cilja.

Dva, trije skoki, kratko lomastenje po goščavju in zopet je bilo mirno, tiho jutro . . .

»Pravljirnega« srnjaka so videli še isto leto parkrat v sednjih loviščih. Tudi danes ga skrivajo še temne goščave naših gozdov v svojem okrilju. Odkrito pa dvomim, da ga kdaj doseže lovčeva krogla, kakor tudi moje skrito hrepenenje ne doseže Micike nikoli . . .

M. S.:

Čas lovopusta za divje koze.

Decembra meseca preteklega leta se je baje zgodilo lovonajemniku, da je ustrelil divjo kozo v dobri in trdni veri, da je kozel. Taka smola ni nič nenavadnega in skoraj nima izjeme med lovci, ki love na divje koze. Ali druga stran take zgodbe, ki se liče zakona, s katerim se pride na ta način v opreko, je nesimpatična reč.

Ta zgodba, ki sem jo slučajno čul, mi je dala povod za nekaj misli v gorenjem naslovu. Kakor omenjeno, je nešteto slučajev, da v decembru pade gamsova kozo. Kdor je praktično izvrševal ta lov, bo priznal, da je to skoraj neizogibno in tu si srepo prihajata v nesoglasje praksa lova in teorija zakona. Posebno na pogonih, kjer strelec nima zadosno časa, da bi desetkrat premotril bežečo divjačino. Kaj šele lovec, ki ni verziran o razločevanju in nima praksel! Vsak lovonajemnik ve, kako mučen je položaj, če ima odličnega gosta lovca, ki je ustrelil — kozo v lovopustu. In kdor je prišel sam v tak položaj, ne bo zasmehoval svojega lovskega tovariša, če je imel smolo. Vsak lovec, ki čuti

lovski pravično je veliko bolj kaznovan moralno, kot pa z desetkratno kaznijo, ki bi mu jo eventualno naložila oblast, ki se mora držati zakona.

Tudi najizkušenejši lovec je često v dvomu in ne samo pri pogonu, temveč tudi pri zalazu, da večkrat po celournem opazovanju ne more brezdvomno odločiti o kakem komadu.

Vse te in enake bridkosti je pripravil pravemu lovcu zakon z določbo lovopusta, ki za sedanje razmere nikakor ni utemeljen, ne iz lovsko-vzgojnega, ne iz naravoslovnega stališča. O moralnem momentu ne govorim, ker bi sicer moral zagovarjati čas prska tudi za lovopust.

Čas lovopusta za divjo kozo je vsakomur znan. Poglejmo stvar najprvo pri kozi. V avgustu so kozlički še tako negodni, da po večini poginejo, če izgube mater. Seveda, da pravi lovec ne bo kozličarke namenoma nikdar streljal. Ali računati moramo z mesarji in okostenelim zakonom, ki tako nemoralo dopušča. V tem oziru bi morala biti koza vsaj še ves avgust v varstvu, ako ne moremo že dati večje koncesije z ozirom na lego lovišč, v katerih vremenske neprilike že zgodaj jeseni onemogočajo lov brez posebnih fizičnih naporov.

V naših planinah zapade ponavadi tekom novembra sneg. Snega si pa želi vsak lovec - gojitelj, ki ima to divjačino, ker je sneg njegov zaveznik in pomočnik pri izbiranju. Zaradi belega ozadja in močne razsvetljenosti vsled snega lovec z dobrim daljnogledom lahko vsak komad natančno premotri in dožene ravno pri kozah, da-li so za razplod primerne ali ne, ali so morda bolne ali prestare in vsled tega jalove. Za tako izbiranje je pa treba časa in je morda par tednov v novembru popolnoma nedostajno za ta posel. Poleg tega je sneg še mlad, nesesečen in je hoja silno otežkočena, kar je v decembru navadno neprimerno boljše. Tedaj pa je koza že v varstvu! Vsak praktičar mi bo gotovo priznal, da je v trdi decembrski zimi opazil marsikatero kozo, ki bi po lovsko - vzgojnih principih morala pasti in katere ni mogel prej ugotoviti. Po drugi strani pa tudi v decembru zaplod ni nič bolj razvit kot pri srnah in torej moralni greh nič večji, kot če v novembru po nesreči pade kozličarka ali oplojena koza.

Kdor je opazoval točno to divjačino v naših loviščih, ga je gotovo presenetilo nenaravno razmerje v številu razploda zmožnih koz napram enakim kozlom. Če vzamemo to razmerje 1 : 10, bo kvečjemu z ozirom na kozle še preoptimistično. So kraji, predvsem Karavanke, kjer je ponekod razmerje 1 : 15 in morda celo 1 : 20! Zakaj? Če bi narava sama gospodarila, bi bilo razmerje

1 : 3, v slabem slučaju morda 1 : 5. Ali gospodar je človek s preciznim modernim orožjem in instinktivno zalezuje kozle in samo kozle. Kdor je opazoval eno- in dveletne mladiče, je brezdvomno ugotovil razmerje med kozlički in kozicami, kakršno ustvarja narava sama in ki sem ga zgoraj navedel. Že vkoreninjena domneva, da je kozo ustreliti nekam sramotno, gre na škodo kozlom. Poleg tega pa vsakdo preži le na močne roge in kozlov šop. To je ponos! Žal nam je ta ponos zdecimiral kapitalne trofeje na minimum in če hočete videti visoke krivce, morate gledati po starih, jalovih kozah. »Bolje ustreliti triletnega kozliča, kot 15 let staro jalovo kozo!« Ta praksa nam je pripomogla tudi do slabega naraščaja. V pozni jeseni lahko vidite krmežljave mladiče, ki lezejo za materami vsi zgrbljeni in komaj tako veliki kot pošteni zajci. Da to ni lovsko in še manj vzgojevalno, ni treba posebej poudarjati.

Ni dosti, da so razen tega vse smrtonosne cevi obrnjene samo na krivorogega kosmatinca, nego ga še zakon zapostavlja v zaščiti. Če se komu godi krivica po zakonu, se gotovo njemu. V največji vročini, ko siromak kaže pedenj dolg jezik in išče sence v ruševju, je že naperjena nanj cev risanice. In v decembru, ko je od prska še ves medel in mršav, ko se zavleče na počitek in pašo v samotni kofiček, je še vedno nanj in samo nanj obrnjena ta cev. Jalove, stare in kruljave koze se pa izzivalno sprehajajo po trdem snegu. Marsikateri kozel bi ušel krogli in učakal plodonosno dvojno starost, če bi bil deležen iste zakonske zaščite. In marsikatera koza bi na ta način šla v zaslužen večni pokoj ter ne kratila več ljubezni mlajšim sestricam, ki ostajajo premnogokrat vdovice. S tem bi počasi minul prečest pojav, da trop 10, 15 koz vodi samo tri, štiri kozličke. To ni naravna jalovost, nego posledica zgoraj navedenih dejstev.

Nujno iz lovsko-vzgojnega, moralnega ali kakršnegakoli stališča bi torej bilo, da se popravi čas lovopusta za divje koze. Današnje razmere in čas zahtevajo to.

Princip bi pa moral biti pri divjih kozah, kjer oba spola nosita roge in je ločevanje v prosti naravi praktično težko, da za oba spola začenja in nehava doba lovopusta ob istem času.

Za naše razmere se mi zdi čas od 1. ali 15. januarja do 31. avgusta najprikladnejši.

Važna je revizija lovopusta za vso parkljabo divjačino in predvsem za divjo kozo, če jo hočemo ohraniti nedegenerirano bodočnosti.

Pri tem bi bilo treba resno razmišljati, če dosedanji varšveni čas ni preveč pristranski in je zaradi premajhne zaščite

samcev trpela fizična stran divjačine. (Slabo razvito rogovje, slabočno, majhno telo, splošna degeneracija.)

* * *

Na zadnjem občem zboru je bil stavljen hvalevreden, a žal, čisto bagateliziran predlog, da bi se usmerilo bodočo zakonodajo v tem smislu, da prepove streljati parkljato lovno divjačino s šibrami. Vsaj fakultativno bi se moralo to uzakoniti, tako da posamezne velike županije ali srezi to lahko uporabijo, kjer so razmere za to zrele — n. pr. gorati predeli Slovenije, Hrvatske itd. Italija ima takšen zakon in tudi zakon, ki prepoveduje parkljato lovno divjačino goniti s psi. Tudi to bi nam prav nič ne škodovalo poleg revizije lovopustov.

Poleg skrajšanja lovnega časa na srnjaka na dobo, ko nosi rogovje ali na dobo, ko je rdeč, in večje zaščite srne je vprašanje lovopusta divje koze za nas v Sloveniji gotovo najvažnejše.

Ne bilo bi odveč, da bi o tem razpravljalo naše društvo na svojih sejah ali celo kakem občem zboru in da bi društvo iskalo pota, po katerih bi se to moglo najhitreje z uspehom zakonito izvesti. In če prej nikakor ni mogoče, vsaj v novem lovskem zakonu.*

* Ako pride do uzakonitve novih lovskih predpisov, se bodo upoštevale vsekakor tudi reforme v prepovedanem lovskem času. — Ur.

Ing. Ferdo Lupša:

O krokodilih.

(Odlomek iz rokopisa: »Siam, gospodarsko-kulturne študije in doživljaji«.)

V centralnem delu Siama in na Malajskem polotoku žive po nekaterih rekah in potokih ter skoraj v vseh jezerih krokodili. Dve varijanti sem opazil, prva je tako zvani siamski aligator in druga gangeški krokodil. Zadnji prekaša navadno v velikosti prvega in je splošno znan kot neusmiljeni človeški in živalski ropar, medtem ko se siamski aligator živi več ali manj le od rib in poginulih živali, katere priplavajo po vodi. Seveda pa se loti tudi človeka, če je dana ugodna prilika. Zadnjo varijanto sem videl osobito v provinci Pachin v rekah Menam Pachin in Menam Nakol Nayok ter v vseh tamkajšnjih jezerih Bung Luang, Bung

Phra Achan itd., nadalje v provinci Pitsanulok v reki Menam Nan, v jezeru Bung Luang pri Pichit ter v izkopanih jamah in jarkih ob železniški progi med Paknampo in Pitsanulokom. Gangeškega krokodila pa sem opazil osobito v reki Menam Yom in v jezerih, ki so v zvezi s to reko, nadalje ob siamski morski obali, in sicer v reki Klong Bang Hea, Heklong, ter v vseh rekah malajskega polotoka; videl sem ga tudi v vzhodnem Siamu v reki Nam Mun tja do velereke Mekong.

Največji krokodil, ki sem ga videl, je meril od glave do konca repa približno 7—8 metrov, in sicer 1912 v Bandon na Malajskem polotoku. Slično velikega pa potem 1915 v reki Menam Yom. Zadnjega sem streljal, ko je ležal in se solnčil na precej visokem obrežju, a jaz sem došel po reki v čolnu s šestimi veslači. Strel ga je zadel nekje v vrat in je ostal neuspešen, reptilija pa se je z vso silo vrgla ravno ob strani čolna v vodo, povzročila močno valovje in zginila. Čoln se je zazibal neprijetno. Sreča za nas je bila, da krokodil ni z repom udaril po čolnu, sicer bi ga bil brezdvomno prevrgel, kar bi moglo za nas postati usodno. Skoraj na istem mestu je nekoliko dni poprej ugrabil krokodil čez reko plavajočega siamskega vojaka in izginil ž njim v globočino šumečega valovja.

Pri templu »Wat Kao« ob reki Menam Yom v področju ampheurja Chumseng smo nekoč prenočevali v plavajočem sala (navadna ufa na bambusovem splavu). Ob zunanjem stebri ute je bila privezana opica, ki je spala tik pod streho. Ponoči jo je zapazil krokodil in hoteč se polastiti plena, se je vrgel iz vode in udaril z repom po stebri tako močno, da ga je odlomil. Sunek ob splav je bil zato zelo močen. Takoj smo bili vsi pokoncu. Splav smo prestrašeni seveda nemudoma zapustili in si poiskali za prenočišče drug prostor v templu. Seveda spal potem ni nikdo več. Sreča je bila, da grozna reptilija tokrat ni odnesla enega izmed nas. To mi je bilo v svarilo, da ob drugi priliki nisem prenočeval na takem izpostavljenem prostoru.

Drugi dan sem imel v templu ljudsko zborovanje. Ob tej priliki sem spoznal moža »Sing« po imenu, ki ga je bil napadel krokodil eno leto poprej, ko je v času povodnji lovil ribe v bližini reke do trebuha v vodi. Krokodil ga je v trenutku, ko je dvignil nogo, da stopi naprej, prijel za koleno, zasekal mnogoštevilne in goste zobe v njegovo meso, stisnil ter mirno držal. Mož zato ni mogel zmakniti noge, ostal pa je vendar hladnokrven; potipal je z roko pod okrvavelo vodo po krokodilovi glavi do oces, ter mu v iste nemudoma in močno pritisnil svoje prste. To je povzročilo krokodilu bolečine in je bilo vzrok, da je spustil in polagoma

kakor vodna pošast izginil v nevidno in kalno ozadje, a mož si je s tem rešil življenje. V spomin pa mu je ostala na zgornji in spodnji strani kolena velika rana, katere obris mi je pokazal. — Tudi buddhiški duhovni templi so mi pripovedovali, da je pred enim tednom v bližini istega templi postalo žrtev krokodila mlado dekle v trenutku, ko je v reki zajemalo vodo.

Leta 1907. sem kampiral nekoliko mesecev v Bang Hea, to je velika naselbina pomorskih ribičev. Ta naselbina leži ob izlivu reke istega imena v siamski morski zaliv. Vse obrežje je več ali manj močvirno in obdano z divnimi mangrove-gozdi. Stanoval sem na reki v plavajoči hiši. Prvi čas je vsak dan prihajal k meni v dolgem plitvem, a za ribolov prikladnem čolnu starejši ribič. Donašal mi je najrazličnejše ribe in druge vodne živali za zbirko ter pripovedoval svoje doživljaje na reki in morju. Nekega dne pa ga ni bilo več. Zvedel sem pozneje, da mu je krokodil prevrgel čoln, ga pograbil in izginil ž njim za vedno. —

Ko smo lovili ribe, se je mnogokrat dogodilo, da se je krokodil zapletel v mrežo, jo pretrgal ali pa potegnil za seboj. Mladiči krokodilov, ki so se pri ribolovu ujeli, pa so navadno ostali v mreži in bili naš plen.

V vročem času se krokodili kaj radi solnčijo na kakem položnem obrežju, navadno nekoliko metrov od vode, in sicer vedno z glavo proti vodi. Mnogokrat sem videl krokodila z odprtim žrelom. To je bila vedno najlepša prilika za strel v žrelo, vendar tudi smrtonosno zadel se je največkrat bliskoma vrgel še v vodo in se pogreznil. — Za strel najugodnejše mesto je vedno odprto žrelo ali tilnik tik glave, ki ga usmrti v najkrajšem času. Skoraj na vsakem drugem mestu povzroči krogla le počasno smrt.

Spominjam se naravne slike, katero sem videl meseca aprila 1912, torej v najbolj suhem letnem času v Pichit. Na lovu sem bil in prišel do majhnega jezera. Idilična naselbina ribičev, obstoječa iz četverih bambusovih bajt na kolih, je stala nekoliko od obale jezera. V ospredju pred bajtami so se sušile mreže za ribolov. Večje število otrok temnozagorele polti in v Adamovi obleki se je igralo v bližini. Okoliška planjava je bila suha, v ozadju se je dvigal grm divjega bambusa. Daleč naokrog ni bilo drevesa, le daleč proti vzhodu se je videla vijugasta črta z bambusovo goščavo, kar je značilo, da se je tamkaj zvijal potok. Ob horizontu tam na vzhodu pa se je dvigalo gorovje province Pechahun. Znaki, da je bilo jezero izredno izsušeno, so bili očitni. Njega vodna površina je imela kvečjemu 500 metrov v premeru. Po sredini je plavala graciozno truma pelikanov, ob meni nasprotnem robu jezera pa sta korakala ponosno pliča

velikana, marabu. Solnce je pripekalo intenzivno. Po obrežju so se solnčili krokodili najrazličnejše velikosti z odprtimi žreli, vsi z glavami profi vodi. Naštel sem jih 26. Bili so kakor suha debla, razmetana sem in tja. Dospevši v bližino, nisem mogel, da ne bi ustrelil najbližnjega in kapitalnega reprezentanta neprijetne družine — kakor blisk so zginili vsi v kalni vodi jezera, a pelikani in marabu pa so odjadrali vehementno v zračne daljave. — Scenerija v jezeru se je s tem spremenila. Za nekoliko časa se je tu in tam pokazala krokodilova glava s karakterističnima izbočenima nosnicama in očesoma na vodni površini. Telo se navadno nikdar ne vidi pri plavajočem krokodilu.

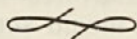
Redkokdaj se mi je posrečilo dobiti krokodila s kroglo, ker tudi smrtno zadet izven vode se je vrgel vedno še nazaj v svoj element, kjer se je pogreznil. Truplo ustreljenega krokodila je priplavalo na površino šele za nekaj dni, ko se je pričelo razkrojevati. Ker pa je bil za mene lep moment tedaj, ko sem videl plen pred seboj, in ker mi je bilo tudi ležeče na tem, da si prilastim trofejo (namreč skelet krokodilove glave), zato sem si konstruiral veliko udico iz približno 50 centimetrov dolge in centimeter debele železne palice. Na licu mesta sem potem naredil iz približno 50 centimetrov dolgih koscev bananinega stebela skoraj tako širok splav, kjer sem na primerni palčici obesil udico z mrtvim psom, ribo ali drugo primerno vabo tako, da je ista plavala na vodi. Udica je bila pritjena na 20–25 metrov dolgi in skoraj 2 centimetra debeli vrvi, katero sem privezal ob kako drevo ali drug primeren in dovolj močen predmet na obrežju.

To so bile vedno krasne epizode mojega lovskega življenja v divni siamski naravi. Mnogokrat smo pripravljali vabo ob zahajajočem solncu, ob zvokih milo donečega, tu in tam stokanju ali otroškemu jokanju podobnega ukanja krokodilov, ki se je slišalo iz zatišja jezera, kjer je bila površina vode debelo preraščena z vsakovrstno tu in tam meter visoko travino goščavo. Ko je potem prijadril blede mesec, tedaj smo opazovali s kakega vzvišenega mesta na kopnem, kako so se po vodi pomikale glave čarobnih in črnih pošasti polagoma sem in tja, ter zapuščale v mesečnih žarkih bliskajoče se vodne kolobarje. Splav je plaval po vodni površini in le palica, ki je nosila udico in vabo, se je dvigala iznad splava nagibajoč se v lahkem valovju, dokler ga pošast ni silovito zrušila in pogoltnila udico in vabo. Nepopisno zadovoljstvo je zavladalo v mojem srcu ob vsakem takem prizoru. Navadno se je krokodil ujel še v prvi polovici noči. Sedaj bi ga seveda ne bilo mogoče spraviti iz jezera, ker ravno v vodi razvija velikansko moč. Zato sem ga vedno pustil čez noč na udici, da

se je končno sam tako zmučil in ugonobil, da so ga po dva ali trije moški mogli potegniti iz vode, kjer je dobil smrtni sunek.

Na tak način sem dobil marsikatero trofejo za zbirko. Največjega krokodila sem ulovil v jezeru Bung Luang pri Pichit. Skeletirana glava je merila v dolžini 84 centimetrov.

Po vsem centralnem Siamu je zelo razširjena vodna goščarica »hia«, ki doseže dolgost dveh metrov. Ta nikakor ni nevarna, kvečjemu da opraska z ostrimi kremplji ali pa z repom udari, vendar je precej kruta roparica rac in drugih manjših živali, ki jih zasači v vodi ali na obrežju, ter se prav rada skriva v goščavah ob vodnem obrežju v bližini človeških bivališč. O prihodu človeka zbeži bliskoma ali pa se skriva v vodo. Psi jo preganjajo prav radi, brani se z udarci repa. Njeno meso se zauživa pri Siamezih in Laotih, ter je okusno. Njena jajca, kakor tudi jajca krokodilov so priljubljena hrana in se prodajajo navadno dražje kakor jajca perutnine. Krokodilovo meso sem videl zauživati le Laote. Krokodilov žolč se pri Siamezih, Indijcih in Kitajcih uporablja v zdravilstvu.

VI. Kapus:

Lovska odškodnina.

Svetovna vojna je zapustila tudi med lovstvom svoje sledi in spremembe. Komaj je minulo leto, ko je vse govorilo in pisarilo o volkovih, ki so delali posebno v loviščih srnjadi veliko škodo in jo deloma še delajo, že se obrača lovski pogon na druge goste, ki so nam pač dokaj bolj simpatični kakor sivi potepuhi volkovi. Obiskali so nas divji prašiči in se tu pa tam tudi naselili.

Kdo neki bi bil pred leti mislil na to, da bodo dvigali lovsko razpoloženje in romantiko naših gozdov živali pragozdov, mogočni merjasci in ščetinaste krme. Poznali smo jih iz pripovedk, iz naravoslovja ali muzeja, danes pa imamo že med našimi slovenskimi lovci nekaj tako srečnih, ki so imeli priliko sprožiti puško na to redko divjad.

Z lepo lovsko zabavo lova na prašiče pa so žalibože kakor skoraj z vsako drugo dobroto na svetu zvezane velike lovske neprilike, katerim bo težko kos večkrat tudi najspretnější lovski zakupnik, ako ne bo imel v žepu, ne mislim nabojev, ne pištole, ampak debele denarnice polne bankovcev. Pujski rijejo in rijejo in ker nekateri trpijo le domače pujske in ne puste, da rijejo

divji, zato zahtevajo odškodnino, veliko odškodnino. Da, lovske odškodnine, včasih plačane na račun raznih kravic, domačih kozic, kmečkih kužonov, pohlevnih ovčic, dvonogih lisic itd. So le gotovi kraji, kjer žive tako hudobni zajci, ki vse oglodajo, ki pojedjo ves fižol, pogrižejo mladike; in pa fazani, ki se pasejo samo po najbolj lepi pšenici in koruzi, kjer so lisice, ki pokoljejo vse petelinčke in putike, čeprav so jih pokradli cigani, in so vzrok škode jazbeci, čeprav je pomendral koruzo pijanec, ki si je izbral prostovoljno ali neprostovoljno koruzno njivo za prenočišče. Nekdo mora biti kriv! Da ne samo pri nas, tudi po drugih krajih so taki prijatelji lovcev in lovstva, ki podlaknejo razno ubogi divjadi.

Med popotovanjem na vlaku sem se seznanil s posestnikom košutnjaka in kakor je bilo iz pogovora spoznati, dobrim lovcem s Tirolskega. Mož je prepoštoval naše kraje in čul mnogo o lovu; zanimalo ga je, koliko je resnice, da so se v Sloveniji naselili divji prašiči. Ko sem mu povedal, da jih je nekaj, je mož skomizgnil z rameni in pripomnil:

»Prav lepo, ali kdo bo odgovarjal za škodo, ki jo bodo napravili in še večjo, ki jo bodo neupravičeno neprijatelji lovcev zahtevali na račun črnih rilčarjev?« — »Bomo pač morali gledati, da se preveč ne zaplode in da ostanejo bolj v gozdovih.« — »Če pojde? Jaz imam z divjimi prašiči prav zanimivo izkušnjo,« je nadaljeval moj novi znanec, »ki se je pa končno prav veselo končala.« Mož se je pričel smejati, da so se mu kar oči solzile.

»O ti merjasci in ta presneša lovska škoda; hoteli so me, koncem konca pa sem jih le jaz! Pred dobrimi štiridesetimi leti sem dobil iz Rusije iz svetovnoznanih carskih lovišč nosečo krmo in pa mladega merjasca. Spustil sem jih v ogrado, ki je bila kakor ustvarjena za to divjad. Skozi približno km² obsezajočo hrastovo šumico, porastlo z nekaterimi močnimi hrasti, ki so jeseni dajali precej želoda, se je vil potoček in delal na več mestih majhno močvirje; to je bilo domovje severnih gostov. Prav dobro sta se počutila in krma je vrgla že čez nekaj dni pet ljubkih in zdravih lisastih mladičev. Vesel sem bil tega ljubkega naraščaja, ki teka za zadovoljno mrmrajočo mamico, včasih se solnči ali pa rije po črnem blatu. Posebno ljubko je videti pujske, ki brodirajo in se kopljejo v skaljeni zamazani vodici in se vlačijo za ušesa ali grizejo v zavihane repke in seveda pošteno cvilijo. Čim bolj se kopljejo in čistijo, tem bolj so zamazani, tako da so včasih podobni veliki kepi blata. Merjasec se jih ogiblje in se povečini skriva po najbolj gostih mestih hrastove šumice. Lepo se razvijajo in srečno prebijejo zimo.

Nenadoma se spremeni mrzlo zimsko vreme in prične deževati, sneg se jame topiti in preden se dobro zavemo, že je potoček v ogradi preko bregov. Vsa ograda je podobna jezeru. Naraščajoča voda je dvignila nebroj listja, blata in druge nesnage, ki se je nabrala za mrežnato ograjo in je potoček popolnoma zajezila. Ubogi jetniki brezupno plavajo in že so se jeli potapljati. Kaj storiti? Skličem in spravim na noge vso služinčad, ki pa zaman poskuša prodreti nastali jez. Voda v ogradi vedno bolj narašča. Prisiljeni smo odpreti glavna vrata. Voda bruhne skozi vrata, katerih pa ni mogoče več zapreti. To priliko porabi merjasec in zbeži v bližnji les. Škoda se mi ga je zdelo, toda kaj pomaga zvonili po toči. Preko noči zabarikadiramo vrata, da ne pobegnejo še ostali. Za beguncem smo priredili kasneje več lovov, a so ostali vsi brezuspešni. Skoraj da sem že pozabil na ubeglega merjasca; čudil sem se, kam je tako izginil. Nihče ne javi, da bi ga bil kod videl ali morda sledil.

Kar dobim nekega poletnega dne vabilo od politične oblasti, da se moram zglašiti in bom zaslišan radi neke lovske zadeve. Kaj neki? Kakor vselej, kadar ima človek opraviti z gosposko, premišljuje, tako sem tudi jaz preštel vse gumbе in vprašal vse gumbnice, a ni bilo odgovora. Radoveden odidem določeni dan pred gosposko, pred samega okrajnega predstojnika. Pozdravim ga dostojno in vprašam ponižno, zakaj so me povabili?

»Vi ste si brez vednosti gosposke nabavili divje prašiče in ste bili še tako nepazljivi, da je pobegnila ena teh nevarnih zveri. Ali se zavedate, kaj ste zakrivali s tem? Vi ste odgovorni nadalje za vso škodo, ki jo povzroči ta zver! Ali ste razumeli?«

»Pa še prav dobro, gospod okrajni predstojnik! Toda.«

»Nič toda, Vi ste krivi, takoj jutri priredimo velik pogon za merjascem in sicer na Vaše stroške!«

»Kje pa je, kam pojdemo?« sem jecljal.

»To povedo državni logarji, oni že vedo, kje je ta zver, nadalje pa razglasim po časniki, da naj takoj vsi prijavijo škodo, ki jo je napravil ubegli merjasec!«

Nisem vedel, ali se ne bi smejal modremu možu. Prvič, kje neki je merjasec in komu neki je napravil škodo? Ako bi bila kje kakšna škoda, bi mi jo bili javili že davno. Edino, za kar sem se bal, so bili moji varovanci v ogradi. Jeza gosposke in krvoločnost ljudi lahko uničita ves moj trud in moje veselje.

Lova se nisem osebno udeležil, pač pa sem poslal dva logarja, da sodelujeta pri veliki ekspediciji. Ves dan lova sem ostal v bližini ograde, a lovcev, hvala Bogu, ni bilo blizu. Mislil

sem si, da bo zadeva rešena, ko sem zvedel za neuspeh prašičjega lova, na katerem so ustrelili domače svinče, ki se je preveč oddaljilo od pasočice se čredice, toda varal sem se.

Dobil sem čez nekaj dni račun za lovske stroške, ki je bil precej velik, drugi dan pa še desetkrat večji račun mojega soseda vlastelina, upokojenega kavalerijskega častnika, sorodnika gospoda okrajnega predstojnika; zahteval je velikansko odškodnino za škodo, ki mu jo je napravil moj dezertar na mladi koruzi, na krompirju in še komaj cvetočem fižolu.

Ta bo pa lepa! In že sem premišljeval, da bi prodal ostale prašiče. Moja žena, s katero še nisva bila dolgo poročena, je kmalu zvedela za velike neprilike in stroške. Prvič je bilo, da sva se bila sporekla. Zahtevala je, da moram prodati ali pa postreliti divje prašiče. Ta zahteva in pa vlastelinovo besedičenje me je tako razjezilo, da sem sklenil vse sile zastaviti, da ohranim svoje goste v ogradi. Zakaj me vlastelin sovraži, mi je bilo jasno. Možakar je bil vedno moj nasprotnik; zavist, ker je bilo moje premoženje nezadolženo, in ker so bili moji dohodki dokaj ugodnejši nego njegovi, je bil prvi povod njegovega nasprotstva. Nadalje pa sem se ga ogibal. Posebno je podnetila njegovo jezo zadnja lovska licitacija. Lovišče, ki sem ga imel dolgo let v zakup, je gnal do visokih preliranih vsot in ko sem ga končno pustil obsedeti, se je mož šele zavedel, kakšno neprevidnost je napravil. Njegova jeza pa je prikipela do vrhunca, ko mu je ravno v istih dneh, ko je ubežal merjasec, ustrelil moj logar dva braka, ki sta gonila po mojem lovišču.

Oddal sem zadevo odvetniku. Prišla je komisija in potrdila, da je sosed upravičen zahtevati odškodnino. Ko sem kasneje pripomnil, da škoda vendar ni tako velika in da so jo lahko povzročili tudi domači prašiči, ni dosti manjkalo, da me niso zaprli. Pa se bôdi z vragom, če nimaš rog, kakor jih ima on!

Z ženo nisem več govoril, žalosten sem zahajal k ogradi, ko me končno prešine sijajna misel!»

Mož se je jel ponovno smejati in fleči po kolenih. »Da, da, sijajna misel; vredna, da se patentira. Sam sebi sem se čudil in še danes ne vem, kateri svetnik mi jo je udahnil. Dve debeli muhi na en mah! Odškodnin ne bo več, to je gotovo; morda pa še soseda prevarim za odškodnino, ki mu jo dolgujem! In končno, saj sem tudi upravičen, da ga prevarim. Ako bi bil moj merjašček kaj kriv, dobro, to bi poravnal, ali tako, tako, ko sem prepričan, da je moj merjašček tako nedolžen kot jaz in se mi bo poleg tega suhobedrega vlastelina smejal še ostali svet, sem popolnoma upravičen, da tudi jaz prevarim njega.

Odidem v bližnjo gostilno, kamor sem vedel, da zahaja tudi naš vaški učitelj, ki je pri mojem sosеду kuhan in pečen. Najdem ga že precej dobro razpoloženega. Prisedem k mizi, kjer sedi gospod učitelj, in naročim čašico najboljšega. Moj drug ob mizi me nekako porogljivo gleda in opazil sem, da me kmalu zbode.

»No, kaj pa merjasci? Hm, je že vrag, če človek ni s tem zadovoljen, kar je Bog za naše kraje ustvaril, in s čimer morajo biti zadovoljni drugi!« tako je pričel modrovati učitelj. — »Kako mislite, tisti ubegli, ali pa tisti, ki ste ga na pogonu ustrelili?« — »Kateri drugi koš ubegli, takoj ko ste jih naročili, smo vedeli, da ne bo nič prida. Kaj je treba tega, pri nas zadostujejo zajčki po šumah, nudijo nam dosti razvedrila, prašiči pa so lepi v svinjaku in dobri v klobasah. E, saj ima tudi vlastelin dosti denarja, pa je zadovoljen z zajčki. Seveda, Vi mu ne privoščite tega veselja, zato ste naročili svojim lovcem, da mu postrele lovske pse. Vrag zna, kako se bo to končalo?« — »Ne bo tako hudo, begunca ulovimo kmalu!«

»Kje, kako? Ako ga niste dobili vi dosedaj, ko vas je spravil že skoraj na kant in ga nismo nihi mi z državnimi logarji, ga ne boste več, to vam jaz rečem!« — »Jaz pa vem, da ga bom in ponosen bom na tak lov!«

Učitelj skomizgne z rameni, dvigne čašo k ustom in izpije, nato pa modruje naprej:

»Kje neki je sedaj merjasec, bogve kje se klati in če je sploh še živ? Ali mislite, da je ostal v naših krajih, bogzna kam jo je mahnil, ko Vam je pobegnil?« — Kje neki, na vlastelinovem posestvu mora biti, Vaš prijatelj gotovo ni zahteval neupravičeno odškodnine?«

Učitelj je bil malo v zadregi, pa se je skušal izkomačati in je pristavil: »Divji prašiči so čudne živali, v eni noči prehodijo dokaj; da ni naredil mojemu prijatelju škode Vaš merjasec, tega ne trdim, ker predobro poznam vlastelina, da je skromen človek in nikomur ne želi nič slabega, še manj pa, da bi kaj sprejel, kar mu ne gre, ali kakor že rečeno, Vaš merjasec leži kje daleč, a ker ve, da ima naš vlastelin lepe njive, se hodi tja past.«

»Jaz sem prepričan, da je v vlastelinovem lovišču!« Tako sva se še nekaj časa prerekala.

Učitelj je nesel ta pogovor takoj drugi dan mojemu sosеду, ki ga je baje oštel, zakaj da prenaša take čenče in mu naročil, da si prepoveduje, da bi se norčevali iz njegova lovstva. Ker si učitelj le ni dal izbiti mojih trditev, da se merjasec le znabit nahaja na vlastelinovem posestvu, je končno ta ironično pripomnil, da učitelj lahko meni sporoči, da je pripravljen za vsako stavo,

da jaz in tudi drugi lovci ne bomo ustrelili in tudi ne našli divjega merjasca ne v njegovem in tudi ne v sosednjih loviščih.

Ko mi je učitelj to sporočil, sem ga takoj naprosil, naj blagovoli sporočiti gospodu sosedu, da sem pripravljen na vsako stavo in ako ni figa-mož, bo to tudi držal, kar je govoril.

Učitelj ni znal molčati in to se je kmalu razneslo po vsej okolici; vlastelin se je čutil prisiljenega ostati mož-beseda, poleg tega pa je bil prepričan, da me pošteno ukani.

Pred notarjem je bila sklenjena pogodba, po kateri sem se obvezal, v slučaju, da ne ustrelimo merjasca na sosedovem posestvu, plačati mu dvojno odškodnino, v nasprotnem slučaju pa odpade odškodnina, povzročena po merjascu, on pa se obveže, da poravna tudi vse odvetniške in sodnijske stroške. Vlastelin je pogodbo podpisal osebno, mene pa je zastopal moj odvetnik.

Zjutraj zgodaj so se pričeli zbirati lovci, nekako v dve stranki so bili porazdeljeni: sosedovi prijatelji in moji. Vsi pa so bili precej originalno oboroženi. Mnogo je bilo tudi radovednežev, kaj in kako bo. Soseda samega ni bilo, pač pa je poslal komisijo, ki ima lov nadzorovati, ker stava je bila precej visoka. Jaz pa sem se izgovoril, da se imajo meni pokoriti vsi udeleženci lova, ki sem ga osebno vodil. Nikdo razen mojega najzanesljivejšega starega lovca ni vedel, kje se bo vršil lov.

Odidemo proti sosedovemu posestvu; tam nas čaka večja skupina lovcev in tamkaj dam prve odredbe. Na čelu družbe, katero sem opozoril, da mora mirno in tiho hoditi, korakam sam k precej oddaljeni gosti hrastovi šumi. Lovce postavim osebno in tudi gonjače. Lovci obstopijo šumico, gonjačem pa naročim, da smejo vstopiti v les šele, ko zatrobi rog, in sicer se ima vsak pomikati v določeni mu smeri. Vse je odrejeno in mnogo lovcev je bilo prepričanih, da bo to le slaba lovska šala.

Odidem v skoraj neprodorno goščavo po slabem starem kolovozu, na katerem me čaka precej čudna priprega. Na dvo-kolesnih kolcih je velik močan zaboj in v zaboju merjasec iz moje ograde, ki ga je bil moj lovec pred dnevi pri krmljenju ujel v zaboj in sva ga nato sama pripeljala ponoči na to mesto. Kolesnine, ki so se poznale v mahovju, sva razpraskala rano zjutraj, ko se je jelo danihi.

Zaboj odpreva in merjašček, naveličan neprijetne kletke, puhne iz zaboja in jo ubere po šumici. Jaz zatrobim, lovec pa povleče kolca in zaboj v še večjo goščavo.

Gonja se je pričela; gonjači drve po šumi, da jih pa odveda proč od voza, odhiti moj spremljevalec v nasprotno smer in izstrelji nekaj strelav. Gonjači kriče in že počí kraj šume prvi

in takoj nato nebroj strelav. No, to je bilo nekaj. Vlastelin, ali smo te, dobro smo te!

Ko prilezem iz šumice, vidim veliko gručo lovcev, med njimi poleg ubogega merjaščka, ki je moral trpeti za nedolžne grehe svojega ubeglega sorodnika, pa sosedovega nadlovca s hrastovo vejico za klobukom. Kakor mi je bilo hudo za mojega gojenca, mi srce zaigra pri tem pogledu. Ravno pravi ga je, sem si mislil. Čestitam srečnemu lovcu, ki pa sam ni vedel, ali je resnica ali sen; dozdevalo se mi je vsaj, da sam ne verjame, da bi bil kdaj hodil po vlastelinovem posestvu kak merjasec in delal škodo po njivah. Vsa družba odide proti gostilni in po cesti se pripelje nasproti sosedova kočija. Nadlovec je moral vstopiti in ne bil bi rad v njegovi koži. Ko so zvečer praznovali redki lovski uspeh, se od sosedovih ni nihče prikazal v družbo. Ubogi sosed, še bolj ubogi nadlovec! Komaj se je zmračilo, je moj lovec odhitel v sosedov gozd in srečno kakor tja, tako tudi nazaj privlekel kolca in zaboj.« —

»Kaj pa z ostalimi odškodninami, ali ste jih morali plačati,« sem prekinil smejajočega se znanca.

»Plačal sem jih, ker vsaka zabava nekaj stane. Prihajale so nekaj dni še nove zahteve, katere pa sem lahko odvrnil. Oškodovanca sem kratkomalo naslovil na soseda in slednjemu tako vzbujal ponovno spomine na prašičji ali, bolje rečeno, za njega »prašičev lov«, češ: sosedov lovec je priča, da je merjasec mrtev.«

»In kaj je bilo z ostalimi pujski in beguncem?«

»O beguncu ni bilo več ne sluha ne duha; zginil je kakor bi ga bila vzela kafra. One iz ograde pa sem radi ljubega miru v hiši polagoma polovil in poslal v zverinjak na Dunaj, kjer so se zabavali ž njimi še drugi.«

Dr. Avgust Munda:

Lov z umetno muho.

(Nadaljevanje.)

Kako zapnemo ribo?

Ribo, ki je zgrabila mušico, zapnemo zgolj z odporom zavore. Radi tega ne smemo, ko lovimo, držati vrvice v rokah, tako da teče skozi prste; vrvica ostani vedno prosta; zavora sama zadostuje, da zapnemo ribo, istočasno pa tudi regulira in ublaži jakost zamahljaja. Če pa držimo vrvico v roki, utegne biti zamahljaj prejak; posledica tega pa bi bila, da se odtrga žilica ali da se iztrga ribi trnek iz gobca, osobito če ni dobro zapet. Perničarji, ki držijo vrvico med prsti, odtrgajo ribam često vso čeljust; mišica ne more zamahljaja tako prilagoditi položaju, kakor ga prilagodi avtomatična zavora. Zavora nam često tudi reši pernico, če obvisimo, ko zamahnemo z muho, na vejevju ali travi. Vrvica se v tem primeru sama odvijuje; če bi jo pa držali med prsti, bi se pernica zlomila.

Ribo zapnemo z naglim sunkom. Bliskovitemu prijemu ribe naj sledi istotako z bliskovito naglico sunek s členkom roke. Ako ta trenutek zamudimo, spozna riba prevaro in spusti vado prej, nego jo je mogel ribič zapeti. Najboljši način zapenjave rib se mi zdi oni, ki ga priporoča dr. Heintz. Po njegovi metodi zapnemo ribo s tem, da zaokrenemo pernico s členkom roke na desno navzgor, tako da se zaobrne kolesce približno za 180°. S tem sunkom smo zaokrenili pernico tako, da gledajo obročki navzgor; pernica se sedaj upogiba na nasprotni strani. Ko ulrujamo ribo, izkoriščamo torej pernico na drugi strani. Na ta način jo čuvamo,

ker jo izrabljamo enakomerno na obeh straneh. S tem čuvamo tudi vrstico, ki leži za časa utrujanja ribe na pernici in se ne drgne na obročkih.

Pri daljših metljajih ni vrstica povsem zravnana; radi tega zapnimo ribo, ko lovimo na večje daljave, z močnejšim sunkom; ojačimo tudi odpor zavore, sicer ribe ne bi mogli zapeti. Ne glede na to pa moramo z močnejšim sunkom zravnati tudi prožnost vrvice, sicer sunek ne bi zadostoval, da se zasadi ribi trnek v meso.

Kako utrudimo ribo?

Ko smo ribo zapeli, je ne vlečimo takoj s sirovo silo na suho, nego jo poprej utrudimo; za utrujanje ribe rabijo Angleži besedo »drill«. Kako utrujamo ribo, nas uči praksa, treba pa je k temu hladnokrvnosti in preudarnosti. Ko utrujamo ribo, držimo pernico nagnjeno v kotu 45° proti vodi, da izkoriščamo čim bolj njeno prožnost.

Utrujanje ali dril je neke vrste dvoboj med ribičem in ribo; tu ne odloča sirova sila, nego preudarnost in spretnost. Vsako namero ribe, da se oprosti trnka, mora ribič s primerno kretnjo preprečiti. Če sili riba na dno, dvignimo pernico; če sili na površje in skuša iztresti trnek, tedaj poveznimo pernico poševno na vodno gladino; če skače riba iz vode, dvignimo pernico v istem trenutku toliko, da ostane vrstica vedno napeta. Če drvi riba v deročino, jo skušaj zopet spraviti v mirno vodo, ker curek podvoji njeno odporno silo. Če je riba velika ali če hiti po curku navzdol in je s primerno silo ne moremo zaustaviti, ji spuščajmo vrstico in jo navijmo nazaj šele, ko se nekoliko umiri in ko popušča njen odpor. Glavno načelo pri utrujanju ribe pa je to, da ohranimo vrstico neprestano napeto; če jo pustimo le za trenutek, se riba odpne.

Ko utrujaš ribo, načeloma ne rabi sile. Sile smeš rabiti le toliko, da sčasoma zlomiš njen odpor. Koliko sile smeš rabiti, presodi vsak v vsakem posameznem primeru sam; v tem pogledu nas more izučiti le praksa.

Silo pa moramo rabiti tedaj, če sili riba v grmovje ali če skuša pobegniti pod tramovje, pod skale, med bičevje ali pod druge zapreke. Ribnica bodi torej tako jaka, da moremo ribi tako nakano zabraniti; če ji tega ne bi mogli zabraniti, bi bila riba za nas brezdvomno izgubljena.

Če nas pa riba preseneči in zaide pod skale, ji popustimo vrstico, da ni več napeta in čakajmo, da riba sama zapusti svoje zaklonišče, misleč, da se je trnka oprostila. Ako se je riba zaplela med travo ali bičevje, prisloni pernico h grmovju, primi za

vrvico in skušaj s primerno silo ribo izvleči; če je ovila žilico okoli bilk, sta seveda riba in trnek izgubljena.

Ko kaže riba znake utrujenosti, vzemimo pernico v levo in navijmo polagoma toliko vrvico, da spravimo ribo kolikor mogoče v svojo bližino. H kraju pa jo spraviš s tem, da upogneš pernico tako daleč nazaj, da je ročaj obrnjen proti ribi; Angleži imajo za to svoj izraz »pokazati ribi ročaj (but)«. Seveda je nedopustno in nesporno, prijeti za vrvico in vzdigniti ribo iz vode. Kakor znano, tehta riba v vodi le petino svoje teže. Ako jo siloma potegneš iz vode, bi obtežila vso pripravo s svojo pravo težo: odtrgala bi se žilica ali izruval ribi trnek iz mesa, osobito ako visi le na tanki kožici.

Ako je obrežje plitvo, primemo ribo z roko; sicer jo pa dvignemo z mrežico iz vode. V ta namen položimo mrežico v vodo, spravimo ribo nad njo ter dvignemo mrežico z ribo vred iz vode; v tekoči vodi pa postavimo mrežico proti curku poševno, tako da gleda del mreže iz vode; nato spustimo ribo po vodi navzdol, da jo curek zanese v mrežico. V vsakem primeru pa uporabljamo mrežico šele takrat, ko leži riba onemogla na vodni gladini. Ribo spravljamo k mrežici, ne pa mrežice k ribi; mrežica je le sredstvo, da dvignemo že utrujeno ribo iz vode.

Če hočeš ribo hitro utruditi, jo vodi v krogu naokrog in jo, če je že precej onemogla, nekoliko dvigni, da pokaže glavo iz vode in da ne more dihati. Ne napravi pa tega poskusa z ribo, ki se še čvrsto brani!

* * *

To so splošna načela, kako lovimo z umetno muho. V naslednjem pa hočem kratko opisati oba načina lovi, in sicer lov s potapljajočo se muho in lov s plavajočo muho. Prva metoda je škotskega, druga angleškega izvora.

Lov s potapljajočo se muho.

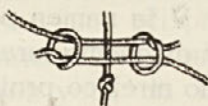
Potapljajoča se muha (angleško wet fly¹) naj predoči ribi mušico, ki jo prinašajo valovčki, bodisi da je mušica že mrtva ali da se ravnokar potaplja. Beseda wet fly (slovensko: mokra muha) že kaže način, kako lovimo s to muho. Mušica, ki se potaplja ali ki je že mrtva, je izgubila svojo obliko; krilca se drže živoča, ves život je razmršen in sliči le približno živemu bitju. Wet fly ni točen posnetek prirodne žuželke; to tudi ni potrebno iz razloga, ki sem ga ravnokar navedel. Umetnih mušic za lov s potapljajočo se muho je ogromno število; tvorničarji se drug drugega prekašajo v izdelovanju te vrste mušic. Wet fly je često izdelek domišljije

¹ Izgovori: uet flaj.

in ne toliko posnetek prirode. Angleži imenujejo muhe, ki niso posnetek prirodne žuželke, »fancy« (izdelek po fantaziji).

Z wet fly mečemo običajno preko curka in po curku navzdol ter prepuščamo muho vodni struji. Mušica se sme nekoliko potopiti, pa le toliko, da jo ribič še vidi, sicer ne bi mogel ribe zapeti.

Začetnik naj lovi le z eno muho; ko si je zbistril oko, more loviti tudi z dvema ali s tremi. Mušico na koncu predvrtnice imenujemo plavača ali muho plavačico, ker plava na vodni gladini ali tik pod njo; le ta mušica je prava wet fly. Druga mušica se imenuje plesalec ali muha plesačica. Plesalca navežemo na žilico, ki ne sme biti daljša od 7 do 10 cm, to žilico pritrdimo med drugo

Slika štev. 3.

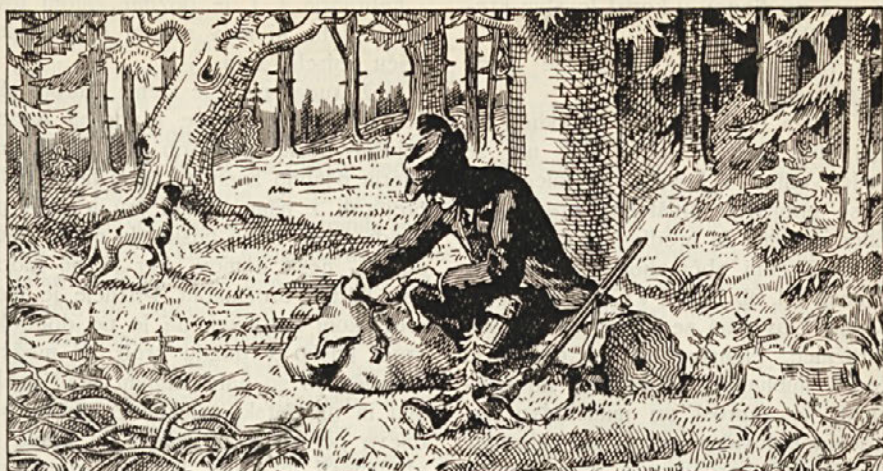
in tretjo žilico predvrtnice na način, kakor ga kaže slika štev. 3. Tretjo mušico navežemo 60 cm nad drugo.

S plesalcem posnemamo mušico, ki pleše nad vodno gladino. Ta mušica ni wet fly, pa tudi ne dry fly, o kateri bom pozneje govoril, nego neke vrste kombinacija obeh označenih načinov lovi. S plesalcem ujamemo običajno več kakor s plavačem. Ako imaš srečo, ujameš istočasno dve ribi; ko si ju utrudil, spraviš v mrežico najprej ono, ki se je ujela na plavača, nato šele ono, ki visi na plesalcu. S tremi muhami ni priporočljivo loviti, ker je treba k temu preveč pozornosti.

Po curku navzdol je najlažje loviti; curek napne vrvico in prinaša sam mušico na zaželeni prostor. Če pa mečemo proti curku, moramo sami paziti, da je vrvica vedno enakomerno napeta. Ako jo napnemo premalo, dela lok; ako jo pa napnemo preveč, prehiteva mušica brzino curka. V prvem primeru ribe ne moreš zapeti, v drugem pa riba muhe ne bo prijela, ker plava nenaravno. Ako mečeš proti curku, privij vrvico polagoma ali jo pa skrajšaj s tem, da jo vlečeš z levico skozi obročke.

Proti curku loviti je težje kakor po curku navzdol; lov proti curku je zlasti pri Angležih priljubljen. Znano je, da stoji riba vedno z glavo proti vodi, ker sicer ne bi videla hrane, ki jo prinašajo valovčki. Če lovimo proti curku, se ribi lažje približujemo, ker nas ne vidi; ko jo zapnemo, se trnek krepkeje zasadi ribi v meso, dočim ji, ko lovimo po curku navzdol, često iztrgamo trnek iz gobca.

(Konec bo sledil.)

Iz lovskega nahrbtnika.

† Ing. Janku Hajnriharju.

»O Janko! Mar ne vidiš svoje dece,
roditeljev ne slišiš glas,
ne čuješ vzdihov svoje drage
in bratov ne in ne sestric,
ne vidiš nas,
ki čakamo, da pojdeš z nami...

Po brdih zopet vse cvete
in vsako jutro, ko žare vrhovi
in ko na večer v dole lega mrak,
na planah pase se srnjak.
O vstani, pojdi z nami!...
Morda pa prideš k nam jeseni,
ko gozd bo zlať,
morda mogoćen glas jelena Tebe vzdrami,
da pojdeš na planine z nami?«...

Polegnil veter čez robé
in jelkam završali so vrhovi:
»Ne bo me več, ker meni tukaj je prijetno,
v loviščih večnih
vedno vse cvete in zeleni,
krilatcev gozdnih zbor
nam noć in dan prepeva
in zlato solnce vedno nas obseva —
in ni skrbi...
Zakaj pa vas ni k meni?«

VI. Kapus.

Iz zapisnika V. odborove seje Slov.
lovskega društva v Ljubljani, ki je bila
dne 10. junija 1926 ob 20 v restavraciji
pri »Slonu«.

Navzoćih je 14 odbornikov.

Predsednik dr. Lovrenćić otvori sejo,
konstatira sklepćnost ter preide na
dnevni red.

Tajnik prebere zapisnik, ki mu pridene
Vilko Turk sledeće dopolnilo: Vsi od-
seki (finanćni, strelski in propagandni)
se strnejo v finanćni odsek; namesto
propagandnega odseka se osnuje, če
pokaže to potreba, organizaćni odsek.
Vse finanćne zadeve naj se obravnavajo
najprej v finanćnem odseku, ki ima po-
zneje stavili odboru predloge. — To
dopolnilo sprejme odbor soglasno.

Blagajniško poročilo se sprejme brez
pristavka.

Predsednik poroća nato o anketi, ki
se je vršila pri velikem županu ljubljans-
ske oblasti glede uvedbe obligatornega
ćlanstva. Ustanovi se Lovska zbornica,
ki bo štela 7 ćlanov.

Predsednik poroća tudi o poteku seje
Središnje uprave lovaćkih udruženja, ki
se je vršila v Beogradu. Njeg. Vel. kralj
Aleksander je blagovolil prevzeti pro-
tektorat nad Sred. upravo. Sprejetih je

bilo več predlogov v korist lovstvu kraljevine SHS.

Na razgovor pride vprašanje glede reorganizacije društva.

G. Zupan predlaga, naj se skliče izredni občini zbor v Celje, kjer naj se izvede volitev v Lovsko zbornico, ter naj se popravijo društvena pravila. — Odbor sprejme ta predlog in določi, da se vrši izredni občini zbor v sredo dne 23. junija t. l. ob 15. uri v Celjskem domu v Celju. Obvestijo se o tem sklepu vse podružnice, članstvu pa se objavi ta sklep v ljubljanskih dnevnikih. Za udeležnike se zaprosi pri ministrstvu s obrabo polovična vožnja na železnici.

Predsednik poroča nato, da je prejelo S. L. D. denarno podporo iz sredstev lovskega fonda ljublj. oblasti za tekoče izdatke in za knjižnico. Tudi Klub ljubiteljev psov jamarjev je prejel podporo iz tega fonda.

Vilko Turk poroča kot vodja strelske tekme o pripravah za tekmo, ki bo dne 27. junija t. l., po tekmi pa bo zabavni večer v »Zvezdi«. Program strelske tekme bo letos natisnjen posebej in se bo prodajal po 5 Din. Vstopnine na srelišče ne bo. Delo je porazdeljeno in je upati, da se izvrši vse v najlepšem redu.

Društvo Ostrostrelcev se je prijavilo kot ustanovnik S. L. D. Odbor z veseljem pozdravlja to prijavo, ki jo naj društveni tajnik sporoči Ostrostrelcem.

Prošnji Mariborske glavne podružnice, naj se objavi v »Lovcu« preizkusa sodnijska obsodba lovskega taču, ki je v prepovedanem času ustrelil srno, se ugodí.

Zapisnik I. odborove seje podružnice za Gorenjsko se prebere in vzame na znanje.

Gospa Stancer-Agnola je darovala v počestčenje spomina umrlega soproga Hinka Stancerja za Zeleni križ 1000 Din. Odbor sklene izreči za ta velikodušni dar darovalki pismeno zahvalo.

Ker se nihče več ne oglasi k besedi, zaključi predsednik sejo ob 23. uri.

Zapisnikar.

Mariborska glavna podružnica sporoča sledeče:

Februarja t. l. je gozdar zalotil lovskega taču, ki je v nekem lastnem lovišču ustrelil srno.

Mož rudar pri The Centr. Europ. Mines Ltd. v Črni se je branil oddati vojaško puško gozdarju. Ker je bil gozdarju osebno znan, se ta ni hotel dalje pripraviti z njim. Rekel mu je, da ga ovadi, in da more puško, ki mu je noče oddati, nesti domov, ker jo bo moral ifak oddati orožnikom. Pozneje je mož orožnikom zatrjeval, da je po dogodku vrgel puško v gozdu proč. V moževi navzočnosti so nato zama iskali orožniki in gozdarski uslužbenci puško pol dneva po gozdu. Prisiljen po gladu in utrujenosti je rudar končno izjavil, da je pripravljen oddati puško, to pa le gozdarju. Odšla sta sama in je rudar gozdarju naročil, naj počaka pri nekem rovu, sam pa je izginil v drugi rov in po daljšem času res prinesel puško na dan. Lovski tač je zakrivil sledeče prestopke: tatvino srne; odstrel te srne v prepovedanem času; posest zakonito prepovedanega orožja, namreč vojaške puške; ni imel dokumentov za posest in nošenje orožja; zoperstavljal se je zaprišeženemu gozdnemu in lovskevarstvenemu osebju in orožništvu.

Bil je sodnijsko obsojen na 48 ur zapora.

II. redni občini zbor »Lovske zadruge«, r. z. z o. z., se je vršil dne 17. maja 1926 ob 8 zvečer pri »Slonu« v Ljubljani s sledečim sporedom:

1. Poročilo načelstva; 2. poročilo nadzorstva; 3. sprememba pravil; 4. volitev načelstva in 5. slučajnosti.

Načelnik inž. Fran Tavčar otvori občini zbor ter konstatira, da je zastopanih 32 deležev.

Prečita in odobri se zapisnik I. rednega občega zbora.

Predsednik se spomni v preteklem letu umrlega člana zadruge g. notarja Nika Lenčeka, nakar se navzoči iz pietete dvignejo s svojih sedežev. Konstatira dalje, da je bil občini zbor pravilno sklican in objavljen v »Lovcu« dne 1. maja t. l. ter ugotovi, da zastopnik »Zveze

slovenskih zadrug« ni navzoč. Zapisnikarjem imenuje prof. P. Žmitka, overovateljem zapisnika in skruinatorjem pa L. Grünfelda in A. Schusterja.

Iz tajnikovega poročila je bilo razvidno, da je imelo načelstvo zadruge v času od 1. januarja do 31. decembra l. 1925. devet rednih samostojnih sej in eno skupno s člani nadzorstva. Glavne točke poslovanja v tem času so bile: nabava in oddaja žive divjačine, soli za divjačino ter drugih potrebščin, o denarnih nagradah skrbnim poklicnim lovcem, o prodaji kož divjačine, o čimbolj uspešni naložitvi združne imovine ter o nabavi hladilniških prostorov v mestni klavnici.

Načelstvo zadruge je prejelo v l. 1925. do 70 vlog in dopisov, odposlalo pa jih je nad 70. Stopilo je v stik z raznimi tu- in inozemskimi tvrdkami, nabavilo si je tudi razne mreže za lovljenje žive divjačine in drugih potrebščin.

Blagajnik poroča, da je do danes pri zadruzi vpisanih 47 članov s 119 deleži, eden pa je prijavil z enim deležem izstop; dobiček, ki je nastal v tem času, se razdeli na podlagi z. p. § 12. v korniš lovstva.

V imenu nadzorstva poroča A. Schuster, da je našel knjige in račune v redu, zato predlaga za celokupno načelstvo razrešnico, za blagajnika pa še posebno zahvalo.

Kot tretja točka dnevnega reda je bila na zahtevo davčne administracije v Ljubljani delna sprememba združnih pravil, in sicer v §§ 7., 12. in 31., čemur se je ugodilo.

Pri volitvah načelstva je stavil nadzorstveni predsednik dr. Iv. Lovrenčič predlog, da oštane načelstvo za prihodnje leto isto kot dosedaj, ter naj se celokupno izvoli z vzklikom, kar je bilo soglasno sprejeto.

Samostojnih predlogov ni bilo vloženih, zato se preide k slučajnostim. K besedi se oglasi podnačelnik M. Hafner, ki s toplimi besedami vzpodbuja stremljenje za čimprejšnjo ureditve »Lovskega doma«; v tem ga podpirala

predsednik nadzorstva dr. Iv. Lovrenčič in načelnik inž. Fr. Tavčar; slednji poroča o delovanju načelstva tudi v tem pravcu. Soglasno se sklene, da obči zbor pooblasti načelstvo, da najame primerno lovišče za eksploatacijo in gojitve žive divjačine ter naj stopi čimprej v stik s poklicnimi funkcionarji. Tudi glede trgovanja s kožami divjačine naj se skušajo doseči čim izdatnejši uspehi, ustanovi naj se event. družba, ki bi upravljala in vodila te posle. Ugotovilo pa se je, da je bil tak sklep storjen že na skupni seji članov načelstva in nadzorstva dne 11. decembra l. 1925., ki ga obči zbor uvažuje in ponovi. Tak konzorcij naj bi podpirala vlada s carinsko-finačnimi olajšavami.

P. Ž.

Razstava akad. slikarja Josipa M. Gorupa v Ljubljani. V Jakopičevem paviljonu je bila v dneh od 23. maja do 13. junija poleg del slikarja B. Jakaca razstavljena zbirka slik in risb slikarja J. M. Gorupa.

Gorupa poznamo prav dobro po slikah in risbah, objavljenih vsa zadnja leta v »Lovcu«, po novih znakih in svefinjah Kluba ljubiteljev pičarjev. Tudi dekoracije na lovski razstavi na sejmjišču l. 1924., ki so bile izdelane po njegovem načrtu, so nam še v dobrem spominu. Na razstavi v Jakopičevem paviljonu nam je prvič pokazal ves pregled svojega umetniškega delovanja.

Tu lahko sledimo razvoju ustvarjanja od trenutnih skic na lovskem pohodu, izmed katerih omenjamo posebno skice srn in lisic, pa do izvršenih živalskih podob, od katerih bi našli predvsem »srnjaka ob vodi«, »volkove«, »divje gosi« in »divje koze«. Tudi ribam posveča svojo pozornost, kakor nam kažejo nekatera dela; pri »sulcu« n. pr. je grabežljivost izborna izražena in je gibanje živali ravno tako študirano kakor pri »srni v begu«, pri »antilopah« in pri že omenjenih »volkovih«. Razen živalskih smo imeli priliko občudovati tudi slike iz pokrajin. Tudi tu si umetnik izbira po večini motive, ki so nam

lovcem posebno blizu: šušteča trava, tihi gozdovi, šumeča voda in zasneženo gorovje.

G. Gorup bo za reprodukcijo v našem glasilu dal še marsikatero tehnično dovršeno sliko naših lovskih živali na razpolago in poskrbel za olepšanje in izpopolnitev lista.

Nadejamo se, da nas bo tudi podpiral s svojimi deli in idejami, ko bo zopet priložnost za lovsko razstavo.

Dveletnega divjega merjasca je ustrelil dne 4. junija t. l. v Velikem vrhu pri Laščah Josip Hočevnar iz Vel. Lašč. Ko je zalezoval srnjaka, mu je prišel na strel merjasec ob pol 6 zjutraj. Pogodil ga je v glavo. Merjasec je tehtal 65 kg in je prvi divji prašič, ki je bil ustreljen v dotičnem lovišču.

Petelini v Karavankah. Počasi se oživljajo zopet pobočja Begunjsčice, Stola in Golice, onemela od vojnih in povojnih strahot. Žal ne vsa pobočja. Na mnogih krajih še vlada tišina in molk, ker neizprosna cev upihne takoj vsako življenje, ki bi si osmelilo javiti svoj obstoj na zelenih bregovih naših planin. Vendar še pride čas, ko bo omahnila tudi ta cev in bo skrbna roka pravičnega lovca-gojitelja ozdravela krvavečo rano. Po večjem delu pa je v teh predelih jela divjačina svobodneje dihati. Predvsem je razveseljivo, da se javlja v teh pobočjih zopet veliki petelin.

Pred dvema letoma sta se javljala od Begunjsčice do Golice samo dva velika petelina. Letos jih je pelo že najmanj deset. Le žal, da so v gotovem predelu vsi utihnili pod strelom.

Svoječasno jih je v teh pobočjih iztrebil neki zli duh v obliki človeka, tako temeljito, da je izgledalo, da jih ne bo več. — Velikemu trudu in čuvarju sedanjih najemnikov se je z novimi nadzorovalnimi močmi posrečilo privabiti to plemenito plico nazaj v izumrte gozdove. Isto nekako je bilo z ruševci. Spočetka je bilo malo čuti teh krivoperov. Letos pa je bila v gotovih delih teh pobočij muzika, da je poskakovalo lovsko

srce. Ali si more misliti ljubitelj narave kaj lepšega v rani pomladi, ko pokriva še debel sneg neme bregove in ni čuti sicer nobenega znaka življenja, ko je godba treh, štirih, šestih ruševcev, ki muzicirajo k svatbi, še preden prvi solnčni žarek pozlati gorski greben! — To je plačilo hvaležne divjačine svojemu lovcu-čuvarju, ki je ponosen na svoje številne varovance.

Morda bi ta divjačina hitreje napredovala, da niso zadnje pomladi tako neugodne. V času valjenja zapada že več let skoraj tedensko sneg, ki pokonča zarod že v jajcih ali pa piščeta, ki so se jedva izlegla.

Opazal sem tudi, da veliki petelin zadnja leta dokaj neredno poje, ne drži rastišč in zjutraj pozno začenja. Med vsemi je bil veliki petelin prvi, ki je zjutraj daleko pred zoro flesknil. Letos so peli že gorski kosi in drozgi, preden so črnega očeta zbudili, da je zaškripal. In ruševci! Kakor hitro je v skalovju zaštrnila planinska jerebica, je ruševac odgovoril s pihanjem. Letos so bili ptiči že hripavi, preden je krivorepi gizdalin zagrulil. Čisto dan je moralo biti, preden se je javil, tako da lovcu ni bilo treba čakati svita za strel, ko je ruševac priletel. Kaj je temu vzrok, mi je popolnoma nejasno.

Stara, nekdanja rastišča so zapadla zadnjih deset let sekiri, tako da si veliki petelin, ki se seli v nekdanje domove, išče čisto druge kraje. Vendar bo še preteklo nekaj let, preden bodo ta lovišča tako poseljena, kot bi morala biti — ako sploh še kdaj bodo. Ruševac ima boljše izgledne in kaže, da je bolj odporen kakor veliki. Ali tudi ruševac precej menja svoja rastišča zadnja leta. Nekateri kraje je čisto opustil, v drugih pa se je precej pomnožil.

Morda je tudi peteline oplazil povojni čas in hočejo kakor Turki preobraziti svoje življenje v duhu modernega časa.

M. Š.

Srnjad in divje koze so letos v Karavankah dobro prezimile. Snega ni bilo preveč, kar tudi ni glavna stvar.

Glavno je, da zapada tako, da se divjačina v njem more gibati in da sneg spomladi predvsem srnjadi ne zapade kar čez noč in da srnjad potem po kotlih gladu pogine.

Tega se že ni par let primerilo in divjačina se je vidno pomnožila. Seveda ne v krajih, kjer že naperjena puška čaka na vsak komad, da zraste do dovoljene starosti. Ker srnjad ni stradala, kažejo srnjaki lepo razvito rogovje, ki bo razveselilo marsikaterega lovca. Sedaj, začetkom junija je tudi prebarvanje v nižjih legah precej napredovalo pri srnjadi, tako da so posamezni komadi že rdeči. Vendar jih je v višjih legah še dokaj sivih ali napol sivih. Izstradane živali niso. Srne so že težko noseče, da jedva beže in pridnejše so morda že povrgle. Smrten greh in brezvestnost ljudi pa je, da jemljejo s seboj v gozd pse, ki gonijo noseče srne sedaj. — Naj vsak lovec skrbno napenja ušesa, kje se kaj takega dogaja in naj ne zamudi, da takim psom, pa če so ljudi najplemenitejše krvi, privošči strel svinca v rebra.

Kjer je skrbni gojitelj napravil slanice, lahko opazuje mnogo življenja.

Divje koze so že vse v poletnih obdobjih in počasi se pomičejo v višje lege, kakor ravno zeleni trava pod vrhove. Zima se jim nič ne pozna. Plazovi v Karavankah jim tudi redko škodujejo. Letos ni bilo v tem oziru nobenih znatnih žrtev.

Ali mir, ki ga je divjačina uživala pozimi in spomladi, se je poslovil. Živina je prizvončkala na pašnike in mirnega brezskrbnega življenja srnjadi je konec. Kmalu bo izginila v težko pristopne gošče in lovišče bo izgledalo kakor prazno. In še tam jo bo iz brezskrbnega popoldanskega dremanja prebudil vik turistov. Začenja se zopet nemirna doba beganja in skrivanja za divjačino. Ali ker je krepka in rejena, ji bo lažje prestopiti. Želim jim mnogo sreče, da se vsa reši v noveletni mir brez izgube, kakor želim lovcem, da bodo veliko streljali in nič zadeli.

Po novem letu, ko je zapadel večji sneg, je zasledil lovec Kranjske ind. družbe zankarje. Vsa čast vrlemu lovcu in marljivemu orožništvu, da je to zalego polovila. Lovec je nabral v tistem pečevju 16 žičastih zank, v katere se je ujelo četvero divjih koz, čijih roge je orožništvo zaplenilo pri storilcih. Da pa sta se ujeli tudi dve srni, je bilo dognati na dlaki, ki je ležala okrog zank, in na sledovih valjajoče se živali. Divji lovec, ki s puško zalezuje divjačino zaradi strasti do lova, je razumljiv. Zankar, ki pa ob vsakem letnem času zaradi mesa zavražno v žico lovi živali, je pa najogabnejša prikazen brez morale. Žal, niso redki taki slučaji. Želeli bi bilo samo, da vsako tako temno eksistenco čimprej dohiti pravična in stroga kazen. Tudi v tem slučaju bodo zankarji, upajmo, prejeli zasluženo plačilo.

Toda lovec bodi vedno optimist, ki s smotrenim delom pomore do boljših časov, tudi v tem oziru. M. Š.

Kako se v Italiji uničujejo prepelice in druge selivke. Prav gotovo ne bi pisali o tem žalostnem, občežnanem dejstvu, da se nam ne bi od sosedne države očitalo, da delamo zdražbo in zgago. Ker pa o tem poroča Uradni Vestnik Narodnega združenja ital. lovskih društev (Organo Ufficiale della Confederazione delle Società Venatorie Italiane) v svojem dobro urejevanem tedniku »Il Corriere del Cacciatore«, nam pač nihče ne sme zameriti, ako posnamemo nekoliko podatkov iz poslednje številke te revije z dne 13. maja t. l. št. 19, str. 292. Člankar vpraša: »Ali obstoja sploh lovski zakon?« in pripoveduje v uvodu: »Te dni se bo vršila v Mesoli (prov. Ferrara), v enem izmed najbogatejših zasebnih lovišč velika brakada na jelene in damjake. Zagotavljajo nas, da se udeleži tega lova veliko število povabljenih gostov. — Vsi dnevnikarji pišejo o tem izrednem dogodku, a prav nobeden ne ugovarja takemu početju... Dobro zabavo želimo srečnim smrtnikom na tem sijajnem lovu, ki bodo poleg zabave imeli užitek, da bodo ska-

kali — preko ograje pošlave, ki v členu 3. Kr. odloka — zakona z dne 4. maja 1924, števil. 754, izrečno določa: „Lov s puško in braki na jelene, damjake, antilope, srnjake, divje svinje in jazbecce se sme izvrševati edinole v času od 1. novembra do 31. januarja.“ K temu nimamo ničesar dodati, oziroma moramo naštetih še druge prestopke, za katere se oblasti ne zmenijo in ki se vršijo celo z mirnim dovoljenjem oblasti samih: Na obrežju Mola di Bari, Noicottaro, Campagna di Cozza in drugod so v velikem številu razpete mreže za lov na prepelice in grlice. Na trgu v mestu Bari vidiš vsak božji dan mnogo živih prepelic v kletkah, poleg teh še ščinkavcev, senic in drugih plic, ki se ne bi smele loviti v mreže. Orožniki in druge uradne osebe se izprehajajo po trgu in gledajo uboge ujetе živalice, baš kot da bi se vse to godilo po postavi in zakonu.«

Zanimivo je tudi, kar piše omenjeni tednik iz Trani: »Ako vam je kaj do tega, da ohranite stotine in stotine prepelic, ki priletajo ponoči na obale južne Adrije, je nujno potrebno, da posredujete in da takoj zahtevate preklic neštetih dovoljenj (numerossimi permessi dalle Autorità), ki jih v zasmeh postavi izdajajo oblasti za porabo mrež. Od 15. aprila naprej lovijo vse noči v majhne in velike mreže na stotine prepelic, in velika nevarnost je, da jih popolnoma iztrebijo. Tudi so ustanovili za drugo, da morejo nepretrgoma izvrševati lov ponoči in podnevu, da morejo tem bolje izkoriščati eno samo dovoljenje in uspešno razpečevati ulovljene prepelice... Vsi ti slučajji so tako jasno dokazani, da nihče ne more dvomiti o njih. Navzlic temu bi se ti dogodki zdeli povsem neverjetni, da nimamo dokazov že iz lanskega leta, ko je politična oblast v Pugli izdala dovoljenje za lov vseh vrst drozgov — z zankami!« Dopisnik zaključuje svoje žalostno poročilo takole: »Čemu služi tedaj postava? Kako hočete, da bi jo državljani spoštovali, kako hočete, da bo postava služila svojemu namenu: da se štiti,

chrani in množi divjačina, ako so baš oblasti prve, ki jo pačijo in kazijo ter dovoljujejo prestopke?«

Ne čudi se tedaj, popotnik, ako prideš v Trst ali v Gorico in vidiš na trgu in po mesnicah na stotine in stotine ščinkavcev, sinic, penic itd., nanizanih v velikih reštah na tenke vrbove šibice, in ako ti od jeseni pa do spomladi malodane v vsaki boljši gostilni kot posebno delikateso ponujajo »polenta con uccelletti«; ne čudi se, tovariš v zelenem kroju, ako na naših poljih z najboljšim psom ne najdeš ljubih prepelic!

—O—

Malenkosti. Na pustni torek sem šel po opravku k nekemu tukajšnjemu posestniku. Spremljala me je mlada istrijska brakinja. Kmalu za šolo pride na zajčjo sled, ki jo prične skrbno preiskovali. Iz bližnjega grma skoči zajec, katerega začne takoj goniti. Nadaljujem svojo pot. Zajec je šel začetkoma tudi po isti gazi kakor jaz, a je isto kmalu zapustil in jo je vrezal kar vprek, čeravno so bili na gotovih mestih visoki zameti. Psica pa v snegu ni mogla naprej in se je le s težavo naprej pomikala. Medtem je zajec napravil precejšen ovinek ter mi je izginil izpred oči. Ko pa dospem na neko planoto, zapazim, da se je dvignila v polet velika ptica-ujeda, in to v razdalji 40 korakov. Takoj pa zapazim tudi, da leži v snegu zajec, že precej oskubljen in načet. Sprva sem mislil, da je to drug zajec, a ko prisopihna psica po sledu glasno lajajoč, ugotovim, da je ujeda zajca umorila, in to v času, ko je napravil ovinek. Zajca, ki je bil še gorak, sem pobral in ga dal posestniku, do katerega sem bil namenjen. Bil je samec, popolnoma doraščen, ne preveč shujšan.

To se je zgodilo minulo leto.

V letošnji hudi zimi se mi je pripetilo več takih slučajev. Sicer nisem bil sam priča, tudi ni pes gonil; toda po ujedah umorjenih zajcev sem našel kar pet.

V splošnem je letos pri nas divjačina mnogo več trpela, kakor lansko leto. — Ljudje so pri nas pravili, da po Božiču

ne bo več hude zime. Sklepali so to po racah in goseh, ki so letele pred Božičem in po Božiču proti Hrvaški. Opazili smo namreč dne 14. dec. m. l. 35 kljunov broječo jato rac, ki je letela v smeri J. Z. proti V.; dne 28. dec. m. l. pa okoli 50 kljunov broječo jato gosi, tudi v isti smeri. Obakrat so letele prav nizko. — Novi koš, 12. III. 1926. Alko.

Nekoliko podatkov o ptičjem življenju v št. Lovrencu na Dolenjskem za l. 1925. Kakor sem priobčeval pred nekaj leti v »Lovcu« svoje opazke o ptičjem življenju v Beli Krajini, tako naj podam svoje opazke o njih življenju tudi iz svojega novega bivališča.

Izmed ptic - selilk sem opazil 1925 po novem letu najprvo pastiričico, in sicer že 12. januarja. Res nenavadno zgodaj, zato pa dvomim, da se je bila ta lansko jesen od nas sploh izselila. Najbrž je bila ostala čez zimo, ki je bila precej mila, pri nas. Izselile so se pa od nas pastiričice, kolikor sem mogel opaziti, okoli 15.-17. okt., kar sklepam iz tega, ker jih potem nisem več videl. Gotovo jih je odgnal od nas sneg, ki je zapadel 15. okt., nenavadno zgodaj, in pa zima, saj smo imeli 17. oktobra že -4 C mraza.

Še prej, kakor pastiričice, pa se vrnejo iz južnih krajev v naše kraje, kakor sem to opazoval več let v Beli Krajini, škorcji, in sicer že v drugi polovici januarja. Kdaj so se l. 1925. vrnili, nisem mogel dognati, ker je tu, vsaj okoli št. Lovrenca, le malo teh koristnih ptic. V dobrih dveh letih sem jih opazil do letos le par. Pač pa jih je nekaj več v oddaljenih vasch, kakor v Korenitki, Stehanji vasi i. dr., kjer je več sadnega drevja, v katerega duplih imajo obilo prilik za gnezda. Večje jate škorcev pa sem opazil šele letos, in sicer 15. jun. okrog 30. 5. okt. pa kakih 50, ki so letali po njivah okoli Prapreč. Mogoče, da se je naselilo več škorcev, v celih jatah, šele letos k nam. 6. okt. pa sem jih videl še večjo trumo, bilo jih je gotovo čez 1000-1200, ki so letali nad našo vasjo po njivah proti Praprečam,

po katerih so bili poželi ravno ajdo. Ker jih je bilo toliko skupaj, sklepam, da so se zbirali iz vse okolice k izselitvi, ker jih poslej ni bilo več videti.

Prvi dve lastovici sem opazil pri nas 24. marca, ko sta obletavali cerkev in okolico, pa le par dni, potem sta pa izginili za nekaj dni. Izselile pa so se od nas 3. sept., toda ne vse, ker sta ostala pri nas še dva para, ki sta imela še prve dni septembra svoje mladiče v gnezdih, en par v hiši g. Fr. Strelja, drugi pa v hiši g. Al. Medveda v Praprečah, kjer imata svoji gnezdi že več let. V prvem gnezdu so bili 4 mladiči, v drugem pa 3. Te 4 stare in 7 mladih smo videli potem še več dni, kako so letali okoli nas. Mladiči pa so hodili spat v svoja gnezda še vsak večer do izselitve. 12. septembra pa se je pojavilo pri nas zopet večje število lastovic, kakih 30-40, ki so letale nad Temenico in si brale hrano. Pa tudi še 15. sept. jih je bilo videli večjo jato. 19. pa so se izselile za letos. Pa tudi ponekod drugod so ostale lastovice l. 1925. precej dolgo v naših krajih, celo še do začetka oktobra, ali morda še dalje. Tako je pisal »Slov.« z dne 4. okt., št. 224, pod naslovom: »Pozni zarod«: »Na vili g. trgovca Kunstlja na Vrhniki je še eno polno gnezdo mladih lastovic. Pred par dnevi so prvič sfrčale iz gnezda. Kljub slabemu vremenu in vabi tovarišic je stara pridržala skrb za mladiče v našem kraju. Zdaj vadiša pridno mlade v letanju za dolgo pot v gorko Afriko. Ali jo bodo dosegle?« — Kaj je bilo kasneje z njimi, »Slov.« ni sporočil.

29. marca sem opazil prve postovke. — Kukavica se je oglasila pri nas prvič, kolikor sem mogel dognati, 6. aprila, zadnjič pa 16. junija.

Kobilarja smo slišali že 10. aprila.

Prvega slavca sem slišal 23. aprila, precej pozno, in sicer v vrbovju ob Temenici poleg železniškega tira pod šolo. Slišal sem ga pa na istem prostoru tudi zadnjič, ker se je bil precej nekam preselil. Slavcev je tu sploh prav malo in sem ga slišal do sedaj tu samo par-

krať, in sicer predlanskem v grmovju ob veliki cesti med Koreniko in Pljusko. Da je teh lepili pevcev tu tako malo, bo vzrok najbrž v tem, ker tu ni skoraj nič grmovja, v katerem bi našla ta plaha plica prostor za gnezdišča in mirno za-
lišje. Zato pa ljudje tukaj slavca skoraj ne poznajo.

2. maja se je pojavilo pri nas, ko ie močno deževalo in tudi prej že skoro ves teden, veliko hudournikov, ki so letali okoli Temenice.

Tukaj je tudi precej divjih golobov, katere vidim večkrat, pa tudi slišim, kako grulijo v hostah, posebno v Smrdici proti Potoku, kjer gotovo tudi gnezdiijo. 24. avgusta pa sem jih videl na neki njivi pod Čaležem 8 skupaj.

Pa tudi kačarji se vidijo tu pogosto, včasih 3—4 skupaj, posebno nad Kukenbergom proti Pljuski in Korenitki. Dne 28. julija so krožili in pivkali trije nad Št. Lovrencem.

Večkrat se vidijo pri nas tudi sive čaplje. Vidijo jih v Temenici, kako lovijo ribe, ali po lužah, ko bero žabe. Dojavijo se navadno tudi, kadar se razlije ob večjem deževju Temenica, da stoji kakor jezero. 25. septembra sem videl dve, kako sta leteli proti Drapečam.

Po večdnevnem deževju, posebno ko stoji voda kakor jezero od Št. Lovrenca proti Vrhovemu in dalje proti Št. Vidu, se pa prikažejo pri nas večkrat tudi galebi. Tega imena pa tu ne poznajo, ampak jim pravijo bele vrane, labudi in morske lastovke. Ta različna imena nam svedočijo, da jih ljudje res pogosto vidijo in so jim dobro znani, vsaj pripovedujejo, da letajo včasih v celih jatah po »Vrhovski gmajni«.

Ob večjih povodnjih se pa prikažejo na isti vodi včasih tudi divje race, celo v jatah.

A tudi kanj ne manjka pri nas, med temi so tudi koconoge. Od zadnjih ima tukajšnji župan g. Al. Saje v Zabjeku dve nagačeni, samca in samico, eno pa g. L. Rupelj, upravitelj na Mali Loki.

Nasprotno pa je tu kraguljev malo. Le okoli Korenitke in Štehanje vasi jih včasih opazijo. Tam imajo pač več prilike za gnezdišča po obsežnih hostah proti Selom, Dobrniču i. dr., medtem ko jim tega manjka po naših bližnjih hostah, kjer raste po večini smrečje.

Ob Temenici sem opazil parkrať tudi vodomce, kako so letali nad vodo.

7. septembra, ko sem bil na Zaplazu, sem opazil jato muharjev, kakih 10—12, ki so letali okoli cerkvenega zidovja in po strehi, in lovili muhe.

Izmed manjših plic pevk sem opazil večkrat že rdeče taščice, nasprotno pa višnjevih tu še nisem videl, ščinkavce, črnoглаvke, penice in druge.

Da bo spis popolnejši, naj omenim še vrane in srake. Vran je tu nenavadno veliko, ki delajo obilno škodo posebno na turščici spomladi, ko pobirajo po njivah že vsejano, bodisi seme samo, ali pa ko je že vzknila, in jo pukajo iz zemlje, ali pa v jeseni, ko je že zrela. Na mnogih njivah naredijo prav občutno škodo. Prav škodljive so pa spomladi tudi še zato, ker odnašajo mlada piščeta. So pa pri nas vrane tudi čisto domače in se sprehajajo po vasi kar med hišami kakor kokoši in niso prav nič plahe. Le škoda, da jih ljudje skoraj nič ne zatirajo, kakor marsikje drugod, posebno pozimi s strupom.

Da tudi srak je tu obilo, saj jih je videti tu včasih kar cele jate skupaj, po 10—12, ki so ravnotako škodljive.

Ivan Šašelj.

Šoja z deformiranim kljunom. Da se najdejo šoje — *Garrulus glandarius* — s spačenim kljunom večkrat, je dokaz v tem, da je tudi Ant. Godec v jeseni leta 1924. v Limbuškem lovišču pri Mariboru ustrelil in nagačil šoja z deformirano gornjo čeljustjo kljuna.

Otmar Reiser misli v svoji leta 1925. izdani knjigi »Die Vögel von Marburg an der Drau«, kjer govori o tej šoji, da je bistveno skrajšanje zgornje čeljusti posledica strela ali loma. Vendar se smatra prvo za težje verjetno. Mogoče je

zgornja čeljust sicer rasla enakomerno s spodnjo, pa si jo je šoja vsled manjše trdote pri kljuvanju trdih reči, kakor želoda, bukovice, lešnikov in orehov, katerih sad ji služi kot živež, zgornjo čeljust odlomila in ta odlomljeni del odstranila, oziroma je isti sam odpadel. Rana se je zacelila, čeljust se lepo zakročila in oblikala, a je ostala krajša, medtem ko je spodnja ostala v naravni velikosti.

Zgornja čeljust, od korena do konca, meri 19 mm, spodnja pa 32 mm, je tedaj zgornja za 13 mm krajša od spodnje. Normalno meri kljun šoje 24 mm; v tem slučaju se je tedaj podaljšal za 8 mm. Desni rob spodnje čeljusti je malo višji kot levi in je zaradi tega konica obrnjena, recimo zasukana proti levi strani, kakor kaže slika.

Žival je bila čisto normalno razvita, precej debela. Kako se je hranila? Govoto si je pomagala z jezikom, da je z istim košček živeža spravila med čeljusti, kjer ga je žival zdrobila in potem pogoltnila. To je menda zadostovalo, pa samo v spomladi, v poletju in v jeseni, ko je dosli mehkega živeža, kakor metuljkov, hroščev, ličink, raznih jajec, bub in gosenic. Mújše bi se ji bilo godilo na zimo, ko je treba trde reči, kakor kostanje, lešnike, bukovico in češarke razbijati in jedra poiskati.

Preparat se nahaja v zbirki Antona Godca v Limbušu. Božo Godec.

Tečaj za gozdne čuvaje bo v Kostanjevici od 1. avgusta do 31. oktobra t. l. Sprejemni pogoji so bili razglašeni koncem meseca junija t. l. v Uradnem listu ljubljanske in mariborske oblasti. Prošnje za sprejem v ta tečaj je vložiti pri Direkciji šuma v Ljubljani (Križanke) do 15. julija 1926.

RAZGLAS.

Licitacija lasnega lova.

Pri Direkciji drž. železnic v Ljubljani se bo vršila dne 8. julija 1926 licitacija za oddajo lovske pravice v zakup v katastralni občini Rdeči breg km 27.0 do 32.0 proge Maribor—Holmec na zemljišču, ki obsega 224 ha, za dobo od 1. julija 1926 do 31. marca 1932.

S 5 Din kolkovane, odredbam zakona o državnem računovodstvu točno odgovarajoče ponudbe je predložiti direkciji najkasneje do 11. ure gori označenega dne v zapečatenem ovitku z značko: »Ponudba za zakup lova k štev. 11.484 od ponunika N. N.«

Splošni pogoji so interesentom na vpogled pri gradbenem oddelku Direkcije državnih železnic v Ljubljani.

Direkcija drž. železnic v Ljubljani.

MALI OGLASI.

Mlade jerebice prodaja Lovska družba »Ježica«, Ljubljana, samo lovcem. Reflektanti dobe pojasnila pri g. A. Schuster, Mestni trg.

Lovci, pozor! Ravnateljstvo zavarovalnice Rosija-Fonsier v Ljubljani opozarja one člane, ki so pri njej proti neizgodam in za jamstvo zavarovani, da se prične drugo leto zavarovalne dobe z 12. junijem 1926.

Premija za leto 1926./27. znaša kakor prvo leto 90 Din. Pložitnice začne zavarovalnica v prihodnjih dneh razpošiljati dosedanjim zavarovancem. V interesu vsakega posameznega člana zavarovanca je, da premijo čimprej nakaže, ker jamči zavarovalnica za event. škodo in nezgodo šele tedaj, ko je premija plačana.

Onim članom, ki še niso pristopili k temu zavarovanju, se priporočamo. Zavarovalnica razpošlje vsem novim članom prospekte, zadostuje pa tudi, ako se priglasijo z dopisnico ter obenem nakažejo prvo premijo v znesku 90 Din

naravnost zavarovalnici, katere da rade volje vsa zadevna pojasnila.

Prodam lovskega psa ter dobro ohranjeno puško dvocevko »Lancaster«. Babič Rudolf, Hrastnik.

V gačenje sprejema ptice in štirinožce, montira pa tudi rogovje i. t. d. F. Skrcin ml., preparator, Ljubljana, Breg št. 20/III. — Cene solidne, delo strokovnjaško.

Traži se nadlovopazitelj za revir poglavito sa niskom divljači. Reflektira se na mladjeg, vrsnog i nada sve poštenog čovjeka, koji je u svim granama lovogojstva, dresiranju pasa i tamanjenju po lovstvo štetnih životinja i ptica potpuno upućen. Stan daje Udruženje, a plaća prema dogovoru. U obzir dolaze u prvom redu neoženjeni, a onda oženjeni i bez djece. Nastup službe 15. srpnja ili 1. kolovoza o. god. Ponude sa prepisanim svjedodžbama, fotografijom i naznakom plaće slati na **Lovačko Udruženje u Petrinji, Hrvatska.**

Odstrel srnjakov (močnih šestercev) na zalaz iščeta dva gospoda, po možnosti v enem revirju. Ponudbe in pogoje je poslali na naslov: Dragutin Iveković, Prva Hrvatska Štedionica, Mjenjačnica, Zagreb.

Službo logarja, lovskega paznika ali kaj sličnega išče dobro izvežban lovec, samski, star 27 let, odslužil vojake. Sodelujoč že več let kot izvrsten lovec ter pomožni lovopaznik. Je oster zafiralec roparic ter lovskih tatov. Razume dobro vse gozdne manipulacije, kakor tudi splošno kmetijstvo in vinogradništvo. Cenj. ponudbe pod šifro »Lovec« na uredništvo.

Cerkljanska lovska družba v Brežicah sprejme takoj strogega lovskega čuvaja. Pogoji po dogovoru.

Lovski čuvaj, star 24 let, samski, želim vstopiti v službo; dresiram tudi pse. Mart. Toporišič, Vel. Obrež št. 58, Dobova.

Najboljše lovske puške slovite tvrdke P. Wernig v Borovljah, različnih

vrst in cen, ima v zalogi **Slov. Ivornica orožja v Radovljici.** Ta tvrdka polaga največjo paznost na preciznost in dobrobroto cevi. Puške te znamke so zelo priljubljene ter se lovci vse Jugoslavije zelo pohvalno izražajo o njih.

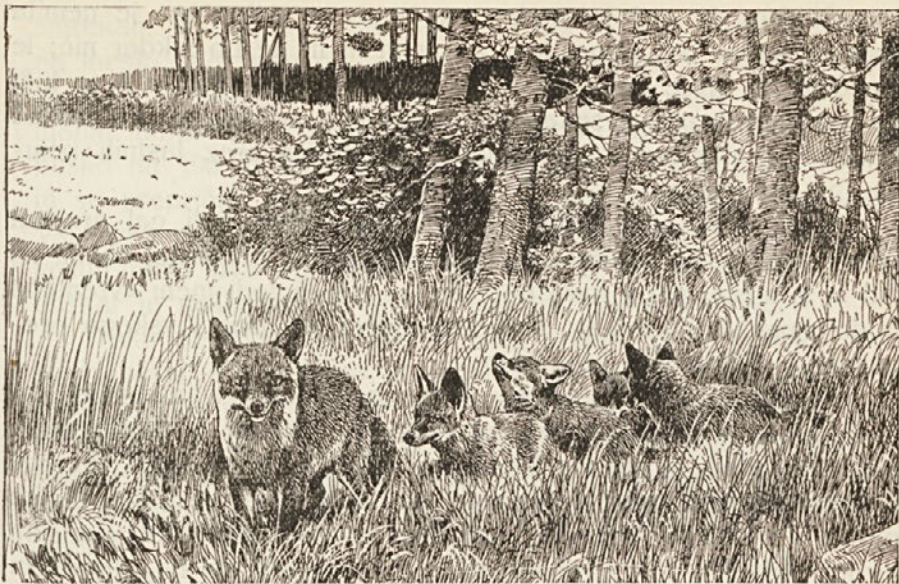
Prodam ali zamenjam belg. dvocevko National Hammerles (tobe cevi »chocke«), ali pa boroveljsko brezpetelinko kal. 16 (novo), za dobronosečo Bock-Büchsfinte. Event. doplačam. V. Vlašič, Maribor.

Na lovu na zalaz imajo lovci najboljše uspehe s točno montiranim daljnogledom in točno pristreljeno puško. Pri nabavi novega orožja in vrste daljnogleda naj upoštevajo gg. lovci, da si krijejo svoje potrebe le pri preizkušenih puškarjih, a vsa popravila naj izročajo edino v preizkušene roke. Za vse potrebe p. n. lovecev se najtopleje priporoča puškar **F. K. Kaiser, Ljubljana, Šelenburgova ulica 6.**

Montiranje daljnogledov na puške za kroglo in pristreljanje strokovnjaško, za kar pričajo številna zahvalna priznanja. Zaloga lovskih pušk, od navadnih cenih do najfinejših sulskih izdelkov tvrdke **Gebrüder Merkel, Suhl.** — Orožje za samoobrambo, municija in vse lovske potrebščine. Ribolovski predmeti najboljših izdelkov za vse vrste ribjega lova.

Naznanilo lovcem in članom Slov. lov. društva. Ustanovila se je v Ljubljani tvrdka »Riba«, ki kupuje poleg rib in rakov vse vrste divjačine ter iste plačuje po najvišjih dnevnih cenah, da s tem omogoči razvoj slovenskega lovstva in ribištva ter prepreči vsako izkoriščanje naših lovecev. Tvrdka prevzame vsako količino divjačine, rib in rakov. Ko dospe divjačina itd. v Ljubljano, se takoj išti dan nakaže odpošiljatelju odpadajoči znesek.

Sveže ustreljene srnjake plačuje tvrdka sedaj po 17 Din za kg od oddajne postaje na njeno odgovornost. Srnjaki naj se po odstrelu odpošljejo s prvim jutranjim vlakom na naslov: »Riba«, Ljubljana.

Ing. dr. Viktor A. Jeločnik (Obiličevo):

Nekoliko lovske balistike.*

I.

Skoraj bo 20 let, odkar sem se prvič oglasil v strokovnih listih, lovskih in orožarskih, in pred 16. leti sem začel — omenjam to brez vsake samohvale — prvi orati ledino na balističnem polju v našem »L o v c u«.¹

Dolgo vrsto let sem vršil nevhvaležni posel tako zvanega »strička za vprašanja in odgovore« (»Briefkastenonkel« ga imenujejo Nemci) — znanemu lovskega listu »Waidmannsheil«, ki še sedaj izhaja v Celovcu. Imel sem prilike dovolj čuditi, jeziti in smejati se, s kakšnimi vprašanji so se obračali lovci in strelci na »strička«, in kakšna zdravila naj skuham v svoji balistični kuhinji za vse številne bolezni, hromote in kilavosti različnih pušk, nabojev, izstrelkov,² možgan itd. svojih pacientov.

* Donatisenje, tudi v izvlečku, zabranjeno.

¹ »Lovec« l. 1910., 1911. i. dr.

² Ta izraz za »Geschoß«, oziroma predlogo sploh, ki se ima izstreliti, sem uvedel, kolikor mi je znano, v slovensko terminologijo jaz prvi (1910). Da istega v različnih svojih spisih nisem dosledno rabil, je bil vzrok, ker sem smatral, da je izraz krogla že preveč udomačen, dasiravno nikakor ne odgovarja več. Vendar sem ta izraz uporabljal dosledno v svojih predavanjih — prvih v slovenščini — kot bivši ravnatelj puškarske strokovne šole in učitelj orožarstva in balistike v Borovljah. Tempi passati!

»Lovec« že več let redno ne čitam — odkar me je nemila usoda vrgla v pokrajino, kjer z lovom ni in ne bo nikdar nič; le slučajno mi pride kaka številka v roke, in videl sem, da se tudi na balističnem polju vsekakor nekaj dela — dasiravno ne preveč kritično in čestokrat neoriginalno, vsekakor brez lastnih izkustev in prepričanj.

Svoje pero sem vrgel v stran kakor sem tudi cel arzenal dragocenih pušk, nekdanj zvestih pomagalk in tovarišic, obesil na zid in si mislil, naj v miru počivajo — da se tudi meni »vremena bodo zjasnila« in me sv. Hubertus odreši iz tega lovskega pregnanstva v Šumadiji brez šum...

Ali vzdramil me je poziv dragega mi kolega »in ballisticis« g. Janka Ravnika iz starodavnega Kranja. Z zanimanjem sem čital slučajno mi v roke došle odlomke iz njegovih člankov in brez laskanja moram priznati, da so ti spisi — upam, da jih dobim v celoti — najboljši, kar sem jih do sedaj čital v našem jeziku. Stvarni so, strokovnjaški in — zrasili so na njegovem lastnem zelniku!

Kolebal sem, ker me žalostna izkustva iz let, ko sem pismeno in ustmeno oral ledino slovenske lovske balistike — nikakor niso hrabrila, ali naj primem zopet za pero. Kar dobim pred nekaj dnevi pismo davno pozabljenega »pacijenta« iz Avstrije, ki se je spomnil orožarskega »strička« iz »Waidmannsheila«, da je prijamral s kopico bolečin na moj prag. Izmed ostalih je prva-kovala v tem pismu sledeča tožba (dobesedna!):

»Zamislite si, star lovec sem, precej divjačine sem tudi že postrelil in posebno z risanico dosegel najboljše uspehe; ali kaj se mi je letos pripetilo na zalazu na srnjaka! Zalezal sem srnjaka kraj steze na jedva 10 korakov; niti pojma ni imel o moji navzočnosti in povsem mirno sem ga vzel v daljnogled svoje »Mannlicher-Schönauerce 8 mm« in istotako mirno sprožil, misleč, da ga moram zadeči natančno v srce. Počilo je, srnjak je odskočil dva koraka in mirno obstal. Tiho sem repetiral, pomeril še bolj natančno in srnjak jo je odkuril po strelu z velikanskimi skoki in še večjim lajanjem! Neverjetno in čudovito; tako lahek strel, srnjak stoji pred menoj kakor kip, streljal sem popolnoma mirno in na svojo repetirko se lahko zanesem tudi na večje (lovske dopustne) distance — kaj more biti vzrok? Mogoče, da se je kaj premaknilo na daljnogledu, ki pa je bil, kakor sem se z nekaj strelji — kakor vsako leto pred početkom lova — prepričal, predvčerajšnjem še v popolnem redu. Pregledal sem še nastrel, kar storim vsekdar, tudi če sem popolnoma uverjen, da sem zgrešil, in našel obe krogli v mladih

smrekah. Zaznamoval sem jih s kosci belega papirja, vrnil se na mesto, kjer sem oddal strela in — uvažujoč višino srnjakove sredine — pomeril na papir. Vse v redu! Vrnil sem se in jo mahnil naravnost k puškarju in ž njim na strelišče. Nastrelil sem puško na 100 in 200 korakov (dalje nikdar ne streljam srnjaka) in se prepričal, da ni napake ne v puški in ne v daljnogledu. Vsi streli so »čepeli« lepo v črnem. Sedaj mi pa izvolite pojasniti moja dva zgrešena strela, jaz si jih ne morem, in tudi puškar je mišljenja, da sem omenjena strela »zavlekel'«.

Tako se glasi ta lamentacija; srnjak jo je pobral, hvala sv. Hubertu, živ in zdrav, možiček se bo nekaj dni, mogoče celo nekaj tednov jezil; puškar si je mislil svoje — ali pa nič, kakor po navadi — in če da sreča lovska, da zaloti moj pacient vse srnjake na 10—15 korakov in bo zopet tako »natančno« pomeril v srce, bo rod srnjakov v njegovem lovišču učakal leta Metuzalema!

Zakaj?

Prisegel bi, da bo 99% lovcev in ne mnogo manj puškarjev odgovorilo: »Ta človek naj vrže puško v koruzo; streljati ne zna, pa je konec besedi! Naj bi bil pomeril malo nižje, če strelja na 10—15 korakov, pa bi bil srnjaka pobral, saj ve celo otrok, da strelja vsaka puška samo na eno razdaljo, n. pr. 100 m točno na cilj, na katerega se meri, na bližjo razdaljo strelja malo više, na daljo razmeroma nižje. — Smešno!« In vprašanje je rešeno.

Čenjeni tovariš v sv. Hubertu — premisli si stvar, preden čitaš dalje, kakšen odgovor bi Ti dal mojemu »pacijentu« in kako si Ti razlagaš njegova strela, ali pa si vzbudi v spomin, da li se Tebi ni že isto pripetilo? Če nisi veliko premišljal in nisi šel stvari do konca in si morda imel tudi za svetovalca tako brumnega puškarja, kot moj pacient — potem si gotovo kralko razsodil: zgrešil je, pa nič drugega! Drugipot bo bolje!

Ti in vsi, ki tako sodijo, se temeljito varajo. Možiček je res nekaj zagrešil, a ne morda, ker je pogledal krivo skoz daljnogled, temveč, ker je pomeril preveč točno v srce!

Ta je pa bosa — jih že čujem — ni zastoj gulil 8 dolgih let gimnazijske klopi, še zna dosti »latinščine«! Nič latinščine — v skromni slovenščini Ti bom objasnil, kakšna je stvar. Evo!

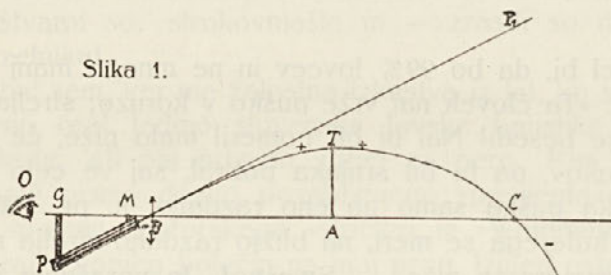
Streljalo se je, kakor si videl iz pisma, z 8 mm »Schönauerc« in daljnogledom. Zapomnimo si to dejstvo! Srnjak je stal prilično 10 korakov (7½ m) pred strelcem obrnjen povprek, oziroma široko, in merilo se je skozi daljnogled točno v srce. Pri srnjaku leži srce prilično 10 cm više od spodnjega roba živoča (prsnega

koša) in bi bil moral po običajnem mnenju, da vsaka puška strelja na blizu malo više, dobiti »kroglo« (izstrelak), če ne v srce, vsaj sigurno v pljuča — plečnico. Ali v tem slučaju je strelec srnjaka enostavno podstrelil, prenizko zadel, in če bi bil meril — po starinski teoriji, t. j. nižje, bi bil usekal še malo nižje v smreke!

Razlaga je sledeča:

Vsaka risana cev mora imeti za merjenje (viziranje) vsaj dve stalni točki, vizir (ploščico, gredo, kobilico)³ in muho; če se strelja z daljnogledom, pa eno točko — navadno križec ali iglo, ki ima pomen muhe. Brez te priprave je uravnanje cevi na cilj nemogoče, tako v pogledu pravilne višine vizure, kakor tudi glede pogodka v stranski smeri (desno — levo). Višina teh vizirnih sredstev mora biti odmerjena tako, da na eno samo gotovo razdaljo (distanco) ali tudi več razdalj (100, 200, 300 m)

Slika 1.

poč izstrelka (Flugbahn) seče vizirno črto (premo), ki si jo moramo misliti vodečo iz zenice očesa preko vizirne kobilice in muhe na cilj, ako streljamo brez daljnogleda. Če streljamo z daljnogledom, imamo samo dve točki: križec (iglo) in cilj.

Kolika je višina vizirnih pripomočkov, zavisi od početne brzine izstrelka; za eno in isto razdaljo zahteva naboj z majhno brzino višjo, z veliko brzino nižjo gredo kot prvo vizirno točko, pri isti višini muhe. Neko gotovo višino pa greda mora imeti, da se sploh in tudi razločno vidi.

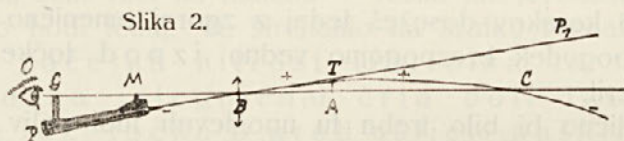
Pri starejših puškah (in nabojih z majhno začetno brzino izstrelka) je bilo potrebno cev na 100 m že precej dvigniti, da se je doseglo sečenje vizirne preme in poti izstrelka v cilju in odnos izmed obeh črt, kar nam predočuje slika 1.

³ Izraza zarezca, ki sem ga nekje čital za »vizir«, ne smatram za povsem posrečenega, ker »zarezca« znači »Grinsel« ali »Kimme«, a obstoje prav dobri vizirji brez zarezca, z belo črto ali belim (srebrnim) trikotom na ploči, in v podobi prstana, okvira ali kroga. Prva vrsta je posebno prikladna za starejše (dalekovidne) oči in za streljanje na bežečo divjačino.

Črta OGMC nam predstavlja vizirno premo iz očesa preko grede (G) in muhe (M) na cilj (C). Črta PP_1 nam predočuje podaljšano os puškine cevi in nam kaže, kam prav za prav merimo, oziroma, kam da moramo uravnati (dvigniti) ustje cevi, da na razdaljo OC zadenemo točno cilj; obenem pa tudi vidimo, da se po izstrelku in vizirna prema ne sečeta samo enkrat – v cilju – temveč prvič že pred ustjem puške v točki B, in da od ustja puške do te točke (B) leži polet izstrelka iz pod vizirne preme, a od točke B pa do cilja nad isto.

Naravno je, da mora vsak izstrelek zadeti do točke B nižje, od točke B pa do cilja višje vizirne preme OGMC.

Vprašanje je sedaj, kje vendar leži ta nesrečna točka? Pri puškah, oziroma nabojih z majhno začetno brzino izstrelka, kakor jo je imela in jo seveda še ima municija s črnim smodnikom, leži ta točka prvega preseka (križanja) obeh črt v bližini ustja cevi, prilično 3–6 m daleč. Ker se je na tako majhno razdaljo zelo redko streljalo, posebno na majhne cilje ne, ni vodil nikdo računa o tem. Vzelo se je kot splošno pravilo: če streljaš

na cilj, ki je bližji kakor je nastreljena puška na točko (v črno), pomeri nižje, ker leži izstrelek nad vizirno premo.

Dovsem drugačna pa je stvar pri puški, ki ima moderno municijo – malodimni smodnik in izstrelek z veliko začetno hitrostjo. Povedal sem že, da je treba vizirnim pripomočkom dati primerno višino, da se sploh in natančno vidijo. Ako vzamemo moderno puško – v našem slučaju Mannlicher-Schönauer 8 mm – z nabojem 2,8 g malodimnega smodnika št. 3 in ogivalnim izstrelkom, težkim 13 g (G. Roth No. 990), ki ima $V_{25} = 650$ m/sec prvoletne brzine (celo okrog 750 m/sec brzine doseže se z ostnatimi S-izstrelki), tedaj bi odgovarjala greda, ki jo še natančno vidimo, tako veliki distanci pristrela in tako veliki ordinati polji nad vizirno premo (AT v sliki), da bi ne prihajala za lovsko uporabo – razmeroma majhne razdalje in nizke cilje – v poštev.

Pomagamo si tedaj na ta način, da ne posadimo muhe naravnost na cev (ali šino), kakor je to pri starejših risanicah, temveč postavimo isto na podnožec (sedlo). (Slika 2.) Vsak strellec ve, da, čim višje postavimo muho, tem nižje moramo skloniti (pobesiti) ustje cevi, kadar uravnamo puško na cilj – kadar

pomerimo. To pa moramo izvršiti, če hočemo na lovsko razdaljo (100–200 m) zadeti cilj, ne da bi se dvigala črta izstrelkove poti preveč nad vizirno premo, oziroma nad največjo višino cilja, n. pr. srnjakovim oprsjem.

Ako si načrtamo v sliki 2 vizirno premo in pot izstrelka iz moderne puške z veliko začetno brzino, vidimo takoj, da se tudi v tem slučaju križata obe črti dvakrat: prvič pred ustjem in drugič na cilju, ali zaradi velike začetne brzine in jako iztegnjene poti (razanline, malo vzbočene črte) in visoke muhe, leži ta točka mnogo dalje pred ustjem cevi, kakor pri stari puški (patroni) z majhno začetno brzino in dokaj ukrivljeno črto poti nad vizirno premo.

Posledica tega je jasna: Vsak izstrelak mora na potu MB (ustje puške in točka, kjer se imenovani črti prvič sečeta) udariti pod točko, na katero smo merili.

Razdalja MB je pri Schönauerci (za patrono z 2,8 g malodimnega smodnika št. 3 in 13 g ogivalnim izstrelkom) 18–20 m (22–25 korakov), kar odgovarja prvotni brzini (V 25) prilično 650 m/sec.

Do 25 korakov dosežeš tedaj z zgoraj omenjeno puško in municijo pogodek brezpogojno vedno izpod točke, na katero si meril.

Teoretično bi bilo treba tu upoštevati tudi vpliv na puški nasajenega daljnogleda, ki je montiran na »Schönauerci« navadno 4–5 cm nad (zamišljeno) osjo cevi. Ker predstavlja v daljnogledu križec (igla) muho, kakor smo že omenili, morala bi se razdalja, za katero leži pot izstrelka pod vizirno premo, tudi povečati za gotovo mero,⁴ ki odgovarja tej razliki. Iz vzroka, ki ga bom razpravljal pozneje — tudi eno vprašanj, ki so mi bila stavljeni nešteto krat — pa se ta razlika v praksi izenači in bistvene razlike v daljini MB, oziroma nizkem strelu ni, ako streljamo z daljnogledom ali brez njega, to je, če ga snamemo s puške.

Nesrečni moj pacient je torej srnjaka gladko podstrelil; ker ga je hotel pogoditi »ločno v srce«, ki, kakor smo se domenili — leži v srnjaku prilično 10 cm više spodnjega roba prsi, ravno toliko pa znaša tudi »nizki strel« (Kurzschuß, Tief-schuß) pri imenovanj puški in municiji na tej distanci.

Izstrelak je sfrčal tedaj vprav izpod »dlake« in srnjak je odklonil oba svinčena pozdrava zdrav in čil, ter se bavkajoč poslovil.

⁴ Polovica razdalje med osjo cevi in optične osi daljnogleda.

Pri streljanju na manjše cilje, ako se strelja z risanico — ruševca, lisica, mačka — pod istimi okolnostmi, je seveda zgreška še lažja, vsled manjše višine cilja.

Seveda bi bil nesrečni strelec takoj videl, na čem je stvar, če bi bil preizkusil s svojim puškarjem puško na isto razdaljo, na katero je streljal srnjaka (10 do 15 korakov). Ali to obema ni prišlo na um, ker očitno oba nista imela pojma o odnosu vizirne črte in poti izstrelka; in ne zamerimo lovcu — strelji na tako majhno razdaljo niso baš pogosti, ker redkokdaj pusti srnjak lovca tako blizu. Puškar seveda bi moral to vedeti!

Vsekakor pa mora lovec z moderno municijo in puško to dejstvo upoštevati. Sicer so redki ti slučajji; meni se je dogodilo že nekolikokrat, da sem streljal srnjaka, ki je prišel na klic, prav blizu — še bliže od 20 korakov — ako ni pravočasno opazil prevaro in jo odkuril, kar imam tudi zabeleženo neprijetno v spominu. Opasnejša je bila stvar z ogromnim merjascem v Karpatih 1916. leta, ki se me je lotil na komaj 3 metre — tu je šlo za mojo kožo in moje kosti. Podrl sem ga s kroglo med obe oči, a cilj sem vzel na temenu — rešila me je balistika!

Pravilo bodi tedaj, če streljamo na kratko razdaljo: Čim večja je začetna hitrost izstrelka in napram temu (ravna iztegnjena) črta poti izstrelka, tem dalje leži točka B pred ustjem puškine cevi in strel pade nižje — čim manjša je začetna hitrost izstrelka in napram temu ukrivljena črta poti izstrelka, tem bliže je točka B ustju puške in strel pade višje!

(Nadaljevanje bo sledilo.)

Ing. Anton Šivic:

Nekaj prispevkov h gospodarskemu pomenu lova.

Zadnji podatki lovske statistike, ki jih je prinesel »Lovec«¹ lani, so obravnavali snov za leto 1923. Ti podatki so bili objavljeni za območje vse Slovenije in za vsakega takratnih srezov posebej.

Izza leta 1923. so se sicer posamezne stvari izpremenile, vendar pa so ostale v glavnem več ali manj iste, kakor poprej.

V sledečih vrsticah hočem podati nekaj najvažnejših podatkov za leto 1925., nabranih tekom letošnje spomladi. Opuščam

¹ Primerjaj članek: »Lovstvo leta 1923. po statističnih in drugih podatkih«, v lanskem letniku »Lovca«.

pa letos objavo podatkov za posamezne sreze, nadejajoč se, da se bodo lovci zadovoljili z navedbami, sestavljenimi za celotno območje mariborske in ljubljanske oblasti (brez Kastva).

Leto 1925. smo imeli samo še 1 ograjeno lovišče (oboro) v območju ljubljanske oblasti, in sicer pri Sv. Katarini nad Tržičem. Ograjenih je tam 3128 ha, v katerih neguje lastnik jelenjad. Poleg jelenjadi so v lovišču tudi srnjad in divje koze v prav lepem številu. — 5 ha obsegajočo oboro v Slivnici pri Mariboru, kjer je bilo nekaj damjakov, je lastnik leta 1924. opustil.

Samolastnih lovišč je bilo leta 1925. v ljubljanski oblasti 232 na površini skupno 123.709 ha, v mariborski oblasti pa 298 s skupno površino 106.874 ha.

Samolastnih lovišč ima:

ljubljanska oblast	114	od	115 ha	do	200 ha
	67	od	200 ha	do	500 ha
	26	od	500 ha	do	1000 ha
	25	nad	1000 ha		
mariborska oblast	169	od	115 ha	do	200 ha
	93	od	200 ha	do	500 ha
	14	od	500 ha	do	1000 ha
	22	nad	1000 ha		

Poleg tega je v ljubljanski oblasti 17 rezervatnih lovišč na površini skupno 5699 ha, v mariborski oblasti pa 1 lovišče s površino 746 ha.

Občinskih lovišč, ki so bila v zakupu, je bilo l. 1925. v ljubljanski oblasti 355 na površini, ki znaša skupaj ca. 781.800 ha. Zakupnine za leto 1925. se je plačalo samo v ljubljanski oblasti (brez sreza kastavskega) 1.522.273 Din. V območju mariborske oblasti je bilo v zakupu 775 lovišč na približni skupni površini 627.647 ha. Zakupnina je vrgla za leto 1925. v mariborski oblasti 871.029 Din, všteti tudi sreza Čakovec in Prelog. Leto 1925. je torej v Sloveniji znašala zakupnina za občinska lovišča 2.393.302 Din, napram 1.595.392 Din, ki se je plačala za leto 1923.

Do izvedencih se v smislu predpisov štajerskega in koroškega lovskega zakona ni upravljalo nobeno lovišče.

Neoddanih občinskih lovišč v ljubljanski oblasti ni bilo, v mariborski pa 14 na skupni površini 8467 ha.

Ker je potekla zakupna doba, v posameznih slučajih pa iz drugih vzrokov, je prišlo leta 1925. znova na dražbo v ljubljanski oblasti 25 lovišč, v mariborski pa 71. Za 13 lovišč se je med letom 1925. v ljubljanski oblasti zakupna doba po-

daljšala dosedanjim zakupnikom, v mariborski oblasti pa za 30 lovišč.

Odstotno razmerje ograjenih, dalje samolastnih in rezervatnih lovišč napram občinskim loviščem je v ljubljanski oblasti 15 : 85 (ne računši Kastva), v mariborski pa 14 : 86 (vštevši Čakovec in Prelog). Pri občinskih loviščih znaša v ljubljanski oblasti povprečna zakupnina na 1 ha 2.04 Din, v mariborski pa 1.38 Din.

*

Lovskih kart za koledarsko leto 1925. je bilo izdanih:

a) Tako zvanih državnih lovskih kart s polno kolkovno takso (za lovske gospodarje in njih goste) v ljubljanski oblasti 2540 kom., v mariborski pa 3046. Lovskim čuvajem, zapriseženem za posamezna lovišča, v katerih vrše službo, je bilo priznanih v ljubljanski oblasti 836, v mariborski oblasti 666 brez plačila kolkovne takse, dalje kolkovne takse prostih kart državnim gozdarskim nameščencem 23 komadov v ljubljanski oblasti, 14 komadov v mariborski oblasti. Proti plačilu $\frac{1}{4}$ kolkovne takse je prejel lov. karto slušatelj šumarstva v ljubljanski oblasti.

Skupaj je bilo torej leta 1925. oddanih v ljubljanski oblasti (vštevši tudi Kastav) 3400, v mariborski (vštev. Čakovec in Prelog) 3726 lovskih kart. Izkupilo je znašalo za redne pristojbine v ljubljanski oblasti 51.000 Din, v mariborski 55.905 Din. Kolkovne takse pa se je pobralo za lovske karte v ljublj. obl. 89.282.50 Din, v mariborski pa 99.845 Din. Kolkovna taksa za lovske karte je znašala torej v Sloveniji za leto 1925. — skupaj celih 189.127 Din in 50 par.

* *

Število lovskih organov je bilo leta 1925. sledeče:

Izprašanih poklicnih lovcev je bilo v ljubljanski oblasti 59, v mariborski 31, neizprašanih v ljubljanski oblasti 58, v mariborski 4, za silo izprašanih 11 v ljubljanski, 9 v mariborski.

Lovskih čuvajev, zapriseženih, in za silo izprašanih pri sreških poglavarjih je bilo v ljubljanski oblasti 123, v mariborski 754, zapriseženih, a neizprašanih čuvajev pa v ljubljanski oblasti 875, v mariborski 217. Zapriseženih lovskih gospodarjev je bilo v ljubljanski oblasti 9, v mariborski 15. Brez čuvaja je bilo v ljubljanski oblasti 65, v mariborski oblasti 162 lovišč, od slednjih je 139 občinskih lovišč. (Pri napovedi osebja sreza Čakovec in Prelog nista všteta.)

Vsega skupaj je torej lovsko varstveno službo opravljalo v ljubljanski oblasti 1124 organov, v katerih je pa všteti 269 or-

ganov, ki so bili v glavnem postavljeni za gozdarsko varstveno službovanje. V mariborski oblasti (brez srezov Čakovec in Prelog) je bilo vsega skupaj 1032 lovskih organov, med kojimi je bilo 200 v glavnem postavljenih za gozdarstvo.

* * *

Za leto 1925. so lovski gospodarji (lastniki lastnih lovišč, rezervatov, obor, zakupniki in podzakupniki občinskih lovišč) izkazali sledeči lovski plen:²

V ljubljanski oblasti V mariborski oblasti

Jelenjadi	61 komadov	1 komad
Damjakov	—	2 komada
Srn	1636 komadov	712 komadov
Divjih koza	292 komadov	28 komadov
Zajcev	11220 komadov	16920 komadov
Divjih petelinov	71 komadov	66 komadov
Ruševcev	44 komadov	21 komadov
Gozdnih jerebov	660 komadov	380 komadov
Kolorn	6 komadov	4 komadi
Belih jerebic	4 komadi	—
Fazanov	45 komadov	1450 komadov
Poljskih jerebic	1730 komadov	6190 komadov
Prepelic	980 komadov	570 komadov
Slok	443 komadov	650 komadov
Velikih kozic	144 komadov	8 komadov
Divjih gosi	44 komadov	390 komadov
Divjih rac	1355 komadov	1780 komadov
Tukalic	64 komadov	50 komadov
Štokelj	8 komadov	—
Medvedov	4 komade	—
Volkov	7 komadov	—
Divjih prašičev	36 komadov	8 komadov
Jazbecev	313 komadov	185 komadov
Lisic	1127 komadov	1500 komadov
Kun	168 komadov	120 komadov
Podlasic	180 komadov	520 komadov
Dehorjev	180 komadov	220 komadov
Vider	15 komadov	24 komadov
Divjih mačk	58 komadov	22 komadov
Veveric	1984 komadov	4810 komadov
Orlov	4 komade	10 komadov
Sov	304 komade	280 komadov
Jastrebov, sokolov, kraguljev	1455 komadov	2085 komadov
Vran, srak	7800 komadov	14600 komadov

² Pri ljubljanski oblasti ni všteti kastavski srez, pri mariborski oblasti pa sta srez Čakovec in Prelog všteta.

Napovedi so, kar se tiče redkejših vrst divjačine, precej natančne, ker jih je lahko kontrolirati. Manj natančni pa so podatki za številnejšo divjačino, ker posamezniki ne napovedo vsega svojega plena in so dotične številke v celoti gotovo prenizke.

Glede redkejše divjačine naj sledi nekaj pojasnil:

Od izkazane jelenjadi se je postrelilo največ v obori pri Sv. Katarini nad Trzičem, nekaj pa v Kokri, odnosno na Jezerskem. Dve košuti sta bili uplenjeni v Loškem potoku v kočevskem okraju, jelen je padel v ljubljanskem okraju. Ti trije komadi so se priselili najbrž iz snežniškega gorovja, kjer je bilo na strelni listi 10 komadov.

Od napovedanih divjih koza odpada 37 komadov na kamniški srez, 71 na kranjski, 1 na lilijski in 183 na radovljiški srez, v mariborski oblasti pa večinoma na Savinjske planine.

Ruševce izkazujejo srez: Kamnik 9, Kranj 7, Radovljica 28, v mariborski oblasti pa srez v območju Savinjskih planin in Pohorja.

Fazane so izkazali v ljubljanski oblasti med plenom srez: Brežice 22, Kamnik 7, Kranj 1, Krško 1, Litija 2, Ljubljana 3. V mariborski oblasti fazani niso redki.

Medved je postal plen lovcev v kočevskem srezu (3), v novomeškem 1 (v lovišču obč. Ambrus).

Volkove se je posrečilo ubiti v kočevskem srezu 2, v logaškem 4, v novomeškem 1.

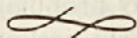
Veliko je bilo postreljenih divjih prašičev, in sicer v srezih Brežice 8, Kozje 15, Laško 3, Ljubljana 1, Novo mesto 9, v mariborski oblasti pa 8.

Med številnimi divjimi mačkami bo morda tudi nekaj poudivjanih domačih vmes.

Planinska orla sta bila ustreljena 2, 1 komad na Jezerski planini, 1 komad na Kofcah.

Poljskih jerebic, ki so ponekod številno zastopane, je bilo leta 1925. po nekaterih srezih jako malo ustreljenih, tako n. pr. ima izkaz za srez črnomeljski 4 komade, kočevski nobenega, laški 5, lilijski 16, logaški 6, radovljiški 7.

Novčna vrednost pravkar izkazane, leta 1925. v Sloveniji uplenjene divjačine je prav znatna.

Spomini na „Kaliče“.

Najprej naj povem, da so Kaliči gora, ali bolje rečeno hrib vrh hribov med Sodražico in Loškim potokom. Kraj je poraščen z visokim mešanim lesom; vmes in ob vznožju hriba je polno lazov in jas; skralka rečeno: pravi dorado za srne. Tudi jelen, ali medved se večkrat priklatita, slednji še celo prav pogostokrat. Za lovca so tedaj Kaliči najbolj privlačna točka, kjer najde polno utehe in zabave. Kdor se enkrat s tem krajem seznanil, ga vzljubi ter želi večkrat posejiti; ako pa prilika za to ni dana, mu ošlane vsaj v neizbrisnem spominu. Taki spomini se zlasti vzbujajo v meni, zato hočem spraviti enega med bele lište »Lovca«.

Drrrrrrrr, je zadrdrala ura budilka prvo junijsko jutro l. 19.... in me zbudila iz prijetnega spanja. Kar ni hotelo biti konec tega neprijetnega drdranja. Spočetka, ko sem taval še nekako v polspanju, skoraj nisem vedel za kaj prav za prav gre. Šele proti koncu, ko je ura drdrala v počasnejšem tempu, kot bi me dražila: »Dej, dej dvi-gni se Le-na-rt,« sem se domislil svojega načrta: da sem se namenil — na srnjaka. Ta misel me je kar vrgla iz postelje v že pripravljene jerhaste hlače, ali bolje rečeno: te hlače so kar same skočile vame, saj imajo že toliko privlačne sile v sebi kakor magnet. V 5 minutah sem bil oblečen in opremljen z vso lovsko opremo — prav po vojaško.

Ura v zvoniku farne cerkve sv. Lenarta je ravno udarila dve, ko sem stopil iz hiše v precej hladno junijsko jutro. Bilo je še popolnoma tema in tajinstven mir je vladal vsepovsod. Lepa bela cesta, po kateri me je sprva peljala poť, je bila dovolj vidna, kljub temu, da pelje večidel skozi temen gozd. Po pičli uri hoda je bilo treba kreniti s ceste navkreber po slabi kolovozni poti. Ker so se oči teme že nekoliko privadile, mi ni bilo treba prižigati luči, dasiravno je bila hoja mnogo bolj nerodna kakor prej po cesti.

Ravno je pričel nebeški cerkovnik ugašati na nebu prve zvezde, ko sem dospel na sedlo pod Kamenim gričem, odkoder se ti odpre pogled na kališki gozd. Bil sem tako rekoč na cilju, zakaj lazi in jase, kjer se utegne pasti srnjak, so skoraj pred nosom. Ker pa je bilo za zalaz še pretemno, sedem kraj poti in se zamaknem v lepo to in poezijo probujajočega se jutra...

V kratkem času je nebeški cerkovnik pogasil lučice na nebu, le ena — jutranjica, je še ponosno blestela, kot bi se hotela ponašati svojih posebnih privilegijev, ki jih ji je podaril stvarnik

prirode. Od severa je polegnil lahek vetrič, ki je prijetno božal komaj docvetele zelene liste visokih bukev, da je bilo čuti kot bi šepetale med seboj. Se celo na grebenu rastočo travo je predramil vetrič, da se je zazibaje otresla srebrnobelih kapljic jutranje rose, ki so padale liki rubinom na mehka tla. Vrh Kamenega griča je skovikala sova, edini glas gozda, ki je vsakemu lovcu neprijeten. Polagoma so se počeli oglašati do srca segajoči akordi ptičev, kojih glasovi so stopnjevaje prešli v veličasten zbor... Iz daljave se je začul prvi zvon, oznanjajoč stvarstvu, da se noč umika dnevu. In res: bližnji hribi, gore, doline, vse je namah zrastle pred očmi, kakor bi jih slikar naslikal na platno... Skoraj sem pozabil, zakaj sem prav za prav prišel, tako sem se zamaknil v to vstajenje dneva; šele ko sem zagledal bližnje jase in laze v čisti jasni obliki pred seboj, me je vrglo kvišku — za ciljem.

Da je treba pri zalazu hoditi tiho in oprezno, ve predvsem oni, ki ga je srnjak ob kaki priliki pozdravil s svojim bev-bev, še preden ga je bil sam zapazil. Niti ena hlačnica se ne sme drgniti ob drugo; še celo če ti po trebuhu zakruli, baje sliši ta žival; če pa piha veter proti srnjaku, pa niti tega ni treba. Dobi te v nos, kakor se izraža večina lovcev. Skratka rečeno: zalaz je višek lovske umetnosti. Kadar srnjaka tako prevariš, si lahko bolj ponosno zafakneš zeleno vejico za klobuk, kakor če ga ustreliš na brakadi...

Po mehkih stezicah, katerih je v Kaličih polno, sem se plazil od laza do laza, previdno kakor mačka. Sprva sem naletel na pasočo se srno, katere sem se, da me ne izda, izognil v velikem loku. Bližajoč se lazu, kjer sem največ upal na uspeh, sem postal še bolj pozoren, zakaj pred dobrim tednom sem tu videl močnega srnjaka... In res, up me ni varal: kakor cekin na zeleni mizi mi je padla v oči rdeča lisa sredi zelene trave. Srnjak, nič hudega sluteč je žurno mulil cvetke po trati. Radi prevelike razdalje se je bilo treba še kolikortoli približati, kar pa radi slabega kritja ni bilo prav lahko. Zalezoval sem le v trenutkih, ko se je srnjak, trgajoč travico, sklonil k tlom, podobno kot petelina med brušenjem. Prišedši na skoro 120 korakov razdalje, dvignem puško k licu; v tem trenutku pa tudi srnjak, kot bi ga nekaj vščipnilo okrene z glavo, zroč ravno proti meni. Vedel sem takoj kaj to pomeni, ali v svojo nesrečo je srnjak še toliko postal, da je muha puške pokrila lopatico in jeknil je strel, ki mu je prekrizal pobeg...

Glavni cilj, ki lovcu uteši strast, je bil tedaj dosežen; treba je bilo le še opraviti običajne formalnosti, t. j. srnjaka izčistiti — iztrebušiti. Lovski pravično je, da se to delo ne izvrši na tako vidnem mestu, kakor je sredi laza ali poti, temveč kolikor mogoče

v zatišju, ter da se iztrebki po možnosti zakrijejo. Ker se tega pravila vedno držim, sem zanesel srnjaka kraj laza, kakih 10 korakov v gozd.

Pri tem svojem poslu pa sem doživel sledeče presenečenje: Ko iztrebljam srnjaka in kleče ogledujem rogovje in strelno rano, zaslišim neko slopanje po lazu. Ozrem se in moje oči so se ujele z očmi velike rjave pošasti, poleg nje pa je capljala še ena prav majhna: medvedka z mladičem. Kakor okamenela je obstala in zrla nepremično vame, jaz pa seveda v njo, in to v razdalji 15 korakov... Dasiravno je prišel ta obisk skoraj nepričakovano, vendar me ni niti malo spravil v zadrego ali ob prisotnost duha. Hipno sem pregledal položaj in sklenil: streljam samo v slučaju obrambe, t. j. če medvedka napravi še par korakov proti meni, iz česar bi bilo sklepati, da me namerava napasti. Mislil sem si: če ustrelim komaj par tednov staremu mladiču mater, prvič to ne bi bilo lovski pravično, drugič pa bi se zameril gotovim najemnikom sosednjih lovišč, o katerih sem vedel, da medveda ščitijo, zlasti pa ne streljajo medvedk poleg mladičev.

No, če bi bila medvedka res tako nevarna kakor jo opisujejo, bi bila svoj posel prav lahko opravila in me raztrgala, še preden sem bil jaz za obrambo pripravljen, kajti puško sem imel prislonjeno najmanj 6 korakov stran, poleg tega pa je bila tudi prazna. Ali medvedka je kakor prikovana stala na mestu toliko časa, da sem šel po puško, nato zopet na prejšnje mesto, kjer sem vzel iz suknjiča, ki sem ga bil prej slekel, kroglo in nabil puško. Šele v trenutku, ko sem puško zaprl, se je obrnila in urno odkurila v gozd — tako urno, da je mali vedno zaostajal in ga je medvedka godrnjajoč vabila za seboj.

Jaz, zadovoljen, da se mi ni bilo treba meriti ž njo, pa sem v mislih dejal: Hvala lepa visokorodna gospa za prijazen obisk. Revanžiram ti ga na ta način, da bom med nevednim ljudstvom izpodbijal mnenje o tvoji krvoločnosti; v to mi bo dobro služila lastna skušnja, za katero si me topot obogatila.

Zelo rad bi se bil še malo časa pomudil v tem gozdnem paradizu, ali čas mi ni dopuščal, zato sem brž naprtil srnjaka na pleča in hajd. Na sedlu Kamenega griča pa sem se še enkrat ozrl in iz srca mi je vzkliklo: Z Bogom Kaliči, z Bogom gozd in vsi tvoji prebivalci; hvala vam lepa za užilka polno jutro — na skorajšnje svidenje.

Novo in staro o jerebu.

Nisem še ustrelil prvega zajca, ko sem imel še kot »čopolasi začetnik« že na vesti nekaj jerebov, ustreljenih na »klic«.

Od takrat se mi je ta lov, in jereb sam, tako priljubil, da sem rad odklonil vsako priliko drugega lova, posebno divjaške brakede, če sem mogel in utegnil baviti se s pisanim jerebom.

Že okolnost, da si na jerebjem lovu navadno sam in sam svoje sreče kovač, mi je omilila ta lov ravno tako, kakor vsako drugo vrsto lova, pri kateri nisi vezan na drugo družčino kakor kvečjemu na spremstvo svojega zveslega pomagača: psa frmača.

Da ne samo v času, ko delujeta piščalka (klic) in puška, tudi v lovopustu in tam, kjer nisem pohajal kot lovec, povsod in vselej sem pazljivo opazoval to priljubljeno mi divjačino, da se čim bolje upoznam z življenjem in običaji tega prelepega stanovca naših gozdov.¹

Pokojnega prof. Fr. Valentiniča² — našega spodnještajerskega rojaka — najtemeljitejšega poznavalca jereba, sem poznal osebno in kratko pred njegovo prerano smrtjo sem zanj nabiral različne podatke o jerebu, ki jih je mislil ta znameniti lovec in raziskovalec porabiti kot dodatek svoji, med jerebarji občeznani knjigi »Das Haselhuhn«.

Nemila smrt je iztrgala Valentiniču pero in puško iz rok, in nekaj teh podatkov sem priobčil v imenovanih nemških (avstrijskih) lovskih listih; pa tudi pozneje sem, kjerkoli sem mogel, skušal prodreti v tajnosti življenja našega jereba. Teh tajnosti je še dokaj!

V sledečih vrsticah se bom bavil z nekaterimi deloma še sedaj spornimi vprašanji in povedal, kaj sem videl in izkusil, in kake zaključke si delam iz tega, ne da bi zaradi tega krčevito trdil, da je moje mišljenje edino pravo.

Že Valentinič v svoji knjigi in drugih spisih omenja kot najmanj objasnjena, poleg drugih, sledeča vprašanja:

1. Natančno spoznavanje starosti jereba (samca) petelina.
2. Ali je jereb - samec pri družini, dokler so mladiči (piščeta) še majhni, oziroma je cela tropa (gnezdo) še vkup?

¹ V glasilu »Lovec«, »Waidmannsheil« in »Hugos Jagdzeitung« sem priobčil svojčas več obširnih člankov in številno krajših notic o jerebu. Op. pis.

² Prof. Franz Valentinitzsch: »Das Haselhuhn.« Vollständig neubearbeitet von A. B. v. Krüdener, 1926. Op. ured.

3. Vprašanje »enoženstva« ali »mногоženstva« (monogamije ali poligamije) pri jerebu. To vprašanje je sicer popolnoma pravilno rešil imenovani učenjak sam in tudi večina najboljših poznavalcev jereba mu je pritrdila, vendar so se oglasili tu pa tam nasprotno trdeči veščaki in lovci.

4. Kar se tiče težine in jačine jereba, je Valentinič odklonil in pobil pretirane trditve posameznikov, vendar je, v kolikor so mu dopuščala lasna izkustva, v tej sporni točki posegel prenizko, kar bomo videli natančneje niže.

5. Različna vprašanja iz lovske prakse, posebno glede klicanja.

*

1. Prvo vprašanje, s katerim se je znanstveno bavil tudi moj součenec in znani ornitolog prof. G. v. Schiebel² (rojen sicer v Šleziji, a mladost je preživel v Sloveniji in je sedaj nameščen v Freistadtu na Gor. Avstrijskem), je pokojni Valentinič obravnaval malo »površno« in dal v svoji knjigi sicer obče točen opis mladega in starega petelina (jereba), vendar ni dovolj očrtal in označil bistvene in največ v oči padajoče razlike, ki jih ugotovi lahko najpriprostejši človek sam, brez vseh umetnih in znanstvenih sredstev in znanja.

Razen splošnega zunanjega tipa, ki obstoja v tem, da ima mlad petelin — govorim tu o jerebu, ki je že samostojen — po razdelitvi trope in ko so mladiči še samo v rahlem stiku med seboj — v septembru, brez sumnje še mnogo mladinskega, na kokoško (samico) spominjajočega na sebi, n. pr. rjavkasto nadahnjeno perje na prsih; majhno, ozko in ne posebno živahno rdečo »rožo« nad očesi, navadno, a ne vselej, manjšo težino, ne čez 400 g itd.

Glavna a točna razlika obstoji v naslednjem:

a) Grlo (podbradek) starega petelina je septembra meseca, vsaj pri nas, popolnoma srčne, zamoklo sajaste barve ali celo nekoliko kovinsko se lesteče; perje pri zelo starih petelinih v podobi »bradice« podaljšano, in cela lisa je ostro očrtana in jo obmejuje belkast trak, ki vodi od očesa izpod črne lise po vratu.

Mlad petelin ima rjavkastočrno, bolj mrklo liso (podbradek), nikdar v bradico podaljšano in čestokrat se vidi še celo v pozni jeseni (novembra) v njej kako peresce, ki je še povprečno rjavkasto ali sivkasto-šareno, kot ostanek izpremembe mladinskega perja, oziroma jesenske goličve sploh. Obrobek črne lise ni ostro obmejičen in več ali manj lisast.

² Ornithol. Monatsberichte 1922.

Pri tej priliki moram tudi omeniti, da se jereb goli (brije) samo enkrat, in sicer poleti, oziroma do jeseni, a ne dvakrat (tudi pomladi) kakor trdi mnogo lovcev. Golitev se počne že junija — julija in traja do jeseni.

Prvi završe svojo zimsko obleko starci, in če vidiš ali ustreliš (kjer to dovoljava zakon) petelina, ki ima že avgusta popolnoma črno brado, brez belkastih in marogastih peresc v njej, prisežeš lahko, da je to star petelin.

b) Drugo, jako zanesljivo znamenje je barva repa, posebno zgornjega.

Repna peresa jerebov »pahljače«, siva, z rjavkastočrnimi pikicami in lisami posuta, pred krajem s črnim trakom obrobljena, se končajo v sivkasti (a nikdar ne v bel) rob. Teh trakastih peres je 14; srednji dve peresi sta rjavkasti brez traku.

Razlika med mladim in starim petelinom, ki sem jo omenil in dokazal že Valentiniču in ki jo je dognal hkratu tudi prof. Schiebel, obstoji v tem, da ima mlad petelin temnočrn trak na vsakem peresu, ki je tolik v dolžini, kot so široka poedina repna peresa, a starec ima mnogo ožji, več ali manj rjavkastočrn, mrkel trak, ki je posebno proti sredini repa že pretkan s sivkasto barvo ostalega peresa, tako da se pri posebno starih petelinih, ki pa lovcu pridejo precej redko pred cev, skoraj ne more govoriti o sklenjenem traku.

Tudi so skrajna 2 do 4 peresa (16 peresne) pahljače pri mladem petelinu odstrižena v obliki topega triogelnika, čim starejši pa je petelin, tem bolj se približuje konec peres ravni ali oblokasto ukrivljeni črti.

O teh razlikah sem se prepričal pri tako veliki množini (blizu 1000) jerebov, ki sem jih ustrelil sam, ali pa dobil v roke od lovcev jerebarjev, da si nisem nikakor v dvomu o njih točnosti.

Na lovu naj se o tem prepriča vsak jerebar sam. Ako se je petelin oglasil na klic, bo vsak izkušen jerebar kaj lahko, posebno pričetkom sezije (sedaj 1. september) razločil mladega in zelo starega petelina.

Klic (pisk) mladega petelina je krajem avgusta in do srede ali konca septembra še nepopolen, nekako zavozljan, bolj tih in neodločen; poedini deli celega verza so netočno in mehko, nekako boječe in jecljajoče izvedeni.

Star petelin pa poudarja posamezne dele svojega klica točno, odločno, krepko odsekano in ostro — nekako kakor kmečki fant, ki kliče in vriska na korajžo! Če prvi del ali pa konec vsega stiha (verza) še ponavlja: »Tsi-tsi tsitseri-tsi-tsi-tsui« ali pa »Tsi-tsi-tseritsisui-tsisi-tsui«, potem lahko prisežeš, da je dotični

pevec že precejšnja starina, kakor sem že omenil v svojem spisu v »Lovcu«, I. letnik, str. 141. Ravno tako so skoraj gotovo mladiči, ki zaključavajo svoj klic z zanikrno in široko zabrušenim »tsu«, namesto čisto in krepko donečega konca »tsui« ali tsiu«.

Tudi dolnji (spodnji) del repa, tako zvani »numi« (Unterstoß), se pri mladem jerebu prilično dobro razlikuje od starca, čeprav ne tako izrazito. Mnogo je krajši, ostro trioglat in ne sega nikdar do črnega traka. Njegove rjave in črno obrobljene lise se zelo točno vidijo. Pri starem petelinu je spodnji rep skoraj bel, rjave in črne proge so malo vidne, sega pa do črnega pasu repnih peres ali pa celo vanj. Te razlike najbolje vidiš, ako jereba položiš na hrbet in popolnoma po dolžini raztegneš.

2. To vprašanje je še bolj zamotano in gotovo je, da se glede istega najmanj zлага večina opazovalcev in lovcev, — če se sploh bavi ž njim. Valentinič ni povsem, ornitolog prof. dr. Schiebel² pa je trdnega prepričanja, da je petelin - oče v e d n o pri svoji rodbini, ko se ista vzgaja in dokler se jeseni ne razkropi. Istega mnenja sta tudi ruska veščaka baron Krüdener in Sabanijev. Nasprotnih mnenj je seveda ravno toliko.

Dasiravno sem se za to vprašanje najtemeljiteje zanimal in imel v najrazličnejših loviščih — posebno v lovopustu — izredno pogoste prilike za opazovanje in sem iste tudi porabil, da bi do-gnal resnico, moram priznati, da sem zalotil petelina sicer č e - s t o k r a t a n e v s e l e j pri družini. Mislim, da bo pač v tem imel prav stari Valentinič, ki pravi, da je resnica v sredini, in da so gotovo med jerebi skrbni in dobri, pa tudi nemarni in zanikerni očetje! Sicer pa smatram, da od e n k r a t n e g a ogleda dru-žine ni mogoče sklepati takoj — auť — auť, kakor bom omenil še pozneje. Moje mnenje pa je na osnovi mnogoštevilnih izkustev, in čeprav sem si v svesti, da se mnogo jerebarjev ne zlaže ž njim, to-le:

Če petelina jereba pri večkratnem pohodu, ali pa tedaj, ko vidimo družino prvič, ne opazimo, je vsekakor mogoče in naj-verjetnejše, da je postal žrtev kake roparice, nedeljskega streljača ali zanke ali pa da se nahaja malo oddaljen, tako rekoč na »pred-straži«, in da ga nismo mogli opaziti, ko smo dvignili kokoške in piščeta.

Kadar so mladiči že precej dorastli, proti koncu julija ali za-četkom avgusta in kadar ima petelin še belkasto grlo, ni prav lahko v hipu spoznati petelina - očeta in ga razločiti od ostalih članov družine. Zaradi tega je treba eno in isto družino opazo-

² V pismu 21. II. 1924.

vati večkrat in če mogoče v miru. Sodim po svojih izkustvih v tem pogledu, da je »stari« navadno pri svoji družini, ali pa vsaj blizu nje.

Nekolikokrat sem videl samo kokoš s piščeti, a ne daleč starca samega, o katerem ne dvomim, da je bil »pravi oče« dece in »edini ljubi« njen.

Če ga pri večkratnem pohodu nikakor nismo videli, je gotovo poginil. Naj navedem primer:

Posebno skrbnega očeta je imelo gnezdo jerebov (9 mladičev), ki so se izlegli leta 1921. v tako zvani »Straži« v kamniškem lovišču. Tam sem na zalazu na srnjaka in nadzirajoč revir, celo poletje opazoval to družino, pri kateri je bil vedno stari petelin. Držali so se običajno blizu kolovoza, ki vodi od Palovške poti pod Vancar v Kraček, in kakor rečeno, »papa« je bil stalno pri svoji »lepši« polovici in otročajih. Videl ga je tudi lovec Fr. Vidmar (Cibrov Francelj), ki je hodil večkrat isto pot, popolnoma zanesljivo.

Sličnih dokazov bi lahko navedel in dokazal še več iz svoje prakse!

3. Brez vsake sumnje je, da živi jereb v izključnem enoženstvu, dokler mu živi družica, ki jo je izbral navadno že jeseni. Ker je nadštevilnost petelinov ugotovljena, je tudi izključeno, da bi imel en petelin po več kokoši, kakor to vidimo in smo vajeni pri jerebovih najbližjih sorodnikih, pri velikem petelinu in pri ruševcu.

Že barva perja sama nam natančno kaže, kaj je pravo! Slavní Darwin je že dokazal, da pri vseh pticah, posebno pa pri kurah, nosi samec - petelin popolnoma različno obleko kakor samica-kokoška, ako dotična vrsta živi v mnogoženstvu, a zelo slično, malo se razlikujejoče perje, če živi v enoženstvu. Tudi je pri prvih samec dokaj večji, pri drugih skoraj enake telesne velikosti.⁴

Ako se strinjamo s trditvijo, da je petelin navadno, če tudi ne vselej, pri družini in pomislímo, da jereb samec razen črnega grla, ki je pa v juniju in juliju še belkastó, nima posebne razlike v perju od kokoške, potem nimamo vzroka kriviti jereba mnogoženstva, tudi če bi petelini ne bili v nadštevilu. Za nas jerebarje bi bilo pač zelo prijetno, če bi vsak »ata« imel več potomščine od različnih (nadštevilnejih) »majk«.

⁴ Primerjaj velikega petelina, ruševca, pava, fazana in celo domačega petelina — mnogoženice — in jereba, belko, kotorno in poljsko jerebico — enoženice — glede razlike v perju in velíčine spolov!

V tem slučaju bi se jereb samec seveda malo brigal za različne svoje otročaje, tako malo, kakor se veliki petelin, ruševac in fazan ne briga, ki se poslovi po svatbi »rebus bene gestis« od svojih mnogoštevilnih družic, prepuščajoč njim samim materinsko veselje in skrbi.

Velikega petelina in ruševca menda še nikdo ni videl v krogu svoje, ali bolje rečeno, svojih družin, kar bi bilo celo opasno za mater in otroke: samec petelin s svojo pestro barvo in znatno velikostjo bi privlačil vsakojake sovražnike, posebno bistrooke ujedel!

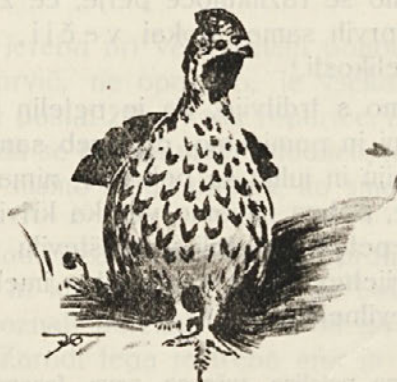
Na Zgornjem Štajerskem, blizu Schladminga v Riesecku mi je celo neki stari lovec trdil, da veliki petelin in ruševac pobijela mladiče, ako jih zasačita. Ne vem, koliko je na tem resnice. Fazana sem že videl, da je neusmiljeno kavsnil mladiča, ki je slučajno s kokoško prišel v njegovo bližino.

Da jereb v pozni jeseni, še bolj pa spomladi nerad trpi drugega, posebno mlajšega, ali drugi par v svojem stalnem, priljubljenem in prisvojenem stališču, je precej ugotovljena stvar, čeprav ni nedružaben.

Slike pa, ki se lupatam vidijo, in ki predstavljajo velikega petelina ali ruševca kot solidnega očeta v krogu mile soproge in nežne dece, so prosta izmišljotina dotičnega »umetnika«, ki o stvari ni imel pojma!

Seveda velja zakonska zvestoba jerebove ženice le, dokler je — navadno že pretekle jeseni izbrani — mož živ. V slučaju, da isli pred ali med rastičijo, oziroma pred valjenjem pogine, ni treba »da si ona izbira drugega«, kot vdovica (ludi dvakratna) ga kaj lahko in hitro dobi, kar je pri dokazani nadštevilnosti petelinov popolnoma naravno in umevno.

(Konec bo sledil.)

Propast beljskih lovišč.

Dnevniko so sredi meseca julija poročali o težkih nesrečah in žalostnih prizorih, ki so se dogajali v svetovno znanih loviščih državnega veleposestva Belje v Vojvodini, ko so razbesneli valovi silnih vodá prodri preko nasipov v lepa, dobro oskrbovana lovišča tistega trikotá med Dravo in Donavo pred osješko trdnjavo, ki ga je naša država dobila v last po Verzajlski mirovni pogodbi.

Mislím, da ne bo odveč, ako tudi naši lovski krogi čujejo nekaj podrobnejšega o katastrofalnem delovanju poplave, ki je tako silne ne pomni nikdo v támošnjih krajih. Seveda so neukročene sile vodá oškodovalé in opustošile v teh dneh nebrojno drugih gospodarskih vrednoš, žitna in koruzna polja, travnike, hiše in tovarne, toda nas lovce naravno in predvsem ljudi zanima žalostna usoda lovišča na veleposestvu Belje, o katerem smo že vsi kaj slišali ali čitali.

Lovstvo in ribarstvo je na tem državnem posestvu važna gospodarska panoga, ki se z znatnim odstotkom udeležuje na čistem dobičku. Vsako leto donašata upravi ti dve panogi 4—6 milijonov dinarjev, kar je v današnjih dneh gotovo zelo znatna vsota. Ali od teh je sedaj, vsaj donos lovstva brezdomno za več let uničen in upropaščen. Tam, kjer so bile pred nekaterimi dnevi še zelene livade, hladni vrbaki, z gostim trstjem obkrožena jezercá in tihe struge, polne plemenite divjačine, suhozemne in povodne... tam se širi sedaj nepregledna gladina kalne, rumene vode, ki je uničila čez noč na tisoče gnezd in pomladka, v kateri je utonilo nebrojno število divjadi, in po kateri spominjajo na senčne gozdove le še vršički posameznih dreves, ki gledajo iz vode. Nekoliko statističnih podatkov bo morda ogromno škodo bolje objasnilo:

Veleposestvo Belje meri sedaj 86.277 kat. oralov, t. j. 49.648.96 ha. Od tega je gozdnega posestva preko polovice. Gozdna direkcija, ki ima 4 gozdne uprave ali okrožja, upravlja z osebjem (ca. 72 gozdarskih uslužbencev in 400 ribičev) vso to gozdno posest in tudi lovstvo in ribarstvo.

V ribarski centrali, ki ima svoj sedež v Apatinu, je osredotočena vsa ribarska uprava po glavni strugi Donave, vseh stranskih strugah in ribnikih, do iztoka Drave, katerih površina meri pri normalnem stanju vode 44.000 kat. oralov. 19 ribarskih postaj z omenjenimi stolinami ribičev eksploatira ribarstvo, večinoma po tako zvani »napolici« ter daje letno 400.000 do 500.000 kg ribjega mesa. Veliko se nalovi belic, klenov in drugih neplemenitih rib, okoli 40% vsega plena, medtem ko na žlahne ribe odpada 60%, in sicer na mreine in krape do 25%, na sôme 15%, na ščuke 15%, na smučé, kečige in jesetre 5% skupnega letnega lova.

Neplemenite ribe, ki se na trgu ne morejo prodati, se očistijo, osole in posuše. Soljena riba je priljubljena narodna hrana v severni Srbiji, kamor se proda letno 5 do 10 vagonov.

Za časa poplav naravno ni ribjega plena. Ribarske postaje, ribolovne naprave, mreže, sake in bobnje je voda večidel pokvarila ali odnesla. Ribe so se pri teh velikanskih razlivih porazgubile v poplavljeni polja, ki so polna obilne hrane — in ribiške mreže in trnki ostajajo prazni.

Mnogo hujše pa je zadela usoda lovstvo in lovišča. V gozdovih in močvirnih goščah, skoraj 50.000 kat. oralov, je bilo mnogo najraznovrsnejše divjačine. Bilo je dva tisoč kosov jelenjadi, preko tisoč kosov srnjadi, več tisoč zajcev in fazanov, več sto divjih svinj, mnogo lisic, vider, divjih mačk ter nešlelo jat vodne peručnine, plic močvirnic in pernatih ujed. Vso to divno, živo kraljestvo pernate divjadi v donavsko-dravskih nižinah so v nekoliko strašnih urah popolnoma razdejale in opustošile sile prodirajočih vodá. Nekoliko trenutkov divje borbe z valovi, obupnih krikov, cvilenja mladičev, obupnega potapljanja. Nato tišina. Samo šum brezkončnih vodá... Tako, da se človeku vsiljujejo slike prahistorijskih potopov in geoloških pogrezanj kopnin v morske globine.

Slike za časa besnenja te božje šibe so bile tako pretresljive, da so ljudje često pozabili na lastno nevarnost in nesrečo ter radovoljno s čolni pohiteli na pomoč potapljajočim se živalim. Bilo je dosti slučajev, ko so kmetje, sedeči na slemenih svoje poplavljenе hiše, pomagali srni, da se k njim reši na streho. Jeleni z dvignjenimi rogovi, zbegano tavajoči po vodnih daljinah, so se s prestrašenimi pogledi in z vlažnimi solznicami tako proseče obračali do ljudi, da jim nikdo ni mogel storiti žalega. Obupana divjad je v nevarnosti izgubila vso plahoto, ter se vdano in nemo predajala človeškim rokam, izročujoč jim svojo usodo na milost in nemilost — in ljudje, kakor da so v tej občí smrtni nevarnosti občutili sorodnost vsega toplega življenja na tej zemlji, so bili usmiljeni in reševali divjačino, kakor svoje domače živali, kakor sami sebe... Strašno je bilo slišati divje trobljenje in tuljenje jelenov, ko je ponoči nenadoma udarila voda v temne gozdove. Plast prodirajoče vode je bila takoj po 2 metra visoka in vse šume so bile trenutkoma obkoljene ž njo. Visoki nasipi, betonski zidovi, mnoga poslopja so naenkrat izginila v šumečih vrlincih, in samo še vrhovi vrb in jagnjed so ostali vidni, jedva moleči iz vodne gladine tam, kjer so bili doslej tihi gozdovi, domovi številne divjačine. Vse, kar je bilo živo, je zmedeno in smrtno preplašeno begalo na vse strani, da bi si rešilo borno, golo življenje. Štiri ure je trajala ta strašna borba na življenje in smrt v brezkončnih valovih — dokler ni utihnila... Nad tisoč mrtvih jelenjih trupel so dosedaj že potegnili iz vode in pokopali, ker je neznošen smrad že kužil ozračje.

Najhujše je bilo za žično ograjo osrednjega lovišča. Tam so našli preko 600 vtopljenih jelenov in košut. Čez žico niso mogli. A v nočni zmedi, v kateri je vsakdo mislil v prvi vrsti na rešitev svojega lastnega življenja, ni bilo mogoče nuditi potrebne pomoči. Tudi kraljev ljubimec, stari štirí in dvajseterec je našel smrt za mrežo.

Krdelo jelenov se je rešilo na neki holm, kjer so stali do trebuha v vodi, drhteči v bojazni. In ko so jim v čolnih pripeljali sena in koruze, je ta plemenita divjad jemala brez strahu in s solznimi očmi, tako rekoč iz rok rešilno hrano, po treh hudih gladnih nočeh.

Približno dve sto petdeset kosov jelenjadi so rešili in spustili v suhi les »Kozaro«. Mnogo jelenov in košut stoji po kmetskih hlevih, kjer se krmi z domačo živino za jasli.

Uboge srne so se skoraj vse potopile.

Dvajset mladih srnic je bilo zbranih v nekem gaju, pripravljenih za dvor — vse to je voda odnesla.

Eno srno so našli ob nekem prepljavljenem drevesu, visečo za vejo, kjer se je s kljukasto privitimi sprednjimi nogami držala, da je voda ne odnese. Vso onemoglo so rešili v čoln.

Na slemenu neke kovačnice, ki je bila do strehe v vodi, je bilo videli močnega srnjaka, ki je stal ponosno, kakor kak divji kozel. Poleg njega se je otresala vode košata lisica.

Divje svinje, zlasti starejše, ki dobro plavajo, so se večinoma rešile, ali pobegnile v gozdove preko državne meje.

Od mladih divjih prascev so videli dva na plavajoči plasti sená, kjer sta rila veselo in brezbrizno, kakor da sta na kakem otoku. In voda jih je nosila. Ali naenkrat sta prerila plast, seno se je razgubilo in uboga prasca sta se pogreznila in utonila.

Ogromen divji merjasec je v begu udaril sredi skozi vas in vdrl prav na dvorišče zdravnikove hiše.

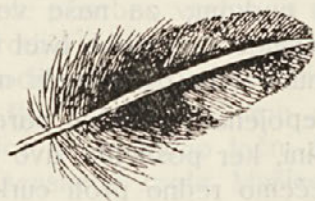
Fazani, zbegani in splašeni, so preleteli na prostrane suhe senožeči, kjer je seno bilo zloženo v plasti. Toda tam so bili brez kritja in skrivališč. Orli, škarniki in kragulji so jih pobirali kakor jagode s klobuka.

Zarod je ves uničen. Zajci so vsi propadli. Divjačina, ki se je rešila vode in plic roparic, se je razkropila po vsej okolici; večina je pretekla mejo.

Zanimiva je bila neka oddaljena logarnica, pri kateri je voda že dospela do prvega nadstropja. Iz oken so tulili trije lovski psi in nad oknom v kletki je nervozno poskakoval majhen kanarček..., dokler jih niso z ladjo rešili sigurnega pogina.

Tako so ta lepa lovišča danes ugonobljena in pokončana, pokrita od silnih vodnih mas, kjer privezujejo čolne za dimnike streh in telegrafске droge, in kjer hrbtico ladij češejo vrhovi potopljenih gozdov...

Dela se nepretrgoma. Številni inženjerji vodijo posle na krajnih nasipih. Na stoline rodbin vrši kuluk, bataljoni vojakov vihte molike in lopate, da bi zavarovali vsaj poslednja ogrožena polja, žolta v žitu, naše rodovitne, ravne Vojvodine. Ali veliko posesstvo v Belju, pač od časov princa Evgena Savojskega, — ki ga je bil 1687. leta prejel koš darilo za zmago nad Turki pri Senti, — ni videlo hujše nesreče in ni pretrpelo težjih izgub, kakor letos.

Dr. Avgust Munda:

Lov z umetno muho.

(Konec.)

Lov s plavajočo muho. (Dry fly².)

Ta metoda se je porodila v zadnji tretjini preteklega stoletja na Angleškem. Reke srednje in južne Anglije so mirnega toka, zelo hranovite, postrvi pa radi obilice hrane izbirčne in lene. Vsak sportnik ve, da je v mirni vodi težko ujeti ribo na umetno muho, ker ima riba priliko, da si jo natančno ogleda. To spoznanje je dovedlo Angleže na lov s plavajočo muho; Angleži jo zovejo dry fly (slovensko: suha muha). Lov s plavajočo muho se smatra v sportnih krogih vsega sveta za vrhunec sportnega ribarstva; v posameznih angleških vodah je dovoljen sploh samo ta način lovi.

Kakor sem že omenil, je lov s plavajočo muho primeren in potreben za mirno tekoče, lene vode; v brzinah in šumičih ni treba loviti z dry fly, ker riba v deročinah muhe itak natanko ne razločuje. Salmonidske vode v Sloveniji so po ogromni večini gorski potoki z brzim curkom; za naše vode zadostuje torej popolnoma lov s potapljajočo se muho (wet fly).

Lov s plavajočo muho (dry fly) temelji na sledečih načelih:

1. Mušica, ki je prepojena s tekočim parafinom, mora stalno plavati na vodni površini, ker posnema živo mušico, ki je sedla ali padla na vodo. Mečemo redno proti curku; trnki dvojčki so za to lov nerabni, ker mušico preveč obteže.

2. Lovimo vedno le z eno mušico in je ne mečemo slepo na vodo, nego redno le na prostor, kjer vidimo ribo ali kjer zapazimo

² Izgovori: draj flaj.

obročke, ki jih dela riba, ko pobira mušice z vodne gladine; seveda ne mečemo neposredno na točko, kjer riba stoji, nego približno eno ped pred ribo.

3. Ker mečemo proti curku, je treba vrvico stalno navijati ali jo krajšati s tem, da jo polegamo z levico skozi obročke.

4. Po vsakem melljaju zamahnemo s pernico kakor z bičem nekolikokrat po zraku, da se mušica posuši.

5. Žilica in vrvica se ne smeta nikdar potopiti; radi tega bodi predvravnica in vsaj 10 metrov vrvice namazane z masljo; dober preparat za zmaščenje vrvic je Cerolene; žilica naj meri le 1.5 do 2 metra.

6. Če ujamemo ribo, operimo mušico, odstranimo z nje vsako sled krvi in sluz, posušimo jo z robcem in jo nato zopet prepojimo s parafinom.

Kakor vidimo iz navedenega, sliči lov s plavajočo muho precej lovi s potapljajočo se muho proti curku; razlika je le ta, da plavaj dry fly stalno na vodi.

Za lov s plavajočo muho uporabljamo posebno ribnico. Pernica bodi 3 metre dolga, lahka in prožna, pa ne tako gibčna kakor za lov s potapljajočo se muho. Močnejša bodi pernica radi tega, ker mečemo z debelejšo, prepojeno, težko svileno vrvico. Vrvica bodi proti koncu stanjšana; isto velja tudi za predvravnico. Vsa priprava bodi med seboj v pravem harmoničnem razmerju. Pernica bodi pravilno obtežena s kolescem, vrvica pa imej jakost, ki je pernici primerna. Angleška tvrdka Hardy navaja v svojem ceniku pri vsaki pernici, katere vrste kolesce in katere jakost vrvic je pernici primerna. Glavna razlika med pripravo za lov po obeh gori opisanih metodah (dry fly in wet fly) pa je v umetni mušici.

Kakor sem že omenil, posnema »dry fly« živo mušico, ki se je spustila na vodno gladino, da se odpočije. Zaradi tega morajo biti mušice te vrste posebno vestno in natančno izdelane; posnemat morajo prirodno žuželko v vseh podrobnostih. Ker je dry fly posnetek prirodne mušice (ne pa izdelek domišljije), je umetnih mušic tipa »dry fly« manj kakor tipa »wet fly«; vsega jih je le 33 vrst; te mušice so izključno točni posnetki živih žuželk tako moškega kakor ženskega spola. Mušice od številke 1 do 25 pripadajo rodu enodnevnih (Ephemeroidea); med temi jih je 12 moškega in 13 ženskega spola. Te vrste mušic so za perničarja najvažnejše. Številki 26 in 27 spadata k rodu dvokrilcev (Diptera), številka 28 rodu kožokrilcev (Hymenoptera), številke 29 do 33 pa rodu Triopterae.

Perničar, ki lovi s plavajočo muho (dry fly), mora torej poznati žuželke v naravi, da ve, s katero mušico naj lovi. Mušica, ki se potaplja, izgubi svojo obliko in barvo; mušica, ki plava na vodi, pa mora sličiti na las mušicam, ki takrat frče nad vodo.

Vse žuželke spreminjajo, ko se razvijajo, svojo obliko. Znanstveno se zove žuželka, ko se izbubi, subimago; imago se pa zove žuželka, ko je že popolnoma razvita. Angleži rabijo za subimago besedo »dun«, za imago pa označko »spinner«. Vse mušice z označko dun predstavljajo torej žuželke v nedovršeni, one z označko spinner pa žuželke v dovršeni obliki. Z besedo »spent« in »burnt« je označena žuželka, ko je izlegla jajčka, ko leži z razprostrtimi krilci na vodni gladini. Baš slednje označene mušice so pravi umotvori angleške trnkarske industrije.

Navedel sem gori omenjene angleške označbe umetnih mušic, da ve perničar vsaj približno, kaj predstavlja umetna mušica, s katero lovi.

Drugi načini lovi z umetno muho.

a) Lov z umetno muho na vlak.

V Adiži na južnem Tirolskem love postrvi z umetno muho na vlak. Muho mečejo in vlečejo po vodi na način, kakor vleče sulčar svojo vado. V Adiži love na ta način neko veliko vrsto postrvi, ki je slična ali morda istovetna z našo glavatico iz Soče ali Neretve (*trutta genivata* n. sp.). Love jo z velikimi muhami, ki jih sami vežejo; te muhe ne sličijo naravnim žuželkam; vežejo jih zgolj po domišljiji in so podobne muham, s katerimi love losose. Teh muh riba očitno ne smatra za žuželke, ker žuželke ne plavajo proti curku; po vsej verjetnosti jih smatra za druga živa bitja, najbrž za ribice. Mušica »Aleksandra« n. pr. predstavlja majhno ševnico (*phoxinus laevis* Ag.).

Za to lov je treba močno pernico kakor za lov lososov. Muha je privezana na trnek števil. 1 in ima v primeri z drugimi umetnimi muhami precejšnjo težo. Mečejo jo po curku navzdol in jo vlečejo s kratkimi potegljaji v presledkih k sebi; muha plava seveda nekoliko pod vodno gladino.

Gori označena vada ima po krivici naziv umetna muha; ž njo nima ničesar skupnega, ker ne predstavlja žuželke nego drugo živo bitje, po vsej verjetnosti ribico.

Za slovenske vode ta način lovi ni primeren, izvzemši za jezerke v Bohinjskem jezeru; uspehe bi pa dosegli s to lovjo v naših južnih vodah, kjer živi glavatica (*trutta genivata* n. sp.).

b) Lov s potopljeno muho.

V sportnih knjigah čitamo često tudi o lovi s potopljeno muho. Mušico spustimo pod vodo, če stoje ribe na dnu in ne prihajajo po hrano na vodno gladino. Ta vrsta lovi ni zanimiva; pravi sportnik se z njo ne bavi.

c) Lov z umetno muho ponoči.

Slednjič naj omenim še način lovi z umetno muho, o katerem v strokovni literaturi še nisem ničesar čital; to je lov z umetno mušico o mraku in ponoči. Ko se zmrači in posveti luna na vodno gladino, pobirajo ribe še vedno mušice in veše.

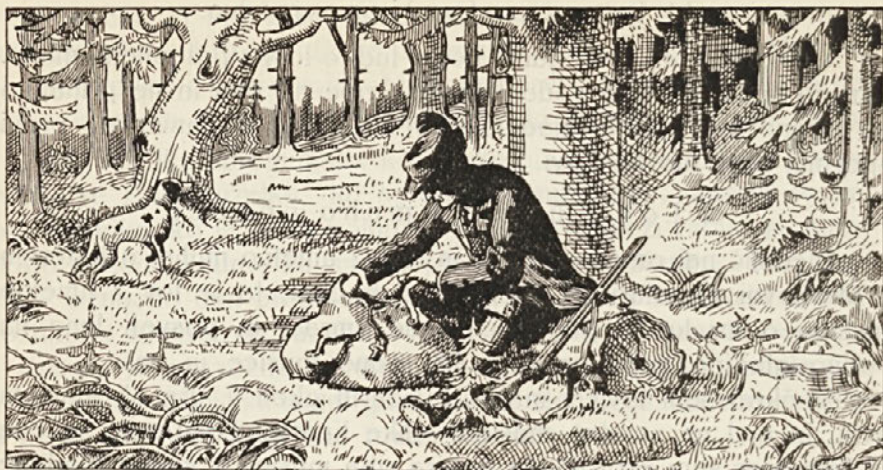
Večkrat sem lovil v majskih večerih okoli 9. ure ob luninem svitu in ujel na umetno mušico velike lipane. Lovil sem seveda le tam, kjer sem zapazil, da pobira riba mušice z vodne gladine; posadil sem mušico tik nad obročkom, ki ga je bila napravila riba, in jo držal tako, da se je jedva dotikala vode; nato sem jo nekoliko premaknil, da je napravila majhen valček. S tem sem opozoril ribo, da je na vodi nekaj živega. Ker sem bil na prijem pripravljen, sem ribo navadno tudi dobil. Te vrste lov seveda ni nikaka umetnost; treba je le bistrega očesa, ki je vajeno videti tudi ponoči; vsekakor pa je taka lov polna poezije.

Kako ravnamo z ujetjo ribo?

Preden končam, naj še kratko omenim, kako ravnajmo z ujetjo ribo. Ujeto ribo ubijmo takoj in ji šele nato izrujmo trnek. Da ostane sveža in okusna, jo odprimo, iztrebimo in ji skrbno izbrišimo sleherno sled krvi, da je zunaj in znotraj popolnoma suha. Razume se, da ribe ne smemo oprati; mokrota pospešuje razpad. Trebušno voolino nabašimo s travo, meto ali z drugim zelenjem, nato pa zavijmo vsako ribo posebej v papir ali platno. Tako ostanejo ribe tudi v hudi vročini ves dan sveže. Nahrbtnik ali košaro z ribami imejmo vedno v hladu ali na senčnatem prostoru. Če lovimo dlje časa na enem prostoru, zložimo ribe iz nahrbtnika na travo v senco in jih zložimo v nahrbtnik šele, ko zapustimo prostor.

Če rib ne uporabljamo istega dne, obesimo jih čez noč vsako posebej na zračen prostor; operemo jih pa šele tik, preden jih pristavimo na štedilnik.

Iz lovskega nahrbtnika.

Iz zapisnika IV. rednega občega zbora podružnice S. L. D. v Ptujju, ki se je vršil dne 30. maja 1926 ob 10. uri v Narodnem domu v Ptujju.

Dnevni red: Poročilo načelnika, tajnika in blagajnika. Volitev novega odbora; obvezno članstvo; slučajnosti.

Načelnik konstatira sklepčnost ter pozdravi prisotne. Spomni se umrlih članov ter pozove prisotne, da se v znak sožalja dvignejo s svojih sedežev. Nato prečita dopis centralne, v katerem se je opravičila odsotnosti, ter preide na dnevni red.

V svojem poročilu poudarja smoter podružnice. Delokrog iste razvršča v tri bistvene točke: 1. Pobijanje lovske tatvine in preganjanje lovskih tafov; 2. zatiranje lovu škodljivih živali in 3. medsebojno podpiranje pri delu za povzdigo naših lovišč. Z veseljem konstatira uspeh podružničnega delovanja zlasti pri zatiranju lovu škodljivih živali. Naša lovišča polagoma oživljajo, narašča število jerebic in fazanov celo pri srnjadi opažamo porast. Sklep zadnjega občega zbora, da se podaljša oziroma popolnoma zabrani odstrel na določeno divjačino, se je dobro obnesel.

Tajnik prečita zapisnik zadnjega občega zbora, ki se odobri. Nadalje poroča, da je podružnica nabrala in odposlala 360 Din centrali za strelsko tekmo. Na seji z dne 27. novembra 1925 se je sklenilo obvezno nošenje lovskih znakov za vse člane. Na konferenci delegatov podružnic v Celju se je razširil delokrog naše podružnice tudi na Čakovec in Prelog. Od velikega župana mariborske oblasti je prejela podružnica 30 steklenic fosforjevega preparata, ki se je razdelil 11 lovskim zakupnikom. Poročilo o zatiranju škodljivcev je zelo ugodno. Kljub temu, da je strup došel prepozno, se je ugonobilo 1785 škodljivcev (6 zakupnikov ni javilo uspeha). Posebna zasluga gre Martinu Zelenku, ki je na lovišču Pongratza pokončal 604 sive vrane, 3 črne vrane, 183 srak, 15 kanj in 5 lisic, skupno torej 816 komadov. Sreski poglavar in načelnik mu izrečeta pohvalo ter predlagata, da se ga nagradi.

Tajnik prečita okrožnico o novem volilnem pravilniku. Nadalje so se zbrali podpisati vseh članov za obvezno članstvo.

V letu 1926. se je izdalo pri sreskem poglavarstvu 224 drž. lovskih kart in

75 znižanih za lovsko osebje. Včlanjenih pa je teh komaj tretjina.

Blagajnik poroča o stanju blagajne za dobo vseh treh let. Pregledovalca računov sta našla račune v redu ter predlagata, da se da staremu odboru absolutorij.

Voli se z listki, in sicer prvič načelnik in podnačelnik, potem pa ostali odbor. Določijo se skrutinatorji, in sicer dr. Vončina in Brenčič.

Izvoljeni so bili: za načelnika dr. Fr. Šalamun, za podnačelnika pa Gvido Pongratz. Odbornikom pa so bili izvoljeni: F. Fischer, P. Pirich, I. Šegula, U. Peček, A. Barle, A. Mazlu. Pregledovalcem računov pa so bili izvoljeni: I. Snój in A. Svetina. Zaupniki pa so: J. Čeh z Ločiča, M. Zelenko iz Kicarja, I. Budigam s Turškega vrha, V. Glatz s Krčevine, M. Zupančič iz Hajdine in dr. A. Ban iz Ormoža in A. Vesenjāk iz Središča.

Centrala je dosegla, da bodo morali biti vsi zakupniki in sozakupniki člani S. L. D.

Sprejme se predlog, da se tudi letos ne strelja fazank in srn. Odstrel srnjaka pa se omeji na dobo od 1. junija do 1. septembra. Priporoča se, da se ne strelja zajca pred 1. oktobrom. Če pa je kdo tako srečen, da ima na svojem lovišču fazanke za odstrel, naj jih rajši polovi žive in jih da zadrugi v razprodajo. Podružnica se obrne na lovsko društvo v Zagreb s prošnjo, da strogo nastopi proti divjim lovcem na slovensko-hrvaški meji, kateri delajo velikansko škodo tudi na naših loviščih ob meji. Obsoja se postopanje nekaterih lovskih najemnikov, ki prestrezajo divjačino na meji istočasno, ko lovi njih sosed.

Zapisnikar.

Sestanek Središnje uprave saveza lovačkih udrženja kraljevine SHS je bil dne 1. junija 1926 v Beogradu. Udeležili so se ga predsedstvo, tajništvo in člani širšega odbora iz posameznih pokrajin.

Predsednik je ob otvoritvi sporočil, da je Nj. Vel. kralj dobrohotno prevzel po-

kroviteljstvo nad Središnjo upravo, kar je odzvalo veliko navdušenje.

Tajnik dr. Erhartič je podal poročilo o delovanju Središnje uprave. Njegovi prošnji, da se ga vsled preobilice uradnih poslov razreši tajništva, se je ugodilo in sklenilo, da vodi te posle do prihodnjega občega zbora ing. V. Koprivnik.

Iz blagajnikovega poročila se je povzelo, da so doslej doprinos za Središnjo upravo vplačala samo društva v Sarajevu in Zagrebu.

Mr. J. Divild je poročal o zadevi zedinjenja vseh lovskih glasil v eno glasilo, kar doslej ni bilo uspelo. Medtem sta umrla urednik beogradskega »Lovca« prof. P. Švabić in urednik osiješkega »Glasa Lovdžije« prof. M. Kišpatić, vsled česar sta imenovana lista prenehala izhajati. Mr. Divild želi, da bi se za sedaj zedinila beogradska in novosadska lov. združenja za skupno glasilo. Po predlogu gen. M. Vasića naj bi se obe združenji sporazumeli glede nadaljnega.

Nato se je obravnavalo o ugodnostih na železnici za lovce in njihove pse, o oprostitvi Središnje uprave in včlanjenih društev plačevanja kolkovne pristojbine za vloge na oblastva, o dovoljenju uvoza lovskih pušk in municije, o povečanju premije za ubite volkove in nevarno zverjad v Bosni i. dr.

Dr. Iv. Lovrenčič je poročal kot predsednik Kinološkega saveza o prednostih skupnega in strokovnega delovanja glede vzgoje in razširjenja čistokrvnih psov ter pozval vse včlanjene zveze k sodelovanju.

Predstavniki Središnje uprave so se po zaključnem sestanku podali na dvor, kjer so se vpisali v knjigo, dr. Stojadinović, dr. Zoričić in dr. Lovrenčič pa so šli k vojnemu ministru zaradi dovoljenja uvoza lovskih pušk in municije.

Zapisnik izrednega občega zbora S. L. D., ki je bil dne 23. junija 1926 ob 15. uri v Celjskem domu v Celju.

Dnevni red: 1. Izprememba društvenih pravil. — 2. Slučajnosti.

Navzočih je bilo 59 članov.

Predsednik dr. Iv. Lovrenčič otvori izredni občni zbor, konstatira sklepčnost ter pozdravi navzoče gg. Josipa Turka, člana ljubljanskega gerentskega sveta, Fr. Rekarja, predsednika dež. sodišča v Ljubljani, zastopnika sreskega poglavarstva celjskega dr. Senekoviča, udeležnike iz Maribora in Ptujja ter kliče vsem navzočim, ki so se odzvali vabilu, najkrepkejši lovski pozdrav.

V smislu § 21. društvenih pravil sme vsak navzoč član zastopati še 5 ne-navzočih članov s pooblastilom. Za overovatelja pooblastil imenuje predsednik dr. Lipolda iz Maribora in I. Zupana iz Ljubljane. Ker nikdo izmed navzočih ne uveljavi pooblastila, se prisodi vsakemu izmed navzočih pri glasovanju samo en glas.

Predsednik prebere pozdravno brzojavko Podružnice za Gorenjsko ter pismi Podružnice v Murski Soboti ter šumarskega referenta za mariborsko oblast višjega svetnika Urbasa. Zborovalci pooblaste društvenega predsednika, da se brzojavno zahvali za pozdrave.

Društveni predsednik preide na dnevni red ter izčrpno pojasnjuje zgodovino S. L. D. za dosego obveznega članstva. Meseca aprila tek. leta je ministrstvo za šume in rudnike naročilo velikima županoma ljubljanske in mariborske oblasti, naj stavita predloge, kako bi se dalo uvesti obvezno članstvo v Sloveniji, ne oziraje se na obstoječe lovske predpise. Dne 26. maja 1926 se je vršila v Ljubljani pod predsedstvom velikega župana ljubljanske oblasti g. dr. V. Baltiča anketa, kjer se je sklenilo, da se sprejme v dražbene pogoje tudi določba, da ne sme biti nikdo zakupnik, podzakupnik ali sozakupnik kakega izdraženega lovišča, če ni član Slov. lov. društva. Na tej anketi se je tudi poudarjalo, da je okrog 300 samolastnih lovišč v zavednih lovskih rokah; lastniki teh lovišč bodo itak sami uvideli potrebo obveznega članstva. Glede obveznega članstva sedanjih zakupnikov pa bo upravna oblast našla pot, po kateri se bodo tudi ti

zakupniki, če morda še niso člani naše lovske organizacije, včlanili. Predsednik poda nato statistiko o prodanih lovskih kartah v obeh oblastvih, ter pride do zaključka, da je bilo v ljubljanski oblasti v letu 1925. izdanih 3400, v mariborski pa 3612 lovskih kart, skupaj torej 7012. Slov. lovsko društvo pa je imelo v obeh oblastvih leta 1925. samo 2042 članov. Izven organizacije stoji torej 4970 lovcev, ki samo uživajo sadove dela in priborjene pravice organizirane manjšine, dolžnosti pa ne nosijo nobene. Jasno je, da mora biti Slov. lovsko društvo v takih razmerah finančno šibko ter odvisno od podpor iz lovskih fondov, da krije primanjkljaje za društveno glasilo ter druge tekoče izdatke, ker vplačana članarina niti ne krije izdatkov tiskarskega dela.

Na anketi je bil sprejet tudi sklep, da se osnuje za vsako oblast v Sloveniji po ena Lovska zbornica, obstoječa iz 7 članov, ki bo obravnavala pritožbe nesprejetih lovcev in iz S. L. D. izključenih članov. Slov. lovsko društvo bi poslalo v vsako zbornico po 3 člane, vlada pa po 4 člane.

Iz podanega sledi, da je treba izpremeniti društvena pravila ter se je v ta namen sklical današnji izredni občni zbor. Predsednik otvori debato glede splošnih smernic.

K besedi se oglasi načelnik Glavne podružnice Maribor dr. Lipold ter poudarja, da je treba z ozirom na današnji položaj ter glede na uvedbo obveznega članstva, ki ga toplo pozdravlja, in z ustvaritvijo dveh Lovskih zbornic društvo reorganizirati v toliko, da se društveno delo deli na ljubljansko in na mariborsko sekcijo; obe sekciji pa bi stali pod nadzorstvom centralnega odbora S. L. D. Vsaka sekcija bi imela svoj odbor, svoj občni zbor, ter bi bilo delo porazdeljeno po političnem teritoriju. V centralni odbor bi pošiljali obe sekciji svoje delegate, predsednik tega centralnega odbora bi bil ali v Ljubljani ali pa v Mariboru. Izdatki za skupno glasilo bi se krili od obeh sekcij, izredni

izdatki pa bi se dovoljevali le tedaj, ako glasujejo delegati obeh sekcij za predlog. Podružnici Murska Sobota in Ptuj sta se že izjavili za tako delitev, ki bo le v korist slovenskemu lovstvu.

Dr. Lovrenčič naglašja, da je današnji občji zbor kompetenten sklepati o reorganizaciji; zato je nujno potrebno, da se danes vsakdo določno izjavi o tej zadevi.

K besedi se priglasil Josip Turk, ki priporoča, naj občji zbor sklepa le o izpremembi društvenih pravil ter predlaga, naj se sprejmejo izpremembe, kot jih je podal centralni odbor. Glede reorganizacije pa je mnenja, naj se še počaka, ker je treba vso zadevo temeljito proučiti, preden se o njej sklepa.

V debato posežejo še gg. Zupan, Stele, Rekar in Hafner, ki vsi uvidijo upravičenost dr. Lipoldovega predloga, vendar pa se jim zdi potrebno, da je treba najprej počakali na izvedbo obveznega članstva.

Na predlog Robeka iz Celja, ki podarja, da je bil današnji občji zbor sklican le z namenom, da se izpremeni društvena pravila, se prekine zborovanje za 10 minut, na kar odidejo člani celjske podružnice v veliko dvorano na posvetovanje.

Po preteku odmora izjavi podpredsednik celjske podružnice v imenu članov te podružnice, da Celjani niso niti za predloge dr. Lipolda. niti proti njim, vendar pa prosijo naj se preide k izpremembi društvenih pravil, vprašanje reorganizacije pa naj se stavi z dnevnega reda. — Zborovalci sprejmejo ta predlog ter se debata o reorganizaciji na predlog Jos. Turka zaključi.

Nato preidejo zborovalci k izpremembi pravil. K vsaki izpremembi otvori predsednik dr. Lovrenčič debato. Člani sprejmejo točko za točko izpremembe, kot jih je nasvetoval centralni odbor z nekaterimi dostavki z dvetretjinsko večino, kar se je še posebej koncem občega zbora na predlog Iv. Zupana ugotovilo. Izprememba § 21., glede glasovanja pri občih zborih, kakor jo je pred-

lagala Celjska podružnica, ni dobila dvetretjinske večine; sprejet pa je bil v ta paragraf dostavek: Občji zbor je sklepčen in ostane sklepčen, čim je navzočih 20 članov, ki zastopajo najmanj 100 društenikov. Izpremenjena pravila, kakor jih je sprejel občji zbor, so priložena zapisniku.

Slučajnosti: Na predlog g. Schaupa iz Maribora se sklenc predlagati centralnemu odboru, naj sklenc, da se vrše v bodoče društveni občji zbori menjaje se enkrat v Ljubljani, drugič pa v Mariboru.

Pred zaključkom občega zbora povzame besedo Josip Turk ter se zahvali predsedniku dr. Lovrenčiču za ves njegov trud in požrtvovalnost, ki ju je doprinesel za povzdigo Slov. lovskega društva in lovstva. Le njegovi vztrajnosti se ima članstvo zahvaliti, da smo dosegli to, kar imamo. Zaključuje svoj govor z željo in prošnjo, naj vztraja na tej poti, dokler ni izvojevana zadnja želja slovenskih lovcev.

Dr. Iv. Lovrenčič se zahvali za izrečeno zaupanje ter želi, naj današnji občji zbor navda vse navzoče z novo vneto do dela za lovske pravice in naj nikogar ne boli dejstvo, ako zborovalci niso sprejeli vseh predlogov, ki so bili stavljani. Nikakor pa ne sme to vplivati na društveno disciplino ter omajati sporazuma v lovskih vrstah.

Zapisnikar.

Zajčji ples. Dne 15. junija t. l. zjutraj sem šel na srnjaka in sva imela z lovcom ob pol štirih sestanek na državni cesti med Mostami in Poloki na Gorenjskem. Po naključju pa se je lovec zakasnil, kar ni njegova navada, in jaz sem krenil s ceste navkreber preko železniškega tira, ki gre tik nad cesto, da preko zgoraj ležeče trate, porasle deloma z jelševim grmovjem, neslišno dosežem strm travnik, kjer je izstopal srnjak. Bil je še somrak, ko sem nad železnico na robu trate obstal, da pregledam trato. Tedaj zapazim kakih 40 korakov pred seboj dve beli navpični lisi, ki sta migotali druga ob drugi. Prvi hip v somraku nisem drugega videl in

oblika ter način premikanja teh lis me je presenečila, ker ni odgovarjala nobeni meni poznani živali. Po prvem presenečenju napnem bolje oči in moje presenečenje se je samo še povečalo. Iz somraka sta se izluščila dva zajca, ki sta stala navpično zleknjena na zadnjih nogah, prsi proči prsom, fik drug ob drugem ter sta poskakovala kvišku, se pri tem obračala in vrtila na desno in levo, šla poskakujoč na zadnjih nogah naprej in nazaj, tako da je nekaj časa menjaje se eden hodil naprej, potem zopet ritensko. Pri tem sta pa drug drugega s prednjima nogama tolkla na rahlo po ramah. Repka sta držala vzdoravno stegnjena. Ker sem še vedno mislil, da me varajo oči, sem jih pogledal skozi frieder. Ali bila sta prava, pristna zajca, eden malo šibkejši, ki sta plesala »moderni ples«, čemur je ta ples najbolj sličil. Med tem se je skoraj zdanilo. Ker sem opazil, da vsled navdušenja pri plesu pozabljata na okoličico, sem se približal na kakih 25 korakov, tako rekoč po prostem in tudi zajca sta se med plesom, ki je imel v figurah pohode naprej in nazaj, približala, tako da sem prizor motril z neposredne bližine 15—20 korakov. Čul sem, kako udarijo prednje tace po volnenem kožuho plesalcev. Bila sta tako v ognju, da je včasi kateri vrgel svojega soplesalca s prsmi vznak na hrbet. Ali trenutek kasneje se je ples nadaljeval. Večkrat sta pri raznih obratih in »figurah« trčila tako skupaj, da sta oba zletela vznak, kar jih pa ni motilo, da ne bi bila takoj zopet na zadnjih nogah sredi vrtinca. Opazoval sem jih deset minut in ves čas ništa napravila enega koraka po štirih. Dan je med tem postal sumljivo svetel. Priplesala sta do majhnega jarka ob moji levi, porastlega z grmičevjem. Ker je bilo tam malo strmeje, sem še videl, kako sta sredi poskakujočega plesa omahnila v jarek ter izginita. Ker ju ni bilo več na izpregled, sem prekoračil livado in sem že videl enega, ki jo je ubiral v hrib spaš.

Iz kretenj sem dobil vtis, da to ne more biti noben dvoboj samcev, nego kvečjemu ljubezenski ples, ki pa se pri zajcih, kolikor vem, precej drugače odigrava.

Težko je pa misliti, da bi se bili dolgouhci po vojni tako zmodernizirali in emancipirali, da bi plesali svoj tango, šymi ali foxtrot. Tudi ne vem, kdaj je ta ples pričel. Očividno sem prisostvoval zadnjemu delu. Morda je bilo prej še več parov. Vsekakor sem prepričan, da takega prizora ne bom doživel nikoli več. Če pa kateri zelenih tovarišev ne verjame in misli, da je to zlezel lovski kljukec, ga morem samo še na eno možnost opozoriti, namreč, da se je morda spremenil v zajce sam hudič in me je hotel s peklenskim plesom zastrašiti. Ali hudič se spreminja v zajce samo na božični večer, kolikor mi je znano, in torej ne ostane drugega, kot divje zajce sprejeti med pestri trop modernih plesalcev. M. S.

Izreden doživljaj v prirodi. Dne 6. junija t. l. sva bila z g. Twrdyjem na turi iz Polevca preko Bevšice in sva na povratku iz Mediega dola profi Jezernici naletela ob petih popoldne približno 100 m nad izvirov potoka Javornika na skupino gamsov, sestoječo iz kozla ter koze, s približno teden dni starim kozličem. Bilo je v gostem bukovem gozdu, ko zapazim naenkrat približno 30 korakov pred seboj omenjeno divjad. Takoj sem opozoril svojega spremeljvalca, naj bo miren, da jih ne bo preplašil. Kdo popiše najino začudenje, ko se drugače tako plašljiva divjad nama nemoženo približuje. Prva je bila koza, krepke postave, ki je nebrižno nadaljevala svojo pot tik mimo mene. Pomolil sem ji roko, ki jo je radovedno povohala, ne da bi se ustavila. Mladiča, stopicajočega za kozo, sem pogladil z roko, za kar se koza nihi zmenila ni. Edino le kozlu, kateri je obstal niže v gošči, sva se menda zdela sumljiva, ker je iz daljave mirno opazoval najino početlje, ter šele kasneje zbežal.

Prijatelji, katerim sva opisala ta izreden doživljaj, za katerega nas lahko zavida marsikateri lovec in ljubitelj narave, so se norčevali, češ, da smo naleтели na Klinarjeve koze (čuvaja ob vodnem nabiralniku Jezernice).

Trdim, da se jim nisem zlagal, no uverjen sem, da sličnega nikdo ne bo doživel, akoravno bi hodil dan za dnem po gozdu. F. K.

Kozorogi pri Sv. Ani v Karavankah so zimo dobro prestali. Tekom letošnje spomladi so se namnožili samo za dva mladiča. Morda jih je bilo poleženih več, ki pa vsled stalnega deževnega vremena in snežnih zameťov niso ostali pri življenju. Sedaj jih je vsega skupaj 19 komadov.

V članku o kozorogih v januarjevi številki »Lovca« sem navedel, da ljubljanski muzej nima nobenega kozoroga. Pristnega kozoroga sicer res nima, pač pa 2 do 3 letnega bastarda-kozla (*Capra Ibx L + C. Hircus L.*). Muzej ga je leta 1879. dobil iz živalskega parka v Hellbrunnu pri Salzburgu. Šivic.

Zanimiv doživljaj. Z rev. gozdarjem M. sva šla pogledat k drvarjem v gozd. Ko sva bila med Bukovim hribom in Konjskim robom, jaz brez puške spredaj, gozdar za menoj z risanico in barvarjem Solom, mi zašepče gozdar: »Kuna!« Sprva nisem mogel opaziti ničesar, ko pa pogledam dalje predse, vidim na poseku sedeti lisico, ki naju opazuje. Gozdarja opozorim: »Stara lisica je, streljajte.« Gozdar nabaše puško, v tem pa se je lisica (samica) parkrat precej glasno in žalostno oglasila ter ostala tam, kjer je bila.

Gozdar je že meril. V tem pa se je lisica pomaknila malo vstran, nakar opazim blizu nje v travi mlade lisičke. Zakličem gozdarju, naj ne strelja. Oba skočiva bližje in gozdar pograbi zaporedoma dve mladi lisici ter mi jih izroči. Gozdar opazi še eno, ki pa se je v naglici izgubila v brlog, kateri je bil komaj 10 korakov oddaljen. Ta čas je porabila tudi stara lisica ter stekla v les, odkoder je ves čas klicala mladiče, ta-

ko da se mi je smilila. Zato sem odredil, da je ni ustreliti, dokler ni vzredila mladičev, ki jih je bilo morda še več, da se morejo sami preživljati.

Mali dve lisički pa sem spravil domov, kjer se prav dobro počutita.

Prav čudno se je obnašal naš barvar Solo. Prijel je lisičko, toda spustil jo je takoj na moj ukaz, ne da bi jo bil kaj poškodoval.

Lisički nameravam vzrediti ter ju pozneje spustiti v umetno napravljen brlog, da poskusim porabnost naših psov jamarjev. Š.

Spominska knjiga J. Š. U. Letos bo poteklo 50 let, odkar izhaja »Šumarski list«, ki ga je započelo izdajati Hrvatsko šumarsko društvo kot predhodnik našega Jugoslov. šumarskega združenja. Slednje se je odločilo, da izda v proslavo petdesetletnice posebno spominsko knjigo. V tej knjigi bo v prvem delu opisan historiat šumarskih društev, ki so obstojala pred njih zedinjenjem v J. Š. U. v posameznih pokrajinah, ki tvorijo našo kraljevino — v drugem delu pa bodo razne razprave o šumarstvu, šumski industriji in trgovini ter lovu.

Kakor se napoveduje, bo knjiga obsegala 500 do 600 strani in jo bo dobiti za nabavno ceno 100 Din. Naročila in vplačila sprejema v Sloveniji: Podružnica Jugoslovenskega šumarskega združenja v Ljubljani. Š.

V vednost in upoštevanje. Novi člani naj se prijavljajo ustmeno ali pismeno pri blagajniku S. L. D., g. ravnatelju Iv. Zupanu, Gosposvetska cesta št. 17, Ljubljana (ne pri uredniku).

Sivari, ki naj pridejo v list, je pošiljati uredniku Šivicu, Bleiweisova cesta 10/II.

Male oglase sprejema blagajnik istodobno s pristojbino za objavo oglasov. Oglase je poslati vsaj 14 dni pred prvim vsakega meseca. Oglasi, ki se ličejo psov, se objavljajo v prilogi »Kinološkega saveza«.

Načelstvo »Lovske zadruge« opozarja interesente, ki si žele v prihodnje nabaviti žive divjačine, fazanov, polj-

skih jerebic in odslej naprej tudi zajcev, da prijavijo svoja naročila vsaj do začetka septembra t. l., da bo načelstvo zadruga moglo pravočasno storiti vse primerne korake.

Na poznejša naročila se razen izjemnih slučajev ne bo moglo ozirati.

Dovoljenja za uvoz lovskih pušk in municije. Artiljerijsko tehnično oddelenje ministrstva vojske in mornarice je na prošnjo predsednika »Središnje uprave saveza lovačkih udruženja kraljevine Srba, Hrvatov i Slovenaca u Beo-

gradu« in na temelju čl. 12. Pravilnika za izvrševanje zakona o posesti in nošenju orožja ukrenilo, da se morejo v bodoče izdajati dovoljenja za uvoz lovskih pušk in municije, in sicer:

za puške enocevke, dvocevke in trocevke in lovske karabinke samo onim lovcem, ki doprinese dovoljenje pristojnega velikega župana, da morejo imeti in nabaviti označeno orožje — in ki bodo priporočeni od pokrajinskih lovskih društev in Središnje uprave saveza lovačkih udruženja SHS.

Iz ribarske mreže.

Profesor Ivan Franke. Prof. Ivan Franke je slavil 16. maja t. l. svojo 85-letnico. Njegov življenjepis je obenem zgodovina slovenskega ribarstva. Kar se je v Sloveniji storilo v pogledu ribarstva, je skoraj edinole zasluga prof. Ivana Franketa. Nevenljivo zaslugu si je pridobil z umetnim gojenjem rib. On je prvi, ki je začel v Sloveniji regenerirati naše vode s plemenitimi ribami. L. 1881. je ustanovil prvo vališče v mlinu pri Okroglem nad Kranjem. Ko je bil premeščen leta 1889. v Ljubljano, je prevzel vodstvo vališča na Studencu, ki mu je posvetil vse svoje sile. Ker je studenec vališča v Studencu deloma usahnil, je ustanovil novo vališče v Poljani pri Želimljah, ki je vseskoz moderno urejeno in ima letno kapaciteto za 100.000 ribic. Naprave v Želimljah so vseskoz njegovo delo.

Prof. Franke je spuščal v vode na ozemlju bivše Kranjske nebrojne količine postrvjeva zaroda; vlagal je po-

točne postrvi, šarenke in zlatovščice. Zaplodil je v naših vodah tudi znamenito soško postrv ali glavatico (trutta genivittata), ki se je ohranila v Ljubljani in Savi, dasi redko, še do današnjega dne. Ribovje v postrvjih vodah pričča še danes o neumornem delovanju prof. Franketa; potoke, v katerih so živele dotlej le manjvredne ribe, je zaplodil s postrvmi in jih spremenil v postrvje potoke. Tudi posamezniku je pomagal rad z nasvetom, kako naj si zaplodi ribe in kako naj jih spravi na trg. Vse to delo pa je opravljal nesebično, imajoč pred seboj edino le idealni interes.

Še kot 85 letnik se živo zanima za ribarstvo in še aktivno sodeluje v vseh ribarskih vprašanjih kot vladni ribarski konzulent. Želimo mu še mnogo zdravih let!

Dr. M.

Hydroelektrič. centrala pri Krškem. Ministrski svet je poblastil ministra za poljedelstvo in vode, da sme zagrebški

mestni občini dati dovoljenje za zgradbo hidroelektrične centrale na Savi pri Krškem. V poštevh prihajajoči odbori so načrt centrale že odobrili. Mestna občina zagrebška si je zagotovila za zgradbo potrebno posojilo in se bo z gradbenimi deli najbrž pričelo že letos.

S tem se bliža načrt elektrarne udeleževanju, ribarstvu v slovenskem Posavju pa bo v nekaj letih zapel mršvaški zvon, ker bo ribam skoraj onemogočena selitev iz spodnjega toka v gornjega.

Nova knjiga ribarske stroke. Slovensko ribarsko društvo v Ljubljani je založilo knjigo »Ribe v slovenskih vodah«; spisal jo je g. dr. Avgust Munda. Knjiga je opremljena s približno 50 slikami sladkovodnih rib, živečih v vodah Slovenije; slike so izredno lepe in so natisnjene koncem teksta na finem papirju. Tekst obsega sledeča poglavja: 1. Vode v Sloveniji. 2. Ribja favna v Sloveniji (Podonavsko porečje in porečje Jadrana). 3. Pogodbe o zakupu ribolovov. Cena knjigi je 40 Din.

Ribarstvo v proračunu 1926/27. V državnem proračunu za leto 1926/27 so, kakor drugi krediti, centralizirani tudi krediti za ribarstvo. Za ribarstvo v državi je preliminiran skupen kredit v znesku 250.000 Din (partija 1214, pozicija 3).

Šarenke v vališču v Želimljem. Slovensko ribarsko društvo v Ljubljani je naročilo iz inozemstva 10.000 komadov zaroda šarenk. Šarenke se bodo krmile v vališču do jeseni in nato oddajale interesentom.

Oddaja postrvjeja zaroda v Želimljem. Postrvji zarod so prejeli v letu 1926. sledeči interesentje: Jakob Kavčič, pekovski mojster v Ljubljani 10.000 komadov, Slavko Plemelj, tržni nadzornik v Ljubljani 3000 komadov, Ignac Banko, v Ljubljani 2000 komadov, dr. Alojzij Kobal, odvetnik v Ljubljani 10.000 komadov, tvrdka Glanzmann in Gassner, Tržič 15.000 komadov, Ivan Vehovec, Žužemberk 1000 komadov, Graščina Hasperk 3000 komadov. Cena je znašala 150 Din za 1000 komadov.

Zarod sulčkov. Slovensko ribarsko društvo v Ljubljani ima v vališču v Želimljem nekaj tisoč komadov sulčjega zaroda, ki se bo oddal pred vsem ribarskim upravičencem, ki so po pogodbi zavezani, spuščati sulčji zarod v svoje vode.

Sulčki v Želimljem. Vališče v Želimljem je prejelo letos okrog 8000 sulčjih iker.

Losos, težek 34 kg 47 dkg. Avgusta 1925 so ujeli v reki Drammen na Norveškem lososa, težkega 34,47 kg; meril je 1,58 m. »The Fishing Gazette«, štev. 2543.

Sulčja lov v seziji 1925/26. Voda je bila vso sezijo lepa in čista, za sulčjo lov izredno pripravna. Ujelih je bilo v vsakem revirju običajno število sulcev, približno 100 kg na revir. Večjih sulcev ni bilo mnogo ujelih. Posledice povodnji leta 1924. se še vedno poznajo. V Savi od Medvod do izliva Ljubljanice skoraj ni več nikakih sulcev, ker je vse povodenj uničila. Sora je prinesla seboj toliko blata, da so se vse plemenite ribe zadušile.

Postrvji zarod. Vališče v Želimljem je moralo letos naročiti postrvje ikre iz Avstrije. Prejelo jih je 70.000, ki so se dobro valile. Zarod je oddal Ribarski odbor interesentom po ceni 1000 komadov za 150 Din.

Sulčja drest v letu 1926. Sulčja drest v tekočem letu je bila zelo ugodna. Drest se je začela v Savi pri Ljubljani na Jožefovo (19. marca) in se je končala o Veliki noči (4. in 5. aprila). Več velikih sulcev se je drstilo v Sori nad Medvodami; pod jezom v Mednem je bilo ob drestu 11 komad. velikih sulcev, v Tacnu pa so jih našli okrog 50. Pravijo, da se v Tacnu še nikoli ni drstilo toliko sulcev kakor letos. Tudi na Vrhniki je prišlo na drest precej sulcev. Vreme začasa drestu je bilo lepo, voda majhna in čista. Tudi po drsti je bilo precej časa lepo vreme, tako da je pričakovati to leto obilo sulčjega zaroda.

Zastrupljevanje rib. 14. januarja 1926 je spustila tvornica usnja Woschnagg v

Šoštanju neko strupeno tekočino v Pako. Učinek je bil strahovit. Zastupljevanje se je raztezalo po vsej Paki in še daleč doli po Savinji. Rib je poginilo na tisoče. Pri Paški vasi ob žagi in mlinu se jih je nabralo toliko, da so zajezile vodo in da so jih morali ljudje z lopatami odstranjevati iz vode. Med poginulimi ribami se je videlo 3—4 kg težke postrvi.

Lipani v Savi in Ljubljani. Lipani v Savi in Ljubljani so po povodnji avgusta 1924 skoraj popolnoma izginili. V Ljubljani se vidijo le še posamezni eksemplari, dočim je bila Ljubljana poprej polna lipanov. Posledice povodnji se bodo poznale še mnogo let.

RAZGLAS.

Licitacija zakupnega lova. Pri Direkciji državnih železnic v Ljubljani se vrši dne 12. avgusta 1926 licitacija za oddajo lovske pravice v zakup v katastralni občini Rdeči breg km 27.0—32.8 proge Maribor—Holmec na zemljišču, ki obsega 224 ha za dobo šestih let, to je od dne 1. julija 1926 do 31. marca 1932. S 5 Din kolkovane, odredbam o državnem računovodstvu točno odgovarjajoče ponudbe je predložili direkciji najkasneje do 11. ure gori označenega dne v zapečatenem ovitku z značko: Ponudbe za zakup lova k št. 11.484 od ponudnika N. N.

Splošni pogoji so interesantom na vpogled pri gradbenem oddelku Direkcije državnih železnic v Ljubljani.

MALI OGLASI.

Srna, popolnoma krotka, 2 letna, za 500 Din naprodaj. Dopisi na uredništvo pod šifro »Srna 500«.

Najboljše lovske puške slovite tvrde P. Wernig v Borovljah, različnih vrst in cen ima v zalogi Slov. tvornica orožja v Radovljici. Ta tvrdka polaga največjo paznost na preciznost in dobroto cevi. Puške te znamke so

zelo priljubljene ter se lovci cele Jugoslavije zelo pohvalno izražajo o njih.

V gačenje sprejema ptice in četveronožce, kakor tudi montiranje rogov itd. Lojze Skrem, preparator — Ljubljana, Breg št. 20/III. — Cene solidne, delo strokovnjaško.

Traži se nadlovopazitelj za revir, poglavito sa niskom divljači. Reflektira se na mladega, vrsnega i nada sve poštenog čovjeka, koji je u svim granama lovogojstva, dresiranju pasa i tamanjenju po lovstvo štetnih životinja i ptica potpuno upućen. Stan daje Udruženje, a plaća prema dogovoru. U obzir dolaze u prvom redu neoženjeni, a onda oženjeni i bez djece. Nastup službe 15. srpnja ili 1. kolovoza o. god. — Ponude sa prepisanim svjedodžbama, fotografijom i naznakom plaće slati na Lovvačko Udruženje u Petrinji, Hrvatska.

Klici za divjačino! Nova pošiljatev različnih klicev, v izborni izdelavi za srnjaka, jereba, lisico, golobe i. t. d., je dospela tvrdki F. K. Kaiser, puškarju, Ljubljana. Zaloga vsakovrstnih pušk, belgijskih »F. N.«, suhlskih Sauer in Sin in Geb. Merkel, od navadnih do najfinejših. Najboljše in zanesljive »U« patrone. Vse lovske priprave, orožje za samoobrambo in municija. Lovski daljnogledi raznih znamk in povečav. Veliko naročil za montiranje daljnogledov na puške je dokaz, da je delo dobro in zanesljivo.

Ribarsko orodje, angleško in monakovsko, za vse vrste ribjega sporta, v največji izbiri vedno v zalogi.

Na letošnji strelski tekmi v Ljubljani 27. VI. 1926, so bila skoro vsa I. darila in prehodno darilo na srnjaka dosežena s puškami puškarja F. K. Kaiser, Ljubljana.

Mali oglasi. Kdor objavlja v »Lovcu« in želi, da mu ponudbe dohajajo potem uredništva, mora svoji objavi priložiti primerno število poštnih znamk.

Lov na Dolenjskem v starih časih in sedaj.

Po pribavljenih podatkih napisal ing. A. Sivic.

V prastarih časih je bil človeku, živečemu samotarsko ali v plemenih lov skoraj edina možnost, da si pridobi živeža in primitivnega odela. Takrat je smatral še neoboroženi človek lov za neprijetno stvar; poslužiti se ga je moral v borbi za obstanek. Pa tudi pozneje, ko si je bil ustvaril stalnejše prebivališče, mu je bil lov neobhodno potreben ne le v prehrano in oblačilo, temveč tudi za izdelavo najprimitivnejšega orodja in za izboljšanje sicer povsem pomanjkljivega orožja.

Bogata zbirka izkoptin, ki jo hrani ljubljanski muzej, nam jasno predočuje one davne čase, ko je bil človek prisiljen, baviti se z lovom, da je mogel živeti. Zadovoljiti se je moral izprva pač z uplenjenjem slabejših komadov, dočim se je močnejših zveri moral ogibati. Kadar pa je ubil kako močnejšo divjad, jo je najbrž slučajno srečal in jo, ako se ji ni mogel izogniti, premagal v obupnem in ljufem silobranu s svojim primitivnim orožjem; večkrat pa ji je po brezuspešnem boju tudi podlegel. Umevno je torej, da je bil prvotno lov ne le zelo naporen, temveč tudi ne-

varen in se ga človek gotovo ni posebno veselil, pač pa se je z zadoščenjem radoval, kadar se mu je posrečilo divjad upleniti in si z dobrim plenom utešiti glad za nekaj časa.

Polagoma se je človek izmočal iz bornega živočarjenja ter si znal zasigurati obstanek na lažji način ter si sčasoma pripraviti vedno udobnejše življenje. Lov mu potem ni bil več neobhodno potreben. Vendar pa se je lovilo še vedno vsepovsod in se še lovi, ter je veljal lov pozneje celo kot užitek, četudi imamo nešteto načinov razvedrila in veselic, ki jih nudi dandanašnja človeška iznajdljivost.

Za nami so časi, ko je moral lovec pokazati pogum in telesno moč v boju z močnimi zvermi. Tehnika je lovsko orožje čudovito izpopolnila in pripomogla k temu, da se je iztrebilo, odnosno zmanjšalo število nevarnih divjih zveri. Prešla je tudi doba, ko so se prirejale morije plemenite divjačine in pokončavanje iste v velikih množinah in ko so izid teh prireditev poveljevali z razkošnimi svečanostmi.

Trditi smemo, da je izvrševanje lova dandanes zadobilo povsem druge in plemenitejše smernice, spojene s pravimi lovskimi občutki in običaji. Večina današnjih lovcev se na lovskem pohodu divi stvarstvu prirode, uživa z razumevanjem lepote narave in želi osvežili se ter okrepiti na prostem. To velja posebno za one, ki ves teden izvršujejo svoj duševni poklic v slabo prezračenih prostori. Malokdo teh se dandanes udaja divjemu lovskemu poželenju.

Za nami je tudi nesrečna doba, ko so divjačino čezmerno zaplojevali, da je povzročala ogromno škodo na polju, doba, ko so se na tlačane mnogo manj ozirali, kakor na divjačino, doba, ko so lovske tatove preganjali z najokrutnejšimi kaznimi.

Preživeli so se časi, ko se je zastopalo načelo, da more vsakdo na svojem lastnem zemljišču poljubno loviti, ravno tako pa nasprotno tudi časi, ko so posamezni bogataši pokupavali kmetije, da jih izpremenijo v lovišča.

Lov je dandanes usmerjen in omejen v dopustnih mejah, tako da ni več v neskladu z najvažnejšimi gospodarskimi panogami. Vendar spadajo napadi na lovstvo še vedno med učinkovita demagoška sredstva, čemur je krivo, da se tu in tam ne morejo ublažiti nasprotstva med gospodarskimi sloji, kojih interesi so mnogokrat povsem isti ali pa skupni. Zahteve po »prostem lovu«, »ukinjenju lastnih lovišč« po eni strani, po drugi pa »upostavljenju lovske pravice na vsakem najmanjšem lovišču«, »ukinjenju prepovedanega lovnega časa«, »skrajšanju zakupne dobe«, »pretiranem zmanjšanju zakupne površine« itd., bi pomenile propast

lovstva. Vseh teh zahtev obenem izpolniti, pač nikakor ne bi bilo mogoče; vendar pa bi lov več ali manj trpel tudi tedaj, ako bi se le posameznim teh zahtev ugodilo — a ljudstvo bi najbrž kljub temu ostalo nezadovoljno.

Zato je treba očilke napram lovu preiskati hladnokrvno in preden bi se pravica lova zakonitim potem izpremenila, nepristransko presoditi, je li ni že po današnjih zakonih in družabnem redu lov tam primerno omejen ali celo ukinjen, kjer bi utegnil biti v škodo, — dalje, ali se res ne more brez nadaljnega ohraniti tam, kjer je iz narodnogospodarskih ozirov koristen in dobičkonosen (lovske zakupnine, dohodki od taks, plače lovskega osebja, dohodki trgovcev z orožjem, krznom itd.).

Znano je, da že današnje razmere same na sebi ne dajejo možnosti, da bi se gojila jelenjad drugod, kakor v razsežnih gozdovih ali v ograjenih prostorih, da divjih prašičev ni gojiti, da v krajih, kjer je intenzivno vinogradništvo za zajce ni obstanka, da je zakupnina, ki jo dobijo občine, odnosno občinarji, veliko večja, kakor vrednost lova, da postopanje pri pravilni ugotovitvi škode po divjačini daje jamstva za primerno odškodnino, da je lov dandanes vsakomur dostopen, komur dopuščajo premoženjska in denarna sredstva in ki ima smisla, da ga pravilno izvršuje.

* * *

Dandanes imamo lovske odnošaje, ki bi jih nikakor ne kazalo poslabšati. Ker je dana priložnost, da se ti odnošaji pojasnijo z razvojem in stanjem lovstva v enem naših najbolj gozdnatih krajev na Dolenjskem, naj sledi v nastopnem nekaj podrobnih črtic, nanašajočih se na te kraje.

Pri gozdni upravi razsežne kočevske graščinske posesti so zapisovali že od leta 1768. divjačino, ki se je na tem posestvu uplenila. V rentnih knjigah so vknjiženi izdatki za plačane strelnine, za oddano divjačino, prodane kože, rogovja in kožuhe.

To graščinsko lovišče se je v raznih razdobjih glede na površino močno izpreminjalo. Polagoma, toda občutno so se tudi gozdni sestoji v tem okolišju izpreminjali.

Domnevali smemo, da je bil do leta 1848. lov povsod pridržan patrimonialni gosposki, kar bi pomenilo, da so se meje takratnega lovišča krile z mejami političnega upravnega območja. O negi divjačine takrat v kočevskem območju ni moglo biti govora, ker ni bilo osebja za te svrhe. Obratovanje se je namreč omejevalo predvsem na izkazovanje lesa servitutnim upravičencem, nekoliko tudi na lasno izkoriščanje gozdov, ki pa je bilo še prav malopotezno. Šele poznejša leta se je obra-

tovanje močnejše razvilo, ko se je začelo proizvodnje lesnega oglja za železno industrijo, ki je bila l. 1795. otvorjena v Dvoru, in za sicer ne posebno pomembno glažuto, ki je bila zgrajena sredi preteklega stoletja v Goteniškem gorovju. Tedaj so pričeli tudi otvarjati posamezne velike gozdne komplekse z gradnjo cesta in zgradbo parnih žag.

Skokoma so se izpremenile meje lovišča s tem, da je l. 1848. prenehalo patrimonialno razmerje, čemur je sledila odveza kmetijskih servitutnih pravic, ki je bila okrog leta 1870. skoraj dovršena. Po tom odveze je bila oddana upravičencem skoraj polovica obsežnega graščinskega gozdnega posestva. Odlejš je bila lovska pravica omejena na zmanjšano posestvo za polovico in so tudi lovski pridržki (rezervati) prenehali. Lovski okoliš pa se ni samo ploskovno močno zmanjšal, temveč je izgubil tudi najboljše zavetišča za divjad. Graščinski gozd je ostal kot nekako jedro, obdano vsepovsod od širokega pasu gozdov, oddanih kmetškemu ljudstvu v last. Ta pas se je razprostil v bližini podolij in na prisojnih hribinah. Kmečki gozdi so vsled delovanja sekire postajali vedno svetlejši in so nato nudili divjačini več krme in ji dali posebno pozimi boljših zavetišč, kakor strnjeni sestoji graščinskih gozdov v visokih legah. Obstane divjadi v graščinskih gozdih je bil torej močno odvisen od usode, koje je bila deležna na veliko večjem teritoriju občinskih lovišč.

Ako posežemo v dobo, iz koje so nam na razpolago prvi, na Dolenjskem najbrž najstarejši zapiski kočevskega gozdnega urada, to je v dobo, ki prične l. 1768., vidimo, da so bile takratne gozdarske in lovske razmere prav takšne, kakor jih je opisal stari topograf Valvasor l. 1689. Valvasor piše, da so bili gozdi v Goteniškem in Ribniškem hribovju, Friedrichstein, Rog, gozdi okrog Soleske in pri Sv. Petru velike goščave. V njih so bili jelenjad, srnjad, divji prašiči, medvedi, volkovi, lisice, risi, zajci, kune, veliki petelini, gozdni jerebi, orli in polhi.

Najbrž so že za Valvasorjeve dobe imeli nekoliko smisla za pravilen lov, toda on ve le malo o tem povedati ter priznava, da ni lovec. Omenja, da je zvedel od lovcev, da so jeleni, divji prašiči in medvedi na Kranjskem veliko močnejši nego drugod. Popisuje lov, ki je bil prirejen v Lošinjskem gozdu leta 1655., kjer je bilo uplenjenih 8 medvedov. Na tem lovu je medved pograbil moža; rešil ga je neki lovec, ki je pogodil s strelom medveda, ležečega na svoji žrtvi. Valvasor poroča, da je bilo tudi volkov veliko, tako da so nastopili pozimi tropoma po 5 do 15 komadov skupaj in da so leta 1655. ranili ali celo umorili mnogo ljudi v pokrajini med Turjakom in Čušperkom.

Kakor že omenjeno, so bili kočevski gozdi v 18. stoletju še pravcati pragozdi. Zapiski gozdnega urada od leta 1768. do 1820. nam naštevajo izmed raznih vrst divjačine v teh gozdih vse te, kar jih je Valvasor omenil. Tudi glede nahajališča in razširjenja posameznih vrst divjadi se zapiski ujemajo z Valvasorjem.

Ko so pričeli gozde ukoriščati v smislu gozdnogospodarskih načel, se je število vélike zverjadi, posebno medvedov in volkov znatno zmanjšalo. Volk je bil že skoraj popolnoma izginil in se je šele med svetovno vojno zopet pojavil. Tudi divji prašič že davno ni bil več stalen. Bil je do zadnjega iztrebljen in je šele tekem zadnjih let prišlo nekaj komadov iz drugih krajev. Od leta 1852. tudi jelenjadi ni bilo več. Pomnožila pa se je bila srnjad; čeprav je danes jako redka, je upati, da si bo zopet opomogla, ko se bo posrečilo volkove popolnoma zatreti. Te ugofovitve veljajo za dobo prošlih 250 let glede divjačine, ki prihaja kot škodljivka poljedelstva in živine največ v poštev.

(Konec bo sledil.)

Ing. dr. Viktor A. Jeločnik (Obilicevo):

Nekoliko lovske balistike.

II.

(Nadaljevanje.)

V prejšnjem članku sem se baval — na osnovi stavljenega vprašanja od strani nekega lovca — z razmotrivanjem vzrokov »nizkega strela« pri puškah, ako streljamo na kratke razdalje, in objasnil ta pojav, ki ima res na prvi pogled nekaj čudnega in protislovnega v sebi.

Menda še večja zmešnjava pa vlada med lovci in — kakor sem se temeljito prepričal v praksi — tudi med puškarji, glede nesoglasja med pogodkom izstrelka, ako streljamo s puško z nasajenim daljnogledom ali ne skoz istega, to je, če uporabljamo z nasajenim daljnogledom navadna vizirna sredstva — gredo in muho —, če izpod daljnogleda merimo preko omenjenih navadnih vizirnih točk.

Puškar, ki dobi v roke risanico, da nasadi (montira) na njo daljnogled — navadno je to repetirka Mannlicher, Mauser ali Schönauer, ker imajo druge puške, n. pr. Irocevske, Bock itd., izvzemši mogoče risane dvocevske, ki so pa pri nas precej redke, navadno tako nerazantno municijo, da se montiranje daljnogleda ne izplača — v pretežni večini slučajev puške niti ne preizkusi,

ali vizirna (navadna) sredstva res odgovarjajo. Zanaša se na dotično fabriko, da je ista že ustrojila vse, kakor je treba.¹

Dalnogled nasadi potem na puško, na en ali drugi priučenih načinov, in spravi križec (iglo) v istem provizorno v priličen sklad z gredo in muho — navadno že na kaj kratko razdaljo, kar v svoji delavnici.

Nato ponese puško z daljnogledom na strelišče in odda na prvo distanco — navadno $100 \times$ (ali 100 metrov) — nekaj strelav, da uredi stranski razmah, tako zvani »strel v navpično črto« — »Strichschuss«.²

Nadaljnje urejevanje je kaj prosto: Po legi strelav na prvo ($100 \times$ ali metrov) drugo ($200 \times$ ali metrov), če zahteva kupec, še na tretjo razdaljo ($300 \times$ ali metrov) privija na križcu, ki privzdiguje ali ponižava križec (iglo) v daljnogledu tako dolgo, da za vse zahtevane razdalje dobi točen strel.

Seveda to ni nikaka umetnost! Jasno je vidljiv cilj, ker skozi daljnogled vidiš cilj vedno za toliko bliže privlečen, v kolikor dotični daljnogled povečava in omogočuje, da puška z daljnogledom na vsako označenih distanc popolnoma točno strelja. Seveda le, dokler je vse v redu in tako, kakor na strelišču! Da li je vobče potrebno in koristno urediti puško z daljnogledom na poedine distance — 100, 200 in 300 — to vprašanje hočemo razmotrivati pozneje!

Dosedaj je šlo vse gladko. Kupec je zadovoljen, vzame izborna nastreljeno risanico, pride do strela na divjačino in pogodi, dasiravno mu že tu dela nemalo preglavice uravnavanje križca v daljnogledu na različne razdalje. A glej vruga — nekoč dospe ves počen na planjavo, kjer se pase krasen srnjak! Koliko jufer mu je že žrtvoval, koliko ur presedel na prelazu, opikan od komarjev, na klic ga ni bilo nikdar prevariti — čakaj, sedaj sva skupaj! Prisloni »nikdar grešečo« svojo repetirko ob lice in hoče nameriti križec daljnogleda kar bolj točno na smrtonosno mesto — ali kaj je to? Megla, neprodurna, vodena megla pred očesom, kjer se je drugače tako kristalno čisto videlo na 200 in več korakov vsak grmiček, vsako skalo...!? Steklo, leča v daljnogledu (okular) je zastrla z vlago, ki jo izpariva oznojeni, poteči se obraz in vedno vlažno oko.

¹ Pri originalnih (izvirnih) puškah iz renomiranih tovarn (Mauser, Steyer) je to zajamčeno. Pri takozvanih »predefanih« (vojaških) je treba paziti.

² Znak \times za številko (distanco) znači korake (0,75 m). Tako zvani moški ali vojaški korak. Dva koraka = $1\frac{1}{2}$ metra, tedaj 4 koraki = 3 metre itd. ali 1 m = 1,33 korakov.

Skozi daljnogled v tem slučaju strel ni mogoč; prilika je redka in streljati se mora! Dasiravno razdalja ni velika in svetloba še zadostna — lovec ne vzame daljnogleda raz puško, temveč, zaupajoč, da je vseeno, daljnogled gori ali ne, pomeri pod daljnogledom, skozi tako zvani predor, preko grede in muhe — pok! — in srnjak se poslovi v prožnih skokih čil in zdrav, še prej, nego je presenečeni strelec spustil prvo kletvico nad »nerazumljivo zgreško«.

Isti čudež se dogaja, naravno, in to v še večji meri, kjer se strelja pod okolnostmi, ko je toplota človeškega života, posebno oznojenega lica in očesa mnogo večja, kakor je temperatura na prostem sploh — pod ničlo — in naravno tudi temperatura puške, daljnogleda in njegovih leč — osobito pri zalazu na gamse v snegu in mrazu! In kaj je vendar vzrok, da z merjenjem skozi daljnogled, ki se glede »križca« tako točno strinja z gredo in muho, dobro pogodim; tudi brez njega, samo čez gredo in muho; če pa merim pod daljnogledom, gre vse skupaj navskriž?!

Ti in Tvoj puškar, ki Ti je nasadil (montiral) daljnogled na puško, nista računala s tajinstveno silo, ki vpliva na premik (tresenje, vibracijo) puškine cevi in ki je popolnoma različna, ako se strelja z nasajenim daljnogledom, ali pa brez njega z navadnimi vizirnimi sredstvi.

Predstavlja si — in to je tudi v večini slučajev istina — da strelja Tvoja risanica preko grede in muhe na gotovo razdaljo popolnoma natančno. Puškar Ti je na Tvojo zahtevo nasadil na puško daljnogled in ga nastrelil, kakor sem v početku objasnili, tudi popolnoma točno.

Sedaj se Ti pa pripeti slučaj, kakor sem ga zgoraj omenil s srnjakom. Prav gotovo ne bo nič bolje.

Puškina cev pri hitenju izstrelka proti uslju napravlja več ali manj redovne vznike (tresljaje, vibracije) v smeri od zgoraj na zdolaj ali obratno, in valovite premike v dolžini, od začetka cevi (zaklepa) pa do uslja iste. Veličina in smer tega nihanja zavisi od cele vrste faktorjev: pritisk smodnikovih plinov, hitrost, s katero hihi izstrelka proti uslju cevi, način, kako je vložena cev v kopilo, težina puške, kakovost zaklepa itd.

Za vsako cev je razmah tega pregibanja označen v določenih mejah. Čim enakomernejši je od enega strela do drugega, tem manjša je razlika v kotu, ki ga tvori os cevi z vizirno premo pred oddajo strela in pri izstopu izstrelka iz cevi — tem točnejši je tedaj strel in obratno.

Ako bi puškina os obdržala smer, ki smo ji jo dali s pomočjo vizirnih sredstev vse do izstopa izstrelka, bi bil (ali ostal bi) kot,

ki ga tvori vizirna prema z osjo, tudi enak s košom, ki ga tvori izstrelek, kadar zapusti cev. Ta koš se pa vedno menja, oziroma je za eno in isto cev označen s tem, da je pozitiven (+) ali negativen (-) v primeri z osjo cevi pred strelom. Pozitiven je koš, če je ustje cevi, kadar izstopi izstrelek, obrnjeno navzgor, negativen, če meri navzdol, v primeri s smerjo cevne osi pred strelom.

Kakor hitro nasadimo daljnogled na puško, a isti je navadno nastavljen na dva podnožca, se takoj izpremeni vibracija cevi. Cev na mestih, kjer je nameščen daljnogled, ne vrši več razmaha na isti način, kakor brez njega; ima tako rekoč namero se z ustjem skriviti navzgor³ in v teh točkah obremenjena, poskuša prenesti razmah (vibracijo) na dalje oddaljeno točko, na ustje cevi same.

Ker si z daljnogledom prisilil cev na pričetku cevi (blizu ali nad nabojiščem) k miru, se s tem maščuje, da tem jačje niha na uslju.

To nihanje je pri običajnih daljnogledih vedno pozitivno, to je, smer izstopa izstrelka tvori pozitivni koš in posledica je previsok strel.

Na ta pojav je prvi opozoril znameniti nemški balističar Albert Preuss, in tudi dognal sledeče pogoje izvenredne vibracije pri puškah z daljnogledi:

1. Razmah je vedno — pri normalni montaži — v smeri daljnogleda, v višino, oziroma če je montiran daljnogled izjemno ob strani cevi, tudi na ono stran, kjer je nasajen daljnogled;
2. vibracija je tem večja, čim težji je dotični daljnogled;
3. isto tako je vibracija in naklon cevi tem večji, čim jačji je naboj in čim lažje je orožje.

Pri lahkih in kratkih daljnogledih navadnih repetirk ta vibracija uslja cevi navzgor ni zelo občutna, ker je sprednji podnožec montiran še na onem delu puškinega sistema (glavnice), v katero je zavrt samo zadnji konec cevi; cev pri tem ni mnogo obremenjena in odpor, oziroma njena namera, da bi se krivila navzgor, je mala.

Drugače je pri daljših in težjih daljnogledih, in pa pri puškah z upogljivimi cevmi (prelomačah), kjer morata podnožca zaradi stabilnosti daljnogleda biti nameščena kolikor mogoče daleč vsaksebi. Pri repetirkah pride v tem slučaju sprednji, pri prelomačah (trocevkí, Bock-u in pri risani eno- ali dvocevkí) pa oba podnožca naravnost na cev, oziroma na šino. Tu je vpliv obustavljene in na ustje prenesene vibracije, krivljenje cevi na-

³ Ker je daljnogled vedno nasajen na zadnjem koncu cevi (blizu nabojišča).

vzgor, mnogo jačji in zaradi tega tudi razlika v pogodku strela mnogo večja.

Zaradi tega upoštevaj tale nasvet:

Če ne odstraniš daljnogleda, kadar nočeš ali ne moreš meriti skozi istega, temveč misliš uporabljati muho in gredo, preizkusi že naprej puško natančno, kako strelja – navadno previsoko – ako stoji na njej daljnogled, ti pa meriš izpod njega čez gredo in muho. Razlike bo na vsak način nekaj; koliko, to je odvisno od zgoraj omenjenih okolnosti.

(Nadaljevanje bo sledilo.)

Vilko Turk:

Uspehi IV. tekmovalnega streljanja S. L. D.

Pod pokroviteljstvom divizijskega generala g. Danila Kalafatovića, komandanta Dravske divizijske oblasti, se je vršilo dne 27. junija 1926 na vojaškem strelišču v Ljubljani tekmovalno streljanje s kroglo in z zrnjem.

Tekme se je udeležilo 567 strelcev iz raznih krajev naše države, ter je bil izid v moralnem, kakor tudi v gmojnem oziru jako povoljen. Vladala sta na strelišču vzoren red in disciplina.

Točno ob 7 zjutraj je bil dan signal za početek vojaške tekme na 20 krožno tarčo na 300 m. Dnevni položaj je bil zaradi megle jako nizek, kar se je vojakom-tekmovalcem tudi nazorno raztolmačilo. Tej okoliščini je tudi v veliki meri pripisovati, da uspehi niso bili boljši, kakor se je to pričakovalo pri dobri izobrazbi vojaštva v streljanju. Velik del strelcov je padal v traverze pod tarčo. Streljalo se je hkratu na 14 tarč ter se je doba streljanja pri vseh strelcih ugotavljala z urami stoparicami ter s tem izključila vsaka zloraba. Tekma se je končala ob 8:50 z danim signalom.

Nagrade so dobili sledeči gg. častniki, podčastniki in redovi: I. nagrado in častno priznanico vojaškega mojstrskega strelca Slovenije Alfons Praunseis s 780 točkami v 35", drugo Janez Končan s 700 točkami v 40", tretje Djordje Rajčević s 580 točkami v 28", četrto Ernest Peterlin s 580 točkami v 30", peto Đavao Jovanović s 500 točkami v 29", šesto Radisav Pavlič s 440 točkami v 38", sedmo Živojin Jovanović s 400 točkami v 23", osmo Jakob

Zidarič s 400 točkami v 28", deveto Borisav Zajić s 400 točkami v 45", deseto Milan Sterlekar s 380 točkami v 27" in enajsto Ljubisav Drobnjaković s 340 točkami v 52".

Nagrade je osebno razdelil namestnik komandanta Dravske divizije g. brigadni general Živković, ki je ob tej priliki govoril vojakom- tekmovalcem in ostalim strelcem pomembne besede, ter jih bodril k še večji vztrajnosti in moralni sili, v kateri moramo iskati svoj spas.

Za njim je povzel besedo predsednik Slov. lovskega društva dr. Ivan Lovrenčič, ki se je v jedrnatem govoru zahvalil g. generalu Živkoviću kot predstavniku vojaške oblasti za njegove izbrane besede ter sodelovanje naše narodne vojske. Pozdravil je vse oficijelne zastopnike civilnih oblasti in društev ter končno navzoče strelke in strelce. Zahvalil se je vsem za naklonjenost in dejansko podporo, posebno pa g. gerentu Turku kot zastopniku mestne občine ljubljanske, ki se je izkazala s posebnim darilom za tekmovalce. Nato je započelo splošno tekmovalno streljanje pri že bolj ugodnih vremenskih pogojih, in sicer streljanje na mednarodno in lovsko tarčo, dalje na »srnjaka«, bežečega »jelena«, »divjega lovca« in malokalibrsko streljanje. Strelcem se je nudila možnost na glavne tarče streljati ves dan. Popoldne se je namesto na divjega lovca in jelena poleg ostalih tarč streljalo še na leteče golobe ter v pogonu na zajca do 7-15 zvečer, nakar je bila tekma zaključena. Poleg stojišč so bile postavljene tarče v orientacijo tekmovalcem in v svrhu lažjega korigiranja. Po odsirelu serije je dobil vsak tekmovalec dvojniki strelne listine v svrhu lasne kontrole nad pravilnim postopanjem.

Toliko v splošnem. Prihajam k posameznim točkam streljanja po vrstnem redu.

Na letošnje leto nanovo upeljano »Mednarodno tarčo« na 300 m je streljalo 17 tekmovalcev v treh pozicijah, in sicer: leže, kleče in stojé brez opore. Od 1200 dosegljivih točk so dobili:

G. Gorup Josip za 898 točk I. darilo, g. Milan Sterlekar s 680 točkami drugo, narednik 40. pp. Budimir Smiljanić s 574 točkami tretje mesto, g. Ugrinić Veljko s 348 točkami četrto in g. Praunseis Alfons s 346 točkami peto mesto.

Lovskega streljanja s kroglo na 100 m se je udeležilo 72 tekmovalcev. Priborili so si: Prvo darilo g. Gorup Josip s 1500 točkami, drugo g. Dobril I. s 1480 točkami, tretje g. Jelenc Ciril s 1440 točkami, četrto g. Šifrer Albin s 1340 točkami, peto g. Sterlekar Milan tudi s 1340 točkami in zadnje g. Maurer Andrej s 1280 točkami.

Pri malokalibrski tekmi, katere se je udeležilo 55 strelcev, so dosegli od 100 dosegljivih točk v splošni tekmi prvo mesto g. Ugrinič Veljko z 78 točkami, drugo g. Herfort Viktor z 71 točkami in tretje g. Zor Adolf z 58 točkami. V mladinski tekmi pa pod istimi pogoji prvo mesto g. Avčin Franc z 80 točkami, drugo g. Makovec Rudolf ml. z 68 točkami in tretje g. Kajfež Josip z 58 točkami.

Tekme za prehodno darilo S. L. D. »na srnjaka« v daljavi 100 m se je udeležilo 92 strelcev ter si je priboril prvo mesto in s tem naslov mojstrskega lovskega strelca Slovenije g. Šifrer Albin s 590 točkami, drugo g. Heinrichar s 580 točkami, tretje g. Štefe Pavel s 570 točkami, četrto g. Vidmar Franc s 560 točkami in g. Ugrinič Veljko s 560 točkami.

Pri streljanju na »divjega lovca« na 60 korakov je tekmovalo 36 strelcev ter je bilo prvo mesto prisojeno g. Veljkoču Ugriniču s 1270 točkami, drugo g. Adolfu Potokarju z 960 točkami, tretje g. Milanu Sterlekarju z 890 točkami, četrto g. Ladislavu Reberniku z 830 točkami in zadnje g. Adolfu Zoru z 820 točkami.

Na »bežečega jelena« v daljavi 100 m in 4 sekunde vidnega je tekmovalo 60 strelcev ter si je tu priboril prvo mesto g. Maurer Andrej z vsemi dosegljivimi 700 točkami, drugo g. Adolf Počokar s 600, tretje g. Lapajne Iv. s 500, četrto g. Gosar I. s 400 in peto z istim številom točk g. Josip Kersnik.

Hud boj je bil pri streljanju na leteče golobe, kjer so strelci med seboj ostro tekmovali. Streljalo se je letos na 10 zaporednih golobov ter je bilo treba zato toliko večje izurjenosti. Porabilo se je 867 golobov.

Dobili so prvo nagrado g. Serezla Stevan z 10×10 , drugo g. bar. Rossmanit Hellmuth z 10×11 , tretje g. Branovački Danilo z 9×13 , četrto g. Steiner Polde z 8×11 , peto g. Javornik Ivan z 8×13 , šesto g. Praprotnik Franc s 7×10 in sedmo g. Bizjak Davorin s 7 zadelki pri 10 streljih.

Pogona na zajca 20–35 m se je udeležilo 49 strelcev ter bi splošen uspeh lahko bil boljši. Velika večina zgrešenih strelcev je bila po lastnem opazovanju oddana veliko prekratko.

Prisojeno je bilo prvo mesto g. Adolfu Počokarju s 70 točkami, drugo g. I. Šinigoju s 70, tretje g. Vladimirju Kapusu z istim številom, četrto g. Fr. Sevčiku s 60 in peto g. Leopoldu Steinerju z istim številom zadelkov.

Razglasitev uspeha in razdelitev nagrad je bila zvezana s prijateljskim sestankom v restavraciji »Zvezda«.

Da se je mogla tekma v takem redu izvršiti, gre v prvi vrsti zahvala g. podpolkovniku Fr. Grošlju, komandanlu I. bataljona

40. pp., ki je pokazal polno razumevanje, ter upravniku strelišča g. Fr. Kiteku.

Ista zasluga in hvala pa gre vsem sodelujočim, kateri so s svojim nesebičnim delom in vztrajnostjo pomagali k skupnemu, lepemu uspehu.

Ing. dr. Viktor Jeločnik:

Novo in staro o jerebu.¹ (Konec.)

4. Glede težine (in velikosti) jerebov se izraža Valentinič precej oprezno. V svoji že imenovani knjigi označuje kot povprečno težino odraslega jereba 423 gramov, oziroma 410–420 gramov, in dodaja pozneje kot izvenredno težino nekaterih kranjskih, bosanskih, hrvatskih in štajerskih jerebov: 484, 492, 500 in 525 gramov. Zelo neverjetni se mu zde podatki o petelinih s 560 na 750 grami.

Dasiravno tudi v tej točki priznavamo občo pravilnost njegovih podatkov, vendar jerebi, ki tehtajo blizu 450 gramov ali še nekaj več, niso ravno tako redki. Tam, kjer je dosti jerebov — žalibog je teh lovišč od dne do dne manj — in lega za nje dobra, obilo hrane, bo jerebar, ki sezono pridno izkoristi in svoj posel razume, vsakoletno gotovo dobil pred cev precej petelinov, ki tehtajo blizu ali pa, to seveda bolj redko, še čez 450 gramov.

Ravno ko sem zbiral 1901. l. podatke za prof. Valentiniča, sem stehal natančno vsakega jereba in ob vsaki priliki pozneje močnejše kose, ki sem jih ustrelil sam ali pa dobil na razpolago.

Že tisto jesen sem zabeležil med 87 jerebi 12 komadov — torej dobro sedmino — ki so tehtali od 450–518 gramov. Poslednji, najtežji je bil zelo močan, a ne zelo star petelin, ki sem ga ustrelil na klic v lovišču pok. »Onkel« — Burgerja v Koških Poljanah pri Litiji, takoj nad njegovo hišo, kjer se je stalno držal.

Pri tej priliki mi je g. Burger tudi pravil, da skoraj vsako zimo jerebi v snegu pridejo večkrat na njegov sadni vrt in travnik tik hiše, kjer obirajo popje hrušk in jablan. Stari možiček jim je privoščil to veselje in jih nikdar ni odpodil.

Isti pojav, jerebe na sadnem drevju, obirajoče popke, sem videl sam za hišo starega »Ceslnika« v Zavrstniku pod Sitarjevcem pri Litiji o Božiču 1902. in januarja 1911. leta.

¹ Na strani 248. beri »popolnoma črnc« . . . namesto »srčne« . . . barve.

Moji najtežji jerebi do 1921. leta so bili sledeči: Iz Srenjske gore pri Palovčah 507 gramov, iz Višnje gore in Koških Doljan pri Litiji 510 in 518 gramov, najtežji iz Počoka pod Gradiščem pri Litiji pa 525 gramov. Prvoomenjeni iz Srenjske gore je imel tudi izvenredno dolžino (40 ½ cm) in širino čez krila (57 ½ cm). Znani preparator g. Herfort, ki mi ga je nagačil, mi je rekel, da tako velikega jereba še ni videl. Jaz tudi ne, razen enega v Murjevki pri Lazah ob Savi, ki sem ga pa gladko zgrešil, a pozneje na istem kraju nisem več klical.

Navadno se odlikujejo stari samotarci s tako izvenredno težo — kokoške, ki so sedaj prepovedane, že od nekdanj ne streljam, zato v tem pogledu nimam izkušenj in podatkov — vendar se ne sme brezpogojno označiti vsakega težkega petelina tudi za starca ali obratno. Čestokrat je popolnoma prebarvan in krepak mladič v jeseni težji od mogoče že pojemajočega starca iz iste lege lovišča.

Da so označki teže po 1 kg do 1 ½ kg (!) za jerebe nezmisljeni, to je ugotovil in pobil že do kraja pokojni Valentinič, in vsak izkušen in resen jerebar mu bo pritrdil. Vse kar je prav!

Pripominjam še, da nisem mogel ugotoviti nikake bistvene razlike v teži in velikosti jerebov iz gričevja (Dolenjsko) in planinskih, višjih leg (Gorenjsko, Koroška in Zg. Štajerska).

Pokojni moj lovski tovariš, okr. gozdar A. Buda iz Litije je sicer trdil, da so dolenski jerebi večji od gorenjskih, vendar nisem mogel opaziti — kakor rečeno — v poprečni teži in velikosti nikake razlike.

Da so skoraj vsi moji najtežji jerebi »Dolenjci«, ne smatram kot dokaz, ker so to več ali manj vendar slučajne izjeme.

5. Precej različna so med jerebarji mnenja, kdaj je jeseni najugodnejši čas in vreme za lov na klic. Ta hvali začetek avgusta in sredo septembra (med Mašami), drugi samo september, tretji zopet oktober itd. in pa zgodaj zjutraj, predpoldne, proti večeru in slično, oziroma jako različno!

V skoraj tridesetletni praksi v Sloveniji, Bosni, Koroški, Zg. Štajerski in Nižji Avstrijski sem za vse te prilike in pokrajine našel, da je najboljši čas od začetka, oziroma srede avgusta do konca septembra. Oktober že ni nič poseben, v novembru pa pravi jerebar, ki gre le zaradi jereba v šumo, sploh ne bo mnogo čevljev raztrgal.

Celo začetkom avgusta (na Koroškem in Avstrijskem) sem imel jako lepe uspehe in smatram za pravilneje, da se otvori lov na klic, ker samo ta je lovsko pravi, in naj bode po zakonu

dovoljen, že 1. avgusta ali 15. avgusta, a da se počne lovopust že s 1. novembrom. Zakaj?

Avgusta meseca, dokler trope še niso, ali pa so le nepopolno razdeljene, ti pride skoraj vedno stari, samotarski petelin na klic, ki ima že ali skoro že črno grlo, da ga lahko spoznaš.

Zelo redki so slučajji, da ti pristane v tem času na klic mladič iz napol razkropljene trope, skoraj nikdar pa kokoška. Opasnost, da ubiješ iz nepazljivosti kokoško, je tedaj avgusta mnogo manjša kakor pozneje. Avgusta tudi lahko prisežeš, da je jereb, ki pride dobro in korajžno pričetkom tega meseca na klic, gotovo že dobro prebarvan in s črno brado opremljen starec.

Z lovopustom 1. novembra pa bi se tudi preprečilo, da se poka na divjaški in zanikarni način na brakadah po jerebih brez razlike spola, od zloglasnih nedeljskih lovcev in »finfarjev«.

Otvorite tedaj lov na jereba — samca seveda izključno — že s 1. avgustom, a zabranite ga že s 1. novembrom in bolje bosta vozila oba — navdušeni lovec jerebar in sam jereb, posebno pa njegova žahltna zakonska polovica. Za brakadarje ta plemenita kura sploh ni!

Glede dnevnega časa sem se temeljito prepričal, da je od zore do poznega popoldne vsaka ura enako dobra ali ugodna, če dolični dan jerebi sploh živahno, že na prve klice radi in dobro prihajajo. Taki dnevi so navadno, kadar se po jesenskem deževju zopet zjasni pod vplivom severnega ali severnoiztočnega vetra; če pa vleče pri jasnem vremenu v višavah jug ali jugozapadnik, ostani doma, ker sta tvoj trud in vsa tvoja umetnost zaman, tudi v najbogatejšem lovišču! (Glej »Lovec 1910«.)

Kasno v mraku, po deževju tudi prav zgodaj zjutraj, dokler še kapljá od dreves in so borovničevje, resa in drugo pritalno rastlinje še preveč mokri — jereb navadno ne pristane rad, dasi ravno se pridno oglašá. Če pa pride, posebno v mraku, jo prikuri (navadno po fleh) s tako naglico, da sem si vedno mislil: tale se pa boji, da ne bo več dobil zveze!

Velika vročina (v avgustu) ali pa mráz (slana v septembru in pozneje) niso nikake zapreke, da ne bi jereb dobro prihajal na klic, če je dan za to sploh ugoden. Priklical sem že dokaj jerebov — že omenjenega 510 gramov težkega blizu Višnje gore med gromom in bliskom — v zares peklenski opoldanski vročini; da so pa hladni dnevi, kadar pade prva slana in brije sever ali severoiztočnik, najodličnejši dnevi za klicanje, to menda ve vsak izkušen jerebar.

Čudno je, kako malo se poslužujejo naši jerebarji ženskega klica! Če dobro oponašaš klic kokoške, kar je pa skoro še težje

pogoditi kot piskanje na mačjo ali zajčjo kost, dosežeš najmanj dvojni uspeh. Posebno na jereba, ki je mogoče že malo »zapiskan« — šušmarjev in skazimojstrov, za katere velja tista narodna: »jaz pa piščalko imam, žvižgat ne znam« in ki frulijo po loviščih svoje skrupucane in napačne melodije jerebom, je žalibog povsod preveč — ali sploh nima posebne volje, da se pokaže, ima dober klic na pločevinasto žensko piščalko — cvrčanje — čestokrat čudovito privlačnost.

Kdor razume — in to bi moral umeti vsak pravi jerebar — na moško in žensko piščalko oponašati še tiste »diskretne ali intimne« glasove, ki jih jereb daje od sebe kadar je že prav blizu, kadar sede na vejo ali oprezno stopica zakrit po goščavi — to je oni zaviti tsui-tsui-tsi, zategli tšoi in koi-koi, in hitro se ponavljajoči pipi-blibli — ta bo ogoljufal tudi najprebrisanejšega veterana s črnim grlom. Naučiti se pa more ta umetnost le z vztrajnim, dolgoletnim opazovanjem in proučevanjem — posebno spomladi, ko miruje lovska strast in puška, in privabimo jereba k sebi le v zabavo in naš poduk!

Pokojni prof. Valentinič se ni dal uveriti, da je mogoče jereba — seveda ne vsakega — privabiti k sebi na ta način, da z ustnami oponašamo šum, ki ga jereb ustvarja, kadar se spreleti: oni, vsakemu jerebarju dobro znani, pri klicanju kot odziv uspeh obetajoči, in zaradi tega dobrodošli, volli: Brrr-brr!

Valentinič omenja sicer tudi ta način — oglasiti se na perušnice — ki mu ga je priobčil g. Adolf pl. K a p u s iz Kamne gorice, vendar ga preveč ne ceni, ker ni imel uspeha ž njim. Tudi Valentiničeva »šolmaštra«, stari Miha Zelin in njegov sin Marko baje nista imela pojma o tem načinu klicanja, dasiravno sta bila, kakor Valentinič pravi: »z vsemi žavbami namazana!« Da ohranim spomin tema dvema mojstroma klicanja, naj omenim, da je stari Zelin (prav za prav Z e n i n) bil po poklicu šumski delavec in je pilil žage po Dolenjskem in sosednjem Hrvaškem, v Uskokih in Gorjancih. Od obeh Zeninov se je naučil Valentinič — in tudi mnogi drugi — klicanja jerebov. V ostalem je bil stari nepoboljšljiv »šnopsar«, mladi pa pravi nepridiprav, ki je poleg umetnosti klicanja razumel istotako mojstrski nastavljanje — zanke. Stari Miha Zenin je umrl 1907. l. v Bregani pri Mokriškem gradu blizu Jesenic ob Savi, siromašen in ves zapit. Edino veselje mu je bil, ker po gozdu laziti, žag piliti in jerebov klicati ni več mogel — frakeljč žganja ali pakeljč tobaka, ki sta mu ga često prinesla graščaka iz gradu — baron Niko in Fric Gagern — od katerih imam tudi zgornje podatke o tem kranjskem originalu! R. i. P.!

Da se vrnem zopet k zgoraj omenjeni metodi o privabitvi jereba z oponašanjem spreleta! Brez znanja, da ta način »klicanja« sploh obstoji, izumela in porabljala sva istega s pokojnim bratom Mirkom, že kot začetnika, in večkrat se nama je posrečila dobro ta »ultima ratio«, kakor sva ta pripomoček šaljivo imenovala. Posebno brat Mirko je imel v tem srečo. Spominjam se, da se mu je zaletel nekoč jereb, ki drugače nikakor ni hotel pristati, v Grmaški hosti pri Litiji, skoraj v glavo, tako vihravo je prifrčal z jelke, kjer je skrit neprestano piskal in cvijukal.

V enem slučaju pa, ko sem obe piščalki med vožnjo na vozu stresel iz žepa, sem na neki dolgočasni brakadi v Račicah pri Poljanah (Litija) priklical jereba samo z oponašanjem njegovega spreleta, in ga ustrelil. Kdor je mnogo opazoval jereba, ve dobro, kako hitro se zopet združita razkropljena jereba samo s tem, da se v kratkih presledkih bobneče spreletavata!

Še manj znano pa je menda, da se jereb more tudi naskakovati kadar piska, isto tako, kakor naskakujemo velikega petelina, kadar poje. Seveda se stvar vsakikrat ne posreči, ker nas pri jerebu ne ščitita jutranji mrak oziroma noč. Ali v skrajnem slučaju sem poskušal — večkrat z uspehom — tudi to sredstvo. Stari lovec Matevž pri g. baronu Bornu pri Sv. Katarini nad Tržičem je bil priča, kako je bilo 6. oktobra 1921. leta. Jelen, kapitalni 14 terak, ki sem ga odstrelil, je že ležal v kleti in do glavnega pogona na gamse sem imel še par dni časa. Mahnila sva jo z Matevžem nad jereba, da naši lepi, dobri in gostoljubni baronici napraviva posebno veselje s to, tam ne kaj pogosto divjačino. Pogodila sva res izvenredno dober dan, in vedela tudi natanko, kje se jerebi drže. Dva jereba sem že lepo priklical in ustrelil; tretji je tudi kaj lepo pristal in sedel v mlado, kakih 5 metrov visoko, gosto smreko, komaj 10 korakov od naju. S puško ob licu sem ga stražil, kakor se premakne da sprožim, a nisem ga utegnil ugledati. Poskušal sem vse umetnosti na obeh piščalkah, a ni se ganil, samo svoje posebne glasove — ki sem jih že zgoraj omenil — je neutrudljivo produciral in se semtertja tudi s polnim klicem oglasil. Naveličal sem se tega dolgočasnega obleganja, namignil Matevžu, da naj še obsedi, in začel jereba pravilno naskakovati: klic za klicem!

Priskakal sem tik pod njega, ugledal ga med dvema vejama trdo ob deblu, pomeril na glavico — in moj je bil! Matevž od začudenja ni mogel zatvoriti ust, in je ves iz sebe celo pot ponavljal: »To pa znajo; kaj tačga nikdar nikol še nisem ne slišov ne vidu! Oni so pa kerlc!«

Naj bo dosti za danes. Pet dolgih let že teče, kar ga nisem videl, slišal in klical tega krasnega ptiča naših gora in gozdov...

Če me tudi vleče spomladi veliki petelin in ruševac, poleti rdeči srnjak in jeseni jelen in gams z domoločno silo iz te lovske pustinje — najtežje mi je za malega junaka s črnim grlom, s katerim sem se sprijateljlil še kot otrok, za našega jereba v samotnih jarkih in mračnozaraslih goščavah — srečne Slovenije!

Pripomba: V Srbiji je jereb prav tako redek, kakor je pogost v Bosni. Razen vladajočega lovskega nereda, kjer dela vsak, kar se mu zljubi in je ves lov le neusmiljeno pokončavanje in uničevanje vsaktere divjačine in ob vsakem času, je glavni vzrok, da manjka jereb, brezobzirno zatiranje gozdov. V severni, iztočni srednji in južni Srbiji, ki je danes tako rekoč samo še »golo brdo«, jereba sploh več ni; živi še v zapadni Srbiji v pičlem številu ob bosanski meji (Drini) na Zlatiboru, Mokrigori in v okolici Bajnebašte (Užic), mogoče še okrog Majdanpeka.

Ali tudi tu so mu šteli dnevi, ker se nič ne stori, da bi se zabranila devastacija gozdov, razdiranje gnezd, nastavljanje zank in streljanje v prepovedanem času.

V glavnih gozdnatih predelih Stare Srbije — Jastrebac, Kapaonik in Goč — kjer bi jereb mogel uspevati — je davno iztrebljen.

Kakor mi je poročal moj rojak, g. major Drag. Marčič, je še nekaj jerebov ob srbsko-sandžaški meji v okolici Raške, Jarinja in Jarika, južno od Kraljeva. O lovu na klic seveda srbski lovci nimajo pojma.

Dr. Avgust Munda:

Uprava naših postrvjih potokov.

V naslednjem hočem podati nekaj misli, kako upravljajmo postrvji potok. Samo po sebi se razume, da je treba v vseh ribjih vodah zatirati ribjo tatvino, osobito v postrvje vode leto za letom vlagati zarod ali mladice, da je treba skrbeti, da ostane ribam sloboden prehod čez jezove (ribje steze). Vse to so stvari, ki so vsakomur znane; radi tega o njih nočem govoriti. Omeniti pa hočem posameznosti, ki morda vsakomur niso znane in ki se pri upravi voda premalo upoštevajo.

Postrv je najplemenitejša riba naših voda. Njeno meso je najbolj cenjeno, tržna cena znaša pri nas približno 60 Din za kg. Gojenje postrvi je torej velikega gospodarskega pomena.

Za upravo postrvjih voda ni mogoče določiti šablonskih pravil, uprava se mora ravnati po kakovosti vode. V vodah, kjer je mnogo hrane a malo drslišč, je treba ribji zarod trajno vlagati; v vodah, kjer so sicer drslišča, a primanjkuje drstnic, je treba napraviti za večje ribe zaklonišča in skrivališča (umetne jezove in pragove); kjer za drstnice ni prehoda, je treba sezidati ribje steze ali prehode — skratka, vsako vodo je treba upravljati na način, ki je zanjo primeren.

Postrv ljubi mrzlo, dobro prezračeno vodo. Najprimernejše vode za postrvi so one, ki nimajo manj kakor 8 do 10° C in ne več kakor 16° C. V vodah, ki nimajo manj kakor 8 do 10° C, uspevajo še dobro živalstvo nižje vrste in rastline. Postrv prenaša prehodno tudi temperaturo do 23° C; tako temperaturo pa prenaša le v tekočih vodah ne pa v ribnikih. V tekočih vodah, ki žubore po ska-

lovju in se prelivajo po slapičih, se voda kljub višji temperaturi sprofi nasiča s kisikom; in to je vzrok, da postrv v tekočih vodah ne pogine, tudi če se temperatura neprimerno zviša.

Naši postrvji potoki; njih značaj.

Postrvje vode so gorske ali nižinske. Hudourniki niso primerni za gojenje postrvi; dno hudournika je skalnato; če voda naraste, preriva prod in pokončuje vodno favno; strmec je velik, rastlinstva in živalstva nižje vrste je v hudournikih malo. Ribam nedostajajo primernih zaklonišč, skrivališč in prostorov za drstišča. Če vlagamo v take vode postrvi, jim moramo zaklonišča umetno ustvarjati z umetnimi jezovi ali pragovi iz desk ali kamenja.

Primernejši za gojenje postrvi so potoki predgorja, ki teko po gozdih ali travnikih. Padec je že zmernejši, brzec in kleči se menjavajo s tolmuni, ki nudijo ribam zavetišča in skrivališča; dno je prodasto in primerno za drstišča. V takih vodah zrastejo postrvi že do $\frac{1}{2}$ kg teške.

Ko se je potok ob vznožju gora po pritokih povečal, se pojavljajo v njem poleg postrvi tudi druge ribe, kakor lipan, klen in blislavec. Dno je postalo prodasto in peščeno, tok se je ublažil; v takih vodah zrastejo postrvi ob obilici hrane izjemoma do 1 kg teške. Primernih drstišč v takih vodah ni mnogo; postrvi potujejo na drest v manjše pritoke; zarod živi tudi le v stranskih potokih in studenčinah.

Poseben tip naših postrvjih voda so nižinski potoki; ti so najboljše postrvje vode. Izvirajo z močnimi studenci v nižinah, često prihajajo na dan že kot potoki ali manjše reke. Po zunanosti so enolični in dolgočasni; teko mirno, brez znatnega padca, obrastli so z grmičjem in vodnimi rastlinami in se vijejo lepo med njivami in bujnimi travniki. Voda je primerno globoka, mrzla in čista, dno prsteno ali močvirnato in pokrito z vodnimi rastlinami, med katerimi mrgoli vodnega živalstva nižje vrste. Ti potoki so izredno hranoviti, so pa brez drstišč in brez zaklonišč za ribji zarod. Ribovje se v teh vodah težko plodi, če se pa zaplodi, uspeva izredno; nižinski potoki proizvajajo najboljše postrvje pasme; postrvi zrastejo v teh vodah več kilogramov teške. Tipične vode te vrste so naši kraški potoki in reke, ki vzdržujejo poleti in pozimi isto temperaturo (približno 11° C). — Upravo teh voda je treba usmeriti po načelih, ki veljajo za upravo ribnikov; saj niso te vode v resnici nič drugega kakor »tekoči ribniki«. V nje je treba leto za letom vlagati ribji zarod, odnosno mladice. Izkušnja je pokazala, da se postrvji zarod v večjih kraških vodah ne prime; razlog za ta pojav

je enostaven: voda je globoka in nima zaklonišč za zarod, ki postane plen večjih rib, odnosno drugega vodnega živalstva. To dejstvo je ugotovil prof. Ivan Franke za izvirno progno Ljubljane že pred 40 leti. Sedanji zakupnik vode je vlagal zadnja leta na tisoče postrvjeega zaroda, a vedno brez uspeha; celo mladice (8 mesecev stare) se v Bistri in Ljubiji niso prijele.

Ta neuspeh nas uči, da je treba v večje kraške vode vlagati ribice, ki so vsaj 10 do 15 cm dolge; čim večje so mladice, ki jih vlagamo v take vode, tem sigurnejši in lepši bo uspeh. Treba pa bo poskrbeti, da bo zakupnikom ali posestnikom kraških voda na razpolago potreben material za vlaganje. Mladice so zelo drage; na inozemskih tržiščih velja 10 cm dolga postrvja mladica najmanj 2,5 Din; več tisoč mladice velja torej že ogromno vsoto. Zaradi tega bo treba izrediti mladice doma. Pri vališču v Želimljem je več ribnikov, kjer bi se dale mladice gojiti vsaj do jeseni, eventualno tudi čez zimo. Ako se to ne zgodi, ne bo mogoče regenerirati naših kraških voda, ki jih je vojna skoraj popolnoma uničila.

Ribarski upravičenci pa si lahko tudi sami izredijo enoletnice; v stranske potoke in studenčine je treba vlagati leto za letom zarod in ga po enem ali dveh letih, ko zraste do 20 cm dolg, z mrežicami poloviti in vlagati v večje vode. Priporočal bi tudi, poloviti iz manjših potočkov dveletne ali triletno postrvi in jih vlagati v kraške vode; s tem načinom vlaganja bi se tudi v kraških vodah gotovo dosegel uspeh. Če se postrvi v teh vodah primejo, rastejo naglo in postanejo več kilogramov težke. Naše kraške vode so zlata vredne; uspehe pa bomo dosegli le, če bomo z njimi pravilno gospodarili.

Pri tej priliki naj omenim, da živi v naših kraških vodah neka posebna, temna pasma postrvi; ima velike, črne, razlite pege, vmes pa malo rdečih pik; često manjkajo rdeče pege popolnoma. V Uncu sem ujel postrvi, ki so imele zgolj črne pege; tako postrv sem pred kratkim ujel tudi v Ljubljani pri Vevčah. Po okostju (ralniku) sem ugotovil, da so to prave jezerke, oziroma križanke jezerke in položnice; zobje ralnika so na držaju nanizani v eni vrsti in upognjeni, menjaje se na desno in levo. Vprašanje je le, kako je ta pasma prišla v kraške vode; očitno živi v kraških vodah že iz pradavnih časov.

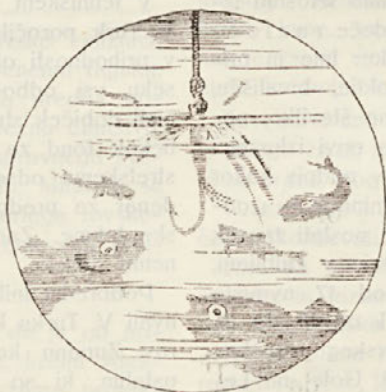
Kakšne ribe gojimo v postrvjem potoku.

Vsaka voda ima le gotovo količino hrane; iz tega vidika moramo presoditi, ali smemo gojiti v postrvjem potoku razen položnice še kake druge ribe. Hrana je v gorskih potočkih pičila in

zadostuje jedva za domačo postrv. V zelo mrzle potoke vlagajmo zlatovčico (*Salmo fontinalis* Mitch.); zlatovčica prenaša temperaturo do + 2° C; najbolje pa se počuti ob temperaturi od 7 do 10° C. Ta riba ni glede prostorov tako izbirčna kakor domača postrv; živi tudi v potokih brez zaklonišč in zavetišč; zaradi tega jo moremo z uspehom vlagati v regulirane potoke, ki teko enakomerno.

V nižinske toplejše postrvje potoke vlagajmo šarenko. Šarenka je zelo požrešna in je za položnico nevaren tekmev v hrani; zaradi tega jo vlagajmo le v večje postrvje potoke, kjer je dovolj hrane tako za položnico kakor za šarenko, sicer šarenka prevlada. Šarenka prenaša toplejšo vodo (25 do 26° C) kakor domača postrv; zato jo moremo vlagati tudi v vode, ki so za domačo postrv pretople. Eno slabo lastnost ima šarenka in ta je, da često izgine iz potokov brez sledu po vodi navzdol. Najbolj primerni potoki za šarenko so taki, ki po kratkem toku poniknejo; vse take vode, ki so pretople za domačo postrv, bi kazalo zaploditi s šarenko.

(Nadaljevanje bo sledilo.)

Iz lovskega nahrbtnika.

Članom Sloven. lovskega društva sporočamo, da smo založili za znižanje vožnjo po železnici nove članske izkaznice, ki so izdelane na trpežnem kartonu v majhni obliki. Kdor želi dobiti tako izkaznico, naj vrne sedanjno letošnjo izkaznico, ter naj javi sledeče različno napisane podatke: Ime in priimek, rojstni datum, poklic, bivališče, ceslo (ulico ali trg), hišno številko, pošto in politični okraj. Na novi izkaznici je tudi prostor za članov podpis kakor na orožnem listu. Za poštnino in za izgotovitev nove izkaznice je poslati znesek 5 Din. Člani, ki prebivajo v Ljubljani, lahko dobe izkaznice od 17. avgusta dalje vsak torek in petek od 18. do 19. ure v knjižnici Slov. lovskega društva, Komenskega ulica št. 19 (šola na Ledini).
Odbor S. L. D.

Odlomki iz zapisnika VI. plenarne odborove seje S. L. D. v Ljubljani, ki je bila dne 15. julija 1926 ob 20. uri v restavraciji »Slon«. Navzočih je 19 odbornikov. Ker je predsednik dr. Lovrenčič zadržan, vodi sejo podpredsednik notar Hafner, ki konstatuje sklepčnost, pozdravi navzoče ter preide na dnevni red.

Tajniško poročilo se sprejme brez pristavka.

Društveni blagajnik rav. Zupan poda poročilo o poteku in gmočnem uspehu letošnje strelske tekme.

V tehniškem oziru poda vodja tekme V. Turk poročilo ter priporoča, naj se v prihodnosti oprimejo dela v tem odseku vsi odborniki. Predlaga, naj se čisti dobiček strelske tekme odkáže kot nekak fond za bodoče strelske tekme strelskemu odseku, ki naj porablja ta denar za predpriprave prihodnje strelske tekme. Zadeva se odstopi finančnemu odseku.

Podpredsednik notar Hafner se zahvali V. Turku kot vodji strelske tekme, rav. Zupanu kot blagajniku ter vsem ostalim, ki so s svojim sodelovanjem pripomogli, da je strelska tekma tako zadovoljivo izpadla; odbor pa sklene izreči vsem, ki so podprli strelsko tekmo z denarnimi prispevki ali z darili v predmetih, pismeno zahvalo.

Hafner poroča o uspehih glede uvedbe obveznega članstva, kar vzame odbor z zadovoljstvom v vednost.

Zapisnik občega zbora podružnice v Ptuj se vzame v vednost.

Glavni podružnici v Mariboru se odgovori na njen dopis glede prezgodnjega odstrela divjih petelinov, da letošnji občni zbor ni sklenil omejiti odstrela petelinov pred 15. aprilom, ampak se je ta omejitev le priporočala.

Ponudba cene za ustreljene srnjake v znesku 20 Din za kilogram, kakor jo je stavila tvrdka Vajda v Čakovcu, se vzame v vednost.

Na predlog rav. Zupana se sklene soglasno, da zastopa S. L. D. v ornitološkem kuratoriju notar Hafner.

Prošnja K. L. B. za denarno podporo iz blagajne S. L. D. se odstopi finančnemu odseku. Prošnji istega kluba za denarno podporo iz lovskega fonda ljublj. in mariborske oblasti se odpošljea s priporočilom obema Velikima županoma v rešitev.

Na predlog odbornika Mladiča se sklene začeti s takojšnjim iztejevanjem zaostale članarine po odvjetnikih.

Dopis lovcev iz Rogaške Slatine, v katerem prosijo za navodila glede nabave enolnega lovskega kroja, se odstopi odb. Žmitku v rešitev do prihodnje odboreve seje.

Ureditve in vodstvo lovske knjižnice se poveri začasno društvenemu tajniku. Zadeva se bo definitivno uredila potem, ko bo izvedeno obvezno članstvo.

Na predlog načelnika upravnega sveta »Zelenega križa« odb. Mladiča se sklene nakazati vdovi umrlega lovskega čuvaja A. Polajnarja enkratna podpora v znesku 300 Din.

Slučajnosti:

Dr. Lovrenčič sporoča, da je ob priliki avdicie pri Nj. Vel. kralju Aleksandru dosegel, da prevzame protektorat nad razstavo psov član vladarske rodbine.

Zapisnikar.

Ludovik Poppel †. V Dolenji Lendavi je preminul v 76. letu starosti odličan lovec in ugleden meščan Ludovik Poppel, podpredsednik Dolenjelen-davskega lov. društva in član S. L. D.

Izvirajoč iz stare lovske rodbine se je skozi 60 let posvetil lovu. Nadvse je ljubil in gojil divjačino, kateri ni po

nepotrebnem nikdar kaj slabega prizadel. — Bodi mu lahka zemljica!

R. Koller.

Dolenja Lendava. Vsled lanske povodnji je letos pri nas precej manj divjačine; tudi letošnja mokrota ji je škodovala. Trpeli so posebno fazani. — Obenem se opaža, da se je število ujed in roparic, posebno lisic — pomnožilo.

Koller.

Jazbecar - brak. Krasna so gorenjska lovišča, v katerih biva tetraon gozdni jereb. Kako lepo doni na ušesa njegov ci-ci-ci-ceri-ci-cuj, kako tiho prileče po zelenem mahu poslušat zapeljivi glas. Enake vrednosti so lovišča v Slovenskih goricah, kjer pogrešamo gozdnega jereba, a nam je Diana zato poklonila v prosti naravi fazane.

Fazanji revir je pravemu lovcu sve-tišče. Kjer se nahajajo fazani, se nahaja tudi roparska divjačina. Ne mislim pa na one mrharje, kateri le vprašajo: »Kaj ste ustrelili?«, ki posečajo lovišče le v jeseni ali o prvem snegu, medtem pa vse druge mesece puščajo lovišča v nemar, da tam gospodujejo lisice, kune, sove in »habahi«. Tu pri nas je vsaka ujeta »habah*«, da ima le hude kremplje in zakrivljen kljun.

Seveda si upa na zajca vsakdo. Zajec je uboga žival, nima roga, ne droga, da bi se branil. Bog mu je dal le urne noge.

V fazanjem lovišču mora lovec vsak čas pokončevati roparsko divjačino.

Tam na »Mrzlem polju«, kjer imam jerebice in fazane, sem ustrelil na Sveti dan 1925 uralso sovo, *syrnium uralense* — nemško ime *Habichtseule* pove o tej roparici vse —, letos pa skobca — *accipiter nisus* — ter dobil gnezdo s 5 okroglimi, rdeče barvanimi jajci.

Pri lovskih pohodih me spremlia »Valdl«, rdeči jazbecar-brak, kakor ga vidite na sliki. Doma je iz Avstrije, razumen in pogumen pes. Krstno ime je prinesel s seboj. V lovopustu ga vodim na vrvici. Obstoji, kadar se ustavim; vse vidi in avizira.

* Habicht.

Hud je na mačke na polju in v gozdu. Ne mislite si pa, da so poljski in gozdni mucji tako pohlevni kot oni, katere davite tam pri tekmah. Napol podivjani mački, ki so razen najhujše zime, v lesu in po njivah, so izbojevali z lisicami že hude praske.

Valdl je neustrašen. Res, da mu marsikateri udarec zada maček s hudimi kremplji, toda on mu vse povrne, kakor prvi Homer: »triple-tetraple«, dokler ga za vedno ne sfrese.

Za lisičine in jazbine brez njenih prebivalcev se ne zmeni. Ako pa je bofra ali godrnjač doma, potem kar smukne v luknjo, boj bojevat z upom zmage. V jami nastane sodni dan, koča se in vali

kamenje, jazbec zakopava vhod, pes ga odkopava, ter režita drug proti drugemu.

Bofra lisica je teh špasov kmalu sita in pobegne, če more. Jeseni je gonjač Šilec videl, kako si je lisica pred Valdrom pomagala iz rova ter ušla. Drugače je z jazbecem. Pes pride iz jazbine, pove, da ima jazbec celo graščino pod zemljo ter da ga ni moči iztirati iz nje. Tu odpove pasji izvršilni naslov.

Za lovsko družbo — namreč pasjo — Valdl ne mara. Lovi najrajši sam. Nikoli se zastoj ne oglasi. Lovi vedno v lovčevi bližini.

Pri lovih na zajce sedeva z lovčcem na kak porobek ter izpustiva psa. Zajca prižene prav pred lovca.

Divjačine ne trgá. Zajca trdo zgrabi za vrat, fazane vzdigne, na drevju oblaja, zadetega pollačí, na obstreljeno sluko dene tačko, da mu ne uide. Jerebice ima takoj v nosu ter jih prepodi.

Obstreljeno pobere in prinese. Za vodni lov je zelo poraben. Vode se ne boji ter donaša obstreljene race. Seveda je stokanje in javkanje, ako se obstreljena raca v grmičevju skriva in potaplja pred psom.

Nekaj profinaravnega je zahtevati od jazbečarja-braka, da bi mirno sedel pri lovcu. Njegov temperament je presilen za lov.

Pes ima lep stas, lepo stoji, lepo lego kakor pličar, glava je močna, oči mile, a hude v boju, pes je srčen, zvest in ne požrešen. Torej pličar in jazbečar obenem. Za lovca je jazbečar-brak »za vse uporaben pes«. Lepi so španijeli, toda odpovedo v goščavi, ker so na kratkih nogah. Jazbečar-brak je v vsakem, še tako hudem terenu junak. Seveda najboljši bi bil poleg jazbečarja-braka še angleški pointer.

Pri Sv. Lenartu v Slov. goricah. S.

S Sorškega polja. Preobilno deževje je letos napravilo ne samo poljedelstvu, marveč tudi med divjačinobilo škode, zlasti pri jerebicah.

Vsled mokrote se je komaj polovica jerebic izvalila in še te so bile izpostavljene tolikim vremenskim neizgodam, da jih je veliko število žalostno poginilo. Žuželk in mravljinčnih bub, glavne hrane malih jerebičic, ob vednem deževju skoraj niso mogle najti, druga hrana pa je bila vsa premočena.

S svojim psom sem na izprehodih preiskal precej polja, a prišel sem do prav žalostnih rezultatov. V eni izmed jač sem našel samo štiri mladice, v drugi pa samo en komad. Dasi sem ves teren natančno preiskal, vendar nisem našel nobene druge mladice več.

Da pri tako žalostnih razmerah ni mislili na odstrel, je umevno.

Pa ne samo mokoča, ampak tudi strupljenje miši v prvi pomladi je napravilo veliko škodo. Brezvestni ljudje so otrovano žito kar sejali in ta posel prepuščali celo nedoraslim šolarjem.

Naš zapriseženi lovski čuvaj je videl posestnika in njegova dva mala sinova, ko so posipali otrovano pšenico kar po

njivi okrog mišjih lukenj, tako da je strupeno zrnje ležalo dobro vidno na njivi. — Če bo šlo tako dalje, ne bo nikoli mogoče naših lovišč zboljšati. — Občine, ki dobivajo tako velike vsote kot najemnino za lov, bi se lahko tudi malo ozirale na težnje lovcev in malo pazile, kako se strupi.

Ko smo spuščali na Sorškem polju fazane in jerebice, so ogorčeni kmetje grozili: »Jih bomo kmalu pregnali s štrupom,« ne pomisleč, da imajo sami veliko korist od tega, če so lovišča več vredna in torej lahko zanje več dobijo. Prihodnje leto bo treba poskrbeti, da bodo strupili miši s strihninom samo strokovnjaki. N. L.

Instinkt ali dresura. 25. julija t. l. sem se podal z lovcem in Valdrom (jazbečarjem-brakom) na race. Dospevši do psu znanega močvirja, sem ga spustil. Pes je pridno iskal in dvignil dve čaplji. Rac in vodnih pučk ni bilo. Letošnje deževje in povodnji so odkazali racam čisto nova bivališča. Pes je zalezoval do gozda fazane. Bal sem se, da bo zapustil vodni lov ter se podal v grmičevje nad fazane. Pred grmičevjem se je pes obrnil in se podal zopet v vodni element. O pasjem preudarku in razumu izkušen lovec lahko napiše celo knjigo! — Sv. Lenart v Sl. goricah, 29. julija 1926. S.

Zatiranje vran. S posebnim uspehom zatirajo spomladi in poleti v neniških loviščih vrane in srake z zastrupljenimi jajci. V to svrho se napravi v »Lovcu« svoječasno že opisana zmes iz fosforove paste, ki jo je zmešali z 21 goveje krvi in primerno množino pšeničnih otrobov ali pa s kuhanim krompirjem. S to gosto zmesjo se napolnijo jajca.

O uspehu tega zastrupljanja poroča sošrudnik lovskega lista »D. D. J.«:

Spomladi sem šel s približno 60 zastrupljenimi jajci v lovišče ter sem na mladem deteljšču v ozimini in na travnikih v vdolbine, ki sem jih napravil s peto čevlja, položil po 2 jajci. — Ta »gnezda« sem napravil na meslih, ki so bila iz viška dobro vidna, s strani, po-

sebno pa s potov pa jih ni bilo mogoče opaziti. Mesta, kjer so bila položena jajca, sem si skrbno zaznamoval.

Ko sem prvič pregledoval »gnezda«, sem našel samo še dve jajci, v bližini teh mest pa 22 poginulih vran. Takoj sem napravil zopet 100 jajc, ki so dan po izložitvi skoraj vsa izginila. Zopet sem pobral 42 uničenih vran, prepričan sem pa, da sem našel komaj polovico pokončanih. Nadaljeval sem započeto delo in v kratkem času je bilo lovišče rešeno te črne drhali.

Uporabljati se morejo vsakovrstna jajca: kurja, golobja, dalje jajca iz zapuščenih gnezd jerebic, fazanov itd.

Vrane in srake uničijo nebroj jerebičjih in fazanovih gnezd ter legel mladih zajcev. Stroški opisanega zatiranja teh škodljivcev lovišč so malenkostni, trud pa je bogato poplačan z lovno divjačino, ki si po takem izčiščenju lovišča vidno opomore. F. J.

Nekaj o domačih mačkah. Nепrečlenljivo škodo pri lovu delajo na pol podivjane, posebno pa podivjane mačke. Ako se mačka drži doma, je zelo koristna in tudi v bližini hiš po njivah ji ne moremo zameriti, ako poleg poljskih miši ulovi kakega škrjančka, jerebičico in če ujame mladega zajčka. Postane pa škodljiva, ako počne stikati po drevju za pičjimi gnezdi. Taki mački niso miši nič več mar in kaj rada si privoščijo golobe ali pišče. Pameten gospodar bo tako mačko kmalu odstranil, ker je nevarnost, da skvari še druge mačke, ki jo kaj rade posnemajo v takem roparskem poslu. Gotovo nespametni so taki gospodarji, ki redijo čez zimo stare mačke samce, ki celo zimo doma pohajkujejo, kradejo, kjer le morejo in komaj odleze sneg, zapustijo hišo in gredo hajdukovat v zeleni gaj. Taki mački so največji uničevalci divjadi. Od jereba pa do mlade srnice, vse jim pride prav. So mnogo nevarnejši kakor lisica, ki ne more na drevo in se v sili zadovolji s sladkimi slivami, ki jih pobira pod drevjem ali kakim drugim sadežem in poleg tega lovi rada kobi-

lice in koplje razne ličinke in črve. Pa tudi mačka samica, ki se je navadila loviti divjačino, uniči nebroj divjadi, posebno takrat, kadar ima mladiče. Kot primer naj navedem neko mačko iz Lipnice pri Radovljici, ki je svojim mladičem prinesla, kolikor je gospodar sam videl, prvo leto okrog 30 polhov, katerih sicer ni bilo škoda, poleg tega pa enega dorastlega in več malih zajčkov. — Drugo leto se je spravila na gozdne jerebe; znosila je svojim mladim požeruhom 7 že precej velikih jerebov. Koliko je znosila še, česar gospodar ni videl?

VL. K.

Planinski plezalec — *Tichodroma muraria* L. V letniku 1922. 1/3 »Lovca«, ki mi je šele pred kratkim prišel v roke, sem čital članek iz peresa g. J. Barleta o tej lepi ptici. Navadno mnenje je, da živi ta »pernali metulj« izključno v najvišjih planinah in samo na najstrmejših stenah islih, in da se le pozimi pomakne niže dol. Če vidimo našo ptico pozimi v popolnoma izrednih krajih, kakor so zidovi in stolpi po meslih itd., je ta domneva prava, vendar živi planinski (skalni) plezalec — ime ima tudi mavrica — tudi v nižjih legah, in tu ne samo v hudi zimi.

»Mavrico« sem v njenem pravem bivališču opazoval čestokrat v Julijskih Alpah, n. pr. na Razorju in Triglavu, skoraj vrh teh velikarov, prav pogosta pa je v strmih, razklanih stenah Brane v Kamniških planinah, pa tudi v Vel. Zvoku, Grebenu in na Planjavi jo je čestlo videti. V Karavankah sta mi delala sredi oktobra 1920. l. dva planinska plezalca večurno družčino, ko sem pri pogonu na gamse sedel vrh Košutne, tik Košutnikovega turna (2135 metrov).

Imel sem takrat priliko opazovati lepa ptička z neposredne bližine, ko sta plezala po skalovju in iskala hrano po razpokah, in kakor vsakdo imel viis, da ne gledam ptiča, temveč pisanega metulja. Nadlovec Žumer pri dr. K. bar. Bornu mi je pravil, da ple-

zalec tam ni redka prikazen in da ga poznajo pod imenom »Steinrötel«, kar pa je na vsak način napačno ime. »Steinrötel« je Slegur ali skalni drozeg, *Monticola saxatilis* L., iz rodu drozgov (*Turdus*), oziroma podgorčkov (*Ruticilla*), znani izborni pevec.

Pozimi 1904/05 sem čestokrat opazoval plezalca v okolici Idrije, in sicer prav blizu mesta pod Golijevo vilo v malem kamnolomu in na škarpah ob cesti.

Blizu apnenic pri Zagorju ob Savi in v strmih bregovih in skalinah med Savo in Zagorjem se ta ptica čestokrat, posebno v snegu pojavlja. Ker sem pa začetkom jeseni na jerebjem lovu v Košci, nasproti postaji Zagorje, večkrat videl plezalca, enkrat celo družbo 5 komadov, mislim, da v strmih stenah okoli Zagorja, Trbovelj in Hrastnika ali v Košci tudi gnezdi.

Tudi ob Savinji bi imel prikladna mesta v skalnatih bregovih. Razen v Alpah sem videl plezalca že poleti na Sveci Gori nad Savo na taborskem obzidju cerkve in v zimi 1919/20 pri Borovljah na Koroškem na starem zidovju topilnice v Bajtiškem potoku in v Jami pod Boroveljskim vrhom, kamor se je golovo preselil iz severnih sten Košutne.

Gimnaziji v Ljubljani sem podaril leta 1896. jeseni lepega samca, ki se je menda ubil ob telegrafski žici pri železniškem prehodu pod Tivolijem, kjer smo ga na izprehodu našli.

To krasno ptico je seveda treba brezpogojno zaščititi. Ne sme se je iz srboritosti streljati in — vreči proč, kakor sem to videl na neki brakedi Za Kalom pri Stranjah, ali pa pobijati kar na fucate, kakor je javil »Waidmannsheil 1910« o nekem finanč. stražniku iz Pregrade, ki jih je prodajal madjarskim preparatorjem komad po 40 vinarjev. Dr. Vikt. Jeločnik

Ornitološki observatorij v Ljubljani se je ustanovil z državnimi sredstvi, da se nadaljujejo opazovanja ptičjega življenja sploh in selitve posebej, opazova-

nja, ki so se nehala 1887, ali prav za prav šele l. 1888. Ornitološki observatorij v Ljubljani upravlja 14 članski kuratorij. Prirodoslovni oddelek ljubljanskega vseučilišča, prosvetni oddelek ljubljanske pokrajinske oblasti, potem šumarski in kmetijski oddelek, prirodoslovni oddelek ljubljanskega Narodnega muzeja, Slovensko lovsko društvo v Ljubljani ter Ribarsko društvo v Ljubljani imajo vsak svojega delagata v tem kuratoriju; teh 7 imenovanih članov koptira nadaljnjih 7 članov. V prvem kuratoriju so ti-le gg.: dr. Stanisl. Beuk, oblast. inšpekt. prov. v p. (predsednik); Avgust Bukovec, višji rač. svetnik, Leopold Egger, revident drž. železnic, dr. Jovan Hadži, vseučil. prof., Mač Hafner, notar, dr. Roman Kenk, vseučiliški docent (podpredsednik), dr. Fran Kos, kustos prirodoslovnega oddelka Narodnega muzeja, dr. Iv. Lovrenčič, odvetnik, dr. Jos. Mal, rav-

natelj-vršilec poslov Narodnega muzeja, dr. Avgust Munda, državni pravdnik, dr. Janko Pončbšek, višji finančni svetnik (tajnik), Otomar Reiser, vlad. svetnik v pok. v Pekrah pri Mariboru, Ferdinand Schulz, muzejski asistent v pok. in ing. Anton Šivic, višji gozdarski svetnik. Na seji dne 5. avgusta t. l. je poveril kuratorij strokovno vodstvo Ornitološkega observatorija dr. J. Pončbšku, za njegova pomočnika pa imenoval gg. Avg. Bukovca in L. Eggerja. Imena opazovalcev priobčimo potem, ko jih bo določil vodja. — Ornitološki observatorij v Ljubljani posluje v poslopju Narodnega muzeja, Bleiweisova cesta 24. —b—

Glasilo kinološkega saveza »Naši psi«, šte. 4, je izšlo sredi meseca avgusta in je bilo posebej dostavljeno članom S. L. D., da so bili pravočasno obveščeni o Mednarodni razstavi psov, prirejani 8. in 9. septembra t. l. v Ljubljani.

Iz ribarske mreže.

Iz odborovih sej Slov. ribarskega društva v Ljubljani. Iz seje dne 23. junija 1926: V ornitološki observatorij se delegira kot zastopnik Slov. ribarskega društva g. dr. Avgust Munda. — Knjiga »Ribe v slovenskih vodah« se odda posameznim knjigarnam v razpečavo. G. dr. Avgust Munda se pooblasti, da pošlje v Zagreb in stopi osebno v stik z odborom zagrebškega ribarskega društva zaradi enotnega nastopa v stvari osnutka edinstvenega ribarskega zakona za kraljevino S. H. S.

Iz seje dne 14. julija 1926: G. Josip Gorup je predložil odboru osnutek zna-

ka za Slov. ribar. društvo. Osnutek se sprejme in poveri izdelava 200 znakov tvrdki Karl Spika na Dunaju. Znak se bo prodajal po 25 Din komad. — Iz sredstev Okrajnega ribarskega odbora se prepíše na Slov. rib. društvo znesek 3000 Din.

Revirna taksa. Zakupniki in lastniki revirjev često vprašujejo Ribarsko društvo, iz katerega razloga morajo plačevati revirno takso. Da ne bo treba posamezno odgovarjati na ta vprašanja, bodi povedano sledeče:

Po §§ 22. in 23. Kranjskega ribarskega zakona mora plačevati zakupnik

zakupnega revirja in posestnik samosvojega revirja na leto revirno takso. Ta taksa znaša za zakupne okraje 15% letne zakupnine. Za samosvoje revirje je odmerili 15% onega zneska, ki bi se dosegel, ako bi se dal samosvoj okraj v zakup. Revirne takse za samosvoje revirje so bile že pred vojno določene in so se z naredbo pokrajinske uprave za Slovenijo z dne 25. novembra 1922, št. 7563 (št. 124 Ur. lista) zvišale na 15 kratni znesek.

Za samosvoje okraje, ki so dejansko v zakupu, znaša revirna taksa po ravnokar navedeni naredbi 15% zakupnine.

Ako zakupnik (posestnik) takse kljub opominu Okrajnega ribarskega odbora ne plača, se taksa izterja po zaprosilu Okrajnega ribarskega odbora potom politične eksekucije (§ 23. rib. zakona), odnosno se poplača iz kavcije ki jo je položil zakupnik pri sreskem poglavarju v smislu § 17. rib. zakona. Dr. M.

Želva v Krki. Iz Dolenjske smo dobili želvo (*Emys orbicularis*), ki je izredna redkost. Mislili so, da je že izumrla. Želvo smo dali v muzej in se darovatelju najiskrenejše zahvaljujemo.

Dr. M.

Zveza ribarskih društev v kraljevini S. H. S. Dne 22. avgusta t. l. je bil v Zagrebu ustanovni občji zbor zveze ribarskih organizacij kraljevine S. H. S. Vsako ribarsko društvo v kraljevini je bilo zastopano po dveh delegatih. Zbor delegatov je sprejel pravila zveze, določil letno članarino, ki znaša za vsako društvo 12 Din za osebo in končno izvolil prvi upravni odbor zveze. Odbor je sledeče sestavljen: predsednik g. dr. Valter Weber v Zagrebu, podpredsedniki gg.: dr. Avgust Munda (Ljubljana), Gjuro Terpinac (Zagreb), Branko Žigarac (Sarajevo); tajniki gg.: prof. Gjuro Kaitner (Zagreb), Zdravko Thaller (Sarajevo) i Jagarčec (Zagreb); blagajnika gg.: Ivan Leon (Zagreb) i Kozel (Karlovač); odborniki gg.: Anton Novak (Maribor), Anton Zorko (Celje), Rude Bergleitner (Ogulin), Artur Friedmann (Osijek), Karlo Frisch (Sarajevo), prof. Trgovčević (Osi-

jek), Vasilij Ristič (Mostar), Slavko Plemelj (Ljubljana). Razen tega so izvoljeni štiri odborniki - namestniki, dva preglednika in dva njihova namestnika.

Po formalnostih se je odbor posvetoval o načrtu novega ribarskega zakona. Dr. M.

Velik krap. Logar Lange je ujel s trnkom krapa, ki je tehtal 13 kg in meril 1 m. (Fisch. Ztg. Neudamm.)

Vlaganje rakov v Šleziji. V Šleziji so poskusili zopet vlagati rake. Raki so se prijeli. Kaj, ko bi s takimi poskusi začeli tudi pri nas?

Metavnice. Nova iznajdba. Končni obroček na konici metavnice podlože običajno z ahaatom, da se vrvica preveč ne obrabi. V najnovejšem času so nadomestili končni obroček na metavnicah s kolescem in izračunali, da zmanjša tako kolesce odpor vrvice za 40%.

Kakor znano, se obrabi vrvica neposredno pred vado ali predvrnico zelo hitro, ker se pri metanju drgne ob obročkih. Previden sulčar odreže torej pred vsako lovjo en ali 2 metra vrvice, da se mu ne pripeti neprilika, ko zapne ribo. Na ta način se seveda vrvica vedno bolj krajša. Ta nedostatek bo zelo zmanjšan, če se uvede gofi označeno kolesce, ki vrvice ne bo tako obrabilo kakor obroček iz jekla ali ahaata.

Hrana ozimic. V Švici so to leto preiskali želodce ozimic (*Coregonus macrophthalmus Nüsslin*), ki so jih ujeli v Bodenskem jezeru. V večini želodcev so našli le plapkton, in sicer bosmino in kopepode. Na škrgah so imele skoraj vse ribe parazite. Preiskali so 213 rib v starosti od 4 do 7 let in v teži od 100 do 300 g. Dr. M.

Biološka stacija na Blatnem jezeru. Madžarski narodni muzej je ustanovil ob Blatnem jezeru novo biološko stacijo, ki jo vodi profesor dr. B. Hanko. Blatno jezero je, kakor znano, največje jezero Evrope, in ima zelo bogato in zanimivo floro in favno.

Najmanjša riba. Najmanjša riba živi v nekem jezeru pri Locunu na Filipinih. Riba meri približno pol palca in je iz-

redno drobna in tanka. Imenuje se *Misticthys Luconensis*. V navedenem jezeru živi v ogromnih množicah in tvori znaten del ljudske hrane. Love jo z mrežami iz platna, ki sličijo vreči, domačini jo imenujejo »tabios«. Meso te ribe je zelo okusno; navadno jedo ribo praženo. Tudi jo suše za izvoz. Da se človek nasili, mora seveda užiti več tisoč takih ribic.

(Schweizerische Fisch. Ztg. št. 8.)

Gojenje rib — članek iz Novic iz leta 1855. V Novicah št. 3. iz l. 1855. čitamo tale sestavek o gojenju postrvi:

»Človek je vendar čudna glava. Zmiraj tuhta in tuhta, da kaj novega iz-tuhta. Zdaj si že napravlja ribe, prave ribe v bajerjih in rečicah, kakor se mu poljubi. Francozi so to znašli, čeravno Nemci, ki si vsako reč radi prilastujejo, zdej terdijo, da že pred 100 leti (1750 do 1760) je neki Jakobi v Hamburgu že ribe delal. Toliko je gotovo, da Francozi so to znanjbo poslednja leta tako deleč prignali, da že kupčujejo s poštervi, katerih so si zaredili že več milionov, in jih prodajajo.

Iz Francoskega se je ta znanjba razširila po Nemškem, v Švajco itd. in v malo letih bomo znali povsod si rib zaroditi, kolikor bomo hotli. Kakor se od vsih krajev sliši, je to prav lahko, dobiček pa bo za vse kraje velik, če bodo naše reke in bajerji spet polni rib.

Naj nihče ne misli, da je to prazna stvar. Popolnoma poterjena je in tudi pri nas, ki imamo v marsikteri bistri vodi prostora za milijone pošterv in družih rib, se bo ravnalo kmali tako. Naj bi umni ribiči začeli skušati.«

Tako so torej pisale »Novice« pred 70. leti. Danes pa je valjenje ribjih iker že vsakdanja stvar, kateri se nikdo več ne čudi.

Umiranje ščuk. Prošlo leto je poginilo v Ljubljani blizu Vrhniko ogromno število ščuk. Ljudje so cenili poginule ščuke na cente. Na žalost nam ni nikdo poslal obolelo ščuko, da bi se mogla vrsta boleznih z mikroskopično preiskavo ugotoviti.

»Nudammer Fischereizeitung« poroča o obolevnosti ščuk sledeče: Bolezen se širi najbolj spomladi in začetkom poletja, in traja več mesecev. Mrtve ribe, ki so poginile za to boleznijo, imajo okrogle rane ali bule na koži, ki segajo tudi v mišičevje. Od furunkuloze se ta bolezen razlikuje v tem, da ne nastanejo na koži s krvjo podpluti čiri, nego le plitve jamice. Ponajveč se loleva ta bolezen starejših, že plodnih ščuk, obolevnost na mlajših komadih je bolj redka. Bolezen te vrste so že mnogo let opazovali, znanstveno pa je še niso preiskali.

Podatki, ki jih navaja »Neudammer Fischereizeitung«, se strinjajo s podatki, ki so jih navedli ljudje, ki so opazovali preteklo leto obolele ščuke v Ljubljani. Tudi je sedaj v gornjem delu Ljubljane opaziti ponajveč le majhne ščuke, večje je pobrala bolezen. Dr. M.

Zastrupljanje rib. Neko industrijsko podjetje v Švici je uničilo po strupenem odtoku ribji zarod v nekem potoku. Zakupnik je potom švicarskega oblastva dosegel, da mu je lastnik podjetja poravnal škodo na sledeči način: 1. moral je povrniti zakupnino za preteklo in za bodoče leto; 2. vložiti 2000 letnic; 3. vložiti 10.000 komadov zaroda; 4. povrniti prevozne stroške za zarod in mladice.

Švicarska oblastva naj bi nam bila zgled, kako je treba čuvati vode proti zastrupljanju rib.

Občutljivost iker. Neposredno po oploditvi iker niso posebno občutljive; ta zmanjšana občutljivost pa traja le 10 minut do 5 ur. Po označenem razdobju so iker zelo občutljive; ta občutljivost traja, dokler se ne pokažejo oči.

Črnooka; kako jo lovimo? Črnooka (*Leuciscus rutilus* L.) je riba, ki jo pozna vsak ribič. Ribo spoznamo na prvi pogled, ker ima rdeče oko. Pravo ime ribi je črnooka; črnmjel = rdeč; torej rdečecoka. Te ribe ne smemo zamenjati z rdečeperko (*Scardinius erythrophthalmus* L.), ki ima rumene oči in krvavordeče plavuti.

»Sportfischer« priporoča za lov sledečo pripravo: Zelo prožno bambusovo ribnico, nežno kolesce, 20 m svilen: vrvico štev. 1 ali 2, 80 cm dolgo predvrvnico iz zelo tanke žilice, in ne več kakor 5 mm široke trnke. Plovka bodi zelo lahka; za obtež rabimo šibro št. 2.

Najboljši meseci za lov črnooke so meseci avgust, november in december.

Najboljša vada za črnooke so kuhan krompir, kuhan riž, ječmen, kruh, črvi in ličinke. Pred lovjo je treba ribe nakrmiti.

Črnooka prijema zelo previdno in nežno; zaradi tega bodi plovka, kakor že omenjeno, lahka in nežna.

»Sportfischer« štev. 1.

Stari krap. Angelsport št. 13. priobčuje stare zapiske nadzorn. Stuckenberga, upravitelja veleposesva velikega vojvode Oldenburškega, iz katerih se posname, da so ujeli 21. oktobra 1840 iz graščinskega ribnika dva velika krapa; eden je tehtal 55 funtov ali 26.7 kg in meril 104 cm, drugi je tehtal 42 funtov ali 20.9 kg in meril 107 cm; oba sta imela 15 let.

Lov s plovko. Deutsches Fischerei-blatt štev. 5 opisuje, kako posamezne vrste rib prijemajo. Kdor je lovil s plovko, ve, da ribe ne prijemajo enako. Izkušeni ribič pozna po pregibanju plovke, kakšne vrste riba je prijala. Posamezne vrste rib prijemajo vado rahlo, tako da se plovka jedva premakne, druge zopeč jo potegnejo naglo pod vodo. Mrena n. pr. potegne, ko zgrabi vado, plovko s silo navzdol, istočako klen; obe ribi je treba takoj zapeti, čim se plovka potopi. Če zagrabi ostriz, se plovka premakne s krakimi sunki, nato pa izgine naravnost ali poševno pod vodo; krap in linj prijemata rahlo, tako da se plovka le rahlo strese; nato odplavata počasi s plovko; šele takrat ju zapnimo. Črnovka polagoma gloda na vadi; plovka se rahlo tresse, včasih bolj, včasih manj, nato pa izgine pod vodo.

Veliki lososi. Fishing Gazette št. 2543 priobčuje statistiko velikih lososov, ki so jih ujeli leta 1925. v reki Namsen na

Norveškem. Navaja jih 72, ki so tehtali od 18 do 27 kg.

Ščuka, težka 14 kg 80 dkg. Fishing Gazette štev. 2541 poroča, da je ujela 12 letna deklica v Finski ščuko, ki je tehtala 14.8 kg. Ujela jo je na trnek.

Rekordi pri metanju vade na daljavo. Če lovimo z vado na vlak, jo mečemo po potrebi na manjše ali večje daljave in jo nato sunkoma vlečemo k sebi. Za vado uporabljamo mrtvo ali umetno ribico, često obteženo s svinčeno kapico. Ko lovimo, mečemo običajno 15 do 20 m na daljavo; daljši metljaji niso praktični, ker je težko, ribo na daljavo zapeti. Ribič pa mora tudi umeti, metati izjemoma na večje daljave, če je to neobhodno potrebno. Za daljše metljaje je treba imeti brezhibno pripravo; treba pa je za to tudi precej spretnosti. Na programu ribarskih tekem je vedno tudi metanje na daljavo. Fishing Gazette štev. 2541 poroča o posameznih rekordih, ki so se dosegli na takih tekmah. Navajam v naslednjem posamezne rekorde, pri katerih so tekmeči dosegli naravnost bajne uspehe: Pri tekmi leta 1922. je vrgel neki T. C. Rissing vado, težko 6 Ounce (168 g) 106 jardov daleč (92 m). Ta rekord, ki je bil svetovni rekord v metanju, je prekosil preteklo jesen neki T. Stockdale, ki je vrgel vado 99 m daleč. Obe tekmi sta se vršili na Angleškem. Pri drugih tekmah so dosegli rekorde z daljavami 85 m, 77 m itd.

Kako izračunamo težo ščuke? Danski sportnik Larsen je našel obrazec, s katerim moremo izračunati težo ščuke. Glasi se: $g = 0.007 \times c^3$; v tej enačbi znači g težo ribe v gramih, c pa dolžino ščuke v centimetrih. Pri ribah, ki so izredno slabo rejene, odračunamo od izračunane vsote 10 do 15 odstotkov.

Torej tehta ščuka, dolga: 50 cm 0.875 kg, 60 cm 1.512 kg, 70 cm 2.401 kg, 80 cm 3.584 kg, 90 cm 5.103 kg, 100 cm 7.000 kg.

(»Sportfischer« štev. 1.)

Selitev lososa. »Deutsches Fischerei-blatt« 1925, št. 40, poroča, da so ujeli 8. julija 1925 pri Haparandi (Švedska) 12 kg težkega, markiranega lososa. Na

hrbni plavuti je imel srebrno ploščo, iz katere je bilo posneti, da so spustili to ribo 14. aprila 1919 na Pomerski obali. Takrat je meril ta losos 44 cm in tehtal 700 g. Prepoštoval je torej 1400 km. Dr. M.

Šarenke. Nov transport iker iz Amerike. Kakor poroča Allg. Fischerei-Zeitung št. 2 iz l. 1925., je prispel dne 26. junija 1923 nov transport iker šarenk (*Trutta iridea* Gib.) iz Amerike v Nemčijo. Iker je bilo 50.000; prispele so popolnoma nepoškodovane. Novi transporti iker iz Amerike so pomembni, ker je treba dati zarodu pomladka (sveže krvi). Pasma, ki se plodi le med seboj, s časom degenerira. Dr. M.

Dvoje rib, ujetih na en trnek. Često se dogaja, da ujame ribič, ki lovi na črva, kruh ali slično vado, ščuko. Ščuka seveda ne prijema na kruh, tudi ne na črva, temveč se zaletava v ribice, ki so prijele ali nameravajo zagrabiti dotično vado. Na mesto ribice pa obvisi na trneku slednjic ščuka.

O takem slučaju poroča tudi »Sportfischer« 1925, šte. 10. Za vado je zagrabila jegulja in jo požrla; medtem pa je prijele jeguljo ščuka, hoteč jo požreti; jegulja s trnkom v gobcu pa se je izmuznila ščuki pri škrgah, in tako je ribič na isti trnek ujel dve ribi, ščuko in jeguljo. Dr. M.

Ščuka, težka 18 kg. »Deutsches Fischereiblatt« 1925, št. 40 poroča, da so ujeli 9. novembra 1925 v Roxheimu v Renu ščuko, težko 18 kg; merila je 108 cm.

RIBOLOVNI ZAKUP.

Koncem oktobra t. l. počeče zakupna doba sledečih ribolovnih okrožij v litijem srezu:

53 a Zagorje — gornje okrožje, obsegajoče reko Savo od cerkve v kraju Sava do savskega mostu v Zagorju, s pritoki.

53 c Zagorje — spodnje okrožje, obsegajoče reko Savo od savskega mostu

v Zagorju do izliva Trboveljskega potoka (Kroščica), s pritoki.

53 b Pasjek, obsegajoče polok Pasjek od izvira do izliva v Savo, s pritoki.

53 a Šklendrovec, obsegajoče potok Šklendrovec, od izvira do izliva v Savo, s pritoki.

55 Kotredež, obsegajoče Kotredeški polok s Poločino.

77 Višnja gora, obsegajoče potok Višenjco od izvira do zatvornice graščine Smreka, s pritoki.

100 Temenica, obsegajoče potok Temenico od izvira obeh potokovih strug do prvega mlina v Št. Lovrencu, s pritoki.

52 c Jablanšek, obsegajoče potok Jablanšek od izvira do prvega jezua nad izlivom, s pritoki.

Na podlagi določil § 15. ribolovnega zakona za bivšo vojvodino Kranjsko se bodo ta okrožja oddala na javni dražbi v zakup za deset let (t. j. do 30. oktobra 1936).

Dražba se bo vršila pri sreskem poglavarstvu v Litiji, soba št. 2, vsak dan ob pol 10. uri dopoldne, in sicer: za okrožja: Jablanšek, Pasjek in Šklendrovec v ponedeljek, dne 25. oktobra t. l.; za okrožji: Temenica in Kotredež v torek, dne 26. oktobra t. l.; za okrožji: Zagorje — gornje in Zagorje — spodnje okrožje v sredo, dne 27. oktobra t. l. Za okrožje Višnja gora se bo vršila dražba ob uradnem dnevu v Višnji gori v sredo, 3. novembra t. l. ob 10 dopoldne.

Dražbeni pogoji in bližji obseg okrožij (meje in stranske vode) so v pisarni sreskega poglavarstva med uradnimi urami do dneva dražbe vsakomur na vpogled.

Op.: Ribolovni okrožji št. 50 (Kresnice) in 51 (Litija) sta bili sedanjima zakupnikoma podaljšani za nadaljnjih 10 let; proti podalšanju je vložena pritožba, oziroma (za Kresnice) tožba na upravno sodišče. V slučaju razveljavanja podaljšave bom razpisal dražbo za ti okrožji kesneje.

Sreski poglavar v Litiji,
dne 6. avgusta 1926, šte. 5463.

DRAŽBA LOVA.

Lovska pravica krajevne občine **Bren-gova** se odda na javni dražbi do 31. marca 1930 v zakup. Dražba se vrši v ponedeljek 27. septembra 1926 ob 10 dopoldne pri sreskem poglavarstvu v Mariboru, levi breg, soba štev. 1/pr.

Sreski poglavar v Mariboru, levi breg, dne 19. avgusta 1926.

MALI OGLASI.

Lovec želi vstopiti v službo za lov-skega čuvaja ali kaj sličnega, star 23 let, neoženjen, vojake odslužil. Prakse ima že veliko let. Spozna se v dresi-ranju in negovanju divjadi. Strog proti divjim lovcem. Pregarjalec roparskih živali. Govori slov., srbo - hrvatsko. V službo stopi takoj ali pozneje, najraje kje v Sloveniji. Naslov pri uredništvu »Lovca«.

Uharico, živo in mlado, kupi Köllner, Slovenjgradec.

Fazani, zlali in srebrni, prekrasne živali, naprodaj. - Naslov v uredništvu.

Najboljše lovske puške, slovite tvrd-ke P. Wernig v Borovljah, različnih vrst in cen, ima v zalogi Slov. tvornica orožja v Radovljici. Ta tvrdka polaga največjo pažnjo na preciznost in dobroto cevi. Puške te znamke so zelo priljubljene ter se lovci vse Jugoslavije zelo po-hvalno izražajo o njih.

Izučen lovec, oženjen, vseh gozdnih in poljskih del vešč, špecialist v lovljenju roparskih živali v past. Zna dresi-rali ptičarje, barvarje, brake in jazbe-čarje. Išče službe takoj ali pozneje. - Naslov v uredništvu.

Srnjak, 3 leta star, udomačen, kro-tek, takoj naprodaj. Ima lepo razvito rogovje šesteraka. - Ponudbe sprejema uredništvo.

Tvrdka »Riba« v Ljubljani plačuje jerebice po dnevni ceni.

Težko pričakovani lovski čas je tu. Vsakdo si želi boljšega uspeha, kakor

prošlo leto. Zato mora vsak lovec imeti v redu svojo puško in zanesljivo stre-livo. Po svoji učinkovitosti splošno po-znane »U« **patrone** naj si vsakdo pre-skrbi pri puškarju F. K. KAISER, Ljub-ljana. Postrežen bo s prvovrstnimi »U« patronami, polnjenimi najvestneje in z najboljšim materialom. Izbira vsakovrst-nih lovskih pušk, od navadnih do naj-finejših sulskih izdelkov tvrdke **Gebrü-der Merkel, Suhl**. Pri lovu na srnjaka in divjega kozla so najboljše M. Schoen-aer puške raznih kalibrov. Za točno merjenje in siguren strel je potreben **daljnogled s precizno montažo**, kar gg. lovcem najboljše napravi gornja tvrdka. - **Ribičem** je že znano, da se s pravimi angleškimi in monakovskimi ribarskimi pripravami dosežejo najboljši uspehi. - Cene najnižje, postrežba točna.

Nove lovske in prirodoslovne publikacije:

- Im Zauber des Tierlebens von Friedrich v. Lucanus, Berlin 1926.
Die Lehre v. Schuß von A. Schmäuderer-Maretsch, Ingenieur an der Deutschen Versuchsanstalt für Handfeuerwaffen, Berlin - Halensee. Verlag Paul Parey.
Deutsches Jagdbuch. 14. Auflage. Neu-bearbeitet von Gerhadt v. Riesenenthal. Die Zucht edler Silberfüchse von A. Ley. Verlag Paul Parey, Berlin.
Die künstliche Zucht der Forelle von Bruno Diessner.
Der Aufsichtsjäger von Julius Delunardo. Innsbruck.
Die Silberfuchszucht von Demoll.
Der Fang in- und ausländischer Pelz-tiere von Max Otto (Kanadajäger).
Wahre Tiergeschichten von Dr. Fr. Goll. Neue Tierbeobachtungen von Th. Zell. Schießlehre für Fangschützen v. Geyer.
Der gesamte Vogelschutz von Dr. H. v. Berlepsch.
Jahrbuch für Jagdkunde v. Dr. Ströse, Berlin.
Der Dachshund von Dr. Fr. Engelmann.
Die praktische Silber- und Blaufuchs-zucht von E. Ziemsen.

Ing. dr. Viktor A. Jeločnik (Obiličevo):

Nekoliko lovske balistike.

III.

(Dalje.)

Kakšni lovski smodniki in katera municija so nam potrebni?

To vprašanje mi je stavilo že precej naših lovcev, puškarjev, trgovcev z municijo in — celo sama monopolna uprava, kralj v lastnem kraljestvu.

Kakor na videz, izgleda to vprašanje jako preprosto, in njegova rešitev lahka, vendar ni stvar tako enostavna, če vzamemo v poštev edini dve možnosti rešenja: lastna produkcija smodnika ali pa uvoz.

Za municijo (golove, polnjene patrone), posebno za risanice, je stvar precej enostavna, ker nimamo izgleda, niti tehničnega, in za naše skromne razmere še manj gospodarskega, da bi ustvarili — privatno, še manj pa državno — industrijo, ki bi mogla proizvajati te predmete in konkurirati s tujimi, inostranskimi proizvodi. Če bi se udarila še tako velika uvozna carina in pri nas neizbežljiva »taksa« na vsako patrono za lovsko risanico, bi bila potrošnja tako malenkostna, da bi nikdar in nikoli ne rentirala izboljšanja lastne tvornice tudi najobičajnejših

fulcev (čauvr), kopic in izstrelkov za lovsko uporabo. Že iz vzroka, ker je potreba risane cevi, četudi ne obligatorična, pa vendar iz lovske-pravega stališča, omejena izključno na prečanska lovišča. Srnjak, jelen in gams, ti reprezentanti visokega lova, za pretežno večino teritorija naše države ne pridejo v poštev, ali pa se love na način, da o porabi municije za risano cev ne more biti govora.

Tam, kjer je še divji prašič, bi bilo to vprašanje tudi na mestu, ali prav tam so lovske razmere, smisel za pravi lov in vse drugo, tako neurejene, da je popolnoma izključeno, samo misliti na nekako konsolidacijo.

Čeprav smo stremili in še stremimo za tem, da se srnjak na zalazu, jelen (kjer je sploh še v loviščih) in gams streljajo izključno samo z risanico, je bore malo lovišč in lovcev, ki prakticirajo in propagirajo to naše stremljenje. Če izvzamemo nekoliko zakupnikov večjih revirjev in veleposestnikov, državne gozdove in slučajno došle tujce, se ustrelji večina omenjene, visoke mu lovu pripadajoče divjačine s šibrami. Žal je večkrat zastreljena in izgubljena — s šibrami! Žalostno, toda resnično!

O srnjadi niti ne govorim; ako se pojavi nekje jelen, navadno ubežnik iz kakega zaščitenege lovišča, na primer od Sv. Katarine nad Trzičem, to ti je, kakor za časa turških vpadov v slovensko zemljo — vse, kar leze in gre, vse, kar ima še kak zarjavel pihalnik najpredpotopnejše vrste pod streho, pod pragom ali v kozolcu skritega, se dvigne in vsa ščeneta s pokončnimi ušesi, krivimi nogami in zafrknjenimi repi se mobilizirajo — da gredo nad jelena, ki potem navadno, prerešetan od različnih »nularjev, pfostnov, P. P.« in sličnih mesarsko-brakadarskih izstrelkov onemogel segnije v kakšnem zapuščenem in zaraslem jarku. Ali pa ga ubije — to je še najboljši slučaj — kak »neutrudljiv lovec« še s kosmatimi, neoguljenimi rogovi, ker mu zakon proti vsakemu lovskega čutu dopušča, da se strelja jelen že julija meseca. Da pravi lovec, kateremu je glavna stvar trofeja, rogovje, ne strelja jelena in srnjaka, kadar nima rogovja, ali pa je to še kosmato, do tega se do danes žal lovci še niso povsod povzpeli.

Divjaška brakada se šopiri povsod, kjer je ostala po prevratu še kakšna srna, in brakira se »ad infinitum«, dokler ne izgine pred hitronogim brakom zadnja dlaka.

Da pri takem lovu ne ostane prilike za porabo risane cevi — razen že omenjenih lovišč, ki delajo izjemo, — ni treba posebej poudarjati!

Za gamsa je stvar že malo drugačna. Tam, kjer jih je še — v Kamniški Bistrici, v negovanih loviščih Karavank in Julijskih

Alp — in kjer se pravilno lovi, tam govori izključno risana cev. Ne samo po lovskem pravu, tudi ker gams navadno ne čaka tako blizu, da bi ga škropil s šibrami ali sekanim svincem.

Gorje pa, če bi se hotel gams naseliti v loviščih, kjer dotlej, ali navadno gamsov ni! Prav to, kar sem omenil zgoraj o jelenu, je tudi tu! Strelci, nesposobni, leni in nemarni, da bi dobili gamsa v roke na zalazu in ga ustrelili na edino lovsko pravilen način z risanico, če že nočejo pričakati, da se v novoizbranem lovišču zaplodi in razmnoži, prirede vsako nedeljo in vsak praznik »generalno« brakado in pokajo s šibrami po plemeniti, krasni divjačini, brez razlike na spol, na kozo z mladiči, na mladiče same in na vsako daljavo, češ, eno ali drugo zrno bo že prijelol! To ni izmišljeno, dragi tovariš lovec! Vprašaj samo, kako se je »lovalo« na gamse blizu Zagorja ob Savi (ovekovečeno celo v sliki!), kako je bila uničena lepa kolonija gamsov v Košci nasproti železniški postaji Zagorje, ki jo je ščitil in negoval Viktor pl. Wurzbach — Bog mu daj dobro — iz Litije, dokler je ta prvovrstni in pravi lovec to lovišče imel, in koliko je še gamsov v Tuhinjskem, na »Stenah«, kjer so se leta in leta trudili razumni lovci in zakupniki lovišč (prijatelja Burkelca in Leisler T), da bi ustvarili revir, ki je po prirodi idealen za to divjačino, — toda streljači so na brakadah menda iztrebili že poslednjo gamsovo dlako iz tamošnjih lovišč!

Naj se mi ne zameri, da sem se nekoliko oddaljil od prvotnega cilja — omenjene rane naših kranjskih in prečanskih lovišč prav za prav mene že več ne bole, ker sem prikovan na zemljo brez lova in brez vsakega lovskega reda, kjer bi bila tudi vsaka beseda bob ob steno.

Toda če si pokličem v spomin, kako se je ravnalo posebno po prevratu v dotlej z velikimi stroški negovanih loviščih in omenim samo decimiranje krasne kolonije kozorogov (Capra lbex) na Ljubelju pri Sv. Ani nad Tržičem, potem prav za prav ne morem nikomur več očitati nerazumevanja za pravi lov in ohranitev naravnih spomenikov!

Vrnimo se po teh žalostnih reminiscencah »temporis acti« k prvotnemu vprašanju!

I. Smodnik.

Razločevati moramo navadni »črni« in »malodimni« smodnik.¹

¹ Vse vrste črnega smodnika so pripravljene iz zmesi solitra (kalijevega nitrata, KNO₃), žvepla in oglja. Malodimni smodnik (tudi brezdimni) pa iz nitroceluloze ali mešanice nitroceluloze in drugih kemijskih spojin.

A. Črni smodnik.

S črnim smodnikom smo založeni od naše stare smodnišnice v Kamniku (Slovenija) zadostno; smodnik je znane izborne kakovosti. Omenjam, da so bili razvajeni Angleži, s katerimi sem nekolikrat lovil na Nižjem Avstrijskem in Madžarskem pred vojno, s kakovostjo kamniškega lovskega smodnika (posebno s finim I in II) tako zadovoljni, da so ga kot »very fine« cenili še nad lastne, angleške proizvode in nad vse tedanje malodimne smodnike z besedami: »fairly well satisfied!«.

Izdelovanje mnogoštevilnih, v resnici pa nepotrebnih in skoraj enakih vrst črnega smodnika sem omejil s svojim predlogom kot referent v tej stroki po prevratu na sledeče potrebne in tudi popolnoma zadostujoče vrste:

1. Posebno fini lovski smodnik št. I in II; (razlika je v debelini zrna; št. I ima drobno, št. II. debelejšo zrno).
2. Lovski smodnik, srednje debelo zrno.
3. Posebno fini št. 8 za tarčo (kroglo, oziroma izstrelek iz risane cevi) v okroglih zrnih.

S temi vrstami zadovoljiš lahko vsako potrebo za lovsko porabo črnega smodnika.

Prvi dve vrsti, pa tudi »lovski smodnik« so izključno za strel s šibrami. Porabiti teh smodnikov za količkaj resnejšo municijo risanic ni umestno. Oblika in sestava teh vrst smodnika je namreč izdelana za hitro, brizantno izgorevanje v gladkih ceveh, kjer predloga šiber (izstrelek) ne tvori velikega odpora plinom smodnika in se prostor izgorevanja napram temu hitro povečava.

Katero vrsto je najbolje uporabljati, to mora pokazati poskus, ki ga mora izvršiti puškar ali pa lovec sam, ako ne bi bil z eno ali drugo vrsto zadovoljen. V glavnem ne boš preveč grešil, če porabljaš za dolge cevi navadnih dvocevki debelejšo zrno smodnika (št. II), za krajše cevi trocevki in sestavljenih sistemov sploh pa finejšo zrno (št. I) ali lovski smodnik.

Koliko je treba smodnika in šiber za posamezne slučaje, pokaže točno in temeljito izvedeni poskus. Rekel sem »točno in temeljito« izvedeni poskus! Ne domišljaj si, da si prišel že na kraj vsem skrivnostim svoje puške, če si oddal par strelcev na cunj papirja, v bukovo deblo ali smrekov štor, in površno pogledal, »kako je padlo«! Posebno, če morebiti ni veš, kaj in koliko je v tvoji patroni. Take poskuse naj vrši le veščak ali vsaj oni, ki se je pod njegovim navodilom naučil sistematičnega poskusnega dela. Zgoraj omenjeno malomarno in brezbržno

preizkuševanje orožja ali municije in ocena istih, nimajo nikake vrednosti; škoda časa in — smodnika!

Ker nameravam v eni sledečih številčk »Lovca« priobčiti kratko, tudi brez posebnih priprav izvodljivo metodo za preizkuševanje strelne kakovosti orožja in municije, naj zadostuje, da na tem mestu navedem ona razmerja med množino smodnika in svinca (šiber, zrnja), ki so na osnovi dolgoletnih praktičnih izkustev ugotovljena za normalne cevi kot najprikladnejša:

Kaliber 12.	smodnika	5¼—6	g;	svinca	30—36	g.
„ 16.	„	4½—5	g;	„	27—32	g.
„ 20.	„	4—4½	g;	„	24—26	g.
„ 24.	„	3¼—3½	g;	„	20—22	g.
„ 28.	„	3—3¼	g;	„	16—18	g.

Že iz tega kratkega pregleda je razvidno, da imamo samo za en kaliber, na primer 16, precej različnih možnosti za preizkušnjo naboja, ker eno in isto množino smodnika, na primer 4½ g, lahko preizkusimo, od 27 g do 32 g svinca, 6 krat, ako povišamo težino istega pri vsakem poskusu samo za 1 g. Kaj še, če bi hoteli preizkusiti tudi vsako izpremenljivo množino smodnika (od 4½—5 g) z vsako, tudi izpremenjeno množino svinca. Tak poskus bi nas stal več časa in denarja, kot je puška vredna, in zato za posameznika nima smisla!

Kupec naj pa zahteva — in to dandanes lahko zahteva popolnoma upravičeno, da mu puškar ali tvornica označi točno ono razmerje naboja, ki daje najpovoljniji strelni učinek, in da mu zajamči tudi ta učinek po enem ali drugem priznanem merilu (normi), ki jih bom objavil in objasnil v posebnem članku.

Da so se prodajale in se še prodajajo puške, ki nikdar strelišča še niso videle, in ki imajo v najboljšem slučaju kvečjemu žig preizkusa državnega preizkuševališča na trpežnost materiala in cevi, je znana stvar. Žig preizkušnje pa ni nikako jamstvo za strelsko ali strelno usposobljenost, lovski učinek orožja — kakor to mnogi neuki kupci mislijo!

Dandanes plačujemo za lovsko orožje boljše vrste take cene, da smo popolnoma upravičeni zahtevati od puškarjev in tvornic garancije ne samo za kvaliteto in solidnost izdelka samega, temveč tudi garancijo — potrjeno z izpričevali preizkuševališč — glede strelne sposobnosti in preizkušenelega najpovoljnjšega razmerja naboja!

Za izstrelke risanih cevi pride v poštev edinole zgoraj omenjeni, posebno finis modnik št. 8 (v okroglih zrnih). Ta smodnik (rjave barve), ki je med črnimi smodniki prva-

koval preden so se pojavili malodimni smodniki, je še danes ideal smodnika — kolikor se more in sme zahtevati od črnega smodnika glede na enostavnost polnjenja patron, enakomernost v učinku in preciznost (točnost) strela.

Ima pa še eno dobroto in za lovca po poklicu neprecenljivo lastnost: izgoreni ostanki tega smodnika se nikdar ne strdijo v krastasto žlindro, ki se prilepi med zareze vijala (vrteža) risane cevi in izpod katere se potem v jeklu ustvarjajo začetkoma majhne, potem pa vedno obširnejše in globokejšje brazgotine — rjavine, ki nazadnje upropastijo in uničijo risanico!

Čiščenje cevi, iz katere smo streljali smodnik št. 8, je tako enostavno in lahko, da je kriva samo nemarnost dotičnega lovca ali strelca, če mu pri uporabi tega smodnika dičijo cevi brazgotine in rjavinal²

Glede točnosti (preciznosti) strela je dokazano, da ta smodnik (št. 8) lahko tekmuje z vsakim črnim, pa tudi z malodimnim smodnikom, seveda v mejah, ki so črnemu smodniku sploh stavljene glede začetne hitrosti izstrelka.

Ker so lovske patrone za ta smodnik, ki se uporablja izključno le za izstrelke iz mehkega ali trdega svinca (legirane izstrelke), kvečjemu še za prav te s papirnatim ovojem, precej enolične in se polnijo vedno s toliko množino smodnika, kolikor ga tulec sploh more v sè prejeti (skrajno polnjenje — Höchst- ali Volladung), in tudi ni preveč različnih izstrelkov v uporabi, nimamo toliko razlik v municiji, kakor smo jih omenili in videli pri nabojih s šibrami, ali pa kakor so mogoče in žalibog tudi obstoje pri različnih patronah za risano cev z malodimnim smodnikom ter med pisano množico najrazličnejših in več ali manj popolnoma nepotrebnih vrst, oblik in sistemov izstrelkov s kovinskim plaščem.

Risanice velikega kalibra³: 577—14·7 mm, 500—12·7 mm, 450—11·6 mm, 400—10 mm — izginevajo ali so že izginile iz naših lovišč, ker nikakor ne odgovarjajo več v svoji starinski konstrukciji modernim zahtevam.

Kdor ima še risanico za črni smodnik in kroglo brez kovinskega plašča, uporablja danes srednji — 360—9·3 mm in 320—8·15 mm — kaliber, dasiravno tudi ta dva »moderna« kalibra uživata popolnoma brez vsake pravice nekako popularnost, ki je balistično izobražen praktični lovec ne more prav razumeti.

² Primerjaj moj spis v »Lovcu« 1920: »Kako naj čistimo lovsko orožje?«, glede polnjenja lovskih patron pa moja spisa v »Lovcu« 1910: »Kako naj bašemo patrone?« in »Strel s kroglo«.

³ Prvo število pri označbi kalibra je mera v stotinkah angleškega palca (25·4 mm), drugo v milimetrih premera v vodu cevi.

Edini vzrok, ki ga priznavam, bi bil ta, da je za lovca po poklicu, ki je — ali bi vsaj moral biti ob vsaki priliki, dan in noč, ob vsakem vremenu v lovišču in ki ne more orožja, rabljenega z malodimnim smodnikom, čistiti in negovati, kakor je to brezpogojno treba, — puška in municija s črnim smodnikom in svinčenim (legiranim ali s papirjem omotanim) izstrelkom prikladnejša, komodnejša za čiščenje!

Vse ostale lastnosti te municije in pušk z omenjenimi naboji so pa take, da jih niti pravemu lovcu za odstrel divjačine niti lovcu po poklicu za nadziranje in čuvanje lovišča ne moremo priporočati!

Nočem se tu spuščati v podrobnosti; nekoliko sem omenil že v prejšnjih člankih, da potrebujemo kolikor mogoče močne, razantne in z veliko početno hitrostjo opremljene puške.

Če se tu spominjam naših vesnih in neumornih lovcev po poklicu, naših zapriseženih lovcev in čuvarjev lova, kličem samo v spomin merodajnim činiteljem dejstvo, da so danes, po prevratu, oboroženi lovski tatovi in razbojniki z najmodernejšim, dalekosežnim vojaškim orožjem (puškami in karabinkami najrazličnejše vrste) in da je prisiljen po zakonu zapriseženi lovski čuvaj, ki ima pravice in značaj javne straže, postaviti se v bran in zaščito lovišča proti navadno mnogobrojni tolpi lovskih razbojnikov s popolnoma zastarelim, onemoglim orožjem!

Ali sta življenje in požrtilovalnost naših vrlih zapriseženih lovskih organov tako malo vredna, da se mora ukloniti smešni in za naše razmere nikakor umestni pavšalni birokratski naredbi? En sam divji lovec, oborožen z »Manliherco« ali z »Mauserco« je kos celi tropi »zaprisežencev« s predpotopnimi »ekspresi« od 14·7 pa do 8·15 mm, katere lahko odstreli kakor zajce s hriba v hrib, in ti mu niti odgovarjati ne morejo!

Saj se je celo zabranilo izdelovanje risanih cevi sploh, kakor da bi nas hoteli prisiliti, da mrevarimo srnjaka, jelena in gamsa le s šibrami in da odgovarjamo na jeklene pozdrave divje-lovskih repetirk s ponižnimi vzdihljaji šiber iz gladkih cevi! Na jugu pa dobi in ima čoban (pasir) »svoju dozvolu na brzometku . . .«

* * *

Patrone najtežjega kalibra 577 omenjam le radi popolnosti; težko da je pri nas še tak predpotopni možnar v lovski porabi.

Za kaliber 500 (12·7 mm) in 450 (11·6 mm) so tulci različne dolžine; 60, 65 in 76 mm, oziroma 60, 65 in 82 ½ mm, ki pa imajo

vsi eden in isti (svinčeni) izstrelak, težak 26–27 g za kal. 500 in 20–22 g težak za kal. 450; le množina smodnika je različna, dolžini tulca odgovarjajoča.

Pri najdaljših tulcih 450/82½ in 500/76 je mogoče spraviti 7–8 g črnega smodnika št. 8 v naboj, vendar brez bistvene koristi: začetna hitrost izstrelka se temu pretiranemu polnjenju ne poviša mnogo nad $V_{25} = 425$ do 450 m/sec, ki jo imajo tudi srednje dolge patrone istega kalibra s svinčeni izstrelki, ker smodnik, kar ga je odveč, v razmeroma kratki cevi lovskih risanic ne more popolnoma izgoriti, in se vžge šele v zraku pred usjem cevi, ali pa pade celo neizgoren na tla.

Pri tako majhni začetni hitrosti izstrelka so seveda balistična svojstva te municije tudi precej klavrna, posebno kar se tiče iztegnjenja (razance) poti izstrelka. Mehanično učinkujoča živa sila izstrelka se nahaja pri omenjeni municiji v glavnem v velikem kalibru samem in težini (masi) izstrelka. Razdirajočega, hidravličnega učinka v notranjih organih divjačine ta municija nima, kar je bistvena razlika in hiba v primeri s kolosalnim in presenetljivim učinkom moderne municije z nabojem velike začetne hitrosti.

Srednji (9·3 mm) in manjši (8·15 mm) kalibri oziroma tulci obstoje tudi v različnih dolžinah, največ 57, 72 (74) in 82 mm.

Tulci (patrone) dolžine 57 mm za lovno divjačino niti za srnjaka ne pridejo v poštev, pri kalibru 8·15 niti tulec dolžine 72 mm – tako zvana Brennecke-patrona –, ker so s črnim smodnikom polnjeni popolnoma neporabni. Tudi zelo razširjena patrona 9·3/72 N je prav na najnižji stopnji lovske porabnosti. Napolnjena s 3·75 g črnega smodnika št. 8 in svinčeni ali legiranim izstrelkom od 11·5–13 g ne doseže več kot povprečno 425–450 m/sec začetne hitrosti; tej hitrosti primerno je obokana pot izstrelka in živa sila do 150 mkg, ki komaj zadostuje za srnjaka in samo pri dobrih streljih. Vzrok je isti, kakor sem že zgoraj omenil: pomanjkanje razdornega učinka, ki se doseže le z veliko hitrostjo.

Malo boljše so patrone 9·3/82 (Nimrod), 9·3/72 (Sauer), 9·3/80 (Collath) in 9·3 (Jung), ki jih polnijo s 4½–6 g smodnika št. 8 in (navadno) z izstrelkom, ovitim s papirnim plaščem (Eilers). Začetna hitrost se poviša do 500 m/sec in živa sila do 175 mkg. Razanca je seveda še vedno zelo skromna, ker je temelj poleta na 100 m še vedno 4–6 cm, na 200 m celo 25–35 cm nad vizirno črto, mera, ki je za srnjaka že preobila, za jelena pa je ta municija nezadostne učinkovitosti.

Kdor se je poslužil, ima samo ugodnost, da nima tolike skrbi glede čiščenja in konzerviranja orožja, lovska in balistično pa je brezpogojno manjvredna.

Kako je mogoče to municijo zboljšati s porabo malodimnega smodnika, o tem pozneje.

B. Malodimni (brezdimni) smodnik.

Glede rabe izrazov »brezdimni« ali »malodimni« smodnik bi bilo treba omeniti, da so moderni, kemični smodniki iz čiste nitroceluloze, ali sestavni deli nitroceluloze in nitroglicerina, solitra, vazelina, oglja itd. pri posameznem lovskem strelu tako rekoč brezdimni, ker je pojav dima pri oddaji strela tako malenkosten, da ga še strellec sam komaj opazi. Na večjo razdaljo se pa sploh ne vidi. Kjer strelja več pušk hkrati — kakor pri vojaštvu — ali pa kjer je naboj smodnika izredno velik (težka artiljerija), tam se seveda tudi pri teh smodnikih vidi več ali manj dima, ki pa nikdar ni tako gost in težak, tudi ne tako belosivkaste barve, kakor ga vidimo pri navadnem, črnem smodniku že pri streljih iz posamezne puške. — Ostanimo torej pri nazivu »malodimni« smodnik!

Še bolj kakor pri črnem moramo delati razliko pri malodimnem smodniku glede porabe za šibre in risano cev!

Malodimni smodnik se vžiga težje kakor črni, ali v zaprtem prostoru izgoreva hitreje, razvija mnogo več plinov in večjo toploto. Potrebno mu je krepkejše netivo (lužigalo, inicijal) kakor črnemu smodniku. Vendar mora biti netivo točno prilagodeno vsaki vrsti malodimnega smodnika glede jakosti impulza.

Za črni smodnik je precej irelevantno, s kakšno kapico ga upališ, izgorevanje in proizvodnje plinov se ne menja mnogo; malodimni smodnik pa je v tem pogledu zelo občutljiv: netivo, ki zadostuje popolnoma za črni smodnik, ne vžge dovolj energično malodimnega, in posledica so lažni (Versager) ali zaka sneli strelji (Nachbrenner). Pa tudi premočno netivo je škodljivo, celo opasno! Ena vrsta kapice, ki vžge gotovo vrsto malodimnega smodnika pravilno, da popolnoma v redu izgoreva, lahko drugo vrsto malodimnega vžge tako energično, da isti ne izgoreva več redno, temveč da v celi količini detonira, to je, da se izpremeni že v nabojišču samem v visokonapete pline, in lahko se zgodi, da raznese puško.

Takih slučajev je bilo in jih še bo brez števila tam, kjer nestrokovnjaki vrše lahkomišelnih poizkuse z neznanimi smodniki in municijo. Največkrat je slučaj ta, da se nabije v tulec za risano cev malodimni smodnik, ki je določen za gladko cev in šibre. Smodnik za šibre mora hitro izgorevati — kakor smo že omenili, ker njegovim razvijajočim se plinom rahla predloga ne daje posebnega odpora.

Drugačna pa je stvar pri risanici. Masivni izstrelek — svinčeni ali s plaščem — se ne premakne tako rad in hitro iz patrone, poleg tega se mora tudi zaviti (zarezati) v vijalo (dra) risane cevi. Plini se smejo v tem slučaju umevno razvijati le počasi, v razmerju, v katerem se premika izstrelek v risani del cevi in se povečava prostor izgorevanja.

Ako pa vzameš neprikladno, preveč energično netivo in pa hitro izgorevajoč malodimni smodnik (za šibre) in s to kombinacijo sprožiš iz risanice — imeti moraš več sreče kot pameti, če se ti ne pripeti kaj neprijetnega. Močne vojaške puške (repetirke), ki je preizkušena na 4000 in več atmosfer pritiska, morda ne bo razbilo in razneslo, dasiravno sem videl tudi take slučaje; lažje izdelano lovsko risanico (prelomačo) z upogljivimi cevmi boš pa iskal raztreseno okrog sebe, in še kak prst ali celo roko, če ne še več, izgubiš.

Zato dam že vnaprej, preden preidem na posamezne smodnike (malodimne) in municijo, vsakomur sledeči nasvet:

Če nisi strokovnjak, ali če te izvežbani strokovnjak ni temeljito poučil o svojstvih in uporabi različne municije in smodnika, se s tem nevarnim poslom ne ukvarjaj; patrone in municijo z malodimnim smodnikom — posebno za risano cev — kupuj gotove, originalne iz renomirane tvornice, ali pa naj ti jih prireja zanesljiv in vesten puškar, o katerem si prepričan, da dobro razume svoj posel, in ki ima pojma o tem, kaj polni v nabojе in za kakšno orožje so naboji.

Tudi v tem pogledu sem videl večkrat skrajno nevednost in malomarnost, ki je bila usodepolna za strelca in od težkih moralnih in materialnih posledic za dotičnega puškarja!

* * *

Sledeč programu, katerega smo se držali pri razmotrivanju črnega smodnika, poglejmo nadalje, kako je z molodimnim smodnikom za strel s šibrami, ki je glavni važen predmet tudi za večino lovcev.

Za sedaj — ne vemo točno doklej — smo navezani še na uvoz golega smodnika za polnjenje patron, ali pa na patrone, ki so polnjene na pol, to je samo s smodnikom, ali pa gotove, s šibrami.*

Od malodimnega smodnika za strel iz gladke cevi zahtevamo v glavnem sledeče lastnosti:

* Puškarna v Kranju izdeluje raznovrstne patrone za šibre. Dobijo se prazni tulci, pa tudi polnjeni s šibrami poljubne vrste. Puškarna je opremljena z modernimi stroji in je razširila obrat, odkar je v rokah tvrdke Pošinger. — Op. ur.

1. Da s pravim, zadostno močnim nelivom (kapico) pravilno, to je zadosti hitro, a ne vihravo — defonativno — izgoreva;

2. da ne kaže nasprotné lastnosti, to je da pod vplivom atmosfernih in toplotnih okolnosti, vlage, vročine, mraza itd. ne izpreminja nepričakovano načina izgorevanja, ki se svedoči posebno z mrkimi, ohlapnimi, zakasnelimi in celo lažnivimi strelí;

3. da daje čim enakomernejši strelni učinek, tako glede števila pogodkov šiber kakor tudi glede probojne sile teh in čim manj dima pri strelu;

4. da se dá preprosto polniti v patrone, po možnosti z merico, ne s tehtnico (vago);

5. da je stanovitén v kakovosti, tudi če dlje časa leži, tako sam zase, še bolj pa v nabojih — da ne spreminja svojih balističnih lastnosti, če z njim polnjena municija tudi dlje časa in pod neugodnimi okolnostmi (vide točka 2) leži ali se prenaša;

6. da se ostanki izgorenega smodnika čim manj oprimejo cevi orožja, da ne povzročavajo rjavenja, nagrizavanja in izgorévanja materiala (jekla) puškinih cevi;

7. da je način izgorevanja in proizvod smodnikovih plinov tak, da tudi majhne razlike v krepkosti neliva, majhni, v praksi neizbežljivi poviški v težini naboja — smodnika in svinca — nimajo opasnega vpliva, oziroma kot posledico defonacijo naboja in popenjanje maksimalnega pritiska plinov nad ono višino, ki je označena s preizkusom trpežnosti orožja.

Če pazljivo preudarimo te kardinalne točke, katerim mora odgovarjati dober, moderni malodimni smodnik, vidimo, da izdelava takega preparata ni prav lahka. V resnici je najtežja naloga modernemu »smodnikarju«, konstruirati in v eni in isti kakovosti izdelavati lovski malodimni smodnik, ki naj odgovarja vsem zgoraj omenjenim pogojem.

Na kak način rešavamo ta problem, ni predmet te razprave. Lahko pa rečem, da ima vsaka tovarna in celo vsak šef izdelave svoja pošta, ki dovedejo krajem kraja do cilja. Na kakšen način in s kakšnimi sredstvi to vprašanje reši, je njegova stvar!

Ker je pri strelu s šibrami prav za prav edina bistvena dobrota in razlika med malodimnim in črnim smodnikom ta, da lovec lahko gleda skozi »ogjenj«, to je da v poku vidi učinek prvega strela in lahko takoj odda drugi strel, bodisi da greško popravi ali da z drugim — pri avtomatih celo s 3., 4., 5. itd. — strelom vžge še na več komadov divjačine, zato v čisto balističnem smislu ne moremo ustvarjati take razlike med malodimnim in črnim smodnikom za šibre, kakor bomo videli pri smodniku in municiji za risano cev.

Strel s šibrami in vsa njegova tehnika se odigrava na tako majhno razdaljo in pri dobrem strelcu tako hitro in avtomatično, da bi velika razlika med eno in drugo vrsto smodnika več škodovala kakor koristila, če bi bil strelec primoran nepričakovano menjati orožje in municijo.

Moja prijateljica, znana lovska in tudi beletristična pisateljica, obenem tudi prvovrstna praktična balističarka, Rud. H. Bartsch in Fric baron Gagern, sta označila strel s šibrami kot proizvod lahkotnega, elegantno-umetnega artista, strel iz risane cevi pa kot pošiljko trdne volje završenega filozofa, ki se je izpremenila v krilato jeklo (svinec).

Zelo globokoumna in točna definicija!

Pri razmeri nabojev, kakor sem jih označil za črni smodnik, dosežemo pri normalni dolžini cevi začetno brzino šiber, V_5 ali V^{12-54} okoli 300 do 325 m/sec. Med poedinimi kalibri ni bistvene razlike v tem pogledu in navidezna nadmoč velikih kalibrov (12, 16) nad malimi (20 in še manjšimi) ne obstoji v balističnih svojstvih samih, temveč v tem, da ima veliki kaliber naravno več svinca (zrnja), ki ga more in mora udariti v cilj. Ker pa odločujejo pri strelu s šibrami v glavnem le pogodki, ki tvorijo jedro (centrum) strela, bo odličen strelec, vzemimo s kalibrom 20, imel sigurno isti uspeh kakor skaza s kanonom kal. 12!

Tudi z najboljšimi malodimnimi smodniki se ne doseže — pri istem pritisku plinov — mnogo več, v najboljšem slučaju 350 m/sec. Vendar so razlike v prvotni (začetni) brzini pri malodimnih smodnikih med posameznimi streli navadno manjše kakor pri črnem smodniku, kar bi značilo tudi v pogodku in učinku enakomernejše dejstvo. No — vsa komplicirana narava strela s šibrami, odvisna vedno v glavnem od cevi, iz katere se strelja, nam ne dopušča, da bi v tem in tudi v drugih pogledih ustvarjali norme, temveč samo, da primerjamo!

Označiti smodnik, patrono, izstrelak ali (orožje) cev samo kvalitativno za strel iz risane cevi je stokrat lažje kakor isto za gladko cev! Zato naj tudi lovec ne postavlja puškarju nezmisljenih, pretiranih zahtev, ki jih isti ne more z mirno vestjo nikdar zajamčiti glede gladkih cevi, kakor bodi strog in nezproslen glede pravičnih zahtev za risano cev. Prve lastnosti so več ali manj slučajne, in so odvisne od toliko — celo subjektivnih — faktorjev, da moremo prav za prav samo očitne konstrukcijske napake predbacivati v slučaju neuspeha,

¹ Iz tehničnih in praktičnih razlogov — razsipanje strela s šibrami — merimo početno brzino iz gladkih cevi na 5, kvečjemu 12½ m pred ustiem cevi, da vlovimo še cel strel v tarčo.

medtem ko pri risani cevi leže pogoji uspeha ali neuspeha — naboj, množina in vrsta smodnika, teža, dolžina in oblika izstrelka, način vrteža itd. — tako jasno na dlani, da v vsakem slučaju lahko izrečemo, seveda po temeljito izvršenem poizkusu, popolnoma pravično sodbo!

* * *

Pred vojno, dolgo po prevratu in še sedaj smo bili in smo navezani na avstrijski malodimni lovski smodnik št. 1 (Rauchloses Jagdpulver Nr. 1), ki se je prodajal v rdečih pločevinastih škatlah odprto in pa polnjen v razne druge in tudi v znane lovske patrone »Wöllersdorf«; rdeče z normalnimi, višnjeve s pojačenimi in sive s specialnimi naboji (za glinaste golobe, Tontaubenpatrone).

Ta smodnik, o katerem sem že v »Lovcu« 1910 omenil najvažnejša svojstva in označil glavna pravila glede njegove uporabe, je mešan, kombiniran smodnik. Njegova sestava je precej komplicirana, ker ima v sebi nitrocelulozo, nitroglicerin, barijev soliter ($\text{Ba(NO}_3)_2$) in oglje. V primeri z malodimnimi drugimi smodniki (nemškimi, angleškimi, francoskimi, belgijskimi in italijanskimi) za šibre izgleda res kompliciran — in kakor vem iz izkustva, ga je marsikatera tuja tovarna poskušala zaman ponarejati —, ali praktična uporaba v milijonih in milijonih strelih je dokazala, da je kljub vsemu obrekovanju, ki se je pojavilo tudi v prejšnji Avstriji proti temu smodniku, brezdvomno eden najboljših malodimnih smodnikov za šibre.

Svetovnoznan strelec in zmagovalec na mednarodnih tekmah na »leteče glinaste golobe« — Horst Gödel — je zmagal v svojih tekmah, tudi na Semmeringu 1912. leta, z malodimnim avstr. smodnikom št. 1, dasi ga je streljal iz nemških pušk in nemških tulcev!

Balistična svojstva tega smodnika: začetna brzina, napon (pritisk) plinov, enakomernost v skrajnih razlikah hitrosti, pritiska tlakov in v številu pogodkov zrn, kakor tudi probojna sila, so pri tem smodniku tako odlična, da jih dosega komaj Rottweilski⁵, nemški smodnik, ki velja brezdvomno kot najboljši te vrste, poleg izbornih »Fasan-Hasloch«, »Tiger-Troisdorf«, »Müllerite« in »Normal-Landskrona« (švedski). Tudi Američani imajo zelo dober smodnik, istotako je bil ruski »Orlov« dober.

⁵ Polnjen v znane Rottweilske patrone (rdeče) »Waidmannsheil« in »Spezial« (črne).

— Francozi imajo celo vrsto lovskih smodnikov, ki se bistveno med seboj ne razlikujejo in jih polnijo v mnogovrstne, z bleščečo reklamo opremljene tulce, istotako Italijani, ki glede solidnosti svojih izdelkov niso na dobrem glasu, in pri vsaki priliki s kričavo reklamo in pisano pestrostjo svojih proizvodov spretno zakrivajo manjšo vrednost svoje robe; Belgijci so v orožarstvu zelo napredni in solidni — seveda ne smemo vzeti kot primer običajni belgijski »šund«, ki se prodaja na tucate pod vsako ceno, in tudi po tem izgleda in deluje — belgijski »Clermonit«-naboji lahko tekmujejo z najboljšimi nemškimi proizvodi.

Če se vrnemo nazaj k našemu »malodimnemu smodniku št. 1«, omenjam le to, kar sem že v »Lovcu« 1910 omenil kot neprikladno pri tem smodniku: da je nekoliko neroden glede oblike zrna za onega, ki polni patrone sam; zrno je izdelano v obliki ploščatih skledic, ki se z merico ne zajemajo prav ugodno, in če lovec nima posebne vaje — vse, kar je treba pri tem poslu upoštevati, sem omenil v zgoraj navedenem spisu —, se mu lahko zgodi, da izpadejo posamezna polnjenja precej nenakomerno. Pri tovarniškem polnjenju z avtomatičnimi, popolnoma točno odrejenimi stroji seveda te razlike ne obstoje, in naboji, ki so bili polnjeni od tvornice Wöllersdorf z avtomati na milijone, niso imeli večje razlike med poedinim polnjenjem kakor 0.02 g, to je razlika, ki je ne dosežeš niti, če vsak naboj odmeriš na tehtnici, kaj še, če meriš z merico!

Omenjenemu smodniku (malodimni št. 1) se je opetovano očitalo, da je preveč občuten proti načinu polnjenja, to je, da rahlo v tulec nasuť ne vžge sigurno in z vsako kapico. Ta očitek je tako otročji in nestrokovnjaški, da ga resen človek sploh ne more vzeti v razgovor. Za malodimni smodnik je, in to ve in zna danes že vsak puškarski vajenec v prvem učnem letu, potrebno specialno netivo za malodimni smodnik. Če tedaj nasuje lovec ali pa tudi puškar — tudi take odlične mojstre sem videl — katerikoli malodimni smodnik, posebno za šibre, v tulec, ki je namenjen za uporabo črnega smodnika, se ne sme čuditi in hudovati, če se mu vsak drugi strel ne vžge, ali pa zakasnelo in mrklo!

Isto je s polnjenjem tulcev, če smodnik (malodimni), čeprav v pravilni tulec z močnejšim netivom, nasuješ rahlo, in ga z zamaškom ne pritisneš krepko navzdol. V tem slučaju ti bo vsak malodimni smodnik pokazal slabejše rezultate, ker ne izgoreva dovolj hitro, kakor je to brezpogojno potrebno z

ozirom na lahko se premikajočo predlogo — šibre — v gladki cevi.

Tudi končnemu zaporu naboja (patrone) je treba posvetiti nekoliko več brige: kolikokrat vidimo zanikrno zarobljene, vsled dežja in mnoge nošnje, večkratnega basanja v puško in zopetnega izvlačanja na ustju tako rekoč že popolnoma zmečkane gobaste in razdejane patrone, v katerih skrajni pokrovec jedva še drži šibre, in lovec se potem čudi, če tak nestvor ne vžiga, ne strelja in ne ubija — po predpisu! V takih slučajih dobivajo smodnišnica, puškar, trgovec z municijo in Bog ve kdo še vse mogoče, ne preveč laskave priimke in kritike, samo za lastni nos se dotični ne zgrabi, ki je s popolnoma nepravilnim ravnanjem, iz neznanja ali malomarnosti pokvaril prvotno dobro strelno sredstvo (smodnik ali municijo), da ne more več odgovarjati stavljenim zahtevam.

Nekdaj se je očitalo — z nemške strani —, da malodimni smodnik št. 1 pri nizkih temperaturah — izpod 10°C pod ničlo, in nižje — ne vžiga sigurno in da sploh znatno popušča v učinku.

Leta 1906/7 sem napravil v zelo strogi zimi, ko smo imeli do 25°C mraza, poskus. Dustil sem posamezne patrone, pa tudi cele kartone (po 10 in 50) polnjenih »Wöllersdorfer« čez dan in noč na mrazu in potem meril začetno brzino V_5 in $V_{12.5}$ in pritisk plinov, preizkusil številni pogodek zrna in probojno silo istega iz navadnih pušk in avtomatov (Browning in Sjögren) — vse je bilo popolnoma v redu in niti en strel, od več sto patron, ni pokazal abnormalnega rezultata. Istočako smo preizkusili kmalu potem — šlo se je za opremo neke znanstvene ekspedicije v tropične kraje — isti smodnik in municijo glede vpliva visokih temperatur — do 50°C — z istim rezultatom!

Dokler nam naše domače tovarne, ki se sedaj izpopolnujejo, ne dajo vsaj ekvivalentnega malodimnega smodnika za šibre, kakor je do sedanjih malodimni št. 1, nimamo nikakega vzroka posegati po dvomljivih in pri nas še premalo preizkušenih drugih proizvodih iz inozemstva!

Pripomnim še, da je za strel iz gladke cevi ena vrsta malodimnega smodnika popolnoma zadostna. Zahtevi po različnih vrstah, za večje in manjše kalibre, za letni in zimski lov, za lovsko in sportno streljanje so brezmiselni in ustvarjanje teh vrst bi bilo samo brezplodno igrakkanje.

Edino, kar bi bilo potrebno izpremeniti pri tem smodniku (brezdimni št. 1), bi bila zunanja oblika. Smodnik bi moral

dobiti prikladnejšo obliko zrna za polnjenje z merico. To bi se — pri starem sestavu smodnika — doseglo s tem, da se mu dá oblika ravnostраниh cilindrov ali elipsoidov. Svoječasno za poskušnjo izdani malodimni smodnik št. 7 (rožnate barve, v zrnih) je imel sicer prav dobre balistične lastnosti in je bil zelo pripraven za merjenje z merico, vendar je imel napako, da se je ustvarjalo iz njega preveč prahu, kar je neugodno vplivalo na enakomernost izgorevanja in brez potrebe povišavalo brizanco smodnika.

Drugo izdajo, ki je imela površino prevlečeno z želatinirano nitrocelulozo (kolodijem) in ni imela zgoraj omenjene napake, je preprečil prevrat.

Malodimni smodniki za gladko cev, ki imajo obliko majhnih kvadratov, paralelogramov ali rombov, tudi niso posebno pripravljeni za merjenje in polnjenje z merico, dasiravno imajo zelo dobre balistične lastnosti, posebno veliko enakomernost v strelu in so res praktično »brezdimni«. Proti vlagi pa so precej občutljivi in najbolj pospešujejo rjavenje cevi. (Walsrode, Saxonia, Krantz itd.)

(Nadaljevanje bo sledilo.)

Lov na Dolenjskem v starih časih in sedaj.

Po pribavljenih podatkih napisal ing. A. Sivic.

(Konec.)

V dopolnitev splošnih izvajanj, objavljenih v prvem delu tega spisa, naj služijo sledeči detajlni podatki:

Jelenjad. Posamezna rogovja, ki so se ohranila po deželi izza starih časov, nam pričajo, kako silni so bili jeleni v takratni dobi. Niti eno teh rogovij pa ni ostalo v posesti kočevske graščine. Lastniki graščine niso stalno bivali v Kočevju in se najbrž niso brigali, da bi jo opremili s trofejami; morebiti se tudi niso dosti bavili z lovom. V starih računih rentnega urada je navedeno izkupilo za prodano rogovje, iz česar lahko sklepamo, da so tudi rogovja vselej prodali tako kakor divjačino (meso) in kože.

Ali so jelenjad tedaj tudi gojili, ni znano, vendar ni sledov, ki bi pričali, da bi se bilo za negovanje kaj prida storilo. Najbrž za to divjad razmere niso bile dovolj ugodne. Stroga zima, visoko zapadli sneg, pomanjkanje vode, katera se na Kočevskem nahaja samo na podnožju gora in večinoma le tam, kjer so se-

lišča in polja, so dejstva, ki jih je treba upoštevati pri razmotrivanju zapiskov, ki izkazujejo razmeroma malo uplenjene jelenjadi.

Od leta 1768. do 1847. je zaznamovanih vsega skupaj samo 91 jelenov in 39 košut in telet. Največ je bilo ustreljenih l. 1836., namreč 9 jelenov. V posameznih letih pa ni vpisanega sploh nobenega komada. Verjetno je, da napisane številke ne izkazujejo vsega plena, ker so zaznamovani samo tisti komadi, ki so jih bili prodali in so zanje vknjižili izkupilo. Toda tudi tedaj, ako navedeno število podvojimo ali potrojimo, ne pridemo do pomembnejših števil.

V dokaz, da je bilo stanje jelenjadi razmeroma majhno, nam služi tudi ugotovitev, da so to divjad mogli v letih 1848. do 1852. popolnoma iztrebiti s tem, da so postrelili tedaj 23 jelenov in 19 komadov košut in telet!

Tako zlahka in hitro se more pri nas iztrebiti divjad!

Odsihdob niso v loviških kočevske graščine uplenili nobenega komada jelenjadi. Izza zadnjih let se pojavlja tu in tam kak komad, ki prehaja, a se tu ni ustalil.

Srnjad. Do leta 1860. napoved števila najbrž ni točna. Od leta 1768. do 1818. je napisanih vsega skupaj samo 5 srnjakov, nato pa vsako leto po 1 komad, tu in tam 4 do 8, nekega leta pa 15 komadov. Samo ti komadi pa gotovo niso bili resničen plen, ki je moral biti pač večji. Zanesljivejši so zapiski, ki jih imamo od leta 1860. do danes. Izkazujejo, počenši z 20 komadi, lepo napredovanje te divjadi. Leto 1896. jih izkazuje skoraj 100, leta 1897. jih je bilo ustreljenih celo 165. Pozneje se sučejo napovedbe plena okrog 100 srnjakov, včasih nekoliko više.

Na žalost se je zadnja leta to bogato stanje srnjadi zelo skrčilo, ker so se pojavili volkovi. Še leta 1919. je znašal plen 137 srnjakov in 111 srn. Leta 1922. pa je bilo ustreljenih samo še 9 srnjakov. Tako malo predvsem zaradi tega, ker niso marali mnogo srnjadi postreliti, ker je itak po volkovih preveč trpela. Leta 1923. je padlo 23 srnjakov, 20 srn, leta 1924. pa 21 srnjakov in 19 srn, leta 1925. 19 srnjakov in 21 srn.

Poudarili je, da so zadnjih 30 let načeloma streljali tudi srne in slabiče iz tega vzroka, ker bi se stanje srnjadi ne moglo vzdržati v dopustnem maksimalnem številu, ako bi bili streljali samo po močnih kozlih, ki se zalezejo na zalazu. Da je bilo to postopanje pravilno, dokazuje graščinska uprava s tem, da se je srnjad razmnoževala, četudi je bilo število uplenjenih srn in slabičev marsikatere leto tako visoko, kakor leta 1919. ali še višje.

Medved je bil v kočevskih gozdih stalen, in sicer veliko dlje in v večji množini kakor drugod. Počenši od leta 1768. do

1813. se nahaja v zapiskih o plenu vsako leto po en komad, pa tudi po več, — do 5, leta 1798. celo 8 komadov. Pozneje pa je bil medved vedno redkeje na listi. Že več let je poteklo, da ni bil v graščinskem lovu ustreljen noben medved. Izjema je bila le leta 1925., ko je bil uplenjen 1 komad.

V dobi 30 let od 1890 do 1920 so ustrelili 4 medvede, leta 1903. pa so drvarji, ki so na Friedrichsteinu podelovali podrti staro jelko, ujeli 3 pravkar poležene mladiče, ki jih je bila medvedka zapustila pod podrtim vrhačem tega drevesa.

Dnevi te divjačine so v naših gozdih najbrž šteti. V graščinskih gozdih ni lahko naleteti na medveda, če pa zaide medved, zapeljan od poželjivosti po koruzi, korenju, raznem drugem sadiju in želodu, jeseni ali pred zimo na pašnike, ga tam lovci lahko presenetijo. Istina je, da dandanes zakupniki lovišč medveda večkrat srečajo, kakor so ga lovci nekaj v graščinskih lovih. Tudi to je dokaz, da se dandanes divjad, ki ni več sodobna, ne da več vzdržati.

Volk. Kar je bil napisal Valvasor o številu in pojavu volkov na Dolenjskem, je resnica in nas najnovejše izkušnje uče, da je silno težko, iznebiti se teh roparjev, če so se bili kje ugnezdili.

Od leta 1768. do 1781. je bilo graščinski upravi oddanih 90 volkov, v enem letu nič manj ko 16, v nekem drugem celo 17 komadov. V desetletju 1791 do 1800 je znašal plen 44 volkov, s čimer pa jih niso iztrebili, nasprotno kažejo zapiski, da so jih od leta 1800. do 1813. pobili zopeč 60 komadov. Pozneje je volčja nadloga nekoliko pojenjala. V letih 1834. do 1836. so pobili 7, odnosno 9 volkov. Od tedaj pa do leta 1919. je volk skoraj izginil ter se je le tu in tam kak komad zatekel k nam. Vsega skupaj je bilo v tej dolgi dobi ubitih le 6 komadov. Le na zimo l. 1891. so volkovi, ki so se bili priklafili s Hrvaškega, raztrgali precej srnjadi.

Na mah pa so se volkovi znova pojavili med svetovno vojno in jih žal spočetka ni mogel nikdo zasledovati, ker je vojska pobrala skoraj vse moške z doma. Tako je mogla ta zver uničiti skoraj vso srnjad ter prizadeti tudi živini na paši precej škode. Graščinsko logarsko osebje jih je ubilo do konca leta 1925. 19 komadov. Tudi v občinskih loviščih so jih nekaj pokončali. Vendar jih še vedno sledijo in volčja nadloga nikakor ni odstranjena.

Divje svinje. Čudno je, da o divjih svinjah, ki so se nahajale po Valvasorjevem sporočilu po vseh dolenjskih gozdih, v graščinskih zapiskih od leta 1768. dalje ni čitati ničesar. Stalne najbrž že takrat niso bile. Šele leta 1910., 1911. in 1912. je bil ustreljen v graščinskih lovih po 1 komad. Bajе jih je nekaj ušlo

iz majhne obore, ki jo je bil nekaj časa vzdrževal neki posestnik na Gorjancih, in prišlo v gozde na Rogu, kjer jih je še dandanes slediti in kjer so ustrelili leta 1923. 3, leta 1924. 2, leta 1925 pa 16 komadov. Pričakovati je, da se ne bodo mogle opasno širiti.

Ris je z letom 1840. popolnoma izginil.

Lisice in kune. Teh je bilo vedno dovolj. Najbrž pa so svojčas graščinski lovci smeli kože obdržati, ker niso vknjižene. Leta 1836. je napisanih 87 lisic, leta 1892. 84 kun, kar je bilo od leta 1768. do danes največje število na leto. Od leta 1908. dalje se lisice in kune čuvajo v toliko, da jih streljajo samo od novembra do februarja, ko ima kožuhovina veljavo in da mladičev ne pokončujejo, razen v bližini selišč, kjer se seveda legla ne trpijo. Kljub navedenemu čuvanju pa število lisic in kun v gozdih vidno pojema.

Zajec. Zajca v strnjениh gozdih skoraj ni videti in se nanašajo zapiski iz mlajše dobe večinoma na v zakup vzete občinske love. Redka so leta, ko je plen znašal do 100 komadov. Navadno je zaznamovanih po 20 do 40 komadov na leto. Leta 1923. jih je bilo 20, leta 1924. 28 in leta 1925. 55 komadov.

Bezoarske koze (*Capra cretensis*). S temi kozami se je napravil poskus, ki pa se je najbrž popolnoma izjalovil. Poleti 1899 je bilo izpuščenih v čereh nad dolino Čabranke pri Osilnici 13 komadov; med njimi je bilo 6 kozá in 7 kozlov. Nekaj časa so se držali skupaj, v sledeči dobi prska pa so se razkropili. Znano je, da je bilo nekaj teh komadov v sosednih loviščih postreljenih. Še leta 1904. je videl trop teh kozá maperski častnik. Istega leta je bil ustreljen močan kozel na hrvaški strani Čabranke. Odsihdob so baje videli le posamezne komade. Ker graščina Osilniškega lova nima več v zakupu, se ni moglo o usodi te divjačine nič zanesljivega dognati. Krivda neuspehu se pripisuje deloma temu, da se ni ničesar pripravilo, preden so divjad izpustili. Nadalje je krivo neuspehu neugodno razmerje po spolu (6 kozá in 7 kozlov). Gozdna uprava v Kočevju o pošiljki teh živali, ki so jih bili vzeli iz ograjenega zverinjaka na Reki, ni bila pravočasno obveščena in so cel trop po dohodu kar izpustili na mestu, ki se jim je zdelo v to prikladno. V prsku so potem kozli razgnali koze na vse kraje.

Divji petelin. Valvasor poroča, da se pojavlja divji petelin v Goteniškem gorovju, kakor tudi na Friedrichsteinu, v gozdih na Rogu in nad Sotesko. V istini so petelini do leta 1799. v strelnih listah vpisani. Pozneje pa je izginil petelin tod popolnoma in se je znova pojavil najpoprej v Goteniškem gorovju,

kjer je bil prvi zopet ustreljen leta 1871. Leta 1895. so zopet zasledili petelina na Friedrichsteinu in je padel tam prvi l. 1903.

Leta 1898. se je pojavil petelin na Rogu in je bil prvi ustreljen leta 1907. Vendar jih je prav za prav malo, ako pomislimo, kako razprostrani so gozdi in hribovje, kjer bi bila povsod lahko dobra rastišča. Lovski plen znaša 2 do 8 petelinov na spomlad, redkeje 10 ali več.

V Goteniškem gorovju pojema število petelinov, ne da bi se moglo dognati, da se po drugih revirjih naseljujejo ali razmnožujejo.

Gozdni jereb. Jerebov se postreli na leto povprečno po 20 do 50 komadov.

Planinski orel, uharica in krokcar. Par orlov gnezdi, kakor se domneva, redno v strminah na južnem porobju Borovca, krokcarjev pa na strmem pobočju doline Kulpe pri Poljanah. Spomladi je slišati v Goteniškem gorovju klic uharice.

Te znamenite divje ptice, ki so se nam ohranile izza časa, ko so bili gozdi te hribovite pokrajine še nedotaknjeni, se v graščinskih loviščih čuvajo.

Polhi. Kdor popisuje dolenske gozde, ne more preiti polhov, ki so tu tako rekoč v svoji pradomovini, kjer večji del svojega življenja prespijo. Četudi lov teh zanimivih živalic ne igra vloge v lovstvu, vendar se ž njim razveseljuje staro in mlado ter imajo od lova polharji prav čedne dohodke.

Statistiko o polšjem lovu in plenu sicer pogrešamo, vendar lahko število polhov, ki jih polovijo v kočevskih krajih v polšjih letih, cenimo nad 100.000 komadov, saj je znano, da prodajo posamezni kupčevalci po 10.000 do 15.000 kožic.

Kako in kaj bomo obročali.

Razplojevanje in selitev sta najpomembnejši dobi v pličjem življenju, ki predvsem zanimata ornitologe. Vendar pa so doseženi uspehi raziskovanj glede vprašanja o pomladanski in jesenski selitvi zaostajali za trudom, dokler ni Šved Mortensen s svojim izumom dal l. 1899. raziskavanju popolnoma novo smer. Dotlej so se selitvena vprašanja reševala le z ugotovitvijo prihoda in odhoda ptic selilk, Mortensen pa je začel natikati pticam na noge lahke obročke iz aluminija, ki jih niso ovirali prav nič pri letanju in prostem gibanju, ali pa morda neugodno vplivali na njih duševno razpoloženje.

Obročali je začela Ptičja opazovalnica (čuvajnica) v Rossittenu na Vzhodnem Pruskem l. 1903., in sicer je prvo leto obročila samo sive vrane (*Corvus cornix* L.), kavke (*Colaeus monedula* L.) in 1 mišarja (*Buteo buteo* L.). Leta 1908. je začela obročati Ogrska ornitološka centrala v Budimpešti, ki je prvo leto obročila 27 pličjih vrst, skupno 1064 ptic. Obročanih je bilo med drugim 90 mestnih lastavic (*Delichon urbica* L.), 381 kmečkih lastavic (*Hirundo rustica* L.), 110 galebom ali tonovščic (*Larus ridibundus* L.), 6 prib (*Vanellus vanellus* L.), 19 žličark (*Platalea leucorodia* L.), 15 kvakačev ali nočnih čapelj (*Nycticorax nycticorax* L.), 10 sivih čapelj (*Ardea cinerea* L.), 43 čopastih čapelj (*Ardeola ralloides* Scop.) in 351 belih štorcelj (*Ciconia ciconia* L.). Oba zavoda delujeta velikopotezno z zadostnimi gmojnimi sredstvi, česar se ne more trditi o Hrvatski ornitološki centrali v Zagrebu, ki je začela z obročevanjem leta 1910.

Velikosti ptice mora biti primeren obroček, ki se ji natakne na nogo. Različnim pticam po velikosti najbolj prilagodene uporabljajo obročališče Rositten, ki jih ima 7 velikosti, razvrščene in zaznamovane tudi na obročkih z velikimi začetnicami A—G. Obročki A so določeni za ptice orlove velikosti; B-obročki štorcljam in čapljam, C-obročki velikim galebom, večjim račjim vrstam, fazanom itd., D-obročki vranam, srednjim galebom, racam itd., E-obročki so za tonovščice, kljunače, pribe, male ujede, golobe i. dr., F-obročki za drozge, škorce, cigre i. dr., G-obročki slednjič pa se natikajo na noge drobnim pticam. — Ogrski ornitološki centrali pa zadostuje 5 različnih velikosti: 1. za lastavice in podobne ptice; 2. za galebe in podobne; 3. za race; 4. za čaplje in 5. za štorclje. Ta zavod je obročanje poenostavil tudi v tem,

da je velike začetnice na posameznih obročkih opustil; obročki se razločujejo na prvi mah že po velikosti, zaznamovanje s črkami je odveč.*

Najvažnejša stran obročka je njegov napis, ki mora biti jasen in nedvoumen, da vsak vé, komur pride obročena ptica v roke, kam se mora obrniti za nadaljnje podatke. Pri večjih obročkih se napiše na nje popoln naslov obročevališča; težje pa je pri malih in najmanjših obročkih.

Kako naj ravna naš novoustanovljeni Ornitološki observatorij v Ljubljani: 1. gledé števila vrst obročkov, 2. kake napise naj imajo mali in najmanjši obročki in 3. katere ptičje vrste naj se obročajo? — Najbližja nam je Ogrska ornitološka centrala v Budimpešti, ter kaže da se v glavnem ravnamo po njej. Obročali bomo s peterimi obročki brez vlišnjene velike začetnice, ker ima stroga ločilev posameznih obročkov po velikosti zgolj statističen ali kvečjemu manipulativen pomen. Obročališče mora imeli vse obročke v natančnem razpregledu.

Napisi na obročkih bodo trojni: najmanjši, za lastavice, bodo imeli poleg tekoče številke še: *Ljubljana SHS*; mali obročki, namenjeni galebom in podobnim ptičjim vrstam, bodo imeli poleg tekoče številke še besedilo: *Obs. orn. Ljubljana SHS*, ostali pa *Observ. ornithol. Ljubljana SHS*.

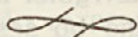
Od prave izbire ptičjih vrst, ki naj se obročajo, je večinoma odvisen končni uspeh obročanja. Poljubna izbira ptičjih vrst pa ni vedno odvisna od dobre volje obročevalca, tu ima najbolj odločilno besedo kakovost ptičjega sveta dolične pokrajine. Če bi torej pri nas prišlo komu na misel, obročali v gnezdilnih naselbinah štoklje, galebe, raznovrstne čaplje, kmečke lastavice, bi bilo to neizvedljivo, ker pri nas te vrste ne gnezdiijo, in če gnezdiijo, ne gnezdiijo v naselbinah, temveč sem ter tja v večjih ali manjših družbah, največkrat pa posamič. Kolikor je meni znano, gnezdiijo pri nas v manjših družbah na nekaterih redkih krajih kmečke lastavice in južne postolke (*Cerchneis naumanni Fleisch.*). Naše navadne največje gnezdilke so sive vrane, med račjimi vrstami pa velika divja raca (*Anas boschas L.*), semtertje morda še kaka reglja (*Anas querquedula L.*), na Cerkniškem jezeru morda tudi še kaka druga vrsta. — Obročali bodemo vse naše gnezdilke, ki

* Ornitološka postaja v Solnogradu menda, kakor vse kaže, ne deluje več; priobčila do sedaj še ni nikakega poročila; njen vodja si je baje izbral drug poklic; na svoje opetovano vprašanje po natančnejših podalkih o rjavem lunju (*Circus aeruginosus L.*), ki je bil zaznamovan z obročkom št. 412 ornit. postaje v Solnogradu in ki ga je ustrelil Jos. Koslerjev oskrbnik Jos. Juretič na Ljubljanskem barju dne 6. okt. 1924, nisem prejel nikakega odgovora.

jih je okoli 123 vrst; spomladi in jeseni tudi severne goste, ki se oglasijo pri nas ob selitvi ter se mudé manj ali dlje časa v naših pokrajinah. Da je obročanje drobnejših plic sploh nepotrebno in brez pomena, temu naziranju nikakor ne morem pritrlditi.

Naši obročevalci bodo morali delati vztrajno na gnezdu in rabiti enako pogosto tudi mrežo, t. j. obročati bodo morali v prvi vrsti godne mladiče na gnezdh, zanemarjati pa ne smejo obročanja odraslih plic izven gnezdilne dobe. Naš observatorij se mora domeniti z maloštevilnimi gornjeitalijanskimi ornitologi, da bodo kolikor mogoče poizvedovali na živilskih trgih za ujetimi pticami z obročki ob jesenskem in pomladanskem lovu, preden pridejo v roke kuharjem in kuharicam. Če bomo prepuščali ta posel nalključju, ne bomo mnogo dosegli, uspehi se bodo pokazali šele polagoma.

O načinu obročenja plic je poročal »Lovec« l. 1914., str. 37—40.

VI. Kapus:

Jesenski dnevi.

Prišla je zopet zlata jesen. Zlata za one, ki se vesele bogatega pridelka, zlata za one, ki se vesele zatega grozdja in kapljice, in zlata za nas lovce, prijatelje narave, ki se sedaj pripravlja na zimsko spanje, na nekako smrtno dobo.

Preden pa narava umrje, se obleče v najbolj praznično obleko, pretkano z nebrojnimi nijansami najčistejših, sevajočih barv. Kakor nas je pomladi vabila probujajoča se, oblečena v deviško cvetoče oblačilo, tako nas kliče sedaj odeša v pestro jesensko ogrinjalo.

Prijetne so zajčje brakade, ko prisluškuješ zvonjenju brakov, lepi so poljski lovi, ali najsvobodneje se vendar giblješ pri klicanju najmanjšega zastopnika petelinjega rodu, gozdnega jereba.

Jerebar ne lovi toliko radi obilnega plena in tudi ne radi posebne strelske umetnosti, jerebar je mogoče najbolj skromen lovec in največji prijatelj prirode; pri jerebjem lovu imamo priliko videti naravni jesenski čar in pa opazovati življenje divjadi. Ako hočemo to združiti, moramo iskati in zbirati, da najdemo pravi dan, ki je lep, obenem pa nam nudi tudi priliko nekaj privabiti pred cev. To seveda vsled poklica ali službenih okoliščin navadno ni prav lahko, ali vendar se enkrat v jeseni navadno le posreči, da se najde kak prost dan, ki je lep in tudi ugoden za jerebji lov. Pri izbiri moramo poznati tudi vreme, kdaj da bo ugodno. Tak

dan sem nalezl 10. oktobra lanskega leta, ki mi bo ostal vse življenje nepozaben. Lep dan, poln zanimivosti in precej bogat plena.

Nad ljubljansko okolico je ležala precej gosta megla, ko se je jelo zoriti in je počel ugašati svit zadnjega luninega krajca. Megleno morje je segalo precej daleč po Gorenjskem in tudi Notranjska je bila zavita do borovniške okolice, dočim je bila ostala Notranjska jasna. Iz spanja so me zbudili domači petelini, ki so kaj pridno peli v krasnem nedeljskem jutru. Dober znak; kadar pojejo domači petelini, se tudi jerebi radi oglašajo. Manj razveselil pa me je mraz, ki me je kar zapekel v precej topla lica. Polje je srebrila slana. Ker nisem bil hladu primerno oblečen, sem jo precej hitro ubral v napeto reber, da se malo ogrejem.

Krog pol šestih se je že precej zdanilo in napeto sem poslušal, kje bo kak jereb pozdravil probujajoče se jutro. Toda zaman, vse tiho. Končno se je le eden oglasil izmed krilatcev, in sicer najmanjši. Mali stržek jo je zažvrgolel in gostolel, kakor v mehkih pomladanskih jutrih. Približno ob šestih sem pričel klicati, toda zaman, nič se ne oglasi. Tolažil sem se, da se lov zboljša, ko posije solnce, toda tudi to ni nič pomagalo. Solnce je pozlatilo jesensko šumo, zažareli so kristali na smrekovih in jelovih vejah viseče rose, a jerebi kljub temu niso hoteli prihajati. Prepodil sem dva jereba in že sem mislil, posebno pri drugem, da ga gotovo privabim. Mislil sem na stari jerebarski izrek, ki se navadno uresniči: »Jereb prepoden navadno vstreljen!« Toda to pot sem se varal; lepo tiho sem obšel dolinico, kamor je sedel, a ni prišel ne prvi in ne drugi, ki se je sicer parkrat oglasil, ni pa kazal posebne volje, da me posesti.

Diskal sem na mnogih krajih, a vse zaman; mislil sem, da bom odnesel le užitek od lepe narave, ne pa od lova. Med potom sem sledil celo krdelce ali bolje rečeno družino mladih divjih prašičev, ki so preteklo noč posejili obširno gozdno mlakužo. Bilo je precej prerito in povaljano, izgledalo je, da so ščetinarji imeli prijetno zabavo. Od mlakuže so peljale sledi v bližnjo goščavo mladega smrečja.

Krog osme ure dospem med dva kotliča, vezana z dolinico, skozi katero se vije pot. Poraščena sta s smrečjem in jelovjem, vmes pa je precej leščevja. Sedem, parkrat zapiskam na piščalico samčev klic, toda nič se ne odzove. Nato zapiskam na šušljo. V kotliču pred menoj zazveni tisti tako čisti cij ci ci ci cicii. »Aha, sedaj pa pozor!« Odgovorim mu na šušljo; »že zopet odgovarjal.« Med tem pa zabrči v kotliču za menoj in že se lovi nad menoj na smreki jereb. Zaškriplje, a dokaj bolj zategnjeno, a mehkeje

koč navadno. »Kaj neki je to?« Ogledam si gosta bolj natanko in že opazim, da je brez črne ovratnice. »Torej gospa! in tako razburjena, da kar vriska in kliče kakor pravimo na korajžo!«

Razločujemo po vedenju in po klicih odnosno glasovih, ki jih izvajajo razne živali, njihovo razpoloženje. Kakor pri domačih živalih, tako je tudi pri divjadi in ravno pri jerebih imamo čestokrat priliko, to opazovati. Potrebno je za pravega jerebarja, da jih spozna in nauči oponašati. Navadno zaškriplje jereb-samec, ako je veselo ali bojevito razpoložen in mislim, da sem upravičen to škripanje primerjati s fantovskim vriskanjem. Seveda je pri oponašanju tega glasu treba biti precej previden. Ako bi lovec kar tjavendan škripal in po jerebje vriskal, prestrašil bi marsikakega bojazljivca, ki prihaja na običajni prijateljski klic nič hudega sluteč. Če pa je jereb zavriskal s svojim »čuri čurii čurri«, potem mu tudi lovec lahko tako odgovori in izda, da je tudi on pripravljen na boj, ki bo smrtno končal za lepega pevca.

»Torej gospa vriska, divno razpoloženje!« Medtem pa gospa že povesi poprej v pahljačo razprostrti repek in več ne vriska, nego kliče prestrašeni »pi, pi, pi, pi, pi, pi«. Zamaje se veja, započe in ne samo nad menoj, nego tudi v kotliču pred menoj. Gospod soprog se je med tem, ko sem jaz opazoval gospo, meni precej približal. Hoče biti priča ženskemu prepiru; pozna hudo kri svoje soproge in pričakuje hud »babji boj«. In to opravičeno po glasovih, ki jih je slišal. Slišal je vabljivi glas moje šušlje, slišal je vriskanje razjarjene, ljubosumne ženice, ki pa je končno le spoznala varanje in soproga pravočasno opozorila na pretečo mu nevarnost. Odlétel je za samico tja daleč v jesenski gozd in ako se je vsega zavedel, vem, da jo je prav pošteno zagrlil. — Jaz sem ostal in gledal. Zapiskal sem še parkrat, a ker ni bilo ne odgovora in ne poseša, sem odšel tudi jaz.

Dve do tri sto korakov stran zopet sedem in zapiskam, a takoj na šušljo. Na tretji klic se oglasi jereb-samec v gošči kraj male ravninice, na kateri so rastle obsežne jelke. Odgovorim in že zopet isto vriskanje koč na prvem mestu. Po fleh priteče vsa razjarjena gospa jerebulja, pridroblja mi na kakih deset korakov. Medtem pa opazim že drugega gosta, ki ji sledi v precejšnji razdalji in tudi ves našopirjen. Pomerim, a že mi izgine za kup dračja. Čakam, kdaj da se pokaže, toda dolgo se noče. Pri takem čakanju postanejo trenutki dolgi cele minute. Medtem pa prične samica klicati: »ti — tij - tiij — tiij - tij«. Početkoma bolj tiho in kratko, a vedno bolj glasno in zategnjeno proti koncu. To privabi jereba, da se pokaže izza dračja. Strel počí, odmeva v sanjajočem gozdu, samica jekne svoj preplašeni pli pli pli pli pli in odleti; jereb se

stresa v smrtni borbi. Dobro pogoden se hvala Bogu in sv. Hubertu ni predolgo mučil. »Torej led je prebit, vabljenec visi na nahrbtniku!«

Hodim, posedam in piskam. Vse molči v sanjavi jesenski bolesi, listnati gozdič pa izdihava prijeten mrtvaški vzdih. Vse tiho, nič se ne oglasi; razen opravljenih šoj, ki posedajo od drevesa do drevesa, in pa čivkanja senic ni nič slišati. Ob poti se preleti jereb, zapiskam in kmalu priteče na plan zopet »jerebulja«. Zdi se mi, da je tudi jereb v bližini, a noče, noče na plan.

Pridem do širokega kolovoza, preden ga prestopim zopet zapiskam in čez nekaj časa se oglasi precej blizu samec. Napnem puško in pozorno čakam. Na ponovno klicanje zaškriplje, ali kakor sem prej omenil, zavriska. »Torej na boj!« Tudi jaz se mu odzovem in vsak trenutek pričakujem, da se pokaže ves našopirjen in razjarjen. »Dolgo ga nil!« Zopet tisti dolgi, a vendar lepi trenutki. Dobrih deset korakov pred menoj za grmičem, obsijanim od visokostojčega solnca nekaj migne, izgleda, kakor da je senca metulja ali kake druge žuželke, ki si je prišla gret v mrzli noči otrple ude. Ponovno migne in — in izza grmička stopi počasno z nekako eleganco, s precej privzdignjenim repkom, tako težko pričakovani.

Večkrat vidimo slikanega jereba, ali v tako lepi pozi, da bi bil razviden ves njegov kras, kakor v tem slučaju, ga ni videli na sliki.

Lep je divji petelin in krasen je ruševac, pestre so barve fazana in kamnic (skalnih jerebov), a prekrasen je tudi naš prijatelj gozdni jereb, posebno ako prihaja tako prijateljsko razpoložen. Pričakoval sem razjarjenega, napihnjenega pretapača, mesto njega pa je vstopil eleganten gospod v rjavem progastem fraku, belem telovniku, svetlih hlačah in črno-belo obrobjeno ovratnico. Najlepša pa je prekrasna glavica s tistimi živimi očmi in rdečimi obrvmi. Skoraj ne veš ali bi gledal ali streljal. Pomerim visoko, a žal zadenem prenizko, mesto glavice pogodim celega jereba.

Tiho žitje; jereb leži na planici med divnim cvetjem modro-okega bradatega encijana, poleg jesensko odetega grmičevja, ki kar žari v pestrih jesenskih barvah, posuto z raznimi rdečimi sadeži. Grem preko pota, pred seboj si ogledujem mesto, kam bi sedel. Kakih dvajset korakov od mene se dvigne jereb in močno ropotajoč odleti preko kotliča. Obidem ga do polovice in se mu oglasim na šušljo, in sicer oponašam samico, kakor je klicala svojega prijatelja in ga izvabila v smrt. — »Tij tij tij tij tiiij.« — »Br, br; čiuri čuurrii.« — »Aha, tako ti vriskaš!« Nato zopet zapi-

skam znani glas samice »plii - pli pli pli«. »Brr« in že se lovi na jelki sredi kotliča, trenutek na to pa pade smrtno zadet. Sto korakov ob mali mlakuži, kjer sem letos enkrat že zaman vabil, prepodim zopet enega. Kakor prejšnji, odleti preko bližnjega kotliča. Zapiskam iste kitice kakor prejšnjemu. Na drugi pisk že zavriska, hkratu pa priteče preko kotliča ves našopirjen na pet korakov pred me. Ko me opazi, se brzih korakov vrne v kotlič. Muha puške ga lovi in ko jereb sredi kotliča trenutno postane in se ozre nazaj, mu počí zadnji strel.

Lahen sever hladi precej občutno opoldansko toploto. Krasen dan, izredno prijeten lov. Lezem ob kotličih in planicah; že zopet »brr«. Kadar jerebi radi prihajajo na klic, se tudi dokaj lažje prepode, kakor pa v takih dneh, ko čemerno leno čepe, navadno v gostih vejah tesno ob deblu, ne meneč se za najlepše melodije. Omenjeni izrek »dobljen ustreljen« se mi zjutraj dvakrat ni uresničil, a sedaj pa kar dvakrat po vrsti; kaj bo tretjič? Napravim kakor pri zadnjih dveh, in res je že tukaj. Kakor krogla se pritače in že trepeče v zadnjih tresljajih. »Če pojde tako naprej, dosežem rekord.« Ko ustrelim petega, je ura pol ene; od enajstih do sedaj, štiri jerebel!

Previdno prilezem k dolinici, piskam na planici, kličem pri kotličih, v širokih dolinah, v bukovju, jelovju, leščevju, ne šušlja ne piščalka ničesar ne privabita; »glas vpijočega v gozdu«. In to od ene do pelih; vse zaman. »Ali ni jerebov, ali kaj je neki?« Tudi drugih pličev ni slišati, nastalo je v gozdu čudno mrtvilo.

Počasi jo maham po ilovnati poti in ogledujem odtiske nožic različnih gozdnih stanovalcev. Kar začujem iz doline ob potu: »Cij-ci-ci-ci-ci-cirii-cii-cirii«. No, vendar starejši gospod. Ogledujem, kam bi sedel in kmalu najdem prilično mesto. Oglasim se mu na šušljo in jereb mi precej pridno odgovarja. Primerjam glas prejšnjih, glas svoje piščalke in glas starega javljajočega se gospoda. V višini glasu ni nikake razlike, razlika je le v melodiji, v kiticah. Dočim navadni jerebi kličejo kratko, starci ponavljajo, posebno prav stari: »No in vprašajmo lovce, kaj nam bodo odgovorili?« Mnogi bodo trdili in se zaklinjali, da jerebi v vsakem drugem kraju drugače pojo, da imajo starci nizke glasove itd. Ne morem trditi, da bi ne bilo med posameznim jerebjim klicanjem razlik, ali te so navadno prav malenkostne, tako male, da jih najboljše uho pravega jerebarja komaj ugotovi. Menim tukaj seveda popolnoma dorasle jerebe. Velika razlika je med klicem nedorastlega mladeniča, to je navadno pred mesecem septembrom in pa med normalnim jerebom. Dokler so jerebi v tropi, imajo ne-

koliko šibkejši glas in ne pojejo cele kitice, ko pa se tropica razletijo, takrat so že dorastli in tudi njihov glas je že izpopolnjen. Prav smešno se mi zdi, ko po raznih trgovinah prodajajo navadno manj vredne klice, seveda lepo izdelane in v lepih etuijih, z napisom: stari petelin in mladi petelin. Manjka pa še predpis, kdaj naj se kliče na starega in kdaj na mladega. Tudi tisto zavijanje jerebarjev se mi zelo dopade, ko zavijajo in vlečejo kakor »Šmarenske orgle«. Malokdo se potrudi, da točno prisluškuje jerebji glas iz daljine in pusti jereba tudi v bližini peti. Ako bi to storil, bi gotovo opazil, da jereb nič ne zavija, pač pa glas, ki je početkoma višji in tišji pozneje, za malo nijanso nižji in glasnejši, proti koncu zopet malo nižji a precej tišji, z nekako silo iz sebe iztiska in da ni nič vezanega nego sami šumeči glasovni sunki. Vsled naraščanja in padanja in zopetnega pojemanja glasu lovci slišijo tisto čudno zavijanje. Ako si že drugače ne morejo pomagati, pa naj si dadó od svojih prijateljev zapiskati na večjo razdaljo; potem morda pripoznajo svojo pogreško. »No, pa se povrnimo nazaj k staremu jerebu v lepe notranjske gozde!«

Že zabrči, sede nad menoj in se lovi po veji. Skoro da nisem sfisnil. Opazim, da je gospa ali morda še celo gospodična. Nekaj časa se gledava, nato pa odleti. Starec se noče več oglasiti. Varno ga obidem in zapiskam z nasprotni strani. Kar zapoje kakih dvajset korakov od mene: »plii pli pli plii« in kmalu nato je že druga samica pri meni. »No lepa reč, dočim se drugi mladeniči borijo za eno drobno devojčico, ima ta starec kar cel harem!« Nekaj časa počakam in se zopet presedem, a ne daleč; v bližnjem kotliču malo počakam in zapiskam na samca. Že se mi oglasi, ali zopet v nasprotni smeri, tretja nesrečnica iz harema. Po legi in glasovih sem točno ugotovil, da je imel ta stari sultan kar tri devojke. Da bi mu pa bile tudi zveste, dvomim. Stari možakar mora biti hud pretepač in tiran, ki ne trpi v svoji bližini drugih samcev, pač pa kroti svoje ženice. Začetkom septembra se spominjam, da sem pred leti enkrat dobil samca z dvema samicama ali to še pred jesensko delitvijo, po delitvi, ko si izbere samec samico in je njen prijatelj in čuvar čez zimo, pa nikoli nisem naletel na samca z več samicami. Dobrih dve sto korakov od posestnika harema sem zopet zapiskal na šušljo in kakor sem pričakoval, tako se je tudi zgodilo. Komaj sem zapiskal, že je pribrčal samec, kakor da bi ga kdo iz topa izstrelil, in kmalu prišel v družbo kot šesti na moj nahrbtnik. Pregnan od starega soseda je komaj čakal, kdaj se mu pridruži nežno bitje. »To je bil njegov pogin! Kakor mnogega drugega, tako je tudi njega preveliko hrepenenje po nežnem spolu spravilo v prezgodnjo smrt.«

Medtem se je jelo mračilo in žarki zahajajočega solnca so lahko pordečili temni uspavajoči gozd. Na plani kraj gozda sem postal in čakal, je-li se pokaže na večernem horizontu drugi iz severa došli prijatelj, ki tako zelo dvigne jesensko razpoloženje, dolgokljuni kljunač. A ni ga bilo. Ko so zabrneli iz vaških stolpov zadnji večerni akordi, želeč vsem zemljanom lahko noč, sem odšel tudi jaz proti bližnji železniški postaji.

Ko sem se čez nekaj dni sestal z drugimi jerebarji, ki so tudi takrat klicali kakor jaz, so mi pripovedovali, da niso imeli kakih izrednih uspehov, le eden med njimi jih je pet ustrelil. Da bi bile komu tudi samice prihajale in v takem številu kakor meni, ni nihče omenil. To je precej redek pojav, ker se samec in samica, ako sta skupaj, ne odzovefa posebno rada; posebno samec kaj redko pride. Če pridefa, je vedno samica zapeljivka, kateri sledi ljubosumni samec. Lovci se večkrat čudijo, zakaj jim jereb neprestano odgovarja, a ne pride. V takih slučajih sta navadno skupaj samec in samica in ker samica ne gre v nevarnost, zato tudi samec izostane. Prepričan sem, ako bi bil jaz klical samo na piščalico, bi ne bilo samic in tudi ne samcev, tako pa, ker sem oponašal na šušljo samico, je bilo zopet ljubosumnje ona nepremagljiva sila samic, da so bojno razpoložene, vriskajoče prihitele nasproti pričakujočim zapeljivkam, ki bi končno postale lahko nevarne zvestobi njihovih možičkov. Glede časa pa se je približno ujemalo; tudi moji jerebarski sodrugi so imeli krog poldneva in proti večeru dobre uspehe.

Dr. Avgust Munda:

Uprava naših postrvjih potokov.

(Nadaljevanje in konec.)

Posebno ugodna pasma za večje postrvje vode je križanka jezerke in potočnice. Ta križanka živi v Bohinjskem jezeru; vališče v Želimljem goji le to križanko. Ta riba zraste v rodovitnih vodah več kilogramov težka.

Nesalmonidske ribe ne spadajo v postrvji potok. Kapič in pisanček sta dobra hrana postrvem; kapič je v toliko škodljiv, da je nevaren zarodu in ikram. Radi tega ga zatrimo v potočkih in studenčinah, kjer gojimo postrvji zarod. V večjih postrvjih vodah, osobito v nižinskih potokih so majhne ribice kakor pisančki in blistavci kot postrvja hrana naravnost potrebni. V takih vodah bi kazalo pisančka celo gojiti.

Klen v postrvjem potoku.

Klena je treba iz postrvjelega potoka neusmiljeno iztrebiti, ker je tekmeč v hrani in ker je nevaren ikram in zarodu. Klen se hitro množi; ikrnica odraslega klenu odloži do 100.000 iker, ki se hitro razvijejo; postrv pa odloži le 800 do 1000 iker, ki rabijo več mesecev, da se zarod izleže. Velike postrvi pokončujejo le neznamen del zaroda belih rib; klenu moramo torej iz postrvjelega potoka sami odstraniti, sicer v kratkem radi izredne plodnosti prevlada in spremeni postrvjo vodo v ciprinidsko.

Klena ni lahko ujeti s trnkom, ker je zelo oprezen; poloviti ga je treba z mrežo z majhnimi okenci. Vsak klen, naj si bo tudi le prst dolg, je nevaren ikram in zarodu.

K pravilni upravi postrvje vode spada torej na vsak način mreža; edinole z mrežo moremo iztrebiti iz postrvjeja potoka šaro, ki ne spada vanj.

Ali so velike postrvi zarodu škodljive?

»Velike postrvi je treba iztrebiti, ker uničujejo manjše!« To načelo čujemo često iz ust ribarskih upravičencev. Ali je to načelo pravilno? Je pravilno in ni; tudi večje postrvi so potoku potrebne.

Često opažamo baš v najmanjših postrvjih potočkih izredno velike kapiče; vzrok je ta, da je ribarski upravičenec sistematično izlovil vse večje ribe; kapiči zaradi tega rastejo in se množe ter uničujejo postrvem ikre in zarod. V večjih postrvjih potokih je iztrebljenje velikih postrvi tudi zaradi tega nevarno, ker uničuje velika postrv zarod belih rib. Bele ribe niso tako okretne kakor salmonidi in jih roparica zelo laže ujame.

Sedaj pa pride glavno: večje postrvi dajejo boljše ikre in mleko kakor manjše in degenerirane. Če torej iztrebljamo velike postrvi, jemljemo vodi zdravo in dobro pasmo. Ni vsaka velika postrv stara in ni vsaka majhna postrvica mlada. Postrv z majhno glavo in mesnatim životom, dasi tehta morda pol kilograma ali še več, ni stara; to je mlada riba zdrave pasme, ki se je hitro razvila. Nasproti so majhne postrvice z veliko glavo in vilkim životom stare, degenerirane, v rasti zaostale ribe, ki dajejo slab zarod.

Iz tega torej sledi, da so večje postrvi potoku potrebne zaradi plojenja. Le zarod zdravih in jakih staršev je dober. Kakor znano, jemlje gojitelj rib za osmukanje le zdrave in velike ribe, da dobi zdrav zarod; isto načelo mora torej obveljati tudi v prosti vodi. Če pa sistematično izlovimo dobre drstnice, si kvarimo in uničujemo dobro pasmo.

Seveda pogoltna večja postrv tuintam kako manjšo sovrstnico; ta škoda pa je primeroma majhna s škodo, ki jo povzročamo vodi, če sistematično iztrebljamo večje postrvi. Seveda ne mislim tu na stare, morda več kilogramov težke ribe, ki jih je treba vsekakor iz vode odstraniti; v mislih imam ribe s povprečno težo od 25 do 50 dkg.

Če gospodarimo po načrtu, da mora vsaka večja postrv iz vode, bomo imeli v nekaj letih v vodi same majhne ribe, ki bodo imele jedva zakonito mero. In če si bomo te ribe natanč-

neje ogledali, bomo s strahom opazili, da to niso samo mlade ribe, ampak večjidel stare, v rasti zaostale postrvi, ki nosijo v sebi kal degeneracije. Vzgojili smo si torej sami slabo pasmo, ker smo vse zdrave ribe polovili, slabiče pa puščali v vodi.

Iz navedenega sledi, da ni dobro poloviti vse večje postrvi, vse manjše pa spuščati nazaj v vodo. Vsako majhno postrv si je treba dobro ogledati, ali ni morda degenerirana in v rasti zaostala riba, ki jo je treba odstraniti iz vode, da nam ne kvari pasme. Umen gospodar bo torej pazil na to, da ostane znaten del dobre pasme v vodi.

Razmerje spolov.

Pravilno razmerje spolov je zelo važno za plojenje rib. Število mlečnikov je pri postrveh znatno višje od števila ikrnic; statistika je dognala, da znaša razmerje ikrnic in mlečnikov približno 1 : 3; često pa je število mlečnikov še mnogo večje. Mnogo mlečnikov moti dresl, ker se prerivajo na drstišču in motijo drug drugega pri drstenju.

Ker je torej v vsakem postrvjem potoku več mlečnikov kakor ikrnic, moramo ikrnice čuvati. Ne zadošča, da mečemo ikrnice septembra nazaj v vodo, ko so že polne iker; treba jih je čuvati vse leto, ker je končno eno in isto, ali jih polovimo že med letom, ko imajo še nerazvite ikre, ali jeseni, ko so ikre že dozorele. Pa bi kdo ugovarjal: »Kako pa naj razlikujem med letom ikrnico od mlečnika?« Zapomni naj si sledeče: Ikrnice so v trebušnem delu močnejše kakor mlečniki, glava jim je manjša, barva trebuha bledejša, spolna odprtina okrogla, velika in rdečkasta; mlečniki so lepše barvani, vitkejši v spodnjem delu života, imajo večjo glavo, spodnja čeljust je šiljasta in pri večjih eksemplarih zapognjena navzgor, spolna odprtina majhna in bleda. To so razlike med letom; od avgusta naprej pa je spol lahko spoznati; trebuh ikrnic je večji, spolna odprtina pa otekla (to je glavni znak ikrnice) in rdeča.

Zvišajmo količino hrane.

V potokih, kjer je malo ribje hrane, moramo količino prirodne hrane po možnosti zvišati. Produkcijo prirodne hrane, osobito postrank (*Gammarus pulex* L.) zvišamo, če položimo ob obrežju v vodo odpadke melon, buč, repe, krompirja, sadja ali sočivja; vse to je dobra hrana za postranko. Postranka je košarček (majhen rak), dolg 10 do 15 mm; postranka mu pravijo, ker se premika po strani. V hladnih potokih je te živali obilo, osobito

na dnu, ki je porastlo z mahom. Te živalce so najvažnejša hrana za postrvi. Ob obrežju je treba prirediti za postranke primerna skrivališča; v ta namen položimo v vodo tik obrežja mah, ki ga obtežimo s kamni.

Skrbeti moramo tudi za to, da pride v vodo čim več zračne hrane, to je hrane, ki pada iz zraka v vodo. Veter zanese iz grmičja v vodo nebroj majhnih živalic kakor muh, čebel, metuljčkov in hroščev. Zaradi tega ne smemo grmičja ob vodi preveč obsekati, sicer jemljemo postrvem o poletnih mesecih glavni del njihove hrane. Znano je, da so postrvi v zgodnji spomladi slabo rejene; ko pa prične padati raz grmičje v vodo nebroj žuželk, se kaj hitro odebele. Grmičje ob vodi nudi postrvem tudi zaklonišča in jim daje senčnate prostore; postrv rabi taka zaklonišča, ker je zelo plašna riba, ki živi redno le v zaščiti, dočim se n. pr. zlatovčica rajši giblje v prosti vodi sredi curka.

Prireditve umetnih zaklonišč in drstišč.

Često primanjkuje v manjših gorskih potokih globljih prostorov, zaklonišč in drstišč. Globlje prostore moremo umetno ustvariti — in sicer brez posebnih stroškov — s tem, da vodo nekoliko zajezimo. Če postavimo desko navpično počez v vodo, se voda zajezi za 10 do 20 cm; če pa na pripravnih krajih vzdramo povprek po vodi kamenit prag, moremo vodno površino dvigniti na pol do enega metra; take umelne jezove ali pragove moremo napraviti tudi iz spletenega vrbičja. Zaklonišča ustvarimo, če zabijemo v vodo nekaj količkov, nanje pa pribijemo deske, da stoje poševno k vodni strugi; pod deskami se nabira sčasom listje in vejevje, ki nudi ribam dobra skrivališča.

Kjer ni drstišč, jih je treba ustvariti, ker brez drstišč ni pljenja. Drstišča je mogoče prirediti le v manjših, plitvih potokih, ne pa v večjih, globljih vodah, ki ne nudijo prostorov za drest. Prirodna drstišča so plitvi, prodasti prostori z brzim curkom. V potočkih napravimo drstišča s tem, da nasujemo prostore, ki so za drest primerni, s 15 cm debelo plastjo drobnega proda, ki ne sme biti osler.

Uspeh drsti bo obilnejši, če zagradimo drstišče z žično mrežo, ko so se ribe izdrstile in zapustile drstišče. Razume se, da je treba poprej vse druge ribe iz drstišč odstraniti, osobito lipane, klene in tudi kapiče. Paziti je osobito na to, da ne pridejo na drstišče race. V tem pogledu nudi zaščito zakon, ki določa (§ 55. rib. zak.), da je ob drsti (za časa varstvene dobe) zabranjeno spuščati race v vodo.

Čuvanje ribjih voda.

K sklepu še nekaj besedi o čuvanju ribjih vodà. Čuvanje je stvar, ki jo ribarski upravičenci pogosto napačno razumevajo. Često se hvali ta ali oni, da celo leto ni lovil, češ, da »čuva revir«. Ali je to umestno? Gotovo ne! »Čuvati« vodo ne znači »ne loviti,« temveč »le toliko loviti, kolikor prenese voda.« »Čuvati« in »ne loviti,« torej ni eno in isto, pač pa sta često isto-večna pojma »čuvasi« in »puščati revir v nemar.« Le oni čuva vodo, ki skrbi za to, da se količina rib v vodi ne zmanjša, odnosno — da se pravilno izrazim — ki skrbi za to, da je v vodi vedno toliko rib, kolikor jih more voda prehraniti. Trajno se more v vsaki vodi vzdrževati le ona količina rib, ki more živeti ob hrani, ki jo voda proizvaja. Če je v vodi preveč rib, začneta ribovje ob pomanjkanju hrane degenerirati. Število rib sicer raste, kvaliteta rib (teža posamezne ribe) pa propada. Umen ribji gospodar bo torej pustil v vodi le toliko rib, kolikor jih more v vodi dobro uspevati; višek je treba poloviti; v tem primeru bi se torej čuvalo ne v korist, nego v kvar ribje vode.

Popravek. Na strani 297. beri »črnovka« mesto »črnooka«.

Iz lovskega nahrbtnika.

Umrl je 15. avgusta po 53 letih zvestega službovanja nadlovec Mačevž Ahačič na veleposestvu dr. Karla barona Borna pri Sv. Katarini. Do zadnjega je bil zdrav in čil; pred kratkim ga je napadla huda srčna hiba, kateri je po kratkem bolhanju podlegel. Pokojni je bil član S. L. D. in eden izmed pravih starih lovcev. Ko je lastnik lovišča in veleposestva pred desetletji v lovišču pri Sv. Katarini zaredil jelenjad, je bil pokojni med prvimi, ki je to plemenito divjačino negoval in krmil. Znan je bil daleč naokoli in po svoji tipični naravni zunanosti in notranosti splošno priljubljen in spoštovan. Naj v miru počiva v večnem lovišču! H.

Članom Sloven. lovskega društva sporočamo, da smo založili za znižano vožnjo po železnici nove članske izkaznice, ki so izdelane na trpežnem kartonu v majhni obliki. Kdor želi dobiti tako izkaznico, naj vrne sedanjo letošnjo izkaznico ter naj javi sledeče razločno napisane podatke: Ime in priimek, rojstni datum, poklic, bivališče, cesto (ulico ali trg), hišno številko, pošto in politični okraj. Na novi izkaznici je tudi prostor za članov podpis kakor

na orožnem listu. Za poštnino in za izgotovitev nove izkaznice je poslati znesek 5 Din. Člani, ki prebivajo v Ljubljani, lahko dobe izkaznice od 17. avgusta dalje vsak torek in petek od 18. do 19. ure v knjižnici Slov. lovskega društva, Komenskega ul. št. 19 (šola na Ledini).

Dne 29. avgusta l. l. sem bil po opravkih v Maruševcu blizu Varaždina. Pri tej priliki sem obiskal dobrega prijatelja, ki je upravitelj tamošnjega posestva Čalinac. Upravitelj mi je pokazal na steni visečo dobro nagačeno lisico ter me vprašal, če vidim kaj nenavadnega na njej. Ker sem stal več korakov oddaljen od lisice, nisem na prvi hip opazil na njej nič izrednega. Pristopivši bližje sem videl, da ima dlaka na kožuhu lego od repa proti glavi, namesto narobe. Da je bilo moje začudenje nemalo, si lahko predstavljate. Res, čudna igra narave!

Upravitelj mi je pripovedoval, da je to lisico pred kakimi desetimi leti ustrelil v Slavoniji. I. E—č.

Nagrada. Hermanu Urbančiču, lovskega čuvaju graščine ribniške, je bila priznana za dne 24. avg. na Veliki gori ustreljeno volkuljo nagrada 500 Din.

Zaprisežen lovski paznik, 35 let star, samec, zdrav, trezen, strog v preganjanju lovskih tafov, vojaščine popolnoma prost, izvežban v lovstvu, poljedelstvu, vinarstvu in gozdarstvu, išče službo kot lovski paznik, event. tudi kot nadziralnik in vodja dela na polju, v gozdu in tudi v vinogradu. Spričevala prejšnjih služb na razpolago. Obrniti se je na Henrika Zaveršnika, Polana, pošta Reka, Hoče pri Mariboru.

Zelenemu križu so darovali: A. Kos 45 Din, A. Grom 100 Din.

V **gačenje** sprejema ptice in širinočce, montira pa tudi rogove itd. F. Skrem ml., preparator, Ljubljana, Breg št. 20/III. Cene solidne, delo strokovnjaško.

MALI OGLASI.

Novo Bock - risanico z »Mignon« daljnogledom, prodam zaradi selitve, kal. 16 × 6-6/70, iz najboljšega materiala, najtočneje nastreljeno. Cena 4000 dinarjev. — Avgust Smole, Kranj 45.

Uharico, živo in mlado, kupi H. Köllner, Slovenjgradec.

Žive uharice za lov naprodaj. Naslov pri uredniku.

Naprodaj braki-jazbečarji, 3 mlade psice in en psiček, po 80 Din komad. Oddaja prične koncem oktobra t. l. — Franc Andolšek, Vel. Poljane, p. Ortnik.

Prave sulske puške Sauer & sin, belgijske F. N. in Bayard, dvocevke, risanice, Bock in trocevke, s petelini ali brez njih, vedno v zalogi pri puškarju F. K. KAISERJU, Ljubljana, kakor tudi najboljši izdelki tvrdke Brata Merkel, Suhl. Natančna preizkušnja vsake puške. Na puške za kroglo se strokovnjaško montirajo daljnogledi vseh sistemov in povečav. Zaloga vseh lov. priprav, »U« patron, pasje opreme, klicev za divjačino, nahrbtnikov ter čistilnega orodja in mazila. Ribičem je že poznana izbira ribiških priprav, angleško in monakovsko blago. Za sedanjo **sulčjo sezijo**

priporoča palice, vrvice, kolesa, žice, svince za obteženje, blestilce orig. dr. Heintzove in vse druge potrebščine.

Naprodaj je: 1. Mannlicher M 95 repetirka, 8 mm, kratka, prirejena za lov, z dvojnimi prožilnikom in kopitom do kraja cevi. Skoraj popolnoma nova, strelja izvrstno. Cena 1000 Din. 2. Enocevka risanica, kal. 9-3/72, luksuzno delo puškarja Springer, Wien; angleški zaklep, bogato angleško gravirana, fino orehovo kopito. Cena 1500 Din. 3. Dvocevka, kal. 20 × 20, s petelini; cevi od »Böhler-Blitz« jekla; strelja izredno daleč in ostro, bogato z živalmi gravirana, fino kopito, popolnoma nova. Cena 2500 Din. Vse tri puške so brez vsake napake in cevi kakor ogledalo čiste. — Več se izve pri uredništvu.

Tražim puškara, prvoklasnog rade-nika (majstora), koji je usavršen u svim puškarskim poslovima. — Ponude sa naznakom dosadašnjeg uposlenja i plačevnim zahtevima na Boško Dimitrijević, specijalna trgovina lovačkog oružja — Senta (Bačka).

Dva lovska psa, in sicer nemški kratkodlakar in jazbečar-jamar, 1 do 2 leti stara, najraje samici, se kupita. — Donudbe s ceno na Fr. Trček, Konjice.

Rječnik hrv.-srpskoga govora lovačkoga je izšel v Osijeku. Slovar sta sestavila umrli prof. Drag. Kišpačić in Viktor Sonnenfeld. Cena knjižice, ki obsega 162 strani, je 12 Din. Knjigarne imajo običajni popust.

Zahvala. Gospod Valentin Lucin, trgovec v Ljubljani, nama je izročil Din 607.— kot prispevek za nagrobni spomenik najinemu pokojnemu očetu Francetu Zajcu, drž. gozdarju v p. Znešek se je porabil v svrhu, za kojoj je bil tamenjen. Vsem, ki so se odzvali ljubeznivemu prijateljskemu pozivu omenjenega gospoda, zlasti pa njemu samemu, izrekava tem potom pristrčno zahvalo.

Zofija in Marica Zajc.

Ing. dr. Viktor A. Jeločnik (Obiličev):

Nekoliko lovske balistike.

(Nadaljevanje.)

Kar se tiče malodimnega smodnika za risano cev, imamo v glavnem še stare (avstrijske) smodnike, ki nam prihajajo večinoma že v polnjenih, gotovih nabojih (municijah) v promet.

Za strel iz risane cevi smo imeli sledeče smodnike:

1. Že omenjeni malodimni št. 1. — v glavnem za strel s šibrami — je uporaben v nabojih za risano cev najmanjšega kalibra 22 (engl.) = 5,6 mm in za tako zvane Morris-naboje 6,8/42, 6,8/37 in 6,8/33. Prvoomenjeno strelivo je zelo priljubljeno in priporočljivo za odstrel male divjačine in roparic, idealen naboj za »prepovedani čas«, tako zvani »Winchester-Zentral 22/35½« (Vierlingshülse).¹

Polnimo ga lahko s črnim smodnikom št. 8 (0,5 g) in svinčnim izstrelkom (2,55 g) ali pa, kar je prikladneje, z malodimnim smodnikom št. 1 (0,45 g) in izstrelkom z bakrenim plaščem. Prva kombinacija je glede začetne hitrosti in razance, ki je pa vprav pri tem

¹ Ker se je uporabljala za četrto, pod šino ležečo cev četverocevko (Vierling, Vierläufer).

strelivu glavna stvar, še zelo skromna — $V_{25} = 450$ m/sec — in tudi neugodna, ker neprijetno zamaže že itak ozko cev. Druga kombinacija z malodimnim smodnikom št. 1 in bakrenoplaščnim izstrelkom je že precej razanlna, $V_{25} = 565$ m/sec — 600 m/sec in dobro uporabljiva, vendar ima to slabo lastnost, da nitroglicerina, ki je sestavni del tega smodnika (št. 1), vsled visoke temperature izgorevanja prej ali slej izžge risani del cevi in natančnost strela po veliki množini oddanih strelcev vedno bolj popušča.

Nekaj časa smo poskušali uporabljati smodnik za avtomatične pištole — 0,1/1 mm M 97 c — v okroglih ploščicah za to strelivo. Balistični rezultati so bili z 0,35—0,45 g res izvršni ($V_{25} = 680$ do 725 m/sec), toda glede vpliva nitroglicerina na cev (izžiganja) je bilo isto kot s smodnikom št. 1.

Za ta naboj sem ustvaril leta 1914. mnogo boljšo in doslej odlično v praksi preizkušeno kombinacijo s čisto nitroceluloznim smodnikom. Ta smodnik, ki je bil namenjen za specialne svrhe — tako zvane domobranske naboje za vaje strelcev, in za večje kalibre avtomatičnih pištol — nosi naziv: 0,1/1,5 mm M 11, v ploščicah (... Blättchenpulver).

Njegova glavna lastnost je velika brizantnost, in vprav zato je idealno uporabljiv za omenjeni W. Z. 22/35½ — naboj in slična streliva s posebno lahkim izstrelki sploh, kjer navadni smodniki s progresivnim izgorevanjem nimajo zadostnega učinka.

Ker sestoji iz čiste nitroceluloze, brez nitroglicerina in drugih primesi (solitra, oglja itd.), ne pušča v cevi nikakih ostankov in ne sežiga jekla cevi; čiščenje in vzdrževanje risane cevi je zelo lahko in enostavno.

Naboj je treba pri tem smodniku za različne cevi — enoccevko, trocevko itd. — in dolžino istih posebej preizkusiti. Srednja količina smodnika je 0,3 g, po potrebi malo manj (0,25 g) ali več (0,40 g). Pri tem smodniku vplivajo že malenkostne razlike vsled njegove velike brizance na začetno hitrost in točnost strela.

Začetna hitrost je dokaj velika, $V_{25} = 600-670$ m/sec, in to je glavno: za streljanje na tako male cilje, ki prihajajo v poštev za to strelivo (srake, vrane, podlasice, mačke in sploh manjše roparice in ujede) potrebna je kolikor mogoče velika začetna hitrost in tej odgovarjajoča iztegnjena, ravna črta poleta (poli) izstrelka, da si neodvisen od razdalje in nisi primoran menjavati način merjenja na različne distance, recimo do 150 metrov. To je pravo strelivo za daljnogled! Izstrelkov z bakrenim plaščem med vojno ni bilo tako lahko dobiti, zato

sem se sporazumel z generalnim direktorjem »Hirlenberger Patronenfabrik« — N. Avstrija — da mi je napravil 19 mm — 3½ kalibra — dolge izstrelke z jako tankim, mehkim jeklenim plaščem, težine 2·65 g. To strelivo — 0·1/1·5 mm M 11 smodnik in izstrelak z omenjenim jeklenim plaščem — ki sem ga sestavil, se je tako izborno obneslo, da izstrelkov z bakrenim plaščem za orožje v »prepovedanem času« sploh več ne rabim. V teku par let sem z eno »Bock«-dvocevko kal. 28/22·35½ in z eno risano enocevko za ta prillikav naboj ustrelil čez 2000 kosov »male« divjačine: vrán, srak, šoj, kavk, podlasic, mačk, kraguljev, skobcev itd. — pa tudi divjega petelina, ruševca, dokaj jerebov, 1 orla, več čapelj, lisic, čez 300 divjih kuncev, nekaj zajcev, preko 200 psov in dva volka. Cev je še danes popolnoma zdrava in strelja izborno, kar bi bilo pri tej množini oddanih strelav z zgoraj omenjenimi nitroglicerinskimi smodniki izključeno. (Omenjena Bockpuška je od tvrdke Peterlongo, Innsbruck. Ko sem jo obvestil o uspehih z mojim nabojem, se je tvrdka ločila tudi tega (M 11) smodnika, in ga označila kot svoj specialni smodnik.)

Sicer sem pa že glede tega streliva in njegove uporabe pisal v »Lovcu« 1911, stran 104. Priporočam ga vsem lovcem, ki so v lovišču tudi tedaj, ko se ne vrši brakada, zlasti pa lovskim čuvajem in lovcem po poklicu, za »prepovedani čas«, za očiščenje lovišč male roparske golazni, posebno pa podivjanih mačk in potepaških cukov.

Pripomniti pa moram še sledeče: Kakor je izboren ta smodnik za specialne naboje, svarim vsakogar, tudi puškarja, da naj ne dela nestrokovnjaških poizkusov ž njim, in naj ga ne polni v druga streliva večjega kalibra, a tudi ne v malokalibrske naboje s težjimi izstrelki! Lahko bi se mu pripetilo neprijetno razočaranje!

Med strelivi, ki tvorijo prehod med »najmanjšimi« in »lovskimi«, ki so že za resnejšo uporabo, je važno tudi tako zvano strelivo kalibra 25 (6·5 mm), in sicer kal. 25/20 Winchester in kal. 25/35 Winchester z bakrenim, in pa 6·5/27, 6·5/40 in 6·5/53 z jekleno-nikljastim plaščem. Vse to strelivo, in tudi zelo redko ameriansko »Naval-Rifle« s točno 6 mm, pa je treba polniti s smodnikom v listkih, ki se jemlje tudi za večje kalibre, ali pa jih kupovati gotove.

2. Malodimni smodnik št. 2. in 4. Oba smodnika sta precej ponesrečena. Prvi je sicer balistično dober za streliva, od katerih se ne zahteva velike začetne hitrosti, temveč samo točnost in enakomernost strela. Uporabljati ga moremo samo kot strelivo pušk za tarčo (Scheibenstutzen) v malih nabojih in s

svinčenimi izstrelki. Popolnoma brezumno pa sem ga videl večkrat tudi v nabojih za lovske risanice, posebno pri trocevkah: 360—8—57 in 360—8—58½ — v katerih zaradi male dopustne količine polnjenja, 1·0—1·2 g in razmeroma težkega bakrenoplaščnega (10—11 g ali pa celo jeklenoplaščnega izstrelka (10—13 g) ne more imeti nikakega resnega dejstva glede začetne hitrosti, iztegnjenosti poti in žive sile izstrelka.

Malodimni smodnik št. 4 se je prvotno obnesel še precej dobro, zlasti za streliva s svinčenimi in legiranimi izstrelki kot nadomestek črnega smodnika št. 8 in po potrebi tudi kot nadomestek malodimnega št. 1 (in št. 2). Pokazal pa je isto slabo lastnost kakor malodimni št. 7, da so se zrna rada drobila in ustvarjala prah, kar je neugodno vplivalo na redno razvijanje plinov pri izgorevanju. »Poboljšano izdajo« je istotako preprečil preobrat — preveč solz nam za obema ni treba pretakati.

Za one lovce, ki se ne morejo ločiti od svinčenega ali legirane izstrelka, bi bil priporočljiv malodimni smodnik »H a s l o c h 1906, z r n o št. 5, r j a v o«, ki je gotovo najboljše strelno sredstvo te vrste. Zaradi svoje zunanje oblike, ki je popolnoma ista kakor pri navadnih, črnih smodnikih za risano cev (debelo zrno), je zelo pripraven za merjenje z merico in si lahko lovec prireja zanesljivo strelivo sam. Običajni naboji za tulec 8·1/72 in 9·3/72 so 2·2—2·4 g, oziroma 2·3—2·6 g; pri teh nabojih se poviša začetna hitrost izstrelka na 460—500 m/sec, kar je za te kilave naboje na vsak način že precejšen napredek. Za divjačino, močnejšo od srnjaka, jih ni priporočati. Zaradi zelo male potrošnje se ne bi izplačalo, da tak smodnik sami izdelujemo.

3. Malodimni smodnik št. 5. Ta smodnik, znan kot polnjenje vojaškega 8 mm — M 93 naboja, tako zvani »Mannlicher-jev« smodnik (dasi ga je konstruiral tudi med Slovenci dobro znani podmaršal + Joh. v. Schwab, ki je bil svoječasno direktor kamniške smodnišnice), je imel službeni naziv »0·5/2 mm M 92 — Scheibchenpulver«. Zunanja oblika mu je nalik plitvih, malo izbočenih skledic, svetlosive ali črnkaste barve, grafitiran, in sestoji iz čiste nitroceluloze, brez vsake druge primesi.

Dolgo časa je bil ta smodnik, ki je v ostalem eden najstarejših malodimnih preparatov, pri nas edino malodimno strelivo za risanice — vojaške in lovske — s kovinskoplaščnimi izstrelki.

V nekih mejah, ki jih bom takoj označil, je ta smodnik prav dober. Kakor vsi smodniki, ki so izdelani (želatinirani) z acetonom, a ne z etrom, je precej gost in primeroma težko zapaljiv in gorljiv. Zahteva torej precej ozek prostor za izgorevanje in polnjenje, ki naboj napolni skoraj do izstrelka.

Z drugo besedo, ta smodnik kaže svoje dobre lastnosti v prvi vrsti pri manjših (6,5–8 mm) kalibrih in nabojih od tipa vojaškega, ordonančnega streliva, za naboje lovskih risanic, kjer se često ne more ali ne sme napolniti tulec do vrha, in za večje kalibre, pa ni posebno pripraven, tudi za lahke in bakreno-plaščne izstrelke ne.

Odkar smo dobili malodimni smodnik št. 3 in št. 6, se je omejila tudi njegova uporaba prav za prav samo na kaliber 6,5 mm in 7,2 mm. V teh kalibrih z dolgimi jeklenoplaščnimi izstrelki (9–11,8 g) je še danes zelo uporabljiv, dasiravno sta ga tudi tu izpodrinila malodimni št. 3 in Rottweilski 5 (1550). Kot zgodovinsko zajemljivo dejstvo pa naj zabeležim, da sta leta 1903. na mednarodni, oziroma svetovni tekmi v Bisleyu (Angleška) ta smodnik (št. 5) in Mannlicher-Schönauer 6,5 mm (koji grška vojaška puška) odnesla zmago in postavila za takrat svetovni rekord v točnosti strela na velike distance in v začetni hitrosti ($V_{25} = 755$ m/sec).

Danes izhajamo lahko tudi brez njega; k večjemu če bi imel kdo specialno repelirko (Gebirgsstutzen) »Fr. Neuber – Wiener-Neustadt« 6,5, 7,2 ali 8 mm s posebno dolgimi tulci (67 do 71 mm), ki se polnijo z 2,9–3,55 g tega smodnika (tako zvaní visokokubirani grški M 92), bi mu priporočal ta flegmatični preparat, ki je za repelirke z navadnim polnjenjem in za večje kalibre, zlasti pa za strelivo lovskih pušk z upogljivimi cevmi, že zastarel, dasi je večina 8 mm Mannlicher-nabojev, za 8 mm – M 95 – Mannlicherje, še z njim polnjena.

4. Malodimni smodnik št. 3 (0,3/1,5 mm M 09 Blättchenpulver). – Za vse lovsko uporabno strelivo, ki ga porabljamo od 6,5 mm do 9,5 mm s kovinskoplaščnimi izstrelki, je ta smodnik nedvomno najboljši. Dasi se malo naslanja na prej omenjenega št. 5, ker tudi potrebuje precej napolnjen tulec, vendar izgoreva tudi pri lahkih izstrelkih in v večjih kalibrih dosti redno, in daje izstrelku pri primeroma malem naponu (pritisku) plinov veliko začetno hitrost, kar je glavna lastnost, ki jo zahtevamo od dobrega malodimnega smodnika za risano cev.

Do načinu izdelave, porabi, zunanji obliki in po balističnih zahtevkih so lastnosti, ki jih zahtevamo od takega smodnika, bolj enostavneje kakor pri smodniku za gladko cev. Tudi jih mnogo lažje kontroliramo in svojstva ugotovimo, kakor sem že zgoraj omenil.

Razen ugodnega razmerja med začetno hitrostjo in pritiskom plinov je še zahtevati enakomeren učinek, porabnost v različnih kalibrih, siguren vžig in popolno izgorevanje, četudi tulec

ni nabito poln, in neobčulljivost proti velikemu mrazu in vročini. — Proti vlagi in mehničnim vplivom je smodnik iz popolnoma želatimirane celuloze v kovinskih nabojih zadosno zavarovan.

33. Najvažnejša streliva in njih balistična svojstva daje sledeči pregled, v katerega sem vzel tudi nekaj »nelovskih« zaradi interesa, kaj se danes že more izsiliti iz streliva in orožja.

34. Za najvažnejše strelivo z malodimnim smodnikom št. 3 je na strani 343 poseben pregled. Pri tem pregledu se nisem oziral na streliva kalibra 6,5^{mm}, ki pripadajo tipu »Winchester«, ki sem jih pa že poprej omenil (W. Z. 25/20 in 25/35), ker prav za prav spadajo še med streliva za »prepovedani čas«, čeprav se tu pa tam priporočajo tudi za odstrel in lov na srnjaka. Pri dobrih streljih, in če je strelec, oziroma lovec, izvežban, miren, ki pozna svoj teren in ume poiskati nastrel in slediti obstreljenemu srnjaku, bo tudi s te vrste strelivom imel zadovoljive uspehe; toda za povprečno množino in kakovost lovcev pa tega streliva za srnjaka ne morem priporočati, posebno ne za naša precej divje zarasla, bregovita in skalovita lovišča, kjer navadno tudi ni pri rokah na krvavi sled izučenihs psov barbarjev.

Ostala streliva od št. 1 do 9 so vsa jako dobra za srnjaka, tudi za gamsa, pri dobrih streljih celo za povprečno-normalnega jelena. K večjemu bi prvi dve strelivi zaradi male težine in mase izstrelka, ki se zaradi velike udarne hitrosti navadno v jelenu popolnoma razprši, ne priporočal ravno za težjo divjačino. Oni, ki ima večkrat priliko streljati jelena, bo že samoumevno posegel po enem niže omenjenih, krepkejših nabojev.

36. Zlasti opozarjam na naboje št. 6, 7 in 8 (360—8—57 in 360—8—58½), ki so tako rekoč bratje, z isto količino smodnika in istim izstrelkom polnjeni. Pri nas jih vidimo zelo pogosto v trocevkah. Kakor sem že prej omenil, kvarijo puškarji ta zelo dober naboj s tem, da ga polnijo s povsem nesposobnim smodnikom št. 2 in izstrelkom (srednje dolgim), težkim 12,8—13,0 g. Tudi z malodimnim smodnikom št. 3 se puškarji še niso naučili izkoriščati se s tem novodobnim strelskim sredstvom. Še vedno vidimo polnjena oba naboja z 1,9 g malodimnim smodnikom št. 3 in 13 g težkim izstrelkom, ki daje samo 520 m/sec začetne hitrosti in 158 mkg (za srnjaka zadosne) žive sile, pri tem pa tudi precej ukrivljeno pot izstrelka.

Za isto orožje (trocevko) in isti naboj je mnogo ugodnejše in brez vsake nevarnosti priporočljivejše razmerje 2,50 g malodimnega smodnika št. 3 in kratki izstrelak z jeklenim plaščem, težak 12,2 g. Ta daje pri istem, ali pa še nekoliko nižjem pri-

Pregled najvažnejšega streliva z malodimnim smodnikom štev. 3.

Tek. štev.	Kalib. v mm	Dolžina cevi v mm	Tulec	Smodnik v g		Vrsta in oblika, plašč izstrelka	V ₂₅ = m/sec		E ₂₅ = mkg		Temelj poleta v mm na		Orožje, pripomba
				Smodnik v g	Težina izstrelka v g		V ₂₅ = m/sec	E ₂₅ = mkg	100	200	metrov		
1.	6.5	655	6.5, S & S, 58 1/2	1.70	8.35	Jeklenoplaščni, št. 8, srednji	658	184	28	162			Bock, 6.5/20, Neuber.
2.	6.5	670	6.5/65, Velo	2.10	8.35	Jeklenoplaščni, št. 8, srednji	730	234	21	140			Enocevna risan. Kalezky, Wien.
3.	6.5	675	6.5 — M 93, rumunski	2.35	10.25	Jeklenoplaščni, ekspanziv.	658	222	21	133			Dvoc. risanica S. Düsel, Borovlje.
4.	6.5	570	Mannl.-Schönaauer, M 1903	2.40	10.2	Jeklenoplaščni, ogivalni	705	259	18	100			Original-Steyer.
5.	7.2	635	7 mm, M 93, Mauser	2.60	11.75	Jeklenoplaščni, ogivalni	700	285	18	98			Original-Mauser, meksikanski.
6.	8.0	668	360—8—57	1.90	13.0	Jeklenoplaščni, topi, 3/8	520	158	40	225			Trocevke Neuber, veljajo tudi za 360—8—58 1/2.
7.	8.0	668	360—8—57	1.50	10.2	Jeklenoplaščni, topi, 2/3	650	237	28	165			
8.	8.0	668	360—8—57	2.20	11.2	Bakrenoplašč., ogivalni, Collath	625	222	24	185			
9.	8.15	672	8.15/72, Brennecke	2.50	10.0	Bakrenoplašč., topi, Collath	662	220	25	175			Trocev. Neuber, Wr.-Neustadt.
10.	8.2	429	8 mm, M 93, Mannlicher	2.80	15.8	Jeklenoplaščni, s polnim plašč.	625	308	20	150			Original-Steyer M 95 — Stutzen.
11.	8.2	500	Mannl.-Schönaauer, M 1908	2.80	13.0	Jeklenoplaščni, ogivalni, 3/8	655	285	24 1/2	119			Original-Steyer.
12.	9.3	665	360—9.3/72 N	2.60	13.6	Bakrenoplašč., ogivalni, Collath	620	265	38	225			Risana enocevka J. Springer, Wien.
13.	9.3	710	9.3/82, Nimrod	3.50	12.2	Bakrenoplašč., topi, Collath	660	266	—	—			Aparat za merjenje pritiska plina.
14.	9	570	Mannl.-Schönaauer, M 1905	3.15	16.0	Jeklenoplaščni, ogivalni, 3/8	640	337	25	128			Original-Steyer.
15.	9.3	636	Mauser 88, 9.3/60	3.85	16.5	Jeklenoplaščni, ogivalni, 3/8	685	390	24	133			Original-Mauser.
16.	9.3	655	9.3/74 (474 A)	3.50	18.5	Jeklenoplaščni, topi, 10/12	690	440	18	105			Risana dvocevka J. Kalezky, Wien.
17.	9.5	600	Mannl.-Schönaauer, 9.5 mm	3.40	17.6	Jeklenoplaščni, ogivalni, 3/8	650	381	27	150			Original-Steyer.
18.	11.2	600	Mannl.-Schönaauer, 11.2 mm	4.55	22.6	Bakrenoplašč., ekspanziv.	660	500	—	—			Orig.-Steyer, poizkusni model, ki ni prišel v promet.
19.	6.5	570	Mannl.-Schönaauer, M 1903	2.50	8.0	S-izstrelek, jeklenoplaščni	815	270	13	80			Original-Steyer, poizkusna modela iz Neumannswalde.
20.	8	500	Mannl.-Schönaauer, M 1908	3.10	11.0	S-izstrelek, jeklenoplaščni	740	307	20	95			
21.	8	580	Mauser, M 98, 8 mm	3.25	10.0	S-izstrelek, jeklenoplaščni	865	380	12	74			Original-Mauser.
22.	8.2	694	Mannlicher, 8 mm, Nr. XXII	4.20	10.0	S-izstrelek, Nr. XXII	998	498	9	55			Poizk. avtomat, 8 mm, Mod. XXII.
23.	8	—	8/74, Rapid	—	—	Jeklenoplaščni, ekspanziv.	800	389	—	80			Peterlongo-Rapid, risani dvocevki.
24.	9	—	9/71, Rapid	—	—	Jeklenoplaščni, ekspanziv.	789	429	—	85			

fisku plinov — kar je zlasti za lahke trocevke važno in neprecenljivo — začetno hitrost $V_{25} = 650$ m/sec in živo silo 237 mkg z znatno razantnejšo potjo izstrelka, kar je zlasti pri zalazu na srnjaka zelo prijetno. Naj si potrpežljivi bralec izračuna daljino, na katero sme nastreliti puško za ta ali oni naboj, in takoj bo videl že v tem veliko razliko v korist večjemu naboju smodnika in lažjemu izstrelku.

Vprav to strelivo, ki ga streljam že več kot 10 let iz lahke trocevke (Neuber $20 \times 20 - 8$ mm), sem tako temeljito v praksi preizkusil v bogatih loviščih N. Avstrije, Madžarske in tudi pri nas, da ne razumem, iz kakšnega vzroka se mučijo lovci in puškarji še z omenjeno staro kombinacijo (1·9 : 13).

Pač iz vzroka — ker iz lagodnosti in starokopitnosti ni nikomur prišlo na um, da bi se okoristil z napredkom.

Mimogrede naj omenim le, da sem s tem strelivom (2·50 g m. sm. št. 3 in izstrelkom z jeklenim plaščem 10·2 g) iz omenjene trocevke ustrelil okoli 180 komadov srnjadi, 4 gamse, 3 jelene in 7 košut, in razen enega srnjaka, ki je dobil strel skoz požiralnik, in ki ga zaradi silnega dežja tudi s psom nisem mogel dobiti, in ene košute, z odstreljeno sprednjo nogo — ki so jo pa dobili v sosednem lovišču — nisem izgubil niti enega kosa, dasi niso bili vsi strelji geometrično pogodeni v najboljše mesto!

Strelivo št. 9 in 12 zasluži, da si ga ogledamo malo bliže, ker smo rekli o njem, da s črnim smodnikom (in svinčenimi izstrelki) ni kaj prida. Če je puška količkaj dobro delana, jo lahko preuredimo za malodimni smodnik št. 3 in bakrenoplaščni izstrelak — Collath, Funk, Thieme & Schlegelmilch — v popolnoma moderno orožje. Seveda je potrebno pri tem posvetovati se z razumnim puškarjem, ki ne bo takoj vzel najmočnejši naboj, temveč bo počel na primer pri naboju 8·1/72 z 2·20 g smodnika št. 3, pri 9·7/72 prilično z 2·30 g istega, ki ne dajo večjega pritiska smodnikovih plinov, kakor navadno polnjenje s črnim smodnikom in svinčenim izstrelkom.

Polagoma bo povišal (od 0·1 do 0·1 g) naboj z istim izstrelkom, dokler ga znani znaki — zlasti vzbočenje kapice pri izstreljenem tulcu — ne opozore, da je dosegel dopustno mejo, ali pa iz podobe razsipanja strelcev v tarči vidi, da nadaljnje stopnjevanje in povišanje naboja nima koristi, ker vrtež ni več v skladu s povečano hitrostjo in manjka potrebna rotacija izstrelka.

Vse strelivo, ki je označeno v našem pregledu v pripombi z »Original«, je za lovske puške, ki jih dobivamo izgotovljene skoraj izključno iz tvornice, in pri katerih puškar nima drugega dela, kakor da na isto montira daljnogled.

V »Lovcu« 1910 sem izrečno za »Mannlicher-Schönauer« različnih kalibrov prorokoval preobrat, ki ga bo izvršil malodimni smodnik št. 3 v primeri s tedaj še običajnim št. 5. Če pogledamo tedanje balistične lastnosti (»Lovec« 1910, stran 240) Schönauerja in podatke današnjega pregleda pod številkami 4, 11, 9 in 17, vidimo velikansko razliko, ki je ustvarjena z novim smodnikom pod istimi pogoji, to je z istimi izstrelki. Kako daleč se pa lahko pride z modernimi, ostnatimi izstrelki (S = izstrelak), sem le zaradi primera označil pod št. 19–22, ne da bi to, še premalo lovsko preizkušeno strelivo priporočal za naše razmere.

Mnenja glede tega so še preveč si nasprotujoča in za naše skromne razmere dosti dobro izhajamo z modernimi, dovoljno preizkušenimi strelivi; balistično preizkuševalnico za novotarije, ki sezajo že v skrajnost, n. pr. strelivo št. 22, s skoraj 1000 m/sec začetne hitrosti, naj pa napravijo iz svojih lovišč oni, ki imajo več divjačine v njih, in manj srca za njo.

Dosebno močno strelivo št. 14, 15, 16, 17, 23 in 24 bo seveda porabljal le tisti, ki ima priliko loviti često na najtežjo zverjad: težke jelene, prašiče, medvede itd., ker mora za to strelivo biti tudi orožje primeroma težko izdelano tako glede na točnost strela, kakor tudi na občutnost sunka pri takih nabojih!

Omenjam še, da je v rabi za velike kalibre (10·75, 11·2 in 12/6) risanic s kovinskoplašnim izstrelkom specialni malodimni lovski smodnik št. 6, ki se razlikuje od prejšnjega samo po malo manjši debelini lističev (ploščic), to pa zato, da se v razmeroma velikem prostoru velekalibrskih tulcev in cevi redovno vžiga in izgoreva. Balistične lastnosti so v ostalem iste kakor pri malodimnem smodniku št. 3.

Ker za naše razmere to najmočnejše strelivo za največje kalibre ne pride v poštev, mislim, da nimamo potrebe, da bi ta ali njemu podobni smodnik uvažali, še manj pa, da bi ga sami izdelavali.

Če bi ga kak lovec na najtežjo divjačino, ki sem jo zgoraj omenil, potreboval, si bo lahko omislil fistih nekaj nabojev že polnjenih.

Za naše skromne razmere in redko priliko odstrela močnejše divjačine nam omenjeni kalibri od 6·5–8 mm in lozadevni smodniki popolnoma zadostujejo, na vsak način pa tudi za izjemne slučaje jaka streliva 9·3 do 9·5 mm, ki sem jih omenil v pregledu. Suum cuique!

Izbire imamo dovolj, če pogledamo samo pregled v razpredelnici, ki bi ga pa lahko še desetkrat pomnožili. Vendar je treba

izbirati premišljeno in pametno in misliti vselej na glavno potrebo. Za lovišče, kjer je najtežja divjačina srnjak, ni treba nositi lefa in lefa s seboj trocevke s strelivom št. 16 iz vzroka, da bi se mogel ali utegnil pojaviti tam kak vandrovski jelen, ker bi ta trocevka, solidno izdelana, tehtala najmanj 3,5–3,8 kg!

Mislim, da sem v glavnem priobčil in omenil vse, kar se tiče naših, sedanjih potreb glede smodnika in streliva, in v kratko ponavljam še enkrat naše upravičene zahteve, ki se glase:

1. Potrebni so nam dosedanji črni smodniki.

2. Potreben nam je malodimni smodnik za gladke cevi, ki bodi vsaj iste kakovosti kot je dosedanji (prej avstrijski) malodimni št. 1.

3. Za municijo z bakrenim in jeklenim plaščem naj se ustvari malodimni smodnik, ki ima balistična svojstva malodimnega smodnika št. 3, oziroma smodnika Troisdorf št. 39 ali Rottweil 5 (1550).

4. Uvoz lovskega streliva za repetirke Mauser, Mannlicher in Mannlicher-Schönauer, polnjenega z malodimnim smodnikom št. 3 (ali ekvivalentnim), naj bo dovoljen. Tudi naj se ne zabranjuje edino lovsko prava poraba risane cevi na divjačino, ki pripada visokemu lovu, sledstveno pa tudi ne izdelovanje risanih cevi.

5. Zapriseženim lovskim čuvajem in lovcem naj se dovoli službena poraba modernih (za lov predelanih ali originalnih) brzometnih pušk in karabink, ker so v protivnem slučaju izdani na milost in nemilost lovskim razbojnikom in lovskočafalinskim tolpom, ki imajo brezpravno prisvojeno si vojaško orožje in strelivo.

6. Za specialne svrhe — strelivo najmanjšega kalibra (Kal. 22) — naj se dovoli puškarjem in tvornicam za lovsko strelivo uvoz specialnih smodnikov.

Ne zahtevamo mnogo, toda kar zahtevamo, do tega imamo pravico!

(Sledil bo konec)

Toppi.

(Črtice iz življenja lovskega psa.)

Prvi nastop.

Nisem ga bil posebno vesel, ko mi ga je naš stari zvesti Pep'č pripeljal s kolodvora: plašen, nezaupljiv, sestradan, umazan je čepel v preozki lesení kletki, tulil in drl se je, ko da mu deremo kožo. Ko je hlapec izpregel kobilo, smo odprli zaboj s psom. Na moje prijazno klicanje se ni oziral, le še bolj se je stiskal v kot svoje ječe. Pep'č ga potegne na beli dan in ga priveže ob vrtno ograjo, jaz pa mu prinesem mlačnega mleka z nadrobljenim belim kruhom. Toppi je dolgo vohal in vohal, preden se je lotil južine. Jed mu je šla v slast in pes se je pomiril. Nato ga je hlapec potrosil s caherlinom in ga dobro okrtačil po vsem životu. Po tem važnem opravilu smo mu v hlevu pod jaslami poslali s svežo slamo in Toppi je po dolgi vožnji in drugih neprilikah trdno zaspal. V začetku se mi ni zdel lep — in nisem hotel verjeti, da je čiste pasme, kot mi je zatrjeval moj ljubi prijatelj in navdušen lovec, sosed Jože Koritnik, ki mi ga je bil poslal iz Stare vasi. Pisal mi je, da ga je dobil iz Krškega od dr. Janka H., ki je naročil njegove starše iz neke ugledne nemške psarne. Imel je lepo glavo z dolgimi uhlji, bil je močnih prs z belo liso, a konec života se mi je zdel malo upognjen in šibak, nad stopali je imel bele obročke, naravnost pačil pa ga je njegov dolgi, suhi rep. Ko se je ukrotil, je kazal dobre, pametne, rjave oči. Kmalu sva se sprijateljila. Kupil sem mu lep ovratnik in že drugi dan sem ga vodil na usnjati vrvici na sprehod. Mojim porrednim dijakom menda tudi ni dopadel, ker sem že po tem prvem sprehodu našel v 6. razredu gimnazije karikaturo Toppijevo, kjer je bil naslikan z debelo glavo, na dolgih nogah, s skrivljenim hrbtom ko hrl in z grdim, dolgim, tankim in čopastim repom. »Le čakajte, vi huncveti malopridni,« sem dejal smeje. »Ako sem vas naučil grščine, ki ste zanikarni lenuhi, naučim še svojega novega psa lovskih umetnosti! Bomo že videli, kdo bo bolj napredoval v svojem predmetu.« Sliko pa sem konfisciral za svojo bogato zbirko karikatur.

Ko se je Toppi malo udomačil in popravil, sem poklical živinozdravnika, naj mu odseka predolgi rep. To pa sem ukrenil ne le zaradi zunanosti Toppijeve, temveč tudi iz zdravstvenih ozirov: kadar išče pes po koruznem polju in po grmovju, in otepa z repom, si ga rani, zaredi se mu mrčes, pa je vedno

križ ž njim. Živinozdravniku sem pokazal, koliko repa sme odsekati — pa sem šel iz hiše, ker se mi je smilila uboga žival. Pri operaciji je bil navzoč naš dobri Pep'č. Zdravnik je rano zašil, namazal in obvezal, ali naš Toppi, ki je imel takrat šest mesecev, je trpel hude bolečine. Ko sem se vrnil, je revež jokal, ko da mi hoče položiti svoje gorje, pa je sedel na odsekani rep, kar mu je obnovilo bolečine. Zaprli smo ga zopet v hlev in tam je legel.

Drugi dan je že imel mrzlico in ni maral jesti, shujšal je, dobil suh nos — in bal sem se, da mi skoro pogine. Za par dni mu je živinozdravnik premenil obvezo in ugotovil, da se rana pravilno celi. Tudi mrzlica ga je minila, začel je zopet jesti in je kmalu okreval. Smešno ga je bilo gledati, s kakšno previdnostjo je sedal, ko že ni nosil več obveze; na zdravnika pa je še celo leto lajal in renčal, ako smo ga klicali k naši živini.

Toppi v »šoli«.

Toppi je bil moj tretji lovski pes, s katerim sem začel domačo dresuro. S prejšnjima dvema sem začel, ko sta imela po šest tednov, pa sem se bal, da bo Toppi spričo svojega pol leta nekam star in neubogljiv »dijak«. Kmalu je poznal moj glas in žvižg, tudi kretnje »doli« se je kmalu privadil in vsakokrat globoko polisnil lepo glavo med prednji nogi; ravno tako je rad ubogal na klic »sedi« itd. Ko je to vse dobro razumel, sva začela z aporfiranjem. Nagatil sem zajčji meh s slamo, mu odprl gobec in mu polisnil »zajca« vanj, ki ga je moral nekaj časa nositi. Pazil sem na to, da meha ni preveč stiskal in da ga je pravilno nosil. Zatem sem zaklical »sedi« in mu vzel meh iz gobca. Tudi to je šlo gladko in hitro in za par dni mi je prinesel »aport« iz daljave 8—10 in več korakov in pridno je iskal, ako sem mu ga skril. Kar navdušen je bil pri tem delu in bi znosil vse z dvorišča pred mojo sobo: polena, metle, košare in drugo ropotijo. Ali ko sem mu zaklical »pfuj« in ga malo krenil, je takoj razumel, da prinašanje takih predmetov ne spada v njegov delokrog. Zlahka sem ga naučil, da ni vzel niti najboljšega prigrizka iz moje leve roke, ker da je »od žida«, navadil se je visoko skakati, plesati« na zadnjih nogah, pri čemer sem krožil z desnico, v kateri sem mu kazal košček mesa, znal je odpirati vrata, z zapiranjem je šlo že bolj težko. Vobče se je nam vsem priljubil, zredil se je, dobil je svetlorjavo dlako in je postal tak, da so celo moji dijaki opustili vsak poskus smešiti ga. Pri dresuri sem nosil sicer bič, a psa le nisem tepel, ker v resnici ni bilo potrebno. Prijazna beseda, rezek žvižg,

božanje po glavi in majten prigrizek so bila vsa moja odgojevalna sredstva.

Toppi in piščanci.

Na mojo jezo so redili na dvorišču nekoliko kokoši, ki so mi za tistih par jajec in par gnezd piščancev greble po cvetličnjaku za hišo. »Le čakajte«, sem grozil ženskam v hiši, »ko Toppi dovrši svojo šolo, ga že naučim, da bo podil to nesnago iz vrta!« Lepa grahasta kokoš je bila srečno izvalila. Ko so bili piščanci menda 10–14 dni stari, jih je stara pripeljala po šesterih stopnicah na verando pred hišo, kjer se je solnčil Toppi, stegnjen na mehki preprogi. Mladi petelinčki so spričo velike živali dvignili glavice, zakrilili s perušničkami, kjer je na koncih že bodlo par pisanih peresc, koklja jih posvari s »krrr« — a Toppi se ne zmeni za novo družbo. V skledici je bilo nekaj ostankov njegovega zajtrka — rumene polente s svežim mlekom — in pogumni petelinčki so poskakali na rob posode, celo na njeno dno so se upali in pred budnim očesom grahaste koklje se je začela vesela gostija. Ena teh ljubih živalic zapazi na Toppijevem trebuhu debelo bolho. Ta divjačina je mlademu junaku očividno šla v slast, ker je ulovil še drugo. Temu se pridružijo še veseli bratci-žoltokljuni in pričel se je pogon na črno divjačino... Črnoglavi petelinček je korajžno prikobacal na Toppijev hrbet in začel po gosti dlaki po vseh pravilih — brskati in grebsti. Drugi pa so se prepričali, da se leži tam mehko in prijetno, še bolj kot pod materinimi perušmi. Z velikim zanimanjem sem gledal ta prizor skozi okno svoje sobe in še danes mi je žal, da nimam slike te lepe idile. Da vidim konec tega početja, zažvižgam nalahko... Pes vzdigne glavo, nategne ušesa in začne počasi vstajati. Ginljivo je bilo gledati, kako previdno je stopil na prednji nogi, da ne pohodi katerega teh svojih novih prijateljev. Tako jih je lepo brez vsake nezgode osul s svojega hrbta. »Priden, Toppi, priden kužek!« ga pohvalim in pobožam po lepi glavi. Ta prizor se je več časa malodane vsak dan ponavljal. Z isto potrpežljivostjo je prenašal brskanje po hrbtu, z isto nežno pazljivostjo je vstajal, da ne bi pohodil srčkanih živalic. Tudi skrbna koklja se je bila sprijaznila s psom, a baš ona je s svojim močnim kljunom skalila prijateljstvo. Nekega dne je ležal pes s trebuhom obrnjen proti piščetom in koklja uzre — bradavice pod trebuhom, in čof! ga potegne za eno, da pozoblje okusen zalogaj mesa. Pes se ustraši, koklja pa še bolj, ker je Toppi pokazal svoje bele derače in ostre sekače, grdo zarenčal in brez dosedanje pazljivosti osul s hrbta svoje mile goste... Kokoš jo je z glasnim kričanjem odkurila na dvorišče, za njo pa še prestrašena mladina in konec je bilo prijateljstvu...

Koklja se je odsihmal držala pokritega gnojišča in smetišča, kjer je bilo še vedno kaj odpadkov ali vsaj — muh. Mali petelinčki so tam moško grebli in se ponašali s svojimi pestrimi grebenčki. Toppi je hotel vzpostaviti nekdanje prijateljstvo, pa je včasih legel na pokrov, da jih privabi na hrbet, a piščanci so mislili: »Rajši ena debela muha kot pa deset bolh v takem strahu!« Tako je mladega in igračastega psa mučil in trl dolgčas. Kadar sem bil doma in sem utegnil, sem že skrbel za pouk in zabavo ter ponavljal ž njim obdelano snov. A to je že vse znal, do prvih jerebic je bilo pa še šest tednov!

Naša muca je bila izpeljala nekod iz podstrešja svojo godno mladino: štirje mladiči so bili, še nekam plašni, a ker so se prepričali, da se jim ni bati, so prišli kar na verando, kjer je njihova mati tolikokrat iz Toppijeve skledice polizala ostanke zajtrka, čemur se pes ni profivil, ako je bil — sit. Stara je opuščala mladiče, ker se je zopet možila, mucki pa so se kar na svojo roko zabavali in igrali. Ko so se že upali pred kuhinjo, so bili tam po večkrat na dan stalni gostje. Ako se jih ni usmilila kuharica, so pa z višjim dovoljenjem Toppijevim lizali po skledi in visoko dvigali repe kot da bi hoteli vsemu svetu povedati: »Kaj nam pa morejo?« ... Največji izmed njih se je odlikoval s posebno lepim kožuščkom in z drugimi mačjimi vrtilinami. Ves je bil podoben svojemu divjemu stricu, ki še živi ponekod v Trnovskem gozdu. Dobro je plezal, ako je zaslišal vrabca na drevesu, za muhami je skakal, tudi črnega ščurka se je korajžno lotil. Toppi je občudoval to novo tovarišijo in z velikim zanimanjem gledal početje in igranje srčkanih živalic. Ker pa so se ga ogibale, je nekega dne nežno prijel največjega in ga nosil po dvorišču... Mucek je kričal in otepal, a Toppi ga le ni izpustil in veselo nosil svoj »aport«. Naposled se je muc privadil temu nenavadnemu »pestovanju« in se je rad dal prijeti in nositi, kar je bilo prav smešno gledati, zlasti radi tega, ker je visel v gobcu ko da nima kosti. Ako smo sedeli na vrhu in sem zaklical: »Toppi, kje je mucek?« — je skočil na junaške noge in ga prinesel kot pozneje zajce in jerebice.

Radoveden je bil kot otroci, vse ga je zanimalo, česar še ni videl in poznal. Posebno rad je gledal skozi okno. Ako je bil v obednici, se je stegnil, se naslonil s prednjimi nogami na okvir in gledal za vozovi, dokler se niso skrili za oglom. Včasih sem mu pristavil stol, da je mogel sede pasti svojo radovednost. Na trgu pred hišo so se dečki vadili v kolesarjenju. Eden je vozil v

vedno ožjih krogih in Toppi je radovedno obračal glavo za njim, zdaj na levo, pa zopet na desno, kakor je pač deček vozil. V teh svojih vratolomnih vajah prikolesari deček blizu hiše in se zavali v cestni prah. Pri tem malo nevarnem padcu je deček napravil tako nerodno kretnjo, da sem se glasno nasmejal. Pes me pogleda, skremži gornjo ustnico, skoči na pod, kihne, oči se mu čudno blestijo: prepričan sem bil, da se je Toppi smejal, in danes verujem dr. Wallersteinu, Darwinu, Egmontu de Boncourtu in dr., ki trdijo, da se tudi živali smejejo. (Glej zanimiv članek o tem v »Novicah« št. 29 z dne 16. julija l. l., str. 4.)

Toppi ima slabo vest.

Moj Toppi ni smel na ulico, ako ga nisem jaz vzela s seboj, ker sem vedel iz izkušenj s prejšnjimi psi, da postanejo »raztreseni« in manj ubogljivi, ako se klatijo. Podjetna radovednost ga je vendarle včasih izvabila z dvorišča. Ko ga nekoč dobim na ulici, mu krepko zažvižgam. Kar streslo ga je, ko me je zaslišal. Primem ga za ovratnik in vlečem domu. Cvilil in jokal je, sklonil glavo k tlu in čakal kazni. Na vrhu pred hišo sem ga parkrat z roko udaril po debelem mesu in ga kregal: »Potepuh grdi, huncvet nemarni! Capin? Tak si?! Potepat se hodiš?! Le čakaj, potép neubogljivi! Lezi!« Da sem mu dal še eno. Ves skrušen je ležal, tresel se je in gledal na mojo desnico v strahu, da bo še kaj padlo po zaprašenem kožuhu... Nato mu velim »sedi!«, za nekaj časa ga pobožam po glavi in ukažem »hop! kako pleše kužek?« S tem sem ga pomiril in bila sva zopet prijatelja. Ker ni bilo hlapca doma, sem šel po krtačo in sem psa očistil cestnega prahu. Potem je dobil vode in je pokorno legel na mehko preprogo pred vrati moje sobe. Nekoliko dni potem ga je zopet premagala izkušnjava, pa se je šel potepat. Imel sem druge misli v glavi in še opazil nisem, da psa ni doma. Sedem k pisalni mizi, pa zagledam Toppija, kako se s povešeno glavo, s stisnjenim repkom in »slabo vestjo« prihuljeno bliža domačemu ognjišču. Skočim mu naproti in začnem kot oni dan: »Potepuh, huncvet!« — »Zdaj bo pa zopet huda!« si misli Toppi v zavesti pregrešnega dejanja. — »Toppi, sem pridil Lezi!« — Pes je začel jokati, a je le prišel, legel je tudi — ali na hrbet, kot da je modroval: »Po glavi me gospodar še ni nikoli, po nogah tudi ne, hrbet in debelo meso pa skrijem pred njegovo roko!« — Ukažem mu »sedi!« in ga udarim parkrat, a pes je le silil s hrbtom na tla. Zopet ga okrtam in se sprijaznim z njim. Odslej pa sem mu že pred odhodom žugal s kaznijo, ako bi se »huncvet« šel potepat. Kadar je imel »čisto vest«, mi je veselo

priskakal nasproti in z visokimi skoki in glasnim lajanjem povedal, »da je bil priden«. —

Na počitnicah. Lord in Loricca.

Sredi julija smo šli v naš ljubi Čepovan na počitnice. Že nad Duštalami, v prijazni dolini vzhodno med Trnovskim gozdom in med hribi pod Banjšicami in Lokovcem na zapadu je zavel čisti gorski zrak. Toppi je dvigal lepo glavo kot da čuli še on lepoto zelenega gozda, pisanih travnikov in zoranih njiv in se ni mogel nagledati. Voz s perilom in obleko, z živili, z velikim kurnikom živadi in z obligatnim sodčkom vina je bil odšel že rano v jutro, tako da smo prišli, ko je bila hiša že pospravljena in miza pogrnjena. Bilo je pač pred vojsko! Živad se je že pasla po širokem dvorišču in vrtu in Toppi me je začudeno pogledal kot da bi hotel reči: »Gospodar, to je naša živad! Kako in kdaj je prišla ta golazen v Čepovan?!« Šel sem v mlin po koruze in takoj je bila živad okoli mene. Mojo posebno naklonjenost sta uživala Lord, krasen, mlad grahašt petelin na visokih nogah, in Loricca, lepa, bela purica. Ta dva in Toppi so bili vedno okoli mene. Okoli dveh po kosilu je prikrevsal stari Drobant z enovprežnim poštnim vozičkom in jaz sem na klopici v hladnem vrtu za hišo čital časopise. Lord je skočil na mojo desno stran, na levo Loricca, na mehki travi pred menoj pa je ležal Toppi. A ta idila ni potekala povsem mirno in tiho: Če je zapel Lord, sicer še nekam krehavo in me opozoril, da je tu, je pa Loricca sekundirala »kou, kou, kou«. Ko ju za nekaj časa odpravim s prgiščem zrnja in ju pogladim, nasloni ljubosumni Toppi glavo na moje koleno kot da bi mi očital: »A mene ne vidiš? Ali sta gizdavi petelinček in debela purica kaj več pri hiši kot jaz, ki se ne potepam več in sem Ti vedno za nogami?!« Seve, da sem moral še njemu privoščiti prijazno besedo in ga pobožati. Po južini sem hodil z družino na izprehod in Toppi je skakal kot otrok po travnikih, valil se, objestno grizel travo in uganjal še druge norije.

Prva jerebica.

Drepelic ni bilo tisto let v Čepovanu, pač pa so jerebice in košorne dobro prezimile, da sem z veseljem poslušal njih glasno ščebetanje in klicanje ter se veselil 16. avgusta, ko bo Toppi mogel pokazati, ali zna kaj. Takoj za vasjo sem slišal jerebice, ki so se v krompirjevi njivi veselo klicale. Pes pride na sled, išče pravilno, postoji, pogleda na mene, gre zopet dalje in frrr! zleli kiša 11 jerebic, da se je pes kar ustrašil. Pomerim in odstrelim starega samca. Padel je v visoko deteljo in jaz velim psu

»aport!« Pes se zaleti, hitro najde jereba, a se ne zmeni za moje klicanje. Bal sem se že, da začne Toppi trgati jerebico, česar se ne bi izlepa odvadil. Pohitim tja in tu se mi nudi zanimiv prizor: Toppi leži pred jerebom, ga rahlo tišči z nogo, mu liže prestreljeno perut in me gleda kot da bi hotel reči: »Gospodar, kakšna božja živalica je to? Povsem je podobna tisti Tvoji golazni na dvorišču, tako glavico ima, oči tudi, a ne more naprej, ker krvavi... Morda ozdravi, ako ji izližem rano?«... Vzamem mu jereba, mu prebodem filnik z močno iglo, živalica se strese in oči se ji skalijo. Taki prizori so mi zlasti pri kljunačih, poljskih in skalnih jerebicah vedno mučni, ali lovec jih mora premagati. Mrtvo jerebico vržem daleč v deteljo in ukažem »aport!« in pes jo nežno zagrabi in prinese. Ker sem videl, kje je vpadla ostala kita, grem s psom tja in sklatim še eno, ki je padla mrtva, pa mi jo pes brez obočavljanja prinese. Dosti je bilo za ta dan in nisem hotel več loviti, da se pes preveč ne utruji. — Do konca počitnic sem imel dosti zabave z jerebicami in zlasti s Toppijem, ki je znal tako lepo in vztrajno iskati. Tudi obstreljene jerebice je vsakokrat pobral in prinesel. Tisto leto sem mogel pobiti še več jerebic, pa nisem tega storil, ker sem v Čepovanu lovil in lovim še danes kot gost in je to obširno lovišče menda že sto let stalno v zakupu stare ugledne družine Kofolove. Pokojni župan Anton Kofol mi je dovolil, da smem loviti po volji, pa mu zato nisem delal zgage, ko je potekla osemletna zakupna pogodba. To dovoljenje uživam še danes, ko gospodari na velikem očetovem posestvu njegov starejši sin Polde, ki pa hodi le še na srnjaka; zato pa je Ciril, brat njegov, navdušen lovec in ž njim lazim še danes po onih prijaznih hribih. — Dne 16. septembra istega leta sem šel s Toppijem v Črniče v svoje lovišče, ki sem ga imel mnogo let v zakupu. Tudi pri zajcih se je Toppi obnesel. Smola je hotela, da sem prvega zgrešil in pes jo ubere za njim. Žvižgam, kličem »nazaj« in »pfuj, Toppi!« — a zaman. Šele za dobrih pet minut pride ves upehan in jih dobi par po rjavi koži. Ko je pretrpel lahko kazen, me je gledal, kot da ni zakrivil ničesar in kot da je hotel povedati, da je bila dolgo-uha žival baš taka kakor ona, ki jo je spomladi tolikokrat nosil po dvorišču. Kmalu se je odvadil dirjanja za neobstreljenim zajcem, ako sem mu zaklical »pfuj, Toppi!«. — Raztresen, ljubosumen in nevoščljiv pa je bil, ako sem kdaj povabil koga na lov in je gost imel svojega psa s seboj; takrat sem imel križ ž njim, pa odsihdob nisem vabil nikogar na lov, ako je hotel priiti s psom.

(Konec bo sledil.)

VI. Kapus:

Kdaj prijemajo sulci?

Nobena panoga ribarstva in lova ni tako odvisna od vremena, in sicer od najmanjše človeku neopazljive spremembe, kakor lov na sulce in lov na gozdne jerebe. Sulčar in jerebar naj sta še tako praktična in izurjena v svojih sportih, nič ne opravita in se prazna vrneta, ako jima ni naklonjeno nebo in gospodar vremena, sveti Peter.

Pri izvajanju drugih ribarskih in lovskosportnih panog se dá z naporom vsaj tu pa tam nekaj doseči, pri sulcih in jerebih pa je vse »bob ob steno«. Pa tudi določiti se dá, vsaj nekoliko naprej, kakšen bo uspeh pri vidnih in močno občutljivih znakih. Če močno dežuje, ne bomo šli na lov, ako je huda suša, braki nimajo sledi itd. Pri sulcih in jerebih je to drugače. Pogledaš skozi okno, stopiš pred hišo in si mnenja, da bo dobro. Vse potrebno je pripravljeno že od prejšnjega dne in hajdi k vodi. Že naprej se veseliš, kako se boš zabaval. Od daleč zagledaš vodo. Tako te povleče k sebi, da podvojiš brziño korakov in komaj čakaš, kdaj da bo zabrčalo kolo, vada pa sfrčala kakor izstreljena puščica preko deročih valov in čmoknila kraj silnega vrtinca, pod katerim ima kak prileten, dobro rejeni gospod svoj stan. Spremljevalec opazi na tvojem licu znatno spremembo, vidi, kako ti žare oči pri divnem pogledu. Ako ni še izkušen, ti bo stavil prav čudno, naivno vprašanje: »Danes jih pa bova,« ali celo, »koliko jih bo in kakšnih?«

Ako si previden in izkušen, se boš posmejal in odgovoril: »Bomo videli,« ali pa, »mogoče,« in še to dvomljivo poudaril.

Prideš k vodi in prvi trenutek kar misliš, da ga že vidiš ležati kraj vrtnca na belem pesku. Nervozno sestavljaš palico, prijatelj ti pomaga povleči skozi krožke vrvico in ko je vse gotovo, si zamahnil najprej nekoliko bolj previdno, da vidiš, ako je vse v redu. Drugi lučaj je izvršen mojstrsko in vada plava kakor živa riba. Vse lepo, vse v redu, toda sulca ni, ne odzove se, čeprav si zadnjikrat, ko si lovil, videl dva v tolmunu.

Ker ga ni v globini, ga pričakuješ na koncu tolmunu, kjer se voda izliva po lepem pesku, kjer posebno rad leži in preži na plen. Toda tudi tukaj ga ni. Greš k drugemu, k tretjemu tolmunu in ker tukaj nič ni, ti pa bi rad svojemu znancu pokazal divno sulčjo borbo, pohitiš mimo drugih tolmunov na neko mesto, kjer si ujel že nešteto, navadno ne posebno velikih sulcev.

Včasih se ti posreči, da ti po dolgem večurnem metanju končno le nekaj pograbi. Takoj po precej močnem potegljaju postane prvica lahka in na prod privlečeš komaj kilogram težkega sulčka.

Tvoj nevešči spremljevalec se bo veselil in morda celo vzkliknil: »Sedaj bo pa šlo!« Toda varal se je; ne tukaj, ne tam, nobeden več ne prime.

Drugič boš lovil in opazil več sulcev, ki bodo sicer plavali za vado, pa ne bodo prijeli, kvečjemu igrali se bodo. Tak dan se ti dogodi, da ujameš včasi še kakega prav težkega, ki se bo izredno branil k obrežju. Ko ga izvlečeš, boš videl, da nima trneka zapetega v ustih, nego da je zapet od zunaj, morda celo v bližini repa. Mnogo tako zapetih sulcev se izpulji, in sicer zaradi tega, ker je ribja koža, posebno pri večjih ribah, precej trda in se trneki težko vanjo zasade, in pa zaradi tega, ker se sulec zapet od zunaj dosti bolje brani kakor oni, pri katerem liči trnek v ustih. Ako je trnek v ustih, posebno v jeziku ali v škrgah, ribo to boli in tudi dihati ne more, in zaradi tega kmalu omaga, dočim od zunaj zapeta riba najbrž malo čuti in tudi poljubno diha.

Zanimivo pa je to, da se ti kakšen dan zataknejo skoraj vsi sulci le od zunaj. In ne samo tebi, isti dan tudi drugim sulčarjem, ki so lovili v drugih oddaljenih revirjih. Tak zanimiv dan smo imeli lani v prvih januarskih dneh. Kakor po navadi že, deloma iz radovednosti, deloma iz želje, da se izpopolnimo v divnem sportu sulčarjenja, smo drug drugega povpraševali po uspehih in zanimivih doživljajih preteklega dne. In čuda, trije smo bili, ki smo ujeli vsak po par sulcev, ki so bili po večini zapeti od zunaj. Enemu naših znanih spretnih sulčarjev pa se je izpulil tisti dan v Ljubljani sulec velikan, na trneku so ostale luskinke, ki so pričale, da je bil sulec izredno velik in gotovo od zunaj zapet. To ni

lovska ali ribiška latinščina in gotovo tudi ne samo slučaj in bo vsak količkaj izkušen sulčar to potrdil. Sulci se sučejo krog vade, dokler se ne oplazijo ob ostre konice trneka, ki se jim po močnem ribičevem potegljaju zataknejo v kožo in meso. Ako so trneki kožo prodrli in je profikljukica ali trnekov jeziček prišel kod kožo, potem bo sulec postal plen previdnega ribiča, ako pa je trnek prijel od strani in obtičal samo v koži, se bo sulec po kratki borbi izpulil.

V zadnji sulčarski seziji pa sem imel še druga zanimiva opazovanja, ki so deloma potrdila razno, o čemer nisem bil poprej popolnoma na jasnem in to tudi največ glede sulčjega razpoloženja pri raznih vremenskih pojavih. Bil sem prej v dvomih, ako nimajo morda oni sulčarji prav, ki trdijo: »da vreme že nekoliko vpliva na sulca, da prime, v glavnem pa je odvisno to od gladu.« O tem sem se prepričal, da ni tako in da je vremenski pojav glavni faktor, in v drugi vrsti šele potreba hrane in da najbrž sulec pri vremenu, ko ni razpoložen, tudi teka nima in bogzna, kje in v kakih skritih kotih tiči, ne meneč se za druge ribe in hrano. Nasprotno pa pri gotovem vremenskem pojavu lovi, ropa in žre, dokler le še kaj more spraviti vase in se vsled svoje takratne požrešnosti včasih celo zadavi na prevelikem plenu. Sulci so kakor kvartalni vinski bratci, ki so skozi tedne in tedne solidni, ko pa pričnejo pokušati kapljico, bi v njej najrajši utonili.

Taki dnevi so bili v pretečeni seziji nekega dne sredi decembra; vsak sulec, mimo katerega je le vada plavala, je prijel, in vsak tako, da je obvisel na trnku. Sulci so bili po večini polni. Dobro 3 kg težak sulec je imel v sebi kar dva precejšnja lipana in je še pograbil za vado. Posebno ugodni dnevi pa so bili koncem januarja in prve dni februarja. Ko se je po precej dolgo držecem trdem januarskem mrazu vreme spremenilo in se pojavila močna odjuga, takrat so sulčarji že prvi dan, ko so opazili spremembo, hiteli sulčariti. Čudili so se, da sulci niso prijekali; tako se je godilo dva dni, in sicer v četrtek in petek. Navadno ribe odjugo občutijo v vodi dokaj prej kakor mi. Dogodi se, da je mraz, da kar poka in razen sportnika ne upa nikdo iz hiše, a v vodi je že vse živo. Vidijo se že manjše ribice, sulci pa love, da je veselje. Toda včasih, ali le prav redko, pa je nasprotno, in sicer, da mi prej občutimo odjugo. In tako je bilo baš letos koncem januarja. Šele tretji dan, in sicer v soboto, so priplavali sulci iz svojih skrivališč na pojedino. Prijemali so kakor besni in skušali drug drugemu izpred nosa odnesti plen. Da niso prejšnji dan ničesar uživali, je bilo razvidno tudi iz tega, ker so bili prazni. Zadnji dan januarja, v nedeljo je precej deževalo, poleg tega je

bila predpusna nedelja, in je marsikak sulčar zaradi prekrokane sobotne noči doma ostal. Toda kdor je omenjeni dan ribaril, ne bo tega dne pozabil. Sulci, in sicer največji, so po izpovedi zanesljivih ribičev plavali na površju in si iskali hrane. Kako je bilo v ponedeljek, ne vem, pač pa so mi pravili ribiški pazniki, da so v torek, na svečnico, videli mnogo velikih sulcev, in sicer v krajih, kjer so prej mislili, da jih sploh ni. Tudi to je gotovo jasen dokaz, da na sulčje želodce zelo vpliva vreme. Prej niso uživali par dni ničesar, potem pa se niso nasitili kar tri do štiri dni. Po svečnici pa je jela naraščati voda vsled dežja in tajajočega se snega. Tudi to objavljam po izpovedi več ribičev, ki so isto opazili kakor jaz.

Navedeni pojav pa se da tudi naravno tolmačiti. Odjuga je predhodnica deževja, vsled katerega narastejo vode. V visoki narastli kalni vodi ribe dobe hrano dokaj težje kakor v nizki čisti vodi. Nadalje obstoja pri naraščajoči vodi nevarnost, da ob obrežju hrano iskajoče ribe zaidejo v zatonce, iz katerih po upadli vodi več ven ne morejo in le redko uidejo smrti. Za vse skrbeča velika, vsemogočna slvarnica, mati narava, je tudi v tem slučaju pokazala svojo skrb za bitja, ki jih je rodila. Dala je ribam instinktivni občutek, da se pravočasno preskrbe s hrano. Ker nimajo skladišč in zalog, zato se prej najedo, da lahko dlje časa vzdrže in so sile gotovo močnejše in bolj odporne proti valovom kakor pa, kadar so gladne.

Neštetokrat pa se dogodi, da sulci ves dan ne prijemajo in pričnejo šele proti večeru, včasih seveda tudi kako drugo uro. Včasih traja to prav dolgo, včasih pa komaj eno uro in že je konec ribičeve zabave.

Najbolj zanimiv dan v ribarstvu je bil zame pred dvema letoma. Prišel sem ribariti zjutraj krog 8. ure. Do opoldneva se mi je pokazal samo en sulec, ki pa ni prijel. Opoldne je prijel prvi, takoj drugi in tretji in do 4 popoldne, ko se je jelo mračiti, sem ujel nič manj kakor 14 sulcev; seveda jih je bilo večina pod predpisano mero. Podobne slučaje so mi pravili tudi drugi sulčarji. Enkrat sem pričel loviti krog 9 dopoldne, v petih, šestih lučajih sem potegnil tri dosti čedne sulce, na to sem lovil še ves dan in niti videl nisem nobenega več.

V splošnem pa sem imel najlepše uspehe zjutraj, poleti pred solničnim vzhodom, pozimi pa takoj po solničnem vzhodu. Težke sulce sem ujel v opoldanskih urah ali pa prav kasno zvečer, v mraku.

Se nekaj naj omenim, kar je tudi večina sulčarjev gotovo opazovala, pa morda ni smartala kot merodajno, in sicer, da

nekatere dni prijemajo po večini manjši sulci, dočim se veliki ne pokažejo, pač pa nasprotno kakšen drug dan ujameš same velike sulce in se majhni ne pokažejo.

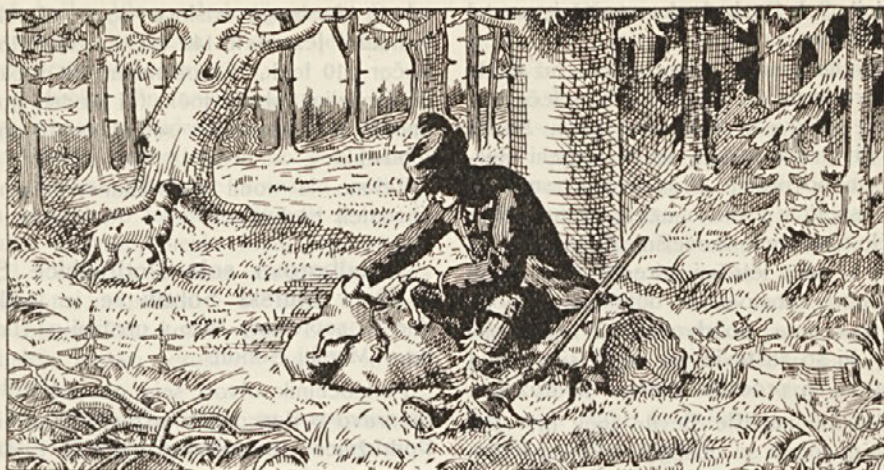
Največkrat bo sulčarju povedal barometer, kdaj naj gre loviti. Ako pri precej visoko stojećem živem srebru prične deževati, navadno deževje ne bo dolgo trajalo in tudi ribe ne bodo prijemale povoljno. Kadar pa ribe, posebno sulci, dlje časa, skozi ves dan ali celo več dni dobro prijemajo, sledi navadno — skoraj redno — dolgočasno deževje, katerega posledica je, da vode narastejo. Sulčar upaj na uspeh, kadar barometer pada, jerebar, kadar se živo srebro dviga.

Pri tej priliki naj omenim še tretjega zanesljivega vremenskega preroka, to je mali petelin, ruševce. Ako ruševce pozimi gruli, gotovo kmalu zapade sneg, in sicer v znatni množini; tudi to je dober znak za sulčarja.

Najslabše vreme za sulčarenje je, kadar je v višinah jasno, v nižavi pa megla. Ako se nočeš jeziti, pojdi takrat, če že hočeš iti k vodi, s popotno palico.

Kdor hoče izvajati divni sport sulčarenja, in sicer uspešno, ta mora žrtvovati svoj prosti čas sulčarenju, ne glede na vreme in vremenske neprilike. Večkrat bo prišel s praznim nahrbtnikom in praznim želodcem, kar je pa končno tudi nekaj vredno. Kadar bo pa v želodcu glad, v nahrbtniku pa velik sulec, takrat bo trud stotero poplačan, in sicer s spominom na lepi trenutek, ko je velikan pograbil, in na borbo, preden ga je ribič spravil na varno, na prod.

Iz lovskega nahrbtnika.

Lovski zakupniki morajo biti organizirani v Slovenskem lovskem društvu. Ministrstvo za šume in rudnike je z rešenjem z dne 29. septembra 1926., br. 27.994 odredilo, da se ima vpostaviti — po možnosti sporazumno z občino — med dražbene pogoje za zakup občinskih lovišč sledeči pogoj:

»Kot zakupniki, sozakupniki in podzakupniki občinskih lovišč se pripustijo samo osebe, ki se izkažejo, da so organizovane v Slovenskem lovskem društvu.«

Na ta pogoj, ki je utemeljen v območju bivše Kranjske s § 3 ministr. naredbe z dne 15. decembra 1852., drž. zak. št. 257, v območju bivše Štajerske pa s § 16 štajerskega lovskega zakona z dne 21. septembra 1906., dež. zak. št. 5 iz leta 1907., je opozoriti povodom razglasov o razpisanih dražbah, odnosno, kadar kdo prosi za podaljšanje zakupne dobe. Ako bi se kdo protivil, ga ni pripustiti k dražbi, odnosno mu ni podaljšati zakupa.

V območju bivše Koroške, koder se vrši dražbanje pri občinskih županstvih, je delovati z vsemi dopustnimi sredstvi na to, da občina sama zahteva v dražbenem razpisu pogoj, da so zakup-

niki (sozakupniki, podzakupniki) vezani na organizacijo v Slovenskem lovskem društvu. Isto velja pri podaljšanju zakupne dobe. Koroški deželni zakon z dne 4. avgusta 1902., dež. zak. št. 15 iz leta 1903. v § 24, ki odgovarja sicer v drugih ozirih § 16 štajerskega lovskega zakona, namreč nima izrazite določbe o kvalifikaciji zakupnikov.

Odslej bo torej voditelj dražbe obnem, ko zahteva vadij, zahteval od dražiteljev občinskih lovišč pred začetkom dražbe, da se izkažejo z izkaznico SLD in dokažejo, da so plačali članarino za dolično koledarsko leto.

Dosedanji, v društvu še ne organizovani zakupniki, sozakupniki in podzakupniki, ki jih predpisi obvezne organizacije ne vežejo, se bodo povabili, da se prostovoljno podvržejo temu pogoju.

Strelska tekma glavne podružnice S. L. D. v Mariboru se je vršila 22. avgusta t. l. na vojaškem strelišču v Radvanju ob najlepšem vremenu in obili udeležbi. Prisostvovali so prireditvi med drugimi zastopnik velikega župana, komandant mesta, načelnik ptujske podružnice S. L. D., višje častništvo tuk. garnizije, veliko število tukajšnjih strelcev-lovcev, kakor tudi športnikov; pred-

sednik S. L. D. dr. Iv. Lovrenčič je poslal pozdravno brzojavko.

Streljalo se je nepretrgoma od 8. do 12. ure in od 14. do 19. ure na leteče golobe, srnjaka in 20 krožno tarčo. Borba za prvenstvo je bila srdita, uspehi obilno nadpovprečni. Prireditelj je smatrali za uspeho v vsakem oziru; nerazumljivo pičlo zanimanje precejšnjega števila članov, ki edini letošnji prireditvi niso nudili potrebne pomoči, je odtehtala v polni meri vzorna požrtvovalnost nekaternikov, ki so zastavili vse svoje sile v prid slovesu in procvitu glavne podružnice.

Skupno najvišje število točk pri vseh treh panogah so dosegli: dr. Hugon Robič 186 točk, major Sparowitz 184 točk, nočarski kandidat Jezovšek 140 točk.

Pri streljanju na leteče golobe (serija 50 golobov): major Sparowitz 49 golobov, pl. Rossmann ml. 45 golobov, (serija 10 golobov) ravnatelj Klobučar 10 golobov.

Pri borbi na srnjaka so se izkazali: dr. H. Robič z 56 točkami, major Sparowitz s 54 točkami, nočarski kandidat Jezovšek s 53 točkami, inž. Derganc s 52 točkami in Leon Godec z 51 točkami.

Pri streljanju na 20 krožno tarčo so dosegli: dr. H. Robič 90 točk, major Krpan 83 točk, major Sparowitz 81 točk in inž. Derganc 76 točk.

Med vojaškim moštvo mla se odlikovala redova Šečir in Posović (76 oziroma 64 točk), narednik Bogdanović 54 točk in redov Mokasović 37 točk.

Pripomnili je treba, da je zahteval strelski red pri vseh panogah streljanje iz proste stoji brez vsakega naslona.

Ker je strelski odsek odločil, da si pridobe častni naslov mojstrskega strelca oni gospodje, ki si pribore pri vseh treh panogah skupno 115 točk (za one, ki so se udeležili serije na 50 golobov) oziroma 88 točk (za one, ki so streljali na golobe v serijah po 10 golobov) se je prisodil omenjeni častni naslov sledečim gospodom: Dr. Robič 186 točk, major Sparowitz 184 točk in pl. Rossmann 142 točk. (Ti tekmovalci so streljali na serijo 50 golobov.) Nadalje so deležni

istega častnega naslova gg.: notarski kandidat Jezovšek 140 točk, ravn. Klobučar 110 točk, H. Luckmann 101 točko in Tscheligi ml. 99 točk. (Ti slednji gospodje so tekmovali v serijah po 10 golobov.)

Tekmo je vodil s priznano večino ravnatelj Klobučar.

V. odborova seja Podružnice S. L. D. v Murski Soboti se je vršila dne 11. septembra 1926 v gostilni g. Turka v Murski Soboti.

Podnačelnik otvori sejo ob pol 2; z razpravo o dosedanjih važnejših sklepih Podružnice: sprememba pravil S. L. D., obvezno članstvo, delitev društva po oblastih, strelske tekme glavne podružnice S. L. D. v Mariboru, podpora iz pokrajinskega zaklada, ustanovitev strelskih družin, 5% prispevek centrale od članarine udov Podružnice v M. Soboti i. dr.

Nato preide k 1. točki dnevnega reda: Kazni za prestopke lovske discipline. Vsi odborniki so za čim točnejšo izvedbo in priporočajo vsem članom zakupnikom, da običajne kazni ob letošnjih lovih pridno zbirajo v korist podružnični blagajni, vzgoji pravih discipliniranih lovcev, napredku lovišč in brezhlebnemu lovu.

2. točka: Škoda povzročena loviščem po avtomobilih. Sklene se pozvati lastnike taksnih avtomobilov, naj pazijo pri nočnih vožnjah na zajce, ki radi skačejo v bleščečo luč avtomobila in vsako po nesreči povoženo žival oddajo zakupniku lovišča.

Ako ne, se bodo zasledovali dotični prestopki kot lovske tatvine.

3. točka: Pozove naj se lastnike lovišč, da pravočasno iztrebijo revirujoče pse in mačke.

4. točka. Na Goriškem so letos gnezdile divje kokoši, zakupniki lova naj evajajo to žlahtno perutnino, katere odstrel je strogo prepovedan.

5. točka. Srne naj uživajo v tekočem letu popolno zaščito in odstrel fazanov naj se omeji.

6. točka. Vlogo glede likvidacije Prekmurskega lovskega društva je urgirati pri sreskem poglavarju.

7. točka. Znižanje najemnine lovišč naj izposluje Podružnica svojim članom za revirje, poškodovane po poplavih.

8. točka. Streljanje vojaštva podnevi in ponoči po loviščih. Sklene se predložiti komandi mesta tozadevno vlogo.

9. točka. Uredništvo »Lovca« opozarjamo na pogreško v št. sept. »Lovca« na strani 291, ker v Dol. Lendavi ne obstoja lovsko »društvo« temveč lovska »družba«.

10. točka. G. Krivic se naproša, da sestavi lovski kataster za Podružnico S. L. D.

11. točka. Polovična vožnja za člane S. L. D. po železnicah. Tozadevni članek naj se objavi v »Mörski Krajini«.

Zaključek seje ob 22. uri.

Predrzna zviforepka. Lepega junjskega popoldneva sem odšel na zalaz. Solnce je stalo že nad zapadnimi gorami, ko sem sedel za grm in del puško čez kolena, mirno čakajoč srnjaka. Pazno sem motril bližnjo in daljno okolico, lepo travno jaso in pa divje kipeče čeri. Solnce se je bližalo zatonu in zlaflilo okolico z zadnjimi žarki. Vrh smreke je žvižgal kos. V daljavi je počil strel. Skušal sem misliti na kaj drugega, pa vedno so se pletle moje misli okoli starega strica, ki ga ni hotelo biti na izpregled.

Solnce je zatonilo, mrak se je neslišno vthotapljal v hladne doline, za njim pa je plula s temnimi krili majka noč —. Na nebu je zamigljalo milijone zvezd. Na vzhodu je pokukal izza gora blede mesec in obliil naravo z mehko lučjo. Na gori je zatrepetal iz lin zvonov glas in se nežno razlil po dobravah. V gozdu se je prebudila sova — kraljica noči in zaukala v gluho noč. Omamljen od vseh teh doživljajev sem se podal spat na sladkodišeče seno.

Noč je bila viharna in skozi line skednja sem gledal bliske, ki so se kresali v oblakih, in poslušal grom in odmeve. Proti jutru sem zaspal. Rana zora me

je prebudila in odšel sem po raztrgani grapi, po kateri je šumel od nočnega deževja narasli potok. Po nebu so se še vlačili oblaki, vendar je že od časa do časa posijalo solnce izza njih. Sedel sem med velike preperete skale, bila je to prava trdnjava za lisice, in čakal. Naenkraft zagledam med grmi pod seboj lisičjo glavico. Puško vržem k licu, lisica se počene čez potok, a že je jeknil strel in padla je kraj potoka. Bila je mladica. Privezal sem si jo na nahrbtnik in šel dalje. Nebo je bilo jasno, le veter je še otrisal mokro drevje. Stopal sem dalje in čakal na več krajih srnjaka, toda zaman!

Prišel sem na poseko, poraslo z robidovjem. Blizu tam je žuborel čist studenec. Na nizek krivenčast hrast obesim nahrbtnik, lisico pa položim na tla in jo zakrijem s travo radi muh. Lisici je že celo pot kapljala iz smrčka kri. Sam sem šel par sto korakov dalje in čakal srnjaka. Čakal sem ga že približno tričetrt ure, kar začujem grčanju podoben glas, ker sem pa mislil, da je to glas vetra, nisem nanj obračal pozornosti. Ko sem se pa vrnil k studencu ni bilo lisice nikjer. Nisem si mogel predstavljati, na kakšen način mi je lisica izginila. Toda kmalu mi je bilo vse jasno! Pri studencu sem zapazil poleg svoje stopinje svežo sled stare lisice, ki je peljala k hrastu in nazaj. Stara lisica je sledila mojim stopinjam in šla za krvavim sledom. Gotovo je odnesla mrtvo lisico v svoj brlog. Kjer jo je vlekla po travni, sem sled razločeval, a v gozdu je nisem mogel razločiti. Pač redek slučaj! —

V. H. jun.

Albinistična lastovica. Dne 20. avgusta 1925 sem opazoval nad Ljubljano v šentpeterskem predmestju med drugimi tudi belo lastovico. J. H.

Redka ptica. Dne 25. aprila 1926 je ustrelil g. Franjo Vaš v Zgornji Ponikvi pri Žalcu plevico, ki je za naše kraje zelo redka. J. H.

Redek slučaj. Dne 8. maja 1926 sem na izprehodu na Fužinah zapazil polno lastovic (H. rustica), ki so sedele na —

jablani. Pač redke slučaj, kajti baš nad drevesom so bile razpete telegrafске žice.

J. H.

Oprezen zajec. Poleli, ko sem se vračal z brezuspešnega srnjakovega lova, sem streljal na njivah vrhu Smolnika dva grivarja, prvega na fleh in mu je odpadlo precej perja, drugega v zraku. Nedaleč od kraja, kjer je ležalo odstreljeno golobovo perje, je bila njiva detelje, ki je bila precej pojedena. Radoveden, kaj hodi sem na pašo, sedem za bližnji grm in čakam. Prišel je mrak, zvonovi so odpeli Ave, le ptice so še pele dnevu za slovo. Tedaj je prišel iz gozda na pašo zajec. Priskakljal je do perja, toda: Stoj! — brž je odskočil, počasi se zopet približal in vohal skrbno, nezaupno vsekrižem okoli perja, toda ni se mu zdelo vse v redu, rajši je pustil pašo in se vrnil v gozd.

V. Herfort sen.

Ujet srnjak. Dne 10. septembra sem z lovcom slikal za jerebi in zašel v višino 1400 m zapadno Medjega dola v Karavankah. Tik ob stezi v redkem bukovem grmu je zabrenčalo nebroj muh, ko sem stopil mimo. Ozrem se tja in zapazim v grmu mršvega srnjaka, ki je ležal med vejami. Poznalo se je, da nekako teden dni leži tam. Z lovcom sva pazljivo preiskala mrtvo žival in ugotovila, da je šesterak z močnim rogovjem postal žrtev bukove veje. Zadnja leva noga je bila ujeta v vejo. Veja, odnosno kake 5 cm debelo bukovo deblo, ki je raslo med drugimi na zgornji strani grma, je bilo od tal do višine kake $\frac{3}{4}$ metra špiralasto zavito. Kakor je situacija kazala, je moral priti srnjak od gornje strani in je hotel najbrž v diru skozi grm ali preko njega. Čuden slučaj pa je moral nanesti, da je z levo zadnjo nogo stopil v to špiralo. Gornji del veje je bil namreč kljukasto upognjen od snega v vodoravno lego, tako da je srnjak goťovo hotel preskočiti te veje. Ker pa je noga obtičala za vejo, se je srnjak zvrnil med veje in si pri tem zlomil kost v stegnu. Dvignili se ni mogel, ker so bile nad

njim precej močne veje grma, ki so tudi od snega bile potlačene v vodoravno lego. Tako je star skušen srnjak v naravni pasti, viseč z glavo navzdol, moral poginili v nepopisnih mukah. To je strašna ironija usode! Toliko let kljubuje prevejanec vsem lovskim ukanam in naenkrat ga zagradi bedasta bukova veja in mu odtrga nit življenja.

Moje mnenje je, da se v višjih legah v krivenčastem bukovju in ruševju ponesreči več živali kot si mislimo. Posebno je to lahko pri nervozni srnjadi, ki v slučaju presenečenja v blaznem strahu zdivja čez drn in strn. Kruljeva ali šepasta srnjad ni vedno vsled strela. So lovišča, kjer se ne lovi s psi in šibrami na srnjad, in vendar se vidi neredko srnjad s pohabljeno nogo, posebno se to sledi v snegu.

Vsekakor je smrt v zaviti veji za starega srnjaka silno žalostna in goťovo prav tako redke pojav.

M. Š.

Kača v lastavičjem gnezdu. Tale napis in slučaj se bo zdel marsikomu neverjeten, in vendar je resničen. Moj brať, ki je bil več let župnik v Šmarju pri Kopru, mi je povedal tole: Pod kapom na župnišču je imela lastavica več let gnezdo in mlade. Nekega dne pa zaslišim in vidim, kako sta stara nenavadno cvrčala in obletavala gnezdo, v katerem so bili mladiči. Ko pogledam gnezdo malo bolj natanko, opazim v njem kačo, ki je imela mlado lastavico v gobcu, da jo pogoltne. Da rešim mladiče, prislonim hitro lestvico k steni župnišča, vzamem železne grablje in pritisnem ž njimi kačo, da je padla na tla z mladičem v gobcu. Na fleh sem jo potem ubil. Bila je domača ali hišna kača, kakršne se nahajajo včasih po hišah ali poslopjih. Toda kako je prišla do gnezda? Pod streho nad lastavičjim gnezdom je odpadlo nekoliko ometa, bodisi da je odletel sam od sebe, ali pa ga je kača na kak način odstranila, in skozi to odprino je zlezla kača do gnezda in mladičev. Uganka mi je pa še dandanes, kako je prišla kača na župnišče pod streho.

I. Š.

Kačar živ ujet. Dne 23. novembra leta 1924. je ujel mlinar v Št. Lovrencu J. Gorec živega kačarja, kateremu pravijo tu pivlek. Ta je bil namreč napadel vrano. Ker se je pa vrana branila in zasadila svoje kremplje v kačarja, sta padla oba na tla na travnik poleg mlina. To je zapazil mlinar in skočil za kačarjem in je prijel oba na fleh. Vendar sta držala tudi potem še svoje kremplje zasajene drug v drugega, celo potem še, ko je prinesel mlinar oba v hišo. Tu je potem raztrgal kačar vrano in jo pojedel. Mlinar je potem prodal kačarja svojemu prijatelju, ki ga je poslal v Ljubljano v nagačenje. I. Š.

Instinkt ali pamet? Povodom lova na jerebice me je spremljal tudi moj pet mesecev stari, jako razviti nemški kratkodlaki ptičar »Lord«. Iz koruze nam je zletela jata jerebic, od katere sem eno odstrelil, ki je padla v loku, približno 30 korakov daleč od mene, v njivo, gosto zaraščeno z raznim plevelom. Zapomnil sem si bil kraj, kamor je bila padla, a je vzlic iskanju nisem mogel najti. Nato sem še psa spodbujal, da jo je iskal in slednjič našel v zaraščinem jarku. Po kretnjah psa sodeč, je morala jerebica bežati pred psom, ki jo je dohitel in tako močno udaril s tacio, da je živalca zajevkala. Legel je bil nato pred jerebico in jo ves čas tiščal s tacio k tlom, dokler mu je nisem vzela, ne da bi se je bil dotaknil z gobcem. Pes namreč zaradi mladosti ne zna še aporirati dlakastih in pernatih živali. Koller.

Za »nedolžnost« kanje in proti nji je izteklo že mnogo črnila in zato ga počim še jaz par kapljic, in sicer proti. Narava je dala živalim ostre zobe, močan kljun in velike kremplje za napad in obrambo. In kanje imajo to orožje v obilni meri. Da ne love samo miši, slepičev in kobilic, je znano iz neštetih doživljajev in bi bilo žalostno, da bi si tako oborožena žival, kakor je kanja ne privoščila kaj boljšega. Res je, da je precej okorna pri navadnem letu. Kdor pa jo je opazoval, kadar se spušča kot

kamen iz sinjih višav, kako bliskovito plane zviška na plen, bo uvidel, da ta dolgočasni in zaspani ptič, ki jeseni poseda po drevesih in kozolcih, zna več, kot šleli do pet. Lovcem bo gotovo znano, da pride na jerebji klic, na vekanje zajca itd.

Najboljši dokaz, ki govori proti ne-bogljensosti kanje pa se mi zdi, da se jo zelo lahko zvabi na živo vado, ki jo, če je primerna, brzo opazi in plane v silnem zaletu nanjo. Treba je to poskusiti n. pr. z domačim zajcem (kuncem). Kdor se hoče znebiti odvišnih kanj, mu je treba samo privezati na travnik, nad katerim rade plavajo kanje, kunca in se dobro skriti. Kmalu ga bodo napadle in lovec ima priliko, da se vadi v hitrem strelu. V nekaterih krajih so se kanje precej razmnožile.

Naj vsakdo poskusi kanjino nedolžnost s kuncem in bo spoznal, da zakon, ki jo ščiti pred odstrelom, ni pravičen napram ostali divjačini. Nisem zato, da se jo iztrebi, ker je to lep okras v zraku. Ali nekaj bi bilo dobro ukreniti, da se tudi zakonitim potom s puško malo korigira njena nedolžnost, koder se je preveč razmnožila. M. Š.

»Ehrhardt Stahl«. V »Lovcu« 1925 navaja Comes Huberti med drugimi tudi »Ehrhardt Kapfenberg« jeklo. Moja solidno izdelana petelinka ima cevi iz »Ehrhardt« jekla. — G. kapetan Zvonko se naproša, da pojasni, kaj je »Ehrhardt Stahl«. — S.

»Ehrhardt Stahl« se ne izdeluje v Kapfenbergu, temveč od Rheinische Metallwaren- u. Maschinenfabrik v Düsseldorfu. Cevi, izdelane v tej tvornici, imajo sledečo značko: kvadrat v krogu, okoli kroga je napisano Ehrhardt, potem zvezdica, Lauf, zopet zvezdica. Jeklo se imenuje po ustanovitelju tvornice Ehrhardt. Od vsakega jekla, ki se ga uporablja za puškine cevi, se mora zahtevati veliko jakost (Festigkeit), veliko elastičnost, žilavost, enakomernost v sestavi, kemično stalnost in zelo visoko tališče (Hohen Schmelzpunkt). Vse te lastnosti ima »Ehrhardt« jeklo. Najbolj

znana nemška jekla so sledeča: Baildon, Böhler, Ehrhardt, Krupp, Poldi in Witte-ner, ki se vsa uporabljajo za cevi lovskih pušk. Kakor vidimo, uvrščajo Nemci Ehrhardt jeklo med jeklo Böhler in Krupp. — Poskuse, ki smo jih napravili v puškarni s tem jeklom, so nas popolnoma zadovoljili v vseh ozirih. Jeklo ima še to prednost, da prav nerado rjavi in da se da prav dobro čistiti. — Kapetan Zvonko, ravnatelj puškarne v Kranju.

Odbor za pokončevanje volkov in roparic v Kočevju je v letošnjem letu priredil več pogonov na volkove, ki so se pojavili v precejšnjem številu v gozdovih ter delajo veliko škodo divjačini, osobito srnjadi, trgajo pa tudi ovce in koze ter so pritožbe na dnevnem redu. Prejšnji pogoni, ki jih je odredilo sresko poglavarstvo v Kočevju niso imeli zaželjenega uspeha. Le v enem pogonu pri »Welšbergu« se je nahajalo krdelo volkov. Bili so stari in mladi, — a prišel je samo en mladič na strel, ki je ranjen odnesel pete. Drugi so ušli nazaj, ker je bila veriga gonjačev premala. Imeli smo tedaj samo 10 gonjačev. V zadnjem času je odredil po iniciativi odbora gospod sreski poglavar v Kočevju ponovne pogone na volkove, ki so stalno tulili v okraju Novi lazi—Kočevska Reka. Prvi pogon je bil dne 2. septembra 1926. Udeležilo se ga je lepo število lovcev iz Kočevja in okolice, občine pa so dostavile precejšnje število gonjačev, tako da je bilo računati na uspeh. V pogonu se je nahajalo krdelo volkov — družina — volkulja, volk in dva mladiča. Volkuljo je ubil gozdar Lesjak. Volk (stari) je ušel z zdravo kožo, dočim mladiči niso prišli iz pogona ali pa so udrli kje iz istega. Ker so volkovi v isti okolici stalno tulili, odredil se je zopetni pogon, ki se je vršil dne 19. septembra 1926. Tudi to pot se je zbralo lepo število lovcev, ponajveč iz sosednjih vasi, občine pa so dostavile primerno število gonjačev. Na strel sta prišla oba mlada, volk in volkulja, dočim je stari volk zopet odnesel pete. Strelca sta bila Rihard Loser in gozdar Karla

Auersperga iz Raven. Vodstvo lova je imel šumarski svetnik ing. Jenčič, kateremu gre v prvi vrsti zahvala, da se je začelo sedaj tako intenzivno uničevati to zalego. Ni lahko voditi tako velikega aparata in pri tem imeti zaželjen uspeh. Odbor plačuje vozove in gonjače istotako nagradi pri pogonih. Sredstva mu manjkajo. Denar, ki je bil nabran ozir. ki ga je prinesla dobro uspela zabava »Lovski ples v Kočevju«, bo kmalu porabljen. Drugih sredstev odbor nima. Ako ne bo denarja za uničevanje roparic, tudi uspeha ne bo.

D. B., Kočevje.

Selilev ptic v letu 1926. Kakor vsako leto, tako sem tudi letos opazoval in si zabeleževal prihod ptic selilk, v kolikor sem mogel dognati to sam ali pa po gospodih lovcih.

Opazovali so jih po nastopnem redu:

Grivar 7. II. 1926 na Golovcu. Istega dne in istotam priba. Siva čaplja 19. III. Št. Jernej, Dol. Bela in rumena pastirica 19. III. Fužine (sigurno je prišla že prej). Južna postovka 20. III. Lj. polje. Bobnarica 20. III. Postojna. Pepelasli splinec 20. III. Lj. polje. Sloka 22. III. Lj. polje. Sokol selec 22. III. Zagorje. Zelena marinec 20. III. Zagorje. Kmetška lastovica 23. III. Fužine. Kovaček 23. III. Fužine. Črnoglavka 23. III. Fužine. Muhar 28. III. Golovec. Vrtna penica 28. III. Golovec. Pogorelček 29. III. Kodeljevo (Lj.). Smrdokavra 31. III. Tribuče (Dol.). Trstni drozeg 8. IV. Rakovnik (Lj.). Belovratni prusnik 11. IV. Višnja gora. Nočna čaplja 11. IV. Laško pri Celju. Kukavica 14. IV. Golovec. Divja grlica 18. IV. Lj. polje. Rjava čaplja 20. IV. Višnja gora. Rjavi srakoper 25. IV. Golovec-Rakovnik-Fužine-Kočevje. Rdečenoga postovka 25. IV. Sorško polje. Zelena vrana 25. IV. Lj. polje. Kosec 26. IV. Mestni log (Lj.). Kobilar 28. IV. Mestni log (Lj.). Pisana penica 28. IV. Mestni log (Lj.). Slavec 10. IV. Mestni log (Lj.). Buntek 28. IV. Laško pri Celju. Škrjančar 25. IV. Golovec. Prepelica 8. V. Mestni log. Hudournik 8. V. Fužine. X. V.

Nagrade za ubite volkove so prejeli: Rihard Loser v Kočevju za dne 19. septembra 1926 ubito volkuljo 500 Din, Maks Lederer v Ravnah za dne 19. septembra 1926 ubitega volka 400 Din, in Alojzij Kösel v Bregu za dne 23. septembra 1926 ubito volkuljo 500 Din. — Imenovane roparice so bile ubite na pogonu v kraju »Schachen« pri Kočevju. — Okr. gozdariju Dragotinu Lesjaku v Kočevju je bila priznana nagrada 500 dinarjev za volkuljo ubito na pogonu pri Novih lazih dne 2. sept. t. l.

Spominska knjiga Jugoslov. šumarskega udruženja. V spomin svojega 50 letnega jubileja, ki se je proslavil v dneh 10. do 12. oktobra t. l. v Zagrebu, je izdalo JSU po univ. prof. dr. Aleksandru Ugrenoviću redigirano, lepo opremljeno knjigo, ki obsega 700 strani velikega formata. V njej je opisan historija gozdarskih društev in njih delovanja, poleg tega vsebuje knjiga veliko strokovnih člankov, ki razpravljajo razna vprašanja gozdarstva, tako historijo, pravo in administracijo, gozdno politiko, agrarno politiko, zakonodajo, pospeševanje gozdarstva, pogozdovanje krasa, goličav in živega peska, popis gozdnih nasadov z eksofami, čuvanje gozdov, entomologijo, zagradbe hudournikov, izkoriščanje gozdov, lesno trgovino in industrijo, gradnjo prometnih sredstev, tarifno politiko, urejevanje gozdnega gospodarstva, merjenje lesa, gozdno botaniko, kemijo in geologijo, gozdarsko šolstvo in terminologijo. Tudi lov in ribarstvo sta, četudi v skromnejšem obsegu, zastopana. Knjiga, pri kateri je sodelovalo 49 sotrudnikov, je okrašena z uspelimi in poučnimi slikami. Obširno delo bo radi vsestransko obdelane tvarine zanimalo ne le zastopnike gozdarstva, temveč tudi širšo javnost.

Lovski in ribiški zakon (zak. člen XX. 1883 in XIX. 1888, veljaven v Prekmurju). Priredil G. Lipovšek, sreski poglavar. Tiskarna Panonija v Gornji Radgoni je izdala in založila to knjigo, ki je za naše pravnike, za prekmurske lovce pa še posebej pomembna.

V Prekmurju veljajo še danes skoraj vsi upravni zakoni bivše ogrske države. Slovenskih izdaj teh zakonov ni. Tudi lovskega zakona v slovenski izdaji ni bilo. Vsled tega je vladala v vseh pravnih in lovskih krogih v Prekmurju velika nejasnost glede veljavnih zakonitih predpisov. Temu nedostatku je odpomogel g. G. Lipovšek, sreski poglavar v Murski Soboti, ki je preskrbel točen slovenski prevod ogrskega lovskega in ribiškega zakona ter tema zakonoma dodal nekatera važnejša določila glede sedaj veljavnih določil o nošnji in posesti orožja, glede lovskih kart itd. Dodelani so tudi razni uzorci, zlasti lovske in zakupne pogodbe. Cena knjigi po pošti je 22 Din, v knjigarnah 20 Din.

Posavski lovac, broj 9 (Nova Gradiska) prinaša sledeće: Promjene u lovstvu od njegovog početka do danas i njegov razvoj kao etičko-gospodarstvenog faktora sadašnjosti (A. Leitner). Moj prvi divojarac (ing. A. Malbohan). Pračovjek kao ribar (H. Šiška). Veliki tetrijeb (prevod). Lov grabežljivaca pomoću krpača (J. Šugh). Da li su veverice ljubitelji pečuraka (prevod). Prepelice (prevod). Na rikanju (Jamboš). Doživljaji jedne lovačke prišipellje (F. Kralj).

Broj 10: Tko je ispravan lovac (J. Šugh). Moj prvi divojarac (nastavak) (ing. A. Malbohan). Jelen tovljenac (J. Šugh). Vabilom na srnjake (J. B.) Lov šarana udicom (Al. Lung). Pogibeljan neprijatelj niske divljači (Fr. H.) Iz lovačkih krugova. Dva uspješna lova na grabežljivce i. dr. Vidra (prestava).

Lovačko-ribarski vjesnik, broj 5 i 6 (Zagreb), ima sledeće vsebino: O lovaštaji i dobi lova naše divljači (F. Denz). O uzgoju mladih fazana (Zoričić). Dresiranje spaniela u Engleskoj (D. T. Nikolajević). Da li su trčka i fazan štetni poljoprivredi? (J. Plaučić). O lovačkoj municiji (Zoričić). Kratak izvod iz teorije o gadjanju (D. T. Nikolajević). Najnoviji podaci za trocijevku (ing. Z. Turkalj). Kako sam umalo postao foreador (Dr. D. Angjelinović). Istraživanje koristli i štetne ptica (I. Ožegović).

Broj 7 i 8: Rijetka trofeja (I. Allinger). Katastrofa lova na državnom dobru Belje (Zoričić). Lov i zdravlje (Dr. Š.) Pod Grintavcem (Dr. Š.). Ishrana lovačkih pasa (D. T. Nikolajević). O crvima kod pasa (Š.) Kako se montira rogovlje (P. Allinger). Tehnički deo puške i municije (D. T. Nikolajević). Iz Saveza lovačkih društava za Hrvatsku i Slavoniju. Društvene vijesti. Režno.

Broj 9 i 10: Trčka i španski pas (Dr. T. Nikolajević). Nezgode u lovu i prva pomoć (Dr. Š.). Septembarske uspomenne (Zoričić). Dva lova na pastrve (Grloci). Razno. Savezne vijesti. Vijesti Hrv. društva za gojenje lova i ribarstva. Pravila Saveza lovačkih društava za Hrvatsku i Slavoniju.

Lovački glasnik, broj 7 i 8 (Novi Sad): Katastrofa kraljevog lovišta (Mr. J. Divild). Vesti iz Savezne uprave. Ispitivanje lovačke puške (K. Zarybin). Izbor čaurica, zapušača i punjenje melkova (ing. M. Čošić). O uzrocima zastoja i teškoća za rešavanje lovačkih problema (M. Guturov). U koliko su škanac i astreb

štetni lovu (J. Plančić). Hutovo blato (J. D.). Iz lovačke torbe.

Broj 9. Vesti iz savezne uprave. Još nešto o pličarima (Dr. S. E.) Zapisnik IV. glav. skupštine Saveza lov. društava za Vojvodinu. Pogreške pri upotrebi krupne i sitne sačme (M. Tutorov). Izveštaj urednika Lovačkog glasnika na IV. glav. skupštini S. L. D. za Vojvodinu. Društvene vesti. Uspehi četrtog nagradnog gađanja Slov. lovskega društva (V. Turk) (posneto po »Lovcu«). Lov na orlove. Iz lovačke torbe.

Priroda, broj 5 i 6 (Zagreb), vsebuje: O gajenju tkiva (dr. B. Zarnik). Prenj-planina u Hercegovini (Dr. R. Simonović). Kokain i koka (dr. A. Vrgoč). Ventilator na vijak (dr. L. Car). Proricanje potresa (dr. L. Škreb). O jednoj kozmološkoj ideji R. Boškovića (dr. Goldberg). Pabirci. Vijesti. Razgovori.

Broj 7: † Prof. dr. M. Kišpalić (H). Kemijski sastav zemlje (dr. St. S. Miholić). Štetno djelovanje ulja na život u vodi (dr. V. Mršić). Sisifov kamen (dr. M. Senoal). Čaplje bjelice. Pabirci. Vijesti. Razgovori.

Iz ribarske mreže.

Povodenj od 27. do 29. septembra je napravila, kakor nam poročajo, ribarstvu v prizadetih vodah ogromno škodo. Zarod plemenitih rib je zopet uničen. Posledice povodnji se bodo dale pregledali šele tedaj, ko bodo vode zopet dobile normalno obliko.

Pozor sporlni ribiči. Dne 3. novembra pride na ponovno dražbo ribarski revir štev. 70. potok Višnjica, pod Viš-

nogoro s pritoki. Dolžina tega revirja je približno pet kilometrov; njegovih pritokov Košca in Trstenišca skupno okoli štiri kilometre. Vodovje je bilo do vojne dobe zelo bogato na potočnih postrevih. Dosedanji najemnik je imel ta revir dvajset let v najemu. Uložil je pred desetletji dvakrat po par tisoč postrevic. Takrat doma nismo še imeli ribogojne postaje, a zarod je dobil iz Andrica pri

Gradcu. Kdor je pred vojno tu ribaril, se je pohvalno izražal o tem revirju.

Med vojno je vojaštvo seveda skoro iztrebilo vodovje, a počasi se ribovje zopet ojačuje. Krasna lega, neutrudljivo lovljenje priporoča vsem sportnim ribičem, da se živo zanimajo za ta revir, da pride zopet v prave sportne roke; dosednji najemnik radi starosti ne draži več. Ugodna zveza iz Ljubljane in nazaj priporoča izletnikom posebno še misel na izdražbanje, ki bo na uradnem dnevu ob 10. uri v Višnjigori.

Pojasnila da radevolje dosednji najemnik i pismeno. P. G. Višnjan.

Tudi želva v Krki. Ko sem leta 1923. bival v mesecu juliju za nekaj dni na posestvu »Grabem« pri Novem mestu, prinesli so mi dne 24. julija dopoldne kaznjenci, zaposleni pri tamošnjem poljskem delu, srednjeveliko želvo (*Emys orbicularis*); našli so jo v malem potoku, ki se tik pod posestvom izliva v Krko (kakih 200 metrov nad izlivom). Ko sem si želvo natačno ogledal, sem jo spustil nazaj v omenjeni potoček.

Ad. Kappus.

Kratke metavnice. Amerikanci uporabljajo v zadnjem času kratke metavnice, dolge od 1 do 1½ metra; so iz enega samega dela, ki se pritrudi na ročaj. S temi metavnicami se more metati na velike daljave; uporabljati jih moremo pa le za lov s čolna; iz obrežja s z njimi ne more loviti, ker so prekratke.

Velik som. Trnkarji so avgusta t. l. ujeli v Bednji soma, dolgega 2 metra in težkega 82 kg. Izredna redkost!

»Ribarski Vjesnik.«

Nova knjižica ribarske stroke. V založbi tvrdeke »Riba« v Ljubljani je izšla knjižica »Ribe, navodilo za okusno pripravo rib in zbirka receptov«. Knjižica vsebuje 158 kuhinjskih receptov in je edina kuharska knjiga za pripravo rib v Jugoslaviji. Za lajika zelo poučen je odstavek, ki govori o tem, kako je ravnati z mrtvimi ribami, da se ne pokvari. Ta odstavek naj bi si skrbno prečitala vsaka kuharica in gospodinja.

Koliko rib poje Zagreb? Po podatkih zagrebškega tržnega nadzorništva je bilo junija 1926 na zagrebškem ribjem trgu prodanih 48.109 kg sladkovodnih in 6800 kg morskih rib, julija pa 22.870 kg sladkovodnih in 2060 kg morskih rib. »Ribarski Vjesnik.«

Popravek. V notici o biološki staciji na Blatnem jezuru (Lovec, stran 296) se je vrnila pomota. Drugi stavek naj se pravilno glasi: Blatno jezero je ... največje plitvo jezero Evrope...

Sejem za kožuhovino v Ljubljani.

Koncem meseca januarja 1927 priredi Lovska zadruga v zvezi z Ljubljanskim velesojem na velesojemskem prostoru običajni vsakoletni sejem za kože divjih živali. — Opozarjamo vse lovce, da najbolje prodajo divje kože na teh sejmih in naj jih ne oddajajo poprej raznim prekupčevalcem. Lovska zadruga ima direktne zveze z inozemskimi odjemalci, ki plačujejo svetovne cene. Vsa prireditelj je zasnovana širokopotezno in se bo izvršila v velikem stilu. — Seveda pa mora biti zbranega precej materiala, ker samo tako je mogoče povabiti na nakup inozemce. Za par sto lisc ne privabimo nikogar v Ljubljano. Za to je dolžnost vsakogar, da pošlje vse kože na naslov: »Divja koža — velesojem«, ker samo v složnosti in medsebojni podpori je moč in lasni dobiček.

Pri tej priliki opozarjamo vse lovce, da dobro in pravilno posuše kože. Ne sušite jih na peči, ampak na zraku. Kožo je treba dobro napeti in očistiti. Dobro posušena koža je vredna še enkrat toliko kakor slabo posušena iste kvalitete.

Omenjamo še, da dajemo na kože takoj pri prevzemu predujem tudi do 60% vrednosti, kar bo prišlo prav zlasti poklicnim lovcem, ki se bore z materialnimi težkočami.

Vse detaljne informacije daje urad velesojma.

MALI OGLASI.

Mali oglasi, ki se tičejo psov, naj se blagovolijo pošiljati na urednika priloge »Naši psi«.

Na prodaj je več dekorativnega in tudi porabnega orožja. Pojasnila daje Ivan Erharlič, odvetnik v Celju.

V gačenje sprejema plice in štiri-nožce, montira pa tudi rogovje itd. F. Skrem ml., preparator, Ljubljana, Breg št. 20-III. — Cene solidne, delo strokovnjaško.

Tražim puškara prvoklasnog rade-nika (majstora), koji je usavršen u svim puškarskim poslovima. — Ponudbe sa naznakom dosadašnjeg uposlenja i pla-čevnim zahtevima na Boško Dimitri-jević, specijalna trgovina lovačkog oružja, Senta (Bačka).

Prave sulske puške Sauer & sin, belgijske F. N. in Bayard, dvocevke, risanice, Bock in trocevke, s petelini ali brez njih, vedno v zalogi pri puškariju F. K. KAISERJU, Ljubljana, kakor tudi najboljši izdelki tvrdke Brata Merkel, Suhl. Natančna preizkušnja vsake puške. Na puške za kroglo se strokovnjaško montirajo daljnogledi vseh sistemov in povečav. Zaloga vseh lov. priprav, »U« patron, pasje opreme, klicev za divja-čino, nahrbtnikov ter čistilnega orodja in mazila. Ribičem je že poznana izbira ribiških priprav, angleško in monakovsko blago. Za sedanjo **suščjo sezijo** priporoča palice, vrvice, kollesa, žice, svince za obteženje, blestilce orig. dr. Heintzove in vse druge potrebščine.

Mladenič 24 let, vojaščine prost, zmo-žen slovenskega, srbohrvatskega in nem-škega jezika v govoru in pisavi, večšč knjigovodstva, korespondence, stroje-pisja, v splošnem vseh pisarniških po-slov, izvežban praktično in teoretično v nizkem in visokem lovu — želi **primer-nega mesta** na veleposestvu ali graščini. Cenj. ponudbe na upravništvo »Lovca«, Strossmayerjeva ulica št. 1, pod značko: »Visoki lov«.

Prodajam za zmerno ceno: Trocevko Hammerles, 16, 16×9.3×72 mm, fabrikat I. P. Sauer in sin, Suhl, le parkrat rabljeno, torej novo; strelja izborno; — dalje Mannlicher-Schönauerjevo repetirko kal. 9.5 mm, malo rabljeno, z usnjeno torbo. Vprašanja na naslov: **Hugo G. Jäger**, Vršac, Banat.

Prodajo se knjige: Neudammer För-sterlesebuch, izdaja 1921, Bilz, Haus-schatz der Bildung und des Wissens, 5 zvezkov, in Kosmann, Mann und Weib, 2 zvezka. Vse knjige bogato in tudi

barvno ilustrirane ter elegantno vezane. Večina knjig obsega do 1000 strani. Vse skupaj 800 Din. — Jos. Zdovec, Loče pri Poljčanah.

Žepni samokres, dobro ohranjen, prodam ali zamenjam za daljnogled. — Ogleda se od 12—½2 Gosposka ulica 9/I. I. Gamberger.

Puškarna F. K. KAISER — Ljubljana, Selenburgova ul. 6, priporoča v ugoden nakup rabljene, dobro ohranjene lovske puške, katere ima v komisijski prodaji: Samica (Stutz) za kroglo, kal. 6.5,

	Din	450.—
Dvocevka za šibre, ključ spodaj, kaliber 16	Din	600.—
Dvocevka za šibre, »Toplever« (»Pieper«), kal. 16	Din	900.—
Dvocevka za šibre, »Toplever«, kaliber 16	Din	800.—
Dvocevka za šibre, ključ spodaj, kaliber 16	Din	400.—
Dvocevka za šibre, »Grener«, Sauer & Sohn, kal. 12	Din	900.—
Dvocevka za šibre, »Grener«, kaliber 16	Din	700.—
Samica risanica za kroglo, kal. 11 mm	Din	500.—
Dvocevka-risanica za kroglo in šibre, kal. 16 × 11 mm	Din	500.—
Samica za šibre, kal. 16	Din	300.—
Trocevka s petelini, kaliber 16 × 16 × 11 mm	Din	1500.—
Dvocevka brezpetelinka »Ham-merles«, kal. 16	Din	1200.—
Samica za kroglo, kal. 8 mm	Din	1000.—
Dvocevka risanica za kroglo in šibre, kal. 28 × 5.5	Din	1000.—
Trocevka petelinka, kaliber 12 × 12 × 8 mm	Din	1750.—
Repetirka M.-Schoenauer z dalj-nogledom, kal. 6.5 mm	Din	2000.—
Dvocevka-risanica za šibre in kroglo, kal. 16 × 8 mm	Din	1250.—

NAZNANILO.

Cenj. g. lovcem naznanjam, da sem preselil svoj preparatorski laboratorij na Kodeljevo. (Tramvajsko postajališče Vo-jaška bolnica.) Priporočam se nadalje za izvrševanje vseh vrst preparatov, katere bom čim finejše izgočovil, ker si laboratorij modernejšje opremim.

Predmete za prepariranje prevzemata zame tudi tvrdki F. Kaiser, puškar, in F. Bizjak, krznar v Selenburgovi ul. 6.

V. HERFORT, kr. dvorni preparator Narodn. muzeja, Ljubljana-Kodeljevo.

Fr. Rojina:

Za kunarje.

Pred tremi leti so bile kune najdražje, a prav tisto zimo sem imel na lovu nanje tako smolo, da je še sedaj ne morem pozabiti in je tudi nikoli ne bom. Eno mladico sem pač dobil, a še tisto — komaj.

Po vrsti.

Prvega snega je padlo do pod kolena, in sicer južnega, ki je pa takoj v prihodnji noči tako zmrznil, da je srenj deloma držal. Po nekaterih dneh je vrglo nanj za malo ped pršca, kakršnega si kunarji le želeli morejo. Neslo ga je zdaj po burji, zdaj po severu, da je bilo celó pod najgostejšimi smrekami vse zamejeno. Okoli poldneva se je vihra polehla, in tudi snežiti je jenjalo. Popoldne sem gazil na vrtu po celem snegu za poskušnjo, kako se bo hodilo prihodnji dan.

Prepričal sem se, da brez krpljev ne bo šlo, ker stari sneg ni dobro nesel — rahli pršec itak ni prišel v poštev —, če se pa pri visokem snegu vsak drugi, tretji korak vdré, tedaj ne boš prišel daleč.

Prihodnje jutro jo mahnem z dnevom vred najprvo za Šmarjetno goro, potem pod Sv. Jošt, čez Volbenk v Hladnike in na Babji boj, pa — nič in nič! Sledil sem pač enega dehorja, par lisic in tudi srne so se premaknile, le kunjega sledu nisem našel

nobenega. Kuna namreč ne gre rada, kakor zajec ne, takoj prvo noč v rahel sneg, menda zato ne, ker se ji pri skokih preveč kadi v oči. Upanje mi je padlo že skoraj na ničlo, zakaj če je v naštetih, kuni najbolj priljubljenih loviščih nisem usledil, je drugje najbrž tudi ne bom. Pa kakor tisti Ribničan, ki je šel iskat konja, kjer je vedel, da ga ni, sem se spustil tudi jaz v dolino, češ, do Kranjčiča še grem, potem pa čez Hudičje in Čepulje na Javornik, kjer bom v gosilni pri Končevcu prenočil, drugo jutro pa šel zopet na lov.

Tik pod Kranjčičem zagledam že od daleč neko sled, katere pa nisem razložil, dokler nisem prišel bliže. »Aha, ta pa ta! To so skoki! In kakšne tačke imal!« — premotrujem najdeno kunjo sled, ki je držala od Hudičja.

V četrť ure sem bil že pri smreki, na katero je držala sled, pod smreko pa sem našel med dvema koreninama kunjino »vizitko«. Najprvo sem šel nekoliko nazaj izpod smreke, da sem jo laglje ogledal, če ni morebiti gori kakega gnezda. Res, bilo je; sicer nič kaj skrito, a prav veliko in lepo oblikovano veve-ričje gnezdo, v kakršno zlařica najrajši hodi spat. Prijemala se me je že nekoliko lovska mrzlica, in ko sem se bil še prepričal, da ni skočila na nobeno sosedno smreko, ker ni bilo na čisto belih fleh nikakega suhega igličevja, nobenega drobirja, ne sledu ofresenega snega, tedaj sem z gotovostjo sklepal, da je kuna že moja. Ko sem iskal prostora, odkoder bi najlaglje streljal v gnezdo, zagledam med prav majhnimi smrečicami najmanj pol-treji meter od smreke skok v sneg in odtod dalje kunino sled. Ker je bila smreka z gnezdom najkrajna v večjem šopu meša-nega lesa, in se nisem nadejal, da bi odskočila kuna na plano, sem prav lahko zgrešil odskok, zlasti ker se je bila zakadila tako izredno daleč in še v goščavo.

Prijel sem se zopet sledi, in potem je šlo dalje ob vznožju Kranjčiča do neke precej široke preseke na izhodni strani, kjer se je obrnila sled navkreber. Križ božji, kakšna strmina! In vendar sem se je moral lotiti, zakaj lahko je krenila kuna bodisi na desno, bodisi na levo, ker je bil na obeh straneh preseke zaraščen gozd. Odpnem si torej krpļe, jih navežem na nahrbtnik ter se pokrepčam z nekoliko požirki vročega čaja iz termovke. — Bog daj dobro iznajditelju te imenitne priprave na tem, in če je že rajni, na onem svetlu!

Za prilično sto metrov višine, kjer sem prikobacal na neki kolovoz, sem rabil obilne pol ure, kajti stopnje sem si moral sproti izbrcavali v spodnji zmrzli sneg, in bi brez močne gorske-

palice, ki v takem slučaju prav dobro služi, sploh ne mogel prilesti tod gori. Kljub ostremu mrazu se je vse kadilo iz mene, zato sem nekoliko duškal, a samo toliko časa, da sem pokadil eno cigareto; to je bil ves moj počitek tistega dne.

Zdaj sem jo ubral za sledjo, ki je preprečkala severno pobočje hriba, potem se zavila čez poležek med Kranjčičem in Hudičjem na škofjeloško stran prav tja pod hiše na Planici, odtod na vrh Hudičja in sedaj naravnost na dnu Pekla, najgršega dela vsega Hudičja, ki pošteno zasluži svoje ime. Ne bom je pozabil svoj živi dan te poti! No, sem si mislil, kuna ima res svojo posebno pamet; je šla pač iskat počitka doli v zatišje, kamor ne more noben veter. Kaj še! Vrag jo je nesel iz Pekla gori na Šenék, kjer je prerano umrli moj dobri prijatelj Ivan Rakovec najrajši počival, kadar je hodil na petelinji lov, in kjer je zdaj njegovemu spominu postavljeno lično znamenje.

Čas je že prehajal, čez pol ure bo temá; v tem času torej bo, kar bo. O, bilo je, ali žalibog razočaranje, kakršnega ne želim nobenemu kunarju. S Šenéka je šlo namreč v neko grapo, iz katere sem se z veliko težavo in naporom dokopal do doline, po kateri sem prispel že v trdem mraku, ko sem komaj še razločeval kunje stopinjice, na isto mesto, kjer sem dopoldne našel sled in pričel z zasledovanjem. »Uh sakrament!« — ne sakrament, prosim, — sem nehoté zaječal ter se z obema rokama prijel za glavo...

Kaj sem torej zagrešil? To, da nisem streljal takoj v prvo in edino gnezdo; edino zato, ker na vsej poti ni šla kuna na nobeno drevo. Potemtakem sem bil zdaj lahko prepričan, da je mogla biti le tam notri in nikjer drugje, čeravno je držala sled na smreko in tudi proč od nje. Sicer sem imel do dotične smreke, kakor sem že prej omenil, le četrt ure, toda kaj, ko je bilo pa že tako temno, da sem komaj videl pripeti si zopet krplje, kamoli streljati.

Na poti proti domu, ki se mi je zdela vsled silne utrujenosti in izčrpanosti baš brezkončna, sem imel dovolj časa, razvozljati to zagonečko, ki pa prav za prav ni bila nikaka zagonečka. Kuna je šla namreč ponoči na lov, v tem slučaju sicer neuspešen, kajti našel nisem nobenih znakov kake pojedine, zjutraj pa se je vrnila zopet v isto gnezdo. Izključena je vsaka zmoča! Sledil sem prenašančno, da bi mi mogla kuna na kakršenkoli drug način zmesiti štreno.

Zatorej dober svét: Kadar greš za kunami, takrat ne šledi z naboji, temveč streljaj v vsako gnezdo, ki količkaj slutiš, da je

lahko kaj v njem, ker kuna gre rada po večkrat v eno in isto ležišče spať, akoravno si je poišče navadno tam, kjer jo prehití jutro; to posebno ob času plemenitve, ko se oddaljí tudi po več ur hodá od svojega stalnega rajona. Prerevidiraj skrbno in natančno tudi vsak žlambor ali melino, kljub temu, če drží sled notri ali ven, zakaj lahko je mogoče, da je šla kuna najprvo ven, a potem šele notri.

Vidiš, dragi kunar, da sem ti mogel dati zgornji nasvêt, me je stalo štirinajst ur skrajno naporne hoje, zato te prosim, ne omalovažuj ga! Pregoťovo je sicer, da se ti ne bo iz vsakega gnezda, ki boš vanje streljal, izvalila zlatica, ali katera se bo pa le, ki bi šel sicer gladko mimo nje, napačno sklepajoč: gori je šla, dolí tudi, ergo naprej!

*

* *

Velikanska klobasa, ki sem jo zašpíil pod Kranjčízem, mi je tako teknila, da mi prihodnji dan ni šlo do druge, ampak sem gledal v gorke sobi skozi okno, kako se je veter poigraval z redkimi majhnimi snežinkami. Premraz je bilo za sneženje, vendar se je nasmetilo čez dan za dobra dva prsta. Zvečer sem šel na Gaštej, kjer se po navadi shaja stražiški lovski klub, da poročam o svojem neuspehu prejšnjega dne. Z gaštejским Pavletom sva se tudi zmenila, da greva drugo jutro skupno za kuno, zakaj v dveh je dokaj laglji tak lov, posebno kadar se sledi več kun križajo in prepletavajo. Predlagal sem odhod od šole za sedmo uro, a Pavle za osmo, trdeč, da se bova do noči itak lahko nahodila; in pri tem je ostalo.

Toda Pavleta ob osmih ni bilo, ob devetih tudi še ne, zato rej pošljem dekle vprašat ga, če sploh misli priti ali ne. »Gospod še spé,« — mi prinese dekla pošto, pa da jih je šla Marjanca — stari hišni faktotum — klicat. Čakam, čakam, ura je šla že čez deseto, a Pavleta še vedno od nikoder. Pošljem torej drugič ponj; mencial sem že same nestrpnosti po sobi, kot bi bil na trnu. Dekla, ki sem ji naročil največjo hitrost, se vrne vsa zasopihana z drugim Marjančnim sporočilom, da so gospod »nazaj« zaspali. No, si mislim, »gospod« naj le kar nazaj spé, se oprtam ter odidem, kajpada ves nejevoljen. Zaradi tolike zakasnitve sem moral spremeniti svoj prvotni, skrbno premišljeni načrt, zato rej se namerim najprvo v bližnji Volbenk, namesto da grem iskat predvčerajšnje kuno, in če bi bilo le količkaj mogoče, obravnati z njo.

Dospel sem prav do Joštarjeve, obiskovalcem Javornika in Sv. Jošta dobro znane, na oddih vabeče klopce, ko zaslišim tam nekje pred seboj zamolkel pok. Šel sem v smeri, odkoder se je bil čul strel, in kamor sem bil itak namenjen, kar po poti, ki se takoj pri klopci odcepi na levo od javorške.

Nisem napravil še nobenih tri sto korakov, ko zapazim krasno, svežo kunjino sled, držečo čez pot gori v strm, ne pregosto zaraščen robiček. Ker so takoj nad tem že košenine, pravim, bi ne bilo ravno nemogoče, da je ostala kuna tod kje. Zaradi bolj složne hoje sem hotel obiti kucelj od druge strani, ali komaj pridem skoz kratko sotesko, stojita pred menoj dva najboljša kunarja, Megušar in Mazi, na nahrblniku, ležečem na tleh, pa sta imela najkrasnejšo kuno zlatico, kar sem jih kdaj videl. Le škoda, da je imela glavo popolnoma razbito, ker je streljal Megušar, zamenjavši jezička, s kroglo namesto s šibrami; imel je namreč »piksar«, kakor pravi on.

Pripovedovala sta mi, da sta hodila že dva cela dneva zaman za kunami, da sta prenočevala pri kmetih v hribih ter da sta prišla danes za sledjo prav tam od Skalce v Hudičju. Uvidel sem, da bi po tolikem njunem trudu ne bilo lepo, ko bi jima odstrelil kuno pred nosom, kakor sta jo onadva meni, kar bi se bilo tudi zgodilo, da sem prišel četrť ure prej. Niti četrť ure, zakaj kuna je bila na prvi smreki tik nad poljo, in ustrelil jo je kar s poti, prav s tistega mesta, kjer sem naletel nanju. Privoščil sem jima jo pač, ali če hočem biti popolnoma odkritosrčen, samemu sebi bi si jo bil še bolj. Resnično, ljubiti svojega bližnjega, kakor samega sebe, je v nekaterih slučajih, vsaj zame, zelo težko, skoraj nemogoče, v gotovih pa zopet tako lahko in prijetno...

Ko smo se bili poslovili, sem šel k nekaterim bližnjim lisičinam pogledat, kako in kaj. V nobeni ni bilo lisice doma, torej je bilo za danes v gozdu záme delo gotovo, ura pa šele trinajst; časa sem imel dovolj, da grem še v Rakovico, koder so v Savi divje race najrajši.

Na poti tja še malo nisem več mislil na kuno, kar se nena doma najdem pred njeno sledjo. Na prvi pogled sem jo smatral za dehorjevo, tako je bila majhna. Obe sledi sta si namreč precej podobni, le da so dehorjeve stopinjice nekoliko bolj podolgovate, za spoznanje na ven obrnjene in razmeroma bolj skupaj, a skoki na isti način. Skoki, pravim, zakaj kadar kaj stikuje in počasi švedra sem in tja, bodisi dehor kakor kuna, mešata oba, vsak po svoje, svojo sled. Kdor bo kdaj izčrpno

pisal o kuni in o lovu nanjo, se bo moral na to ozirati in s primernimi ilustracijami grafično predočiti razliko, kar pa seveda ne spada tu sem.

Kuna je krenila pod Frčole na izhodnem spodnjem pobočju Sv. Jošta. Obkrožil sem jo najprvo ter ugotovil, da ni šla iz približno deset hektarov obsegajočega, prav zelo strmega gozdnega dela. Vrnem se tedaj zopet na sled. Kmalu je držala na neko smreko, po drugi dol, zopet gor in dol, a gnezda nikjer nobenega. To se je ponavljalo do pod Dševskega polja. Tu je iztaknila nekje veverico, in na snegu se je natančno poznalo, kakšen ples sta imeli tudi na fleh. Vendar ujela je ni, ker je veverica skočila z jako visoke zadnje smreke pod poljem, najbrž prav z vršička, čudovito daleč na njivo in potem v velikem loku zavila zopet v gozd precej nižje nevarnega torišča. Slednjič zapazim na precej nizki smreki vendar neko veveričje gnezdo. Ustrelim sicer vanje, pa nič se ni zganilo; tudi nobena kapljica krvi ni kanila skozi gnezdo. — Zaradi gotovosti sem pa le šel nekaj dni pozneje z nekim dečkom na lice mesta, da je splezal na smreko. O jejhača, nekaj kosmatega je notri, zavpije prestrašeni pobič ter privleče po dolgem obočavljanju iz gnezda vso zmrznjeno — veverico.

Razvozljal sem vse križem zamotane sledi še toliko časa, da je pričel dan že skupaj lezti. Pod nekim krivim nagnojem, na katerega je držala sled, je napravila svojo »reč«, kar stori skoraj redno, preden gre spať, a gnezda ali kakega drugega skrivališča ni bilo videti nikjer. Pač, na neki stari, skoraj goli, dokaj nižje stoječi smreki zapazim med suhljatimi vejami neko gnezdo. Prišedši bliže, sem je ogledal natančneje, ali bilo je tako borno in razkopano, da po mojem mnenju v njem ni moglo biti kune, najsi bi bila še tako majhna.

Slučajno sem imel v levi cevi takó zamočen naboj, da ga na noben način nisem mogel spraviti ven. Prav samo zato, da se ga iznebim, ga izpalim v gnezdo. — Nič se ne gane. Torej se napotim domov!

Pod menoj je bila velika goščava, in hoteč se je ogniti, zavijem na levo, kjer je bilo pa še slabše. Krenem tedaj nazaj na mesto, odkoder sem streljal, ter premotrujem svet, kod bi prišel najlaglje na pot, kar pade nekaj za menoj na tla. Oj čudo! — v snegu se je zvijala z zlomljeno hrbtenico sicer majhna, a prelepa zlatica, s ščitkom pod vratom, ki je bil kakor pomarančin olupek. S palico sem jo hitro rešil nadaljnjih muk. — Bila je pomladanski dešček. »Premožnja« je imel komaj za

dva grahka, medtem ko ga je imel Megušarjev za dva oreha. Toda čeprav je bila kuna majhna, mi je napravila vendar veliko veselje, in lahkih nog sem se vračal domov.

*

Od zdaj nadalje se me je držala lovska smola prav do konca kunje sezije. Neko kuno, ki je morala biti, po sledi sodeč, zelo velika, sem prisledil že pod večer pod neko melino, vso preplefeno z močnimi koreninami treh bukev. Prekasno za vsako uspešno manipulacijo, sem šel tiho proč, da se drugič kdaj vrnem, če bo le zopet notri. Prišel sem ob ugodnem snegu, toda to njeno stanovanje je bilo prazno.

Zopet drugo sem gonil od jutra do sredi popoldneva in sem bil že pod vrhom Babjega boja, ko zaslišim daleč doli v dolini klice: Tone, Tone! Po glasu spoznam Rakovčevega lovskega čuvaja, zažorej mu zahupam in ga vprašam, kaj se tako dere? Spoznal je tudi on mene, pa mi doppil, da ima kuno na smreki, da fanta, t. j. sina, od nikoder ni, pa da naj še jaz pridem dol. »Ja streljaj, za vraga!« — mu zarjovem nazaj. On pa zopet, da je pregosto, da bo ušla, ter da naj le hitro pridem, potem pojde še on z menoj. Ker je tisto leto šele začel hoditi za kunami in ni ustrelil še nobene, sem mu šel res na pomoč. Le čemu? Do smreke, na kateri je bilo gnezdo, so pridržali veвериčji skoki, za začetnika dovolj podobni kunjim, da jih je lahko zamenjal.

Žurila sva se sicer zelo, da bi prišla prej na Babji boj, toda ko sva bila ubrala sled in prisopihala za njo na vrh, odkoder je držala na drugo stran v gost smrekov les, je bil mrak.

Iz gole radovednosti, kako daleč je šla kuna od tam, kjer sva nehala slediti, sem šel opoldne drugega dne po šoli zopet naravnost na Babji boj; ako bi se spoloma slučajno kaj namerilo, tem bolje. Ponoči je nekoliko snežilo, ali ne toliko, da bi se stara sled ne razločevala še dosti dobro.

Prišedši na mesto, sem se spustil samo za kake tri streljaje navzdol in že sem bil pri smreki, pod katero je bilo vse preskakljano; in tudi »tisto« je bilo tam. Dalje na okrog nisem našel nikakega znaka več. V obližju je bilo troje gnezd, dve veveričji in eno vranje; v enem izmed veveričjih je tedaj spala prejšnji dan, če ni šla po drevju kam dlje. Pa ni šla, česar sem se takoj prepričal. Ko hočem namreč na široko obkrožiti, da bi ugotovil, kje je prišla ponoči ven, sem našel prav blizu poševen hrast, po katerem je prišla na tla. Obrnila se je doli proti proslufemu Deklu, puščajoč za seboj najlepšo svežo sled. Mar ji je bilo, če sem pokazal navzkrižem dve figi za njo!

Z Babjega boja sem šel, ker sem bil že v bližini, še pod Kranjčič, gledat, kaj je s prvo kuno. Ni se vrnila! Že to je menda zamerila, da sem hodil okoli njene smreke.

*

Da bo mera mojih takratnih polomijad polna, naj omenim še poslednjo.

Neke nedelje je bilo. Bil sem pri Nartovcu pod Javornikom, kamor sem se šel prepričat, kako kaj prezimujejo čebele, ki jih imam vedno nekaj tam zaradi pomladanskega resja in česnjevega cvetja. Prvi sneg je bil že skopnel, in okoli Svečnice je padlo zopet ped novega. Nisem imel namere tudi kaj slikati za sledovi, puško sem pa le vzел s seboj, kar takó iz navade.

Ker je od Nartovca do Končevca, kamor sem bil tudi namenjen, pot zelo strma, sem šel rajši polagoma po zložnejši, čeprav nekaj daljši stezi. In tako pridem tja nad Hladnike, kjer stoji na gričku sredi košenin Žanova uta za mrvo.

Lej jo no, kunja sled! Še ena, dve, pet, šest! So sicer različne starosti, vendar še toliko razločne, da peljejo vse doli od ute. Grem okoli grička, alo tu pa zopet ena, dve, štiri, šest, vse držeče proti uti. Še ena je! Kam pa ta? Tudi gori! Poslednja, malo bolj oddaljena od drugih, je bila najbolj sveža, od tistega jutra.

Dospevši do ute, vidim, da so se vse sledi strinjale na enem voglu, kjer je bila prav pri fleh sicer majhna, a za kuno dovolj velika luknja, koder je hodila noter in ven; zadnjikrat pa na vsak način noter, zakaj k uti gre sedem sledi, od nje pa samo šest. Jasno torej, ko beli dan, kuna je v uti!

Zanimivo za lovca je bilo njeno stranišče. Tik spodaj ob eni steni je bilo napravljenih mnogo kupčkov za kuno značilnih iztrebkov, natančno po vrsti, kakor »konfini« ob cesti. Toda ni jih bilo samo sedem, kolikor je držalo v uti sledi, ampak veliko več, dokaz, da je hodila kuna sem že dlje časa spat.

Uvidel sem, da sam ne opravi tu ničesar, zato sem šel po Končevca, ki je bil kot lovec v vsakem drugem oziru na svojem mestu, samo kot kunar ne. Vedno sva si bila dobra prijatelja, saj je bil možakar, da ga je imel sploh vsakdo rad, ali pri tej kuni se mi je močno zagulil. Seveda samo za tisti čas, in zelo obžalujem njegovo nedavno, mnogo prezgodnjo smrt.

»Janez, v Žanovi uti je kuna!« — mu pravim polihoma, ko pridem v gostilno, ne hočeč, da bi slišali tudi gostje, katerih je ob nedeljah popoldne tu vedno mnogo. »Kaj poveš! Kako jo pa

bova?« — me pobara takoj ves v ognju. »Zdaj vzemi puško in konjske zvonce, Avguštin naj pa otvezi psico; drugo se bova že spotoma zmenila,« ga pomirim. Z Janezom sva kar šla, Avguštin, njegov desetletni sinček, naj bi pa prišel s Piko za nama, ko bo našel v podstrešju zvonce. Pa ni prišel sam, kakor sem želel, temveč cela procesija radovednežev, ker je že skozi vas zvonil na vse pretege in vpil: »Nad kuno gremo!«

Najprvo postavim na najbolj pregleden prostor Končevca z otvezeno psico, ki naj bi jo spustil za slučaj, če bi kdo izmed naju zgrešil, da ona kuno, če ne ujame, pa vsaj užene na drevo. Potem odprem široka dvokrilna vrata na sležaj ter spravim na mrvo Avguština z zvonci, katere sem mu prej zamašil, da ni predčasno pobingljal ž njimi, in še dva fantalina s palicami. Odstranivši gledalce do gotove razdalje gor proti polju, na galerijo, zavzamem končno še sam primerno postojanko.

Na komando: zdaj pa le! — začno pobje s kravalom. Vse je napeto pričakovalo, kaj bo? Ali dasi je Avguštin stresaval zvonce na vse kriplje ter treskal ž njimi ob stene, in sta tudi pomagata s palicami storila več kot svojo dolžnost, vsi trije pa vpili kot grešne duše, vendar kune ni hotelo biti ven. Tudi ni skočila, ko so prišli še nekateri gledalci na pomoč in so s palicami pretaknili vse seno.

Kazalo torej ni drugega, kot izmetati seno, ki ga ni bilo notri več, kakor kvečjemu za dva vozička samca, da dvignemo deske poda, pod katerim je morala ždeči kuna. Stvar bi se lahko izvršila v četrť ure s toliko rokami, kot jih je bilo rade volje na razpolago; časa ravno nekako dovolj, da bi se klaja lahko spravila še pred nočjo nazaj.

Tu pa je posegel Končevca vmes: »Nikar, Rojina, tega pa ne, brez Žanovega dovoljenja nikakor ne, seno se bo vse zdrobilo, boš imel sitnosti, velike sitnosti; ja, ja, še toži te lahko!« — je žežnjal. Poslati sem hotel k Žanu vprašat ga za dovoljenje, ali povedalo se mi je, da je na Sv. Joštu.

Le zakaj nisem delal po svoji glavi in pustil izmetati seno na svojo odgovornost, zakaj ko sem pravil Žanu pozneje v gostilni, kamor je zvečer tudi on prišel, kako se nam je godilo, si je Končevca pošteno privoščil; jaz pa seveda tudi nisem mogel molčati.

In Žan, ki ni bil nikoli ne lovski tať, ne lovec, je vendar vedel za radikalno sredstvo, kako se prežene kuno iz senika. Dejal mi je: »Pravite, da je kuna vredna štiri do šest tawžent kron, prav lepa da še celo več. Vi bi guľo zažgali, kuna bi morala

skočiti, in ker ste vajeni flinte, bi jo na frejem svetu tudi lahko ustrelili. Meni bi dali dva tavžent kron, ker bajta z mrvo vred tudi več vredna ni, vam bi pa le ostalo najmanj toliko. Ali pa, če ste že poslušali tega-le prekvatega Tajanezastega in ste bili toliko cagovi, da si brez moje drlaubnosti niste upali izmetati za par kurjih gnezd sena, potem bi vsaj poslali v vas po kakšna dva krampa ali rovnici in bi odkopali zunaj na eni strani pod dilami, ki se komaj dotikajo tal, toliko zemlje, da bi mogli s prekljo izbežati kuno izpod podna. To bi napravili bolj žiher, kakor da ste pustili nametati okoli gute toliko kamenja, ki ga bom moral zdaj sam spravljati preč. Pa tudi bolj gvišno bi bilo!»

Mi smo namreč naposled res bombardirali kočo od dveh, luknji nasprotnih strani. Pa še kako! Najprvo so nanosili mnogo-brojni prostovoljci z bližnje groblje polna naročja kamnov, potem pa s temi ročnimi granatami na dano znamenje otvorili napad, da se je tresla cela trdnjava. Ali sovražnik ni zbežal; kuna je ostala frdovratno na varnem, oblegovalci pa so odšli z dolgim nosom.

Ing. dr. Viktor A. Jeločnik (Obilicevo):

Nekoliko lovske balistike.*

IV.

(Konec.)

Eno izmed najpogostejših vprašanj, ki jih lovci stavljajo uredništvu orožarsko-lovskega lista je pač sledeče: Imam puško (to in to) za naboj (označi istega). kateri naboj naj jemljem, vrsto in množino smodnika, kakšen izstrelek, da morem uspešno loviti na srnjaka (gamsa, jelena, prašiča); na katero razdaljo naj puško nastrelim z nabojem, ki mi ga priporočate, a v pošteev prihaja ta in ta divjačina. —

Zadovoljen bi bil, da so bila vsa vprašanja stavljena tako bistro, kakor sem tu povedal — a joj! včasih sem dobil v roke vprašanja, iz katerih je bilo razvidno, da dotični sam ne ve, kaj išče in hoče. Čestokrat še kalibra puške ni označil ali dolžine tulca (za risano cev). Da mu tedaj povej, koliko in kakšnega smodnika, kateri izstrelek itd. naj radovednež porablja.

Največje neznanje in nekako ukoreninjeno nemarnost sem opazil pri lovcih in puškarjih glede poslednjega dela vprašanja, ki se tiče najugodnejše razdalje, na katero bi bilo puško z izbrano patrono nastreliti, upoštevajoč v glavnem divjačino, na katero dotični strelja z risanico.¹

Poglejmo malo, kaj in kako delajo naši lovci in puškarji v tem pogledu?

Najprej moramo ugotoviti, da se dela v tem oziru popolnoma ali vsaj preveč šablonski, brez ozira na temeljne lastnosti dotičnega orožja ali streliva.

Večina risanic je nastreljena na eno ali dve razdalji — pri nas navadno 100 × in 200 × — brez ozira, ali sta dve razdalji res najugodnejši za dotično municijo in divjačino, za katero v glavnem gre.

Ako hočemo racionalno odrediti razdaljo, ki je za dotično puško, municijo in divjačino najugodnejša, treba nam je poznati

* Na strani 342 beri v zadnji vrsti 10·2 g namesto 12·2 g.

¹ Na ostale strani početkom omenjenega vprašanja se v tem spisu ne bom oziral. Pripominjam pa, da sem v »Hugos Jagdzeitung 1909« in »Waidmannsheil« 1909 in 1911 priobčil obširne spise o vseh vrstah našega (takrat še avstr.) smodnika in v »Waidmannsheil« 1912 detajlno analizo o učinku izstrelkov. Spisi v »Hugos Jagdzeitung« so priobčeni pod psevdonimom »Bertholdus Niger«, v listu »Waidmannsheil« pod pravim imenom, razen enega (1909), ki je priobčen pod imenom Dr. Viktor Krainer.

celo vrsto činjenic, ki vplivajo na glavno merilo za najprikladnejšo razdaljo, in to je: začetna brzina izstrelka!²

Plini, ki se razvijajo pri izgorevanju (eksploziji) smodnika v cevi, prifiskajo sicer na vse strani zapora, v katerem se nahajajo: na cev, zaklep, odporišče (trčnico baskule, Stožboden), tulec in na izstrelek. Ker pa je in sme biti samo ta poslednji premakljiv (pokreten), ga napon (pritisk) smodnikovih plinov poriva skozi risano cev in na kraju (ustlju) iste izlira z večjo ali manjšo brzinom. Ta brzina se imenuje brzina na ustlju in se označuje z znakom V_0 , a meri se v metrih na sekundo. Za vsako točko poleta pripada izstrelku druga brzina, ker ista praktično z vsakim metrom poti pada. V lovski balistiki se oziramo največ na brzino V_{25} , ki jo ima izstrelek 25 metrov pred ustjem orožja in jo imenujemo kratko začetno brzino, ki znači, koliko metrov bi izstrelek preletel v sekundi, ako bi to brzino za celo razdaljo poleta neizpremenjeno obdržal.

Od pogojev, ki so posebne važnosti za velikost prvotne brzine, naj omenim kot najpomembnejše sledeče:

1. vrsta, oblika, način izgorevanja in množina smodnika;
2. težina in dolžina izstrelka, njegov material (trd ali mehak izstrelek), način voda v cevi in urezovanje v vijalo (vrtež), velikost lrenja;
3. dolžina in obseg prostora za izgorevanje — nabojišča in risanega dela cevi.

Manj važni pogoji za brzino, a zelo važni za način in hitrost izgorevanja in s tem na silo (višino) pritiska plinov, so način užiganja (netila), toplota pri izgorevanju itd.

Za eno vrsto smodnika in isti izstrelek je najvažnejše razmerje med količino smodnika (polnjenja, naboja) in težo izstrelka.

To razmerje, ki nam pokaže takoj približno prvotno brzino, ki jo bomo dosegli, se imenuje r a z m e r j e (koeficient) n a b o j a.

Označujemo ta koeficient navadno v podobi ulomka, sestojčega iz količine smodnika (S) v gramih in težine izstrelka (I) v gramih. Koeficient — $K = S/I$.

Ta koeficient omenjam posebno iz sledečega vzroka: Nima vsak lovec ali puškar, ki se zanima za praktično balistiko, na razpolago najfinejših aparatov, ki so potrebni za merjenje brzine izstrelka. Koeficient, razmerje med količino smodnika in težino

² Posamezne brzine (V_{25}), ki jih omenjam v spisu, sem meril eksperimentalnim putem s hronografom »Le Boulengé« osebno. Iz literature, največ nemške, pobrani in objavljeni podatki za nas nimajo mnogo vrednosti, ker se nanašajo na nemške prilike oziroma streliva, ki so večini težko dostopna.

izstrelka pa pozna, ali lahko ugotovi dotični sam in z njim — za praktične svrhe zadostno natančno — izračuna prvotno brzino (V_{25}) svojega streliva, in čim pozna isto, lahko ugotovi tudi — razen drugih lastnosti —, na katero lovsko razdaljo je najugodnejše nastreliti orožje z dotičnim strelivom za posamezne vrste divjačine.

Postopek pri tem je sledeči:

Ako ne poznaš začetne brzine za strelivo, ki ga misliš uporabiti, posluži se vrlo enostavnega obrazca, ki ga je ugotovil hanoveranski balističar prof. dr. W. Kohlrausch za nemške smodnike: Rottweil Nr. 5, Troisdorf Nr. 39 in Hasloch Nr. 6.

Ta obrazec se glasi:

$$V_{25} = 1700 \times \frac{S}{l} + 290.$$

Izračunaj kvocient naboja (S/l), pomnoži ga z 1700 in prištej 290. Število, katero po tem računu dobiš, je začetna brzina (V_{25}) tvojega izstrelka, izražena v metriških sekundah (m/sec).

Za različne kalibre je treba to brzino še popraviti tako, da za kalibre od 5·6 mm do 8 mm odbiješ 5%, a za kalibre od 9·3 mm dodaš do 10%.

Dasiravno velja Kohlrauschev obrazec v prvem redu za omenjene nemške smodnike, vendar se ga tudi mi lahko poslužujemo za naše (oziroma avstrijske) smodnike: malodimni št. 3 in št. 5 (M 92), ki smo nanje sedaj še navezani. O tem sem se osebno prepričal, računajoč za najvažnejše municije začetno brzino po zgornjem obrazcu, in jih izvršil z direktnim merjenjem brzine istega streliva s pomočjo preciznega aparata (hronografa Le Boulengé).

Pri teh poizkusih sem našel, da za »naše« smodnike, posebno za malodimni smodnik št. 3 in za kalibre do 8 mm ni potreba odštevati 5% od izračunane V_{25} . Vzrok je v večji progresivnosti nemških smodnikov. Za kalibre nad 8 mm je treba dodati 5–10% izračunane začetne brzine.

Vzemimo dva primera:

1. Puška Mannlicher-Schönauer mod. 1908 — 8 mm (natančneje 8·2 mm); naboj 2·80 g malodimnega smodnika št. 3; izstrelek ogivalen z delnim jeklenim plaščem v težini od 13·0 g (G. Roth Nr. 990). Naš račun je tedaj:

$$V_{25} = \frac{2\cdot80}{13\cdot0} \times 1700 + 290 = 0\cdot215 \times 1700 + 290,$$

$$V_{25} = 655\cdot5 \text{ m/sec},$$

in stvarno z aparatom merjena povprečna brzina je bila 652 m/sec, tedaj je samo 3·5 m/sec razlike. Na vsak način jako lep rezultat,

če pomislimo, da tudi najboljša in najskrbneje ter precizno polnjena streliva med poedinimi streli dajo razlike v začetni brzini do 10 m/sec (+ 5, 5 m više ali nižje) v seriji 10 – 15 streliv.

2. Za večje kalibre sem vzel v preizkušnjo Mannlicher-Schönauer, 9,5 mm. Naboj: malodimni smodnik št. 3; 3,40 g; izstrelak G. Roth št. 1065 v težini 17,5 g. Po gornjem računu imamo tedaj:

$$V_{25} = \frac{3,40}{17,5} \times 1700 + 290 = 0,1943 \times 1700 + 290,$$

$$V_{25} = 620,3 \text{ m/sec.}$$

Stvarno z aparatom izmerjena brzina pa je bila 650 m/sec, tedaj za okroglih 5 % višja, kar se z računom tudi dobro ujema, ako rezultatu dodamo 5 %.

Za še večje kalibre (do 11,5 mm) bi morali dodati več (do 10 %) izračunane brzine, vendar teh municij nisem računal, ker za naše lovske razmere niso prikladne. Izračunali smo tedaj začetno brzino (V_{25}), ki pripada naši municiji, n. pr. v slučaju pri Mannlicher-Schönauer, 8 mm, z navedenim nabojem.

Kaj imamo od tega, kaj nam koristi? Mnogo! Cel kup interesantnih stvari lahko s to številko (V_{25} , 655 m/sec) spravimo na dan. Ako pomnožimo kvadrat (V_{25}^2) te številke s težino izstrelka (v kilogramih) in kvocient delimo z dvojno količino privlačnosti zemeljske teže³, dobimo živo ali udarno silo (E 25), energijo našega izstrelka na 25 m pred ustjem cevi, in to izraženo v metrskih kilogramih.

$$E_{25} = \frac{V_{25}^2 \times I}{2g}, \text{ se glasi račun, to je:}$$

$$E_{25} = \frac{655^2 \times 0,013}{2 \times 9,81} = 284 \text{ mkg.}$$

S to številko nam je takoj mogoče, preceniti strelivo glede učinka na različno divjačino, ako se poslužimo mnogoštevilnih praktičnih izkustev, ki so ugotovila, koliko udarne (žive) sile je – seveda s primerno oblikovanimi izstrelki – potrebno, da najsigurneje, najhitreje in brez nepotrebne razmesarjenja uplenimo to ali ono divjačino.

V našem slučaju zadostuje živa sila skoraj za vso evropsko divjačino, pri dobrih streljih celo za vso – medveda, losa, najtežjega prašiča – kar morem potrditi iz lastnih izkušenj na prašiče in težke karpatske in naše jelene.

³ Pri nas je ta privlačnost (g) prilično 9,81 m.

Se precej zanimivih podatkov o svojem strelivu lahko izračunaš s številom V_{20} , za danes naj bo matematike dovolj. Pouditi ti hočem že gotove rezultate, brez izvajanja obrazcev, da rešimo glavno vprašanje, na katero razdaljo naj nastrelimo puško, če nam je začetna brzina izstrelka znana, da strelivo na najugodnejši način izkoristimo pri lovu na najpogostejšo divjačino, ki nam pride pred cev.

Kakor smo že iz prejšnjih člankov ter slike 1 in 2 videli, leti izstrelak, razen razmeroma kratke poti pred ustjem cevi, nad vizirno črto, dokler ne zadene v cilj, kjer mu je od vizirnih sredstev (grede, muhe, križca v daljnogledu) določeno, da se zopet seče (križa) z vizirno črto.

Nekoliko izza polovice te razdalje doseže izstrelak največjo višino nad vizirno črto v točki AT (slika 1 in 2 na straneh 236 in 237), in ta točka se imenuje vrhunec ali teme poti izstrelka.

Od višine črte AT — temena — zavisi, ali morem pogoditi cilj od gotove višine (divjačino) na vsaki točki, ki je med menoj in točko, kjer se vizirna črta in črta poti izstrelka sečeta.

Ta višina pa je odvisna v prvi vrsti od začetne brzine izstrelka. Čim večja je začetna brzina, tem hitreje leti izstrelak in tem manj je treba istega dvigniti nad vizirno črto — tem manjša je tedaj razdalja AT — teme — in s toliko večjo sigurnostjo smem streljati na cilje, ki niso nižje od črte AT na vsako razdaljo do točke, kjer se sečeta vizirna črta in polet, in celo nekaj dalje.

Da preidemo v prakso! Razdalja AT — temena nad vizirno črto je za eno in isto začetno brzino za vsako razdaljo, kjer se imata križati črta poti in vizirna prema, različna, in odgovarja svobodnemu padcu izstrelka v navpični smeri za dotično distanco.

Za strel na divjačino moramo izbrati teme poti tako, da se isto nikjer ne dvigne nad širino (vertikalno) ali višino cilja — v našem slučaju nad širino onega dela živalskega telesa, ki ga hočemo in moramo z dobrim, to je s smrtonosnim in hitro učinkujočim strelom zadeti.

Pri divjačini, ki nam stoji ali beži prek, je to krog, ki si ga moramo misliti načrtanega na lopatici in ki objame najvažnejše organe in najobčulljivejše dele telesa: srce, pljuča in hrbtenico.

Premer ali polmer tega kroga je seveda označen po velikosti divjačine same, in s tem je za »dobre« strele tudi že odločena razdalja, na katero je najugodneje nastreliti puško.

Vzemimo na primer, da ima ta »krog dobrih strel« pri srnjaku premer 16 cm, pri jelenu 30 cm, a pogoditi hočemo

srnjaka in jelena — seveda je to le ponižna želja — z vsakim strelom v sredino tega kroga na razdaljo, kjer se sečeča vizirna črta in črta polni izstrelka. Na vsako bližjo razdaljo, razen na ono kratko fik pred ustjem, bomo zadeli više, na daljo razdaljo pa niže.

To povišanje ali ponižanje pa ne sme biti nikjer večje, kot je polumer (radij) domenjenega kroga, sicer bi divjačino, če nam stoji n. pr. ravno na mestu, kjer je teme (vrhunec) poti našega izstrelka, nekoliko dalje od polovice vizirne razdalje — zgrešili.

Poznavajoč začetno brzino našega izstrelka in najvišjo dopustno mero temenu poti, moremo tedaj za vsako divjačino odrediti razdaljo, na katero moramo nastreliti puško, da nam v najvišji točki poti (temenu) ne uide in izmakne niti en strel iz »smrtnega« kroga.

Da te ne bom mučil z računanjem, podajam že izračunano tablico, ki nam kaže, na katero razdaljo smemo nastreliti puško z ozirom na znano nam začetno brzino in najvišjo dopustno pot izstrelka.

Najvišja dopustna pot v centimetrih	4	6	8	10	12	15	20
Nastrelna razdalja (v metrih) se dobi, če pomnožimo prvotno brzino (V_{25}) s faktorjem F	0·17	0·20	0·23	0·26	0·28	0·31	0·35

Ako vzamemo za naš primer Schönauer 8 mm s 655 m/sec začetne brzine in srnjaka z 8 cm, oziroma jelena s 15 cm polumera »smrtnega« kroga (najvišja pot, ki jo izstrelku dopuščamo), dobimo sledeče najugodnejše razdalje za nastrelitev puške:

1. za srnjaka $655 \times 0\cdot23 = 150$ metrov;
2. za jelena $655 \times 0\cdot31 = 203$ metre.

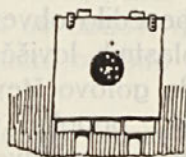
Praktični zaključek je tedaj ta, da moremo z omenjenim strelivom in puško streljati srnjaka do 150 metrov (200 \times) in jelena do 200 metrov (270 \times) na vsako razdaljo, brez bojzani, da bi zgrešili bližje stoječo divjačino vsled previsoke poti izstrelka. Pri jelenu bomo dovoljeno distanco streljanja — brez skrbi, da bi ga podstrelili — povečali do 300 korakov.

Za puškarja pa ima zgoraj navedeno dejstvo to dobro stran, da mu ni treba na primer nastreliti puške za srnjaka (Schönauer 8 mm, z malodimnim smodnikom št. 3) na 100^x in na 200^x, temveč samo na poslednjo razdaljo. Lovec nima nikake muke s postavljanjem druge vizirne pločice, niti ni prisiljen privijati na elevaciji daljnogleda, ker do 200 korakov na srnjaka in do 300 korakov na jelena, pomeri vedno točno v sredino »smrtnega« kroga, in bo zadel, če ima mirno roko!

Zgoraj omenjene razdalje in najvišje poti so preračunane za vizirno črto puške brez daljnogleda. Ako se strelja skozi daljnogled, se zmanjša najvišja pot še za polovico razdalje izmed osi puškine cevi in optične osi daljnogleda, in s tem se poveča naravno tudi distanca, na katero smemo puško za dofitčno divjačino nastreliti.

Vse, kar sem navedel, velja seveda samo za moderno orožje z veliko začetno brzino izstrelka in tej odgovarjajočo, izlegnjeno (razantno) pot, katero velja izkoristiti!

Smešno bi bilo, beliti si glavo s sličnimi računi in poizkusi za kak starinski možnar kal. 500 (12,7 mm) s črnim smodnikom. Tudi za spake, kakršnih je toliko, a po krivici — razširjena patrona 9,3/72 s črnim smodnikom in svinčnim izstrelkom, te vrste niso pisane, niti za nekatere naboje, ki imajo sicer zunanjo obliko modernega jakega streliva, a ga nerazumni ali pa solidnosti svojih pušk nezaupajoči puškarji prirejajo z malimi množinami smodnika, ki izstrelku nikdar ne more podeliti zadostne začetne brzine, zadostne žive sile in razantne poti, katere tri lastnosti naj odlikujejo puške, oziroma municije kot edino — lovsko prave!

Pohorska in nižinska zaokrožena lovišča.

Z ozirom na žalostno dejstvo, da so bili krasni gozdi v mariborski oblasli — na zelenem Pohorju — še pred nedavnim časom v lovskem oziru v kar najslabšem stanju, tako da so se starejši lovci z bridkimi občutki spominjali predvojnih časov, ko so se prelepa pohorska lovišča odlikovala po množini srnjadi in petelinov — celo divje koze niso manjkale na severnih pobočjih —, se je glavna podružnica S. L. D. v Mariboru odločila, da za vsako ceno popravi velikansko škodo, ki so jo imenovanim loviščem prizadeli vojna in povojne, še neurejene razmere.

Osobito v zadnjih dveh letih vojne, ko je potisnilo občutno pomanjkanje živeža morda tudi pravemu lovcu puško v roko, da je proti svojemu prepričanju redčil število srnjadi na Pohorju — divjih lovcev in izkoriščevalcev na tem mestu niti omenili ni treba —, je padal stalež divjačine vzdržema in tista proslula »prostost« v prvem povojnem letu je pobrala še prav mnogo onih ostankov, ki jih je »potreba« med vojno pustila.

Moralo je priti do učinkujočih ukrepov, krepkih lekov, da se ta pekoča rana izleči; organizirati je bilo treba zakupnike lovišč, gospodarje samolastnih lovišč, apelirati na njihova lovska srca in jim dokazovati, da je edinole štednja spas lovskega življenja na Pohorju.

Glavna podružnica S. L. D. v Mariboru (s posebno vnemo je deloval g. šum. nadsvetnik ing. Janko Urbas) je razdelila severno in vzhodno stran mogočnega, okoli 40 km dolgega pohorskega masiva v 7 okrožij, ki predstavljajo po svoji geografski legi, enakomernosti divjačine, sličnem značaju in lovnem načinu nekake celote. Stilizirala je besedilo obveze, ki naj bi jo vsi lovski zakupniki in lastniki samolastnih lovišč podpisali in se po njej ravnali. Obveza je določala gotovo število srnjakov, ki se smejo na gotovi površini odstreliti, popolno varstvo srn razen jalovk — celo za te so veljale stroge omejitve —, varstvo petelinov in gozdnih jerebov.

Obvezo so podpisali skoraj vsi zakupniki občinskih lovišč in lastniki samolastnih lovišč z malimi izjemami, ki jih je pa treba diferencirati. Nekateri niso podpisali iz brezbržnosti in najbrž iz sebičnih namenov, češ, iz lovišča je treba izbiti zakupnino in še nekaj povrhu, drugi iz razloga, ker so izdražili manj vredna lo-

višča iz narodnih ozirov za razmeroma visoke vsote in bi jih določila obveze v preveliki meri obremenjevala. Tretji pa — žalibog, da jih je malo in tvorijo skupino zase — so po večini lastniki samolastnih lovišč in niso obveze podpisali iz razloga, ker store v lovsko-kulturnem oziru še več, kakor jim nalaga obveza. To so nekateri konservativni veleposestniki. Ker njihova lovišča niso ograjena, vpliva stalež njihove divjačine brezdvomno ugodno tudi na sosedna lovišča.

Žalostno je pa dejstvo, da so se našli med onimi zakupniki, ki so z lastnoročnim podpisom pod obvezo obljubili, gojiti divjačino, tudi taki, ki določil niso vestno spolnovali, in celo taki, ki so kljub obvezi neusmiljeno mesarili. S temi slednjimi bo morala glavna lovška podružnica v Mariboru na podlagi obveznega članstva prav temeljito obračunati.

Kljub vsem tem nedostatkom in grehom moramo smatrati akcijo zaokroženih lovišč na Pohorju za uspešo.

Na seji Glavne podružnice dne 4. novembra t. l. je na zavedno vprašanje g. ing. Urbas izjavil, da se je stalež srnjadi na Pohorju znatno ojačil, da o kaki degeneraciji v loviščih ni govora in da prenese Pohorje mnogo večje število srnjadi. Divjačina degenerira le tam, kjer se pravilno ne goji in krmi. Isto je poročal g. načelnik prim. dr. Hugon Robič glede nekaterih lovišč nad Limbušem, isto poročajo pohorski lovski zakupniki in lastniki samolastnih lovišč.

Glavna podružnica si je nadela nalogo, da organizacijo v bodočem letu obnovi za nadaljnja tri leta, t. j. za dobo, ki bo zadoševala, da bo vsak pohod v pohorske gozdove pravemu lovcu nudil užitek in lovsko zadoščenje.

Neprimerno neugodnejša je situacija v zaokroženih poljskih loviščih. Glavna podružnica je storila potrebne korake, da se oživotvori primerna organizacija tudi za nižinska lovišča, ki kažejo skrajno potrebo, da se obnovi divjačini krv, da se ne uničujejo zajci v preveliki meri, osobito pa ne fazani in da se popolnoma čuvajo fazanke.

Brezbriznost, nezadosno zanimanje, nerazumevanje ciljev pravega lovlstva, morda sebičnost in dobičkaželjnost, gotovo pa dejstvo, da poteče v kratkem lovška doba za mnoga lovišča, so vzroki, da se premnogi zakupniki nižinskih lovišč te ideje o varovanju divjačine niso oprijeli. Obvezo so podpisali samo trije interesenti, in bilo bi pripravljeno storiti isto nadaljnjih šest ali sedem zakupnikov, medtem ko je v vseh petih okrožjih čez 30 zakupnikov, odnosno lovskih gospodarjev.

Glavna podružnica je sklenila, da ne odneha. Njena naloga bo v bodočem letu, da s pomočjo obveznega članstva izvede tudi to akcijo v prid in procvit pravega lovstva v mariborski oblasti in to tem bolj, ker je dobila od več strani poziv, da se izvede ta akcija vsaj v fistih okrožjih, kjer lovski lastniki ž njo soglašajo.

Fr. Starovaški:

Toppi.

(Črtice iz življenja lovskega psa.)

(Konec.)

Moker zajec.

Pozno jeseni je tako deževalo, da so hudourniki vsi polni drveli izpod Čavna v dolino. Neki dan zasmodim velikemu zajcu, ki pade smrtno zadel v vodo. »Aporf, Toppi!« zakličem in pes skoči za divjačino, a je ne prinese, temveč skače zdaj na to zdaj na ono stran hudournika, a zajec plava v dolino. Čuvaj Tone teče za njim, a medtem je Toppi vendarle pobral mokrega zajca in ga moško nesel nazaj v hrib. Ko mu ga vzamem, sede Toppi, si liže mokre usnice, se — smeji kakor takrat kolesarju, ko da bi hotel povedati: »Kaj takega pa še ni bilo, odkar Ti služim! Glej, kako dolgo, grdo žival si ustrelil!« — Kdor je videl premočenega zajca, ki se zdi tako dolg in suh, bo dal Toppiju prav, da se je smejal čudni prikazni.

Toppi pije vino.

Za osem dni se je zopet zjasnilo in novembra je bilo gorko in prijetno. Nad Bršljanovci pod Čavnomo se je ogrelo skalovje, da je bilo opoldne naravnost vroče in da smo počivali v senci pod velikim borom. Prigrizek nam je šel v slast, s pijačo smo

bili preskrbljeni, o tisto žel — ali nisem vedel, da se bodo studenci tam gori docela posušili in da bo moj dobri Toppi trpel žejo. Že sem hotel vstati in oditi tiste tri četrti ure do studenca, ki se ob največji suši ni posušil. Čuvaja sta se sicer ponudila, da gresta po vodo, ali poldrugo uro bi zvesta žival molela suhi jezik in trpela. Za poskušnjo namočim kos krušne sredice v — vino in ga ponudim žejnemu psu. Toppi voha, skače okoli kruha, pa zopet razširi prednje noge, laja, me pogleduje... »Aport, Toppi!« Pes vzame kruh in čuti nepoznano vlago v ustih, izpusti kos in ga začne lizati, naposled sne tudi kruh. Namočim še drugi kos in pes ga je izmuzgal, kruh pa izpljunil, češ: »Lačen baš nisem, toda žejen sem bil!« Vsi trije smo se od srca smejali, zlasti ko je pes začel veselo skakati in plesati. Pa mi boste govorili, da je pametno uživanje vina škodljivo! — Odsihdob je Toppi na lovu redno dobival svojo skromno merico te žlahtne vipavske kapljice.

Toppi gre v cerkev.

Pred več kakor 20 leti sem imel opravka pri gozdnem oskrbniku Predmejo nad Ajdovščino. Tedanji oskrbnik drž. gozdov je bil g. Roth, ki je bil pozneje v službi na Bledu in se je tam ponesrečil na lovu: njegov spremljevalec je z nabito puško in napehim petelinom plezal za g. Rothom. Po nesreči se je puška sprožila in krogla, namenjena gamsu, je zadela oskrbnika, da je obležal mrtev... Pri onem obisku Predmejo sem se čudil, da je g. Roth trpel v hiši starega, nadložnega psa, ki je nosil na sebi vsa znamenja starosti in obnemoglosti: trgalo ga je po kosteh, da se je kar zvijal bolečine, poln lišajev je bil, osivel, težko je dihal in še težje hodil... »Kako to, da se ne usmilitе uboge živali in je s kroglo ne rešite njenih muk?!« vprašam oskrbnika. »Imate majhne otroke in ako pes steče?!« — Da mi odgovori: »Da sem pogumen gozdar in lovec, sem mnogokrat dokazal v bojih z divjimi lovci in podobnimi lopovi, kjer se je šlo za življenje, a tako korajžen nisem, da bi svojega zvestega Lorda zastrupil ali ustrelil. Šestnajst let mi je bil moj — najboljši prijatelj in tovariš v samoti. Ne bom Vam našteval njegovih vrlin na lovu, ker to bi bilo predolgo, samo to naj povem, da mi je rešil dvakrat življenje in da mi je ženo obvaroval roparskega napada, ko sva bila prvo leto poročena. On ne pozna samo mojega klica, mojih kretenj, ne, Lord razume mojo besedo. V začetku meseca maja l. 1903. je prišel na petelina tržaški namestnik baron Goëss, pa sva morala prenočiti v Anini koči in žena je

ostala sama z osemnajstletno postrežnico. Pred odhodom sem pogladil psa in mu dejal: »Lord, ti ostaneš lepo doma! Varuj mi gospodinjo, ne pusti je ponoči iz postelje! Priden, Lord!« — Zlikovci so vedeli, da me ni doma, pa so hoteli vlomiti v hišo. Pes je začel glasno lajati, moja žena zakriči, kdo da je, pa se oglasi nekdo na verandi pred oknom: »Oh, gospa, tako mi je slabo! Ves dan sem delal v gozdu, zdaj pa ne morem naprej, ako mi ne daste malo žganja!« — »V gostilno pojdi!« — »Je že zaprta! Oj, kako me kolje! Usmilite se vendar, gospa!« — Žena vžge svečo in hoče v svoji dobroli dozdnevne delavcu postreči, ali pes je nikakor ni pustil iz postelje... Nato so roparji začeli lomiti okno in moja žena je prišla do prepričanja, da je več moških zunaj in da nimajo poštenih namenov. Pes se je besno zaletaval v okno, pa zopet pazil, da žena ne stopi raz posteljo. Soproga je začela klicati na pomoč in ustrelila parkrat s samokresom. Pes in streli so odgnali roparje... Stari Lord je zvesto gledal in poslušal gospodarja kot da bi hotel povedati, da se je vse tako zgodilo... V meni se je zbudil čut občudovanja in spoštovanja do zveste živali, pa se Lord še meni ni zdel več tako grd in star. —

Ta dogodek mi je ostal v živem spominu, pa sem hotel isto poizkusiti s Toppijem. Ko sem neki dan šel v šolo, sem rekel ženi zbogom in pes se mi je opletal med nogami. V šali rečem: »Toppi, jaz moram zdoma, ti pa varuj gospodinjico. Naženi vsakogar, ki bi hotel gospodinjici napraviti kaj žalega! Nikamor je ne pusti same!« Žena se je smejala, Toppi pa je hotel izraziti svoje veselje nad mojim zaupanjem z visokim skokom, kar pa se mu na glatkem podu ni posrečilo: zajokal je pri padcu, ker je bil silno občutljiv, a iz sobe ni šel. — Ko je bilo stanovanje pospravljeno — a to je bilo vsak dan že pred deveto — se je žena odpravila v cerkev, kamor je zahajala malodane vsak dan. Ni videla, da je šel pes za njo, ni opazila, da se je navzlic fiskani prepovedi izmuznil za njo v cerkev in potrpežljivo legel poleg njenih nog. Vse je šlo dobro, dokler ni cerkovnik v črni halji, z rdečim ovratnikom in takim pasom začel žvenkljati z nabiralnikom, nasajenim na dolgi palici... Toppi je postal nemiren, ker pač ni poznal moža z dolgo palico. Cerkovnik »mahne« s palico, moja žena da milodar, a Toppi zalaja in se zakadi v prestrašenega mežnarja. Ker so se druge gospe in ženice bale velikega psa, je morala moja soproga pred končanim opravilom iz cerkve in Toppi je z veselim skakanjem in hripavim lajanjem pripovedoval gospodinjici: »Vidiš, oni stari dedec te je z dolgo palico hotel naklestiti, pa te ni in te ne bo, kadar bom jaz blizu!«

Za raztrgano haljo sem pa dan potem rad odštel zahtevanih šest kronic. — Ko se je žena preoblačila, je ležal pes pred vrati. Medtem je nekdo pozvonil, hišna gre odpirat in češki žid Jelinek je hotel vstopiti. Mož je prodajal prvovrstno platno in moja žena je vsako leto kupila pečo, ako jo je potrebovala ali tudi ne. Toppi zagleda nepoznanega človeka, naovorjenega z veliko culo in bi se bil zakadil vanj, da ni hišna hitro zaprla vrat. Ko je žena izvedela, kdo da je in da ga Toppi ne pusti notri, je velela, naj pride Jelinek preko dvorišča v kuhinjo, bosta pa tam barantala, pa nista fisto predpoldne; pes zapazi senco neznanca skozi steklena vrata na hodniku, jih odpre in zopet nažene žida, da je bilo kaj... Šele drugi dan, ko sem bil doma, je mogel Jelinek prodati pečo, pa — mudilo se mu je vseeno...

Toppi ustavi splašeno kobilo.

Spomladi leta 1914. je bilo na Goriškem izredno mnogo ključnačev in jaz sem porabil vsako priliko za lov na te ljube, dolgo-kljune goste s solčnega juga. Neko popoldne takoj po kosilu sem vpregel pred lahki koleselj svojo Lucko. To Vam je bila sedemletna visoka kobila lipicanske pasme, temperamentna žival, ali malo plašna. Avtomobilom in tramvajem se je bila za silo privadila, a plašila se je pred mrtvaškimi vozovi — saj je imela prav! — in pred železnico. Tisti dan je hotela moja soproga z mlajšo hčerko obiskati svojo dobro mamico, ki je gospodinjala na Livišču, obsežnem posestvu blizu Gorice. Pes je skakal pred vpreženo Lucko, pa zopet na voz in nestrpno čakal, da gremo. »Vozi počasi in previdno, da nas ne zvrneš! Škoda, da Pep'č nima časa, njemu bolj zaupam! Veš, Lucka je muhasta! Ali je zavora dobra?« Take in enake sem moral slišati, preden smo šli...

Iz mesta smo prišli brez vsake nepravilnosti, ali zlomek je hotel, da je priropotal tržaški brzovlak baš, ko smo bili pod železniškim mostom pri »Rdeči hiši«. Kobila je mislila, da se most nad njo podira, sklone glavo, pa je varnostna verižica pod doljno čeljustjo malo pomagala, ko je splašena Lucka dirjala po lepi Rožni dolini. Zavrl sem kolo, nategnil vajeti, miril Lucko s klicanjem: hohoho, Lucka, hohoho! — Žena je kričala: »Ustavi, jaz grem domu! Saj sem vedela!...« Otroče je jokalo, Lucka pa v divjem begu naprej. Da je prišel še kak avtomobil nasprofi ali pa da sem zavozil ob cestni kamen! V tem strahu skoči Toppi z voza, skače in laja pred Lucko kot da bi jo kregal: »Mrha grda, siva, nehvaležna! Vsak dan dobivaš ovsu in sena, na

mehki slami ležiš, malo delaš — zdaj pa tako?! Česa se bojiš?!« — Pred naskoki Toppija je Lucka vzdignila glavo, jaz nategnem vaje in dobim žival v svojo oblast. Ošvrknem jo parkrat po lepem vratu, zakličem »hohoho, Lucka!« pa se je za silo pomirila, a navzlic temu se je tresla razburjenosti in komaj sem čakal, da odložim ženo in hčerko. Pri slovesu mi je dejala žena: »Drevi se vrnem z liviškim hlapcem! In še to Ti povem, da mi je Toppi ljubši kot dve Tvoji taki neumni kobili!...«

Toppijev poslednji junaški čin.

Zadnje dni meseca decembra l. 1914., ko so grmeli topovi na srbski in ruski meji in naznanjali pogin dvoglavemu avstrijskemu orlu, smo lovili visoko pod Čavnom na kotorne, kjer je bilo par kit, na katere sploh še nismo streljali. Poleg čuvajev Toneča, Franceča in »haspuoda« Tinčeta je bil na lovu še dr. Bruno L—o, mlad, navdušen lovec, ki sem ga vzel v družbo kot sozakupnika, ker mi moja ravnateljaska služba ni dala časa in možnosti, da bi se intenzivno pečal z loviščem. Poleg tega sem bil odbornik Rdečega križa in v bolnišnici je ležalo nad sto ranjencev in bolnikov, zato tudi tam ni manjkalo dela in skrbi. Dr. L—o je imel s seboj svojega resastega psa, ki je včasih slišal na ime Silo, še večkrat pa ne, ter sem oba s čuvaji vred poslal vrh borovičja; jaz sem pazil na jasi s Toppijem in mu spričo navzočnosti drugega psa nisem dovolil iskati. Oddali smo kakih 10—12 strellov, padli pa so le trije skalni jerebi. Naenkrat zakriči Tone: »Haspuod L., attenti, capriol! (pozor, srnjak!).« Ne vem, kaj je prignalo srnjaka v bližino naših pušk. Samo en rogelj je še imel nad uhlji, drugega je bil že odvrigel. Dr. L—o ga je imel na dvajset korakov, jaz bi bil mogel streljati s kroglo, pa se mi ni zdelo varno, ker so bili oni trije le 100—130 korakov nad menoj; čuvaji niso smeli streljati na srnjad, a dr. L—o ga je zgrešil!

S kukulom sem gledal za srnjakom, ki je v velikih skokih izginil med borovičjem. Silo ga je sledil kakih 50 korakov, pa je zopet pricapljal nazaj in legel. Ugotovil sem, da ni šel po skalovnatih stezah proti vrhu Čavna, nazaj tudi ne; da jo je bil ubral proti oseški meji ali pa nizdol, bi bil moral videti; sklepal sem tedaj, da je ostal v gornjem, redkejšem delu borovičja. Skličem lovce k sebi, da se pogovorimo glede pogona na srnjaka. Dr. L. pa sem dobro oštel, rekoč, da se na tako žival ne strelja, ako človek ni gofov, da jo zadene. Opravičeval se je, da je imel drobne šibre, da je bil nervozen, ko je zagledal divjačino

tako blizu itd. »Še medved bi pal, da mu iz kalibra 12 na dvajset korakov nasujete pest šiber pod rebral« mu očitam. Ukažem kratek odmor za prigrizek, požirek in cigareto med posvetovanjem. Napravim načrt, kako bi srnjaka zajeli in odkažem vsakemu svoj zalaz, sebi pa sem izbral znano stečino, kjer sem že večkrat zasmodil srnjaku in zajcu. V tem pa nisem pazil na Toppija, ki mi je neopažen izginil. Rezko zažvižgam, a šele za dobrih pet minut ga prikličem. Kadar je imel slabo vest, se je navadno zvalil na hrbet kot sem to prej povedal, a takrat je veselo skakal in na moje povelje sedel in si lizal brke in ustnice. Zdajci opazim, da ima belo liso na prsih okrvavljeno... »Kje si bil, Toppi, ti huncvet?« Toppi pa splazi jezik in težko diha: »Hahahahaha!« — »Ljudje božji, tu se je nekaj dogodilo! Vsi na odkazana čakališča!« rečem lovcem. Jaz sem hodil za Toppijem, ki je kazal pot, težko dihal in se jedva premagal, da ni odhiteł v dolgih skokih. »Počasi, Toppi! Po-ča-si!« sem ga opominjal. Vodil me je po skalovju in borovičju morda 300 korakov, kar obstoji kot pred kito jerebic: za veliko skalo pod brinovim grmom je ležal lep srnjak s pregriznjenim vratom, toda še živ, ker spričo mojega žvižganja in klicanja ni mogel Toppi docela izvršiti svojega dela usmiljenja. Močan sunek z lovskim nožem za filnik je končal srnjaku življenje... Psa pa sem ginjen objel in ga dolgo božal po lepi glavi kot da sem slutil, da sva zadnjič skupaj na lovu. Ko so na moj klic prišli lovci, smo ugotovili, da je imel srnjak par drobnih šiber v levem prednjem kolenu, kar ga je seve bolelo in močno oviralo na begu. Hiral bi bil in lisice bi ga bile raztrgale. Moj Toppi ga je rešil takega groznega pogina. Ta slučaj je tem bolj zanimiv, ker Toppija nisem jemal s seboj, ako sem lovil na srne.

Avgusta 1915 je prevzela vojaška oblast bolnišnico Rdečega križa v svojo upravo, pa sem še jaz bežal za svojo družinico, ki je bila odpoštovala že ob napovedi vojne. Med grmenjem topov me je vozil moj dobri Pep'č do Volčje drage. Lucka se je plašila, Toppi se je skrival pod moja kolena in žalosno — jokal, s Pepčem pa sva si skrivaj brisala solze, ker vojna je vojna in vsako slovo od doma je težko. Namesto ob osmih zvečer je odšel begunski vlak šele ob petih zjutraj. Pri slovesu sem objel zvestega Pepča, Lucko in Toppija. Psa bi bil rad vzel s seboj v begunstvo, pa mi tega niso dovolili. Na poti v Gorico nazaj so avstrijski vojaki »rekvirirali« voz in kobilo, Pepča, ki je celih 41 let služil pri naši hiši, in Toppija so ubili drobci granat, ko sta varovala moj dom. To

se je zgodilo dne 6. avgusta, par dni prej, ko so Italijani prvič zasedli Gorico. Pa še danes, tedaj po desetih letih, se z bridkostjo v srcu spominjam teh zvestih bitij, ki sta mi vsak po svoje služila zvesto in vdano.

V Gorici, dne 6. avgusta 1925.

VI. Kapus:

Kvatrna nedelja.

„Pa si že zopet streljal vstran!
in vsi smo se smejali.
‘Kako ti neki je prišel’,
smo vsi povpraševali.“

„Tako je mimo pridrvel
kot bi ga vragi gnali,
za njim pa braki kot vihar
so besni pridivjali.“

„Pa kakšna bila je pošast,
ko si tako preplašen?
Mogoče vraga videl si,
da si tako prestrašen?“

„Kot zajec je imel glavo,
na glavi dva rogljiča,
in rep je vlekel za seboj —
res, videl sem hudiča!

In te ga še ne veste vi,
da puška slabo strelja,
ker danes je začaran dan,
je — kvatrna nedelja.“

Dr. Avgust Muhda:

Ameriške vade za lov roparic.

Amerika je zemlja senzacij. Med senzacije spadajo tudi vade, ki so jih izumili Američani za lov roparic.

Vade, s katerimi smo vajeni loviti roparice, so po večini same na sebi težke, da jih moremo potapljati v globine, kjer stoje roparice. Če vade nimajo lasne teže, jih moramo obtežiti s svinčcem. Kakor splošno znano, obtežijo sulčarji piškurnik s svinčeno kapico, ker stoji sulec stalno na dnu in vade ne bi niti videl niti zagrabil, ako bi jo vodili vrhu vode. Blesivke so po večini lahke; obtežimo jih na ta način, da namestimo med predvravnico in vmesno predvravnico svinec, ki ima običajno ekscentrično obliko, da se ne suče. Obtež je tudi zaradi tega potrebna, ker neobtežene vade ne bi mogli metati na večje daljave.

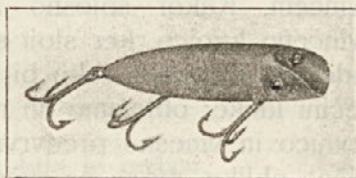
Iz tega vidika si lova roparic brez obteženja vade dosedaj sploh nismo mogli zamisliti. In vendar so prišli Američani na ženijalno misel, da love roparice brez obteži z vadami, ki plavajo na vodi. Vade so iz precej težkega lesa in imajo zadostno težo, da jih moremo z lahkim protom in tanko vrvico metati na velike daljave. Oblika vad je taka, da plavajo vedno s hrbtom navzgor kakor živa riba; v tej legi ostanejo tudi, če jih vlečemo po vodi ali proti curku. Prevlečene so z več plastmi trpežnega emajla in so različno barvane. Glava je često rdeče barve, život pa bel, svetlomoder ali rumen; često je tudi ves život rumen, odet z rdečimi lisami, zelen ali rumen in rjavolisast; sploh pa ni moči opisati in naštevati raznovrstnosti ni pestrosti barv, v katere so odete te vade. V Ameriki je bela barva vad najbolj priljubljena. Vada je kakor igračka. Ko sem čital reklamo teh vad v ameriškem ceniku tvrdke South Bend Bait Co. v South Bend (Indiana, U. S. A.), sem si takoj naročil dve taki vadi; preizkusil sem vado seveda takoj in sem imel ž njo izreden uspeh.

Vada je montirana z enim, dvema ali tremi trnki trojčki ali pa s trnki samci. Trnki so tako pritrjeni, da se dado po potrebi

izmenjati; to je zelo praktično, ker so vade precej drage; veljajo povprečno en dolar.

Praktična je vada zaradi tega, ker je lahka; zato ne potrebujemo težkih protov kakor za sulčjo lov, nego šibek, prožen prot s tanko vrvico in lahkim kolescem. Ker je vada lahka, mora torej biti tudi vsa druga oprema primeroma nežna. Če spustimo ali vržemo vado v vodo, plava na vodni gladini; če jo pa vlečemo k sebi, se potaplja in se vije ter pleše tik pod vodno površino zdaj sem zdaj tja kakor ribica, ki skuša ubežati roparici.

Lov te vrste (tik pod vodno površino) je posebno pripraven za plitve vode, osobito pa za vode, v katerih je mnogo trave in potopljenega grmičja. Vada se v vodi ne more zapeti ob korenine, skale ali ob travo, ker plava trajno blizu vodne gladine. Če jo pa nehamo navijati, pride sama na površino. Če torej zapazimo v vodi zapreko; kjer bi se mogla vada zapeti, nehamo za trenutek navijati in potegnemo vado počasi preko zapreke (grmičja, trave). S to vado je torej mogoče loviti v vodah, katerih

z drugimi vadami ne bi mogli preloviti. Osobito primerna je za lov ščuk, ki stoje, prežeč na plen, na plitvih prostorih, skrite med travo ali med potopljenim vejevjem. S to vado dosežemo tudi prostore, katerih z metanjem ne bi mogli doseči. Ker plava vada na vodi, jo moremo spustiti po vodi, da jo curek odplavi na prostore pod previsečimi drevesi, grmovjem ali pod mostove in jo nato potegnemo k sebi.

Kakor razvidno iz gorenjih navedb, je vada namenjena pred vsem za plitvejšo vodo, oziroma za ribe, ki ne stoje trajno na dnu. Za globlje vode izdeluje tvrdka vade, ki se potaplja ne toliko po teži, nego po pripravi, ki jo imajo na glavi. Kakor je razvidno iz slike, ima Pike-Oreno na glavi majhno lopatico; s pomočjo te lopalice se vada naglo potaplja. Posebno pripravi za lov v globinah so tako zvali South Bend Unterwater Minnows, ki so montirani z dvema turbinama, pri glavi in pri repu.

Vade — imenujejo jih »Oreno« — izdelujejo edinole v Ameriki, in sicer v različnih velikostih. Najmanjša vada se zove Fly-Oreno; vada je izredno lahka; mečemo jo s pernico. Opremljena je s trnkom dvojčkom in določena za lov postrvi. Nekoliko večji je Trout-Oreno za lov večjih postrvi; še večji je Bass-Oreno za

lov ameriških ostrižev in Pike-Oreno za lov ščuk. Vse te vade so primeroma kratke, pa precej masivne; tako meri n. pr. Pike-Oreno 7·5 cm, Trout-Oreno 4·5 cm, Fly-Oreno pa le 3 cm. Za velike ribe, kakor za tarpone, uporabljajo velike vade (Tarp-Oreno), ki merijo približno 20 cm; na take vade ujamejo ribe, težke 60 do 100 kg. V Ameriki love na manjše vade pred vsem ostriže, ki zrastejo v Ameriki več kilogramov težki in postrvi; v Nemčiji so začeli na »Oreno« loviti tudi sulce in z uspehom.

Za vse te vade dela tvrdka po vsem svetu veliko, in sicer prav ameriško reklamo. Posebno reklamo dela za tako zvaní Fish-Oreno. Kdor kupi to vado, dobi od tvrdke, oziroma od prodajalca garancijsko pismo, s katerim tvrdka jamči, da vrne stranki kupnino (nekaj čez en dolar), ako tekom enega leta ne ujame z vado nikake ribe. Fish-Oreno je najnovejši izdelek tvrdke in je posebno pripraven za lov v globokih vodah. Na glavi na ponikljano kovinasto ploščo, ki povzroča, da se vada zelo hitro potaplja (60 cm na sekundo). Če jo vlečemo po vodi, se zelo živo giblje kakor živa ribica. Vada meri 9 cm in je montirana z dvema trnkoma trojčkoma.

Tvrdka izdeluje tudi prote in kolesca, ki so vadi primerna. Američani mečejo manjše Oreno s kratkimi metavnicami, ki merijo približno 1·6 m in tehtajo 170 g; proti so lično in močno izdelani ter zelo trpežni, dasi sličijo bolj igračkam kakor sportni pripravi. Za metanje uporabljajo tanke vrvice in posebna kolesca. S temi kolesci mečejo na daljavo 30 m, dasi tehta vada le 20 g.

VI. Kapus:

Sulec.

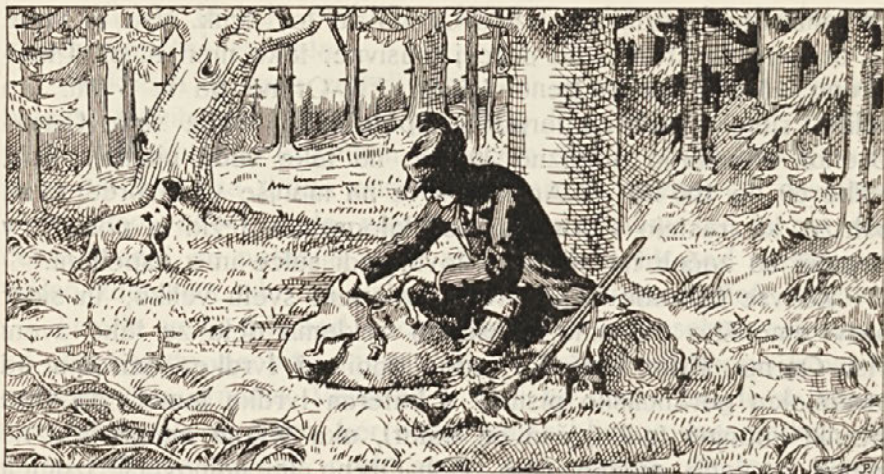
Pod jezom v zelenih valovih,
kjer divje vodovje drvi
in pljuska in pleše vrtinec,
v stekleni palači leži.

Oproda je vodnemu možu,
ki ima v globini svoj stan,
v zelenih kristalnih valovih —
tam ziblje se sleherni dan.

In kadar pa glad ga opomni,
'z globine v plitvine hiti,
na belih peščenih blazinah
prihuljen leži in preži...

Če ribica tjakaj priplava,
gorje ji — 'zgubljena je že:
kot strela v njo se zažene,
v meso zasadi ji zobe.

Å jaz ga pa bodem prevaral:
v ribico trneke djaj;
iz vode ga bodem potegnil,
za kazen — na raženj poslal.

Iz lovskega nahrbtnika.

Josip M. pl. Gorup se je podal dne 14. oktobra t. l. ob lepem vremenu v Mojstrano, odkoder je odšel drugi dan v dolino Vrata ter je bil najbrž namenjen kreniti preko Križkih Podov in Krnice v Kranjsko goro. Med turo, na katero se je podal sam, je gotovo zalezoval gamse, bodisi zaradi lova, bodisi da jih skicira.

Gorup se s planin ni povrnil in ga doslej niso našli. Domneva se, da se je ponesrečil ali pa ga je zalotilo neurje in mu je snežni metež onemogočil povratek v dolino.

Gorup je bil prvovrsten slikar lovskih živali, ki jih je kot pravi lovec temeljito poznal. »Lovec« je prinašal več let pomanjšane posnemke nekaterih njegovih proizvodov, ki jih je večinoma izdelal po opazovanjih divjadi v naravi. Uredniku je zagotovil, da bo tudi prihodnje leto prispeval slike za naše glasilo. Izdelati je hotel tudi novo naslovno sliko za list, in drugo.

Težko nam bo izhajali brez njegovega udejstvovanja in dragocenega sodelovanja. Na žalost moramo računati z dejstvom, da je pogrešani pustil svoje mlado življenje v planinah. V proizvodih svoje slikar. umetnosti pa bo živel dalje.

Osvežitev lovišč z živo divjačino. Lovska zadruga je nabavila v svrhu osvežitve krvi divjačine v loviščih Slovenije pomladi l. 1925. v okolici Ptujja 10 fazanov in 12 fazank. Iz Ulma ob Donavi pa je prejela začetkom junija 200 fazanjih jajc.

Fazani kakor jajca so se oddali interesantom lovišč ljubljanske oblasti.

V letu 1926. se je nabavilo iz lovišč graščine Dornova pri Ptujju 80 fazank in 20 fazanov;

iz lovišča Krčevina pri Ptujju 80 fazank in 20 fazanov;

iz lovišča družbe Ježica 84 jerebic;

iz Češkoslovaške 66 jerebic, 20 fazank in 6 fazanov;

iz Francije 100 fazanjih jajc.

Ta divjačina se je oddala interesantom lovišč ljubljanske in mariborske oblasti ter Hrvaške in Dalmacije. V obeh letih se je nabavilo torej skupaj:

248 fazank in fazanov, 300 fazanjih jajc in 150 jerebic.

Divjačino je prevzelo in izpustilo v lovišča 30 zakupnikov Slovenije.

Lansko leto spuščeni fazani so se prav dobro razmnožili. Glede razposlanih fazanjih jajc pa so bili pri vrljenju različni rezultati. Opazilo se je,

da za valjenje ni na razpolago primer-
nih kokoši.

Pred enim letom je bila dobava žive
divjačine zelo otežkočena in draga,
tako da se je denarna podpora, s ka-
tero je razpolagala Lovska zadruga,
porabila za kritje dobavnih stroškov in
za razliko med nakupno in prodajno
ceno. Istotako so bile cene tudi za le-
tošnje pomlad visoke. Popustile so šele
koncem sezone, ko je dobila L. Z. dobre
zveze z inozemstvom. Največ skrbi in
dela je bilo z dobavo živih zajcev, ki
jih ni bilo mogoče dobiti ne v tu- in
ne v inozemstvu.

Ugodna poročila glede teh so prihajala
koncem lanskega in začetkom le-
tošnjega leta iz Prekmurja, češ da je
tam zajcev v izobilju. Isto je potrdil
tudi zastopnik podružnice S. L. D. v
Murski Soboti na občem zboru S. L. D.
dne 6. januarja 1926. Ko je bilo vse pri-
pravljeno za dobavo in prevoz istih, je
preprečila lovljenje povodenj. L. Z. je
bila vsled tega primorana, obrniti se v
inozemstvo, kar pa se je radi poznega
časa in visokih cen izkazalo kot brez-
uspešno.

Istotako se niso mogli dobaviti zajci
s Ptujskega polja. Šele s podzakupom
lova v Krčevini pri Ptujju je pridobila
L. Z. bogato lovišče. Vendar ni mogla
uveljaviti pogodb, ker sresko pogla-
varstvo ni priznalo tega podzakupa.

L. Z. uvideva, da je treba za bodoče
leto usmeriti vse sile dobavi živih zaj-
cev. V loviščih ljubljanske oblasti se
opaža, da zaostajajo zajci v rasti ter
da se širijo med njimi razne bolezni.

Da pa bo L. Z. tej nalogi kos, prosi
vse merodajne činitelje, da jo pri tem
težkem delu podpirajo, tako moralno
kakor materialno.

Osvoboditev takse po tar. post. 1.
Središnja uprava saveza lovaških udru-
ženja v Beogradu in v njej učlanjena
društva so vsled rešenja ministrstva za
finance, br. 85.785 in 106.300 iz l. 1926.
oproščeni takse po tar. post. 1. zakona
o taksah za vloge in prošnje.

Lovske karte za leto 1927.

Predpisi za izgotavljanje lovskih kart
ostanejo isti, kot so bili za leto 1926, in
sicer:

Nove lovske karte veljajo za čas od
1. januarja do 31. decembra 1927.

Za vse vrste lovskih kart (izvzemši
člane vladarskega doma) se plačuje
enotna pristojbina 15 Din za Oblastni
lovski zaklad.

Vsaka lovska karta se izgotavlja le
za eno osebo in velja le za določeno
osebo ter se ne da prenesti na drugo
osebo. Izgotavljali bodo lovske karte
sreski poglavarji, odnos. pristojni mest-
ni magistrat, in sicer sledeči dve vrsti:

I. Državne lovske karte:

1. Za lastnike in zakupnike
lova in za njih goste.

Vsi plačajo razen pristojbine 15 Din
za Oblastni lovski zaklad po tar. post.
101. a) taks. zakona te-le takse v kolkih:

Ako lovijo brez psa . . .	kolik	30 Din
" " z 1 psom . . .	"	40 "
" " z 2 psema . . .	"	50 "
" " s 3 ali več psi . . .	"	60 "

(Opozarja se na deželne zakone, ki
določajo, komu se sme izgotavljati lov-
ska karta.)

2. a) Za diplomatske in konzularne
uradnike (če niso naši državljani) po
vzajemnosti, razen častnih konzulov.

b) Za držav. šumarske nameščence
(zaprisež. čuvaje glej pod II.)

Za lovske karte, izdane tem osebam
(2 a in b) se plačuje le pristojbina 15 Din
za Oblastni lovski zaklad, kolkovne ta-
kse pa so v smislu pripombe 6., točke c)
tar. post. 101. a) taks. zakona popol-
noma oproščene.

3. Lovska karta za slušatelje vseh
gozdarskih šol (visokih, srednjih in
nižjih).

Za njo se plača pristojbina 15 Din za
Oblastni lovski zaklad; kolkovne ta-
kse je v smislu prip. 7. k tar. post. 101. a)
taks. zakona za ¾ oproščena.

To vrsto lovskih kart izgotavljajo sreški poglavarji, oziroma mestni magistrati slušateljem (dijakom) vseh šumarskih šol, ako se primerno izkažejo.

Glede mladoletnih veljajo obstoječi predpisi deželnih zakonov.

II. Lovska karta za zaprisežene lovske čuvaje.

Pristojbina za Oblastni lovski zaklad znaša 15 Din.

Kolkovne takse je v smislu prip. 6., točke c) k tar. post. 101. a) taks. zakona popolnoma oproščena.

Izgotavlja se v smislu zakona z dne 28. februarja 1922 (Lr. I. št. 419 ex 1922) na zahtevo lastnika ali zakupnika lova.

Ta karta velja samo za tista lovišča, za katera je izdana.

Pismene ali protokolarne prošnje lastnikov ali zakupnikov lovišč morajo biti po tar. post. 1. kolkovane. Ako se prošnje stavijo ustmeno in se ne jemljejo na zapisnik, ni treba plačati kolka.

Dnevne lovske karte se ne bodo izgotavljale, tudi tedaj ne, če bi kak gost ali inozemec hotel loviti samo en dan. Isto tako ni izdajati takse prostih lovskih kart pastirjem in poljskim čuvajem.

Kdor hodi na lov brez lovske karte, je kazniv po predpisih lovskih zakonov. Poleg tega pa prihaja v poštev zakon o taksah, ki določa kot kaznen petkratni znesek neplačane takse. (Tar. post. 101 a), prip. 4. taks. zakona. Ing. A. Š.

Cerknica. V našem lovišču se je opazilo v tekoči lovski seziji, kljub temu, da smo pričeli z odstrelom zajcev 1 mesec pozneje, veliko manj te divjačine, kakor preteklo leto. In še ti, kar jih je padlo, so bili po večini v rasti zelo zaostali. Mnenja smo, da je temu krivo deževno spomladansko in poletno vreme. Gotovo pa so k temu tudi pripomogle lisice, ki so se letos pojavile v lovišču zopet v večjem številu. Da kolikor mogoče obvarujemo lovišče, je sklenil naš lovski klub, da s 1. decembrom zabrani lov na dolgouhce z istri-

janskimi braki. Strogo je zabranil tudi zalaz istega po sveže zapadlem snegu. Po navadi se v takih slučajih postreli več zajcev, kakor na brakadah. Vsi lovski mejaši so se naprosili, da po možnosti tudi oni ukrenejo take prepovedi v zaščito zajcev, ker, kakor se čuje, zajcev tudi v nobenem sosednih lovišč nimajo preobilo. O.

Prvo sljuko sem videl letošnjo jesen 5. oktobra v Medjem dolu (Karavanke) v višini 1400 m. Isti dan sem videl v Stolu drugo, morda za 100 m više. Tekom meseca oktobra sem videl, kakor tudi lovci, še več sljuk v gorovju, medtem ko v dolini ni bilo opaziti nobene. Koncem oktobra je na Poljevcu lovec na enem mestu prepodil 5 sljuk — v višini 1300 m. Šele 6. novembra smo prepodili niže v majhnem gozdičku sredi peščenih, golih plazov sljuko in 20. novembra zopet na istem mestu. Komaj 200 m niže v dolini, kjer so ob deževju močvirni travniki, ni bilo videti nobene. V celoti je Gorenjska zelo revna na sljukah in sploh na pticah, ki popotujejo, ker očitno ta gorovja niso prikladna za prelet. Če se pa sljuke pojavijo, je znano, da jih pretežna večina ostaja v legah nad 1000 m morske višine. Včasih se zgodi, da jih je po planinskih pašnikih videti na večernem spreletu prav mnogo. To pa je redko, ker tudi redko kdo v jesenskih dnevih po zapuščenih planinah slika za sljukami, in če je lovec v gorah, po navadi z risanico zalezuje dlakasto divjačino in vse prej kot sljuke po planinah, ki so jeseni tako žalostno mrtve, da je najbrž strah še same divjačine.

Po mojem mnenju te sljuke v planinah ostajajo le kratek čas, nekaj dni, zaradi počitka in odletajo proti jugu preko ozke Savske doline, ne da bi se spuščale v nižje lege, ker gotovo instinktivno čutijo, da ni zanje pripravnih prebivališč, močvirij, manjših logov itd. Vsled tega je prikazen te ptice v dolini še redkejša, kot bi sicer bila, da jih večji del pri selitvi ne ostaja v višjih legah naših gora. M. Š.

Kvatrna nedelja. Te presnete kvatrne nedelje! Pa najsi bo pozimi, naj bo jeseni ali tudi pomladi, kadar že hoče, na ta dan ima vrag vedno svoje kremplje vmes. Izgleda, kakor da je že prastari črnc, tisti stari šepce, ki je na levo nogo šepal in na desno oko škilil, v koledarju določil, da se morajo vsi vrage na kvatarno nedeljo posvetiti samo lovcem in lovstvu.

Letos je bila taka nedelja v Kokri. Dva tesača, ki sta ves teden težko delala, sta sklenila lepo majsko kvatarno nedeljo preživeti v uživanju proste narave in njenih čarov. Spomnila sta se lepih mladih dni, ko sta se šetala po domačih gajih in trgla cvetje in odšla sta trgat šmarnice. Ko sta imela že vse polno dehtečega cvetja, sta sedla v senco in jela vezali šopke, pri tem pa srkala sladko kapljico. Kar eden utihne in gleda v bližnji rob. Tudi drugi postane pozoren in oči obeh obstanejo na srnjaku, ki se jima bliža.

»Ali ga vidiš!«

»Seveda ga vidim, bodi miren, ko pride blizu, ga bom s palico!« je šepetal drugi.

Stisnila sta se v travo in čakala. Medtem se jima je srnjak približal in Janez je zamahnil. Ker je srnjak pravočasno odskočil, ga je seveda zgrešil. Toda glej ga spaka, srnjak se trenutno okrene in se s tako jezo zažene v napadalca, da ta ni imel prilike ponovno zamahnuti, marveč je dobil tako močen sunek v trebuh, da je izgubil ravnotežje in se povalil v precej strmi jarek. Takoj nato se je zaletel srnjak še v Joža, ki je jel ves preplašen klicati na pomoč in se parkrat prekrizal. Možakarja, katerih se je polastil strah, sta jo brzih nog odkurila. Bežala sta, kar so jih noge nesle, a srnjak za njima, do bližnjega razpočja. Tam jih je srnjak zapustil, ubral je pot proti domu. Bil je že lačen in zljubilo se mu je žganec, ki jih vedno dobiva pri svojem gospodarju za priboljšek. Junaka, ki nista vedela, da je to udomačen srnjak, sta vsa preplašena pribežala v dolino, seveda brez

cvetja in vsa prestrašena pripovedovala, da nikdar več ne pojdeja na kvatarno nedeljo v gozd, ker to je dan, ko so vsi vrage v gozdu in da ta srnjak ni bil nihče drugi, kot stari vrag.

VI. K.

Prof. Franz Valentinitich: Das Haselhuhn. Vollständig neu bearbeitet von A. Baron v. Krüdener. Leipzig. R. Eckstein Nachf. 1925. 8°, 196 str. — L. 1892. je izdal graški prof. Fr. Valentinitich to monografijo o gozdnem jerebu. Znani nemški strokovnjak za gozdne kure, zdravnik dr. Wurm v Teinachu je ocenil knjigo v lovskem časopisu »Der Weidmann« 1892, 125, naštevši vse hibe, ki se nanašajo na takozv. nemško lovsko govorico. Šele v odgovoru na Valentinitischevo protikritiko je priznal strogi dr. Wurm v stvarnem pogledu, da je knjiga pisana z vnemo, največjo pridnostjo in neprekosljivo vestnostjo ter da je pisatelj zbral dosedaj še nedoseženo gradivo, ki obravnava vsa nerešena vprašanja o gozdnem jerebu, o njegovem življenju in o lovu. (»Der Weidmann« 1892, 205.) — Prireditelj druge, popolnoma predelane izdaje našleva motive, ki so po sporazumu z Valentinitichevimi dediči privedli do te izdaje. Z neprikritim zadovoljstvom moramo tej izdaji priznati vse omenjene vrline prve izdaje, posebno še, da so v njej razvozlane vsa vprašanja razen o golitvi in po njej nastopivšem perju (str. 24). Ker je poleg dobre vsebine tudi zunanja oblika lična ter cena (60 Din) ni pretirana, priporočamo knjigo vsem našim jerebarjem. — Žal, da je na strani 38. precej tiskovnih pogreškov, ki so tem neprijetnejši, ker se nanašajo na slovanske znanstvene soznačnice. Meslo jarzabek je prav: »jarzabek«, mesto »gluszec« je pravilno »gluszec«. Slovenski izraz »jerobica« je popraviti v »jerebica«, »volika« v »velika«, nadaljnji nazivi so: leščnikarica, leščarka, orehovka, »gojzдна kusa« je pač »gozдна kura«. Poleg hrvatsko-srbskih imen navaja »dalmatinska«: »pokoska« mesto »pokoška«. Hrvatsko-srbska imena, med katero spadajo tudi

»dalmatinska«, so: lještarka gluha, kokoška gluha, divlja kokoška, jarebica, šumska jarebica, lješkaska trčka, kokoška. Za preizkušnjo madžarskih, letiških, finskih in drugih nazivov nimam pri roki potrebnega slovsiva. —b—

Tekmovalno streljanje v Zagrebu. Ob proslavi 50 letnice obstoja Jugoslovenskega šumarskega združenja so priredili Zagrebčani veliko tekmovalno streljanje. Udeležili so se ga v veliki množini strelci iz vse države, večino daril pa so odnesli Slovenci.

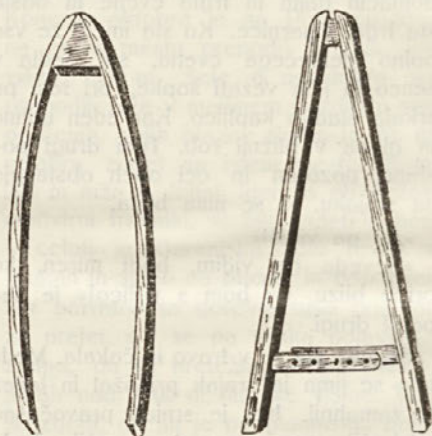
Udeleženci so streljali v tri vrste lovskih tarč in v novo uvedeno mednarodno tarčo na 300 m. Prva je bila na vrsti lovska tarča na 100 m. Streljalo se je prostoročno brez vsakih pripomočkov. Tu je bil prvi dr. Šibenik iz Samobora, drugi ing. Pirčić, tretji Lud. Borovnik iz Borovelj in sedaj trgovec s puškami v Zagrebu, četrti g. Igalfy, peti pa zopet Slovenec Andrej Maver, puškar v Zagrebu.

G. Maver, ki se udeležuje tudi naših strelskih tekem v Ljubljani in je pred tremi leti za leto dni priboril prehodno darilo S. L. D., pa se je nato posebno odrezal pri tarči na stoječega srnjaka na 100 m; dobil je prvo darilo. Drugo darilo je pri srnjaku prejel g. Ugrinić, tretje pa stud. phil. Hajnrihar iz Škofje Loke, ki je bil v Ljubljani na drugem mestu; četrto darilo je pripadlo akad. slikarju in znanemu slovenskemu strelcu Gorupu, peto pa puškarju Smoletu iz Kranja.

V tarčo bežečega merjasca je najbolje streljal g. Majcen, drugi za nim je bil dr. Šibenik, tretji g. Jesensky, četrtili Borovnik in peti zopet g. Gorup. Pri mednarodni tarči je bil končni izid nastopen: Prvo darilo si je priboril znani drž. strelski mojster dr. Görög z Osijeka, drugo Maver, tretje Kanič, četrto dr. Peťanjek, peto Popović, šesto Basaj in sedmo zopet Borovnik. — Vsi naši strelci, ki so se udeležili streljanja, so se torej držali častno. Po »Jutru«.

Navodila za pripremo in sušenje kož divjačine. Za dobro kakovost kože

je posebno važno, da se divjačini, čim je poginila, nemudoma odere koža, kajli že po nekaj urah začenja proces gnitja. Temu je predvsem podvrženo lasišče in posledica je, da se dlaka več dobro ne drži usnja ter izpada. Kako se vrši odiranje kože, je več ali manj že splošno znano. Za zadnjih nogah se koža prereže in povleče živali preko glave. Posebno pa je treba paziti, da se repna kost do skrajnega konca izloči in enako tudi nožne kosti do krempljev. Pri sušenju je posebno važno, da se prepreči vsako delanje gub; zrak mora imeti povsod neoviran dostop. Koža se suši najprej z usnjem ven obrnjena, na zraku;

Št. 1.

Št. 2.

izključeno je vsako hitro sušenje pri peči. Vsled premočne toplote bi se namreč stopila v koži vsebovana maščoba in zato bi usnje v poznejši predelavi razpadalo. Ozki pas usnja, ki ostane po izločitvi repne kosti, je najbolje, če se izpolni s kosom papirja, prav tako šapce, ako jih nočemo napeti z lesenimi klini. Kadar je koža najbolj suha, jo obrnemo z dlako ven. Z obrniljivo se pa ne sme predolgo čakati, sicer postane koža presuha in se le težko da še obrniti. Kože se suše ali na nalašč za to vrezanih deskah ali s pomočjo posebnih napenjačev za kože.

Slika števil. 1 predstavlja vrsto napenjača, ki se izkazal kot zelo praktičen. Dolžina znaša približno 90 cm. Oba

kraka (stranici) sta v resnici ravna in prikazuje slika samo njih prožnost v upognjenem stanju. Zato mora biti ta napenjač napravljen iz prožnega lesa.

Slika štev. 2 predstavlja napenjač, ki ni prožen. Njegova prednost je, da je bolj trden, vendar pa ne napne kože tako močno, kot prožni napenjač.

Oba napenjača sta tako enostavna, da jih more napraviti skoro vsakdo sam; kdor sam ne zna, naj jih naroči pri mi-zarju. V Nemčiji velja komad približno 15 Din.

Vsa eventualna detaljna navodila dajeja rade volje Ljubljanski velesajem ali Lovska zadruga v Ljubljani

Lovski dom. Poleg ohranitve enotne organizacije S. L. D. je zahleva po lastnem Lovskem domu po mojem mnenju najnujnejša zadeva celokupnega lovstva. Lastni Lovski dom je pogoj vsakega napredka na polju lovstva. Res je sicer, da se je Lovska zadruga ustanovila edino v ta namen, da pripomore slovenskemu lovstvu do lastnega doma in priznati moram, da deluje Lovska zadruga pod spretnim vodstvom ing. Frana Tavčarja, blagajnika ravn. Zupana in tajnika prof. Žmitka vztrajno in požrtvovalno v smislu začrtanega programa, res je pa tudi, da je baš vodstvo Lovske zadruge spoznalo, da je Lovski dom, ki je cilj Lovske zadruge, hkrati tudi pogoj povsem uspešnega delovanja Lovske zadruge. Slednja rabi skladišča za lovske potrebščine, za kože, za sol, rabi prodajalno za lovske potrebščine, prostore za začasno nastanitve žive divjačine, prostorov za sejme za kože in drugo. Kakor za Lovsko zadrugo, tako neobhodno potreben je Lovski dom za S. L. D. in za številne klube, ki so v bistvu avtonomni, vendar pa tako tesno združeni s S. L. D. kakor Lovska zadruga, recimo Klub ljubiteljev pičarjev, Klub ljubiteljev brakov, Klub jamarjev itd. Vsa ta društva in klubi osebenjujejo od slučaja do slučaja in vsak zase po zasebnih ali gosliniških bolj ali manj pravnih prostorih. S. L. D. si je sicer nabavilo za drag denar začasni prostor

za knjižnico, nima pa lokala za društvene seje, za predavanja, za čitalnico, za event. poučne tečaje za lovske čuvaje, za ankete i. dr. To osebenjkovanje lovskih društev, družb, klubov in zadrug, ta raztresenost v delovanju lovcev Slovenije na širnih poljanah lovstva pa, žal. podpira v precejšnji meri ono stremljenje po individualnem, skoraj separatnem udeleževanju, ki je tako bistvena in pa tako nevhvaležna lastnost slovenske duše. Edino Lovski dom bi mogel ustvariti in pa ohraniti one tesne stike med lovci Slovenije, ki so neobhodno potrebni za povzdigo lovstva. Lovski dom bi pa pripomogel S. L. D. poleg duševnih tudi do onih materialnih dobrin, ki so za vsestranski napredek potrebne. Zato menim, da bi bilo umesno, da skliče S. L. D. ali Lovska zadruga sedaj ob koncu starega in pričetku novega leta ankele vseh lovcev Slovenije, ki naj bi se bavila z vprašanjem, kako bi naj prišli lovci v najkrajšem času do lastnega Lovskega doma. M. Hafner.

»Lovska zadruga« v Ljubljani si je zagotovila za prihodnje leto večje število živih poljskih jerebic in fazanov iz Češkoslovaške. — Da more to naročilo pravočasno realizirati, prosi vse, ki nameravajo spomladi 1927 spustiti v svoja lovišča živo divjačino v svrhu osvežitve krvi ali za zaploditev, da sporoče Lovski zadrugi število jerebic in fazanov.

Glede zajcev Lovska zadruga za prihodnje leto še ni prejela nobenega določenega naročila. Na naročila po 25. decembru t. l. se ne bo mogoče več ozirati. P. Z.

Lovski ples priredi v Ljubljani S. L. D. dne 2. februarja 1927 v prid »Zelenemu križu«. Na to prireditve se podružnice S. L. D. že sedaj opozarjajo. — Podrobnejše vabilo objavimo v januarski številki »Lovca«.

Nagrada. Alojzij König, lovski čuvaj v revirju g. Otona Pollacka v Stari cerkvi je prejel za dne 29. okt. 1926 ustrelnega volka nagrado 400 Din iz središtev oblasnega lovskega zaklada. — Ivanu Eppichu, posestniku v Klečah, pa

je bila priznana nagrada 500 Din za dne 14. novembra 1926 v lovišču Mala gora ubito volkuljo; ta znesek je odstopil g. Eppich »Odboru za pokončavanje volkov v Kočevju«.

Sejem za kožuhovino v Ljubljani.

Koncem meseca januarja 1927 priredi Lovska zadruga v zvezi z Ljubljanskim velesejmom na velesejmskem prostoru običajni vsakoletni sejem za kože divjih živali. — Opozarjamo vse lovce, da najbolj prodajo divje kože na teh sejmih in naj jih ne oddajajo poprej raznim prekupčevalcem. Lovska zadruga ima direktne zveze z inozemskimi odjemalci, ki plačujejo svetovne cene. Vsa priridev je zasnovana širokopotezno in se bo izvršila v velikem stilu. — Seveda pa mora biti zbranega precej materiala, ker samo tako je mogoče povabiti na nakup inozemce. Za par slo lisic ne privabimo nikogar v Ljubljano. Zato je dolžnost vsakogar, da pošlje vse kože na naslov: »Divja koža — velesejem«, ker samo v složnosti in medsebojni podpori je moč in lastni dobiček.

Pri tej priliki opozarjamo vse lovce, da dobro in pravilno posuše kože. Ne sušite jih na peči, ampak na zraku. Kožo je treba dobro napeti in očistiti. Dobro posušena koža je vredna še enkrat toliko kakor slabo posušena iste kvalitete.

Omenjamo še, da dajemo na kože takoj pri prevzemu predjem tudi do 60% vrednosti, kar bo prišlo prav zlasti poklicnim lovcem, ki se bore z materialnimi težkočami.

Vse detaljne informacije daje urad velesejma.

»Lovec« — letnik 1926 in nekatere prejšnje letnike morejo nabaviti novi člani in naročniki pri blagajniku S. L. D.

Lovi krajevnih občin Sinji vrh, Vinica, Gradac in Griblje se bodo oddali v sredo dne 29. decembra 1926 ob 9 dop. pri sreskem poglavarju v Črnomlju v zakup za dobo 5 let, t. j. od 1. januarja 1927 do 31. decembra 1931. — Dražbeni in zakupni pogoji so na vpogled pri sreskem poglavarju v Črnomlju med uradnimi urami.

Članarina S. L. D. za leto 1927

bo znašala kakor letos: Din 50.—. Zapriseženi lovski čuvaji in zapriseženi gozdni čuvaji plačajo samo Din 25.—. Izven Kraljevine S. H. S. znaša članarina Din 100.—.

Kdor postane član šele po 31. decembru 1926, plača poleg članarine še Din 25.—, zapriseženi lovci pa Din 12.50 v pisnine.

»Lovec« bo izhajal enkrat na mesec. Člani bodo dobivali list brezplačno. —

Da more društvo določiti naklado letniku 1927, je potrebno, da vsak član takoj poravna članarino za leto 1927. V to svrhu je priložena poštna položnica.

Članske izkaznice prejmejo oni priglašenci, ki so poravnali članarino ter jih je glavni odbor sprejel za člane.

Slov. lovsko društvo.

Iz ribarske mreže.

Zveza sportskih ribarskih organizacij kraljevine SHS. Dan 22. avgusta 1926 je važen mejnik v zgodovini sportnega ribarstva naše kraljevine. Ta dan se je ustanovila v Zagrebu zveza ribarskih sport. organizacij Jugoslavije.

Da si bodo čitatelji »Lovca« o ustrojstvu Zveze na jasnem, naj na kratko omenim temeljne točke zveznih pravil.

Sedež Zveze je v Zagrebu.

Redni člani Zveze morejo poslati le sportna ribarska društva ali pokrajinske zveze ribarskih društev. S pristopom obdrži včlanjeno društvo svojo samostalnost. O sprejemu člana odločuje Zvezni upravni odbor z dvetretjinsko večino glasov. Proti temu sklepu je dopusten priziv na skupščino delegatov.

Organi zveze so: skupščina delegatov, upravni odbor in pregledniki računov.

Skupščina delegatov je najvišji organ Zveze; ona je zbor delegatov rednih članov (društev). To skupščino sestavljajo: 1. po dva delegata vsakega rednega člana, 2. predsednik, podpredsedniki in tajniki Zveznega upravnega odbora, 3. predsedniki, podpredsedniki in tajniki vsakega, v zvezi včlanjenega društva, 4. člani upravnega odbora Zveze, 5. častni člani. Delegati društev (pokrajinskih zvez) imajo na skupščini delegatov toliko glasov, kolikor članov ima organizacija, ki jo zastopajo. Člani pod 2. imajo po en glas, člani pod 2. do 4. nimajo glasovalne pravice, člani pod 5. pa imajo posvetovalen glas.

Skupščina delegatov se sešane redoma enkrat na leto, najkasneje do

1. decembra. Izredna skupščina se skliče, ako se pojavijo neodložljivi in važni posli ali ako to zahteva polovica rednih članov. Skupščino skliče v vsakem primeru Zvezni odbor. V delokrog skupščine spadajo predvsem volitve zveznih funkcionarjev in določevanje letne članarine.

Zvezni upravni odbor je dvojen, širši in ožji. Ožji odbor sestavljajo predsednik, prvi podpredsednik, prvi tajnik, prvi blagajnik in dva namestnika; ti morajo stanovali na sedežu Zveze. Širši odbor tvorijo predsednik, trije podpredsedniki, trije tajniki, dva blagajnika, devet odbornikov in štirje namestniki.

Zvezni odbor sme suspendirati odbor včlanjenega društva, ako le-ta ne bi mogel ali hotel izvesti odredbe Zveznega odbora.

Članarina znaša za vsakega člana včlanjenih društev en dinar na mesec, vpisnina, kot enkratno plačilo, pa en dinar za vsakega člana včlanjenih društev.

Ribolov v obmejnih vodah. »Službene Novine« št. 188 (Ur. list št. 368/26) objavljajo zakon o trgovinski pogodbi med kraljevino SHS in republiko Avstrijo. Priloga V. k tej pogodbi govori o sporazumu o ribji lovi v mejnih vodah med Avstrijo in našo kraljevino.

Glede ribje lovi v onih delih tekočih vodá, ki tvorijo mejo med kraljevino SHS in republiko Avstrijo, je dogovorjeno to-le:

I. a) Državljeni obeh držav smejo izvrševati na podstavi svojih ribarskih pravic ribjo lov v skupnih delih Mure

samo do svoje državne meje, tekoče sredi reke. Onkraj meje smejo izvrševali osebe, upravičene za ribjo lov, to pravico samo, če jo dajo v zakup takim prebivalcem druge pogodnice, ki jih priznajo njih politična oblastva prve stopnje za zakupnike.

b) Sresko poglavarstvo ne sme odkloniti zakupnika, če se ni bati, da bo zlorabljal zakupno pravico in če da zadosťno jamstvo, da jo bo umno ukoriščal.

c) Zakupni pogoji se uredijo po veljavnih predpisih dotične države.

II. Ribja lov v ostalih mejnih vodah, kolikor tvorijo državno mejo, je dopušćena osebam, upravićenim za ribjo lov, na podstavi ribarske karte, ki jim jo je izdalo domaće sresko oblastvo; karto pa mora vidirati politično sresko oblastvo druge stranke pogodnice. Hodili čez mejo na drugi breg zaradi ribje lovi smejo samo, če se predhodno prijavijo pristojnim carinskim oblastvom.

III. Ribja lov v mejnih vodah je prepovedana od solnćnega zapada do solnćnega vzhoda.

Ribićem je prepovedano, prihajali na reki v doliko z državljanii druge stranke pogodnice. — S seboj ali v ćolnih smejo nositi najpotrebnejšo hrano in orodje, potrebno za ribjo lov. — Če so zaradi elementarnih nezgod primorani, iti čez mejo, morajo to prijaviti pristojnemu carinskemu oblastvu.

Pravica kontrole se razprostira na obeh straneh samo do državne meje.

IV. Ribarsko - policijski in ribarsko-ekonomski predpisi se doloćajo po moźnosti z obojestranskim sporazumom.

V. Ob regulacijah in izvrševanju varnostnih zgradb je treba sporazumno skrbeti za vzdrževanje rib tako, da se napravi dovolj zaklonišć in se vzdržuje zveza med glavnim tokom in mrtvicami.

Prav tako morata stranki pogodnici ob dovoljevanju naprav, ki utegnejo vplivati na ribarstvo, postopati sporazumno, da se odvrnejo poškodbje.

Dopisi za Savez ribarskih društev naj se pošiljajo I. tajniku g. prof. Gjurju

Kaitnerju, Zagreb, Kaćićeva ulica 9/II, denar naj se pošlje I. blagajniku g. Ivanu Leonu, Zagreb, Frankopanska ul. 8.

Novo vališće Zagrebškega ribarskega društvaa na Kraljićnem zdenccu. Zagrebško ribarsko društvo ustanovi v kraikem vališće na Kraljićnem zdenccu na Slemenu in je v to svrħo že naroćilo potrebno številno postrvjih iker.

Povodenj leta 1926 in ribarstvo.

Sava je v dolnjem toku poplavila obširne pokrajine. V globinah ob vodi je ostalo toliko rib, da so jih morali odstraniti iz higijenskih razlogov.

Želve v Krki. »Lovec« je prinesel na str. 296 in 367 poroćilo o želvah v Krki. Odkod bi bile prišle želve v Krko? Mislim, da se ne motim, če trdim, da so prišle že pred več leti s franciškanskega samostanskega vrta v Novem meslu. Tam so namreć gojili pred več leti želve za domaćo porabo, posebno še v prejšnjih letih, ko je bila pošna postava še jako stroga in v prvi vrsti še za redovnike. Spominjam se še iz svojih dijaških let, ko sem študiral v gimnaziji v Novem meslu v l. 1871.—1879., in stanoval za samostanom v hiši nad Krko, katere vrt je segal do Krke, da sem videl večkrat, kako so plavale poginule želve po vodi. Pravili so, da so prihajale s samostanskega vrta, ki je prav blizu. Ker je samostanski vrt tik ob Krki, so prihajale gotovo tudi žive želve z vrta v vodo in tako sta se ohranili v Krki gotovo tudi omenjeni dve želvi in mogoće, da tudi še kaj več drugih v Krki sami, ali pa v kakih priokih. Kdaj so opustili v samostanu gojenje želv, mi ni znano, gotovo pa že pred več leti. Znano pa je, da živi želva veliko let. Za ćasa sveťovne vojske mi je pravil hrv. visokošolec g. Štanger iz Voloske, ki je bil pri meni na obiisku, da imajo pri njih doma udomaćeno želvo, ki je pri hiši gotovo že do 100 let. Pa ne samo po samostanih so gojili pred več leti želve za pošne dni, ampak tudi po nekaterih župnišćih. To mi je znano vsaj za župnišće na Trebelnem nad Mokronogom. Ko sem bil v svojih bogoslov-

skih letih od l. 1880.—1883. doma na počitnicah v Mokronogu, sem večkrat obiskal na Trebelnem tedanjega župnika † Jan. Šulerja. In pri njem sem videl želve, ki so jih gojili za nekdanjim župniščem, ki takrat še ni bilo popravljen in razširjen, kakor je dandanes.

Morda nam še kdo drugi kaj sporoči o nekdanji reji in gojitvi želv, saj so se pečali s to rejo gotovo ne samo po različnih samostanih in župniščih, ampak brez dvoma tudi po gradovih.

J. Š.

Velika jezerka, ujeta na umetno muho. Pred približno 20 leti je ujel neki Anglež v Grundlsee z umetno muho 22 kg težko jezerko. Nasadil jo je ob 11. uri, iz vode pa jo je spravil ob 18 zvečer. (Oester. Fischerei-Zeitung, štev. 10.)

Z raco ujel soma. »Sportfischer« štev. 8. pripoveduje zanimivo zgodbo, kako je neki sportnik na živo raco ujel soma. Mlinarju, ki je spuščal race tik mlina, so v presledkih izginile race, druga za drugo. Vedel je dobro, da mu požira race neka povodna žival, ker je večkrat na njo prežal s puško, in ker je bil sam priča, kako mu je požirala race. Nekoč je zaupal svojo skrivnost ribiču sportniku, ki je na vse mogoče načine skušal ujeti roparja. Ker z običajnimi vadami ni dosegel svojega cilja, je privezal na trnek živo domačo raco. Zvezal ji je peruti, vmes vtaknil nenavadno velik trnek, trnek pritrdil na pleteno žico, žico pa na močno vrvico. S to čudno vado je lovil ves dan brez uspeha. Ko se je hotel na večer odpraviti domov, ker se je bližala nevihta, zapazi naenkrat s čolna, da je raca izginila. S strahom prime za vrv in slednjič je s pomočjo mlinarja izvlekel iz vode soma, težkega 66 funtov (okrog 40 kg).

Kako dolgo živi jegulja na suhem? Kakor znano, prihaja jegulja ponoči čisto na suho, osobito v mokro travo. Francoski zoolog Gadeau de Kerville je delal poskuse, kako dolgo more jegulja na suhem živeti. Spravil je jegulje

na povsem suhe prostore; ostale so žive 10, 20, 40, 90, da celo 168 ur.

(Angelsport štev. 6.)

Ribarstvo v Švici. Dne 13. septembra je imel ribarski nadzornik dr. Surbek v Bernu v Švici predavanje o ribarstvu v Švici.

Iz tega predavanja posnamemo, da znašajo v Švici dohodki ribje produkcije letno 12—15 milijonov švicarskih frankov. V Švici deluje približno 250 državnih ali privatnih vališč, od katerih je 220 pod državno kontrolo. V valilni dobi 1923-24 se je izvalilo v vališčih 230 milijonov ribjih iver; od teh se je izpustilo 180 milijonov mladice v javne vode.

Država namešča javne nadzorovalne organe, ki nadzirajo vse ribarstvo države, takih nadziralcev je preko 200. V Švici deluje 100 ribarskih društev z okroglo 7000 člani.

D. M.

Salmona. Tvrdka Buberk in sin v Stuttgartu je spravila v promet novo krmo za salmonide. »Salmona« je moka svetle barve. Kdor se je bavil z gojenjem postrvi, ve, da je zelo težko najti primerne hrane za zarod in mladice. Z ravnokar označeno moko so pred kratkim delali poskuse in dosegli lepe uspehe. Ako se bo moka v praksi obnesla, je s tem storjen velik napredek v gojenju salmonidov. Analiza moka je sledeča: 8.9% vode, 44.4% proteina, 2.4% masti, 25.6% mineralnih snovi, 18.8% druge snovi.

Dril plavača. Na Angleškem je bilo v zadnjem času več tekem, ki so se vršile na ta način, da je ribič nameslo ribe skušal utrujati človeka. Plavača so privezali na vrvico in ga spustili v vodo, ribič se pa je na bregu mučil s človeško »ribo« in jo utrujal. Uspeh je bil proti pričakovanju ta, da je običajno zmagal ribič in privedel plavača h kraju. To dokazuje, kako izborne so naše sportne priprave, da morejo obvladati celo človeka.

Velika jezerka. Gospod Jakob Fehr, ribič v Arbonu, je ujel 20. februarja t. l. v Bodenskem jezeru v mrežo jezerko

(*Fruita lacustris* L.), ki je tehtala 15 kg, merila pa 103 cm. Preiskava luskin je pokazala, da je imela riba 12 let.)

(Schweiz. Fischereizeitung št. 3.)

Jegulje v Donavi. Znani romunski ihtiolog Antipa poroča, da so ujeli v ustju Donave tu in tam jegulje. Baje so ujeli jegulje tudi v Dnjestru in Dnjepru. Dosedaj so mislili, da v Donavi sploh ni jegulj. Jegulja se drsti v morju; ker pa je dno Črnega morja nerodovitno, se jegulja v Črnem morju ne more drstiti. Jegulje ob ustju Donave so torej očitno le slučajni gostje, ki so prišli skozi Bospor v Črno morje in odtod v Donavo.

Trnki z ušesci. Perničarji so uporabljali do nedavnih časov umešne mušice, ki so bile že privezane na žilico (poal). Moderen in praktičen sportnik rabi sedaj le še mušice s trnki z ušesci. Te trnke sproti privezuje na žilico in jih more po potrebi menjavati, ko lovi. Trnki z ušesci so se skoro že pri vseh sportnikih udomačili. Privezava na poal je povsem enostavna; privežemo jih na isti način kakor vrvico na predvrnico (glej članek o lovi z umešno muhol). Načinov, kako privežemo mušico na žilico, je obilo. Ločiti jih moremo v dve vrsti: Mušico moremo privezati na ušesci (obroček) ali pa na trnov krak. Drugi način privezave je boljši od prvega. Vozel na obročku ni trden, ker se mušica maje na žilici; vrhu tega ta način privezave preveč obtežuje obroček, ki se more zlomiti, ako ujamemo večjo ribo. Vozel na kraku pa spaja mušico in žilico v trdno, stabilno zvezo in ne obtežuje obročka.

D. M.

Teža ščuk. V septembrski številki Lovca (str. 298, 299) so označene teže in mere ščuk. Ščuka, dolga 100 cm meri približno 7 kg. Ko doseže riba približno mero enega metra, ne raste več toliko v dolžino, kakor v širino. Mera 108 cm pri 18 kg tehtajoči ščuki je torej pravilno navedena.

Lov rib velikanov. Anglež Mitchell Hedges je spisal zanimivo knjigo o lovi rib — morskih velikanov. V tropskih

pokrajinah živé v globinah oceana ribji nestvori, ki so tako ogromni, da si moremo jedva predstaviti njih velikost in silo. Ze 20 let je imenovani Anglež preiskaval ribjo favno v različnih delih sveta. Leta 1912. se mu je posrečilo ujeli v Karibiškem morju in Panamskem zalivu nekaj ogromnih rib, morskih psov in žagarjev. Posamezne teh rib so tehtale več sto kilogramov; za lov je uporabljal močno bambusovo ribnico, dolgo približno 2 metra, močno kolesce in vrvico, dolgo približno 300 metrov. Vso to pripravo mu je nalašč za ta lov napravila in priredila svetovno znana tvrdka Hardy v Alwrichu na Angleškem. Tvrdka je nazvala ribnico po gori imenovanem Angležu »Hardy's Salt Water Rod Mitchell-Hedges št. 5«. Kolesce, s katerim je lovil, pa se zove »The Fortuna Reel« in je prirejeno za 350 yardov vrvice (t. j. 322 metrov).

Mitchell Hedges je knjigo tako spretno in živo napisal, da spreletava bralca groza, ko čita, kako je vlačil morske velikane po več ur na svoji vrvici, med temi nevarne in strupene ribe. Često je bil tako izmučen, da so ga morali skoro onesvečenega odnesti s čolna. Na njegovem poletovanju ga je spremljala hrabra tovarišica Lady Brown (Braun), ki je fotografirala posamezne epizode lovi in se tudi sama udeležila težkega in nevarnega sporta.

Dr. M.

Činklja. V »Schweizerische Fischereizeitung« št. 11 iz l. 1925 pripoveduje neki ribič, da je hodil pozimi po močvirju; kar začuti pod nogami nekaj živega in čudne glasove. Zelo se je prestrašil, pa vendar je razbrskal na pol zamrznjeno blato in izkopal nebroj činkelj (*Cobitis fossilis* L.). Činklja ima čudno svojstvo, da diha tudi skozi črevo. Če se voda posuši, živi dlje časa v blatu. Činklja je edina riba v naših vodah, ki daje od sebe čuden glas kakor miška. Odtod njeno onomatopoeično ime »čik«.

Dr. M.

Ribje bogastvo Bodenskega jezera. Leta 1925. so ujeli v Švici v Bodenskem jezeru sledeče količine rib:

ozimic 136.767 kg, v vrednosti 346.424 šv. frankov; jezerk 3.961 kg (18.847 šv. frankov); sarenk 7 kg (33 šv. fr.); zlatovščic 35 kg (144 šv. fr.); lipanov 722 kg (1.965 šv. fr.); ščuk 9115 kg (22.177 šv. fr.); ostrizev 8472 kg (11.862 šv. frankov); ploščicev 4102 kg (3.996 šv. frankov); belih rib 8941 kg (9.941 šv. frankov); skupaj torej 173.122 kg v vrednosti 415.389 šv. frankov.

(Schweiz. Fischereizeitung št. 1.)

Dr. Mišo Kišpatić †. Dne 18. maja t. l. je umrl v Zagrebu g. dr. Mišo Kišpatić, upokojeni vseučiliški profesor. Dr. Kišpatić je spisal izvrstno knjigo o ribah pod naslovom »Ribe«; izdala jo je »Malica Hrvatska« leta 1893. Knjiga je zelo obsežna in opisuje tako sladkovodne kakor tudi morske ribe.

Linj — letargično spanje poleti. Splošno je znano, da prežive zlasti bele ribe (ciprinidi) zimo v letargičnem spanju. To spanje moremo opazovati tudi v akvariju, ako ga imamo pozimi v nezakurjeni sobi. Ribe leže mirno na dnu, ne zavzijejo nobene hrane, in popolnoma mirno, jedva vidno dihajo. V enakem letargičnem stanju živi linj poleti, v hudi vročini. Ko voda poleti usalne in se zbira le še v majhnih, blatnih mlakužah, se zagrebe linj v blato in prespi to dobo v letargičnem spanju. Oživi se zopet, ko voda naraste. Večkrat so že ribiči našli linja v takem stanju; riba se da mirno prijeti. Znanstveniki si še niso na jasnem, ali gre v teh primerih za letargično spanje ali za bolezen.

Ako je kdo napravil v tem pogledu lastna opazovanja, naj jih sporoči.

Plitvi postrvji poloki. Postrv ljubi tolmune, kjer se lahko skrrije; plitve prostore brez zaklonišč pa izbegava. Zaradi tega je treba v pokoje, ki so majhni, plitvi in ki teko enokomerno, položiti vejevje, napraviti pragove iz desk ali kamenja ter vzdati pod obrežjem iz kamenja zaklonišča, kjer se riba lahko skrrije.

Produkcija krapov v Italiji. Kakor poročajo nemški ribarski časopisi, na-

meravajo Italijani začeti gojiti v gornji Italiji krape. Strokovnjak je izračunil, da bodo znašali čisti dohodki bajno vsoto 123.600.000 lir. »Neues Korrespondenzblatt für Fischzucht« pravi napram tej italijanski ugotovitvi, da italijanski krap po kvaliteti mesa niso enakovredni z nemškimi krap; zaradi tega je strah pred italijansko konkurenco prazen.

Ribe, ki smrde po blatu — kako jih napravimo užitne. Ribe, ki žive v mirnih, stoječih, močvirnatih vodah, diše često osobito poleli po blatu. Duh po blatu odstranimo, če skuhamo ali spečemo z ribo vred nekaj kruha. Isto dosežemo, če vržemo v vrelo vodo, kjer se riba kuha, nekaj žarečega oglja.

MALI OGLASI.

Kamena sol. Lovska zadruga je naročila vagon kamene soli za solnice. Naročila sprejema blagajnik S. L. D. - ravnatelj Ivan Zupan, Gosposvetska cesta 17. Pri njem je dobili pojasnila.

Puško, dobro ohranjeno, avtomatično »Browning«-repelirko, kal. 12, predvojno delo, proda za 2100 Din Jernej Juvančič, Strmca, p. Vače pri Litiji.

Divjačino, race, jerebice, kljunače itd. kupuje Anton Verbič, trgovina, Ljubljana, Stritarjeva ulica.

Prodajam radi pomanjkanja poljskega lova psa, 7 mesecev starega, krasnega fermača, kratkodlakarja. Cena po dogovoru. - I. Rus, Čatež ob Savi, pošta Brežice.

Prodajam poceni ali pa zamenjam dobro nosečo dvocevko »Hammerless«, kal. 16 za trocevko brezpetelinko, kal. 16 (za šibre). Joško Brulc, strojar in posestnik, Št. Jernej, Dolenjsko.

V gačenje sprejema plice in štiri-nožce, montira pa tudi rogovje itd. F. Skrem ml., preparator, Ljubljana, Breg št. 20/III. — Cene solidne, delo strokovnjaško.

Izgubila sta se 2 braka-jazbečarja (pes rjavkaste, psica temnorjave barve) v nedeljo 14. novembra v lovišču Ihan.

Verjetno je, da sta se psa zatekla v kako sosedno lovišče, kjer dotični lovec z njima lovi, ali sta bila pa z ozirom na čisto pasmo prodana naprej. Kdor bi vedel kaj o teh dveh pseh, naj blagovoli sporočiti na naslov: Oto Payer, Domžale, ki plača 200 Din dotičnemu, ki mu pripomore, da dobi psa nazaj.

Naznanilo. Cenj. gg. lovcem naznanjam, da sem preselil svoj preparatorski laboratorij na Kodeljevo (tramvajsko postajališče vojaška bolnica). Priporočam se nadalje za izvrševanje vseh vrst preparatov, katere bom čim fineje izdelal, ker si laboratorij moderneje opremim. — Predmete za prepariranje prevzemata zame tudi tvrdki F. Kaiser, puškar, in F. Bizjak, krznar, v Selenburgovi ulici 6. — V. Herfort, kr. dvorni preparator narodnega muzeja, Ljubljana (Kodeljevo).

»Savezno lovačko društvo Novi Vrbas« si želi nabaviti dva čistokrvna mladiča pasme Gordonseter, psa in psico, stara 4—6 mesecev, za bodočo plemenitev, po možnosti z rodovnim listom. — Cenjene ponudbe je poslati na društvenega tajnika: g. ing. Aleksa P. Grujića, Novi Vrbas 2 (fabrika sečera), z navedbo cene, starosti ter natančnega opisa porekla.

Telita-daljnogled. Dober daljnogled je za lovca vrlo važna potrebščina. Običajni triedri sicer dobro kažejo, ali nekoliko preveliki so. Izredno praktičen daljnogled je daljnogled »Telita« znane trgovske tvrdke Zeiss v Jeni. Jaz sem ga kupil pri A. Jurmanu, optiku v Ljubljani, in moram priznati, da zasluži ta daljnogled v vsakem oziru pohvalo. Dovečava zadosi velika (3 krat $\frac{1}{2}$), slika ostra, in kar je največ, daljnogled je izredno lahek, ploščnate oblike, tako da ga lahko nosiš v sfranskem žepu. Dr. I. Lovrenčič.

Cyanin v kapsulah za zatiranje lisic, volkov in drugih roparic dobavlja lekarna Orožen v Ptujju. Naroča se tudi lahko pri g. Ivanu Rozmanu v Ljubljani, Strossmayerjeva ulica št. 1. Naročilu je treba priložiti dovoljenje za prejem strupa od pristojnega sreskega poglavarstva.

BOŽIČNA DARILA v raznovrstni izbiri po najnižjih cenah priporoča puškarska tvrdka F. K. Kaiser, Ljubljana, Selenburgova ul. 6. Lovske puške vseh sistemov in razl. cen, »Flobert«-puške, zračne puške, samokresji za samobrambo in najzanesljivejša municija. Vse lovske potrebščine: taške za puške, lovski stolčki, lovski noži, nahrbtniki, »Thermos«-steklenice, čistilno in polnilno orodje, olja in mazila za orožje. Vžigalniki raznih sistemov. — Ribolovni predmeti v vseh izdelavah, za vse vrste ribolovnega sporta, samo prvovrstno, po strokovnjaku izbrano blago, po najnižjih cenah.

Puškar F. K. KAISER — Ljubljana, Selenburgova ul. 6, priporoča v ugoden nakup rabljene, dobro ohranjene lovske puške, katere ima v komisijski prodaji:

Samice (Stulzen):	Din
za kroglo, kal 6.5	450.—
risanica za kroglo, kal. 11	500.—
risanica za kroglo, kal. 8	1000.—
za kroglo, (daljnogled), kal. 6.5	2000.—

Dvocevke (za šibre):	
»Toplever« (Pieper), kal. 16	900.—
ključ spodaj, kal. 16	600.—
»Toplever«, kal. 16	700.—
ključ spodaj, kal. 16	400.—
»Grener«, Sauer & Sohn, kal. 12	900.—
»Grener«, kal. 16	650.—
ris., krogla in šibre, kal. 16×11	500.—
brezpet., »Hammerles«, kal. 14	1200.—
ris., krogla in šibre, kal. 28×5.5	1000.—
ris., krogla in šibre, kal. 16×8	1250.—

Trocevke:	
s petelini, kal. 16×16×11	1500.—
s petelini, kal. 12×12×8	1750.—

Repetirke:	
M.-Schönauer (daljnogl.), k. 6.5	2000.—
Mannlicher, lična predel., kal. 8	800.—

„**JADRAN**“ tovarna kem. izdelkov **IVAN LAPAJNE**
 priporoča **LJUBLJANA-MOSTE**
 mast „**Hubertus**“, prirejeno spec. za lovske in turistične čevlje,
 ki jih napravi mehke in nepremočljive. — Zahtevajte jo v trgovinah!

